

Nevelési program

Tartalomjegyzék

1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.....	3
1.1 Pedagógiai alapelvek.....	3
1.2 Értékek	3
1.3 A nevelő-oktató munka céljai	3
1.4 A célok megvalósítását szolgáló feladatok, és az ezekhez rendelt eljárások, eszközök	3
1.5 A nevelési –oktatási feladatok elvégzéséhez szükséges eszközök.....	6
2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	7
2.1 Fejlesztendő területek:.....	8
2.2 Alkalmazott módszerek:.....	8
3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	8
3.1 Az egészségfejlesztés iskola feladatai	8
3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása	10
4. Közösségfejlesztés az iskolában.....	11
4.1. Osztályközösségek	11
4.2. Hagyományaink	12
5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai	13
5.1 A pedagógusok feladatai	13
5.2 Az osztályfőnök feladatai és hatásköre	13
6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	14
6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	14
6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program	15
6.3 Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása.....	16
6.3.1 Általános célok	17
6.3.2 Prevenció	17
6.3.3. Tájékoztatás.....	18
6.3.4 Kapcsolattartás:	18
6.3.5 Megismerés, feltérképezés, felmérés	18
6.3.6 Támogatás, segítségnyújtás	18
6.3.7 Szociális hátrányok enyhítése	19
7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga; a diákönkormányzat (DÖK) működése.....	20
8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, az iskola szereplőinek együttműködése.....	22
8.1 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák.....	22
A diák-önkormányzati szerv, a diákképviselők, valamint az intézményi vezetők közötti kapcsolattartás formái és rendje	22

Az intézményi sportkör, valamint az intézmény vezetése közötti kapcsolattartás formája	23
8.2 A szülők közösségét érintő együttműködési formák:.....	23
Az intézmény vezetése és a szülői szervezet közötti kapcsolattartás formája	23
A szülők tájékoztatása	23
8.3 Az iskola külső kapcsolatainak rendszere, formája és módja	25
8.4 Az iskola szereplőinek együttműködése	25
9 Tanulmányok alatti vizsgák:	26
10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.....	29
Az átvétel megindítása	29
Döntés.....	30
A különbozeti vizsgák	30
11. A felvételi eljárás különös szabályai	30

NEVELÉSI PROGRAM

1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

1.1 Pedagógiai alapelvek

- demokratikus és humánus szilárd értékrend
- felelősség tanítványaink testi, érzelmi, erkölcsi fejlődéséért
- a tanulók lelkiismereti, gondolati és vallásszabadsághoz való jogának biztosítása, véleményük tiszteletben tartása
- tanulóközpontúság, amely a bizalmon, megértésen, személyes kapcsolaton alapul, melyre jellemző a tapintat, türelem és a méltányosság,
- koordináló, támogató tanári attitűd
- a nemzeti identitás fontosságának hangsúlyozása, a nemzeti, nemzetiségi és közös európai értékek képviselése
- a hátrányos megkülönböztetés tilalma
- a pozitívumokra támaszkodás elve, a pozitív megerősítés, fejlesztő értékelés
- az aktivitás elve, tevékenységközpontú tanulási, tanítási gyakorlat, elmélet és gyakorlat egységének elve
- az ismeretek objektív és tárgyilagos közvetítése, a fokozatosság és a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vételével
- a tanulók folyamatos fejlesztése

1.2 Értékek

1.3 A nevelő-oktató munka céljai

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka célja

- Pedagógiai nevelő-oktató munkánk célja továbbá:
- Az iskola célja, hogy a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő rendszerezett, bővíthető ismereteket nyújtson. Alapvető oktatási céljaink közé tartozik, hogy diákjaink az érettségi vizsga követelményeinek megfelelően, általános műveltséggel, kedvező magatartási formákkal rendelkezzenek.
- Fontosnak tartjuk a magyar és idegen nyelvű szóbeli és írásbeli kifejezőképességük fejlesztését.
- Hangsúlyt fektetünk a helyzet-, problémafelismerő és problémamegoldó képességük javítására, kreativitásuk fejlesztésére, konfliktuskezelő technikák elsajátítására.
- Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a diákok rendelkezzenek korszerű számítástechnikai ismeretekkel, alkalmasak legyenek a korszerű technika kezelésére, tudjanak eligazodni az elérhető információtömegben.
- Tehetséggondozás. Lehetőséget akarunk teremteni tehetséges diákjaink számára az emelt szintű érettségi és az ECDL vizsgabizonyítvány megszerzéséhez, a tanulmányi és az egyéb versenyekre, ill. a továbbtanulásra való felkészülésre.
- Biztosítjuk a lemaradók felzárkóztatását, a korszerű tudáshoz való egyenlő hozzáférést, az esélyegyenlőséget a különböző szociális helyzetben lévő, ill. az eltérő családi háttérrel rendelkező tanulóink számára.
- Arra törekszünk, hogy iskolánk jó hírneve munkánk folyton javuló minősége által megmaradjon, ill. nőjön, ezáltal vonzó intézmény maradjunk az általános iskolások számára. Továbbá törekszünk arra, hogy az érettségi vizsga után minél több diákunk tanuljon tovább, szerezzen szakmai képesítést, folytasson tanulmányait a felsőoktatásban, legyen értékes munkaerő a munkaerőpiacon.

1.4 A célok megvalósítását szolgáló feladatok, és az ezekhez rendelt eljárások, eszközök

Eljárások alatt az általánosan és széles körben alkalmazott módszereket és szervezési módokat értjük. A céloknak megfelelő feladatokat és a megvalósításukat szolgáló eljárásokat, eszközöket a következő táblázat foglalja össze:

cél	feladat	eljárás/eszköz
erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	értékrend kialakítása, értékkonfliktusok azonosítása, kezelése, felelősségtudat kialakítása, elmélyítése együttérzés, segítőkészség, elfogadás, türelem, empátia tisztelet, tisztesség értékének tudatosítása, készségének kialakítása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása az iskolai közösségi élet fórumai: IDB ülések, diákközgyűlés, diákparlament, Berze-nap szervezése tanári példamutatás a közösségi életre nevelés minden lehetősége: osztálykirándulások, klubdelutánok, projektnapok, témanapok, a közösségi szolgálat
hazafiság érzelmvilágának kialakítása	népi kultúránk, hagyományaink megismerése példaképeknek minősülő történelmi személyiségek, tudósok, művészek, sportolók életművének megismerése, a közösséghez tartozás érzésének kialakítása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása közösségfejlesztő tevékenységek, tanórán kívüli foglalkozások szervezése (osztálykirándulás, gólyatábor, sport táborok, a diák-önkormányzati tevékenység) a nemzeti ünnepek és emléknapok megünneplését szolgáló ünnepélyek szervezése projektnapok, témanapok szervezése az adott témakörben központi faliújság készítése
Állampolgári részvételre, demokráciára nevelés	cselekvő állampolgári magatartás kialakítása önálló kritikai gondolkodás, vitakultúra kialakítása, fejlesztése	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása a diák-önkormányzati tevékenység, érdekképviseleti lehetőségek gyakorlása, diákközgyűlés, diákparlament
önismeret és társas kultúra fejlesztése	a megalapozott önismeret empátia fejlesztése, kölcsönös elfogadás	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása az iskolai közösségi élet

		fórumai nyújtotta lehetőségek kiaknázása a közösségfejlesztés minden lehetséges, tanórai és tanórán kívüli módja: táborok, kirándulások, klubdelutánok
családi életre nevelés	Harmonikus családi minták közvetítése, felkészítés a családi életre, felkészítés felelős döntések meghozatalára; a férfi – női szerepek és minták megismertetése, előrehaladás az önismeretben, a párválasztás szempontrendszerre, konfliktuskezelési technikák elsajátíttatása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása a téma feldolgozása osztályfőnöki órák keretében
testi és lelki egészségre nevelés	egészséges életmódra nevelés prevenció lelki egyensúly, lelki egészség fogalmának megismerése stressz kezelési, konfliktuskezelési technikák megismertetése	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása drogprevenció iskolaorvosi szűrővizsgálatok védőnői, orvosi tanácsadás, osztályfőnöki tematika
Felelősségtudat másokért, önkéntesség	szociális érzékenység kialakítása az együttérzés, együttműködés, problémamegoldás kompetenciáinak fejlesztése	saját élményű tanulás az önkéntes mozgalom segítségével
fenntarthatóság, környezettudatosság	szemléletformálás tudatosság kialakítása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása ökoiskolai program
Pályaorientáció	a munka világának megismerése önismeret fejlesztése önmenedzselés, karriertervezés alapjainak megismertetése, gyakoroltatása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása pályaválasztási tanácsadás biztosítása
Gazdasági, pénzügyi nevelés	a háztartások, vállalkozások, nemzetgazdaság, világgazdaság életét meghatározó gazdasági – pénzügyi intézmények és folyamatok megismertetése	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása (szakmai irányultságunknak megfelelően) ökoiskolai mozgalom osztályfőnöki órák tematikája

	szemléletformálás, tudatosság kialakítása	
médiatudatosság ra nevelés	értelmező, kritikai beállítódás kialakítása alapvető jogi ismeretek átadása felelős magatartás kialakítása	a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása osztályfőnöki órák tematikájába építve
a tanulás tanítása	a tanulók érdeklődésének felkeltése, a hatékony önálló tanulási stratégiák, módszerek megismertetése, a folyamatos önművelés iránti igény kialakítása	tanulásmódszertan oktatása, gyakorlása osztályfőnöki órákon a tantárgyi kerettantervek szerinti kapcsolódási pontok kihasználása projektfeladatok megoldatása, önálló munka, házi dolgozat készíttetése, csoportmunka

1.5 A nevelési –oktatási feladatok elvégzéséhez szükséges eszközök

Az oktató munka területére megfogalmazott céljainkat sokszínű pedagógiai eszköztárral tudjuk elérni. Tanáraink munkájuk során változatos munkaformákat alkalmaznak, így különösen:

- tanári magyarázatra épülő frontális osztálymunka
- belső vizsgarend
- verseny, játék
- csoportmunka
- páros munka
- kutatómunka, önálló témafeldolgozás
- házi dolgozat
- prezentáció, kiselőadás
- egyénileg vagy team munkában készített és értékelt projektfeladat
- kihelyezett tanítási óra, erdei iskola
- témanap, projektnap.

Céljaink megvalósítását, kitűzött feladataink teljesítését a következő tanórán kívüli tevékenységek támogatják. (Az alábbiakban felsorolt tanórán kívüli foglalkozások a tanulónak térítésmentesen állnak rendelkezésére.)

A felzárkóztató foglalkozások szerepe, hogy a tanulási nehézségekkel küzdőkben olyan kompetenciákat építsünk ki, amelyekkel nehézségeik leküzdhetőek, csökkenthetőek, tanulmányi eredményeik javíthatóak. Beiskolázásuk a tanév elején történik. A szülőkkel történt egyeztetés után a foglalkozásokon részvételük „kötelező”.

A korrepetálás olyan lehetőség, amellyel a tanóráról hiányzó, egyes tananyagrészeket nehezebben értő tanulók élhetnek. Célja alapképességek fejlesztése és a meglévő vagy kialakult hiányosságok pótlása, a nehezebb tananyagrészek ismétlése, gyakorlása. A korrepetálások a kötelező órák után, szaktanárral megbeszélte időpontban zajlanak.

Szakkörök, diákkörök, érdeklődési körök olyan foglalkozások, amelyek a tanulók érdeklődési körének megfelelően, a tehetség és képesség kibontakozását, órai tananyag mélységét meghaladó ismeretek szerzését segítik elő. Évente újra induló szakköri programok új tehetségeket hoznak felszínre és lehetővé teszik a képességek, készségek fejlesztését. A jelentkezés egész tanévre szól. A szakkörök vezetőit az igazgató bízza meg. A szakköri

foglalkozások előre meghatározott tematika alapján folynak. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni.

Jellegzetes szakköri terület az iskola stúdió, a diákszínpad (magyar és angol nyelven), az iskolarádió. A tanulók kedvenc időtöltésük mellett szaktanár irányításával, óráközi műsorokat készítenek, segítik az iskolai rendezvényeket, ünnepélyek lebonyolítását. Gyakran az előadandó darabot is ők írják.

Iskolánk **könyvtára** állandóan bővül szépirodalmi és szakkönyvekkel, valamint a több évig használatos tartós tankönyvekkel. A könyvtárban lehetőség van délutánonként a helyben olvasásra, kölcsönzésre. Használati rendjét a könyvtári munkatervben és az iskolai Ügyrendben rögzítjük.

Számítógéptermeink tanítás után is a tanulók rendelkezésére állnak. Használhatják az internetet, akár projektfeladatok, házi feladatok elkészítésére is.

Az iskolai **szabadidős sport** nagy létszámot mozgat meg rendszeresen. Az iskolában tanuló versenysportolók és a sporttal csak most megbarátkozók egyaránt találnak kedvükre való lehetőségeket. Tanulóink délutánonként tollaslabdázhatnak, focizhatnak, sakkozhatnak stb. az iskola udvarán és tornatermében. Rendszeresek az osztályok közötti házi bajnokságok (pl.: röplabda, fiú és leány foci bajnokság, asztalitenisz, tollaslabda, streetball).

Önköltséges, de iskolai szervezésű tanórán kívüli tevékenységek:

A kulturális igények kielégítését, más kultúrák értékeinek megbecsülését segítik a közös **színház és múzeumlátogatások**. A ezek a látogatások egész évben folyamatosak. A színház- és múzeumlátogatások a tananyaghoz kapcsolódnak, azaz szakszerűen előkészítettek és tanári vezetéssel feldolgozottak. Az iskola törekszik arra, hogy ezek a kulturális alkalmak lehetőség szerint ingyenesek legyenek. Ehhez minden pályázati lehetőséget megragadunk.

Az osztályközösség fejlesztése mellett hazánk megismerését, bizonyos tananyagok elmélyítését segítik elő az **osztálykirándulások**. A kirándulások tanulmányi jellege domináns

A környezeti nevelés, állóképesség fejlesztése mellett a természet szépségeinek felfedezését is szolgálják a **természetjáró szakosztály túrái**. A lelkes kolléga mellett jelenlegi és volt tanítványaink is részt vesznek ezeken.

Igény szerint szervez az iskola **sítábort**.

Az idegen nyelvek anyanyelvi környezetben történő gyakorlását támogatják a **külföldi utak**. Így – igény szerint – szervez az iskola kirándulást, pályázik erdei iskolára angol, német és francia nyelvterületre. Ezeken az utazásokon a részvétel nem tehető kötelezővé, mivel azonban az esélyegyenlőség szem előtt tartásával szervezzük ezeket, a rászoruló diákok alapítványi támogatásban részesülhetnek az útiköltség kifizetésére.

A külföldi utak elsősorban tanulmányi célokat szolgálnak, ezért a részt vevő tanulók számára a kirándulások ideje nem számít mulasztásnak.

A 2011. évi CXC törvény 9.§ (4) értelmében minden tanulónk számára lehetővé kell tennünk, hogy részt vegyen **határon túli** kiránduláson. Mivel ez a kirándulás kötelező, anyagi terhet a szülőre nem róhat. A jogszabály szerint a kirándulás költségvetési támogatásból valósul meg.

2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A személyiségfejlesztés önismereten alapuló, az egyéni lehetőségek és gátak feltárására épülő folyamat, melynek során az egyéniség sajátos erényei és képességei megerősítést nyernek. Ez

a folyamat módját ad a hibák korrigálására, a hiányzó képességek megszerzésére is. Mindennek eredményeképp alakul ki a belső személyi autonómia, az érett személyiség. A személyiségfejlesztés első lépése a tanuló minél teljesebb megismerése, az adott életkorhoz illeszkedő, s ezen túlmenően a fejlesztés egyénre méretezett módszereinek megtalálása.

2.1 Fejlesztendő területek:

- az „én” harmóniájára vonatkozó értékek (önismeret, önbizalom, önművelés, stb.),
- a társas kapcsolatokra vonatkozó értékek (tisztelet, szolidaritás, szeretet, tolerancia)
- a társadalmi eredményességre vonatkozó értékek (folyamatos tanulás, problémaérzékenység, kreativitás, szellemi igényesség),
- a humanizált társadalom és világkép értékei (hazaszeretet, az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartása, a hazai és egyetemes kultúra értékeinek megbecsülése, stb.)
- a biológiai lét értékei (az élet tisztelete, az egészség értéke),
- Az eredményes életvezetéshez szükséges készségek, képességek kialakítása, fejlesztése;
- A környezetből származó megterhelések, ártalmak csökkentésére irányuló prevenciós feladatok, programok megvalósítására való törekvés
- A közösségfejlesztő, önfejlesztő magatartás, ezzel párhuzamosan a destruktív megnyilvánulások leépítése

A fenti témák feldolgozására ki kell használni a tanórák, helyi tantervek kapcsolódási pontjaiban felkínált lehetőségeket, az osztályfőnöki órákat, tanórán kívüli foglalkozásokat.

2.2 Alkalmazott módszerek:

Tanítási órákon:

- Osztályfőnöki óra keretében, változatos munkaformák alkalmazásával (vita, beszélgetés, film, szerepjáték, külső előadók előadása, tréning, csoportmunka).
- Szaktárgyi tanítási órákon minden olyan munkaforma, módszer alkalmazása, amely lehetővé teszi a tehetség felismerését, fejleszti a kreativitást, alkotókészséget, felkelti az alkotóvágyat, lehetővé teszi a közös munkavégzést.

Az ismeretek számonkérésének formáiban, az értékelésben törekedni kell

- a tanulók önbizalmát növelő, elsősorban pozitív megerősítést tartalmazó, fejlesztő típusú értékelések alkalmazására;
- a helyes önértékelést elősegítő, objektív értékelésre;
- a kötelességtudatot, hatékony tanulási módszerek kialakítását (lényeglátás, összefüggések felismerése, rendszerező képesség fejlesztése) eredményező számonkérésekre;

Tanítási órákon kívüli lehetőségek:

- Diák-önkormányzati tevékenység
- projektnapok, témanapok szervezése (tolerancia-nap)
- ünnepélyek, rendezvények, emléknapok szervezése
- ökoiskolai mozgalom
- diákkörök, szabadidős tevékenységek, kirándulások

3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

3.1 Az egészségfejlesztés iskola feladatai

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell alkalmazkodnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezzenek személyes és környezeti értelemben egyaránt, ésszerű és felhasználni tudó egészséges életvitelhez.

Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, és konkrét tevékenységekben állapodjanak meg.

Fontos területek:

- önmaguk és egészségi állapotuk ismerete
- az egészséges testtartás és a mozgás fontossága
- az értékek ismerete
- az étkezés egészséget befolyásoló szerepe
- a betegségek kialakulása és gyógyítási folyamata
- a barátság, a párkapcsolat, a szexualitás szerepe az egészség megőrzésében
- a személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete
- a tanulás és tanulási technikák ismerete
- az idővel való gazdálkodás szerepe
- a rizikóvállalás és határai
- a szenvedélybetegségek elkerülése
- a tanulási környezet alakítása
- a természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége

Az egészségnevelés színterei:

- szakórák a témákhoz kapcsolódóan (helyi tanterv, kapcsolódási pontok, első sorban biológia, testnevelés)
- osztályfőnöki órák
- személyes beszélgetések tanár – tanuló között
- tanár, osztálytárs személyes tapasztalatainak elmondása (fontos, hogy hihető, meggyőző, befolyásoló erejű legyen)
- meghívott szakember (pszichológus, orvos, védőnő stb.) előadása
- egészségneveléssel kapcsolatos kihelyezett órák, kiállítások látogatása, a témával kapcsolatos filmek feldolgozása
- az egészséges életmód „gyakorlása”: túraszakkör működtetése, kirándulás, természetjárás, az iskolai büfé kínálatának alakítása

Tudatosítjuk:

- váljon szokássá az egészségi állapot napi ellenőrzése, változásokra figyelés, a betegségek megelőzése tudatos legyen
- az esztétikus, higiénikus megjelenés az alkalomhoz illő külső és öltözködés igénye
- egészséges táplálkozás megismertetése, receptgyűjtés
- ismertetjük a cigaretta kémiai összetételét, ezek egészségre tanúsított hatását
- 10. évfolyamon feldolgozzuk a „Beszéljünk erről...” szexuális ismeretterjesztő könyv anyagát a szexuális nevelés és kultúra elősegítéséért alapítvány kezdeményezésére
- II. sz. szülészeti és Nőgyógyászati Klinika és az Egészséges Magzatért és Újszülöttért Közhasznú Alapítvány kezdeményezésére tanulóink részt vesznek a középiskolás kortárs segítők képzésén. Tudatosítjuk, hozzáférhetővé tesszük Tinédzser Ambulancia látogatását névvel és telefonszámmal.
- Tanulóinkat indítjuk az „Éljünk egészségesen tisztább környezetben” pályázaton
- Az egészségnevelés a napi kapcsolatok során a szituációk adta lehetőségek kihasználásában válik folyamatossá és reményeink szerint egyre eredményesebbé.

3.2 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja:

A képzés célja, hogy iskolánk minden tanulója képessé váljon a baleseti helyzetek felismerésére, elsajátítsa azokat az elméleti és gyakorlati elsősegély-nyújtási ismereteket, amelyek a közúti és az iskolai balesetknél szükségesek a szakszerű és eredményes elsősegélynyújtáshoz, amíg a hivatásos orvosi segítség meg nem érkezik.

A képzés témakörei:

- Elsősegélynyújtás általános szabályai, jogi kérdések
- Az elsősegélynyújtás láncolata, mentő hívásának szabályai, elsősegélydoboz használata
- Sérült/beteg kiemelés, betegvizsgálat
- Eszméletlenség tünetei, ellátása
- Fektetési módok
- Vérzések fajtái, ellátásuk
- Sebek, sérülések formái, sebellátás
- Csont-illetve ízületi sérülések és ellátásuk
- Hasi, mellkasi sérülések
- Koponya és gerincsérülések
- Ájulás okai, felismerése, ellátása
- Mérgezések fajtái, ellátása
- Légúti idegentest felismerése, ellátásának protokollja
- Drogok, gyógyszerek hatása a szervezetre
- Gyakori, életet veszélyeztető állapotok felismerése, az elsősegélynyújtó lehetőségei
- Veszélyes anyagot szállító jármű balesetének speciális kérdései
- Az iskolai oktatás jellegéből adódó egészségkárosodások ellátása

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

Tanórai foglalkozás keretében

Az elsősegélynyújtás oktatását arra kiképzett szakember végzi, aki lehet megfelelő képzettséggel rendelkező pedagógus, az iskolai védőnő, illetve az iskolaorvos által javasolt külső előadó. Az elsősegélynyújtás oktatása – tanórai keretben – legmagasabb óraszámban a testnevelés órán történik, de a fenti témák feldolgozására ki kell használni a helyi tantervek tantárgyi kapcsolódási pontjai nyújtotta lehetőségeket, a következő táblázatban foglaltaknak megfelelően:

témakör	tantárgy
Eszméletlenség tünetei, ellátása Fektetési módok Vérzések fajtái, ellátásuk Sebek, sérülések formái, sebellátás Csont-illetve ízületi sérülések és ellátásuk Hasi, mellkasi sérülések Koponya és gerincsérülések Ájulás okai, felismerése, ellátása	biológia

Mérgezők fajtái, ellátása	kémia
Drogok, gyógyszerek hatása a szervezetre	kémia, biológia

Tanórán kívüli foglalkozás keretében

Az elsősegélynyújtás szakköri keretben is oktatható, ha megfelelő számú jelentkező diák erre a szakkörre igényt tart. Az igények felmérése a szakköri – diákköri igények felmérésének idején, szeptember 15-ig történik. A szakkör indítása csak abban az esetben lehetséges, ha ez a fenntartó számára többletköltséget nem jelent (például az előadó önkéntesként végzi a tanulók oktatását).

4. Közösségfejlesztés az iskolában

4.1. Osztályközösségek

Az iskolában legmeghatározóbb szerepe az osztályközösségnek van, hiszen a tanuló idejének legnagyobb részét osztálytársaival tölti. Fontos, hogy ebben a közegben jól érezze magát, ez a közeg számára otthonos, tanulásra alkalmas legyen, személyiségfejlődését jó irányban befolyásolja, gazdagítsa. Jó osztály-közösség kialakítása azért nehéz feladat, mert tagjai különböző szemléletmóddal, tapasztalatokkal, háttérrel, szokásokkal érkeznek. Ebből a sokszínűségből kell közösséget formálni annak tudatában, hogy az iskolánkban tanuló korosztály számára a kortársak hatása a meghatározó.

A jó osztályközösség jellemzői:

- Az egyéni értékek felismerése
- Egymás tiszteletben tartása
- Egymás segítése a tanulásban, egyéni problémákban
- Egymás elfogadása
- Egymás pozitív befolyásolása
- Együttműködési készség
- Közös érdekérvényesítés
- Nyitottság

Az osztályközösség alakításában, irányításában a legfontosabb szerep az **osztályfőnöké**, aki indirekt és direkt irányítással formálja a közösséget. Állandóan elemzi és értékeli az osztály kapcsolatrendszerét; törekszik az egyéni problémák felismerésére, megoldására; kiszűri az esetleges deviáns eseteket, segítséget kér azok megoldásához; kapcsolatot tart az osztályban tanító tanárokkal, a szülőkkel, bevonja őket közösségfejlesztő pedagógiai munkájába; képviseli és közvetíti az iskola értékrendjét.

A jó közösség kialakulásához ezen kívül szükség van közös élményekre: kirándulásokra, közös munkára, játékokra, sok beszélgetésre, közös tapasztalatokra.

Tanórán kívüli közösségfejlesztő alkalmaink, szabadidős tevékenységeink a következők:

- **Osztálykirándulás:** Évente minden osztály tanulmányi kiránduláson vesz részt. A tanulmányi kirándulások tematikája szabad, de azokon mindig kell kulturális programnak is szerepelnie. E kirándulások célja:

- az általános és a szakmai műveltség fejlesztése
- az osztály és az iskolai közösség összekovácsolása
- közös (tanulók, pedagógusok) kutató és szervezőmunka
- az iskolai tanulmányok, tanórai anyag kiegészítése
- országunk történelmének, földrajzának és kultúrájának szélesebb körű megismerése,
- egészségmegőrzés, egészséges életmódra nevelés,
- környezettudatos nevelés.
- **Évfolyam feladat:** A 9. évfolyamon a **végzősök köszöntése**, a 11. évfolyamon a **szalagavató és a ballagás** megszervezése a közös feladat. A közös munka nemcsak összekovácsolja az osztályokat, hanem az iskola nagyobb közösségébe is bekapcsolja azokat.
- **Színházlátogatás:** Évente legalább egy közös színházlátogatáson veszünk részt, melyre törekszünk pályázati pénzből fedezetet szerezni. A kiválasztott darabok kapcsolódnak az adott évfolyam tananyagához, a színházlátogatást előkészítjük, utána megbeszélés következik.
- **Múzeumlátogatás:** az osztályok az adott évfolyam tananyagához kötődően vesznek részt közös múzeumlátogatáson.

4.2. Hagyományaink

Az iskolai hagyományok ápolása a közösségformálás, az iskolához való kötődés eszköze. Egyaránt fontosnak tartjuk régi hagyományaink ápolását és új hagyományörző tevékenységek felkarolását.

Az iskolai rendezvények és a színes diákélet fő szervezője a **diákönkormányzat (DÖK)** vezetésére megválasztott Iskolai Diákbizottság (IDB).

Legfontosabb hagyományaink:

- ❖ Ünneplés tanévnnyitó és tanévváró, melynek során a kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végző tanulók dicséretet kapnak. Az évvárón hirdetjük ki az öko-verseny győztes osztályát is.
- ❖ Hegedűs Mariann Emlékverseny, amely több fordulós műveltségi vetélkedő az osztályok között
- ❖ Egész éves öko-verseny , amely a fenntartható fejlődés valamennyi területét átfogja
- ❖ Berze-nap (iskolanap), melynek programját az IDB vezetésével az osztályok állítják össze és bonyolítják le
- ❖ Karácsonyi ünnepség: közös iskolai program és osztálykarácsonyok
- ❖ Végzős tanulóink szalagavató ünnepsége és bálja
- ❖ Végzősök köszöntése
- ❖ Ballagáshoz kötődő hagyományaink:
 - Ekkor adjuk át a diákönkormányzat javaslata és az iskolavezetés döntése alapján a kiemelkedő tanulmányi eredményű és aktív közösségi munkát végző végzős tanulóknak a „Berze-díjat”.
 - A ballagó osztályok szalagot kötnek az iskola zászlajára, és ünnepélyesen átadják azt a tizenegyedik évfolyam képviselőinek.
- ❖ Gólyatábor a leendő 9. osztályosok számára. Az augusztusi táborban sokszínű programok során találkozhatnak új osztály- és évfolyamtársaikkal.

- ❖ Nemzeti ünnepek, megemlékezések, melyeken valamennyi osztály tevőlegesen részt vesz. Ezek nem csak az iskola falai között megtartott ünnepek, hanem emlékező- ismeretterjesztő séták, programok.
- ❖ Vértadás legalább évi egy alkalommal
- ❖ Sportprogramok, sportversenyek az osztályok között
- ❖ Békamentés Farnoson. Minden tavasszal csapatot szervezünk a vonuló békák megmentésére.
- ❖ Közösségteremtő ereje van ezen kívül minden olyan megmozdulásnak, amelyen tanulóink együtt dolgoznak valami közös célért. Így nagyon jó közösség alakul ki az iskolai ünnepi műsorokat készítő irodalmi színpadások között, az iskolaújság készítői között, a táborok résztvevői között, az együtt sportolók, kirándulók között.

5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

5.1 A pedagógusok feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatait az alábbiakban határozzuk meg.

- a tanulók nevelése a pedagógiai programban meghatározott alapelveknek és céloknak megfelelően
- személyiségfejlesztés, pályaorientációs tevékenység, illetve ennek támogatása,
- a tanítási órákra való felkészülés, a tanítási órák megtartása
- a tanulók munkájának rendszeres értékelése, a tanulók dolgozatainak javítása,
- az iskola tájékoztatási kötelezettségének ellátása: a szülők tájékoztatása a tanulók előmeneteléről, szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- a megtartott tanítási órák dokumentálása, az elmaradó és a helyettesített órák vezetése,
- felvételi, különbözeti, beszámoltató, osztályozó, javító és érettségi vizsgák lebonyolítása, vizsgáztatás, felügyelet
- felügyelet tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- tehetséggondozás: azonosítás, a tanulók fejlesztésével kapcsolatos feladatok,
- iskolai szintű tanulmányi, művészeti versenyek összeállítása, lebonyolítása
- felzárkóztatás, az esélyegyenlőség biztosítása,
- a rábízott tanulók biztonságának megőrzése, a balesetvédelmi előírások betartása
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben, iskolai rendezvényeken, iskolán kívüli kihelyezett órákon, kirándulásokon,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok ellátása,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése, részvétel az iskolai rendezvényeken,
- részvétel nevelőtestületi, munkaközösségi értekezleteken, megbeszéléseken,
- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- közreműködés iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában
- szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,

5.2 Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az osztályfőnököt – az osztályfőnöki munkaközösség vezetőjével konzultálva – az igazgató bízza meg minden tanév júniusában, elsősorban a felmenő rendszer elvét figyelembe véve.

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztályának tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákbizottságával, segíti a tanulóközösség kialakulását.
- Segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját.
- Kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével.
- Szülői értekezletet tart.
- Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét.
- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: digitális napló vezetése, ellenőrzése, félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása, bizonyítványok megírása, továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése, hiányzások igazolása, az igazolatlan mulasztással kapcsolatos tájékoztatásokat előkészíti.
- Elkészíti a szükséges pedagógiai szakvéleményeket.
- Irányítja az osztály évfolyam feladatának elvégzését.
- Irányítja és ellenőrzi az ügyelettal kapcsolatos feladatok elvégzését.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, kapcsolatot tart az iskola ifjúságvédelmi megbízottjával.
- Tanítványait rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Támogatja és szervezi a kötelezőiskolai szűrővizsgálatok lebonyolítását, szükség esetén kíséretet biztosít.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában, segíti a közös feladatok megoldását.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.
- Osztályfőnöki munkáját tanmenete alapján végzi.

6 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

6.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Szem előtt tartva, hogy a tehetség csak akkor ér valamit, ha felfedezik, hasznosítják és gyarapítják, iskolánkban kiemelkedő pedagógiai célnak tekintjük a tehetséggondozást. Iskolánk kereteihez igazítva támogatjuk tehetséges tanulóink képességeinek önálló kibontakozását és folyamatos megnyilvánulását. Ugyanakkor lehetőséget biztosítunk arra, hogy az egyes diákok tehetsége hasznossá váljon az iskolai közösség számára is.

Első lépésként azonosítjuk a tehetségeket. A két tanítási nyelvű és a nyelvi előkészítő osztályainkba jelentkező tanulók számára szóbeli felvételi elbeszélgetést tartunk, amelyre a diákok magukkal hozzák az általános iskolai tanulmányaik során tanulmányi és sportversenyeken elért eredményeiket bizonyító okleveleket és érmeiket. Így képet kapunk arról, hogy a hozzánk jelentkező tanulók mely területeken nyújtottak korábban kiemelkedő teljesítményt. Továbbá a hozzánk beiratkozó tanulók valamennyien kitöltenek egy kérdőívet érdeklődési területükre és az itt elért korábbi eredményeikre vonatkozóan.

A tehetség gondozásának is több formáját alkalmazzuk iskolánkban. A tananyagdúsítás alkalmazható mind a tanórán mind tanórán kívüli foglalkozásokon. A tanórán az **optimálisan megválasztott munkaforma**, a tanórai **differenciálás**, a **csoporthmunka** és az **individualizált foglalkoztatás** lehetővé teszi, hogy a tanulók saját képességük ütemében sajátítsák el a tananyagot. Ilyenkor a tehetséges tanulókat inkább önálló munkára buzdítjuk, a mindenkitől elvárt minimumtól többet adunk nekik és többet kérünk tőlük. A csoportmunka során lehetőséget biztosítunk arra, hogy az egyéni tehetség hasznossá váljon a csoport valamennyi tagja számára.

A differenciálási lehetőségek sajátos kihasználási módját jelenti a **rendszeres délutáni foglalkozások köre**. Ez lehetőséget biztosít arra, hogy a tanulók szabadidejükben, de az iskola keretein belül és tanári segítséggel fejlesszék speciális képességeiket. Minden tanév elején a tanulói igények felmérése alapján alakítjuk ki a választható foglalkozások körét. Ilyen foglalkozások keretében készítjük legtehetségesebb tanulóinkat a tanév során megrendezésre kerülő versenyekre is. Iskolánk pedagógusai figyelemmel kísérik és ajánlják azokat a kiadványokat is, amelyekkel tehetséges diákjaink önmaguk is fejleszthetik kiemelkedő képességeiket.

A tehetség segítésének másik formája a **léptetés és gyorsítás**. A két tanítási nyelvű tagozatunk előkészítő évfolyamából a csoport átlagánál lényegesen magasabb idegen nyelvi készséggel rendelkező tanulók számára lehetővé tesszük, különbözeti vizsgák letétele után, hogy tanulmányaikat a 9. évfolyamon folytassák.

A tehetséggondozás nélkülözhetetlen eleme, hogy **lehetőséget biztosítsunk a tehetség bemutatkozására és megnyilvánulására**. Iskolánk életében és a tehetséggondozásban kiemelkedő szerepet játszanak az iskolai, fővárosi és országos versenyek, melyek a tehetség bemutatkozásának is kiváló keretet biztosítanak.

Iskolai versenyek

- Holló verseny (gépírás)
- Mariann verseny
- angol nyelvű szavalóverseny
- magyar nyelvű szavalóverseny
- angol nyelvű szépirodalmi olvasóverseny
- osztályok közötti sportversenyek

Fővárosi versenyek

- angol nyelvű szavalóverseny
- angol nyelvű kreatívíró verseny
- két tanítási nyelvű iskolák komplex angol nyelvi versenye
- képregényíró pályázat
- fővárosi szervezésű sportversenyek

Országos versenyek

- OKTV
- angol célnyelvi civilizációs verseny
- Zalamat nyelvi és civilizációs verseny
- angol nyelvű diákszínjátszó körök fesztiváljai
- Szakmai Érettségi Tárgyak Versenye

6.2 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

Tanulási kudarcnak kitett tanulók iskolánkban a halmozottan hátrányos helyzetű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók. Hátrányaik csökkentése, megszüntetése az eredményességet növelő intézkedések és felzárkózató programok segítségével valósítható meg.

A nevelési tanácsadó, a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottságok által kiadott szakvélemények alapján a rászoruló tanulók bizonyos tantárgyakból mentesülhetnek a minősítés, értékelés alól, az írásbeli feladatok kidolgozásához számukra többletidő biztosítható, illetve engedélyezhető a szóbeli/írásbeli számonkérési formák előnyben részesítése.

A felzárkóztató programokon a tanulók saját igényük és szükségleteik, szaktanári javaslat, valamint szülői kérés alapján vehetnek részt.

A felzárkóztatás lehetőségei:

- szakszerű fejlesztő foglalkozás
- egyéni foglalkozás
- kiscsoportos foglalkozások
- differenciált foglalkozás a tanórán
- készségfejlesztő interaktív programok használata
- feszültségoldó technikák átadása
- tanulás módszertan oktatása osztályfőnöki órán
- egyéni foglalkozás az iskolapszichológus vezetésével

Felzárkóztató módszerek

- Egyéni fejlesztési terv alapján végzett fejlesztő foglalkozás
- Szövegértési problémák esetében kiscsoportos foglalkozások keretében célzott kérdések segítségével közös és önálló szövegfeldolgozás
- A szöveg szerkezeti ábrájának elkészítése pl. fűrtábrával
- A szöveg logikai kapcsolatának vizsgálata logikai térkép készítésével
- Az Agykontroll tanulási módszereinek átadása
- Kineziológiai oldás
- Pszichológiai tanácsadás
- Vázlatkészítési módszerek pl. kulcsszavas vázlat készítése logikai térkép készítés stb.
- Önellenőrzési módszerek átadása

Az egyes módszereket és programokat a felmerülő problémáknak megfelelően fejlesztjük és gazdagítjuk. Az egész tantestület feladata a módszertani megújulás. Ennek érdekében módszertani továbbképzéseken veszünk részt.

A felzárkóztatást végző pedagógusok köre:

- A fejlesztő pedagógus foglalkozik azokkal a tanulókkal, akiknél a nevelési tanácsadó, vagy a tanulási képességet vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság tanulási nehézséget diagnosztizált. A foglalkozások személyre szabott fejlesztési terv alapján folynak, tanórán kívüli foglalkozás keretében.
- Szaktanárok végzik azon tanulók felzárkóztatását, akik az általános iskolából hiányos ismeretekkel érkeztek, illetve akik számára a tanórai magyarázat, gyakorlási lehetőség kevésnek bizonyul.
- Az iskolapszichológus segíti azoknak a tanulóknak a felzárkóztatását, akiknek tanulási problémáik bizonyíthatóan pszichés eredetűek.

6.3 Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása

Az intézmény alapvető feladatának tekinti a gyermek- és ifjúságvédelem ellátását, a hátrányos helyzet, a halmozottan hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség okainak feltárását, és minden lehetséges pedagógiai eszközzel való megszüntetésére történő törekvéseket.

Az iskolai gyermekvédelem kiemelt feladatai:

- minden gyermek/ tanuló számára biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket,
- lehetőséget adni a tanulók képességeinek, tehetségének kibontakoztatására,

- szükség esetén segítséget nyújtani, hogy leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születése, családi, vagyoni helyzete vagy bármilyen más okból fennállnak.

6.3.1 Általános célok

Az iskola célja, hogy a gyermek- és ifjúságvédelem területén is a prevenció gyakorlata érvényesüljön. A hatékony segítőmunka egyik alapja az empátia, célunk a gyermekközpontú szemlélet erősítése az intézmény valamennyi dolgozójában, pedagógus és nem pedagógus kollégákban egyaránt.

A tényleges segítségnyújtás elengedhetetlen feltétele az információs hálózat minél teljesebb kiépítése, és megfelelő, naprakész működtetése.

Az iskola ifjúságvédelmi feladatainak ellátásáért a Koordinációs Iroda ifjúságvédelmi szakembere a felelős. Helyben mindössze ifjúságvédelmi megbízott dolgozik, aki összekötőként adatot szolgáltat, koordinálja az ifjúságvédelmi tevékenységet. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős segítőtárs, koordinátor, aki összefogja az iskola gyermekvédelmi munkáját, elkészíti az iskolai munkaterv gyermekvédelmi fejezetét, segíti a pedagógusokat gyermekvédelmi munkájukban, tájékoztatja őket a gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos rendelkezésekről.

Helyben kell elkészíteni a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, veszélyeztetett tanulók nyilvántartását, és minden változáskor, de évente mindenképp frissíteni kell azt. Az adatszolgáltatásban a koordinátor legfontosabb segítőtársa az osztályfőnök. Az osztályfőnökök feladata, hogy a hozzánk beiratkozott tanulók családi hátterét megismerjék, figyelemmel kísérjék és segítsék azokat a családokat, amelyek anyagi helyzetük vagy más oknál fogva nem képesek eleget tenni a tanulók nevelésével kapcsolatos követelményeknek.

6.3.2 Prevenció

Az intézmény kiemelt feladatának tekinti a prevenciót. A prevenciós tevékenységben az intézmény minden dolgozója részt vesz.

Elsődleges prevenció (minden lehetséges megelőző intézkedés megtétele) szinterei:

- a tanulók reális önképének, önértékelésének kialakítása,
- fizikai és érzelmi biztonságuk megteremtése,
- az intézmény pedagógus és nem pedagógus dolgozóinak gyermekközpontú szemléletének erősítése.

Ezen túl a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata:

- információszerzés- és áramoltatás az érintett felek között,
- előadások, programok szervezése a témában (pl. szenvedélybetegségek, drog- és dohányzásprevenció, egészséges életmódra nevelés, szocio-pszichokulturális nevelés).

Másodlagos prevenció (a kialakult probléma kezelésének) szinterei:

- a konfliktuskezelés új technikáinak elsajátítása a tanár -diák - szülő hármass kapcsolatrendszerében,
- tanácsadás,
- kortárs csoport szerveződése,
- önszerveződés (csapat- és közösségépítés),
- iskolai szintű agresszió-ellenes program tervezése

Harmadlagos (külső, resztoratív) prevenció:

- pszichológiai,
- terápiás,
- szociális kezelés.

6.3.3. Tájékoztatás

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata a tájékoztatás.

A hatékony segítségnyújtás alapvető feltétele az információs hálózat kiépítése és minél teljesebb körű működtetése.

Az ifjúságvédelmi felelős feladata az információk megszerzése, a megszerzett információk szakszerű feldolgozása, rendszerezése, nyilvántartása és közlése az érintett felekkel, maximálisan figyelembe véve a törvény adta kereteket (pl. adatvédelem, ifjúságvédelmi felelős titoktartási kötelezettsége).

Az információkhoz az ifjúságvédelmi felelős elsősorban az osztályfőnökök segítségével jut.

Informálja a tantestület tagjait az aktuális problémákról, kérdésekről.

Tájékoztatja a szülői munkaközösséget az iskola gyermekvédelmi tevékenységéről.

A fenntartó felé évente beszámol az iskola gyermek-és ifjúságvédelmi tevékenységéről.

Önképzéssel, továbbképzéseken, esetelemzéseken való rendszeres részvétellel aktualizálja információit, frissíti tudását.

6.3.4 Kapcsolattartás:

Az ifjúságvédelmi felelős folyamatos kapcsolatot tart:

- az osztályfőnökökkel,
- a szaktanárokkal,
- az iskolaorvossal és a védőnővel,
- a könyvtárossal,
- a DMS tanárral,
- az iskolapszichológussal,
- külső szervezetekkel (IV. kerületi Gyermekjóléti Intézet, Nevelési tanácsadó, Önkormányzat, IV. kerületi Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztálya, FPPTI, kollégiumok, szakellátó intézmények).

Kapcsolattartás a családdal:

- Személyes beszélgetések,
- Szülői támogatás megnyerése,
- Fogadóórák,
- Szülőknek tanácsadás, programok szervezése.

6.3.5 Megismerés, feltérképezés, felmérés

Megismeri a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, a veszélyeztetett és a speciális nevelési igényű tanulók problémáinak okait. Felkutatja a segítségnyújtás lehetőségeit.

A felmérési adatokat nyilvántartásba veszi, rendszerezi, folyamatosan frissíti.

6.3.6 Támogatás, segítségnyújtás

Belső segítségnyújtás lehetőségei:

- tankönyvellátás (ingyenesség, tartós tankönyvek)

- iskolai alapítvány
- ösztöndíj
- étkezési támogatás
- egyéni beszélgetések
- szülőkkel való kapcsolattartás
- tanórán kívüli foglalkozások
- tanulás-módszertani ismeretek nyújtása
- mentálhigiénés tanácsadás
- a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű, valamint a magatartászavaros tanulók fejlődésének, a közösségbe való beilleszkedésének figyelemmel kísérése
- szakemberhez irányítás

Külső segítségnyújtás lehetőségei:

- szakellátó intézményekhez irányítás (Gyermekjóléti Intézet, Családsegítő Központ, Nevelési tanácsadó, szakambulanciák, civilszervezetek)
- szakellátó intézmények segítségének igénybevétele (kapcsolattartás a IV. kerületi Rendőrkapitányság Bűnmegelőzési Osztályával)
- pályázati lehetőségek igénybevétele
- ösztöndíj- lehetőségek

6.3.7 Szociális hátrányok enyhítése

A tanulók és családjaik szociális hátrányainak okainak felmérését nehezíti, hogy az adatszolgáltatás sok esetben önkéntes alapon történik. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős az osztályfőnökök adatai alapján készíti felméréseit és keresi meg a szociális hátrányok enyhítésének módjait. Feladata a karbantartás és koordinálás.

Munkáját segítő személyek:

- az iskola nevelési igazgatóhelyettese,
- az osztályfőnökök,
- a DMS-tanár.

Lehetőségek:

1. **Ingyenes tankönyv:** a rászorultságot a törvényi előírásoknak megfelelően az iskola évente felméri, az igényeket rendszeresen és naprakészen frissíti
2. A központilag juttatott összeg 25%-át a törvényi előírásoknak megfelelően **tartós tankönyvek** vásárlására, illetve a könyvtári állomány bővítésére fordítjuk.
A tartós könyveket az iskolai könyvtár részére vásároljuk meg és használatra adjuk át 1-1 évre a diákoknak. A tapasztalat azt mutatja, hogy az 1 évre kiadott tankönyvek rendszere bevált. Fontos feladat a tartós tankönyvek körének bővítése, újak folyamatos beszerzése.
3. A szociális hátrányok enyhítésére fontos eszköz **az iskola alapítványa** is. A szociális indokok alapján nyújtott anyagi segítségen kívül az alapítvány támogatja a jeles tanulmányi átlagot teljesítő tanulókat ösztöndíj formájában, hozzájárul a nyelvvizsgák, ECDL vizsgák és az egyetemi előkészítők költségeihez, étkezési támogatást nyújt, zsebszámológépeket vásárol.
4. Figyeljük az állam, a főváros, a IV. kerület **szociális segítséget nyújtó programjait**, népszerűsítjük a tanulást olcsóbbá tevő segítő lehetőségeket. Ha az iskola tehet lépéseket: megteesszük azokat, az érintett szaktanárok rendszeresen pályáznak.

5. A **szülőkkel** a Szülői Szervezet foglalkozásain, fogadó órákon, szülői_értekezleteken, egyéni megkeresések (telefonos, személyes) alkalmával tartjuk a kapcsolatot, néhány esetben a családlátogatás is figyelemfelhívó lehet.
6. A tanulmányi munkában is jelentkezik a hátrányos helyzet kezelésének feladata. Minden évfolyamon tartanak a kollégák **korrepetálásokat** a lemaradások_csökkentésére.
7. Tanrendileg biztosított keret áll rendelkezésre a **tehetséges diákok** gondozására is. A **nyelvvizsgára** és az **emelt szintű érettségire** való felkészítés, a versenyeken való részvétel is ezt a célt szolgálja.
8. Az iskola **informatikai rendszerének** szinte egész napos használata azoknak a fiataloknak is lehetőséget nyújt a modern információ- és ismeretszerzésre, felkészülésre, akiknek otthon nincs számítógépük.
9. A sportolás a tehetséggondozás és az egészségnevelés fontos színtere. A **sportszakkörök** az érdeklődő és tehetséges diákoknak, a gyógytestnevelés a fizikailag hátrányba került diákoknak nyújt segítséget.
10. Foglalkoznunk kell az iskolaidőn és az iskolán kívüli **diákélettel**. Beavatkozni nincs lehetőségünk, de a helyes életvitel kialakítása, a minták megismertetése programja az iskolának. Színes eseménydús diákélet kialakításával próbálkozunk. A szakkörök, a diáknap, a diákönkormányzat nyújtotta lehetőségek, az iskolán kívüli kulturális programok szervezése (színház-látogatások, múzeumlátogatások, stb.) mind ezt szolgálják. A rendszeres drogpreevenációs **előadások** meghívott szakemberekkel nagyon hatékonyak, tovább folytatjuk a már kiépített, prevenciót segítő együttműködést.
11. Rendszeresen szervezünk a szünidőben és a tanítási időben is **táborokat**, többnapos **külföldi kirándulásokat**. A diákok körében ezek iránt nagy az érdeklődés, de komoly anyagi terhet is jelentenek.

A segítségnyújtás módjai: az iskolai alapítvány hozzájárulása az utazási és szállásköltségekhez, pályázati lehetőségek felkutatása és igénybevétele.

7. A tanulónak az intézményi döntési folyamatban való részvételi joga; a diákönkormányzat (DÖK) működése

Iskolánkban a köznevelési törvény értelmében tanulóink a nevelés-oktatással összefüggő közös tevékenységük megszervezésére, a demokráciára, közéleti felelősségre nevelés érdekében - a házirendben meghatározottak szerint - diákköröket hozhatnak létre, amelyek létrejöttét és működését a nevelőtestület segíti. Ezen diákkörök működését, jogait és kötelességeit a Köznevelési törvény, valamint az oktatásért felelős miniszter rendeletei határozzák meg.

A tanulók, diákkörök a tanulók érdekeinek képviselőjére DÖK-öt hoznak létre. A DÖK munkáját e feladatra kijelölt, felsőfokú végzettségű és pedagógus szakképzettségű személy segíti, akit a DÖK javaslatára az intézményvezető bíz meg öt éves időtartamra. A DÖK, mint más diákkör, döntési jogkört gyakorol - a nevelőtestület véleménye meghallgatásával - saját közösségi élete tervezésében, szervezésében, valamint tisztségviselői megválasztásában. A diákkörök jogosultak képviseltetni magukat a DÖK-ben.

A DÖK a nevelőtestület véleményének kikérésével dönt

- a) saját működéséről,
- b) a diákönkormányzat működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználásáról,
- c) hatáskörei gyakorlásáról,
- d) egy tanítás nélküli munkanap programjáról,
- e) az iskolai DÖK tájékoztatási rendszerének létrehozásáról és működtetéséről, valamint

f) iskolarádió és -újság szerkesztőségének tanulói vezetőjének, felelős szerkesztőjének, munkatársainak megbízásáról.

A diákközgyűlés (küldöttgyűlés vagy diákszékház) összehívását az iskolai DÖK vezetője kezdeményezi, általában a tanév őszi szakaszában. A diákközgyűlés napirendi pontjait a közgyűlés megrendezése előtt tizenöt nappal nyilvánosságra kell hozni.

A DÖK önmaga vezetésére Iskolai Diákbizottságot (IDB) alakít, melynek vezetője az IDB elnök. A diákok érdekérvényesítésének gyakorlására az IDB havonta megbeszélést tart. Évente taninfóban kéri ki az osztályok véleményét.

A DÖK jogosult szövetséget létesíteni, továbbá ilyenhez csatlakozni. A szövetség az iskolában a DÖK jogait nem gyakorolhatja.

A DÖK feladatainak ellátásához térítésmentesen használhatja az iskola helyiségeit, berendezéseit, ha ezzel nem akadályozza az iskola működését. Iskolánk a működéshez költségvetési támogatást nyújt.

A fentiek működésének szabályozására a DÖK SzMSz-t alkot. A DÖK SzMSz -ét a választó tanulóközösség fogadja el, és a nevelőtestület hagyja jóvá. Az SzMSz jóváhagyása csak akkor tagadható meg, ha az jogszabálysértő vagy ellentétes az iskola SzMSz -ével, házirendjével. Az SzMSz jóváhagyásáról a nevelőtestületnek a jóváhagyásra történő betérjesztést követő harminc napon belül nyilatkoznia kell. Az SzMSz -t vagy annak módosítását jóváhagyottnak kell tekinteni, ha a nevelőtestület harminc napon belül nem nyilatkozik.

A DÖK részvételét biztosítani kell az iskola fegyelmi eljárásaiban, illetve a tanuló- és gyermekbaleset kivizsgálásában.

A DÖK véleményt nyilváníthat, javaslattal élhet a nevelési-oktatási intézmény működésével és a tanulókkal kapcsolatos valamennyi kérdésben.

A DÖK véleményét kikéri az iskolavezetés:

- a) az iskolai SzMSz jogszabályban meghatározott rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- b) a tanulói szociális juttatások elosztási elveinek meghatározása előtt,
- c) az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor,
- d) a házirend elfogadása előtt.
- e) a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál,
- f) a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- g) a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- h) az iskolai sportkör működési rendjének megállapításához,
- i) az egyéb foglalkozás formáinak meghatározásához,
- j) a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,
- k) az intézményi SzMSz -ben meghatározott ügyekben,
- l) az iskolai munkaterv alapján iskolai tanév helyi rendjének elkészítésében,
- m) a választható tantárgyakról és az érettségi vizsgára való felkészítés szintjéről,
- n) az első tanítási óra kezdetéről,
- o) fegyelmi eljárás során.

A fenntartó a köznevelési intézmény megszüntetésével, átszervezésével, feladatának megváltoztatásával, nevének megállapításával, vezetőjének megbízásával és megbízásának visszavonásával összefüggő döntése vagy véleményének kialakítása előtt beszerzi a DÖK véleményét.

A DÖK egyetértési jogát gyakorolhatja az intézményben üzemelő élelmiszer-árúsító üzlet nyitvatartási rendjének és az áruautomata működtetési időszakának meghatározásához.

Azokban az ügyekben, amelyekben a diákönkormányzat véleményének kikérése kötelező, a diákönkormányzat képviselőjét a tárgyalásra meg kell hívni, és az előterjesztést, valamint a meghívót – ha jogszabály másképp nem rendelkezik – a tárgyalás határnapját legalább tizenöt nappal megelőzően meg kell küldeni a diákönkormányzat részére.

Az iskola titkársága a DÖK-öt érintő dokumentumokat és a DÖK-nek címzett iratokat felbontás nélkül továbbítja.

A nevelőtestület egyes jogköreit átruházhatja a DÖK-re. Ebben az esetben a DÖK beszámolni köteles az elvégzett munkáról.

A DÖK kezdeményezheti nevelőtestület összehívását, intézményi tanács valamint iskolaszék létrehozását. Ezekben képviselheti magát.

A DÖK javaslattevési joggal élhet az iskolavezetés és a települési önkormányzat felé. Ezekre 15 napon belül az érintetteknek válaszolniuk kell. Jogsérelem esetén a DÖK fellebbezhet a fenntartóhoz, majd annak döntésével szemben bírósághoz fordulhat.

A DÖK az alábbi iskolai szintű feladatokat látja el:

- Berze-nap szervezése
- iskolai szintű versenyek, ki mit tud? szervezése, jutalmazása
- jutalomkirándulás szervezése
- egyéb, a diáklétet színesítő programok szervezése
- időszaki kiadványok szerkesztése, megjelentetése
- Berze-díjazott jutalmazása.

8 Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel, az iskola szereplőinek együttműködése

8.1 A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A diák-önkormányzati szerv, a diákképviselők, valamint az intézményi vezetők közötti kapcsolattartás formái és rendje

A Diákönkormányzat munkájához jogi, szervezési és technikai segítséget a "diákmozgalmat segítő tanár" (DMS-tanár) ad. A DÖK legfelsőbb iskolai tárgyalópartnere az igazgató.

A DMS tanár vagy az igazgató rendszeresen, de legalább kéthavonta tájékoztatja a diákönkormányzat vezetőit az iskola egészének életéről, a munkaterről és az aktuális feladatokról.

Ezeket a megbeszéléseket illetve a diák-közgyűlést, melyet évente legalább egy alkalommal meg kell szervezni, a diákság vezetőinek alkalma van az általuk képviselt csoport érdekképviseletére, iskolai szintű felvetéseik, javaslataik megfogalmazására, joguk van kérdéseikre választ, felvetéseikre intézkedést kérni.

Az igazgató és helyettese a folyóson elhelyezett hirdetőtáblán, az iskolarádióon keresztül, az iskola honlapján, illetve belső hálózatán, a sulimonitoron keresztül, valamint az osztályfőnök segítségével rendszeresen tájékoztatja a diákságot az őket érintő kérdésekről.

A tanulók kérdéseikkel, véleményükkel, javaslataikkal szóban vagy írásban csoportosan és egyénileg is megkereshetik az igazgatóság bármelyik tagját.

Az intézményi sportkör, valamint az intézmény vezetése közötti kapcsolattartás formája

Iskolai sportkör - vezető pedagógus

Az intézményben működő diák sportkör (DSK) célja a sportolási igény felkeltése, a tanulók fizikai képzése, egészségük megőrzése. A DSK egyesületi formában szervezett közösség, amely versenyszerűen vesz részt a kerületi, fővárosi kiírású versenyeken.

A diák sportkört vezető pedagógus rendszeresen tájékoztatja az intézmény igazgatóját (személyesen), a tanulókat (faliújság, iskolarádió) az elért eredményekről.

Feladata:

- a testnevelés, testkultúra, tömegsport népszerűsítése,
- mozgósítás a kiírt (kerületi, fővárosi, országos) versenyekre,
- a versenyeken való sikeres szereplés elősegítése

A mindennapi testedzés érdekében, az intézményben tömegsport foglalkozások szervezésével biztosítjuk, hogy legalább napi 45 perces időtartamban lehetőség nyíljon a testmozgásra, sportolásra. Ennek értelmében az intézmény nappali tagozatán működő minden 10 osztály után, heti 6 tömegsport óra tartható. A tömegsportot szolgálja a sportudvar igénybevételek lehetőségére.

8.2 A szülők közösségét érintő együttműködési formák:

Az intézmény vezetése és a szülői szervezet közötti kapcsolattartás formája

A szülői szervezet és az iskolavezetés kapcsolattartását az osztályfőnöki munkaközösség vezetője koordinálja.

Az iskola egyetértési illetve véleményezési jogosultságot ad az iskolai szülői szervezetnek **minden olyan kérdésben, amelyben az érvényes törvények, rendeletek előírják azt.**

Az iskola igazgatója és a szülői szervezet elnöke az együttműködés tartalmát és formáját évente az iskolai munkaterv alapján állapítják meg.

A szülői szervezet elnökével az iskola igazgatója tart kapcsolatot. Az igazgató és az iskola szülői szervezetének képviselői szükség szerint, de legalább évente négyszer ülnek össze. Az igazgató az üléseken tájékoztatást ad az intézmény munkájáról. Ha a szülői szervezet az intézmény működésével kapcsolatban valamely kérdésben véleményt nyilvánított, vagy javaslatot tett, a nevelőtestület tájékoztatásáról, illetőleg a vélemény, javaslat előterjesztéséről, a nevelőtestület által elfogadott intézkedés foganatosításáról az igazgató gondoskodik.

A szülői szervezet képviselőjét meg kell hívni a nevelőtestületi értekezlet minden olyan napirendi pontjának megtárgyalására, amelyben egyetértési vagy véleményezési joga van.

A szülők tájékoztatása

A tanulók egyéni haladásával kapcsolatos tájékoztatási formák:

- e-napló, ellenőrző-könyv (a házirendben meghatározott megosztás szerint)
- szülői értekezletek
- fogadóórák
- személyes egyeztetések
- családlátogatások (szükség esetén)
- nyílt napok

A szülők kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban, munkaidőben, egyénileg vagy választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola vezetőségével, nevelőtestületével.

A szülőknek tanköteles gyermekük tanulmányi előmeneteléről és az iskolában tanúsított viselkedéséről rendszeres tájékoztatást és visszajelzést kell kapniuk. A rendszeres visszajelzés szükségessége miatt a pedagógiai programban részletezett módon kell az egyes tantárgyakból számonkérést tartani, és a tanuló teljesítményét osztályzattal értékelni. Az osztályzatokat a szaktanárok az e-naplóban rögzítik. Az e-napló használata az ellenőrző könyv vezetését kiváltja az osztályzatok beírása tekintetében. A szaktanárok kötelesek az e-naplót naprakészen vezetni. A tanuló magatartásával, igazolt és igazolatlan mulasztásaival kapcsolatos tájékoztatás szintén az e-napló segítségével történik.

Azokban az esetekben, amikor a szülő jelzi, hogy az e-napló követése számára technikai akadályba ütközik, az iskola félévente 4 alkalommal írásos tájékoztatót állít elő az e-napló alapján, és azt a szülőnek hazaküldi. A szülő aláírásával igazolja, hogy a tájékoztatást tudomásul vette.

A szülői értekezletek

A tanév során osztályonként három szülői értekezletet kell tartani (szeptemberben, februárban, illetve áprilisban). Amennyiben az osztályfőnök vagy a szülői szervezet szükségesnek látja, rendkívüli szülői értekezletet hívnak össze.

A szülők a tanév rendjéről, feladatairól a szeptemberi szülői értekezleten és az iskolai honlapon kapnak tájékoztatást gyermekük osztályfőnökétől.

A leendő kilencedik évfolyamosok szüleit a felvételi értesítőn tájékoztatja az iskola a tanév kezdetét megelőző első (általában májusi) szülői értekezletről, az új beiratkozott tanulók iskolakezdésének zavartalansága érdekében.

Ezeket a szülői értekezleteket az igazgató tartja.

Szülői fogadóórák

A szülők számára évente három alkalommal szaktanári fogadóórát tartunk. A fogadó órákon a pedagógusok tájékoztatják a szülőket gyermekük tanulmányi előmeneteléről, magaviseletéről. A pedagógus a szülővel előzetes egyeztetés után más időpontban is megállapodhat, amennyibe a tanuló szempontjából a személyes találkozást fontosnak tartja.

A szülői értekezletek és fogadóórák idejét évenként az iskolai munkaterv tartalmazza.

A szülők rendelkezésére álló írásbeli és on-line tájékoztatási formák

A szülők és más érdeklődők az iskola pedagógiai programjáról, szervezeti és működési szabályzatáról és házirendjéről az iskola igazgatójától, valamint az igazgatóhelyettesektől az iskolai munkatervben meghatározott igazgatói, igazgatóhelyettesi fogadóórákon kérhetnek tájékoztatást.

Az iskola pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára elérhető, megtekinthető. A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél található meg:

- az iskola irattárában,
- az iskola könyvtárában,
- az iskola belső hálózatán
- az iskola igazgatójánál,
- a nevelők szakmai munkaközösségeinek vezetőinél (a helyi tantervek)
- az iskola honlapján

Az iskola honlapja naprakész tájékoztatást ad:

- a nevelőtestület létszámáról, végzettségéről
- az osztályokról

- az tanítási év rendjéről
- az órarendekről és terembeosztásokról
- az iskola alapidokumentumairól
- a nevelő – oktató munka eredményességének mutatóiról (kompetenciamérések eredményei, érettségi eredmények, lemorzsolódási adatok, évisméltési mutatók, a pályakövetés eredményei,
- a szakképzési hozzájárulás felhasználásáról, a támogatók köréről
- az alapítvány tevékenységéről
- egyéb közérdekű adatokról.

8.3 Az iskola külső kapcsolatainak rendszere, formája és módja

Az iskolát külső kapcsolataiban az igazgató képviseli.

- Az iskolai munka megfelelő szintű irányításának érdekében az iskolavezetőségnek állandó munkakapcsolatban kell állnia a fenntartóval. A munkakapcsolat megszervezéséért, irányításáért az igazgató a felelős.
- A legszorosabb együttműködés a Petrik TISZK és a Gazdasági TISZK iskoláival áll fenn. Ennek jó működéséért az igazgató a felelős.
- A szakmai képzést érintő kapcsolattartás (TISZK központ, MSZT, NMH,) az intézmény szakmai vezetőjének a feladata.
- A tanulók veszélyeztetettségének megelőzése, valamint a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok eredményesebb ellátása érdekében az iskola gyermek- és ifjúságvédelmi megbízottja rendszeres kapcsolatot tart fenn a gyermekjóléti szolgálattal, a kerületi nevelési tanácsadóval, a Koordinációs Irodával ifjúságvédelmi munkatársával. A munkakapcsolat felügyeletéért az igazgató a felelős.
- A tanulók egészségi állapotának megóvásáért az iskola igazgatósága rendszeres kapcsolatot tart fenn az iskolaorvosi hálózattal és ennek segítségével megszervezi a tanulók rendszeres egészségügyi vizsgálatát, a jogszabályban előírt kötelező szűrővizsgálatokat.
- A **pszichológus** a Koordinációs Iroda alkalmazottja munkáját a Koordinációs Iroda koordinálja. Munkája során kiemelten az ifjúságvédelmi megbízott és az osztályfőnöki munkaközösség-vezető munkájára támaszkodik, illetve őket szakmai tanácsokkal segíti. Az iskolában meghatározott óraszámban egyéni foglalkozásokat tart, csoportterápiát, tréninget vezet.
- Az **iskolaorvos és asszisztense** munkáját önállóan, külső szerv irányításával és finanszírozásában végzi. Munkájának az iskolai élettal való összehangolásában az általános igazgatóhelyettes nyújt segítséget.

8.4 Az iskola szereplőinek együttműködése

A vezetők és az alkalmazotti közösségek közötti kapcsolattartás formái és rendje

A nevelőtestület különböző közösségeinek kapcsolattartása az igazgató segítségével a megbízott pedagógusok, és választott képviselők útján valósul meg.

A kapcsolattartás formái:

- az iskolavezetés ülései (havonta)
- a különböző értekezletek
- megbeszélések
- ünnepélyek, rendezvények
- évfordulók, kirándulások

Ezen fórumok időpontját az iskolai munkaterv határozza meg. Az igazgatóság az aktuális feladatokról a tanári szobában elhelyezett hirdetőtáblán, valamint írásbeli tájékoztatókon keresztül értesíti a nevelőket.

Az iskolavezetőség tagjai kötelesek:

- az iskolavezetőség ülései után tájékoztatni az irányításuk alá tartozó pedagógusokat az ülés döntéséről, határozatairól
- az irányításuk alá tartozó pedagógusok kérdéseit, véleményeit, javaslatait közvetíteni az igazgatóság, iskolavezetés felé

A pedagógusok kérdéseiket, véleményüket, javaslatukat szóban vagy írásban egyénileg vagy munkaközösség-vezetőjük illetve választott képviselő útján közölhetik az iskola vezetésével.

A szakmai munkaközösségek közötti együttműködés formái és kapcsolattartásuk rendje

A szakmai munkaközösségek együttműködését a kibővített vezetőségi értekezletek koordinálják a munkaközösség-vezetőkön keresztül.

Együttműködésük területei:

- ✓ az iskolai szakmai, módszertani kultúra fejlesztése
- ✓ az iskolai oktató-nevelő munka fejlesztése
- ✓ egységes követelményrendszer kialakítása
- ✓ az iskolai helyi tanterv összehangolt elkészítése
- ✓ az iskolai tantárgyfelosztás előkészítése
- ✓ az éves munkaterv, beszámoló készítése
- ✓ a rendelkezésre álló anyagi források felhasználására javaslattétel
- ✓ rövid, közép- és hosszú távú stratégiai célok kijelölése

Együttműködésük formái:

- ✓ közös workshopok
- ✓ nevelési értekezletek
- ✓ kibővített vezetőségi értekezletek

9 Tanulmányok alatti vizsgák:

A 20/2012.(VIII. 31.) EMMI-rendelet VI. fejezete 24. pontja szabályozza a tanuló tevékenységének, munkájának pedagógiai értékelését.

Tanulmányok alatti vizsgák:

1. osztályozóvizsga
2. különbözeti vizsga
3. javítóvizsga
4. pótló vizsga

1. Osztályozóvizsga

Az osztályozóvizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik.

Osztályozóvizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

a) az igazgató felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,

b) az igazgató engedélyezte neki, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,

c) a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a 250 tanítási órát, a kilencedik évfolyamtól kezdődően a Nat-ban meghatározott szakmai orientáció, a tizenegyedik évfolyamtól kezdődően – az Országos Képzési Jegyzék szerinti – elméleti és gyakorlati szakmacsoportos alapozó oktatás tanítási óráinak húsz-húsz százalékát, egy adott tantárgyból a tanítási órák harminc százalékát, és emiatt a teljesítménye a tanítási év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető, a tanítási év végén nem minősíthető, és a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozóvizsgát tegyen.

A nevelőtestület az osztályozóvizsga letételét akkor tagadhatja meg, ha a tanuló igazolatlan mulasztásainak száma meghaladja a húsz tanórai foglalkozást, és az iskola eleget tett a köznevelési törvényben meghatározott értesítési kötelezettségének.

Ha a tanuló mulasztásainak száma már az első félév végére meghaladja a meghatározott mértéket, és emiatt teljesítménye érdemjeggyel nem volt minősíthető, félévkor osztályozóvizsgát kell tennie.

d) Előrehozott érettségi vizsga csak a pedagógiai programban előírt tanulmányi követelmények teljesítését igazoló sikeres osztályozóvizsga esetén kezdhető meg azokból a tárgyakból, amelyeknek tanulása az érettségi vizsga időpontjában tanterv szerint még folyik.

2. Különbözeti vizsga

Különbözeti vizsgát kell tennie annak a tanulónak, aki átvételét kéri iskolánkba, és az adott évfolyamon folytatott tanulmányainak feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő. A különbözeti vizsga lebonyolítására a tanulmányok alatti vizsgákra vonatkozó szabályok érvényesek. Követelményeikről és értékelésükről a 10. fejezet foglalkozik részletesen.

3. Javítóvizsga

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

a) a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,

b) az osztályozóvizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül eltávozik.

4. Pótló vizsga

Pótló vizsgát tehet a vizsgázó, ha az osztályozó-, javító- vagy különbözeti vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására.

Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek

feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

Jelentkezés a tanulmányok alatti vizsgákra

A tanulmányok alatti vizsgákra a tanulónak jelentkeznie kell:

- az osztályozóvizsgára írásban, külön nyomtatványon, a kijelölt vizsgaidőszak előtt legalább 1 héttel,
- a javítóvizsgára a bizonyítványának leadásával június 30-ig.

A különbözeti vizsgára és a pótló vizsgára – mivel azok időpontjait előzetes határozatok rögzítik – nem kell külön jelentkezni.

A tanulmányok alatti vizsgák rendje:

	Félév	Év vége
osztályozóvizsga	január 15. – február 15.	június 1. – június 30. végzős évfolyamon: április 10. – április 25.
különbözeti vizsga	az igazgató által meghatározott határidőig	
javítóvizsga	nincs	augusztus 21. – augusztus 31.
pótló vizsga	az igazgató által meghatározott időpontban	

Az osztályozóvizsgák, különbözeti és pótló vizsgák pontos időpontjáról a vizsgázót legalább egy héttel a kitzűzött vizsgaidőpont előtt írásban tájékoztatjuk.

A javítóvizsgák pontos időpontjáról a vizsgázókat augusztus 15. és 21. között értesítjük az iskola honlapján keresztül.

A vizsga részei:

Tantárgy	A vizsga részei
Irodalom	írásbeli és szóbeli
Magyar nyelv	írásbeli és/vagy szóbeli
Történelem	írásbeli és szóbeli
Matematika	írásbeli (elégtelen eredmény esetén szóbeli is)
Idegen nyelv	írásbeli és szóbeli
Kémia	írásbeli és szóbeli
Fizika	írásbeli és szóbeli
Biológia	írásbeli és szóbeli
Földrajz	írásbeli és szóbeli
Angol célnyelvi civilizáció	írásbeli és szóbeli
Adatkezelés, informatika	írásbeli
Informatika	írásbeli
Információkezelés	írásbeli
Elméleti gazdaságtan	írásbeli és szóbeli (elégtelen eredmény esetén szóbeli is)
Üzleti gazdaságtan	írásbeli
Gazdálkodási ismeretek	írásbeli
Kommunikáció	írásbeli
Viselkedéskultúra	írásbeli
Testnevelés	gyakorlati
Társművészetek	beadandó feladat

Tanulásmódszertan	beadandó feladat
-------------------	------------------

A tanulmányok alatti vizsga követelményeit, az értékelés szabályait az iskola házirendje tartalmazza.

A magántanulókat a vizsgakövetelményekről az osztályozóvizsgák előtt legalább egy hónappal írásban tájékoztatjuk.

A javítóvizsgára utasított tanulók a tanév végén írásban megkapják az adott tantárgy vizsgakövetelményeit.

A tanulmányok alatti vizsgák lebonyolítását a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletének 64§ - 73§-ai szabályozzák.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett *tanulmányok alatti vizsgákra*, azaz:

- *osztályozó vizsgákra,*
- *különbözeti vizsgákra,*
- *javítóvizsgákra*

vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára:

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá más intézmények olyan tanulóira

- *akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.*

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Az átvétel megindítása

Tanuló átvételére a tanév folyamán bármikor sor kerülhet. Iskolánkba jelentkező tanulók átvételét kiskorú tanuló esetén – mindkét szülő által aláírt – szülői kérelemre indítjuk meg. Az iskolaváltási kérelmet a kiskorú tanuló aláírásával látja el. Nagykorú tanuló a kérelmet maga is megindíthatja, de a szülő ellenjegyzése mellett. Az átvételi kérelemhez csatolni kell a már elvégzett középiskolai évfolyamok bizonyítványmásolatát, szorgalmi idő alatti átvételhez a küldő iskola e-naplójának másolatát. Amennyiben a küldő iskola hagyományos osztálynaplót vezet, be kell mutatni a tanuló ellenőrző könyvét, amelyből hitelt érdemlő információ szerezhető előmeneteléről, fegyelméről, mulasztásáról.

Döntés

Az átvételi kérelmeket az igazgató mérlegeli, megállapítja a küldő és a fogadó iskola képzési rendszere, helyi tantervei közötti különbségeket, felméri az esetleges különbözeti vizsgák számát, követelményeit. Amennyiben a két iskola helyi tantervei annyira eltérnek egymástól hogy a különbözeti vizsgák teljesítése aránytalanul és megengedhetetlenül nagy terhet róna a tanulóra, javasolja a szülőnek az évfolyam megismétlését.

Az átvételi kérelmekről az igazgató 5 napon belül dönt. Átvétel esetén befogadó nyilatkozatot állít ki a küldő iskola számára. Döntését a szülő/tanuló számára határozatba foglalja. Elutasítás esetén döntését megindokolja. Elfogadás esetén a határozatban megjelöli azokat a tárgyakat, amelyekből a jelentkezőnek különbözeti vizsgát kell tennie, kijelöli a különbözeti vizsgák vizsgaidőszakát és tájékoztatást ad a felkészítés lehetőségeiről.

A különbözeti vizsgák

Amennyiben a tanuló érdeke azt kívánja, a különbözeti vizsgákat időben arányosan elosztva szervezi meg az iskola. Tanév végéig elhalasztható a különbözeti vizsga azon tárgyak esetében, amelyekre adott tanévi tananyag nem épül, tehát a tanuló zökkenőmentesen be tud kapcsolódni új osztálya tanulmányaiba. A folyó tanulmányokkal párhuzamosan kell megszervezni a különbözeti vizsgára felkészülést azon tárgyak esetében, ahol az ismeretek hiánya veszélyezteti az osztálytársakkal való együtt haladást. A különbözeti vizsga időpontját azonban ebben az esetben is úgy kell meghatározni, hogy arra a tanuló napi tanulni való mellett fel tudjon készülni. A különbözeti vizsga tételeit a vizsga előtt legalább 30 nappal a tanuló és a szülő tudomására kell hozni. A különbözeti vizsga tételeinek összeállítása az adott osztályban tanító szaktanár feladata. A különbözeti vizsga érdemjegye a beszámoltatott tananyag mennyiségének függvényében súlyozott:

- egész éves tananyagból letett vizsga év végi osztályzatnak minősül, bekerül az adott évfolyam bizonyítványába. törzslapjára
- a kisebb anyagrészekből letett vizsga osztályzata a szaktanár döntése alapján 1, 2, 3 súlyozású lehet, és beleszámít a félévi, év végi osztályzatba.

A különbözeti vizsga tanulmányok alatti vizsga, tehát részletes eljárásrendjét az 1.9. fejezetben szabályoztuk.

11. A felvételi eljárás különös szabályai

Az iskolánkba jelentkező 8. osztályos tanulók felvételi kérelméről

- a négy évfolyamos szakközépiskolai képzés esetén az általános iskolai tanulmányi eredmények (tanulmányi pontok) és a központilag kiadott, egységes feladatlapokkal megszerzett írásbeli vizsga eredménye alapján (felvételi pontok);
- a nyelvi előkészítő és a két tanítási nyelvű osztályok esetén az általános iskolai tanulmányi eredmények (tanulmányi pontok), a központilag kiadott, egységes feladatlapokkal megszerzett írásbeli vizsga eredménye és a szóbeli vizsga eredménye alapján (felvételi pontok)

születik döntés.

Maximális pontszámok a különböző képzési formákban:

- 4 évfolyamos szakközépiskolai képzés: 150 pont
- NYEK és két tanítási nyelvű képzés: 200 pont

A tanulmányi pontok számítása:

Az alábbi tantárgyak 7. osztály év végi és a 8. osztály félévi osztályzatainak összege adja a pontszámot:

- magyar nyelv és irodalom (a két jegy átlaga)

- történelem
- idegen nyelv (több idegen nyelv tanulása esetén a jelentkező választja ki a pontszám számítás alapját képező nyelvet)
- matematika
- földrajz.

Elérhető maximális pontszám 50 pont.

Felvételi pontok számítása:

- 4 évfolyamos szakközépiskolai képzésben felvételi pont a jelentkezők központi írásbeli vizsgájának eredménye. Elérhető maximális pontszám: 100 pont.
- NYEK és két tanítási nyelvű osztályok esetén a központi írásbeli vizsga eredményéhez a szóbeli vizsga eredménye adódik hozzá. Elérhető maximális pontszám 100+50 pont.

A szóbeli felvételi vizsga magyar nyelven folyik. Célja a jelentkezők kommunikációs készségének mérése.

A két tanítási nyelvű tagozat 9. évfolyamára vesszük fel azokat a jelentkezőket, akik a jogszabály szerint előkészítő évfolyamra nem iskolázhatók be (B1 nyelvi szint, két tanítási nyelvű általános iskola) A 9. évfolyamba történő felvétel feltétele a nyelvtudást igazoló nyelvvizsga bizonyítvány, két tanítási nyelvű iskolából érkező tanuló esetén az általános iskola igazolása.

A felvételi rangsor összeállításánál pontszám azonosság esetén a következő szempontok és prioritások szerint állapítjuk meg a sorrendet, azaz pontazonosság esetén alacsonyabb felvételi sorszámot kap az a jelentkező, aki

1. hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű
2. családi kötődése van az iskolához (szülő, testvér járt vagy jár iskolánkba)
3. újpesti lakos.

A felvételi eljárás eredményének helyben szokásos kihirdetési módjai:

- honlapon
- a porta melletti faliújságon.

A személyiségi jogok tiszteletben tartása miatt a felvételi listákat nem névvel, hanem tanulói azonosítóval vagy jeligével jelentetjük meg.

Felvételi pontszámokról telefonon tájékoztatást nem adunk.

Helyi tanterv

Tartalom

1. A választott kerettanterv megnevezése	34
2. Óratervek	34
2.1 Tantárgyi struktúra és óraszámok 4 évfolyamos képzés, (A osztály)	34
2.2 Tantárgyi struktúra és óraszámok a nyelvi előkészítő képzésbe	35
2.3 Tantárgyi struktúra és óraszámok a két tanítási nyelvű képzésben	35
3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	37
4. A Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai	37
4.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei:	38
5. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai	42
5.1 A második idegen nyelv, mint választható tantárgy	42
5.2 Szakkörök	42
6. Érettségi	43
6.1 Azon választható vizsgatárgyak, amelyekből az iskola közép- vagy emelt szintű vizsgafelkészítést vállal	43
6.2 Az egyes érettségi vizsgatárgyak középszintű érettségi vizsgakövetelményei	43
7.1 A számonkérés, beszámoltatás formái	43
7.2. A tanulók teljesítményének értékelése:	44
7.3 Az értékelés formái:	44
7.4 . Tantárgy specifikus értékelési rend	45
7.4.1. Magyar nyelv és irodalom:	45
7.4.2 Matematika:	46
7.5 Értékelés, vizsgarendszer az angol két tanítási nyelvű tagozaton	48
7.6 A magatartás minősítési rendszere	53
7.7 A szorgalom minősítési rendszere a 9-13. évfolyamon	53
7.8 A jutalmazások formái és alkalmazásuk elvei	54
7.8.1 .A jutalmazás fokozatai módjai:	54
7.8.2 A fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásuk elvei	56
8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei	59
9. A tanulók fizikai állapotának mérése	59
10. A környezeti nevelés alapelvei	67
11. Az otthoni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai	75

12. A projektoktatás	76
13. A közösségi szolgálat	77

Helyi tanterv

1. A választott kerettanterv megnevezése

Iskolánk helyi tantervének alapjául A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet mellékleteiben megjelent szakközépiskolai és a nyelvi előkészítő osztályok számára készült kerettantervek, valamint a 4/2013. (I.11) EMMI rendelet (a két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelvének kiadásáról) 3. melléklete szolgálnak.

2. Óratervek

2.1 Tantárgyi struktúra és óraszámok 4 évfolyamos képzés, (A osztály)

A szabadon választható heti 4 óra a megfelelő tantárgyi rubrikában, a + jel után, pirossal kiemelve látható. A táblázat egyéb óraszámai törvényben rögzítettek, nincs mód a megváltoztatásukra, átcsoportosításukra.

Óraterv a kerettantervekhez – szakközépiskola				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol)	3	3	3	3+1
2. idegen nyelv	0+2	0+2	0+2	0+2
Matematika	3	3	3+1	3+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+1	2+1	3	3
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Földrajz	2	1		
Művészetek*		1		
Informatika	1+1	+1	+1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>Szakmai tárgyak órakerete, amelyből 1 óra (szakmai irányú képzésre) szabadon tervezhető**</i>	6	7	8	11
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	4	4
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

2.2 Tantárgyi struktúra és óraszámok a nyelvi előkészítő képzésben

1. Előkészítő évfolyam:

A táblázatban pirossal kiemelt óraszámok az iskola saját döntését mutatják. Kötelező feltételek: 18 óra idegen nyelv, 5 óra testnevelés, 1 osztályfőnöki, a maradék 50%-a informatika, 50%-a készségfejlesztés.

Tantárgyak	óraszám
Angol nyelv	14
2. idegen nyelv	4
Testnevelés	5
Osztályfőnöki	1
Informatika	3
Magyar nyelv	1
Matematika	2
Rendelkezésre álló órakeret:	30

2. Szakközépiskolai képzési rész:

Óraterv a kerettantervekhez – szakközépiskola				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol)	3	3	3	3
2. idegen nyelv	0+3	0+3	0+3	0+3
Matematika	3	3	3+1	3+1
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2+1	2+1	3	3
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Földrajz	2	1		
Művészetek*		1		
Informatika	1			
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Szakmai tárgyak órakerete, amelyből 1 óra (szakmai irányú képzésre) szabadon tervezhető**	6 (ebből 2 angolul)	7 (ebből 2 angolul)	8	11
Szabadon tervezhető órakeret	4	4	4	4
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

2.3 Tantárgyi struktúra és óraszámok a két tanítási nyelvű képzésben

- **Előkészítő évfolyam**

Az iskola saját döntését a pirossal kiemelt számok mutatják.

tantárgyak	óraszámok
Angol nyelv	18
Testnevelés	5
Osztályfőnöki	1
Matematika	3
Informatika	3
Rendelkezésre álló órakeret	30

Szakközépiskolai képzés

Óraterv a kerettantervekhez – szakközépiskola				
Tantárgyak	9. évf.	10. évf.	11. évf.	12. évf.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4
Idegen nyelvek (angol)	6	6	5	5
Angol célnyelvi civilizáció	1	1	2	2
Matematika	3	3	3	3
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	3	3
Etika			1	
Biológia – egészségtan		2	2	1
Fizika	2	2	1	
Kémia	2	1		
Földrajz	2	1		
Művészetek*		1		
Informatika	1			
Testnevelés és sport	5	5	5	5
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1
<i>Szakmai tárgyak órakerete, amelyből 1óra (szakmai irányú képzésre) szabadon tervezhető**</i>	6	7	8	11
Rendelkezésre álló órakeret	35	36	35	35

A történelem angol nyelven tanítására a szabadon választható órakeretből szeretnénk többlet órára rábeszélni a szülőket, valamint a második idegen nyelvet is választható tantárgyként illesztjük az órarendbe, ez utóbbit heti 3 órában. A választható tárgyak esetén a jelentkezés egy évre szól. A részvétel kötelező, osztályozzuk a teljesítményt.

A részletes helyi tantervek a pedagógiai program 1. számú mellékletében található. A helyi tantervekben minden tantárgy esetében jól láthatóan jelezzük a szabadon felhasználható órakeret óraszámait, és tananyag tartalmát.

3. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Az oktatásban alkalmazandó tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának szempontjai:

- megfelelés a jogszabályi előírásoknak
- folytonosság, egymásra épülés
- felmenő rendszerű változtatás elve
- osztályok közötti átjárhatóság, iskolai szintű egységesség elve
- szakmai – módszertani alkalmasság, (jól tanítható, könnyen tanulható könyvek választásának elve)
- tartósság
- fogyasztói ár
- stílus, külalak

A fenti szempontok figyelembe vételével a munkaközösség dönt az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásáról. A munkaközösségi döntésnek megfelelően az éves munkaközösségi tankönyvrendelést a munkaközösség vezető állítja össze. A tankönyvlistát a szülői szervezet véleményezi.

Az iskolai tankönyvrendelést a megbízott tankönyvfelelős adja le, az elvárható legteljesebb körben. A rendelés leadásának határideje március utolsó munkanapja.

A megrendelt tankönyvek kiosztása az iskola feladata. Az időben megrendelt és kiszállított tankönyvek kiosztásánál biztosítani kell, hogy azok az első tanítási napon a tanulók rendelkezésére álljanak, a tanítás zökkenőmentesen megkezdődhessék.

A szociálisan rászoruló tanulók tankönyvellátást az iskola ingyenesen biztosítja. Mivel az egyes osztályokra összeállított tankönyvsomagok ára – gyakran jelentősen – meghaladja a az ingyenes tankönyvellátásra biztosított normatív támogatást, a tankönyvellátást az iskola a következő módokon tudja biztosítani:

- tankönyvkölcsönzés
- helyben tanulásra tankönyv biztosítása
- használt tankönyvek rendelkezésre bocsátása.

A tankönyvtámogatásra jogosultakat minden év január 10-ig méri fel az iskola. Az ingyenes tankönyvellátást az adatlap kitöltésével, és a megfelelő igazolás benyújtásával igényelheti a szülő. A benyújtott igazolások lapján az igazgató dönt a jogosultságról. Döntéséről a szülőt írásban, az ellenőrző könyv útján tájékoztatja. A támogatásban részesülő szülő köteles a jogosultság alapját érintő változásokról az iskolát 8 napon belül tájékoztatni.

A jogosultságot igazoló dokumentumok naprakész vezetése az iskolai gazdasági ügyintéző feladata.

4. A Nat-ban meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai

A Nemzeti alaptanterv (Nat) I.1.1. fejezete határozza meg a fejlesztési területeket és nevelési célokat. Ennek értelmében „a fejlesztési területek – nevelési célok áthatják a pedagógiai folyamat egészét, s így közös értéket jelenítenek meg”.

A Nat-ban meghatározott nevelési célok:

- az erkölcsi nevelés
- nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- állampolgárságra, demokráciára nevelés
- az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- a családi életre nevelés
- a testi és lelki egészségre nevelés
- felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- fenntarthatóság, környezettudatosság

- pályaorientáció
- gazdasági és pénzügyi nevelés
- az eredményes tanulás segítésének elvei
- képesség-kibontakoztató felkészítés

Ezen nevelési célokat tudatosan követjük oktató-nevelő munkánkban.

A nevelési célok beépülnek az egyes tantárgyak fejlesztési területeibe és tartalmaiba, vagy önálló tantárgyként jelennek meg (lásd helyi tantervek), az osztályfőnöki órák témaköreit tematizálják, ill. a tanításon kívüli iskolai programok, foglalkozások helyzetét és témáit határozzák meg.

4.1 Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei:

- 1) Minden segítséget megadunk tanulóinknak ahhoz, hogy képességüket, tehetségüket kibontakoztathassák, hogy személyiségük sokoldalúan fejlődjen.
- 2) Biztosítjuk a tanulók gondolati, lelkiismereti és vallásszabadsághoz való jogát, tiszteletben tartjuk véleményüket.
- 3) Mindent megteszünk azért, hogy iskolánkban diákjainkat semmilyen okból ne érje hátrányos megkülönböztetés, hogy megvalósuljon az egyenlő bánásmód.
- 4) Felelősnek tekintjük magunkat tanulóink testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséért. Ennek érdekében iskolánk együttműködik a szülőkkel, a szülői szervezetekkel. Lehetőségeinkhez képest elsősorban megelőzéssel óvjuk diákjainkat az őket különösen veszélyeztető hatásoktól. Hangsúlyt helyezünk a deviáns viselkedés kialakulásának a megelőzésére.
- 5) Mind a tanítási órákon, mind a tanórán kívüli iskolai programokon, foglalkozásokon felhívjuk tanulóink figyelmét az alapvető erkölcsi értékekre, pl.: a munka tiszteletére, a család, a barátság fontosságára.
- 6) Arra törekszünk, hogy tanulóink megismerjék szülőföldjüket, nemzeti értékeinket és hagyományainkat, legyenek büszkék nemzeti identitásukra. Erősíteni kívánjuk magyarságtudatukat, úgy, hogy azt megőrizve egyúttal megismerjék tágabb hazájuk, Európa sokszínűségét is.
- 7) A döntések, az intézkedések meghozatalakor a tanulók érdekét és életkori sajátosságait vesszük figyelembe.

Az erkölcsi nevelés

Oktató-nevelő munkánkat meghatározza egy szilárd erkölcsi értékrend, amelyre nemcsak a tanórákon neveljük tanulóinkat, hanem az iskola valamennyi pedagógus és nem pedagógus dolgozója személyes példamutatásával erősíti azt diákjainkban. Tanulóink erkölcsi érzékének fejlesztése komplex folyamat, minden tanítási óra, minden tanórán kívüli iskolai program ezt hivatott támogatni. Ebben a munkában együttműködünk a szülői szervezettel és a diákönkormányzattal.

Alapvető célunk, hogy tanulóink számára a tisztességes, becsületes munka, a kötelességtudat, a felelősségvállalás önmagáért és másokért, a kölcsönös tisztelet és megértés legyen az ember megítélésének mércéje. Kreativitást, önálló gondolkodást és problémamegoldást, a nehézségek állandó emlegetése helyett az azok megoldására való törekvést és igyekezetet szeretnénk kialakítani tanulóinkban.

Az erkölcsi nevelés alapvető szempontjai követendő, ill. a tanulóktól elvárt magatartásként házirendünkben is megjelennek.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

Nincs olyan tantárgy, amelyben ne esne szó nemzeti értékeinkről, hagyományainkról.

A nemzeti identitás erősítését szolgálják a nemzeti ünnepeink előtt tisztelgő iskolai ünnepélyek, az osztálykirándulások és a határon túlra tett utazások. Tágabb értelem

Megemlékezés nemzeti ünnepeinkről:

1. Október 6. Az aradi vértanúk napja
2. Iskolánk tanulói és tanárai rövid megemlékezés keretében megkoszorúzzák az iskolaudvaron álló kopjafákat.
3. Október 23. Az 1956-os forradalom és szabadságharc
Erről a történelmi eseményről interaktív módon emlékezünk meg: A tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve állítottuk össze a programot: a 9-10. évfolyamosok Újpest, ill. Budapest történelmi helyeit keresik fel, és a feladatokat oldanak meg. A 11-12. évfolyamosok a Terror Háza Múzeum kiállítását vagy egyéb az ünnephez kapcsolódó időszaki kiállítást néznek meg, vagy ellátogatnak az emlékhelyé átalakított Kisfogházba. Utána osztályfőnöki órán megbeszélik a látottakat.
4. Március 15. 1848-as forradalom és az 1848-49-es szabadságharc
Iskolai ünnepély keretében idézzük fel a történelmi eseményt, fogalmazzuk meg a mának szóló üzenetét. Az ünnepélyes iskolai egyenruha viselése és a kokárda kitűzése erősíti a közösségi és a nemzeti összetartozás érzését.
5. Június 4. A nemzeti összetartozás napja, Trianon emléknap
Osztályfőnöki órák keretében, iskolai faliújsággal vagy iskolarádióon keresztül emlékezünk meg erről a napról. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink megismerjék történelmünk e szakaszát is, tudatosítsuk bennük a határon túli magyar lét örömeit, bánatát, a magyarság határokon átívelő egységét, a nemzeti összetartozás valódi tartalmát. Ezért csatlakozunk Határtalanul programhoz és a Rákóczi Szövetség azon programjához, amely az anyaországi diákok határon túli magyarlakta vidékre való utazását támogatja. Az utazások tervezett időpontja: tanév vége, nyári szünet.
6. Osztálykirándulások
Az osztálykirándulások jó alkalmat teremtenek hazánk különböző tájainak, népi hagyományainak megismerésére.
Az osztálykirándulások úti célját az osztályfőnökök az osztály tagjaival közösen határozzák meg, és a programok szervezésében a felsőbb évfolyamokon már a diákokat is bevonjuk. Az osztálykirándulások tervezett ideje: szeptember harmadik hete (csütörtök-péntek)
Bár a részvétel önkéntes, mindent megteszünk annak érdekében, hogy az osztályok teljes létszámában vegyenek részt ezen a programon. A nagyon szűkös anyagi körülmények között élő tanulók a kirándulás anyagi támogatásáért az iskolai alapítványhoz fordulhatnak, amely lehetőségeihez mérten és az igényeket figyelembe véve a kirándulás teljes összegét vagy egy részét kifizeti.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Mindig arra törekszünk, hogy a tanárok és a diákok valamennyi csoportja és közösségei a problémákat nyíltan, őszintén megbeszélhessék, és a felmerülő kérdéseket becsületesen megválaszolják.

Házirendünk tartalmazza a tanulók jogait és kötelességeit. Arra tanítjuk diákjainkat, hogy érdekeiket a megfelelő módon és formában képviseljék, a problémáikat ne erőszakkal oldják meg, hanem keressék a kompromisszumos megoldásokat, tiszteljék és adott esetben fogadják el mások véleményét is.

A tanulói fórumok, ahol képviselhetik érdekeiket:

- diákönkormányzat
- diákparlament
- tanulmányi info (lásd Nevelési terv 7. fejezet)

Önismeret és társas kultúra

A megfelelő önismeret nélkülözhetetlen a személyiség egészséges fejlődéséhez, az ember boldogulásához a munkában és a társas kapcsolataiban. Nevelő munkánk egyik alapvető célja a megfelelő énkép kialakítása tanulóinkban. Az osztályfőnöki órák tematikájának fontos részét képezik a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlesztése.

Tematikus nap:

Egy-egy témakörben pl. **tolerancia projektnapot** szervezünk az iskola valamennyi diákja számára. Az egyes évfolyamok életkori sajátosságait figyelembe véve állítjuk össze az osztályok számára a programot. A tanulók interaktív foglalkozásokon, szakértő tanári irányítással járják körül az adott témát. Ezekon a foglalkozásokon a tanulóknak lehetőségük nyílik számunkra ismeretlen témák, területek megismerésére, esetleges tévhitek vagy előítéleteik lebontására, véleménynyilvánításra, érvek és ellenérvek ütköztetésére. E program révén a tanulók önmagukat is jobban megismerhetik, ezáltal személyiségük is fejlődhet. Iskolánk hagyományai is a közösségi érzést alakítják ki és erősítik tanulóinkban. Iskolai hagyományaink felkutatása, őrzése, ápolása és továbbfejlesztése fontos nevelési célunk, mert általuk elérhetjük, hogy diákjaink érzelmileg is kötődjenek iskolánkhoz. Iskolai hagyományaink megkülönböztetik intézményünket a többi, hasonló képzést nyújtó iskolától, színesítik a diákéletet, és tovább bővítik a tanórán kívüli foglalkozások körét.

Tanórán kívüli hagyományos rendezvényeink

- * A leendő 9. osztályosok számára augusztus végén **gólyatábort** szervezünk, amely elősegíti az osztályközösség kialakulását, lehetőséget teremt az osztályfőnökök számára, hogy megismerhessék osztályuk tanulóit. A szervező tanárok munkáját „berzés” diákok segítik, akik munkájukkal példát mutatnak a kilencedikeseknek, ill. kortárs tanácsadókként segítik a beilleszkedésüket. A tábor és az azt záró gólyaavatás - amelyen a kilencedikesek játékos formában teljes jogú „berzés” diákká válnak – a kilencedikes tanulók iskolához való érzelmi kötődését alakítják ki.
- * Az érettségi előtt állók hagyományos ünnepe déceMBER hónapban a **szalagavató bál**. A rendezvény szervezője mindig a 11. évfolyam. Az esemény rendezése külső helyszínen történik, ünnepélyes szalagtűzéssel kezdődik és bállal folytatódik. Az ünnepekre meghívást kapnak a hozzátartozók is.
- * **Karácsonyi ünnepség** bensőséges hangulatú, az osztályközösségekre épülő rendezvény, amely a tornateremben bemutatott iskolai előadással válik teljessé.
- * Az iskola egyik legrégebbi hagyománya az évente megrendezésre kerülő **Berze Nap**. Minden év tavaszán, a tavaszi szünet nyitányaként az Iskolai Diák Bizottság saját programot állít össze. A szellemi, kulturális, sportvetélkedő sorozat tétje, hogy a legjobb helyezést elért osztály egy szabadnapot kap, amelyet közös programmal tölthet el.
- * A végzős diákok számára a kilencedikesek idézik fel az iskola mindennapjait a **„Végzősök köszöntése”** elnevezésű program keretében, amelyre április második felében kerül sor.
- * Végzős diákjainktól a május elején megrendezett **ballagáson** köszönünk el. A 9-11. évfolyam valamennyi diákja az iskola pedagógus és nem pedagógus dolgozóival összefogva azon dolgozik, hogy ez az ünnepség mind külsőségeiben, mind tartalmában méltó legyen iskolánk híréhez, hogy ez a nap felejthetlenné váljék a ballagó diákjaink számára.

- * Minden tanévben **sportversenyt** szervez az iskola az osztályok számára a „A legsportosabb osztály” címért. A testnevelő tanárok által koordinált versenysorozat programja évenként változó. Iskolai és osztálybajnokságok, egyéni és csapatversenyek, színesítik a programot. Az egyéni versenyek győztesei és helyezettei is az osztályuknak szereznek értékes pontokat. A legsportosabb osztály a címet és a vele járó vándorkupát egy évig őrizheti, jutalma pedig egy szabad nap, amelyet valamilyen közösen végzett sporttevékenységgel tölthet el.
- * A téli időszak hagyományos eseménye a **sítábor**. Január - február hónapokban Ausztriában és Szlovákiában szervezett program lehetőséget biztosít a jelentkezők számára a téli sportolásra. A síoktatással egybekötött táborba autóbusznyi diák utazik, tanári kísérettel. A programot az iskola önköltségi áron igyekszik megszervezni, pályázati pénzek felhasználásával.

A családi életre, a testi és lelki egészségre nevelés

A családi életre, valamint a testi és lelki egészségre nevelés az osztályfőnöki órák tematikájában jelenik meg. Az osztályfőnökök munkáját az iskolaorvos, az iskolai védőnő és az iskolai pszichológus egészíti ki felvilágosító előadásaikkal és tréningjeikkel.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A köznevelési törvény (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről) 6. § (4). bekezdése

az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként 50 óra közösségi szolgálatot ír elő.

Iskolánk a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 133. §-ában megfogalmazott rendelkezéseknek megfelelően eljárva koordinálja, szervezi, irányítja a tanulók közösségi szolgálatának teljesítését, végzi a munka dokumentálásával összefüggő feladatokat.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

Iskolánk a 2010/2011-es tanévben addigi környezettudatos nevelésére építve sikerrel pályázott és el is nyerte az ÖKOISKOLA címet. Az öko-program megvalósítását külön munkaközösség irányítja.

Lásd 11.fejezet

Pályaorientáció

Iskolánk szakmai jellegéből adódóan a tanulóknak már a kilencedik évfolyamtól kezdve képet adunk a választott szakterületről és szakirányról. A későbbi évfolyamokon kihelyezett tanórákat és gyárlátogatásokat (Magyar Nemzeti Bank, HOA, szakmai gyakorlatokkal kapcsolatos munkahelyek) szervezünk. Itt megismerik a munka világát, az elvárt, a munkához nélkülözhetetlen kompetenciákat, és szembesülnek saját képességeikkel. A megfelelő életpálya kiválasztásához a tanulóknak tisztában kell lenniük saját magukkal: képességeikkel és készségeikkel. A reális énkép kialakításában segítségükre vannak a Mérei Ferenc Fővárosi Pályaválasztási és Tanácsadó Intézet szakemberei, ill. az iskola pszichológusa önismereti tréningekkel.

Igény szerint lehetőséget adunk a felsőoktatási intézményeknek vagy cégeknek iskolánkban a bemutatkozásra.

Végzős tanulóinkat tájékoztatjuk a továbbtanulási lehetőségekről, tanácsokkal segítjük a jelentkezésben. Erre a munkára külön pedagógust jelölünk ki.

A felsőoktatásba jelentkező tanulóinknak az utolsó tanévben három alkalmat biztosítunk arra, hogy a felsőoktatási intézményekben személyesen tájékozódhassanak a körülményekről, az elvárásokról és a lehetőségekről (részvétel az ún. „nyílt” napokon).

Gazdasági és pénzügyi nevelés

Az iskola szakmai jellegéből következően ez a szakmai tantárgyak keretében valósul meg.

Médiatudatosságra nevelés

A tanulókat a média tudatos használatára egyrészt az informatika tantárgy keretein belül, másrészt az osztályfőnöki órákon tanítjuk meg. Ezeken a tanórákon felhívjuk figyelmüket az internet veszélyeire is. A részleteket lásd az informatika helyi tantervében.

A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden tantárgyban a szaktanárok tudatosítják a tanulóknak az adott tantárgy sikeres elsajátításához szükséges hatékony tanulási módszereket. Ezeknek a begyakorlására változatos tanulási formákat alkalmazunk. Magyar nyelv tantárgyból a 9. évfolyam tananyaga tartalmazza a legfontosabb, lényegkiemelő, vázlatkészítő módszerek oktatását. Ezen kívül az osztályfőnöki órák témái között jelenik meg a tanulásmódszertan.

5. A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá ezek esetében a pedagógusválasztás szabályai

Iskolánk szakmai jellegéből adódóan a kerettanterv által biztosított szabadon tervezhető órakeretet a négy évfolyamos közgazdasági és a nyelvi előkészítő évfolyamos képzésben a második idegen nyelv, az informatika, a matematika és a történelem tantárgyak oktatására fordítjuk.

A két tanítási nyelvű képzésben a szabadon választható órakeretből 1 órát a történelem angol nyelven történő tanítására fordítunk.

5.1 A második idegen nyelv, mint választható tantárgy

Mivel a két tanítási nyelvű képzési formában a második idegen nyelv tanítására nincs felhasználható szabad órakeret, ezért ezt a tantárgyat választható tantárgyként heti 3 órában illesztjük az órarendbe. A választható nyelvek angol, francia és német. A választható második idegen nyelv tanulására tanulóknak írásban kell jelentkezniük, s a jelentkezés egy tanévre szól. A jelentkezést a szülőnek is láttamoznia kell. Az írásbeli jelentkezés leadásával mind a tanuló, mind a szülő elfogadja, hogy a tanulónak az órákon való részvétel kötelező, teljesítményét pedig osztályzatokkal értékeljük. Év végén a második idegen nyelv osztályzata a bizonyítványba is bekerül.

A csoportokat legalább 8 jelentkező esetében indítjuk el.

5.2 Szakkörök

Igény szerint a tehetséges tanulók számára szakköröket, továbbtanulásra felkészítő foglalkozásokat, a gyengébb képességűeknek, illetve lemaradó tanulóknak felzárkóztató foglalkozásokat indítunk. A tanulók szabadon eldönthetik, melyik tantárgyból, melyik pedagógusnál vesznek részt a foglalkozáson. A szakköröket legalább 8 fővel indítjuk, a felzárkóztató foglalkozásokon nincs létszámhatár.

A szakkörökre és felzárkóztatásokra szeptemberben lehet jelentkezni a foglalkozást tartó szaktanárnál, illetve az osztályfőnöknél. A foglalkozások szeptember 15. és október 1. között indulnak, és a tanév végéig tartanak. A szakköri foglalkozásokra való jelentkezés azt jelenti, hogy a tanuló tudomásul veszi, hogy ezekről a foglalkozásokról igazolatlanul nem hiányozhat. A felzárkóztató foglalkozásokat alkalmanként is igénybe vehetik a tanulók.

A mindennapos testnevelés keretében, amíg a heti összes testnevelés óra száma nem éri el a 45-öt, tehát a testnevelés megoldható az iskolai tornateremben, de már nem illeszthető be minden testnevelés óra az 1-7 órára vonatkozó órarendbe, a testnevelés órák egy részét a délutáni órákban kell megtartanunk. A délutáni foglalkozásokra a tanulóknak szeptember első hetében kell jelentkezniük a testnevelők által felajánlott sportágak egyikét kiválasztva. A kiválasztott foglalkozásra tanulóknak írásban kell jelentkezniük, s a jelentkezés egy tanévre szól. A jelentkezést a szülőnek is láttamoznia kell. Az írásbeli jelentkezés leadásával mind a tanuló, mind a szülő elfogadja, hogy ezek a délutáni foglalkozások kötelező tanórának számítanak, a részvétel kötelező, a tanulók teljesítményét a szaktanár értékeli és minősíti.

A szabad tanárválasztás egyéb esetekben tantárgyfelosztási okokból nem megoldható. A szülőknak, tanulóknak van lehetőségük jelezni, ha egy tanulónak, tanulócsoporthoz

valamely pedagógussal kapcsolatban konkrét, szakmai problémája merül fel. A probléma megoldására egyeztetéssel kell törekedni. Az egyeztetés fórumai:

- jelzés az osztályfőnöknek
- jelzés a munkaközösség vezetőnek
- jelzés az igazgatónak.

Az egyeztetésben lehetőség szerint minden érdekeltnek részt kell vennie. Amennyiben az egyeztetés sikertelen, a probléma megoldása az igazgató feladata.

6. Érettségi

6.1 Azon választható vizsgatárgyak, amelyekből az iskola közép- vagy emelt szintű vizsgafelkészítést vállal

Iskolánk az alábbi tantárgyakból vállalja kötelezően a közép- vagy emelt szintű érettségi vizsgafelkészítést:

tantárgy	vizsgaszint	
	közép	emelt
magyar nyelv és irodalom	x	x
matematika	x	x
történelem	x	x
angol nyelv	x	x
2. idegen nyelv	x	x
földrajz	x	
fizika	x	
kémia	x	
biológia	x	
testnevelés	x	
informatika	x	x
szakmai érettségi vizsgatárgy	x	

Az emelt szintű vizsgafelkészítés nem valósítható meg a helyi tantervben adott órakeretben, ezért az emelt szintű felkészítést folytató szakkörre vagy egyéni foglalkozásra többletórát biztosítunk.

Matematikából az emelt szintű felkészítés kétéves, a 11.-12. évfolyamon folyik. Az emelt szintű felkészítő foglalkozásokra minden tanév szeptember 15-ig kell jelentkezni a szakkört tartó szaktanárnál. A jelentkezők számára részvétel a tanév folyamán kötelező.

Érettségi vizsgát akkor tehet a tanuló, ha a tantárgyra előírt követelményeket az adott tantárgyból teljesítette, és ezt bizonyítvánnyal igazolni tudja. A tantárgyi követelményeket a helyi tanterv 1. számú melléklete tantárgyakra bontva tartalmazza.

6.2 Az egyes érettségi vizsgatárgyak középszintű érettségi vizsgakövetelményei

A részletes vizsgakövetelményeket külön jogszabály részletezi. E jogszabály előírásainak megfelelően a követelményeket pedagógiai programunk helyi tantervének 2. számú melléklete tartalmazza. (Jelenleg nem csatolom ezt a mellékletet, mert az új kerettantervvel koherens érettségi követelmények még nem jelentek meg, a régi követelmények a tanított tananyaggal több esetben nem harmonizálnak.

7. A tanuló tanulmányi munkájának írásban, szóban vagy gyakorlatban történő ellenőrzési és értékelési módja, diagnosztikus, szummatív és fejlesztő formái, a magatartás és szorgalom minősítésének elvei; a beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje

7.1 A számonkérés, beszámoltatás formái:

A számonkérés, beszámoltatás formáit, rendszerét a tantárgyi fejezetek tartalmazzák. Iskolánkban a következő beszámoltatási formákat alkalmazzuk:

1. Szóbeli vagy írásbeli felelet az aktuális tananyagból, és az ahhoz közvetlenül kapcsolódó alapismeretekből készíthető, előzetes bejelentés nélkül. Értékelését, a kidolgozásra adható időt a szaktanár határozza meg.
2. A témazáró dolgozat egy nagyobb tananyagegység elsajátításának mérésére szolgál. Kidolgozására 45 perc munkaidő adható. (Ennél hosszabb kidolgozási idő adható az érettségi évében, érettségi felkészítés céljából íratott érettségi próbadolgozatok esetében.) A témazáró dolgozat időpontja előzetes egyeztetést igényel, mert egy tanítási napon legfeljebb 2 témazáró dolgozat íratható. A szaktanár a tanulókat legalább egy héttel a dolgozat megírása előtt tájékoztatja. A dolgozatokat a házirendben szabályozott időintervallumon belül kell kijavítani. A témazáró dolgozat értékelésénél a tanár ismerteti az értékelés szempontjait, a ponthatárokat, típushibákat. A kijavított dolgozatot a tanulóknak megtekintésre ki kell osztani. A megtekintett témazáró dolgozatokat a szaktanár begyűjt, év végén irattározza. A témazáró dolgozatra adott érdemjegy kettes súlyozású. Amennyiben az előre bejelentett témazáró dolgozatot a tanuló nem írta meg, köteles azt pótolni. Amennyiben a témazáró dolgozatok megírását rendszeresen elmulasztja, osztályozóvizsgára utasítható.
3. Gyakorlati munka készítése, feladat bemutatása. Ennek sajátosságait a tantárgyi fejezetek (testnevelés, informatika) tartalmazzák.
4. Projektfeladat készítése szintén tantárgy specifikus számonkérési forma.
5. Belső vizsgák: a két tanítási nyelvű tagozat program, illetve a pedagógiai program külön fejezetben szabályozza.

A pedagógus a tanulók teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben minden tantárgyból rendszeresen érdemjegyekkel értékeli, félévkor és a tanév végén osztályzattal minősíti. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek és a tanuló év közbeni tanulmányi munkája alapján kell meghatározni.

A számonkérés követelményeit, formáit, az értékelés, osztályzás elveit, szempontjait a tanév elején a szaktanárok ismertetik a tanulókkal.

Az értékelést megalapozó ellenőrzés célja:

- a tanulók munkájának értékelése, ösztönzése,
- visszajelzés a tanulónak, szülőnek, pedagógusnak a tanuló tudásszintjéről, esetleges hiányosságairól,
- az önértékelés képességének kialakítása.

7.2. A tanulók teljesítményének értékelése:

Az ellenőrzés és az azt követő értékelés legyen:

- pedagógiailag kifogástalan, nem lehet a fegyelmezés, büntetés eszköze,
- folyamatos, rendszeres, tervszerű és aktuális,
- kiszámítható, nem kampányszerű,
- sokoldalú: vegye figyelembe a tanuló valamennyi pedagógiai szempontból fontos tevékenységét, életkori sajátosságait, a tantárgy jellegét, a tanuló önmagához viszonyított fejlődését,
- módszertanilag változatos,
- konkrét, objektív, méltányos,
- ösztönző jellegű.

7.3 Az értékelés formái:

Szóbeli értékelés:

A pedagógusok a tanulók munkájának minden mozzanatát szóban értékelik. A szóbeli értékelés napi pedagógiai gyakorlatunk része. Fontos, hogy ösztönző, támogató hatású legyen, törekedni kell a dicséretre.

Írásbeli értékelés

A témazáró dolgozatra adott érdemjegyhez mellé a szaktanárok általában szöveges magyarázatot is fűznek. Ezek az értékelések fejlesztő hatásúak, nagyon hatékonyak, ennek ellenére Pedagógiai programunk ezeket nem teszi kötelezővé.

Szöveges értékelést a készségtárgyakból, azaz társművészetek, tanulásmódszertan és anyanyelvi beszédkultúra tantárgyakból adnak a szaktanárok. A minősítés lehetséges formái: kiválóan megfelelt, megfelelt, nem felelt meg.

Érdemjegyek:

A szaktanárok rendszeresen érdemjeggyel értékelik a tanulók munkáját. A kötelezően adandó érdemjegyek száma a tantárgy heti óraszámának függvényében változik. A konkrét követelményrendszert a tantárgyi részek tartalmazzák. Általánosan a heti 1-2 órás tantárgy esetében félévente 3, heti 3 vagy annál magasabb óraszámú tanított tantárgy esetén havonta 1 érdemjegyet kell adni. A szaktanárok értékelő tevékenységét, a megfelelő számú osztályzat meglétét a munkaközösség vezetői rendszeresen ellenőrzik.

Az érdemjegyeket a szülővel – tájékoztatási kötelezettségének eleget téve - az elektronikus napló útján közli az iskola.

A jogszabályban rögzített érdemjegyek: jeles (5), jó (4), közepes (3), elégséges (2), elégtelen (1).

A százalékos értékelés érdemjegyre történő átváltása tantárgy specifikus, amennyiben a következő fejezet erre nem tér ki, az alábbi táblázat az irányadó:

40%-tól elégséges

60%-tól közepes

75%-tól jó

85%-tól jeles.

A tanulói teljesítmények év végi értékelése:

A tanév végén a tanulók egész évi teljesítményét értékeljük. Az év végi osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, a javaslat alapján a nevelőtestület dönt. Nem egyértelmű tantárgyi átlagnál a témazáró dolgozatok átlageredménye, illetve a belső vizsga eredménye a döntő.

A magatartás és szorgalom minősítésére évente egyszer, a tanév végén kerül sor. A minősítés szempontjait a házirend részletezi.

7.4. Tantárgy specifikus értékelési rend

7.4.1. Magyar nyelv és irodalom:

A számonkérés típusa és értékelése az érettségi felkészítés része.

A beszámoltatás tehát lehet írásbeli és szóbeli.

Az **írásbeli** beszámoltatás történhet röpdolgozat és témazáró dolgozat formájában.

A **röpdolgozat** 1- 2 óra anyagára koncentrál. Formája teszt vagy kérdés-felelet.

Elkészítésének időtartama nem több 15-20 percnél.

A **témazáró** dolgozat egy témakör mély és átfogó számonkérése. Formája alkalmazkodik

- a tanulók életkori sajátosságaihoz,
- az adott évfolyam szövegalkotási és -értési követelményeihez,
- az érettségi követelményekhez,
- az írásbeli érettségi felépítéséhez.

Feladattípusok évfolyamonként:

9. évfolyamon kérdés-felelet, amely szövegértési feladattal párosul.

Célja, a műelemzés előkészítése.

10-11. évfolyamon érvelő típusú szöveg alkotása egy állítás, egy tételmondat vagy egy idézet alapján.

12. évfolyamon esszé vagy értekezés készítése átfogó témáról, műelemzés vagy összehasonlító elemzés készítése.

A **szóbeli** számonkérés megfelel az érettségi követelményeknek.

Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat is. Ennek megfelelően az egyes évfolyamokon a következőket várjuk el:

9. évfolyamon önálló, szabatos, a célnak és témának megfelelő stílusban előadott felelet, amely egy átfogó kérdésre válaszol. Terjedelme kb. 5 perc.

10-11. évfolyamon egy összefüggő gondolatsor, műelemzés, pályakép igényesen megfogalmazott kifejtése a feladat. Terjedelme nem haladhatja meg a 10 percet.

12. évfolyamon önálló, gondosan és logikusan felépített, szabatos, igényes, saját véleményt is megfogalmazó feleletet várunk el. Terjedelme 10-15 perc.

A szóbeli számonkérés típusai: szóbeli órai felelet, szóbeli vizsgafelelet, kiselőadás, prezentáció.

A beszámoltatás egyéb formái: megadott szempontok szerint kiselőadás készítése, órai munka értékelése, házi dolgozatok készítése.

Az **értékelésnél** a szóbeli és írásbeli számonkérésnél az érettségi értékelési szempontjai a mérvadóak. Az osztályzattal történő értékelése mindig az elvégzett munkával arányos.

Az írásbeli munkánál értékeljük: a tartalmi kifejtés minőségét, a szöveg megszerkesztettségét, a nyelvi minőséget, a helyesírást, az írásképet.

A szóbeli feleletnél: a tartalmi tájékozottságot, a tárgyi tudást, az előadásmódot, szóhasználatot, tagolást, logikus érvelést, lényegkiemelést, rendszerezést kérjük számon.

Az értékelés eredménye érdemjegyként kerül bejegyzésre.

A témazáró dolgozat érdemjegye kettes súlyozású.

A százalékos teljesítmény átszámítása érdemjegyre:

0 – 39% elégtelen

40 – 59% elégséges

60 – 74% közepes

75 – 84% jó

85 – 100% jeles

A memoriterek értékelése kisjeggyel történik. Három átlagából születő érdemjegy kerül a naplóba.

A **számonkérések gyakorisága**: a röpdolgozatok száma évfolyamonként tetszőleges.

Témazáró dolgozatot évfolyamonként 3-at kell íratni.

Minden tanulót minden évben legalább egyszer szóban kell feleltetni.

7.4.2 Matematika:

Az értékelés formái és gyakorisága:

Értékelési formák	Mekkora tananyagot fog át?	Az alkalmazás gyakorisága
Szóbeli felelés	az előző 3-4 óra anyagából	ritkán

Rövid írásbeli fejelet	az előző 3-4 óra anyagából	előre nem rögzített
Ellenőrző dolgozat	Egy-egy témakörön belül kialakítható kisebb fejezetek lezárásakor	A tanmenetben előre rögzített számban: 9. évf: 4-5 alkalommal 10. évf: 4-5 alkalommal 11. évf: 5-nél több alkalommal 12. évf: 4-5 alkalommal
Témazáró dolgozat	Egy-egy témakör (adott évfolyamra eső részének) lezárásakor	A heti óraszámnak megfelelő alkalommal
A tanórai munka értékelése	a napi tananyag	folyamatosan
Belső vizsga	Külön fejezetben szabályozva	11.a. és 12.b: tanév végén 12.c: a II. félév első hetében

Az érdemjeggyel való értékelés alapelvei:

szóbeli felelésnél: az iskola Pedagógiai Programjában megfogalmazott ajánlásoknak megfelelően osztályozunk

rövid írásbeli fejeletnél:

elégséges: az elérhető maximális pontszám 50 % - ától

közepes: 63-65 % - ától

jó: 75-80 % - ától

jeles: 87-90 % - ától.

ellenőrző és témazáró dolgozatoknál:

elégséges: az elérhető maximális pontszám 35-40 % - ától

közepes: 55-60 % - ától

jó: 70-75 % - ától

jeles: 85-87 % - ától.

A dolgozatok témájától és nehézségétől függően ezektől a határoktól való néhány % - os eltérés elfogadható.

Az órai munkát az egyes szaktanárok a gyakorlatukban kialakított módon (általában „+”, vagy „-” pontokkal) értékelik.

A félévi és tanév végi osztályzásnál:

A szóbeli felelés, a rövid írásbeli felelés, és az ellenőrző dolgozatok jegyei egyszeresen, a témazáró dolgozatok érdemjegyei kétszeresen, a belső vizsgák jegyei négyszeresen súllyal szerepelnek a tantárgyi átlag kiszámításánál.
(Előfordulhat, hogy több kisebb írásbeli felelet átlaga számít egy érdemjegynek.)

7.5 Értékelés, vizsgarendszer az angol két tanítási nyelvű tagozaton

Pedagógiai célunk az általános iskolából a középiskolába való tranzíció segítése, amely mind a tanuló mennyiség megnövekedésében, mind az osztályzatok megemelt színvonalában tükröződik. Utóbbiban az átmenetet két lépcsőben valósítjuk meg sűrű számonkérésben (kéthetente írásbeli témazáró dolgozat, hetente szókinccsfelmérés, szóbeli feleletek, prezentációk, projektmunkák, fogalmazások, esszék, félévenkénti vizsgák).

Első félév: 89%-100%=5(jeles)
76%-88%=4(jó)
63%-75%=3(közepes)
50%-62%=2(elégséges)
0%-49%=1(elégtelen)

Második félév:90%-100%=5(jeles)
80%-89%=4(jó)
70%-79%=3(közepes)
60%-69%=2(elégséges)
0%-59%=1(elégtelen)

Vizsgarendszer 9-dik évfolyamon

Félévi szóbeli és írásbeli vizsga

Pedagógiai célja a tanulók felkészítése az év végi küszöbvizsgára, vizsgatapasztalat szerzése, valamint az önmegmérettetéshez egy objektív mérce biztosítása. A szóbeli vizsga értékelése érettségi szempontrendszer alapján történik, a feladatok jellege (témakifejtés, szituáció, képleírás, vita) szintén az érettségi feladatokat vetítik előre. Az írásbeli vizsga az addig tanult tananyag komplex számonkérése (nyelvhasználat, íráskészség, olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése). Az értékelés az első félévnek megfelelően történik, 89%-100%=5(jeles),76%-88%=4(jó),63%-75%=3(közepes), 50%-62%=2(elégséges), 0%-49%=1(elégtelen). A félévi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészeire adott osztályzatok külön angol *vizsgatárgy*ként kerülnek regisztrálásra az elektronikus naplóban 1-es súlyozással.

Év végi küszöbvizsga

Pedagógiai célja a tanulók szerzett tudásának objektív mérése, valamint nyelvi célja annak megállapítása, hogy a tanulóknak sikerült-e olyan tudást szerezniük, amely továbbtanulásukat a Tagozaton lehetővé teszi. A szóbeli vizsga értékelése érettségi szempontrendszer alapján történik, a feladatok jellege (témakifejtés, szituáció, képleírás, vita) szintén az érettségi feladatokat vetítik előre. Az írásbeli vizsga az addig tanult tananyag komplex számonkérése (nyelvhasználat, íráskészség, olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése). Az értékelés az második félévnek megfelelően történik, 90%-100%=5(jeles), 80%-89%=4(jó), 70%-79%=3(közepes), 60%-69%=2(elégséges), 0%-59%=1(elégtelen). Az év végi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészeire adott osztályzatok a már említett angol *vizsgatárgy*ba kerülnek regisztrálásra 2-es súlyozással.

Aki a küszöbvizsgán a szóbeli és írásbeli együttes teljesítményével nem éri el az elégséges (2) szintet, az tanulmányait a Tagozaton nem folytathatja. A 2-es eredményt elérő

tanulók a szaktanárok véleménye alapján, illetve a szülőkkel történt egyeztetés után folytathatják, illetve nem folytathatják tanulmányaikat a két tanítási nyelvű osztályban. A küszöbvizsga eredménye az év végi osztályzattól függetlenül is kizárhatja a tanulót a Tagozatról.

Félévi és év végi osztályzatok

Mind félévkor, mind a tanév végén a tanuló három szaktanára egy közös osztályzatot ad angol nyelv tantárgyból mely jegy alapját képezi egyrészt a félév során szerzett osztályzatok átlaga 7-es súlyozással, illetve az angol vizsgatárgy átlaga 3-as súlyozással.

Az a tanuló, aki angol nyelvből elégtelen osztályzatot szerez a 9. év végén, vagy a küszöbvizsgát nem teljesíti, nem bocsátható ismétlő vizsgára, tanulmányait nem folytathatja a Tagozaton. Számára az iskola – a lehetőségekhez mérten – helyet biztosít a normál tantervű 9. osztályban. Ez középiskolai tanulmányai újrakezdését jelenti. Amennyiben a tanuló 9. év végi eredménye angol nyelvből elégséges, egyéni elbírálás alapján döntenek el a szaktanárok, a szülőkkel történt egyeztetés után, hogy folytathatja-e tanulmányait a Tagozaton. Eltanácsolás esetén, a lehetőségek függvényében – a nyelvi előkészítő képzésű osztályba (továbbiakban: NYEK) illetve normál tantervű osztályba kérheti át magát. Amennyiben ezt az osztálylétszám lehetővé teszi, NYEK-en tizedik évfolyamon folytathatja tanulmányait. Ennek feltétele, hogy a tanuló viselkedéskultúra és anyanyelvi beszéd kultúra tantárgyakból osztályozó vizsgát tesz. A normál tantervű osztályban csak a 9. év megismétlésével folytathatja tanulmányait a Tagozatról kikerülő tanuló.

Vizsgák felsőbb évfolyamokon

A Tagozaton a tanulók - az alábbi táblázat alapján - vizsgát tesznek félévenként és év végén angol nyelvből, illetve a célnyelven tanult tantárgyakból. Szorgalmazzuk a félévenkénti nyelvi vizsgát, amely felsőbb évfolyamokon egyre inkább szimulálja az emeltszintű érettségi vizsgát. Félévkor az angol nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészeire adott osztályzatok külön angol vizsgatárgyként kerülnek regisztrálásra az elektronikus naplóban 1-es súlyozással. Év végén az angol nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészeire adott osztályzatok angol vizsgatárgyként kerülnek regisztrálásra az elektronikus naplóban 2-es súlyozással. Félévkor és a tanév végén a szaktanár egy osztályzatot ad angol nyelv tantárgyból mely jegy alapját képezi egyrészt a félév során szerzett osztályzatok átlaga 7-es súlyozással, illetve az angol vizsgatárgy átlaga 3-as súlyozással. A történelem és a célnyelvi civilizáció tantárgyak estében is a vizsga érdemjegye vizsgatárgyként kerül regisztrálásra. A félévi és tanév végi osztályzat megállapításakor a szaktanár a tanév során szerzett osztályzatok átlagát 7-es súlyozással, a vizsgatárgyat 3-as súlyozással veszi figyelembe. Abban az esetben, ha az adott angol nyelven tanított tantárgy (gazdálkodási ismeretek, marketing) egy szakmacsoport része, a vizsgajegy a tantárgy többi osztályzata közé kerül regisztrálásra 4-es súlyozással. A vizsgáztató tanárok kötelesek a vizsga témaköreiről és a várható időpontról a tanulókat tájékoztatni a vizsga előtt legalább két hónappal.

A vizsgák ütemezése a következő:

	9.c		10.c		11.c		12.c		13.c	
	félév	év vége	félév	év vége	félév	év vége	félév	év vége	félév	év vége
Angol nyelv	I, SZ	I, SZ, K	I, SZ	I, SZ	I, SZ		I, SZ	I, SZ	I, SZ	É

Célnyelvi Civilizáció				SZ		SZ,				(É)
Gazdálkodási ismeretek					.	SZ				
Történelem				SZ			SZ		I, SZ	É
szakmai tantárgy								SZ		É

I - írásbeli

SZ - szóbeli

K - küszöbvizsga

É - érettségi

A vizsgák lebonyolítása

A vizsgák lebonyolítása illeszkedik az iskola által meghatározott belső vizsgarendhez. Félévi vizsgák esetében a szóbeli vizsgák januárban az iskolavezetés által kijelölt hét során, év végi vizsgák estében az érettségi vizsgák hetében, délután zajlanak összehangolva a többi munkaközösség által szervezett vizsgával. A vizsgák írásbeli részét tanórán íratatja meg a szaktanár a tanulókkal. A vizsgák idejére az érintett diákok szabadnapot kaphatnak. A vizsgák terembeosztásáról a vizsgáztató tanárok kötelesek gondoskodni, ezt jól látható helyen írásban is a többiek tudomására kell hozni a vizsga előtt legalább egy héttel. A szóbeli vizsgák minimum 2 fős bizottság előtt zajlanak, mely áll a tantárgyat tanító kollégából és, angol célnyelvi vizsga esetében, egy másikkangol szakos kollégából. Angolul tanított tantárgy esetében a tantárgyat az osztályban angolul tanító szaktanár, illetve az adott tantárgy egy másik, angol nyelven is tanító szaktanárából áll a bizottság. Amennyiben ez nem lehetséges (nincs több a tantárgyat angolul tanító tanár a tantestületben) a bizottság másik tanára nem szakos angol nyelv tanár is lehet.

Vizsgafajták tantárgyanként

Angol nyelv: az angol nyelv kiemelt fontossága miatt, a tanulók minden évfolyamon, majdnem minden félév végén szóbeli és írásbeli vizsgát tesznek angol nyelvből. A 9. év végén un. küszöbvizsgát tesznek, mely jellegében és nehézségében megfelel egy középszintű érettségi vizsgának.

Történelem angol nyelven:A 10. év végén illetve 12. év végén a tanulók szóbeli vizsgát tesznek. A 10. év végi vizsga anyaga a tanév anyagából, a 12-es vizsga a 11. év és a 12. tanév első félévének tananyagából a szaktanár által kijelölt témaköröket foglalja magába. A 13. évfolyam félévi vizsgája írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll és jellegét tekintve az érettségi vizsgát szimulálja és a középszintű érettségi vizsgakövetelmények tananyagára épül. -

Célnyelvi civilizáció:a vizsgáztatás a tartalmi egységekhez igazodik.

Gazdálkodási ismeretek angol nyelven:a 11. év végén a tanulók szóbeli vizsgát tesznek. Mivel a 2012-2013-as tanévtől a tanulóknak kötelező egy szakmai tárgyból érettségi vizsgát tenniük, a vizsga célja az erre való felkészülés.

Szakmai tantárgy angol nyelven: hasonlóan a gazdasági környezetünk tantárgyhoz a 12. év végi szóbeli vizsga szakmai tantárgyból az érettségire való felkészülést szolgálja.

Idegen nyelv

Az idegen nyelvi tudás értékelését az Európa Tanács nyelvi skáláihoz igazítjuk. A teljesítménymérés típusai és értékelése az érettségi vizsgára való felkészítés része.

A tanulói teljesítmények mérése írásban vagy szóban történik.

A teljesítménymérés írásbeli formái:

- röpdolgozat (1-2 óra anyaga)
- írásbeli dolgozat (1 témakör átfogó számonkérése, lecke záró mérés)
- témazáró dolgozat (több témakör átfogó számonkérése)
- házi dolgozat (egy adott téma megadott szempontok szerinti kidolgozása)
- projektmunka (egy adott téma feldolgozása és prezentálása)
- önálló szövegalkotás (pl. megadott szószámú, megadott témakörben írt levél)

A témazáró dolgozatok formájukban alkalmazkodnak

- az adott évfolyam követelményeihez,
- az érettségi vizsgakövetelményekhez,
- az írásbeli érettségi vizsga feladattípusaihoz,
- a tanulók életkori sajátosságaihoz (pl. a témaválasztásban, a kommunikációs helyzetekben és szándékokban)

A teljesítménymérés szóbeli formái:

- felelet (1-2 óra anyaga)
- beszámoló (egy adott téma önálló kifejtése megadott szempontok alapján)
- kiselőadás
- projektmunka (egy adott téma feldolgozása és prezentálása)

A szóbeli teljesítménymérés alkalmazkodik

- az adott évfolyam követelményeihez,
- az érettségi vizsgakövetelményekhez,
- a szóbeli érettségi vizsga feladattípusaihoz,
- a tanulók életkori sajátosságaihoz (pl. a témaválasztásban, a kommunikációs helyzetekben és szándékokban)

A tanulói teljesítmény mérésének egyedi formája a belső vizsga, amelynek szabályozása külön olvasható.

A teljesítménymérés egyéb formája a tanulók órai munkájának, ill. házi feladatainak értékelése.

A számonkérések gyakorisága

A házi feladatokat rendszeresen ellenőrizzük, ill. az órai munkát (a csoportét és a tanulókat egyénileg) lehetőség szerint minden órán értékeljük.

A röpdolgozatok és feleletek számát a tanár határozza meg.

A témazáró dolgozatok éves számát a heti óraszámhoz igazítjuk. Ha a nyelvet első idegen nyelvként tanítjuk, akkor egy tanévben minimum 4, második idegen nyelvként tanítva minimum évi 3 témazáró dolgozatot íratunk. A témazáró dolgozat írásakor hiányzó tanulónak a tanárral egyeztetett későbbi időpontban a témazáró dolgozatot pótolnia kell. Amennyiben ezt egy tanuló rendszeresen elmulasztja, osztályozóvizsgára utasítható.

A projektmunkák és a beszámolók számát, igazodva a tananyag követelményeihez, a tanár határozza meg.

A belső vizsgák számát külön szabályoztuk.

Minden tanulót évente legalább egyszer szóban kell feleltetni.

A tanulóknak évente legalább egyszer az éves tananyag követelményeinek megfelelően önálló szöveget is létre kell hozniuk.

A tanulói teljesítmények értékelése

A tanulói teljesítmények értékelése történhet szóban vagy írásban. Az értékelésnél az érettségi vizsga értékelési szempontjai a mérvadóak. A tesztjellegű feladatok megoldását pontozással, az íráskészséget és a beszédkésztséget mérő feladatokat az érettségi vizsga analitikus skáláinak szempontjai szerinti pontozással értékeljük.

Az értékelés formái:

- szöveges értékelés írásban vagy szóban
- ún. kisjegy vagy +/- (a tanár döntése szerint)
- érdemjegy

Csak az érdemjegyek kerülnek az e-naplóba.

A tanulók írásbeli dolgozatainak és feleleteinek érdemjegyei egyes súlyozásúak.

A nagyobb lélegzetű, több témakört átfogó munkákra – pl. témazáró dolgozat, beszámoló, projektmunka – adott osztályzatokat kettes (2) súlyozással jegyezzük be a naplóba.

A belső vizsga végső osztályzata négyes (4) súlyozású.

A többi teljesítménymérési formát, pl. házi feladat, röpdolgozat, órai munka a feladat nagyságától és mélységétől függően mindhárom formában értékelhetjük. Az értékelés formáját a tanár dönti el.

Százalékos teljesítmények osztályzatra váltása

Tesztjellegű, azaz több feladtból álló írásbeli dolgozatok ill. témazáró dolgozatok:

0 – 49 % = 1

50 – 59 % = 2

60 – 79 % = 3

80 – 89 % = 4

90 – 100 % = 5

Az íráskészséget és a szóbeli készséget mérő feladatokat az érettségi vizsga analitikus skálái szerint pontozzuk. A százalékos teljesítményt az alábbiak szerint váltjuk át osztályzatokra:

Íráskészség (%)

Szóbeli készség (%)

0 – 39 % = 1

0 – 29 % = 1

40 – 54 % = 2

30 – 49 % = 2

55 – 69 % = 3

50 – 69 % = 3

70 – 84 % = 4

70 – 84 % = 4

85 – 100 % = 5

85 – 100 % = 5

Belső vizsga

A százalékban megadott összteljesítményt az alábbiak szerint váltjuk át osztályzatokra:

0 – 49 % = 1

50 – 59 % = 2

60 – 79 % = 3

80 – 89 % = 4

90 – 100 % = 5

A tanulói teljesítmények év végi értékelése

A tanév végén a tanulók egész évi teljesítményét értékeljük. Nem egyértelmű tanulmányi átlagnál a témazáró dolgozatok átlaga, ill. a belső vizsga eredménye játssza a mérleg nyelvét.

A továbblépés feltétele

Minden évfolyamon a tanulóknak teljesíteniük kell a minimum követelményeket. Az a tanuló, akinek éves teljesítménye nem éri el a 2.00 átlagot, nem léphet a következő évfolyamba.

7.6 A magatartás minősítési rendszere

Az kap PÉLDÁS minősítést

- a 9-10. évfolyamon, akinek az iskolai, iskolán kívüli viselkedése kulturált, példamutató, a közösségbe beilleszkedett. Megtartja a házirend szabályait, tanórai viselkedésével nem zavarja társai és a szaktanár munkáját. Szívesen végez közösségi munkát. Igazolatlan órája nincs.
- a 11-13. évfolyamon, akinek kiemelkedő a közösségi munkája. Jó kezdeményezéseivel gazdagítja az osztály- és az iskolai életet. Megtartja a házirend szabályait, tanórai viselkedésével nem zavarja társai és a szaktanár munkáját, magatartása kulturált. Igazolatlan órája nincs.

JÓ minősítést

- a 9-10. évfolyamon, aki igyekszik sikeresen beilleszkedni az osztály és az iskolai közösségbe. Viselkedése kulturált, az alapvető rendszabályokat betartja. Igazolatlan óráinak száma félévenként legfeljebb 2.
- a 11-13. évfolyamon, akinek viselkedése kulturált, a rendszabályokat megtartja. A közösségi munkában többnyire aktív, a feladatait felelősséggel ellátja. Igazolatlan óráinak száma félévenként legfeljebb 2.

VÁLTOZÓ minősítést

- a 9-10. évfolyamon, aki a közösségbe viszonylag gyorsan beilleszkedik, de viselkedése nem mindig kifogástalan. A közösségi munkában nem szívesen vesz részt, de igyekszik változtatni magatartásán. Igazolatlan óráinak száma 2-10 között van.
- a 11-13. évfolyamon, aki a közösségbe beilleszkedett, de a viselkedése időnként kifogásolható. A közösség pozitív, jó kezdeményezéseivel időnként szembe helyezkedik. Felelősségérzete változó. Igazolatlan óráinak száma 2-10 között van.

ROSSZ minősítést

- a 9-13. évfolyamon, akinek viselkedése ellen súlyosabb kifogás is felmerült, a közösségbe nem illeszkedett be. A közösség munkáját fegyelmezetlenségével gátolja, gyakran rossz példát mutat osztálytársainak. Igazolatlan óráinak száma 10 fölött van.
- Elégtelent kapott tanuló kivételes esetben lehet példás magatartású!

7.7 A szorgalom minősítési rendszere a 9-13. évfolyamon

Az kap PÉLDÁS minősítést, akinek összességében példamutató a szorgalma; iskolai feladatát mindig teljesíti. Lelkiismeretesen végzi munkáját, teljesítménye megfelel a képességeinek. Tanulmányi feladatokat önként is vállal, részt vesz különböző tanulmányi versenyeken, s ott tudása legjavát igyekszik nyújtani. Elégtelent kapott tanuló nem lehet példás szorgalmú!

JÓ minősítést, aki az órákra folyamatosan készül, lelkiismeretesen dolgozik. Teljesítménye képességeihez viszonyítva jónak minősíthető.

VÁLTOZÓ minősítést, akinek változó a munkakedve és teljesítménye is ezt tükrözi. Otthoni felkészülése nem megfelelő, hiányos.

HANYAG minősítést, akinél az iskolai feladatok teljesítésének színvonala messze elmarad a képességeitől. A tanulmányi munkában alig vesz részt.

7.8 A jutalmazások formái és alkalmazásuk elvei:

A tanulói közösségek, vagy egyes tanulók kiemelkedő tevékenységükért jutalmazásban részesülhetnek.

7.8.1 .A jutalmazás fokozatai módjai:

- Szaktanári dicséret: tanulmányi munkában elért eredményért, versenyeken való részvételért.
- Írásbeli osztályfőnöki dicséret: az osztályközösségért végzett példamutató munkáért.
- Szóbeli igazgatói dicséret: az iskola közössége érdekében alkalomszerűen végzett példamutató teljesítményért az iskola közössége előtt
- Írásbeli igazgatói dicséret: az iskola közösségéért, akár az iskolán kívül is végzett tevékenységért, kiemelkedő teljesítményért.
- Nevelőtestületi írásbeli dicséret: folyamatosan végzett kiemelkedő tanulmányi munkáért, példamutató szorgalomért félévkor és év végén.

A dicséretben, jutalomban részesülő tanulókat, tanulói közösségeket”Kiváló tanulmányi közösség” – „Jó tanulmányi közösség” – „Berze-serleg” vándor-kupával, ”Kitűnő tanuló” ;„Kiváló érettségiért” ;„Jó tanuló, jó sportoló” oklevéllel, jutalomkirándulással, jutalomkönyvvel, „Berze-Börze” alapítványi támogatással és egyéb módon jutalmazhatja iskolánk.

A tanulmányi, közösségi munka vagy a sporttevékenység területén kiemelkedően teljesítő tanulók tanév végén könyvjutalomban részesülnek. Javaslatlalt az osztályfőnökök és az érintett szaktanárok élnek. A jutalomkönyvek odaítélésének szempontjai:

- ❖ kitűnő tanulmányi eredmény
- ❖ jeles tanulmányi eredmény
- ❖ kiemelkedő iskolai szintű közösségi munka
- ❖ kiemelkedő osztályszintű közösségi munka
- ❖ jó tanuló – jó sportoló
- ❖ kiemelkedő sportteljesítmény (iskolai színekben kerületi, fővárosi, országos dobogós versenyeredmény)
- ❖ tanulmányi versenyeredmény (kerületi, fővárosi, országos dobogós helyezés)

Tanév végén a diákönkormányzat jutalomkirándulást szervez az iskola legeredményesebb, legaktívabb tanulói számára. A jutalomkirándulásra az osztályfőnök javasolja a tanulót. Mivel a jutalomkönyv és a jutalomkirándulás szempontjai azonosak, alapelv, hogy egy teljesítményért csak egy jutalom adható. Nincs azonban akadálya, hogy a tanulmányi eredményéért jutalomkönyvet kapjon a tanuló, ha közösségi munkájáért vett részt a jutalomkiránduláson.

A „Kiváló tanulmányi közösség” cím odaítélésének feltételei:

- Az osztály év végi tanulmányi átlaga legalább 4.0.
- Év végén nincs bukás.
- Az osztály 1 főre jutó igazolatlan mulasztása az iskolai átlag alatt van.
- Fegyelmi büntetésre nem kerül sor a tanév folyamán.
- Az osztály kitűnik munkájával, aktivitásával az iskola közösségében

A ”Jó tanulmányi közösség” cím odaítélésének feltételei:

- Az osztály tanulmányi átlaga legalább 3,7.
- Év végén nincs bukás.
- Az osztály 1 főre jutó igazolatlan mulasztása az iskolai átlag alatt van.
- Fegyelmi büntetésre nem kerül sor a tanév folyamán.
- Az osztály tanulói aktívan vesznek részt az iskola programjaiban.

A fenti címek odaítélését az osztályfőnök és az ODB javasolja, a diákönkormányzat egyetértési jogot gyakorol: A címeket a tantestület ítéli oda.

A „Jó tanuló, jó sportoló” cím odaítélésének feltételei:

A tanuló

- tanulmányi átlaga év végén legalább 4,0.
- a tanév folyamán kiemelkedő sportteljesítményt nyújt,
- legfeljebb 2 órát mulaszt igazolatlanul,
- nem követ el olyan vétséget, amiért fegyelmi eljárás indítható.

A fenti cím odaítélését a testnevelő tanár és az osztályfőnök javasolja, a címet a tantestület ítéli oda.

A „Berze-serleg” odaítélésének feltétele és a vele járó jutalom:

Osztályközösség – a diáknapra versenyek összesített eredményének I. helyezettje – kapja. A serleg 1 tanítás nélküli munkanappal jár, amelynek programját az osztályfőnök és az osztály együtt tervezik, szervezik és együtt is töltik el. A serleg odaítéléséről dönt: a diákönkormányzat.

Vándorszerleget kap az ÖKO versenyben első helyezést elért osztály. A címet az ökológiai munkaközösség javasolja, odaítéléséről a nevelőtestület dönt.

„Berze-díj” emléklapokot kap az a végzős tanuló, aki tanulmányai alatt kiemelkedő tanulmányi eredményével, közösségi munkájával, sporttevékenységével erre a legérdemesebbnek bizonyul. A díj összege 60.000 Ft, amelyet részben a Diákönkormányzat, részben az alapítvány fizet. A díj odaítélése pontszámítás alapján történik.

7.8.2 A fegyelmező intézkedések formái és alkalmazásuk elvei

Az intézkedések formái:

- Szóbeli figyelmeztetés
- Írásbeli figyelmeztetés (mindkettő különböző fokozatokkal – szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói)
- Írásbeli intés (osztályfőnöki, igazgatói) Az írásbeli figyelmeztetéshez és intéshez megbízások visszavonása is kapcsolható
- Írásbeli megrovás (osztályfőnöki, igazgatói)
- Fegyelmi eljárás: A fegyelmi eljárás alapján hozható büntetés írásbeli határozattal zárul, melynek fokozatait és eljárásrendjét a 20/2012. EMMI rendelet 53-60.§ tartalmazza.. A fegyelmi eljárást megelőző egyeztetési eljárást kell tartani, ha azt a szülői szervezet és a diákönkormányzat közösen kezdeményezi, és azzal a sértett és a kötelességszegő is egyetért. Az egyeztető eljárást a kezdeményezők működtetik az iskolában. Ha a sértett és a kötelességszegő az egyeztetési eljárásban a sérelem orvoslásában megállapodik, a fegyelmi eljárást maximum 3 hónapra fel kell függeszteni. A fegyelmi eljárásnál a fegyelmi bizottság bekéri a szülők, a diákképviselők észrevételeit is.

Az iskola nem alkalmazhat kollektív felelősségre vonást.

Az osztályközösséget sértő, osztályon belüli kötelezettség elmulasztása esetén az osztályfőnök az ODB közreműködésével intézkedik.

7.9 A belső vizsgák

A vizsgáztatás célja

A tanulók szerezzenek vizsgatapasztalatot az érettségi vizsgára, és gyakorolják az összefüggő szóbeli feleletet. A belső vizsgáknak tehát nem célja az érettségi vizsgára való tantárgyi felkészítés.

A vizsgatárgyak

Belső vizsgát az alábbi érettségi tantárgyakból tartunk: irodalom, történelem, matematika, k idegen nyelvek és elméleti gazdaságtan. A két tanítási nyelvű tagozaton ezeken kívül még angol célnyelvi civilizáció és angol nyelvű szakmai tantárgyakból is vizsgáznak a tanulók.

A vizsgázásban részt vevő osztályok

A belső vizsgázásban valamennyi osztály részt vesz.

Ezt a vizsgarendet összehangoltuk a nyelvi előkészítő osztály és a két tanítási nyelvű tagozat küszöbvizsgáltaival és a két tanítási nyelvű osztályok félévi és év végi vizsgáltaival. A négy éves közgazdasági képzésű osztályokban egy tantárgyból csak egy alkalommal vizsgáznak a tanulók.

Magántanulóknak nem kell belső vizsgát tenniük.

A vizsga formái

- irodalom: szóbeli
- történelem: írásbeli és/vagy szóbeli
- matematika: írásbeli
- idegen nyelvek: írásbeli és szóbeli
- elméleti gazdaságtan: írásbeli
- angol célnyelvi civilizáció: szóbeli
- angol nyelvű szakmai tantárgyak: szóbeli

A vizsgarend

A vizsgák a nevelőtestület által elfogadott vizsgarend szerint zajlanak.

A vizsgák pontos időbeli beosztását, a vizsgáztatók kijelölését az aktuális tanévre az igazgatóhelyettes, ill. a tagozatvezető végzi az érvényes tantárgyfelosztás alapján, ill. a munkaközösség-vezetőkkel történt egyeztetés után.

A tanulókat szeptemberben tájékoztatjuk a vizsgarendről.

Vizsgarend

Évfolyam	A. osztály	B. osztály	C. osztály	
			félév	év vége
előkészítő évfolyam	xxx	NY: első idegen nyelv írásbeli: június első hete szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete (küszöbvizsga)	KNY: angol nyelv írásbeli és szóbeli: január első hete	KNY: angol nyelv írásbeli: június első hete szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete (küszöbvizsga)
9.	első idegen nyelv szóbeli írásbeli: az érettségi szünet utáni első 2 órán	első idegen nyelv írásbeli: június első hete és szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete	angol nyelv írásbeli és szóbeli: január első hete	angol nyelv írásbeli: június első hete szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete történelem szóbeli
10.	irodalom szóbeli	irodalom szóbeli második idegen nyelv szóbeli írásbeli: az érettségi szünet utáni első 2 órán		angol nyelv írásbeli: június első hete és szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete angol nyelvű szakmai tantárgy szóbeli
11.	matematika írásbeli történelem szóbeli	matematika írásbeli történelem szóbeli	angol nyelv írásbeli és szóbeli: január első hete matematika írásbeli: II. félév első hete angol célnyelvi civilizáció szóbeli: január első hete	angol nyelv írásbeli: június első hete szóbeli: írásbeli érettségi vizsga hete vagy érettségi vizsga angol nyelvű szakmai tantárgy szóbeli irodalom szóbeli
12.	elméleti gazdaságtan írásbeli: a	elméleti gazdaságtan írásbeli: a	angol nyelv írásbeli és szóbeli: január első hete	

	félévzárást követő első tanórán	félévzárást követő első tanórán	történelem írásbeli: december utolsó hete szóbeli: január első hete	
--	---------------------------------	---------------------------------	--	--

A vizsgák előkészítése

A vizsgáztató tanárok minden tantárgyban 10-15 témakört jelölhetnek ki a vizsgára. A szóbeli vizsgákra 10-15 tételt készítenek.

A tételeket az érettségi vizsgakövetelmények alapján kell összeállítani. A tételeket a munkaközösségek tagjai megbeszélik, ill. egyeztetik.

A vizsgáztató tanároknak a témakörlistát, ill. a tételsort a munkaközösség-vezetőnek kell leadniuk, félévi vizsgák esetén szeptember végéig, év végi vizsgák esetén november végéig.

A tanulók a témakörlistát vagy a tételsort félévi vizsgák esetén október 15-ig, év végi vizsgák esetén a második félév első hetében kapják meg.

A vizsgák tervezett időpontja

Az év végi szóbeli belső vizsgákat, a matematika írásbeli vizsgát az írásbeli érettségi vizsgák napján, azaz hétfő, kedd, szerda, ill. csütörtök délután, az érettségi vizsgák után tartjuk.

Pótnap ütközés esetén: az elméleti gazdaságtan érettségi vizsga délutánja.

A nyelvi vizsgák írásbeli részét az érettségi vizsgaszünet utáni első nyelvórákon, ill. a nyelvi előkészítő és a két tanítási nyelvű osztályokban június első hetében tartjuk.

A félévi vizsgákra decemberben és januárban kerül sor, a vizsgarend szerint.

A vizsgák lebonyolítása

A matematika írásbeli vizsga 60 perces.

Az elméleti gazdaságtan írásbeli vizsga 45 perces.

A nyelvi írásbeli vizsga 2x45 perces. Részei: olvasott szöveg értése, hallott szöveg értése, nyelvhelyesség, íráskészség mérése.

A szóbeli vizsgák 2 fős vizsgabizottságok előtt zajlanak. A szóbeli vizsgán az idegen nyelvek kivételével a tanulók 30 perces felkészülési időt kapnak. A szóbeli feleletek 10 percesek.

A vizsgákon minden olyan segédanyag használható, amelyek az érettségi vizsgán is megengedettek.

A tanulói teljesítmény értékelése

Minden tantárgyban a pedagógiai programban lefektetett értékelési elvek az irányadók.

A szóbeli feleletek értékelési szempontjai megegyeznek a szóbeli érettségi vizsga értékelési szempontjaival.

A tanulók elért eredményét pontban és/vagy százalékban számítjuk ki. Idegen nyelveknél az írásbeli és szóbeli teljesítmény eredményét összesítjük. Ezt az eredményt váltjuk át osztályzatra, amelyhez a pedagógiai programban megadott százalékos pontthatárok az irányadók.

A vizsgajegy 4-es súlyozással kerül az e-naplóba. Elégtelen osztályzat esetén nincs javítóvizsga.

A tanulók tájékoztatása a vizsgaeredményekről

Az írásbeli dolgozatok kijavítása egy hét. A tanár ezután hirdeti ki a vizsgaeredményeket.

A szóbeli vizsgák eredményéről csak a vizsga utáni első tanítási órán tájékoztatjuk a tanulókat.

Idegen nyelvekből az összesített eredményről a tanulókat az írásbeli dolgozatok kijavítását követő órán tájékoztatjuk.

A tanulók tájékoztatása után kerülnek be a vizsgajegyek az e-naplóba.

Eljárás hiányzó tanulók esetén

A vizsgáról csak alapos indokkal (szülői aláírással hitelesített orvosi igazolással) lehet hiányozni. A betegség miatt hiányzó tanulóról a szülőnek a vizsga megkezdése előtt értesítenie kell az iskolát vagy a szaktanárt, különben a hiányzás igazolatlanul minősül.

Az igazoltan hiányzó tanuló számára a vizsgabizottság a tanulóval egyeztetve pótnapot jelöl ki.

Az igazoltan hiányzó tanulónak azonban félévi vizsgák esetén február végéig, májusi vizsgák esetén május végéig, a küszöbvizsga írásbeli része esetén a tanítás végéig eleget kell tennie vizsgakötelezettségének, különben a vizsgára „*nem felelt meg*” minősítést, azaz elégtelen osztályzatot kap.

A vizsgáról igazolatlanul hiányzó tanulók számára nincs pótvizsga. Ebben az esetben a tanuló a vizsgán „*nem felelt meg*” minősítést, azaz elégtelen osztályzatot kap.

Az igazolatlan hiányzás fegyelmező intézkedést is von maga után: A vizsga időtartamára 1 óra (nyelvi írásbeli esetén 2 óra) igazolatlan hiányzást könyvelünk el.

A vizsga dokumentumai

A vizsgák lebonyolításáról és az elért eredményekről jegyzőkönyvek készülnek, amelyeket a vizsgadolgozatokkal együtt egy évig megőrizzük.

A vizsgán elért eredményről a tanulók és a szülők az e-naplóból tájékozódhatnak.

8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az iskola felhasználható órakeretét a Nkt. 6. sz. melléklete tartalmazza. Felhasználását a tantárgyfelosztás készítésekor állapítja meg az iskolavezetés az alábbi szempontokat figyelembe véve. A szempontok sorrendje egyben prioritási sorrend is.

- Az osztályok órakeretéből biztosítani kell a kötelező csoportbontásokat (a célnyelven tanított tantárgyak a két tanítási nyelvű tagozaton, szakmai gyakorlati órák a szakképzési törvényben meghatározott maximális csoportlétszámmal, informatika, idegen nyelvek).
- A fennmaradó szabad órakeretből – a kerettantervi javaslatnak megfelelően – a szakmai szempontból legfontosabb matematika csoportbontásban történő oktatását kell megoldani.
- A további fennmaradó órakeretből a végzős évfolyamokon történelemből forráselemzésre, magyar irodalomból műelemzésre csoportbontásban kell 1-1 órát biztosítani a sikeres érettségi felkészítés érdekében.

9. A tanulók fizikai állapotának mérése

Tanulóink fizikai állapotát, edzettségének szintjét évente kétszer felmérjük. A felmérés minden tanulóra kiterjed.

A Hungarofit tesztrendszer próbáinak részletes ismertetése

1. Az alsó végtag dinamikus erejének mérése.

Helyből távolugrás (m).

A gyakorlat végrehajtása:

Kiinduló helyzet: a vizsgált személy az elugróvonal (elugródeszka) mögött oldalterpeszbe áll (a lábfejek párhuzamosak és egymástól kb. 20-40 cm távolságra vannak) úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás (és ezzel egyidejű páros karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartás helyzetéig), - majd (páros karlendítéssel előre) – páros lábú elrugaszkodás és elugrás előre.

A talajfogás páros lábbal történik.

Értékelés: az ugróvonalra merőlegesen, az utolsó nyom és az elugróvonal közötti legrövidebb távolságot mérjük: 1 cm-es pontossággal.

A bemelegítő ugrásokat követően, a próba során maximum 3 kísérleti lehetőség megadásával, a legnagyobb ugrás eredményét kell figyelembe venni a pontértékre történő átszámításkor.

2. A vállövi és a karizmok erő-állóképességének mérése.

Fekvőtámaszban karhajlítás és – nyújtás folyamatosan, kifáradásig (db).

Maximális időtartam: nők 1,5 perc, férfiak 3 perc.

A gyakorlat végrehajtása:

Kiinduló helyzet: mellsőfekvőtámaszban a tenyerek vállszélességben vannak egymástól, - a kéztámasz előrenéző ujjakkal történik – a törzs egyenes, a fej a törzs meghosszabbításában van – a térd nyújtott, a láb zárt, a kar az alátámasztási felületre merőleges.

Feladat: a vizsgált személy mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez.

A törzs (és a fej) feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és karhajlítás ideje alatt is meg kell követelni.

A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a megadott időhatáron belül, szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

A gyakorlat egyenletes, nem gyors tempóban végzendő.

Vigyázat!

Amint az ágyéki gerincszakasz (a törzs) egyenes feszes tartása megszűnik (= a has lesüllyed), a gyakorlatot azonnal abba kell hagyatni, mert ekkor az ágyéki gerincet károsító nyíró erők lépnek fel!

3. A hátizmok erő-állóképességének mérése.

Hason-fekvésből törzsemelés és – leengedés folyamatosan, kifáradásig (db).

Maximális időtartam: 4 perc.

A gyakorlat végrehajtása:

Kiinduló helyzet: a vizsgált személy torna, vagy egyéb nem puha szőnyegen a hasán fekszik úgy, hogy a homlokával és behajlított karjaival megérinti a talajt, mindkét tenyere a tarkón van. A hasizom és a farizom egyidejű megfeszítésével a medencét középhelyzetben rögzíti, és ezt a gyakorlat során végéig megtartja!

A lábakat nem kell leszorítani!

Feladat:

1. ütem: törzs- és tarkóra karemelés (hajlított karral),
2. ütem: karleengedéssel könyök érintés az áll alatt,
3. ütem: könyökben hajlított karok visszaemelése oldalsó középtartásig,
4. ütem: törzs- és karok leengedésével kiinduló helyzet.

Hason fekvés után újabb törzsemelés következik.

A gyakorlat végrehajtása egyenletes, nem gyors tempóban történik.

Értékelés: a megadott időhatáron belül, szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Vigyázat!

A farizom és a hasizom egyidejű megfeszítése a gyakorlat során végig feltétlenül megtartandó, ellenkező esetben az ágyéki gerincet károsító erők ébrednek és működnek!

A gyakorlat során a lábakat azért nem szabad leszorítani, mert a hosszú emelőkar miatt az ágyéki gerincszakaszon – izomgyengeség esetén pedig feljebb is – a gerincet károsító nyíró erők lépnek fel.

4. A hasizmok erő-állóképességnek mérése.

Hanyattfekvésből felülés és visszaereszkedés, folyamatosan, kifáradásig (db).

Maximális időtartam: 4 perc.

A gyakorlat végrehajtása:

Kiinduló helyzet: a vizsgált személy torna, vagy egyéb nem puha szőnyegen a hátán fekszik és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja, a lábfejeket felteszi a bordásfalra, vagy a tornaszámolyra, vagy a talajra.

A vizsgált személy mindkét könyöke előre néz, kezeinek ujjai a fülkagyló mögött támaszkodnak.

(A próbázó lábát külső erővel nem kell szorítani.)

Faladat: a vizsgált személy a nyaki gerinc indításával, a gerincszakaszokat fokozatosan felemelve üljön fel úgy, hogy a combokat azonos oldali (előrenéző) könyökeivel érintse meg. Ezután a derék indításával a gerincszakaszokat fokozatosan leengedve fekvődjön vissza. A fentiek szerint végrehajtott módon újabb felülés és hanyattfekvés következik folyamatosan. Értékelés: A megadott időhatáron belül, szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

A gyakorlat végrehajtása egyenletes, nem gyors tempóban történik.

Vigyázat!

Ha a gerincszakaszokat nem lassan, fokozatosan emeljük el és engedjük vissza, vagy ha a lábakat külső erő szorítja le (pl. társ), akkor az ágyéki gerincet károsító erők ébrednek és működnek.

Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez

Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez

Pontérték-táblázat: a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok erejének, erőállóképességének méréséhez.9. osztály (15 éves korúak számára.) F. Mérey

Ildikó									
Pontérték	Helyből távolugrás páros lábbal /m/		Hanyatt-fekvés felülés /db/		Karhajlítás és nyújtás /db/		Hason fekvésből törzs-emelés és leengedés /db/		
	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	
1	1,51	1,78	39	43	7	18	33	36	
2	1,54	1,81	44	48	8	20	37	40	
3	1,57	1,84	49	53	9	22	41	44	
4	1,60	1,87	54	58	10	24	45	48	
5	1,63	1,90	59	63	11	26	49	52	
6	1,66	1,93	64	68	12	28	53	56	
7	1,69	1,96	69	73	13	30	67	60	
8	1,72	1,99	74	78	14	32	61	64	
9	1,74	2,02	79	83	15	34	65	68	
10	1,77	2,05	84	88	16	36	69	72	
11	1,80	2,08	89	93	17	38	73	76	
12	1,83	2,11	94	98	18	40	77	80	
13	1,86	2,14	99	103	19	42	81	84	
14	1,89	2,17	104	108	20	44	85	88	
15	1,92	2,20							
16	1,95	2,23							
17	1,99	2,26							
18	2,03	2,30							
19	2,07	2,34							
20	2,11	2,38							
21	2,15	2,42							

Pontérték-táblázat: a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok erejének, erőállóképességének méréséhez.10. osztály (16 éves korúak számára.) F. Mérey Ildikó

Pontérték	Helyből távolugrás páros lábbal /m/		Hanyatt-fekvés felülés /db/		Karhajlítás és nyújtás /db/		Hason fekvésből törzs-emelés és leengedés /db/	
	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú
1	1,55	1,85	41	45	8	20	34	38
2	1,58	1,88	46	50	9	22	38	42
3	1,61	1,91	51	55	10	24	42	46
4	1,64	1,94	56	60	11	26	46	50
5	1,67	1,97	61	65	12	28	50	54
6	1,70	2,00	66	70	13	30	54	58
7	1,73	2,03	71	75	14	32	58	62

8	1,76	2,06	76	80	15	34	62	66
9	1,79	2,09	81	85	16	36	66	70
10	1,82	2,12	86	90	17	38	70	74
11	1,85	2,15	91	95	18	40	74	78
12	1,88	2,18	96	100	19	42	78	82
13	1,91	2,21	101	105	20	44	82	86
14	1,94	2,24	106	110	21	46	86	90
15	1,97	2,27						
16	2,00	2,30						
17	2,03	2,33						
18	2,07	2,37						
19	2,11	2,41						
20	2,15	2,45						
21	2,19	2,49						

Figyelem! A vastaggal jelölt teljesítményszint az egészség megőrzéséhez "szükséges", illetve "kell" értéket jelzi! Az általános fizikai teherbíró-képesség fejlettsége, (az aerob teljesítőképesség és az izomerő) akkor tekinthető kiegyensúlyozottnak/harmonikusnak, ha a próbázó a vizsgálat során elért összes pontszámainak legalább a felét az aerob állóképesség mérésére alkalmazott próbában szerzi meg.

Pontérték-táblázat: a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok erejének, erőállóképességének méréséhez.11. osztály (17 éves korúak számára.) F. Mérey Ildikó

Pontérték	Helyből távolugrás páros lábbal /m/		Hanyatt-fekvés felülés /db/		Karhajlítás és nyújtás /db/		Hason fekvésből törzs-emelés és leengedés /db/	
	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú
1	1,56	1,88	43	47	9	22	35	40
2	1,59	1,91	48	52	10	24	39	44
3	1,62	1,94	53	57	11	26	43	48
4	1,65	1,97	58	62	12	28	47	52
5	1,68	2,00	63	67	13	30	51	56
6	1,71	2,03	68	72	14	32	55	60
7	1,74	2,06	73	77	15	34	59	64
8	1,77	2,09	78	82	16	36	63	68
9	1,80	2,12	83	87	17	38	67	72
10	1,83	2,15	88	92	18	40	71	76
11	1,86	2,18	93	97	19	42	75	80
12	1,89	2,21	98	102	20	44	79	84
13	1,92	2,24	103	107	21	46	83	88
14	1,95	2,27	108	112	22	48	87	92
15	1,98	2,30						
16	2,01	2,34						
17	2,04	2,37						
18	2,08	2,41						
19	2,12	2,45						
20	2,16	2,49						
21	2,20	2,53						

Pontérték-táblázat: a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok erejének, erőállóképességének méréséhez. 12. osztály (18 éves korúak számára.) F. Mérey Ildikó

Pontérték	Helyből távolugrás páros lábbal /m/		Hanyatt-fekvés felülés /db/		Karhajlítás és nyújtás /db/		Hason fekvésből törzs-emelés és leengedés /db/	
	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú
1	1,58	1,94	45	49	10	24	36	42
2	1,61	1,97	50	54	11	26	40	46
3	1,64	2,00	55	59	12	28	44	50
4	1,67	2,03	60	64	13	30	48	54
5	1,70	2,06	65	69	14	32	52	58
6	1,73	2,09	70	74	15	34	56	62
7	1,76	2,12	75	79	16	36	60	66
8	1,79	2,15	80	84	17	38	64	70
9	1,82	2,18	85	89	18	40	68	74
10	1,85	2,21	90	94	19	42	72	78
11	1,88	2,24	95	99	20	44	76	82
12	1,91	2,27	100	104	21	46	80	86
13	1,94	2,30	105	109	22	48	84	90
14	1,97	2,33	110	114	23	50	88	94
15	2,00	2,36						
16	2,03	2,39						
17	2,06	2,42						
18	2,10	2,46						
19	2,14	2,50						
20	2,18	2,54						
21	2,22	2,58						

Figyelem! A vastaggal jelölt teljesítményszint az egészség megőrzéséhez "szükséges", illetve "kell" értéket jelzi! Az általános fizikai teherbíró-képesség fejlettsége, (az aerob teljesítőképesség és az izomerő) akkor tekinthető kiegyensúlyozottnak/harmonikusnak, ha a próbázó a vizsgálat során elért összes pontszámának legalább a felét az aerob állóképesség mérésére alkalmazott próbában szerzi meg.

Pontérték-táblázat: a mindennapi tevékenység során leginkább igénybe vett izomsorok erejének, erő-állóképességének méréséhez. 13. évfolyam (19 éves korú) számára

Pontérték	Helyből távolugrás páros lábbal /m/		Hanyatt-fekvés felülés /db/		Karhajlítás és nyújtás /db/		Hason fekvésből törzs-emelés és leengedés /db/	
	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú
1	1,60	1,97	47	50	11	26	37	44
2	1,63	2,00	52	55	12	28	41	48
3	1,66	2,03	57	60	13	30	45	52
4	1,69	2,06	62	65	14	32	49	56
5	1,72	2,09	67	70	15	34	53	60
6	1,75	2,12	72	75	16	36	57	64
7	1,78	2,15	77	80	17	38	61	68
8	1,81	2,18	82	85	18	40	65	72
9	1,84	2,21	87	90	19	42	69	76
10	1,87	2,24	92	95	20	44	73	80
11	1,90	2,27	97	100	21	46	77	84
12	1,93	2,30	102	105	22	48	81	88
13	1,96	2,33	107	110	23	50	85	92
14	1,99	2,36	112	115	24	52	89	96
15	2,02	2,39						
16	2,05	2,42						
17	2,08	2,45						
18	2,11	2,49						
19	2,15	2,53						
20	2,19	2,57						
21	2,23	2,61						

Figyelem! A vastaggal jelölt teljesítményszint az egészség megőrzéséhez "szükséges", illetve "kell" értéket jelzi! Az általános fizikai teherbíró-képesség fejlettsége, (az aerob teljesítőképesség és az izomerő) akkor tekinthető kiegyensúlyozottnak/harmonikusnak, ha a próbázó a vizsgálat során elért összes pontszámának legalább a felét az aerob állóképesség mérésére alkalmazott próbában szerzi meg.

A tanulók teljesítményét a fenti táblázatnak megfelelően pontozzuk. A pontok alapján a következő fizikai állapotokat azonosítjuk be:

Igen gyenge

Gyenge fizikai állapota miatt gyakran rossz a közérzete. A mindennapi tevékenységétől rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát. Munkavégzése közben nehezen tud tartósan odafigyelni, koncentrálni. Hajlamos a gyakori megbetegedésre.

Gyenge

A mindennapi tevékenységétől, fizikai-szellemi munkavégzésétől estére általában elfárad. Gyakran nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra. Sok esetben már reggel is fáradtnak, levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát.

Kifogásolható

A mindennapi tevékenységtől estére ugyan még elfárad, de reggel általában kipihenten ébred. A megszokottnál több fizikai-szellemi munka azonban még erősen igénybe veszi. Ha tartósan (több nap, hét) többletmunkát vállal, csak nagy erőfeszítés mellett tudja megfelelő hatékonysággal végezni.

Közepes

A közepes szint elérése azt jelzi, hogy az egészség szempontjából leglényegesebb kondicionális képességek területén elérte azt a szintet, amely a legtöbb foglalkozási ágban már elegendő ahhoz, hogy mindennapi tevékenységét, esetenként az időszakos túlmunkát maradéktalanul elvégezhesse.

Jó

Ezt a szintet általában azok érik el, akik több éven át, valamilyen sportágban - alacsonyabb szintű szakosztályban - amatőr szinten versenyeznek, és heti két-három alkalommal rendszeresen edzenek.

Kiváló

A kiváló szint eléréséhez heti négy-öt edzés csak akkor elegendő, ha örökletes tényezőként kiváló testi, biológiai, fiziológiai adottságok is jelen vannak.

Extra

Aki ezt szintet eléri, az fizikailag kiválóan terhelhető. Ez a szint szinte valamennyi élsportolónak elegendő ahhoz, hogy a kiválasztott sportágra jellemző speciális kondicionális képességeket a megfelelő szinten lehessen tartani.

10. A környezeti nevelés alapelvei

I. Hagyományos tanórai foglalkozások

Hitünk, hogy a környezeti nevelésnek folyamatosnak és komplexnek kell lennie, át kell hatnia valamennyi tantárgyat minden évfolyamon, és meg kell jelennie az érettségi vizsgán is. Lehetőleg konkrét és közvetlen tapasztalatok megszerzését kell biztosítani a tanulók számára, bevonva őket közvetlen környezetük, saját közösségük környezeti problémáinak feltárásába és jobbításába.

Ezért a környezeti nevelés nem csak a természettudományos órákon folyik, hanem beépül a szakmai alapozásba éppúgy, mint a humán, nyelvi és osztályfőnöki órák anyagába.

A környezetvédelem oktatásához nagyon jól használható a kooperatív csoportokban tanulás és tanítás. Ennek során egyedül jönnek rá az összefüggésekre és elmagyarázzák egymásnak a csoport tagjai, a tanár irányítja csak a munkájukat. Így javítható az olvasási és megértési kompetencia is. A módszert iskolánkban elsősorban a fizika és a kémia oktatásában használjuk.

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei

Magyar nyelv és irodalom

A jól megválasztott *példamondatok* és *példaszövegek* segítségével a tanulók a helyesírás, szófaji elemzés, mondatelemzés begyakorlása közben megismerkednek a környezeti nevelés egyes területeivel, problémáival is.

Az érettségire való készülés során az *érvelő fogalmazás* témájául is kijelölhetünk a környezeti neveléssel kapcsolatos témákat.

A *szövegértés* is gyakorolható ökológiai témájú szövegekhez kapcsolódó feladatokkal.

Az irodalom tananyagba beemelhető a magyarországi *kisebbségek kultúráját* reprezentáló néhány alkotás, illetve a kisebbségek és a többség közötti feszültséget ábrázoló alkotások (például cigány, jiddis népköltészet).

Történelem

Az új típusú történelem érettségi hangsúlyos követelménye a szöveges és képi források tanulmányozása. Az egyes évfolyamok tananyaga lehetővé teszi ökológiai témájú források beillesztését is. Ezeket a forrásokat részben közös órai feldolgozásra, részben otthoni elemzésre használhatjuk fel. Egyes témákban a tanulók kiselőadást és prezentációt is tarthatnak.

Konkrét lehetőségek az egyes évfolyamok tananyagában (a témák egymásra épülése):

9. évfolyam

- A természet hatása az emberiség kialakulására és elterjedésére
- Különböző mezőgazdasági kultúrák a Földön
- a természeti társadalmak csoportosítása
- Az erdők pusztulása a középkori Európában

10. évfolyam

- A civilizációk közötti kapcsolattartás földrajzi feltételei
- A nagy földrajzi felfedezések után kialakult monokultúrás gazdálkodás ökológiai hatásai
- A kultúrnövények vándorlása
- A természet hatása a társadalomra (környezeti katasztrófák, járványok)
- A Földről alkotott kép globálissá válása

11. évfolyam

- Az ipari forradalom – az emberi-természeti környezet leromlása
- Tisza szabályozása Magyarországon és ennek ökológiai hatásai
- A XIX. század nagy járványai (kolera), ennek okai és következményei

12-13. évfolyam

- Az emberi tevékenység hatása Földünk éghajlatváltozásaira
- A globális felmelegedés következményei
- A nukleáris környezetszennyezés
- Népeség-növekedés – élelmezési problémák és szeméthegek

Matematika:

A tantárgy elsősorban a statisztika anyagrész és a szöveges feladatok témakörében kínál lehetőséget arra, hogy a fenntartható fejlődés szemléletét megjelenítse. A környezetvédelemmel és az anyagok újrahasznosításával kapcsolatos grafikonok készítését, következtetések levonását építjük be a tananyagba. A megfelelő feladatok megválasztásával lehetőség nyílik arra, hogy a tanulók

- megismerkedjenek a környezeti problémákkal
- felfedezzék a környezetvédelem szükségességét
- fejlődjön a problémamegoldó gondolkodásuk, kreativitásuk

- természettudományos szemléletük kialakításával környezettudatos, felelősségteljes felnőttekké váljanak

Konkrét területek a fentiek alkalmazására az egyes évfolyamok matematika tananyagában:

9. évfolyam

- %-számítás
- elsőfokú egyenletre, egyenletrendszerre visszavezethető szöveges feladatok
- függvénytan

10. évfolyam

- ❖ - másodfokú egyenletre visszavezethető szöveges feladatok
- ❖ - kombinatorika

11. évfolyam

- ❖ - valószínűség számítás
- ❖ - az exponenciális és logaritmus függvény gyakorlati alkalmazása

12. évfolyam

- ❖ - sorozatok, kamatos kamatszámítás
- ❖ - matematikai statisztika
- ❖ - matematikai logika

Idegen nyelv

- ❖ A jól megválasztott szövegek feldolgozásával a tanulók
- ❖ érzékenyebbé válhatnak a környezeti problémákra
- ❖ megismerhetik más nemzetek kultúráját, természeti és építészeti értékeit
- ❖ megismerhetik más országok és nemzetközi szervezetek környezetvédelmi tevékenységeit

Konkrét lehetőségek az egyes évfolyamok tananyagában (a témák egymásra épülése): évfolyam

- ❖ - állat- és növénynevek tanulása
- ❖ - virtuális állatkerti séta
- ❖ - plakátkészítés

évfolyam

- ❖ Környezetvédelem a családban (szelektív hulladékgyűjtés, a takarékoság elve)

évfolyam

- ❖ - környezetvédelem az iskolában
- ❖ - ÖKO-iskola
- ❖ - szelektív hulladékgyűjtés az iskolában (PET-palack, papír)

évfolyam

- ❖ - Környezetvédelem hazánkban
- ❖ - Július 5.- Környezetvédelmi Világnap

évfolyam

- ❖ - környezetvédelem az EU-ban
- ❖ - környezetvédelmi szervezetek
- ❖ - hazánk helye, szerepe az EU környezetvédelmi programjában

Fizika

- ❖ A fizika tanítása során (kísérletekkel, méréssel és számításokkal) megismertethetjük a tanulókat a környezetvédelem feladataival is.
- ❖ Lehetőségünk van az adott témánál jól megválasztott feladatokkal felhívni a figyelmet a környezetet kímélő tevékenységekre és technikai megoldásokra:
- ❖ a mozgásoknál a kerékpáros és az autós menetidejének összehasonlítása közlekedési dugóban (autómentes nap)
- ❖ a közegellenállás és a súrlódás csökkentése a közlekedési eszközöknél és a sportolás során(pl. a síelés, a korcsolyázás és az úszás)
- ❖ az autók és repülőgépek alakjának fejlődése (modellek összehasonlítása)

- ❖ az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentésére számítási feladatok
- ❖ (Kerékpárral, autóval, hajóval vagy repülővel menjünk nyaralni?)
- ❖ a hőerőművek és az atomerőművek összehasonlítása az elektromos energia előállítására
- ❖ érdekes tapasztalatokat szerezhetünk egy üzemplátogatás során a szemétegetőben vagy az újpesti erőműben
- ❖ a szelektív hulladékgyűjtésre és az újrahasznosítás fontosságára (plakát készítése és iskolai papírgyűjtés)
- ❖ a megújuló energiák használatára: a Nap, a szél és a víz energiájának fontosságára az elektromos áram előállításánál (projekt munka)
- ❖ a geotermikus energia felhasználására
- ❖ a passzív házak és a hőszigetelés jelentőségére (hőszigetelés)
- ❖ a teljesítmény és a hatásfok esetén a gőzgépek, a belsőégésű motorok összehasonlítása
- ❖ az új, energiatakarékos háztartási gépek megismertetése (számítás az energia felhasználásra)
- ❖ a halmazállapot változásoknál a globális felmelegedés következményeire, a gleccserek és a sarki jég olvadására, a tengerszint emelkedésére.
- ❖ Kémia
- ❖ A kémia az a tantárgy, amely kísérletekkel és mérésekkel alkalmas arra, hogy megismertesse a tanulókkal
- ❖ a hétköznapi életben ismert vegyszerek (fertőtlenítőszer, mosószer) környezetet károsító hatását, takarékos használatát, megsemmisítését
- ❖ a klórtartalmú anyagok helyett természetes (pl. ecetsavas) anyagok használatát, a környezetbarát termékek ismeretét, a tudatos vásárlói magatartást
- ❖ a környezetvédelemben a megelőzés szerepét (mérgező és tűzveszélyes anyagok tárolása , használata)
- ❖ a veszélyszimbólumokat, környezetvédelmi piktogramokat
- ❖ a permetezőszerek és a műtrágyák előnyeit és hátrányait (nitrátos vizek)
- ❖ a semlegesítés (például víztisztítás) lehetőségét
- ❖ a levegőt szennyező anyagok tulajdonságait, különösen az ózont károsító halogénezett szénhidrogéneket illetve az üvegházhatású gázokat, illetve a savak témakörnél a savas esők környezetkárosító hatását
- ❖ ivóvizeink védelmének problémáit, lehetőségeit
- ❖ az atomenergia békés felhasználását és a radioaktív anyagok kezelését
- ❖ a megújuló energiák használatát a fosszilis anyagok elégetése helyett
- ❖ a katalizátoros és a bioüzemanyagú motorok előnyeit és hátrányait
- ❖ a szelektív hulladékgyűjtés (papír, fém, üveg és műanyag) valamint az újrahasznosítás fontosságát
- ❖ a papír, a műanyag és a fémfeldolgozás előnyét az iparban, a gyűjtés nehézségeit
- ❖ a veszélyes hulladékok (festék, olaj, lejárt gyógyszer, szárazelem, elektronikai hulladék) biztonságos elhelyezését és feldolgozását.
- ❖ A szerves hulladék komposztálásának folyamatát, előnyeit a mezőgazdasági hasznosításban
- ❖ az élelmiszerek adalékanyagainak egészségre gyakorolt hatásait és a koffein, az alkohol, a nikotin, a doppingerek és a drogok alkalmazásainak veszélyeit,
- ❖ Képessé tegye a tanulókat arra, hogy felismerjék a testi- lelki egészség megőrzésének fontosságát!
- ❖ Földrajz
- ❖ A földrajz tanítása során nagyon sok alkalom kínálkozik a környezeti nevelésre, a környezetvédelem fontosságának hangsúlyozására.
- ❖ „*Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!*”

- ❖ Ennek szellemében ismertetjük a bolygónk egészét veszélyeztető környezeti problémákat:
- ❖ „Úrszemét”, légszennyezés, vízszennyezés, ivóvízhiány, túlhalászás, talajszennyezés, túllegettetés, elsivatagodás, szikesedés, erdőirtás, talajerózió, az esőerdők területének rohamos csökkenése és ezek következményei, demográfiai folyamatok elemzése, szegénység és éhezés, túlfogyasztás és pazarlás, az óriásira duzzadó városok gondjai, az „ökológiai lábnyom”, az „energiaéhség”, véges készletek, a megújuló energiahordozók és a geotermikus energia előnyei, a globalizáció veszélyei, környezetvédelmi intézmények és szervezetek, konferenciák és egyezmények.
- ❖ Módszerek:
- ❖ adatsorok elemzése
- ❖ grafikonok készítése és vizsgálata
- ❖ szövegértési feladatok megoldása
- ❖ újságcikkek, aktuális hírek gyűjtése, megvitatása
- ❖ képek, filmek, kiállítások megtekintése, ezekhez kapcsolódó feladatlapok kitöltése és megbeszélése
- ❖ Biológia
- ❖ A tantárgy különösen alkalmas arra, hogy
- ❖ megismertesse a tanulókkal a globális környezeti problémákat és azok megelőzésének, illetve a károk mérséklésének lehetőségeit
- ❖ megismertesse és megszerettesse a természeti környezetet
- ❖ megismertesse az élő szervezetek működésének jellemzőit, felfedeztesse a tanulókkal az ok-okozati összefüggéseket
- ❖ megismertesse a környezeti-egészségügyi problémákat
- ❖ képessé tegye a tanulók az egészség megőrzésére, az egészségügyi problémák mérséklésére
- ❖ elsajátíttassa a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat
- ❖ A 2010-es évet az ENSZ a Biológiai Sokféleség Világévének nyilvánította. Ez különös aktualitást ad annak, hogy e tantárgy keretében bemutassuk a biológiai sokféleség értékét, megőrzésének jelentőségét.
- ❖ Testnevelés
- ❖ A tanulók a tanórákon
- ❖ felfedezhetik és megérthetik, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben hatnak testi-lelki fejlődésükre
- ❖ fejleszthetik az emberi kapcsolatokat, alkalmassá válnak az együttműködésre, a tolerancia gyakorlására
- ❖ a szabadtéri foglalkozásokon megtapasztalhatják, hogy a környezetszennyezés az emberi egészségre veszélyes
- ❖ elsajátíthatnak régi magyar, mozgást igénylő játékokat őrizve ezzel nemzeti hagyományainkat
- ❖ megtapasztalhatják a kulturált mozgás, a tánc lélekre gyakorolt jótékony hatását
- ❖ az egészség és a környezet komplexitását
- ❖
- ❖ Informatika
- ❖ Az Informatikai alapismeretek témakörön belül
- ❖ ismertetni kell az elektromos hulladékokkal kapcsolatos aktuális irányelveket, nem helyes elhelyezésükkel kapcsolatos veszélyeket.
- ❖ Az Internet és kommunikáció témakörön belül fel kell keresni mindazokat a főbb weboldalakat, melyek ezzel a területtel foglalkoznak.
- ❖ a Szövegszerkesztés, Prezentáció és Webkezdő témakörökön belül kell lennie olyan feladatnak, amely ezt a témakört dolgozza fel, akár házi dolgozat formájában.

- ❖ a Táblázatkezelés és Adatbázis témakörön belül pedig olyan számszerűsített feladattal is kell találkozni a tanulóknak, amely felhívják a figyelmet a környezetünk megővésének lehetőségeire, valamint ennek elkerülésének következményeire is.
- ❖ Szakmai orientáció és szakmacsoportos alapozás
- ❖ Az utóbbi évtizedekben az *ökonómia* szemléletmódja jelentős átalakuláson ment és megy végbe, egyre több tudós ismeri fel az *ökológiai* kérdések és a gazdaság egymásra gyakorolt kölcsönhatását. Ennek alapján valamennyi szakmai orientációs és szakmacsoportos alapozó tárgyunk alkalmas e szemlélet átadására.
- ❖ *Gazdasági ismeretek*
- ❖ A tantárgy keretében a tanulók
- ❖ megismerik, hogy ők maguk is egy ökológiai rendszer elemei
- ❖ belátják, hogy döntéseiket a szűkösség léte miatt kell meghozniuk
- ❖ felismerik, hogy igényeink jelentős része nem valós, hanem mesterségesen kialakított szükséglet
- ❖ felismerik a túlfogyasztás és az indokolatlan vásárlások által okozott környezeti károkat
- ❖ elsajátítanak olyan ismereteket és technikákat, amelyek a fenti célokat szolgálják
- ❖ A tantárgyba beépülnek a „Tudatos vásárló leszek”, és a „Méltányos kereskedelem” programok.
- ❖ *Elméleti gazdaságtan - mikroökonómia*
- ❖ A tantárgy oktatása során
- ❖ kiemelt figyelmet kap a megújuló és a nem megújuló természeti erőforrások változása
- ❖ a fogyasztói preferenciák vizsgálata során erősíthető a tudatos vásárlásra való törekvés, a presztízsfogyasztás elvetése
- ❖ bemutatható az abszolút és relatív túlnépesedés, a népességfogyás és az öregedő társadalom problémája
- ❖ megismerhető a vállalatok környezeti igénye, a jogi szabályozás és a tulajdonviszonyok szerepe
- ❖ bemutatható a piaci elosztás elégtelensége, az externáliák, a „potyautas magatartás” és a közjavak problémája, az egyéni és a társadalmi értékelés különbsége
- ❖ *Elméleti gazdaságtan - makroökonómia*
- ❖ A tantárgy egész anyaga átfogja a társadalmi újratermelés, a növekedés és a fenntartható fejlődés problémáját. Ennek során a tanulók
- ❖ megismerik a GDP mutató korlátait, megtapasztalják a társadalmak jóléti színvonalának mérési problémáit és szükségességét
- ❖ megismerkednek a GPI (Valódi Fejlődés Mutatószáma) és a HDI (az Emberi Fejlődés Mutatója) mérőszámokkal, mint az alapmutatók kiegészítésével ill. továbbfejlesztésével
- ❖ megismerik az életszínvonal mellett az életminőség kategóriáját
- ❖ különbséget tesznek újratermelés és fenntartható fejlődés között
- ❖ megtapasztalják a tényleges döntési mechanizmusok működését, korlátait, az érdekek ütköztetésének bonyolultságát
- ❖ felismerik annak kényszerűségét, hogy „vezetett” fogyasztókból tudatos fogyasztókká váljunk
- ❖ A globális problémák lényege dokumentum- és játékfilmek segítségével, csoport- és projektmunkával demonstrálható
- ❖

Üzleti gazdaságtan

- ❖ A *vállalkozási ismeretek* modulrészben hangsúlyozni kell a vállalat környezeti felelősségét mind az inputok beszerzésében, mind az alkalmazott technológia megválasztásában
- ❖ A *marketing* modul tanításában hangsúlyt kell fektetni mind a fogyasztó felelősségére (tudatos fogyasztói attitűd, hatékony jogérvényesítés), mind a vállalat felelősségére (reklámok, promóciók, csomagolóanyagok, környezettudatos szemléletmód), az „ökoemblémák megismertetésére.
- ❖ A *pénzügy* modul tanításánál törekedni kell a felelős döntések tudatosítására, a kockázatok bemutatására, a felelős attitűd kialakítására
- ❖ A *számviteli ismeretek* modulban a feladatok megfogalmazásában nyílik lehetőség a környezettudatos elemek alkalmazására (költségcsökkentés, energiaracionalizálás, újrahasznosítható csomagolóanyagok). Be kell mutatni a környezetvédelmi termékdíjak szerepét.
- ❖ A *statisztika* modulban a feladatok megszővegezésében, a számítások tematikájában, kérdőívek kidolgozásában jeleníthető meg a fenntartható fejlődés (környezetvédelemmel, újrahasznosítással kapcsolatos témák kijelölése, környezetvédelemmel kapcsolatos adatgyűjtés, elemzés).
- ❖ *Osztályfőnöki órák*
- ❖ Az osztályfőnöki órák kötetlensége és szabadabb témaválasztása kiváló terep a tanulók ökológiai szemléletének formálására is. *Valamennyi évfolyamon* lehetőséget nyújt
- ❖ a környezet szépítésére, otthonossá tételére, megóvására
- ❖ a mindennapi környezeti problémák felismerésére és kezelésére
- ❖ a közösségépítésre, a toleranciára nevelésre
- ❖ a fogyasztói társadalom problémáinak felismerésére és kezelésére az iskolában és a családban (túlfogyasztás, túlsomagolás)
- ❖ az egészséges életvezetés és táplálkozási szokások kialakítására
- ❖ a hulladékok kezelésére, az energiatakarékosságra
- ❖ *Konkrét lehetőségek az egyes évfolyamok témaválasztásában a fentiek mellett (a témák egymásra épülése):*
- ❖ *évfolyam*
- ❖ - életvezetési szokások, megrögzült „rossz” és kialakítandó szokások
- ❖ - tudatos vásárlás, megtakarítások
- ❖ - egészséges táplálkozás, a szabadidő értelmes eltöltése
- ❖ - környezetvédelem a családban (pl. hulladékgyűjtés, energiatakarékosság, közlekedés)
- ❖ *évfolyam*
- ❖ - „Ép testben ép lélek” – testi-lelki problémák
- ❖ - dohányzás, alkohol drog – ezek hátrányai, miért nem megoldás
- ❖ - lelki problémák: szorongás, búskomorság, táplálkozási betegségek
- ❖ - az egészséges személyiség
- ❖ *évfolyam*
- ❖ - a média szerepe a fenntartható fejlődésben
- ❖ - a reklámpszichológia hatásmechanizmusa – hogyan vonjuk ki alóla magunkat?
- ❖ - a tájékoztatás etikája
- ❖ *12-13. évfolyam*
- ❖ - környezetvédelem intézményei
- ❖ - az egyén és a civil szervezetek szerepe, felelőssége
- ❖ - a felelős állampolgárság
- ❖ - környezeti jogaink
- ❖ Az órák anyagában szervesen beépíthetők a rendelkezésünkre álló központi interaktív programok (Pl. Dolceta, Pénziránytű, Öngondoskodás alapítvány, Energiakaland)

- ❖ *Kiemelendő, hogy valamennyi érettségi tantárgy szóbeli érettségi tételeiben helyet kap a környezetvédelem illetve a fenntartható fejlődés témaköre. Ahol lehetséges-idegen nyelv, elméleti gazdaságtan, biológia, kémia - szerepel egy „zöld”, azaz környezetvédelemmel kapcsolatos tétel.*
- ❖ II. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások, nevelési lehetőségek
- ❖ Egész éves „**Öko-verseny**” hirdettünk az osztályok között, melynek díja egy vándorszerleg és egy közösen – a szabadban – eltöltött tanítás nélküli munkanap. A verseny folyamatos, az értékelés fő szempontjai:
 - ❖ tantermek tisztasága, szelektív hulladékgyűjtés (napi), energiatakarékosság
 - ❖ „öko-dekoráció”
 - ❖ madáretető illetve odú készítése, a madarak gondozása
 - ❖ jeles napokon való részvétel és eredmény
 - ❖ ökológiai témájú előadások, cikkek írása
 - ❖ hulladékgyűjtési kampány (évi 2 alkalom)
 - ❖ „öko-karácsonyfa”
 - ❖ Megszerveztük a folyamatos **szelektív hulladékgyűjtést**, „**járőr-szolgálatot**” alakítottunk ki a hulladékkezelés, a termék tisztaságának és az energiatakarékosságnak ellenőrzésére
 - ❖ **Hasznátelelem-gyűjtő tartályt** állítottunk fel az iskolában, szorgalmazzuk, hogy az otthon keletkezett veszélyes hulladékokat is megfelelően kezeljék. Tervezzük a használt **sütőolajak** begyűjtését is.
 - ❖ A „**jeles napokhoz**” kapcsolódva programokat, képzőművészeti és fotópályázatokat, versíróversenyeket, előadásokat szervezünk (Kultúra napja, Víz világnapja, a Föld napja, stb.)
 - ❖ Öko-szemléletű programokat illesztünk az **iskolanapok** programjába (előadások, hulladékszobrászat, vetélkedő)
 - ❖ A **turista szakosztály** programjaiban folyamatosan helyet kap a környezet megismerése, megszeretése és megóvása
 - ❖ A **tanulmányi kirándulások** programjaiban kiemelt szerepet kap az épített környezeti értékek megőrzése, a hagyományok ápolása, nemzeti kultúránk megismerése
 - ❖ Az egészséges életmód és a „zöld” szemlélet kialakításának érdekében rendszeresen szervezünk **erdei iskolát** Ausztriában
 - ❖ **Városismereti vetélkedőket**, helytörténeti vetélkedőt szervezünk szűkebb környezetünk értékeinek megismertetésére
 - ❖ Az iskola **honlapján** és az **iskolaújságban** külön öko-rovatot tartunk fenn az aktualitásoknak
 - ❖ Könyvtárunkban külön polcon található a környezeti témájú könyvek, filmek
 - ❖ Rendszeresen szervezünk **rendhagyó tanítási órákat**, és az érdeklődő diákoknak foglalkozásokat és látogatásokat a
 - ❖ Földtani Múzeumban
 - ❖ Természet csodái kiállításon Újpesten
 - ❖ Lepkémúzeumban Újpesten
 - ❖ Planetáriumban
 - ❖ Fővárosi Állat- és Növénykertben
 - ❖ Csodák Palotájában

Felvettük a kapcsolatot a Magyar Madártani Egyesülettel, és tevékenyen dolgozunk a „**Madárbarát Iskola**” cím elnyerése érdekében

Bekapcsolódunk a **BEAGLE programba**, melynek célja interaktív tananyag kidolgozása és kipróbálása a fenntarthatóság gondolatának jegyében

Együttműködünk a **Védegylettel** a *méltányos kereskedelem* megismertetésében, tanórák és rendhagyó foglalkozások keretében építjük be a tananyagba

Bekapcsolódunk a „**Bringázz a munkába**” mozgalomba

11. Az otthoni, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

Az írásbeli és szóbeli házi feladatok feladásának célja:

- készségfejlesztés
- a tanult tananyag begyakoroltatása
- a tanult ismeretek elmélyítése
- a tanult ismeretek bővítése
- régebbi ismeretek ismétlése, felelevenítése
- a tanult ismeretek alkalmazása, újszerű megközelítésben (a tanult ismeretek produktív alkalmazása)

A házi feladatok típusai:

- elméleti/szóbeli feladat
- írásbeli feladat
- házi dolgozat, prezentáció
- projekt feladat
- kiselőadás
- gyűjtőmunka

Elméleti/szóbeli feladat alatt értjük az órán már kidolgozott tananyagrészt bevésését, reprodukálást. Számonkérése szóban történik. A felkészüléshez a tankönyv, órai jegyzet állnak a tanulók rendelkezésére.

Írásbeli feladat alatt az egyik tanóráról a következőre adott, írásban elkészítendő feladatot, mely szolgálhat bevésésre, felidézésre, gyakorlásra, ismeretbővítésre, az ismeretek produktív alkalmazására.

A házi dolgozat, prezentáció önálló munkára épülő, nagyobb tananyagrészt feldolgozó, produktív feladat, melynek pedagógiai célja is komplex. Megoldására hosszabb időt kell biztosítani.

A projektfeladat önálló tanulói vagy tanulói csoportmunka, mely rendszeres és folyamatos tanári vezetés mellett készül. Elkészítése önállóságot, kreativitást igényel.

A kiselőadás általában szorgalmi feladat. A szaktanár szakmai minősége, a tanuló előadásmódja alapján értékeli.

Gyűjtőmunka kötelező feladatként is adható, de választható szabadon is. A kötelező gyűjtőmunka beadási határidejének alkalmazkodnia kell a munka mennyiségéhez, a kijelölt források elérhetőségéhez.

A házi feladatok formái:

- kötelező
- szorgalmi

A házi feladatok meghatározásának lapelvei és korlátai:

- A házi feladat kiegészíti, gyakoroltatja a tanórai tananyagot, de nem helyettesítheti a tananyag órai feldolgozását.

- A házi feladat mindig legyen a tananyagba illesztett, pedagógiaileg megtervezett.
- A házi feladat meghatározása legyen pontos, egyértelmű, tartalmazzon tanári iránymutatást a feladat elkészítéséhez, legyen egyértelmű a feladat számonkérésének ideje és módja is. A feladatát rendszeresen, jól elkészítő tanuló érezze, hogy megbecsülik munkáját, jusson sikerélményhez. Azt a tanulót, aki feladatát rendszeresen nem készíti el, az előzetesen megbeszélte szankcióknak megfelelően következetesen szankcionálni kell.
- A házi feladat ellenőrzése a tanár számára is legyen visszacsatolás.
- A házi feladat legyen teljesíthető: mennyisége alkalmazkodjon a tanulók életkori sajátosságaihoz, leterheltségéhez (egy-egy tantárgyból a készülés ne haladja meg a napi 30 percet)
- Lehetőség szerint legyen differenciált: részben vagy egészben legyen megoldható a különböző képességű tanulók számára.
- Az írásbeli – szóbeli feladatok arányát mindig a z adott tantárgy jellegének megfelelően kell kialakítani. Ez szaktanári felelősség.
- A hétfői házi feladatok mennyisége nem haladhatja meg a hétközi, egyik órától a másikkra feladott feladatmennyiséget.
- A tanítási szünetek idejére kötelezően feladott házi feladatok mennyisége nem haladhatja meg a hétközi házi feladatok mennyiségét. A nyári tanítási szünetre házi feladat nem adható. A tanévvégén feladott eladatok beadási határideje ezért szeptember 15.

12. A projektoktatás

A projektalapú szemléletmód Magyarországon kevésbé ismert és alkalmazott az oktatásban. A hagyományos tanítási módszerek mellett a projektalapú oktatás alkalmazása iskolánkban is kihívást jelent, de az új szemlélet hatékonysága nagy vonzerőt jelent a szakmai megújulásra kész kollégák számára.

A projektalapú oktatás jellemzői

Habár egy-egy projekt előkészítése és megszervezése többletmunkát kíván meg a pedagógustól, a kutatások azt mutatják, hogy a projektmunka hatékonyan foglalkoztatja a diákokat és sok esetben azok a diákok is lelkesebben tanulnak, akiket korábban nehezebben lehetett motiválni. Emellett az új tanulási módszer a diákok olyan készségeit is fejleszti, melyek a hagyományos tanulás során kevésbé kapnak hangsúlyt. Ilyenek az ún. 21. századi készségek, mint kritikus gondolkodás, problémamegoldás, a döntés képessége, kreativitás. A módszer hozzájárul a tantárgyközi integráció megvalósításához is, hiszen egy projekt megvalósítása során a tanulóknak több tudományterületen kell kutatniuk, a megszerzett tudásukat alkalmazniuk és összegezniük. A projektalapú oktatás nagy hangsúlyt fektet a gyakorlati élethez való kapcsolódásra, olyan ismeretekkel látja el a diákokat, melyeket a tantermen kívül is alkalmazni tudnak.

Projekt előkészítés

A jó projektek egyik fontos jellemzője, hogy illeszkedik a tantárgyi követelményekhez. A megfelelő projekttema kiválasztásánál továbbá figyelembe kell venni annak gyakorlati alkalmazhatóságát, és hogy mennyire tudja a diákokat motiválni. Javasolt olyan projekttemát választani, ami kapcsolódik valamilyen lokális, világméretű vagy szociális problémához. Az előkészítés során a tanár felméri, hogy a projekt hogyan segíti a tanulókat a tartalmi követelmények teljesítésében és hogyan fejleszti a tanulók egyéb készségeit.

A projekt előkészítésébe bevonjuk a tanulókat is. Egyrészt az előkészítésben való részvételük felkelti az érdeklődésüket, másrészt ötleteik hatékonyan hozzájárulhatnak a projekt sikeréhez. A projekt tervezésekor a pedagógus projekttervet készít, amelyben felvázolja a célokat, megfogalmazza a bevezető kérdéseket, megtervezi az értékelést és ütemtervet készít a feladatok végrehajtására. Előkészíteti a tanulókkal a saját projektnaplójukat, amely

tartalmazza az egyes projektfeladatok jellegét és határidejét. Ez egyrészt segíti a tanulókat az ütemezés betartására, másrészt segítséget nyújt a pedagógusnak az értékelésben. Az előkészítés folyamatához tartozik az értékelés rendszerének ismertetése a tanulókkal valamint a projektcsoportok kialakítása. A közös munka összehangolásához segítséget nyújt, ha internetes közösségi oldalon a csoport és a pedagógus egy közös fórumot hoz létre. Ezen keresztül megvitathatják a felmerülő problémákat, megtervezhetik a projekt következő lépését. A projektmunkán keresztül a tanulók a közösségi oldalak egy újfajta előnyét ismerhetik meg.

A projekt lebonyolítása

A megfelelő előkészítés után a pedagógus facilitátor szerepet tölt be. Az állandó tanári jelenlét és irányítás helyett a diákok megtanulják, hogyan tudják önállóan felügyelni a munkafolyamatot. A pedagógus feladata a segítségnyújtás, lehetőleg irányított kérdésekkel, illetve a tanulói kérdések megválaszolásával. Rávezeti a tanulókat a technológiai eszközök - a projektmunka szempontjából - hatékony használatára. Figyelemmel kíséri, hogy a projekt során hogyan fejlődnek a tanulók olyan készségei, mint az együttműködés, kritikus gondolkodás, önjelentés, önellenőrzés. A motiváció fenntartása valamint a diákok projektdokumentációjának folyamatos ellenőrzése is elengedhetetlen a projekt sikeréhez. Ehhez nyújtanak lehetőséget a projekt különböző szakaszaiban a pedagógus és a csoport tagjainak részvételével tartott mini konferenciák illetve az előkészítési szakaszban létrehozott csoportfórumok az internetes közösségi oldalakon.

A projekt értékelése

A projektalapú oktatásban az értékelés nem válik külön a tanítástól és a diákok tevékenységétől. Minden egybeépül, az értékelés része a tanulásnak is. A projektmunka megkezdése előtt a pedagógus meghatározza az értékelési módszert és az értékelési eszközöket. Erről a projekt megkezdése előtt tájékoztatja tanulókat. Értékelési ütemtervet készít és a projekt során folyamatosan feljegyzéseket készít a csoport és a csoport tagjainak a munkájáról. Ösztönzi és figyelembe veszi a diákok önértékelését és a csoport valamint az osztály értékelését az egyes tanulókról. A tartalmi értékelés mellett a pedagógus olyan készségek jelenlétét és fejlődését is értékeli, mint az együttműködési és önjelentési készség, összetett gondolkodás, kreativitás. Ezeknek a készségeknek az értékelését segíti az értékelő táblázat és az arra épülő pontozás útmutató. Ez formailag hasonló az idegen nyelv oktatásban a különböző nyelvi készségek méréséhez használt táblázathoz.

A projektértékelés osztályzattá történő konvertálása során figyelembe kell venni mind a tartalmi, mind a fent említett egyéb készségeket. Ezeket külön illetve együtt is osztályozhatjuk. Az értékelés során az egyik legnagyobb problémát a diákok egyéni osztályozása jelenti a csoportmunkában. Ezért érdemes a projektmunkát különböző feladatokra osztani, amit a csoport tagjai maguk között is feloszthatnak. Ez alapján a diákokat egyéni munkájuk alapján is osztályozhatjuk, amellett, hogy a csoport valamennyi tagja egy közös osztályzatot is kap a csoport munkájára.

A projekt lezárása

A projektmunka mindig a csoport munkájának bemutatásával, tanári, csoport és önértékeléssel valamint összegzéssel zárul. Javasolt a projektmunkát nem csak az osztály keretei között, hanem akár iskolai szinten, esetleg szülők előtt is bemutatni.

13. A közösségi szolgálat

A köznevelési törvény (2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről) 6. § (4). bekezdése az érettségi bizonyítvány kiadásának feltételeként 50 óra közösségi szolgálatot ír elő, először a 2015/2016-os tanévben érettségiző diákok számára.

A közösségi szolgálatot az adott tanuló esetében koordináló pedagógus az ötven órán belül – szükség szerint a mentorral közösen – legfeljebb ötórás felkészítő, majd legfeljebb ötórás záró foglalkozást tart. 40 óra minimálisan a tevékenységgel töltött idő, ha a felkészítés rövidebb, a tevékenység hosszabb.

Egy órán 60 percet értünk, azzal, hogy a helyszínre történő utazási A közösségi szolgálat teljesítése során egy órán hatvan perc közösségi szolgálati idő értendő azzal, hogy a helyszínre történő utazási idő nem számítható be a teljesítésbe. A közösségi szolgálat helyszínén a szolgálattal érintett személy segítségével alkalmanként legkevesebb egy, legfeljebb három órás időkeretben végezhető a tevékenység.

Iskolánk a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 45. pontjának 33. §-ában megfogalmazott rendelkezéseknek megfelelően eljárva koordinálja, szervezi, irányítja a tanulók közösségi szolgálatának teljesítését, végzi a munka dokumentálásával összefüggő feladatokat.

A munka koordinálására az iskolavezetőség egy pedagógust bíz meg egy vagy több tanévre.

A 9–11. évfolyamos tanulók számára lehetőség szerint három tanévre, arányosan elosztva szervezzük meg, vagy biztosítunk időkeretet a legalább ötvenórás közösségi szolgálat teljesítésére, amelytől indokolt esetben a szülő kérésére el lehet térni. A közösségi szolgálat teljesítésekor lehetőségük van a tanulóknak arra, hogy ők válasszák meg, hol, milyen tevékenységet végezzenek, de minden esetben egyeztetniük kell a közösségi szolgálatot koordináló pedagógussal.

A közösségi szolgálat végzésének módjai:

- Tanórán kívüli foglalkozások keretében is teljesíthető a közösségi szolgálat. Ezeket a foglalkozásokat a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvényben foglaltakkal összhangban szervezzük.
- Fogadó intézményekkel kötött együttműködési megállapodás keretében, ahol mentorok irányítják a tanulók munkáját. Közvetlenül diákok csak olyan fogadó intézményt kereshetnek fel, amelyikkel iskolánknak van együttműködési megállapodása.

Ilyen intézmény:

Óvoda, Általános Iskola, Készségfejlesztő Speciális Szakiskola, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Diákotthon és Gyermekotthon (1034 Budapest, San Marco u. 48-50.)

- Magánszemélynél is teljesíthető a közösségi szolgálat. (pl. idős emberek segítése egyénileg otthonukban) Ilyenkor az iskolai koordináló pedagógus igazolja a teljesítést.

A közösségi szolgálat során a tanuló naplót köteles vezetni, amelyben rögzíti, hogy mikor, hol, milyen időkeretben és milyen tevékenységet folytatott, megfogalmazza tapasztalatait, és ebben őrzi az igazolásokat az elvégzett tevékenységekről. Ezt a naplót évente ellenőrizzük és aláírásával hitelesíti az igazgató, az igazgatóhelyettes vagy a koordináló pedagógus.

A közösségi szolgálat dokumentálása:

- A tanév elején szeptember 15-ig az érintett évfolyamok tanulóinak jelentkezniük kell a közösségi szolgálatra. A jelentkezési lapon meg kell jelölniük azt a három területet, amelyeken szívesen végeznének közösségi szolgálatot. A koordináló pedagógus

tájékoztatja az érintett diákokat a lehetőségekről, s a diákok ennek alapján dönthetik el, mire jelentkeznek.

A választható területek:

- a) egészségügyi,
- b) szociális és jótékonyági,
- c) oktatási,
- d) kulturális és közösségi,
- e) környezet- és természetvédelmi,
- f) polgári és katasztrófavédelmi,
- g) közös sport- és szabadidős tevékenység óvodáskorú, sajátos nevelési igényű gyermekekkel, idős emberekkel.

Az egészségügyi területen minden esetben, a szociális és jótékonyági területen szükség szerint mentor irányítása alatt, kellő felkészítés után dolgoznak a tanulók.

A jelentkezési lapon a szülőknek is nyilatkozniuk kell arról, hogy a gyermekük által választott iskolai közösségi szolgálatot támogatják.

- Ezen kívül a tanulóknak az adott munkára is jelentkezniük kell írásban. Ez a jelentkezési lap tartalmazza a közösségi szolgálatra való jelentkezés tényét, a megvalósítás tervezett helyét és idejét, a munka rövid leírását, valamint a szülő egyetértő nyilatkozatát.
- Az elektronikus osztálynaplóban, a bizonyítványban és a törzslapon dokumentáljuk a közösségi szolgálat teljesítését.
- A közösségi szolgálat teljesítéséről igazolást állítunk ki két példányban, amelyből egy példány a tanulónál, egy pedig az intézménynél marad.

Az iskola a közösségi szolgálattal kapcsolatos dokumentumok kezelését az iratkezelési szabályzatában rögzítette.

Melléklet

Helyi tantervek

MAGYAR NYELV

Az alábbi kerettanterv a négy évfolyamos gimnáziumok és szakközépiskolák számára készült. A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítás és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, felkelti a megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulók önálló ismeretszerzését, tanulását, valamint a velük szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. A tanuló folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mindezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt kifejezésmódból adódó jelentések felismerésére, reflexiójára és arra, hogy saját szövegek alkotása során maga is éljen velük. A szövegek önálló megalkotásában képes megfelelni a beszédhelyzetet, a hallgatóságot figyelembe vevő, az alkotói szándékból, az olvasók igényeiből, továbbá a különféle szövegműfajok normáiból fakadó erkölcsi, esztétikai és kulturális elvárásoknak.

Az anyanyelvi nevelés további feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos működése során jön létre. Feladata továbbá, hogy tudatosítsa és rendszerezze a korábban megszerzett tudást a nyelv társas, társadalmi szerepéről, a nyelv és gondolkodás viszonyáról, az anyanyelv jelenbeli és múltbeli változásairól, más nyelvekkel való azonosságairól és különbözőségeiről.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a tartósan elfogadott értékekkel szerves egységben, párhuzamosan közvetíti a jelenben alakuló, változó nyelvi és irodalmi kultúrát. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, felkelti a minőségi megnyilatkozás iránti igényt, erősíti az etikai, erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését. E feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával, motiváló befogadási, kifejezési helyzetek teremtésével reagál a diákok mindennapi életvilágára, önkifejezési, értelmezési problémáira és érzelmi-gondolati felismeréseire egyaránt.

A magyar nyelv és irodalomtanítás sajátos célja természetesen az is, hogy a tanulók éljenek meg, szerezzenek tapasztalatot különböző tevékenységekben, az egyéni feladatvállalásban, anyaggyűjtésben és előadásban, a kooperatív tanulás helyzeteiben (pármunkában, csoportmunkában), dramatikus játékban, különböző szövegértelmezési eljárások alkalmazásában. Mindez jelentősen fejleszti tanulási képességeiket, ezáltal támogatja középiskolai tanulmányaik sikerességét is. Szövegértési és szövegalkotási tudásuk alkalmazása minden tantárgyban érvényes és alkalmazható. A fenntarthatóságra és környezettudatosságra nevelés természetes terepe a szövegértő olvasás fejlesztéséhez felkínált, ebben alkalmazott szöveganyag, elsősorban az ismeretterjesztő és a dokumentum típusú szövegek feldolgozása révén. Érdemes tehát e szövegtípusok közül a környezeti hatásokkal, az ökológiával, a környezet és a társadalom viszonyával foglalkozókat előnyben

részesíteni. Az érvelés, a vita tanításában-tanulásában is van motiváló ereje, ha ilyen ösztársadalmi érdekeltségű, ugyanakkor az egyén mindennapjaiban is releváns témákat érintünk.

. Képes a konnotatív jelentések felfedezésével a szépirodalmi művek üzenetének teljesebb megértésére.

9. évfolyam

A magyar nyelvi tanulmányok, a nyelvvel és a nyelv megismerésével kapcsolatos tevékenységek célja a tanulók szövegértési technikáinak, szókincsének, befogadói érzékenységének, fogalomértésének és fogalomhasználatának bővítése, fejlesztése. Kiemelt cél továbbá az anyanyelvű írásbeliség normáinak alkalmazása, olvasható írás, biztos, problémaérzékeny helyesírás. Elvárt az olvasási és szövegértési képességek folyamatos differenciálása és mélyítése; az értő hangos és néma olvasás, amely magában foglalja a különféle nyelvi szintek jelenségeinek felismerését, azonosítását, jelentésadó és jelentésmódosító szerepükre való reflexiót, a megértés szóbeli és írásbeli alkalmazását az elemi feladatmegoldástól a beszélgetésen át az önálló írásműig. Az anyanyelvi képzés kiemelt területe különféle hosszúságú, bonyolultságú, műfajú, rendeltetésű (pl. szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) különféle hordozókon közzétett szövegek olvasása, illetve megértésének, értelmezésének fejlesztése. A szövegalkotási képesség fejlesztésével összefüggő, azt megelőző, illetve kísérő feladat az önálló jegyzet és vázlatkészítés fejlesztése, az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját vélemény megfogalmaztatása szóban és írásban.

A kulturált nyelvi magatartás kialakítása feltételezi az önkifejezéshez és a társas-társadalmi párbeszédhez szükséges szóbeli nyelvi képességek fejlesztését. Átfogó cél a beszédpartnerekhez alkalmazkodó, a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvi magatartás kialakítása, hangzó szövegek verbális és nem verbális kódjainak megértése és értelmezése, a hangzó szöveg különféle kommunikációs helyzetekben, beszédshándékokkal és célokkal, a beszédpartnerek kommunikációs szándékának, nem nyelvi jeleinek felismerése, azonosítása.

Elvárt feladat a mai magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges nyelvi, nyelvtani ismeret továbbépítése, fejlesztése; felkészítés a nyelvtani ismeretek önállóan alkalmazására a nyelvi-nyelvhasználati jelenségek megközelítésében. Cél az önálló kézikönyvhasználat mellett a biztos helyesírású szövegek megírása. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része, hogy a tanuló képessé váljon szövegformálási, szövegszerkesztési és helyesírási problémák megnevezésére a hibák önálló javítására.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció, tömegkommunikáció	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mindennapi kommunikációs helyzetekben való megnyilvánulás, törekvés az érthető, kifejező beszédre. A beszéd zenei eszközei, nem verbális kommunikáció. Szóbeli szövegek megértése, reprodukálása, utasítások megfelelő követése, a kommunikációs partner szóbeli közlésének megértése. Az alapvető kommunikációs kapcsolatfelvételi formák ismerete és alkalmazása: köszönés, bemutatkozás, megszólítás, kérdezés, kérdés stb.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hallott szöveg megértésének fejlesztése (üzenet, szándék, hatás). A szövegértési és szövegalkotási készségek fejlesztése annak érdekében, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve a tanuló képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző	

	szövegek megértésére, elemzésére, illetve kritikai feldolgozására a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepeinek (kontextus) megfelelően.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>A beszédhelyzetnek megfelelő adekvát nyelvhasználat: szövegszerkesztés élőszóban, szó- és beszédfordulatok, kommunikációs helyzetek a kommunikációs helyzet tér, idő és résztvevői szerepek (kontextus) megfigyelése.</p> <p>A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az élőszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció.</p> <p>A testbeszéd, a térközszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.</p> <p>A különféle kommunikációs helyzetekben elhangzó üzenetek céljának dekódolása, az üzenetek manipulatív szándékának felismerése.</p> <p>A személyközi kommunikációs helyzetek megfigyelése, a kommunikáció folyamatának elemzése a tanult szakkifejezések alkalmazásával.</p> <p>A kommunikáció típusainak, jellemzőinek megismerése: személyes, csoportos, nyilvános és tömegkommunikáció.</p> <p>A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái.</p> <p>Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.</p> <p>Az új „szöbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői.</p>	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> médiaműfajok és jellemzőik; médiatudatosság, a média társadalmi hatása.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> beszédhelyzetek, dramatikus játékok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A vizuális kommunikáció különböző formái; megkülönböztetés, értelmezés.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	<p>Kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás).</p> <p>Kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai szerep, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák), tömegkommunikáció.</p> <p>Tájékoztató műfaj (hír, közlemény, tudósítás, riport, interjú).</p> <p>Véleményközlő műfaj (kommentár, glossza, jegyzet, olvasói levél, ismertetés, ajánlás).</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvi szintek, a nyelv grammatikai jellemzői	Órakeret 20 +2óra
Előzetes tudás	Hangtani, alaktani, szótani, szó szerkezettani és mondattani ismeretek és azok megfelelő használata az írott és szóbeli szövegalkotás folyamatában.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvi szintek elemző áttekintése révén az analitikus gondolkodás, a nyelvi tudatosság fejlesztése.</p> <p>A nyelvi elemek értő, elemző használatának fejlesztése.</p> <p>A mondat szó szerinti és pragmatikai jelentésének felismertetése, az elsődleges és másodlagos jelentés megkülönböztetése.</p> <p>A témakör feldolgozásához – a szabad órakeret terhére – biztosított többletóra az ismeretek elmélyítését segíti, többlet tananyagot helyi</p>	

tantervünk nem ír elő.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere, a hangok alapvető képzési, ejtési jellemzői.</p> <p>A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése.</p> <p>A magyar hangrendszer nyelvjárási eltéréseinek megfigyelése, valamint egy tanult idegen nyelvi hangrendszerrel történő összehasonlítás.</p> <p>Alaktani sajátosságok: a szótó, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik.</p> <p>A szavak szófaji rendszerbe sorolásának kritériumai, hagyományai, egy lehetséges szófaji rendszer megismerése.</p> <p>A szószerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok.</p> <p>A mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében.</p> <p>A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban.</p> <p>A magyar nyelv szerkezetének összehasonlítása a tanult idegen nyelv hangtanával, alaktani szerkezetével, szóalkotási módjaival, mondat szerkezetével.</p> <p>A nyelvi szintek elemzéséről, rendszeréről tanultak fogalmi szintű megnevezése, rendszerező áttekintése.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> a tanult idegen nyelv hangtana, alaktani szerkezete, szóalkotási módjai, mondat szerkezete.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	<p>Hang, fonéma, hangtörvény, szóelem (morféma): szabad és kötött morféma, szótó, képző, jel, rag.</p> <p>Szófaj: alapszófaj, viszonyzó, mondatszó.</p> <p>Szószerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma.</p> <p>Mondatrész: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző. Vonzat.</p> <p>Mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegértés, szövegalkotás	Órakeret 13 +5óra
Előzetes tudás	<p>A tanult szóbeli, írott és elektronikus szövegtípusok és jellemzőik. Olvasási stratégiák és azok adekvát alkalmazása különböző típusú és műfajú szövegek feldolgozásában, nyomtatott és elektronikus adathordozókon. A szöveg információinak és gondolatainak értelmezése és értékelése. A szövegalkotás lépései, az anyaggyűjtés technikák.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A szöveg tartalmának, céljának megfelelő jegyzetelési technika kialakítása.</p> <p>A társalgás általános szerkezetének, szabályszerűségének megfigyelése.</p> <p>A leggyakoribb hivatalos szövegtípusok szerkezetének, formájának megismertetése, tárgyyszerű és funkcionális hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Az esszéírás technikájának megismerése és alkalmazása különböző témájú és típusú esszé írásakor. (Az órakeretben biztosított többletórát</p>	

	<p>erre a részterületre javasoljuk fordítani.)</p> <p>A kritikai gondolkodás és a felelősségérzet fejlesztése elektronikus, internetes szövegtípusok hitelességének, megbízhatóságának vizsgálata, az internetes szövegek adta nyilvánosság etikai, jogi kérdéseinek értelmezése során.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával.</p> <p>A szöveg és kép összefüggése. Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk.</p> <p>Különböző magánjellegű és hivatalos szövegek szerkezetének, jellemzőinek megismerése, hivatalos szövegek alkotásának képessége.</p> <p>Szövegátalakító gyakorlatok szempontváltással, a kommunikációs célnak megfelelően: adott szempontok és terjedelem szerinti szövegtömörítés, szövegbővítés.</p> <p>Az anyaggyűjtés módjai írott és nem írott források felhasználásával, az idézés szabályai.</p> <p>Önálló, több forrástípusra is kitérő könyvtári anyaggyűjtés (katalógus- és adatbázis-használat, forráskiválasztás, visszakeresést biztosító jegyzetelés) és az információknak a feladatnak megfelelő alkotó és etikus felhasználása. Pontos forrásmegjelölés.</p> <p>Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.</p> <p>A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.</p> <p>Néhány, gyakoribb internetes szöveg szerkezetének, megjelenésének, közlési szándékának megfigyelése, a tapasztalatok felhasználása a szövegbefogadáskor, az internetes szövegek nyilvánosságának kérdése, etikája.</p> <p>Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző típusú források feldolgozása; esszéírás.</p> <p><i>Valamennyi tantárgy:</i> vázlatírás, jegyzetelés.</p> <p><i>Informatika:</i> információkezelés, forrásfelhasználás, hivatkozás, szöveges adatbázis, az internethasználat jogi, etikai kérdései.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Hivatalos levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, meghatalmazás, elismervény. Esszé, értekezés, tanulmány.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Helyesírási ismeretek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Helyesírási alapelvek felismerése, használata, írásjelek adekvát használata, helyesírási szótárak ismerete és használata a gyakorlatban.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A nyelvi normaérzék, a normakövető írás fejlesztése.</p> <p>A helyesírás rendszerszerűségének megismertetése.</p> <p>A hibajavítási képesség és az önkorrekciónak fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p>A helyesírás alapelvei, megismert főbb szabályszerűségei.</p> <p>A szöveg központosításának szabályai, használata, az írásjelek funkciója.</p>	<i>Minden tantárgy:</i> helyesírás.	

<p>Szövegelemzési gyakorlatok a központosítás szerepének tanulmányozására.</p> <p>Helyesírási gyakorlatok az egybe- és különírás, a gyakoribb tulajdonnevek írására stb.</p> <p>Idegen szavak helyesírása, a latin betűs szavak átírása.</p> <p>Helyesírási szótárak, elektronikus helyesírás-ellenőrző programok szerkezetének és működésének megismerése, használatuk az iskolai és a mindennapi szövegalkotásban.</p> <p>Az internetes szövegek eltérő helyesírásának, jelhasználatának funkciója.</p> <p>A normától való eltérés stilisztikai hatásának felismerése, értelmezése.</p>	<p><i>Informatika:</i> helyesírás-ellenőrző programok ismerete, használata.</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Helyesírási alapelv, nyelvi norma.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Jelentés	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	<p>Befogadói, jelentéselemzési tapasztalatok. Szókincs, világismeret.</p> <p>Az azonos alakú, többjelentésű és a rokon értelmű szavak, alkalmazásuk a beszélt és írott szövegalkotásban. Közmondások, szólások jelentésének és eredeti funkciójának ismerete, nyelvi és nem nyelvi kommunikációs üzenetek jelentése. Közismert egynyelvű szótárak önálló használata (pl. értelmező, szinonima).</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A hangalak és jelentés viszonyának felismerése, értelmezése különböző beszédhelyzetekben. A mondat és szövegjelentést meghatározó tényezők felismerése.</p> <p>A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés felismerése mondat-átalakítási gyakorlatokkal.</p> <p>Nyelvünk gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése.</p>	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p>A szavak jelentésének szerkezete, jelentéselemek.</p> <p>A hangalak és jelentés viszonya, jelentésmező.</p> <p>Motivált és motiválatlan szavak felismerése, használata.</p> <p>A mondat és szövegjelentés.</p> <p>A jelentés szerepe a nyelvi szerkezetek kialakításában. A jelentés és a nyelvi-grammatikai funkció összefüggése.</p> <p>A szórend jelentésváltozatainak megfigyelése, hatásértelmezés.</p> <p>Egynyelvű szótárak használata.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> motivált, motiválatlan szavak, szórend.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika;</i> <i>Filozófia:</i> kifejezések köznyelvi és tantárgyi jelentése.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály. Denotatív, konnotatív jelentés. Metaforikus jelentés. Motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó. Egyjelentésű, többjelentésű szó, homonima, szinonima, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés.
------------------------------------	---

10. évfolyam

A magyar nyelvi fejlesztés és ismeretanyag tartalmazza szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti, szépirodalmi szövegek földolgozását, értelmezését, értékelését jelentéstani és stilisztikai szempontok érvényesítésével (pl. szinonimitás, többértelműség, konkrét és átvitt jelentés; szóképek, alakzatok, hangszimbolika, jóhangzás). A szövegek feldolgozásának célja az analízis, jelentésfeltáró és a szöveget egybelátó (holisztikus) szövegelemzési eljárások alkalmazása, a fent mondottakkal egybehangzóan szakmai-tudományos, ismeretterjesztő, publicisztikai, közéleti szövegek jelentésének értelmezésében. Cél a szövegelemzés már ismert módszereinek gazdagítása a stilisztikai és szövegtani ismeretek alkalmazásával. E tevékenységekhez járul a szöveg vizuális összetevőinek értelmezése különféle digitális, informatikai alapú műfajokban. A szövegértés fejlesztése eljut oda, hogy a tanuló kritikai és kreatív olvasással képes szakmai-tudományos, publicisztikai – írott, audiovizuális, digitális környezetben megjelenő – szövegek, metaforikus, metonimikus jelentésének feltárására, értelmezésére, manipulációs szándékok, technikák felfedezésére, szépirodalmi, szakmai, publicisztikai szóbeli és írásos szövegek értékelésében a szerkezeti és stílárius egység, a vizuális megformáltság, a kifejtettség és információs gazdagság fölismerésére, értékelésére. Ismeri hivatalos írásművek (meghatalmazás, elismervény, jegyzőkönyv, szakmai önéletrajz) jellemzőit, és képes önálló (kézi és digitális) szövegalkotásra e műfajokban.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A szöveg	Órakeret 22 óra
Előzetes tudás	A szövegértési és szövegalkotási képesség megfelelő szintje: szövegértési, szöveg-feldolgozási stratégiák (átfutás, jóslás, előzetes tudás aktiválása, szintézis, szelektív olvasás stb.) alkalmazása különféle megjelenésű és típusú szövegeken. Elbeszélő, magyarázó, dokumentum típusú szövegek kommunikációs funkcióinak, fő jellemzőinek ismerete. Beszélte és írott nyelvi, továbbá internetes szövegek eltéréseinek azonosítása. Rendszeres könyv- és könyvtárhasználat.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban. A szöveg általános szerkezetének, a szövegértélem összetevőinek megfigyelési és értelmezési képességének fejlesztése a legjellemzőbb szövegtípusokon. A valamilyen szempontból egymással összefüggő szövegek közötti értelemhálózat felismertetése. A szövegelemző képességek fejlesztése: a szövegfeldolgozás módjainak gyakorlása a feladatnak megfelelő leghatékonyabb olvasástípus alkalmazásával.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A szöveg fogalma, jellemzőinek megfigyelése, megnevezése, rendszerezése. A szóbeliség és az írásbeliség hatása a szövegformálásra. A szóbeli és írott szövegek szerepe, eltérő jegyei. A szövegfonetikai eszközök		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a forrásszövegek típusai.</i>

<p>és az írásjegyek szövegértelmező szerepe.</p> <p>A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek.</p> <p>A szövegértelmezés összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje.</p> <p>Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szintek szerint. A legjellegzetesebb szövegtípusok: a beszélt nyelvi társalgási és az írott monologikus szövegek.</p> <p>Szövegköziség, az internetes szövegek jellemzői.</p> <p>Az írott és internetes szövegek összehasonlítása, az eltérő és azonos jegyek megfigyelése, megnevezése.</p> <p>Az internetes adatkeresés, szövegkódok, az intertextualitás kezelése, a különböző forrásokból származó adatok megbízhatóságának és használhatóságának kérdései.</p> <p>A különböző forrásból származó információk megadott szempontok szerint való összehasonlítása, megvitatása, kritikai következtetés levonása.</p> <p>Szövegek összefüggése, értelemhálózat; intertextualitás.</p> <p>A szövegértés, szövegfeldolgozás technikája, olvasási típusok és stratégiák.</p>	<p><i>Idegen nyelvek:</i> az idegen nyelvi szöveg/ek kultúrafüggő felépítése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan;</i> <i>Fizika; Kémia;</i> <i>Földrajz:</i> a természettudományos ismeretterjesztő, illetve szakszövegek témahálózata, szókinccse, felépítése.</p>
--	---

<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet.</p> <p>Szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz.</p> <p>Szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím).</p> <p>Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv).</p> <p>Nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés).</p> <p>Intertextualitás.</p> <p>Szövegtípus (monologikus, dialogikus és polilogikus; beszélt, írott, elektronikus; spontán, tervezett).</p> <p>Szövegműfaj (elbeszélő, leíró, érvelő).</p> <p>Nyelvhasználati szintek szerinti szövegtípus (mindennapi, közéleti és hivatalos, tudományos, sajtó és média, szépirodalmi).</p> <p>Szövegfonetika (hangsúly, hanglejtés, hangerő, szünet, beszédtempó).</p>
---------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Stilisztikai alapismeretek	Órakeret 10 +4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Befogadói és műelemzési tapasztalatok, alapvető szóképek és alakzatok, nyelvi játékok, kreatív írás. Stílusregiszterek, nyelvi magatartás, nyelvi norma.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak megtapasztalása, hogy a nyelvi elemek stílusértéke a konkrét szövegben, nyelvhasználatban kap szerepet; a stílust befolyásolja a beszélő, a kommunikációs helyzet, a megnyilatkozás célja.</p> <p>A megismert jelentésbeli, stilisztikai, a szövegtani jelenségek felismerése és alkalmazása a műelemzésben, a mindennapi élet nyelvi jelenségeinek megítélésében, szövegalkotásban.</p> <p>A közlési szándéknak és beszédhelyzetnek megfelelő stílusréteg,</p>	

	<p>stílusárnyalat és stíluseszköz használata. A fogalmi, a kreatív gondolkodás, a szövegértelmező képesség fejlesztése. A többlet órakeret a fenti fejlesztési célok alaposabb feldolgozására biztosít lehetőséget.</p>
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p>A jellegzetes stílustípusok (stílusárnyalatok) megismerése (pl. a társalgás bizalmas vagy közömbös), felismerése, hatásának elemzése. A nyelvi szintek alkalmi és a szótárakban jelölt állandó stílusértékének megfigyelése, felismerésük, valamint alkalmazásuk a szövegalkotásban. A leggyakoribb stílusrétegek jellemzőinek megismerése, felismerése, elemzése, összefüggésben a szövegtani jellemzőkkel. A szövegek stílusának, jelentésének a befogadóra tett hatásának (stílushatás) megtapasztalása, vizsgálata; stílusgyakorlatok, szövegtranszformációk. A stíluselemek, stíluseszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok). A helyzetnek, kommunikációs célnak megfelelő stíluseszközök tudatos használata a szövegalkotásban. A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban. A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használati köre.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> különböző forrásszövegek stílusjellemzői.</p> <p><i>Idegen nyelvek:</i> beszélt nyelvi stílusregiszterek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; Fizika; Kémia; Földrajz:</i> metaforák a természettudományos szövegekben.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> drámajáték; társalgási stílusárnyalatok megjelenítése.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> nyilvános megnyilatkozások, különféle műsortípusok, illetve internetes felületek jellemző stílusregiszterei.</p> <p><i>Informatika, könyvtár:</i> kézikönyvek, egynyelvű szótárak használata.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	<p>Stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.). Stílusérték (alkalmi és állandó). Stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi). Stílushatás. Szókép (metafora, hasonlat, szinesztézia, metonímia, szinekdoché, összetett költői kép, allegória, szimbólum). Alakzat (ellipszis, kötőszóhiány, ismétlődés, gondolatritmus, oximoron). Mondatstilisztikai eszköz (verbális stílus, nominális stílus, körmondat). Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés, alliteráció, áthajlás, figura etimologica, expresszivitás, eufemizmus, evokáció, archaizálás, egyéni szóalkotás, poétizáció.</p>
------------------------------------	--

11. évfolyam

A magyar nyelvi képzés célja a szövegelemzési jártasság fokozatos bővítése a tanult szövegtani, jelentéstani, stilisztikai, retorikai ismeretekkel; a kritikai érzék továbbfejlesztése különféle műfajú és témájú és megjelenésű (pl. multimédiás-digitális, audiovizuális) szövegek értelmezésében, szerkezeti és stiláris minőségének értékelésében, saját szövegek alkotásában.

A tevékenységek iránya kiterjed a nyelvi norma és a társadalmi igény összefüggéseinek vizsgálatára, a saját nyelvhasználat kontrolljára; a kommunikációs helyzetnek megfelelő nyelvváltozatok szokincsenek, elem- és szabálykészletének tudatos használata. A nyelvi tudatosság fejlesztésének része a helyesírási ismeretek kibővítése. A tanulási képesség továbbfejlesztése, az önálló adatgyűjtés módszereinek kiegészítése a könyvtári katalógusok, bibliográfiák használata mellett a számítógépes adatbázisokkal, az internet kínálta lehetőségekkel.

A nyelvi képzés életszerű, gyakorlati tudásösszetevője a kommunikációs zavarok felfedezése, értelmezése, kezelési módok keresése.

Elvárt a kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között, továbbá a legfontosabb nyelvemlékeink (A *Tihanyi apátság alapítólevele*, *Halotti beszéd*, *Ómagyar Mária-siralom*) megismerése. A nyelvtörténeti és leíró nyelvtani ismeretek birtokában kész felelős magatartásra a magyar nyelv értékeinek őrzésében.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Gyakorlott, tudatos szóbeli kommunikáció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A különböző kommunikációs színtereknek és helyzeteknek megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata. Az egyes helyzetek által megkívánt formák megsértésének dekódolása, a szándék felismerése, megfelelő kezelése.</p> <p>A kommunikációs zavarok felismerésére és feloldására néhány taktika elsajátítása.</p> <p>A manipulációs szándékok felismerése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Tájékozottság különféle beszédhelyzetek megítélésében; megfelelő stílus és magatartás megtalálása ismeretlen kommunikációs helyzetben is.</p> <p>Kommunikációs zavarok felfedezése, elhárítása.</p> <p>A mindennapi társalgásban, a nyilvános kommunikációs színtereken, valamint az internetes felületeken előforduló manipulációs</p>		<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> reklám, meggyőzés, manipuláció.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> képi</p>

szándékok, hibás következtetések felismerése. A reklámok, internetes felületek verbális és nem verbális közlési szándékának felismerése.	közlés. <i>Dráma és tánc:</i> szituációk, dialógusok értelmezése.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Kommunikációs zavar. Manipuláció.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Általános nyelvészeti ismeretek	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Kommunikáció, jelentéstan.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: általános, összefoglaló ismeretek a nyelvről, a nyelv és az ember viszonyáról.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az ember mint nyelvhasználó lény; a nyelv, a kommunikáció és az ember elválaszthatatlan egysége. A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része. A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). Nyelvi identitás. Korlátozott kódú nyelvek: gesztusnyelvek, jelnyelvek.		<i>Idegen nyelvek:</i> nyelvtípus, kommunikáció, nyelvi tolerancia. <i>Vizuális kultúra:</i> a vizuális nyelv összetevői.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló). Korlátozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Pragmatikai ismeretek	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Szövegtani, jelentéstani és stilisztikai ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelv működésének, a nyelvhasználatnak a megfigyelése különböző kontextusokban, különböző cél elérésére. Annak megtapasztalása, hogy az emberek hogyan képesek a nyelvi szöveg által közvetített jelentésen túl is hatni, befolyásolni partnerüket, hogyan képesek megnyilatkozásaikkal akár cselekvéseket is végrehajtani. A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése: a magyar nyelv leggyakoribb udvariassági formái használati körének, nyelvi formáinak megfigyelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A nyelvhasználat a beszélgetés, a társalgás főbb összetevőinek a különféle beszédaktusok szerepének, megnyilvánulási formáinak megfigyelése, az együttműködési elvek tudatos használata, illetve megsértésük következményeinek megtapasztalása. A társalgásban előforduló néhány jellemző deixis forma szerepe. Az udvariassági formák használata.		<i>Idegen nyelvek:</i> idegen nyelvi kommunikáció, udvariassági formák.

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Megnyilatkozás. Társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás. Beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció). Deixis. Együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, mód, kapcsolódási).
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelv és társadalom	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A személyes és a tömegkommunikációval kapcsolatos ismeretek, nyelvi tudatosság, egyéni nyelvhasználat, stílusrétegek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete. A vitakészség, a meggyőző érvelés fejlesztése: ismeret és véleményalkotás a nyelvtervezés néhány alapvető kérdéséről (nyelvvédelem és nyelvművelés). Nyelvi tudatosság növelése: a saját és a közvetlen környezet nyelvhasználatának azonos és eltérő vonásainak, valamint nyelvjárási szövegek jellemzőinek megfigyelése. Rendszerező, szintetizáló képesség fejlesztése: a tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom nyelvhasználatra gyakorolt hatásának megfigyelése, érvek, adatok értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Fejlődési irányok, változások a mai magyar nyelvben. Nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia. Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségek nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai. A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma.</p> <p>A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. A köznyelv jellemzői, használati területe. A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókinccse. A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk.</p> <p>A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői. A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései.</p> <p>A nyelvváltozatot bemutató nyomtatott és elektronikus források (pl. szótárak, kézikönyvek, adatbázisok, honlapok) tanulmányozása.</p> <p>A tömegkommunikáció, valamint az információs társadalom hatása a nyelvhasználatra.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi nemzetiségek, bevándorló magyarság, szórványmagyarság kialakulásának történelmi, társadalmi okai, tendenciái.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az információs társadalom, mediatiszt nyelvhasználat.</p> <p><i>Földrajz:</i> a magyar nyelvhasználat területi tagolódása.</p>

<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelv művelés, nyelvtörvény, norma. Nyelvváltozat. Vízszintes és függőleges tagolódás (standard köznyelv, társalgási nyelv, irodalmi nyelv, dialektus, szociolektus). Nyelvjárás, regionális köznyelv, tájszó. Csoportnyelv, szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv. Szlang, argó. Kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Nyelvtörténet	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A nyelvhasználat társadalmi jelenségként való szemlélete, néhány alapvető kérdése, a történetiség fogalma, a nyelv területi tagolódása, nyelvjárások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A szinkrón és diakrón nyelv szemlélet fejlesztése. Kellő tájékozottság a magyar nyelv rokonságáról, típusáról, helyéről a világ nyelvei között. A magyar nyelv történeti korszakairól szerzett tudás összekapcsolása az irodalomtörténeti és történelmi tanulmányokkal. A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: a magyar nyelv eredetéről kialakított elméletek ismeretében elhatárolódás a tudománytalan nyelvrokonítástól, de nyitottság az újabb tudományos kutatások irányában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Változás és állandóság a nyelvben. Nyelvtípusok és nyelvcsaládok, a magyar nyelv jellemzői. A magyar nyelv eredete, finnugor rokonságának bizonyítékai, története, kutatói. A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos eszközei.</p> <p>A nyelvtörténeti kutatások forrásai: kéziratos és nyomtatott nyelvemlékek.</p> <p>A magyar nyelv történetének főbb korszakai, a legfontosabb nyelvemlékeink (<i>A tihanyi apátság alapítólevele</i>, <i>Halotti beszéd</i>, <i>Ómagyar Mária-siralom</i>) megismerése. Nyelvtörténeti-nyelvtudományi kézikönyvek (pl. <i>A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára – TESZ</i>) megismerése, használata.</p> <p>Az összehasonlító nyelvtudomány módszerei.</p> <p>A szókinccs jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái.</p> <p>A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a magyar nép vándorlásának története, nyelvemlékek, kódexek.</p>
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelvtípus, nyelvcsalád. Uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság. Ósmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor. Nyelvemlék (szórványemlék, vendégszóveg, kódex, ősnymotatvány). Ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó. Nyelvújítás, ortológus, neológus. Szinkrón és diakrón nyelv szemlélet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílusesszközök alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stílári lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stílári különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete.		<i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek. <i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.	

12. évfolyam

A nyelvi magatartás és az általános nyelvi kultúra részeként cél a retorikai tudás növelése, ennek keretében néhány klasszikus és mai szónoki beszéd, értekezés műfaji jellemzőinek megfigyelése (szerkesztésmód, nyelvi kifejezésmód, retorikai eszközök használata); az érvelés technikájának megismerése és alkalmazása: érvek, ellenérvek felsorakoztatása. Mind a problémamegoldó gondolkodást, mind a kreativitást növeli, ha a tanuló ismeri a deduktív vagy induktív érvelést, a cáfolat módszereit; képes szónoklatnak, alkalmi beszédnek vagy ezek egyes részleteinek önálló kidolgozására. Retorikai tudását megfelelően képes használni a tanulásban és a társadalmi nyilvánosságban.

A nyelvi tanulmányok eredményeképpen a tanuló képes hosszabb fölkészülést igénylő szóbeli és írásbeli feladatokhoz adott, illetve önállóan kialakított szempontokat követő anyaggyűjtésre és válogatásra többféle forrásból, jegyzet, vázlat, hivatkozás, forrásjegyzék készítésére.

A magyar nyelv rendszeréről, a beszédnek a társadalomban és az egyén életében betöltött szerepéről tanultak áttekintésével fölkészül az érettségire és a továbbtanulásra.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás	Órakeret 3 óra
--------------------------------------	---------------	-------------------

Előzetes tudás	A kommunikációs céloknak megfelelő papíralapú és elektronikus szövegalkotás. A papíralapú és számítógépes jegyzetelés technikájának, módjainak ismerete. Az elbeszélés, jellemzés, vélemény, esszé formai és tartalmi jellemzőinek ismerete. A kommunikációs célnak, műfajnak, címzettnek, kontextusnak megfelelő stílus eszközök alkalmazása.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Gondolkodásfejlesztés, az önkifejezés fejlesztése: a papíralapú és elektronikus szövegek eltérő és hasonló jellemzőinek megfigyelése. A szövegalkotási képesség fejlesztése: a megismert szövegtípusokban a közlés céljának, a helyzetnek megfelelő stílusban történő szövegalkotás. Esszéírási gyakorlatok.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	
Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása a tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stiláris lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stiláris különbségének figyelembevételével. Az érvelő esszé szerkezete.	Kapcsolódási pontok <i>Informatika:</i> szövegszerkesztési, könyvtárhasználati, információkeresési ismeretek. <i>Filozófia:</i> A globális világ kihívásaira kínált erkölcsfilozófiai válaszok megfogalmazása.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Retorika	Órakeret 12+8 óra
Előzetes tudás	A kommunikációs funkciók ismerete, alkalmazása. Érvelő szövegek értelmezése és alkotása. Stilisztikai és jelentéstani ismeretek. Kulturált véleménynyilvánítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A klasszikus retorika alapfogalmainak megismertetése, ezek alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban. A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése. Önálló beszéd megírásához, annak a hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása. (2) A szónok tulajdonságai, feladatai.(1) A szónoki beszéd kommunikációs funkciói.(1) A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig. (2) Az érv felépítése. (2) Az érvelés logikája, technikája; az érvek elrendezése. (1) Az érvelési hibák.(1)		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> antik szónokok, neves magyar szónoklatok (pl. Kölcsey, Kossuth, Deák). Közéleti

	<p>A cáfolat módszerei.(1) A kiselőadás és a vizsgafelelet felépítése. (1) A hatásos előadásmód eszközei. (1) Az előadás szemléltetésének módjai: bemutatás, prezentáció stb. (2) A hatásos meggyőzés és véleménynyilvánítás nyelvi (mondat- és szövegfonetikai eszközök) és nem nyelvi kifejezésbeli eszközei a különféle szövegműfajokban, az audiovizuális és multimédiás közlés különböző formáiban. (1) A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben. (2) Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.(2) A témakör feldolgozására szolgáló órakeret felhasználását mutatják a fejlesztési követelményekhez rendelt, zárójelben megadott óraszámok.</p>	<p>megnyilatkozások retorikája.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> a meggyőzés, befolyásolás, a hatás eszközei.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a színpadi beszéd retorikai elemei, klasszikus monológok értelmezése.</p> <p><i>Matematika:</i> bizonyítás, érvelés, cáfolat.</p> <p><i>Filozófia:</i> Érvelési szerkezetek tudatosítása</p>
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>Retorika, szónok, szónoklat, beszéd fajta (bemutató, tanácsadó, törvényszéki), alkalmi beszéd, meggyőző szövegműfaj (vita, ajánlás). Szónoklat, bevezetés (az érdeklődés felkeltése, a jóindulat megnyerése, témamegjelölés), elbeszélés, érv, cáfolat, befejezés (összefoglalás, kitekintés). Érv, tétel, bizonyítás, összekötőelem. Érvelés, indukció, dedukció.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Ismeretek a nyelvről	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A tanult anyanyelvi ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Rendszerező képesség, önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási, nyelvi ismeretek rendszerező áttekintése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Etika; Filozófia; Idegen nyelvek:</i> a nyelvről, a nyelvhasználatról szerzett ismeretek.
<i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i>	Nyelv, beszéd, kommunikáció, szöveg, nyelvi szint, retorika, stílus, jelentés, nyelv és társadalom, magyar nyelv, nyelvtörténet, nyelvi változás.	

Irodalom
9. évfolyam
óraszám: heti 2
36 hétre 72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Irodalmi alapismeretek	Órakeret 0+5 óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Az irodalom mint művészet, az alkotás menete, az irodalom határterületei		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – görög mitológia, antik görög epika és líra	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Mitológiai ismeretek, műnemek, epika (elbeszélés, monda), líra (dal, elégia, epigramma, himnusz, óda), időmértékes verselés. Műfordítás. Epikai és lírai művek elemzése, értelmezése. Elbeszélés és történet. A kompozíció meghatározó elemei. Zeneiség, ritmus. Költői képek típusai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak felismerése és tudatosítása, hogy az irodalomolvasás érzelmi, gondolati, erkölcsi és esztétikai élmények forrása. Más kultúrák megismerése iránti igény erősítése. Alapvető emberi magatartásformák felismertetése, megvitatása révén az erkölcsi és esztétikai érzék fejlesztése. Az irodalmi alpműveltség építése. Irodalmi alapformák, műfajok, motívumok befogadása, értelmezése. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik-görög és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Mitológiai történetek és hősök különféle feldolgozásokban; történettípusok. Homérosz: <i>Iliász</i> , <i>Odüsszeia</i> (részletek). Egy szemelvény a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaios, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból). A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok. Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – felismer és azonosít alapvető emberi magatartásformákat mitológiai történetekben és eposzokban – megismer irodalmi alapformákat, műfajokat és motívumokat; – elemzi a történetmesélés formáit, az elbeszélői nézőpontokat és a narratív struktúra szerepét; – felismeri a görög kultúra máig tartó hatását: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs. 	<i>Vizuális kultúra:</i> az antik-görög művészet néhány alkotása; illusztrációk és irodalmi művek párhuzamai, későbbi korok témafeldolgozásai. <i>Földrajz:</i> topológiai tájékozódás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az antik világ nagy szónokai, történetírói. <i>Matematika; fizika:</i>

		tudománytörténet; az antik világ tudományosságának öröksége. <i>Filozófia:</i> antik filozófusok, filozófiai irányzatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szóbeliség, írásbeliség, antikvitas, mítosz, mitológia, eposz, eposzi konvenciók, kaland, utazás mint cselekményszervező elv; dal, elégia, epigramma, himnusz, hexameter, fabula, archetípus, toposz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az antik színház és dráma		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Dráma, tragédia, komédia, színház, előadás, párbeszéd, helyzet, jelenet, konfliktus.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Alapvető erkölcsi értékek képviselője, azonosulás a példaadó emberi magatartásformákkal. Dialogikus művek befogadásának, értelmezésének képessége, az erkölcsi gondolkodás fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
Az antik görög színház jellemzői. Drámai előadások (tragédia és komédia), versenyjátékok. Szophoklész: <i>Antigoné</i> (és az <i>Oidipusz király</i> részlete). Az antik dráma hatása a drámatörténetre.		A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – képes dialogikus mű olvasására, befogadására, értelmezésére, egy drámarészlet előadására; – felismer különféle magatartásformákat, konfliktusokat, értékeket és hibákat (harmónia, mértéktartás, hübrisz); ezek elemzésével, értékelésével fejlődik erkölcsi érzéke; – pontosítja a katarzis fogalmát; felismeri, hogy a befogadóra tett hatások változatosak; – képes a műről szóló vélemények kritikus befogadására. 	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> görög és római színházépítéset. <i>Földrajz:</i> egy-két fennmaradt antik színház topológiája. <i>Etika; filozófia:</i> Arisztotelész <i>Poétikájának</i> néhány alapvetése. <i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, színháztörténet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Színház, esztétikai minőség, tragikum, komikum, tragédia, komédia, dialógus, akció, dikció, alapszituáció, konfliktus, drámai szerkezet, kar, katarzis.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – antik római irodalom	Órakeret 4+1 óra
--	---	-----------------------------

Előzetes tudás	Antik görög irodalom, homéroszi eposzok, műnemek, műfajok, időmértékes verselés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Különböző magatartásformák megértésének és értékelésének képessége, azonosulás a példaadó erkölcsi értékekkel. Műfajok, versformák szervezői elveinek felismerése, befogadása. Hatásértelmezés, kapcsolatkeresés az antik római és a mai kultúra nagy hagyományaival, kódjaival.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Szemelvények a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius egy műve, továbbá például Catullus, Ovidius, Phaedrus – művek vagy részletek. A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – azonosít, értékkel emberi magatartásformákat a művek, illetve a szerzők portréi alapján; véleményezi a horatiusi életrajzok érvényességét; – megismer irodalmi műfajokat, versformákat; – értelmezi a görög és római kultúra viszonyát; – felismeri a római kultúra máig tartó hatását (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; Catullus / Horatius noster; latinizmusok a mai magyar szókincsben). 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Földrajz: az antik római kultúra topológiája.</i> <i>Vizuális kultúra: korabeli művek és későbbi feldolgozások.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Dal, óda, strófászerkezet, elégia, ekloga, episztola, ars poetica, átváltozás-történet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – Biblia		Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	Bibliai történetek, az Ó- és Újszövetség néhány szereplője.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A bibliai történetek etikai vonatkozásainak tudatosítása. Bibliai élethelyzetek, magatartásformák, témák, motívumok megismertetése, befogadásának képessége, továbbélő hatásuk tudatosítása.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
Szemelvények az Ószövetségből (pl. <i>Teremtéstörténet, Káin és Ábel; A vízözön, Bábel tornya, József története, Mózes és a tízparancsolat, próféták, Jónás története, zsoltárok</i>). Szemelvények az Újszövetségből (pl. Máté evangéliuma; példabeszédek, pl. <i>A tékozló fiú, Az irgalmas samaritánus; a passió, Pál apostol</i>	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – megismer/felismer bibliai élethelyzeteket, magatartásformákat, témákat, motívumokat; – tudja néhány közkeletű bibliai szólás, állandósult kifejezés eredetét és jelentését; – ismeri a Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok (karácsony, 	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene: a Biblia hatása más művészeti ágakra; különböző korok bibliai témafeldolgozásai, különféle művészeti ágak példáival.</i>	

„szeretethimnusz”; az Apokalipszis egy részlete). A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban).	húsvét, pünkösd, vízkereszt stb.) eredetét, tartalmát; – tudatosítja a bibliai motívumok, témák, műfajok továbbélését a kultúrában; – ismeri a Biblia máig tartó hatását az európai irodalomra és művészetre (zene, képzőművészet, film; dramatikus hagyomány; parafrázisok, adaptációk többféle művészeti ágból).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<i>Biblia, Ószövetség, Újszövetség</i> , kánon, teremtéstörténet, pusztulástörténet, zsoltár, próféta, evangélium, apostol, példabeszéd, apokalipszis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 4–15. században (középkor)	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Himnusz, verses epika, rím, középkor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományával, kódjaival. A történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáinak (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái) megértetése, érzékenyítés a középkori irodalom sajátosságaira, műfajok, világkép, értékrend, néhány alkotás befogadásának támogatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Szemelvények a 4–14. századi európai irodalomból, példák, jellemző rövid részletek a különféle irodalomtípusokra, pl. himnuszok, vallomások, legendák; hősi ének, trubadúr- és lovagi költészet, vágánsdalok. Dante: <i>Isteni színjáték</i> (részlet/ek a <i>Pokolból</i>). Villon művei (pl. egy-két részlet a <i>Nagy testamentumból</i> , 15. sz.).	A tanuló – megérti a történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáit (ókor- középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái); – megismerkedik a középkori irodalom jellegével az ókeresztény és középkori szakaszban; a vallásos és világi irodalom együtthatásával; – felismeri az antikvitás hatását a középkorra (pl. Vergilius-Dante); – néhány szemelvény alapján értékeli Dante és Villon életművének jelentőségét.	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a középkori építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása. <i>Informatika, könyvtár:</i> tájékozódás a Villon-fordításokról.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középkori irodalom, himnusz, legenda, vallomás, trubadúr, lovagi költészet, vágánslíra, nyugat-európai verselés, rím, tercina, testamentum, balladaforma, refrén.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 14–16. században (reneszánsz)	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Szerkesztett ciklus, kötet, versszerkezet, rím, rímképlet, lírai én, novella, reneszánsz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az eszménykép és műalkotás helyének tudatosítása a hétköznapi életben. A reneszánsz eszmények, értékek, témák, alkotások, alkotói magatartások befogadása révén az azonosulás és kritikai érzék fejlesztése. Művelődéstörténeti és stílustörténeti korszakolás problémáinak tudatosítása. A poétikai műveltség továbbépítése (novella, szonettforma, versciklus).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Szemelvények a 14–16. századi európai reneszánsz irodalomból. Az itáliai kora reneszánsz irodalomból: Petrarca: <i>Daloskönyv</i> (egy-két szonett), Boccaccio: <i>Dekameron</i> (egy novella).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – tudatosítja a legfontosabb reneszánsz eszményeket, értékeket, tárgyakat, témákat; – Petrarca és Boccaccio néhány műve alapján megismerkedik a kor lehetséges/sajátos alkotói magatartásaival (kettősségek: tudós humanizmus és személyes élményanyag, illetve a szórakoztatás szándéka); – pontosítja ismereteit műelemzés alapján a novella műfajáról; felismeri a szonettformát. 	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a reneszánsz építészet, képzőművészet, zene néhány alkotása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reneszánsz, humanizmus, humanista, novella, szonett, versciklus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – drámajátékos tevékenységgel	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Dramatikus megjelenítés, előadási formák.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A helyzetfelismerés és rögtönzés szerepe hétköznapi szituációkban, váratlan helyzetek kezelése. A megismert emberi magatartásformák mérlegelő megítélése. Színház- és drámatörténeti ismeretek drámajátékos tevékenységgel történő megközelítése. A dráma és a színháték műfaji sajátosságainak vizsgálata, és elhelyezése a dráma- és színháztörténet korszakaiban.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Néhány sajátos színhátéktípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – részt vesz a témakörhöz kapcsolódó drámajáték 	<i>Dráma és tánc:</i> dráma és színháztörténet, játéktípusok.

előadási formái). Rögtönzés cselekményváz alapján.	<p>előkészítésében és előadásában;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes rögtönzésre (cselekményváz és adott állandó típusok alapján); – megismer néhányat az európai színjátszás máig élő hagyományaiból; – felismeri az előadásmódok és színpadformák sokféleségét a középkori játéktípusokban. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Commedia dell'arte, farce, misztériumjáték, moralitás, passió, rögtönzés, állandó típusok, színpadformák.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Középkori nyelvelmékek	Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Nyelvtörténeti alapismeretek, szórványemlék, szövegemlék, kódex, legenda, himnusz.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A nyelvi és irodalmi hagyomány megbecsülése. Az anyanyelvi kultúra építése: a magyar kultúra legkorábbi emlékeinek megértése, értelmezése – összefüggésben a középkori írásbeliség szerepének, a nyelvelmékek jelentőségének tudatosításával. Művelődéstörténeti összefüggések megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Középkori írásbeliség, műfajok, nyelvelmékek. <i>Halotti beszéd és könyörgés;</i> <i>Ómagyar Mária-siralom.</i>	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – értelmezi a magyar nyelvű kultúra legkorábbi írásos emlékeit (kötelező művek: <i>HB; ÓMS</i>); – megismeri a középkori írásbeliség sajátosságait; – tudatosítja a nyelvelmékek szerepét, jelentőségét és továbbélésüket későbbi korokban (l. „Halotti beszéd”-ek) 	<i>Történelem és állampolgári ismeretek: a könyvnyomtatás történetéről; könyvtártörténet.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Írásbeliség, szóbeliség, nyelvelmék, szövegemlék, kódex, prédikáció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Janus Pannonius portréja	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Időmértékes verselés, disztichon, epigramma, elégia, ars poetica. Humanizmus, humanista. <i>Pannónia dicsérete</i>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Egy humanista alkotó portréjának megismertetése. Az életmű néhány fontos témájának tudatosítása, értékelése. Az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megvitatása, test és lélek viszonyának értelmezési lehetőségei. A történeti és a problémamegoldó gondolkodás fejlesztése: fogalmak változó jelentésének megértése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Janus Pannonius lírája, jellemző témái (pl. öntudat, békevágy, betegség). Epigrammák és elégiák (pl. <i>Egy dunántúli mandulafáról</i> , <i>Búcsú Váradtól</i> , <i>Saját lelkéhez</i>).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – megismeri egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; – tudatosítja, értékeli az életmű néhány fontos témáját, a lírai alany magatartását (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, katonáskodás, test és lélek); – megismeri néhány fogalom változó jelentését (pl. elégia, epigramma); – elemzési minimuma: <i>Pannónia dicsérete</i> és Janus Pannonius még egy műve. 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a 15. sz. kulturális élete Magyarországon. <i>Vizuális kultúra; Ének-zene</i> : a reneszánsz kultúra Magyarországon.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elégia, epigramma, búcsúzásvers, refrén, disztichon, költői magatartás, irónia, gúny, interkulturalitás, újplatonizmus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Balassi Bálint portréja	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Reneszánsz, kompozíció, ütemhangsúlyos verselés, lírai én, téma, motívum.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Balassi-versekben megjelenített magatartásformák és értékek felismerése. A szövegvers és dallamra írott énekvers megkülönböztetésének kérdései. Életformák találkozásai, értelmezései: végvári élet, költő lét. Az életmű megközelítési problémáinak (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika, dallamvers, szövegvers) megértését támogató Balassi Bálint portré közvetítése. Szövegbefogadási képességek, ritmusérzék fejlesztése: ütemhangsúlyos formák ritmizálása, a Balassi-strófa azonosítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője. <i>Egy katonaének</i> (kompozíció,	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – megismeri az alkotó költői portréját és magatartását (az életmű 3-4 darabja nyomán); – tudatosítja az életmű 	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i> : a 16. sz. kulturális élete Magyarországon.

<p>értékrend). Legalább további két mű értelmezése (szerelmi tematika, pl. Júlia-vers / Célia-vers; istenes tematika, zsoltárparafrázis vagy könyörgésvers, pl. <i>Adj már csendességet</i>) Megformáltság, szerkezet (pl. arany metszés, hárompillérű kompozíció).</p>	<p>megközelítési problémáit (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika);</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti a dallamvers és szövegvers fogalmát; – tud ritmizálni ütemhangsúlyos formákat, felismeri a Balassi-strófát; – elemzési minimuma: <i>Egy katonaének</i> és még egy-két mű. 	<p><i>Vizuális kultúra</i>: a reneszánsz kultúra Magyarországon; az arany metszés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kötetkompozíció, dallamvers, szövegvers, ütemhangsúlyos verselés, rímelhelyezkedés, Balassi-strófa.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Világirodalom – késő reneszánsz, barokk, klasszicizmus (16–17. század)</p>	<p>Órakeret 3+1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Reneszánsz, humanizmus, reformáció.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A reneszánsz, barokk, klasszicista életeszmény mai tanulságai. A kronológiai tájékozottság, a fogalmi műveltség, a történeti érzék továbbfejlesztése (pl. művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat, irányzatok egymás mellett élése); képesség a reneszánsz és a barokk/klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeinek azonosítására, megnevezésére.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A reneszánsz kései szakasza (manierizmus). Szemelvény a korszakból: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet).</p> <p>Barokk és klasszicizmus a 17. században (háttér, tematika, stílus- és formajegyek). Szemelvényrészletek az irányzatokról, szerzőkről, művekről.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a fogalomhasználati problémákat (művelődéstörténeti korszak, korstílus, stílusirányzat); – tisztában van irányzatok egymás mellett élésével; – meg tudja különböztetni a reneszánsz / barokk / klasszicizmus alapvető formai és stílusjegyeit, ismeri ezek esztétikai háttérét; – műismereti minimuma: Cervantes: <i>Don Quijote</i> (részlet). 	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene</i>: az irányzatokhoz kapcsolódó, jellemző alkotások formajegyei (minden művészeti ágból).</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Barokk, klasszicizmus; korstílus, stílusirányzat.</p>	

Irodalom
10. évfolyam
óraszám: heti 3
36 hétre 108

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 0+2 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – az angol színház a 16–17. században és Shakespeare	Órakeret 6+1 óra
Előzetes tudás	A drámai műnem. A tragédia műfaja, alapfogalmai. Drámai szövegek olvasása, elemzése, előadása, egy dráma ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A végzettség és az egyéni felelős cselekvés dilemmája. A szeretetteljes kapcsolat próbái. Konfliktushelyzetek kezelésének módjai. A művekben felvetett erkölcsi problémák mérlegelő megítélése. A műismereti tájékozottság, a kulturális emlékezet növelése (Shakespeare-szállóigék felidézése); az angol reneszánsz színház és dráma jellemzői, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, a dráma létformájának, a dramaturgiai jellemzőknek a megértése drámajátékkal. Színházlátogatás, illetve színházi előadás élményének megbeszélése. Reflektálás Shakespeare drámáiról életművének, művészetének mai hatására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Az angol színház a 16–17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Shakespeare egy drámája (<i>Hamlet</i> / esetleg <i>Romeo és Júlia</i> vagy más, választott mű).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismer néhány Shakespeare-témát, szállóigét; – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – megérti a befogadói elvárások (korabeli közönség) és a dramaturgia összefüggését; – részt vesz egy jelenet kidolgozásában és előadásában; – felismeri a dráma másik létformáját (aktuális színházi előadások, rendezői értelmezések hatásával); értékeli az újrafordítások, filmes feldolgozások szerepét; 	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene; Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> illusztrációk, zenei és filmes feldolgozások Shakespeare-művekből. <i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet, színpadi hatás.

	<ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Shakespeare-dráma elemző feldolgozása és memoriter: egy monológ/részlete; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Drámai műfajok, drámai szerkezet, drámai nyelv, drámai jellem, blank verse.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a francia klasszicista színház (17. század)	Órakeret 6+1 óra
Előzetes tudás	Barokk és klasszicizmus a 17. században. Ars poetica. Drámatörténeti és drámaelméleti ismeretek. Komikum és tragikum. Lehetséges: <i>Fösvény</i> vagy más Molière-mű ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az emberi magatartások sokféleségének belátása és felelős megítélése. Kötelesség és szenvedély, egyén és közösség viszonya. A klasszicista normatív esztétika sajátosságainak (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggésének felismertetése. A komikum műfajformáló minőségének és változatainak megértése pl. drámajátékban való részvétel révén. Műelemző képesség fejlesztése: egy mű részletes elemzése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik értékelése. Színházlátogatás, illetve színházi előadás élményének megbeszélése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia. A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása). Molière: <i>Tartuffe</i> (vagy más műve). A komikum megjelenési formái.	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a klasszicista normatív esztétika sajátosságait (műfaji hierarchia, szabályok); a korabeli elvárások és a dramaturgia összefüggését; – megérti a komikum műfajformáló minőségét és változatait (helyzet- és jellemkomikum); – képes egy mű részletes elemzése kapcsán a hősök jellemzésére, magatartásuk, konfliktusaik értékelésére; – részt vesz egy jelenet 	<i>Dráma és tánc:</i> színház-történet, a színpadi kísérő zene, a koreográfia.

	<p>kidolgozásában és előadásában;</p> <ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét); – műismereti minimuma: egy Molière-mű elemző feldolgozása és memoriter: egy részlet; – alkalmassá válik az adott műről szóló vélemények kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felvonás, jelenet, díszlet, jelmez, szerzői utasítás, hármasság, mértéktartás, helyzetkomikum, jellemkomikum, nyelvi komikum, jellemtípus, bizalmas, rezonőr.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i>	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Barokk, eposz, eposzi konvenciók (kellékek).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok megértése, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra való képesség fejlesztése. A hazához való kötődés erősítése, a Zrínyi által képviselt értékek elfogadása. Tájékozottság a stíluskorszakokban, a stílus-és formaérzék fejlesztése: a barokk formajegyeinek, a világkép és műfajok, poétikai/retorikai megoldások összefüggéseinek megismertetése (az irodalmi művekben és más művészeti ágakban). A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása. Az olvasott művek befogadásának, megértésének támogatása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Magyar barokk irodalom. Szemelvény: Pázmány Péter értekező prózájából (hitvita, prédikáció). Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény /a főhős mint Krisztus katonája; értékrend).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a barokk formajegyeit az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal; – megismeri világkép és műfajok, poétikai / retorikai megoldások összefüggését; – tisztában van az eposzi kellékek hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, 	<i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> a barokk formajegyei a festészetben, építészetben, zenében.

	<p>embereszmény);</p> <ul style="list-style-type: none"> – műismereti minimuma: Zrínyi Miklós: <i>Szigeti veszedelem</i> (részlete). 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Barokk eposz, eposzi konvenciók a barokkban, erkölcsi érték, heroizmus, körmondat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai irodalom a 18. században	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Felvilágosodás, klasszicizmus, regény, regényműfaji változatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Különböző világlátású művek megjelenített témáinak, élethelyzeteknek elhelyezése többféle értelmezési kontextusban; az erkölcsi és esztétikai ítélőképesség fejlesztése.</p> <p>A felvilágosodás eszmerendszerében felvetett erkölcsi problémák.</p> <p>A szabadság eszményének különböző megközelítései. Összehasonlítás és megkülönböztetés: az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáinak megkülönböztetése, összefüggések megvilágítása. Szemelvények, művek értelmezése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó.</p> <p>Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból, pl. Defoe, Swift, Jane Austen; Voltaire, Rousseau; Goethe, Schiller különféle műfajú alkotásaiból.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megkülönbözteti az eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriáit; – megismeri a bölcséleti háttér és a stílusirányzat, műfaj, tematika néhány összefüggését, az egyes irányzatok jellemző tendenciáit, irodalmi műfajait, máig ható kérdésfeltevéseit az európai irodalmakból vett egyes szemelvények alapján; – választható beszámolót készíthet olvasmányélménye vagy látott színházi élménye alapján (pl. Defoe, Jane Austen, Schiller művei); – műismereti minimuma: Swift, Voltaire, Goethe egy-egy művének /részletének ismerete. 	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> klasszicizmus, rokokó más művészeti ágakban; megzenésített irodalmi művek (pl. Goethe, Schiller alkotásai).</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Filozófia; Etika:</i> a felvilágosodás korának bölcselete; értekezések a kor szerzőitől.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, rokokó, valóság és fikció, elbeszélői nézőpont, kalandregény, robinzonád, fejlődésregény, énrégény, levélregény, tézisregény, ellenutópia, szatíra (szatirikus hangnem).
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 18. században – portrék: Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Barokk és felvilágosodás. Anakreón és Horatius életművének néhány jellemzője. Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az európai és a magyar irodalom összekapcsolódásának felismerése által a nemzeti és az európai identitás erősítése. Az egyén és közösség problémáinak európai és hazai dimenziói: polgárosodás, parlagiasság. Az anyanyelv és az anyanyelvi kultúra fejlesztésére irányuló törekvések megbecsülése.</p> <p>A magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatainak; Kazinczy tevékenységének; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének, néhány sajátosságának megismertetése; a nyelvújítási mozgalom jelentőségének tudatosítása.</p> <p>Jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák felismertetése, összefüggésben Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 18. század irodalma a felvilágosodás előtt (a kuruc költészethez kapcsolódó irodalmi formák; Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> részlete).</p> <p>A felvilágosodás korának irodalma. Művelődési programok. Bessenyei György értekező prózai művének részlete (pl. <i>Magyarság</i>).</p> <p>Alkotói csoportok, irodalmi központok, sajátos életutak (pl. Batsányi János, Kármán József). Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága (legalább egy epigrammája).</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stílári sokszínűsége <i>A Reményhez</i>, <i>A tihanyi Ekhóhoz</i> és még legalább egy mű (pl. <i>Az</i></p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar nyelv ügyében született legfontosabb programok, értekezések gondolatait; Kazinczy tevékenységét; a magyar felvilágosodás időszakának, irodalmi életének néhány sajátosságát; – tudatosítja a nyelvújítási mozgalom jelentőségét; – tisztában van Csokonai és Berzsenyi életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; felismer jellemző stílusirányzatokat, műfajokat, verstípusokat és versformákat; – műismereti minimuma: Mikes Kelemen: <i>Törökországi levelek</i> (részlet), Kazinczy Ferenc egy epigrammája; Bessenyei György egy értekező prózai részlete; Csokonai Vitéz Mihály: <i>A Reményhez</i>; <i>A tihanyi Ekhóhoz</i> és egy mű; 	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>éneke-zene:</i> stílusirányzatok egymásmellettiége a 18. században.</p> <p><i>Földrajz:</i> a témakörhöz, az alkotókhoz kapcsolódó topológia.</p>

<p><i>estve, Tartózkodó kérelem, A Magánosság</i>hoz) alapján.</p> <p>Berzsenyi Dániel portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében. <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I.</i> és legalább még egy mű (pl. <i>Levéltörredék barátnémhoz, Osztályrészem</i>) értelmezése. Csokonai és Berzsenyi hatása, továbbélése a későbbi magyar költészetben.</p>	<p>Berzsenyi Dániel: <i>A közelítő tél, A magyarokhoz I.</i> és egy mű.</p> <p>– Csokonai és Berzsenyi kapcsán alkalmassá válik legalább 3-4 alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nyelvújítás, irodalmi élet, művelődési program, értekezés, szentencia, szimultán ritmus, bölcséleti óda, elégiko-óda, elégia, dal, episztola, létösszegzés, időszembesítő verstípus.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Világirodalom – az európai irodalom a 19. század első felében (romantika, romantika és realizmus)</p>	<p>Órakeret 12 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Romantika, a romantikus korstílus néhány alapvető jellemzője.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nemzeti és az európai identitás erősítése. Eszmény és valóság viszonyának értelmezése. Embertípusok, életvezetési stratégiák, eszmei és erkölcsi törekvések értékelése.</p> <p>A romantika korstílus jellegének, jelentőségének, a romantika és a kritikus, realista szemlélet együttthatásának megértetése. Felkészítés a stílári és hangnemi összetettségre, az ironia és a groteszk befogadására. Információgyűjtés- és feldolgozás, szövegalkotás, értelmező képességek: házi olvasmány önálló feldolgozása, beszámoló készítése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség). Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény). Társadalmi típusok (felesleges és karrierista hősök, hivatalnokok) megjelenése a romantikával egyidejű, realista szemléletű művekben.</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból, pl. Byron, Shelley, Keats; Poe;</p>	<p>A tanuló</p> <p>– felismeri az életművek egymásmellettségét az 1830-as években (klasszika, romantika, realizmus tendenciái, l. Goethe/Hugo/Stendhal, Balzac) és a romantika korstílus-jellegét, jelentőségét; a romantika és a kritikus, realista szemlélet együttthatását;</p> <p>– megismeri az irodalmi liberalizmus szerepét és hatását az esztétikára (új műfaji változatok; stílári és hangnemi összetettségre, ironia és groteszk);</p> <p>– műismerete: Shelley, Keats,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Vizualis kultúra; Ének-zene: a romantika művészete.</i></p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret: a romantika, romantikus mai médiaértelmezése.</i></p>

<p>Victor Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin vagy mások alkotásaiból; illetve Balzac, Stendhal, Gogol műveiből. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>Poe, V. Hugo, E. T. A. Hoffmann, Puskin, illetve Balzac, Stendhal, Gogol egy-egy művének / részletének ismerete;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; – beszámolót/könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak műveiből; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Műfajkeveredés, hangnemi kevertség, groteszk, irónia, bűnügyi történet, történelmi regény, verses regény, regényciklus, analitikus regény.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Színház- és drámatörténet – Katona József: <i>Bánk bán</i></p>		<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Klasszicizmus és romantika. Tragédia, drámai szerkezet. A tragikus hős összeomlása.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Élet-válaszutak a különböző helyzetekben. A tettek és a szavak közötti viszony szerepének felismerése. A „nemzeti dráma” mint közös ismeret. A tragédiában megjelenített magánéleti és közéleti konfliktus értékelése. Felkészítés a <i>Bánk bán</i> olvasására, befogadására, értelmezésére (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”). Érvelő képesség: álláspontok megismerése, összevetése, értékelése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Katona József: <i>Bánk bán</i> – sok szempontú műértelmezés. Pl.</p> <ul style="list-style-type: none"> – magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések; – a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; – felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe). 	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar színház történetének néhány sajátosságát (az állandó magyar színház hiányát, törekvéseket a létrehozására); – képes elemezni nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás”) – megismer néhány álláspontot a műértelmezéshez; – lehetőség szerint megtekint egy 	<p><i>Ének-zene:</i> operafeldolgozás.</p>	

	<p>színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékelik az adott interpretációt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – műismereti minimuma: a tragédia (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Vándorszínház, állandó színház, szerepkör, intrikus, naiva, késleltetés, drámai nyelv, klasszicizmus és romantika.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom a 19. század első felében – portrék: Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Romantika; néhány népdal; ismeretek Kölcseyről, Vörösmartyról. Kölcsey Ferenc: <i>Hymnus, Huszt</i> ; Vörösmarty Mihály: <i>Szózat</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésselvetések szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. Az alkotók műveiben megjelenített egyéni és nemzeti sorsproblémák megértése és értékelése. A reformkor–nemzeti romantika–népiesség fogalmak tartalmának, szerepének és jelentőségének felismertetése. Kölcsey- és Vörösmarty-művek befogadásának, értelmezésének elősegítése, jelentőségük megértése, elfogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Magyar irodalmi élet a 19. század első felében; orgánumok, folyóiratok, alkotói csoportok. A reformkori nemzeti romantika. A népiesség programjai.</p> <p>Kölcsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors. <i>Hymnus</i> és még egy lírai alkotása (pl. <i>Elfojtódás; Vanitatumvanitas; Zrínyi dala; Zrínyi második éneke</i>). Értekező prózája (pl. <i>Nemzeti hagyományok</i> és / vagy <i>aParainesis</i>részlete).</p> <p>Vörösmarty Mihály portréja.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri a magyar irodalom néhány sajátosságát a 19. század első felében; – felismeri a reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalmát, szerepét és jelentőségét; – tisztában van Kölcsey és Vörösmarty életművének jellegével, az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimuma: Kölcsey: <i>Hymnus, Huszt</i> és még egy lírai mű, egy értekező prózai részlet; Vörösmarty: 	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>Ének-zene:</i> a magyar romantika más művészeti ágakban.</p> <p><i>Földrajz:</i> az alkotókhoz kapcsolódó topológia.</p> <p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a reformkori művelődés és társadalmi élet.</p>

Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában a <i>Szózat</i> ; <i>Előszó</i> és még egy-két lírai alkotás(pl. <i>Késő vágy</i> ; <i>Gondolatok a könyvtárban</i> ; <i>Az emberek</i> , <i>A vén cigány</i>) alapján, illetve a <i>Csongor és Tünde</i> értelmezésével (pl. alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/drámai költemény).	<i>Szózat</i> , <i>Előszó</i> és még egy-két lírai mű, valamint a <i>Csongor és Tünde</i> ; memoriterek; – Kölcsey és Vörösmarty kapcsán alkalmassá válik legalább négy alkotásuk és a műveikről szóló vélemények, elemzések értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Irodalmi élet, népköltészet, népdalgyűjtés; nemzeti himnusz, értekezés, intelleum, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, rapszódia, romantikus ironia, drámai költemény.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Petőfi Sándor	Órakeret 12+3 óra
Előzetes tudás	Romantika, népiesség, népdal, dal, helyzetdal, elbeszélő költemény, életkép, episztola, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Petőfi életútjáról, műveiről. <i>Anyám tyúkja</i> ; <i>Füstbe ment terv</i> ; <i>János vitéz</i> ; <i>Az Alföld</i> ; <i>Nemzeti dal</i> és más lírai alkotások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A lírai beszédmód változatainak értelmezése; Petőfi jellemző témáinak, műfajainak, poétikai megoldásainak, versformáinak megkülönböztetése, jellemző hangnemeinek (pl. humor és ironia) befogadása. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Felkészítés önálló műértelmezés megfogalmazására. Petőfi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség. Témák (pl. szerelem, táj, ars poetica), versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (pl. dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódia; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága; <i>A puszta, télen</i> ; <i>A XIX. század költői</i> ; <i>Európa csendes, újra csendes...</i> ; <i>Szeptember végén</i> , és még legalább három-négy	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Petőfi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a romantikus korstílus és a népiesség stílustendenciájának együtthatásával; – műelemzések során megismeri Petőfi jellemző témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit; megkülönbözteti jellemző hangnemeit (pl. humor és ironia); – képes önálló műértelmezés megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Az Alföld</i> ; <i>Nemzeti dal</i> ; <i>János vitéz</i> ; <i>A</i>	<i>Hon és népiismeret</i> : Petőfi emlékhelyek. <i>Földrajz</i> : Petőfi életútjának topológiája. <i>Vizuális kultúra</i> ; <i>Ének-zene</i> : a romantika művészete, Petőfi művek feldolgozásai (hangoskönyv, színház, rajzfilm, dal).

<p>lírai alkotás elemző feldolgozása.</p> <p>Verses epika (pl. <i>A helység kalapácsa</i> mint eposzparódia; és/vagy <i>Az apostol</i>).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p><i>puszta, télen; A XIX. század költői; Európa csendes, újra csendes...; Szeptember végén és még három-négy mű és memoriterek;</i></p> <p>– képessé válik Petőfi életművének bemutatására (legalább 10–12 lírai és 1–2 verses epikai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népiesség, elbeszélő költemény, versciklus, helyzetdal, tájlíra, látomásköltészet, ars poetica, komikus eposz, költői szerep, váteszköltő.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmód – Jókai Mór		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Romantika, romantikus ábrázolásmód, romantika és népiesség, heroizmus és humor, regényműfaji változatok, történelmi regény, anekdota, anekdotikusság. <i>A köszívű ember fiai</i> vagy más regénye.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A Jókai-regényekben fölmutatott erkölcsi, egyéni és nemzeti-közösségi problémakörök felismerése. Értékek és szerepek konfliktusai. Jókai művének/műveinek ismeretében, azok olvasására építve beszélgetés, vita a korabeli és a mai olvasóközönség befogói elvárásainak különbségéről, a különbség megértése. A befogadói horizont tágítása: Jókai alkotásmódjának jellemzői, a romantikus ábrázolásmód sajátosságai és a romantikus regény jellemző műfaji változatai. Felkészítés egy regény sokoldalú megközelítésére, önálló véleménykifejtésre. A történetmondás képességének fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Jókai alkotásainak jellemzői, műfaji változatok az életművében; regényírói művészetének sajátosságai a romantikus prózaepika jegyében.</p> <p>Jókai Mór: <i>Az arany ember</i> (esetleg más regényének) elemző értelmezése sok szempontú megközelítéssel, pl.: a romantika megjelenési formái; műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a korabeli és a mai olvasóközönség befogadói elvárásainak különbségével; – ismeri Jókai helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; – felismeri a romantikus ábrázolásmód sajátosságait és a romantikus regény jellemző műfaji változatait; – képes egy regény sok 	<p><i>Hon és népismeret; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra; ének-zene: a romantika művészete.</i></p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Jókai-művek filmes feldolgozásai.</i></p> <p><i>Földrajz: a regény/ek topológiája.</i></p>	

<p>elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák; hangnemi és motivikus összetettség. Problematika (az adott műhöz pl. természet és civilizáció, bűn és büntetés, kettős jellem).</p>	<p>szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – műismereti minimuma: egy regénye: <i>Az arany ember</i> (vagy más, pl. <i>Egy magyar nábob</i>, <i>Feketegyémántok</i>) – egy regényelemzés kapcsán képes önálló szóbeli tétel keretében egy elemzési feladat kifejtő megoldására. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Történelmi regény, vallomásregény, epizód, leírás, utópia, humor, anekdota.</p>	

<p>A fejlesztés várt eredményei akét évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit. Képes a beszédhelyzetnek, témának, célnak, közönségnek megfelelő szóbeli és írásbeli megnyilatkozásra. Képes szöveghű, értelmező felolvasásra, olvasható, rendezett írásra.</p> <p>Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy önállóan eligazodjon az információk világában; értelmesen tudj élni az önképzés lehetőségeivel. Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket.</p> <p>Bizonyítja különféle szövegek megértését a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, tud önállóan jegyzetet és vázlatot készíteni. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni. Képes szövegek kapcsolatának és különbségének felismerésére és értelmezésére, e képesség alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, motivációkat, magatartásformákat.</p> <p>Ismeri a hivatalos írásművek jellemzőit, képes önálló szövegalkotásra ezek gyakori műfajaiban. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, egyszerűbb értekezés (kisértekezés) készítésére az olvasmányával, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit.</p> <p>Ismeri a magyar nyelv rendszerét, képes a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, helyesírási jelenségek önálló fölismerésére, a tanultak tudatos alkalmazására.</p> <p>Tudja alkalmazni irodalmi alkotások műfaji természetének megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Képes órai eszmecserében, vitában, érvelésben az irodalmi művekben megjelenő</p>
---	---

	<p>álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, saját véleménye újrafogalmazására.</p> <p>Képes tudásanyagának megfogalmazására, előadására a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról, az olvasott, feldolgozott művekről.</p> <p>Be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.</p> <p>Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek főbb jellemzőinek bemutatására, a művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyszerű, lényegre törő ismertetésére, értelmezésére.</p> <p>Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására a szövegfonetikai eszközök helyes alkalmazásával, tudatos szövegmondással.</p>
--	---

Irodalom
11. évfolyam
óraszám: heti 3
36 hétre 108

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 0+3 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Arany János	Órakeret 10+2 óra
Előzetes tudás	A bűn és bűnhődés erkölcsi kérdései. Romantika, népiesség, elbeszélő költemény, életkép, episztola, ballada, ütemhangsúlyos és időmértékes verselési formák, felező tizenkettes versforma. Ismeretek Arany életútjáról, műveiről; kapcsolat Petőfivel. <i>Arany: A walesi bárdok, Rege a csodaszarvasról, Toldi, Családi kör.</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Arany-életműben felvetett erkölcsi, magatartásbeli kérdések felvetése és értelmezése. A lírai beszédmód változatainak értelmezése; korszakjellemező beszédmódok néhány jellegzetes alkotásának összevetése, az életmű főbb alkotói korszakainak, Arany költői szerepének, költészete jellegének megismertetése. Műelemzés, értelmezés: Arany jellemző lírai témái, műfajai, poétikai megoldásai, versformái és néhány verses epikai alkotása. Felkészítés lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására, a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Arany János életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások. A romantika utáni költőszereplehetőségek és lírai tendenciák. Jellemző lírai tematika (pl. ars poeticák), hangnemek, műfajok (pl. elégiko-óda, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés, létösszegzés) a nagykorósi és a kései költészetben (<i>Letészem a lantot, Epilogus</i> és legalább még két-három lírai alkotás). A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Arany költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – műelemzések során megismeri Arany jellemző lírai témáit, műfajait, poétikai megoldásait, versformáit és néhány verses epikai alkotását; – megismeri a lírikus és epikus költőszerep szembeállítását, változó megítélését; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> néhány	<i>Informatika:</i> könyvtári és internetes tájékozódás. <i>Etika:</i> bűn, bűnhődés, testvérféltékenység.

<p>balladakorszak alkotásaiban (<i>A walesi bárdok</i> és még legalább 1–2 ballada). <i>A Toldi estéje</i> elemző bemutatása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>szempontú összevetésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – műismereti minimuma: <i>A walesi bárdok</i>, <i>Rege a csodaszarvasról</i>, <i>Toldi</i>, <i>Családi kör</i>, további egy-két ballada; <i>Toldi estéje</i>; <i>Letésem a lantot</i>, <i>Epilogus</i> és még két-három lírai alkotás (memoriterek is); – képessé válik Arany életművének bemutatására (legalább 5-6 lírai alkotás, 2-3 ballada és a <i>Toldi</i> és a <i>Toldi estéje</i> alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Elbeszélő költemény és verses regény, ballada, ütemhangsúlyos- és időmértékes formák (és együttthatásuk), verstípusok (idő- és értékszembesítés, létösszegzés).</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Színház– és drámatörténet – Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i></p>	<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A magyar színház történetének néhány sajátossága. Alapvető drámai műfajok és formák. A romantika műfaji kevertsége.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az emberi létezés alapkérdéseinek értelmezése. Annak belátása, hogy a küzdés és a ráhagyatkozó hit egymás erősítői az ember életében. Olvasás, szövegelemzés, beszélgetés révén a mű megértésének támogatása (a tragédia műfaji változatának jellemzői, filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hősei; többféle világfelfogás egyidejű létezése; a drámai költemény mibenléte). Műértelmezés többféle megközelítésből.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés.</p> <p>A drámai költemény műfajának következménye a szervezetre és hősökre.</p> <p>Felépítés (cselekmény-szerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a drámai költemény műfaji változatának jellemzőit (filozófiai, bölcséleti tartalmak), sajátos drámai hőseit; többféle világfelfogás egyidejű létezését; - értelmezi a művet (lehetőleg többféle megközelítésből); – megismerkedik néhány műértelmezéssel, 	<p><i>Etika; Filozófia:</i> filozófiai irányzatok a 19. században.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színházművészet, a mű színrevitele különböző felfogásokban.</p> <p><i>Informatika, könyvtár:</i> tájékozódás a <i>Tragédia</i> hazai és nemzetközi</p>

<p>Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus). Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében.</p>	<p>állásponttal;</p> <ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott interpretációt és a mű színpadra állításának lehetőségeit; – műismereti minimuma: a <i>Tragédia</i> (házi olvasmány) elemző feldolgozása és memoriter: részlet(ek) a műből, valamint szállóigévé vált sorok; – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<p>színházi előadásairól, fordításairól, adaptációiról.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Drámai költemény, lírai dráma, bölcséleti mondanivaló, falanszter, ellenutópia, pozitívizmus.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – az európai epika és líra a romantika után(19. sz. második fele)	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	<p>Romantika és realizmus, hőstípusok (pl. karrierista hős, a felesleges ember, a hivatalnok), regényciklus, analitikus regény; impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió; a műfordítások szerepe.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A környezet és származás hatása a hősök karakterére. Különböző világlátású művekben megjelenített témák, élethelyzetek értelmezése, a megjelenített erkölcsi, világgépi és esztétikai problémák mérlegelése és értékelése.</p> <p>Az epikában a romantika és realizmus együtthatásának, folytonosságának felismertetése, a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőinek értelmezése. Felkészítés világirodalmi alkotások önálló értelmezésére, stílusirányzatok jellemzői jegyeinek felkutatására.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek) a 19. század közepétől; a prózaepika újításai (nézőpontok, síkváltások, időszerkezet, polifónia; új műfaji változatok) a kis- és nagyepikában.</p> <p>Impresszionizmus, szimbolizmus</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a romantika és realizmus együtthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit; – megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát; – képes egy választott/kijelölt 	<p><i>Vizuális kultúra; Ének-zene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus más művészeti ágakban.</p>

<p>és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektívizálódás).</p> <p>Művek, szemelvények az angol/amerikai, francia, német és orosz irodalomból (pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Zola, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Rilke, Whitman) műveiből.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére;</p> <ul style="list-style-type: none"> – beszámolót / könyvajánlót készíthet egyéni olvasmányélménye alapján a korszak szerzőinek műveiből; – műismeret: néhány mű / részlet pl. Emily Brontë, Dickens, Flaubert, Lev Tolsztoj, Dosztojevszkij alkotásaiból, illetve Baudelaire, Rimbaud, Rilke, Whitman műveiből; – alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Realizmus, naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus; eszmeregény, polifonikus regény, tolsztojizmus, regényciklus, l'art pour l'art, tiszta költészet, kötetkompozíció, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektív líra, tárgyvers.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Színház- és drámatörténet – az európai dráma és színház a 19. sz. második felében</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az európai dráma és színház néhány megelőző nagy korszaka (antikvitás, középkor, reneszánsz, klasszicizmus) és szerzője (Szophoklész, Shakespeare, Molière).</p> <p>A drámai műnem alapfogalmai (drámai szerkezet, jellem, nyelv). Arisztotelészi dramaturgia.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A személyiség tisztelete. A megjelenített élethelyzetek, konfliktusok értő és felelős megítélése, például az élethazugság témakörének morális vonatkozásai különböző művekben. A férfi-női társadalmi szerepek megértése.</p> <p>A romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciájának megvitatása, két jelentős szerző egy-egy alkotásának, figyelembevételével, újításaik, dramaturgiai sajátosságai bemutatása. A művekről, színházi előadásokról alkotott álláspontok értelmezése. Dramatikus játékok.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a romantika utáni drámatörténet néhány jellemző tendenciáját; 	<p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet.</p> <p><i>Etika:</i> a szerzői</p>

<p>két szerző dramaturgiája. Egy drámai mű elemzése a 19. század második feléből (pl. Ibsen: <i>Babaszoba/Nóra</i> vagy <i>A vadkacsa</i> – az ibseni dramaturgia sajátosságai, pl. az analitikus szerkesztésmód felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság).</p> <p>Egy Csehov-mű elemző bemutatása (pl. <i>Ványa bácsi, Három nővér</i>).</p> <p>A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és cselekmény-nélküliség; csoportképek/cselekvés-képtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játéktípusok.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – elemzi két jelentős szerző egy-egy alkotását, újításait figyelembevételével, bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékelik az adott interpretációt; – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – műismereti minimuma: egy dráma a 19. század második feléből és Csehov egy drámája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<p>problémafelvetések etikai szempontú megvitatása, értékelése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, párhuzamos monológ, élethazugság.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Magyar irodalom a 19. század második felében – portré: Mikszáth Kálmán</p>	<p>Órakeret 10+4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Mikszáth Kálmán egy novellája, esetleg egy (kis)regénye (pl. <i>Szent Péter esernyője</i>), novellaelemzések.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Néhány alapvető emberi léthelyzet megismerése (élet és halál, család, férfi–nő, szerelem, gyermek, szülőföld, haza, törvény, bűn és bűnhődés). Az elbeszélő és állásfoglalásának viszonya az elbeszélő művekben.</p> <p>Annak belátása, hogy a régióhoz kötődés egyetemes emberi kérdések felvetését is jelentheti.</p> <p>A 19. sz. második fele magyar irodalmának áttekintő megismertetése: sajátosságok, néhány jellemző tendencia. (Petőfi és a népiesség továbbhatása, a líra alakulása, a századvég novellisztikájának néhány darabja).</p> <p>Mikszáth alkotói portréjának közvetítése, alkotásmódjának jellemzői, a novellaelemző készség fejlesztése, a mikszáthi történetesség megfigyelése, egy regény sok szempontú megközelítése.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete. Vajda János alkotói helyzete, költészetének jellemzői (legalább. egy műve, pl. <i>Húsz év múlva</i>, <i>Avaáli erdőben</i>, <i>Az üstökös</i>).</p> <p>A századvég és századelő novellisztikája (műelemzési lehetőségek, pl. Gozsdu, Petelei, Gárdonyi, Tömörkény, Bródy Sándor műveiből).</p> <p>Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise.</p> <p><i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése).</p> <p>Egy Mikszáth-regény (pl. <i>Beszterce ostroma</i>, <i>A Noszty fiú esete...</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellembrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentribrázolás).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a 19. sz. második fele magyar irodalmának sajátosságaival, ismeri a korszak néhány jellemző tendenciáját; – megismeri a Petőfi és Ady közti, Arannyal részben párhuzamos líra helyzetét; Vajda és az Ady fellépése előtti költők (pl. Reviczky, Komjáthy) szerepét; – a századvég novellisztikájának néhány darabját értelmezve fejleszti novellaelemzési készségét; – ismeri Mikszáth helyét a magyar regényirodalom történetében, alkotásmódjának jellemzőit; képes egy regényének sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló novellaértelmezésre; lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Vajda János egy műve; Mikszáth egy regénye (házi olvasmány) és két novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<p><i>Etika</i>: Mikszáth műveiben felvetett erkölcsi kérdések megvitatása, pl. a kapcsolatok világa, törvény és lelkiismeret.</p> <p><i>Filozófia</i>: a létre vonatkozó kérdések, etika, erkölcsfilozófia.</p> <p><i>Földrajz</i>: a földrajzi tér regionális szerveződése, a Mikszáth-regény/ek topológiája.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hangulatlíra, filozófiai dal, anekdotikusság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyar irodalom – a <i>Nyugat</i> és első nemzedéke	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A klasszikus modernség néhány irányzata és alkotója, a századvég magyar irodalma.	
A tematikai	Az európai és magyar irodalmi hagyományok és modernség irányainak	

egység nevelési-fejlesztési céljai	összevetése, konfliktusai. A kozmopolitizmus és patriotizmus kérdésfelvetései. Annak felismerése, hogy a magyar kultúra sokszínű törekvések együttese. Érvelő bemutatás: a <i>Nyugat</i> jelentősége a magyar kultúrtörténetben; a korban megismertetett stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjének azonosítása. Értse egy folyóirat felépítését, tudjon benne tájékozódni.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom; szerkesztési elvek, szerkesztők, kritikusok, nemzedékek; célkitűzések; filozófiai és stílusirányzatok hatása, megismertetése.</p> <p>Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve, pl. <i>Tiszai csönd</i>, <i>Milyen volt</i>; életképszerűség, leíró jelleg, pl. <i>Tápai lagzi</i>).</p> <p>Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus stb., legalább egy-két műve, pl. <i>Hajnali szerenád</i>, <i>Esti sugárkoszorú</i>, <i>Elégia egy rekettyebokorhoz</i>, <i>Lélektől lélekig</i>, <i>Jó éjszakát!</i>).</p> <p>Egy folyóirat (időszaki kiadvány) periodicitása, felépítése, folyóiratcikkek visszakeresése, hivatkozása.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – felismeri a <i>Nyugat</i> jelentőségét a magyar kultúrtörténetben; alkalmazza a nemzedék-korszakolást későbbi tanulmányai során; – tudja a korban megismert stílusirányzatok, filozófiai, lélektani iskolák (Freud, Bergson) néhány jellemzőjét; – műismereti minimuma: Juhász Gyula egy műve, Tóth Árpád egy-két műve. 	<p><i>Vizuális kultúra; énekzene:</i> impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió más művészeti ágakban.</p> <p><i>Filozófia:</i> életfilozófiák, időproblémák.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Impresszionizmus, szimbolizmus, szecesszió.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Ady Endre	Órakeret 10+4 óra
Előzetes tudás	A <i>Nyugat</i> ; stílusirányzatok a századelőn	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Annak megértése, hogy a kulturális hagyományhoz, a nemzethez kötődés, a sorsvállalás sokféle hangon és módon jelentkezhet. A	

céljai	<p>hazaszeretet és haladás kérdései.</p> <p>Ady költészetének befogadása: főbb alkotói korszakai, költői szerepe, költészetének jellege. Műelemzések, összpontosítva Ady jellemző kötetekre, szerkesztési módszereire, lírai témáira, poétikai megoldásaira. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Önálló, több szempontú műértelmezések megfogalmazása a művekről szóló vélemények, elemzések értelmezésével is.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Ady Endre életműve.</p> <p>Kötet- és cikluskompozíció; költői szerepvállalás, az innováció szándéka.</p> <p>Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód; a versritmus megújítása.</p> <p>Meghatározó korszakok (pl. költői indulás, világháború), kötetek (pl. <i>Új versek, Ahalottak élné</i>), témák, motívumok (pl. magyarság, istenes, létharc, látomásszerű tájvers, ars poetica; élet-halál, hajó, ugar) alapján jellemző alkotásainak értelmezése <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában</i> és még 4-5 mű (memoriterek is), pl. <i>Párisban járt az Ősz; A magyar ugaron; Harc a Nagyúrral; Hunn, új legenda; Bujdosó kuruc rigmusa; Az eltévedt lovas; Emlékezés egy nyár-éjszakára</i> stb., esetleg egy-egy részlet publicisztikájából is).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Ady helyét, költői szerepét a magyar irodalom történetében; költészetének jellegét; – tisztában van a 20. eleji magyar irodalom sajátosságaival és a megújítás szándékával; – műelemzések során megismeri Ady jellemző köteteit, szerkesztési módszereit, lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>A Sion-hegy alatt; Góg és Magóg fia vagyok én...; Kocsi-út az éjszakában</i> és még 4-5 mű; – képessé válik az Ady-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 10 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> társadalmi modernizáció, városiasodás, a modern újságírás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Ady-illusztrációk.</p> <p><i>Földrajz:</i> Ady-emlékhelyek topológiája.</p> <p><i>Informatika:</i> tájékozódás a <i>Nyugat</i> digitalizált változatában.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Móricz Zsigmond	Órakeret 6 óra
--	---------------------------------	---------------------------

Előzetes tudás	Realista és naturalista epika, Móricz egy műve, pl. <i>Hét krajcár</i> vagy <i>Légy jó mindhalálig/Pillangó/Árvácska</i>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Móricz helyének, látásmódjának, kérdésfeltevéseinek, alkotásmódja jellemzőinek megismerése, alkotásainak több szempontú megközelítése; felkészítés önálló novellaelemzések megfogalmazására, megvitatására. A megjelenített létformák morális és társadalmi kérdései.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja. Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzsentri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.). Novelláinak világa (legalább két mű elemzése, pl. <i>Tragédia, Szegény emberek, Barbárok</i>). Egy Móricz-regény (pl. <i>Úri muri, Rokonok, Sárarany, Az Isten háta mögött</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika (pl. vívódó hősök, dzsentri-ábrázolás).	A tanuló <ul style="list-style-type: none"> – ismeri Móricz helyét a magyar epika történetében (<i>Nyugat; népi írók mozgalma, KeletNépe</i>); alkotásmódjának jellemzőit; – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – lehetőséget kap beszámoló / könyvajánló készítésére egyéni olvasmányélménye alapján; – műismereti minimuma: Móricz egy regénye (házi olvasmány) és egy novellája; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére. 	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret: Móricz-művek filmes, televíziós adaptációi (pl. Pillangó, Égi madár, Rokonok, Barbárok, Árvácska).</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Realista és naturalista ábrázolásmód, népi írók mozgalma.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – avantgárd irányzatok; a magyar avantgárd	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Stílusirányzatok a századfordulón.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Modernség és hagyomány kérdésfelvetései a magyar avantgárd irodalomban. A 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttének, a csoportok, programok szándékainak, esztétikai elveinek, poétikai megoldásainak feltárása. Dokumentumok megvitatása a magyar avantgárd sajátos helyzetéről, Kassák szerepéről.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Világirodalom – avantgárd irányzatok. Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban).</p> <p>Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok dokumentumaiból, illetve néhány irodalmi alkotás (pl. Marinetti, Majakovszkij; Trakl, G. Benn; Apollinaire, Éluard műveiből). A jellemzően nem irodalmi irányzatok (kubizmus, konstruktivizmus, dada, stb.) néhány célkitűzése, formajegye. A magyar avantgárd sajátosságai, az aktivizmus programja; Kassák Lajos szerepe (egy-két művének ismerete, pl. <i>Mesteremberek</i>; <i>A ló meghal...</i>).</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a 20. sz. eleji stílusirányzatok létrejöttét, a csoportok, programok szándékait, esztétikai elveit, poétikai megoldásait; – a magyar avantgárd sajátos helyzetét, Kassák szerepét. 	<p><i>Vizuális kultúra</i>; <i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: az avantgárd a képzőművészetekben (futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, kubizmus, konstruktivizmus, dada); az expresszionista és szürrealista filmművészet.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Avantgárd, futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus, aktivizmus, szabad vers, szimultanizmus, önműködő írás, képvers.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – Kosztolányi Dezső	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Kosztolányi egy novellája és lírai alkotása(i), memoriterek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Törekvés a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok szellemi hátterének megértésére, a morális gondolkodásra és ítéletalkotásra. A személyiség, az egyediség tisztelete, a közös emberi sorsból fakadó szolidaritás.</p> <p>Kosztolányi jellegzetes lírai témáira, poétikai megoldásaira összpontosító műelemzések. Kis- és nagyepikájából néhány jelentős darab értelmezése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Kosztolányi Dezső életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl. impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Kosztolányi helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek</i>: urbanizáció, kulturális élet, sajtó.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Kosztolányi-művek filmes feldolgozásai.</p>

<p>Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok (pl. <i>A szegény kisgyermek panaszai</i>); <i>Számadás</i>-kötet; kis- és nagyszerkezetek; ars poeticák; legalább 4 lírai alkotás, köztük: <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i>.</p> <p>Novellák (pl. <i>A kulcs</i>, <i>Fürdés</i> stb.) és novellaciklusok (Esti Kornél-novellák).</p> <p>Egy Kosztolányi-regény (pl. <i>Édes Anna</i>, <i>Pacsirta</i>) elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – műelemzések során megismeri Kosztolányi jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait; kis- és nagyepikájának néhány jelentős darabját; – képes lírai és epikai alkotások önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: Kosztolányi egy regénye és két novellája; lírai alkotásai, <i>Hajnali részegség</i>, <i>Halotti beszéd</i> és még egy-két műve (memoriter is); – képessé válik a Kosztolányi-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább 4 lírai alkotás, egy regény, két novella alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	<p><i>Etika; Filozófia:</i> filozófiai, lélektani irányzatok, pl. a freudizmus és hatása.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Versciklus, novellaciklus, példázat, lélektan.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Látásmódok: Karinthy Frigyes, Krúdy Gyula</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Karinthy Frigyes: <i>Tanár úr kérem</i>, részlet; karcolat, paródia; esetleg: <i>Ezeregyéjszaka</i> és Szindbád alakja.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A nosztalgia és humor szerepe a műalkotásban és az ember önértelmezésében. Az alkotói életútra összpontosító bemutatás: Karinthy és Krúdy helye a korszakban; alkotás- és látásmódjuk jellemzői. Önálló tájékozódás, műválasztás, műértelmezések, összehasonlító elemzések.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella (pl. <i>A cirkusz; Találkozás egy fiatalemberrel; Barabbás</i>) és a <i>Tanár úr kérem</i> karcolatgyűjtemény darabjai alapján.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – kijelöli Karinthy és Krúdy helyét a korszakban (újságírás; <i>Nyugat</i>, illetve csoporthoz nemtartozás); ismeri alkotás- és látásmódjuk jellemzőit; – képes néhány alkotás 	<p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Huszárik Zoltán <i>Szindbádja</i>. Karinthy műveinek filmes adaptációi, műveinek előadó-</p>

<p>Humorfelfogása (humoreszkjei). Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így irtok ti</i> szemelvényei alapján.</p> <p>Krúdy Gyula írói világa, egyéni hangja legalább egy Szindbád-novella alapján (pl. <i>Negyedik út, Ötödik út</i>); anekdotikusság, az idő és az emlékezés formaalkotó szerepe.</p> <p>A Krúdy-művek atmoszférájának, témáinak, alakjainak, motívumainak megidézése (stílusimitációk, pl. Márai Sándor: <i>Szindbád hazamegy</i>; Huszárík Zoltán: <i>Szindbád</i>).</p>	<p>értelmezésére, műelemzések kritikus befogadására, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műmegközelítésre (pl. novellaelemzések megfogalmazására);</p> <ul style="list-style-type: none"> – képessé válik összehasonlító elemzésekre (párnovellák, pl. <i>A jó tanuló felel / A rossz tanuló felel</i>; ellentétesek, pl. <i>Magyar dolgozat / Röhög az egész osztály</i>); mű és paródiája összevetésére); novellaciklus és film összehasonlító elemzésére; – műismeret: Karinthy (választható valamely műve); Krúdy egy novellája. 	<p>művészeti példái.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> urbanizáció, városi élet Budapesten.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Humor, paródia, karcolat, novellaciklus, hasonmásalak, nosztalgia.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Életmű – Babits Mihály</p>		<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A <i>Nyugat</i> mint folyóirat és mozgalom.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A lét erkölcsi aspektusai a háború, világegés idején. Betegség és prófétai küldetés értelmezési lehetőségei. A vívódó, az örök értékeket védő, a magyarság sorsát egyetemes horizontba helyező művek megismerése.</p> <p>Babits főbb alkotói korszakainak, helyének, szerepének megismertetése, műértelmezések: jellemző témák, hangnemek, motívumok, poétikai megoldások feltárása. A jelentéstulajdonítás során kapcsolatkeresés az európai és a magyar irodalom nagy hagyományaival, kódjaival.</p> <p>A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>Babits Mihály életműve. Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság.</p> <p>Szerepe a <i>Nyugat</i> mozgalomban; irodalmi kapcsolata; esszé- és</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; Babits helyét, szerepét a magyar irodalom és a <i>Nyugat</i> történetében; írásművészetének jellegét; – tisztában van a <i>Nyugat</i> első nemzedéke tevékenységével, jelentőségével; – műelemzések során megismeri Babits jellemző lírai témáit, poétikai megoldásait és a <i>Jónás</i> 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> Babits-portrék.</p> <p><i>Informatika:</i> adattárak internetes közlések (pl. a <i>Nyugat</i>), hanganyagok.</p> <p><i>Etika; Filozófia:</i> filozófiai, etikai irányzatok és hatásuk.</p>	

<p>irodalomtörténet-írói, műfordító tevékenysége.</p> <p>Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség együttsége.</p> <p>Jellemző lírai tematika, költői magatartás (békevers, pl. <i>Húsvét előtt</i>; aprófétaszerep elutasítása vagy vállalása, pl. <i>Mint különös hírmondó</i>); versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága (pl. <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i>); ars poeticus alkotások (pl. <i>A lírikus epilógja</i>; <i>Cigány asiralomházban</i>; <i>Csak posta voltál</i>).</p> <p>A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. gyászdal, tárgyias költészet, ditirambus, könyörgésvers). A <i>Jónás könyve</i>, mint az ószövetségi példázat parafrázisa. Jónás és az Úr magatartása. Nyelvhasználati és hangnemi összetettség.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p><i>könyvét</i>;</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes Babits-művek önálló értelmezésének megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Esti kérdés, Ősz és tavasz között</i> és még egy-két műve (memoriter is) és a <i>Jónás könyve</i>; – képessé válik a Babits-életmű jellemzőinek bemutatására (legalább négy lírai alkotás); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Bergsoni időszemlélet, ditirambus, prófétaság, küldetéstudat, rájátszás.</p>	

Irodalom
12. évfolyam
óraszám: heti 3
32 hétre 96 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Év eleji ismétlés	Órakeret 0+3 óra

Irodalom

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Életmű – József Attila	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	József Attila: <i>Altató; Betlehemi királyok; Mama</i> ; művek az 5–8. évfolyamról.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az esztétikai élmény hatása az önismeretre, a világismeretre. Igény és képesség az ízlés önálló fejlesztésére. Egyén és közösség viszonyrendszerének ellentmondásossága. Annak felismerése, hogy a társadalmi-szociális elkötelezettség és az egyéni lét értelmezése egyszerre van jelen az életműben. Az életmű főbb alkotói korszakainak többféle megközelítésmódot alkalmazó megismertetése. József Attila helye, szerepe a magyar irodalom történetében; írásművészetének jellege. A komplex képek elemzése révén (is) a kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése. Műelemzések: jellemző lírai témák, stílusirányzati jellemzők, poétikai megoldások feltárása. Felkészítés önálló versértelmezések megfogalmazására, vélemények, interpretációk befogadására.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
József Attila életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák (pl. <i>Tiszta szívvel; Tudod, hogy nincs bocsánat</i>); világkép, költészetfelfogás (pl. <i>Ars poetica; Thomas Mann</i> üdvözlése). Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása. Jellemző lírai tematika (pl. <i>Külvárosi éj; Óda; Nem emel föl</i>); gondolati költészet 1932-1934 között (pl. <i>Téli éjszaka, Reménytelenül; A város peremén</i>); kései költészet (közéleti, pl. <i>Levegőt; A Dunánál; Hazám</i> ; szerelmi, pl. <i>Nagyon fáj</i> ; tragikus önsors versek, pl. <i>Karóval jöttél</i>);	A tanuló – ismeri az életmű főbb alkotói korszakait; József Attila helyét, szerepét a magyar irodalom történetében; – írásművészetének jellegét; – műelemzések során megismeri József Attila jellemző lírai témáit, motívumait, poétikai megoldásait; – képes önálló versértelmezések megfogalmazására; – műismereti minimuma: <i>Külvárosi éj; Óda; Tudod, hogy nincs bocsánat</i> és még 4-5 műve (memoriter is); – képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására	<i>Informatika</i> : könyvtári és internetes tájékozódás József Attila dokumentumokról. <i>Ének-zene</i> : megzenésített költemények. <i>Etika; Filozófia</i> : korabeli irányzatok és hatásuk; filozófiai kérdésfelvetések.

<p><i>Talán eltűnök hirtelen...</i>). Versszerkezetek, verstípusok, hangnemek, formák, témák, motívumok (pl. gyermek, éjszaka, külváros, bűntudat) gazdagsága. Komplex költői képek (síkváltások). Hatása a későbbi költészetre (pl. Pilinszky, Nagy László). A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. freudizmus, agitatív vers, szegényember-vers, szonettkoszorú).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>(legalább 12 lírai alkotás alapján); a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, memoriterek tolmácsolására.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Komplex kép, síkváltás, szabad vers, létösszegzés, időszembesítés, önmegszólítás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Világirodalom – epikai és lírai törekvések a 20. században és a kortárs irodalomban	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Avantgárd irányzatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése A 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából) pl. Kafka (pl. <i>Az átváltozás</i>); Thomas Mann (pl. <i>Tonio Kröger / Mario és a varázsló</i>; Bulgakov: <i>A Mester és Margarita</i>; Camus (pl.: <i>Közöny</i>); Orwell (pl. <i>Allatfarm / 1984</i>); Faulkner, Hemingway, Hrabal, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból és kortárs művekből. A választott szerzők jellemző tematikája, kérdésfelvetése; formanyelvi, szóhasználati sajátosságai.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a 20. századi irodalom néhány meghatározó tendenciáját; – ismer néhány jellemző, jelentős 20. századi epikus művet, részletet (pl. Bulgakov, Camus, Faulkner, Hemingway, Hrabal, Kafka, Thomas Mann, Orwell, I. B. Singer, Szolzsenyicin alkotásaiból) és kortárs szerzők epikai és lírai alkotásait; – ismeri egy kiemelkedő lírikus 	<p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret</i>: filmes feldolgozások, pl. Kafka, Orwell, Hrabal műveiből.</p>

<p>Művek és adaptációik összevetése.</p> <p>Lírai alkotások (szemelvények, részletek).</p> <p>Legalább egy lírikus látásmódja egy-két művének elemző megközelítésével (pl. T. S. Eliot).</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek (pl. intellektuális költészet, mitologizálás, mitoszregény, dokumentumirodalom, parabola, egzisztencializmus).</p>	<p>portróját, egy-két művét (pl. T. S. Eliot);</p> <ul style="list-style-type: none"> – képes önálló műértelmezések megfogalmazására; – lehetőséget kap saját olvasmányélményeinek előadására (műbemutató / ajánlás). 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Neoavantgárd, posztmodern, családrégény, objektív líra, vezérmotívum, montázstechnika, abszurd.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Színház- és drámatörténet – a 20. századi és a kortárs drámairodalom néhány törekvése	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Csehov és még egy 19. század végi szerző dramaturgiája.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A színházi hatásrendszer befogadása; a társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok háttérének megértése. Annak megélése, hogy a művekben megjelenített konfliktusok átélése, megértése segítséget ad a saját életproblémák felismerésében, értelmezésében. A színház és a dráma alakulása, jellegzetes tendenciák. A drámai történetmondás sajátosságai. Színház és dráma kapcsolata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>A 20. századi és/vagy a kortárs drámairodalom egy-két jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista dráma, groteszk színház, amerikai drámairodalom köréből).</p> <p>Szemelvények, részletek drámai művekből, pl. Brecht (pl. <i>Koldusopera/Kurázi mama</i>; Beckett: <i>Godot-ra várva</i>; Ionesco: <i>A kopasz énekesnő</i>; Dürrenmatt (pl. <i>Az öreg hölgy látogatása/A fizikusok</i>); egy szerző, mű középpontba állítása.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – megismeri a 20. századi és/vagy kortárs dráma és színház néhány jellemző tendenciáját; – elemez egy-két jelentős 20. századi vagy kortárs alkotást, újításainak (vagy a hagyomány és újítás kettősségének) figyelembevételével; bemutatja dramaturgiájuk sajátosságait; – megismer néhány álláspontot a művek értelmezéséhez; – lehetőség szerint megtekint egy színházi előadást (vagy felvételét), és közös elemzéssel értékeli az adott 	<p><i>Dráma és tánc:</i> színháztörténet, színházművészet.</p>

ismeretek (pl. epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatosság, groteszk komédia, paradoxon).	<p>interpretációt;</p> <ul style="list-style-type: none"> – lehetőség szerint kidolgoznak egy-egy jelenetet az elemzett művekből; – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására. 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Epikus színház, abszurd dráma.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portré – Radnóti Miklós		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Radnóti egy-két műve, köztük: <i>Nem tudhatom</i> (memoriter is). Klasszicizálás, antikvitás; idill, tragikum; az ekloga műfajának története.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A költői és prófétai hivatás a világháború küszöbén és a II. világháború alatt. Költői magatartásformák, jellemző műfajok, témák több szempontú megközelítése. A műfaji konvenció jelentéshordozó szerepének bemutatása. Versszervező elvek felismerése és értelmezése. Az esztétikai érzék, a formaérzék fejlesztése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>Radnóti Miklós portréja. Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői (pl. <i>Töredék</i>), Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jóság, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, pl. <i>Nem tudhatom</i>, hitvesi költészet, pl. <i>Tétova óda</i>, <i>Levél a hitveshez</i>). Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stiláris sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.). Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján, pl. <i>Negyedik ecloga</i>). A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz (pl. <i>Erőltetett menet</i>, <i>Razglednicák</i>).</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – műismereti minimuma: <i>Nem tudhatom</i>, <i>Hetedik ecloga</i> és még két műve; – Radnóti kapcsán alkalmassá válik legalább 4 alkotásának és a műveiről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására. 	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> munkaszolgálat, munkatábor.</p> <p><i>Földrajz:</i> emlékhelyek, Radnóti életének, sorsának topológiája.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Eklogaciklus, idill és tragikum, razglednica.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Portrék – Szabó Lőrinc, Márai Sándor, Pilinszky János, Weöres Sándor, Ottlik Géza	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom néhány jelentős szerzőjének már megismert életműve vagy portréja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az erkölcs, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban.</p> <p>A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. A kreativitás, a képzelőerő, a képzettársítási képesség fejlesztése.</p> <p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Szabó Lőrinc költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i>; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján.</p> <p>Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (pl. a <i>Rongyszőnyeg</i>; <i>Magyar etüdök</i> alapján); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánzatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei).</p> <p>Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai (a <i>Harmadnapon</i> és még egy műve alapján, pl. <i>Négysoros</i>, <i>Francia fogoly</i>, <i>Harbach 1944</i>, <i>Apokrif</i> stb.).</p> <p>Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (pl. <i>Egy polgárvallomása</i>; <i>A gyertyák csonkig égnek</i>; <i>Napló</i>); esszé-részlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>) alapján; az emigráns léthelyzet hatása.</p> <p>Ady Endre publicisztikájából</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimum: Szabó Lőrinc egy-két műve, Weöres Sándor egy-két műve; Pilinszky János <i>Harmadnapon</i> és még egy műve; – választhat: Márai Sándor egy-két alkotása; Ottlik Géza egyik műve; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására. 	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Bódy Gábor: <i>Psyché</i>.</p> <p><i>Informatika</i>: adattárak, honlapok, önálló tájékozódás pl. a Márai- és az Ottlik- kultuszról.</p>

<p>részlet (pl. <i>Ismeretlen Korvin-kódex margójára</i>, Kosztolányi Dezső esszérészlet (pl. <i>Ábécé a fordításról és ferdítésről</i>), Illyés Gyula esszérészlet (pl. <i>Hajszálgyökerek</i>) Ottlik Géza: <i>Iskola a határon</i> - sok szempontú regényértelmezés.</p> <p>A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p> <p>Utalás egy-egy téma, motívum, poétikai jellemző kortárs irodalmi megjelenítésére; az evokáció, az intertextualitás néhány példája.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szerepvers, stílusutánpás, négysoros.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Látásmódok – Illyés Gyula, Németh László, Örkény István, Nagy László	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Képesség lírai, epikai művek, drámák értelmezésére, önálló feldolgozására.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. Szerzők több szempontú bemutatása, életművük jellege, szerepük a magyar irodalomban. Téma, hangnem, beszédhelyzet és műfaj összefüggéseinek megfogalmazása néhány jellegzetes példán. Egy-egy mű korabeli és mai hatása (pl. <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> ; egyperces novellák).	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Illyés Gyula lírájának sajátosságai az <i>Egy mondat a zsarnokságról</i> és más műve alapján (pl. <i>Bartók, Koszorú</i>); az irodalmi szociográfia műfaja, I. <i>Puszták népe</i> (vagy részletek).</p> <p>Németh László egy regénye (pl. <i>Iszony</i>) vagy egy drámája (pl. <i>II. József; A két Bolyai</i>).</p> <p>Nagy László költői világa,</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az adott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – műismereti minimuma: Illyés Gyula egy műve; – továbbá választhat: Németh László egy műve; Örkény István néhány műve; Nagy 	<p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret</i>: Örkény műveinek filmes adaptációi.</p> <p><i>Informatika</i>: internetes közlés, adattárak – önálló tájékozódás.</p>

alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (pl. <i>Himnusz minden időben, Ki viszi át a szerelmet; József Attila!; Menyegző</i>).	László egy-két műve; esszészlet Illyés Gyula, Németh László műveiből; – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére; memoriterek tolmácsolására.	
Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a <i>Tóték</i> alapján. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Népi írók mozgalma, irodalmi szociográfia, hosszúének, portrévers, képvers, groteszk látásmód, egyperces novella.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Művelődéstörténeti, irodalomtörténeti tájékozódás – Portrék, látásmódok a 20. század magyar irodalmából (választható szerzők, művek)	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A 20. századi magyar irodalom jellemzői (életművek, portrék, látásmódok).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. A magyar irodalom sokféleségének, határokon átnyúló egységének megbecsülése. Művelődéstörténeti és irodalomtörténeti tájékozódás, irányzatok, csoportok, szerzők sajátosságai. A 20. század különböző korszakainak kulturális, irodalmi törekvései. Különböző típusú, terjedelmű és műfajúepikai, lírai művek, továbbá esszék elemzése, értelmezése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Választás alapján művek, szemelvények 20. századi: – szépprózai alkotásokból, pl. Gion Nándor, Mészöly Miklós, Nyirő József (pl. <i>Úz Bence, Kopjafák</i>), Szabó Magda (pl. <i>Abigél</i>), Sánta Ferenc (pl. <i>Sokan voltunk</i>), Sütő András műveiből; – lírikusok munkásságából, pl. Áprily Lajos, Dsida Jenő, Nemes Nagy Ágnes, Orbán Ottó, Sinka István, Szilágyi Domokos egy-két műve; – értekező prózai művekből, esszékből, pl. Nemes Nagy	A tanuló – tisztában van a választott 20. századi szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; – megismeri a század irodalmának néhány törekvését, sajátosságát (nemzeti konzervatív irodalom, népi írók mozgalma, határon túli magyar és emigráns irodalom); – választhat műelemzést /	<i>Informatika</i> : internetes közlés, irodalmi adattárak és honlapok.

<p>Ágnes, Szerb Antal és mások műveiből, például Szabó Dezső Adyról írt esszéiből.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Művelődés- és irodalomtörténeti tájékozódás: a nemzeti konzervatív irodalom, a népi írók mozgalma, a határon túli és emigráns irodalom. – A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek. 	<p>műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján;</p> <ul style="list-style-type: none"> – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Művelődéstörténet, irodalomtörténet, nézőpont, nézőpontváltás, nemzeti konzervatív irodalom, parabola, intertextualitás; költői attitűd, költői szerep; Kárpát-medencei, erdélyi irodalom; emigráns irodalom; „ötágú síp”.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Portrék, látásmódok a kortárs irodalomból(választható szerzők, művek)</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A 20. és 21. századi magyar irodalom tendenciái.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására, értelmezésére és a kapcsolatos vélemények megosztására. Annak a belátása, hogy a kortárs törekvések megismerése segíti a körülöttünk levő világ megértését. Kortárs irodalom: a tájékozottság növelése, az eligazodás támogatása; a fogalmi műveltség bővítése. Kortárs alkotások értelmezése, a művekről szóló vélemények, elemzések mérlegelése. A kortárs irodalmi élet több szempontú bemutatása. Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regényének feldolgozása. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Szemelvények a kortárs szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p> <p>A kortárs dráma és színház világa (egy választott mű elemzése).</p> <p>Irodalmi díjak és díjazottak (a Nobel-díjas: Kertész Imre <i>Sorstalanság</i> című regénye). Kortárs irodalmi élet. A választott szerzőkhöz, művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a kortárs irodalomból választott szerzők életművének jellegével; az alkotók helyével, szerepével; – megismeri a kortárs irodalom néhány törekvését, sajátosságát, a posztmodern, digitális irodalom, hangoskönyv fogalmát; – választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmányélményei alapján; 	<p><i>Dráma és tánc:</i> a kortárs színház irányzatai, példái.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Informatika:</i> a digitális közlés példái.</p>

<p>Tájékozódás az irodalmi és könyvtári adatbázisok, blogok, kritikai folyóiratok, internetes folyóiratok között.</p> <p>Önálló olvasmányválasztás szempontjai, indoklása, értékelése, mások szempontjainak értelmezése.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – értelmez egy kortárs drámai alkotást (lehetőleg megtekinti színházban/felvételről); – információkat szerez a kortárs irodalmi életről (könyvünnepek, sikerkönyvek); irodalmi díjakról (pl. Kertész Imre Nobel-díjas <i>Sorstalanság</i> című regényéről); – a szerzők kapcsán alkalmassá válik a műveikről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére, memoriterek tolmácsolására. 	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kortárs nyilvánosság, nyomtatott és internetes folyóiratok, hangoskönyv, digitális közlés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Regionális kultúra</p>		<p>Órakeret 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A választott tárgyhoz kapcsolódó irodalmi ismeretek.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Azonosulás a szűkebb-tágabb tájegység történeti és jelenkori értékeivel, a regionális kötődés erősítése. Irodalmi emlékhelyek, nemzeti identitás. Eligazodás, tudás- és tapasztalatszerzés a tájegység/település/kerület/iskola stb. kulturális, irodalmi hagyományairól, irodalmi emlékhelyeiről.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>A régió, tájegység, település, kerület, iskola kulturális, irodalmi, múltbeli és jelen hagyományai (pl. kisebbségi irodalom, folklór, múzeum, színház stb.); az ide kötődő, ehhez kapcsolódó szerző(k) irodalmi műve(i). Irodalmi emlékhelyek (szülőház, emlékszoba, kiállítás, múzeum, temető, színház stb.). A választott tárgyhoz kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van a tájegység / település / kerület / iskola stb. kulturális, irodalmi hagyányaival, ismer irodalmi emlékhelyeket; – a tematika kapcsán alkalmassá válik egy szóbeli témakör kifejtésére (érettségi követelményrendszer). 	<p><i>Vizuális kultúra; Hon és népismeret; Földrajz; Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> régió, tájegység, történelmi emlékezet, emlékhely, hagyomány. <i>Társadalomismeret:</i> civil társadalom, a lokális kulturális szerveződések jelentősége.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Régió, regionalitás, hagyomány, kisebbség, nemzetiség, folklór, az irodalom „földrajza”, interkulturalitás, kulturális emlékezet.</p>		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az irodalom határterületei		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Népköltészet, műköltészet, alkalmi költészet. Szórakoztató irodalom, slágerszöveg.		
A témakör nevelési-fejlesztési céljai	Igény és képesség erősítése az ízlés önálló, tudatos fejlesztésére. Az esztétikai és művészeti tudatosság alakítása, fejlesztése. Az irodalmiság változó fogalmának áttekintése, példákkal. Több szempontot érintő megbeszélés az ízlésről, annak kontextusairól, alakulásáról. A művészet kultúraalkotó szerepének megfigyelése. Más kultúrák megismerésének igénye. Az érvelő képesség, a retorikai tudás továbbfejlesztése. Példával való bizonyítása, hogy az irodalom egyrészt folyamatos, másrészt történetileg változó hagyomány.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p>A szórakoztató irodalom típusai, hatáskeltő eszközei és sajátos műfajainak jellemzői (pl. fantasy-irodalom, detektívregény, sci-fi, lektűr; dalszöveg).</p> <p>Az irodalom filmen; filmes feldolgozások.</p> <p>Film- és könyvsikerek, divatjelenségek.</p> <p>Az irodalmi ismeretterjesztés főbb nyomtatott és elektronikus műfajai.</p> <p>A választott témához kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló</p> <ul style="list-style-type: none"> – tisztában van az irodalmiság változó fogalmával; – megérti az ízlés kontextuális függőségét; – alakul igénye és képessége az ízlés önálló fejlesztésére; – fejlődik médiatudatossága, esztétikai és művészeti tudatossága; – választhat műelemzést/műajánlást egyéni olvasmány-élményei/filmélményei alapján; – a tárgykör kapcsán alkalmassá válik a jelenségekről/művekről szóló véleményeknek, elemzéseknek az értelmezésére; egy-egy szóbeli témakör kifejtésére. 	<p><i>Vizuális kultúra:</i> kortárs művészet.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> filmes feldolgozások, mediatizált kultúra.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a zene fogyasztásának jelenségei, zenei szubkultúrák.</p> <p><i>Társadalomismeret:</i> a kulturális fogyasztás társadalmi jellemzői; értékviták.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ízlés, értelmezés, szórakoztatás, populáris kultúra, kultusz, divat, irodalmi ismeretterjesztés, digitális kultúra, (<i>filmes</i>) adaptáció.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Érettségire készítés, összegzés	Órakeret 0+4 óra

A fejlesztés várt eredményei akét évfolyamos ciklus végén	A tanuló szóbeli és írásbeli kommunikációs helyzetekben megválasztja a megfelelő hangnemet, nyelvváltozatot, stílusréteget. Alkalmazza a művelt köznyelv (regionális köznyelv), illetve a nyelvváltozatok nyelvhelyességi normáit, képes felismerni és értelmezni az attól eltérő nyelvváltozatokat.
--	--

Értő módon használja a tömegkommunikációs, illetve az audiovizuális, digitális szövegeket. Az értő, kritikus befogadásra is alapozva képes önálló szövegalkotásra néhány publicisztikai, audiovizuális és informatikai háttérű műfajban, a képi elemek, lehetőségek és a szöveg összekapcsolásában rejlő közlési lehetőségek kihasználásával. Rendszeresen használja a könyvtárat, ide értve a különféle (pl. informatikai technológiákra épülő) információhordozók használatát is. Képes arra, hogy kellő problémaérzékenységgel, kreativitással és önállósággal igazodjon el az információk világában; értelmesen és értékteremtően tudjon élni az önképzés lehetőségeivel.

Bizonyítja szövegelemzési, szövegértelmezési jártasságát a tanult leíró nyelvtani, szövegtani, jelentéstani, pragmatikai ismeretek alkalmazásával; a szépirodalmi szövegek mellett képes szakmai-tudományos, publicisztikai, közéleti (audiovizuális, informatikai alapú) szövegek feldolgozására, értelmezésére is. Bizonyítja különféle szövegek megértését, a szöveg felépítésére, grammatikai jellemzőire, témahálózatára, tagolására irányuló elemzéssel.

A hivatalos írásművek műfajaiban képes önálló szövegalkotásra (pl. önéletrajz, motivációs levél). Képes olvasható, rendezett írásra. Képes szövegek kapcsolatainak és különbségeinek felismerésére, értelmezésére (pl. tematikus, motivikus kapcsolatok, utalások, nem irodalmi és irodalmi szövegek, tények és vélemények összevetése), e képességek alkalmazására elemző szóbeli és írásbeli műfajokban. Alkalmazza az idézés szabályait és etikai normáit. Képes definíció, magyarázat, prezentáció, értekezés (kisértekezés) készítésére az olvasmányaival, a felvetett és tárgyalt problémákkal összefüggésben, maga is meg tud fogalmazni kérdéseket, problémákat.

Bizonyítja a magyar nyelv rendszerének és történetének ismeretét, a grammatikai, szövegtani, jelentéstani, stilisztikai-retorikai, helyesírási jelenségek önálló fölismerését, a tanultak tudatos alkalmazását. Átfogó ismerettel bír a nyelv és társadalom viszonyáról, illetve a nyelvi állandóság és változás folyamatáról. Anyanyelvi műveltségének fontos összetevője a tájékozottság a magyar nyelv eredetéről, rokonságáról, történetének főbb korszakairól; a magyar nyelv és a magyar művelődés kapcsolatának tudatosítása.

Tudja alkalmazni a művek műfaji természetének, poétikai jellemzőinek megfelelő szövegfeldolgozási eljárásokat, megközelítési módokat. Fel tudja ismerni a szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegekben megjelenített értékeket, erkölcsi kérdéseket, álláspontokat, motivációkat, magatartásformákat, képes ezek értelmezésére, önálló értékelésére.

Képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, példával történő bemutatására, következtetések megfogalmazására. Részt vesz elemző beszélgetésekben, ennek tartalmához hozzájárul saját véleményével. Képes az irodalmi művekben megjelenő álláspontok azonosítására, követésére, megvitatására, összehasonlítására, eltérő vélemények megértésére, újrafogalmazására.

	<p>Tájékozott az olvasott, feldolgozott lírai alkotások különböző műfajaiban, poétikai megoldásaiban, kompozíciós eljárásaiban.</p> <p>Képes tudásanyagának többféle szempontot követő megfogalmazására írásban a magyar és a világirodalom kiemelkedő alkotóiról.</p> <p>Meggyőzően be tudja mutatni a tanult stíluskorszakok, irányzatok sajátosságait.</p> <p>Képes a feldolgozott epikai, lírai és drámai művek jelentésének, erkölcsi tartalmának tárgyyszerű ismertetésére.</p> <p>Be tud mutatni műveket, alkotókat a magyar és világirodalom korszakaiból, továbbá a kortárs irodalomból.</p> <p>Képes művek közötti kapcsolatok, témák, fölismerése és értékelése, az evokáció, az intertextualitás példáinak bemutatására. Képes különböző korokban keletkezett alkotások tematikai, poétikai szempontú értelmezésére, összevetésére.</p> <p>Képes memoriterek szöveghű tolmácsolására, kifejező szövegmondásra.</p>
--	--

MATEMATIKA

Az iskolai matematikatanítás célja, hogy hiteles képet nyújtson a matematikáról mint tudásrendszeréről és mint sajátos emberi megismerési, gondolkodási, szellemi tevékenységről. A matematika tanulása érzelmi és motivációs vonatkozásokban is formálja, gazdagítja a személyiséget, fejleszti az önálló rendszerezett gondolkodást, és alkalmazásra képes tudást hoz létre. A matematikai gondolkodás fejlesztése segíti a gondolkodás általános kultúrájának kiteljesedését.

A matematikatanítás feladata a matematika különböző arculatainak bemutatása. A matematika: kulturális örökség; gondolkodásmód; alkotó tevékenység; a gondolkodás örömeinek forrása; a mintákban, struktúrákban tapasztalható rend és esztétikum megjelenítője; önálló tudomány; más tudományok segítője; a mindennapi élet része és a szakmák eszköze.

A tanulók matematikai gondolkodásának fejlesztése során alapvető cél, hogy mind inkább ki tudják választani és alkalmazni tudják a természeti és társadalmi jelenségekhez illeszkedő modelleket, gondolkodásmódokat (analógiás, heurisztikus, becslésen alapuló, matematikai logikai, axiomatikus, valószínűségi, konstruktív, kreatív stb.), módszereket (aritmetikai, algebrai, geometriai, függvénytani, statisztikai stb.) és leírásokat. A matematikai nevelés sokoldalúan fejleszti a tanulók modellalkotó tevékenységét. Ugyanakkor fontos a modellek érvényességi körének és gyakorlati alkalmazhatóságának eldöntését segítő képességek fejlesztése. Egyaránt lényeges a reprodukív és a problémamegoldó, valamint az alkotó gondolkodásmód megismerése, elsajátítása, miközben nem szorulhat háttérbe az alapvető tevékenységek (pl. mérés, alapszerkesztések), műveletek (pl. aritmetikai, algebrai műveletek, transzformációk) automatizált végzése sem. A tanulás elvezethet a matematika szerepének megértésére a természet- és társadalomtudományokban, a humán kultúra számos ágában. Segít kialakítani a megfogalmazott összefüggések, hipotézisek bizonyításának igényét. Megmutathatja a matematika hasznosságát, belső szépségét, az emberi kultúrában betöltött szerepét. Fejleszti a tanulók térbeli tájékozódását, esztétikai érzékét.

A tanulási folyamat során fokozatosan megismertetjük a tanulókkal a matematika belső struktúráját (fogalmak, axiómák, tételek, bizonyítások elsajátítása). Mindezzel fejlesztjük a tanulók absztrakciós és szintetizáló képességét. Az új fogalmak alkotása, az összefüggések felfedezése és az ismeretek feladatokban való alkalmazása fejleszti a kombinatív készséget, a kreativitást, az önálló gondolatok megfogalmazását, a felmerült problémák megfelelő önbizalommal történő megközelítését, megoldását. A diszkussziós képesség fejlesztése, a többféle megoldás keresése, megtalálása és megbeszélése a többféle nézőpont érvényesítését, a komplex problémakezelés képességét is fejleszti. A folyamat végén a tanulók eljutnak az önálló, rendszerezett, logikus gondolkodás bizonyos szintjére.

A műveltségi terület a különböző témakörök szerves egymásra épülésével kívánja feltárni a matematika és a matematikai gondolkodás világát. A fogalmak, összefüggések érlelése és a matematikai gondolkodásmód kialakítása egyre emelkedő szintű spirális felépítést indokol – az életkori, egyéni fejlődési és érdeklődési sajátosságoknak, a bonyolódó ismereteknek, a fejlődő absztrakciós képességnek megfelelően. Ez a felépítés egyaránt lehetővé teszi a lassabban haladókkal való foglalkozást és a tehetség kibontakoztatását.

A matematikai értékek megismerésével és a matematikai tudás birtokában a tanulók hatékonyan tudják használni a megszerzett kompetenciákat az élet különböző területein. A matematika a maga hagyományos és modern eszközeivel segítséget ad a természettudományok, az informatika, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a tanulóknak rendelkezniük kell azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék,

hogyan a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatjuk. Az adatok, táblázatok, grafikonok értelmezésének megismerése nagyban segítheti a mindennapokban, és különösen a média közleményeiben való reális tájékozódásban. Mindehhez elengedhetetlen egyszerű matematikai szövegek értelmezése, elemzése. A tanulóktól megkívánjuk a szaknyelv életkornak megfelelő, pontos használatát, a jelölésrendszer helyes alkalmazását írásban és szóban egyaránt.

A tanulók rendszeresen oldjanak meg önállóan feladatokat, aktívan vegyenek részt a tanítási, tanulási folyamatban. A feladatmegoldáson keresztül a tanuló képessé válhat a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára. Kialakul bennük az önellenőrzés igénye, a sajátunktól eltérő szemlélet tisztelete. Mindezek érdekében is a tanítás folyamában törekedni kell a tanulók pozitív motiváltságának biztosítására, önállóságuk fejlesztésére. A matematikatanítás, -tanulás folyamatában egyre nagyobb szerepet kaphat az önálló ismeretszerzés képességnek fejlesztése, az ajánlott, illetve az önállóan megkeresett, nyomtatott és internetes szakirodalom által. A matematika lehetőségeihez igazodva támogatni tudja az elektronikus eszközök (zsebszámológép, számítógép, grafikus kalkulátor), Internet, oktatóprogramok stb. célszerű felhasználását, ezzel hozzájárul a digitális kompetencia fejlődéséhez.

A tananyag egyes részleteinek csoportmunkában való feldolgozása, a feladatmegoldások megbeszélése az együttműködési képesség, a kommunikációs képesség fejlesztésének, a reális önértékelés kialakulásának fontos területei. Ugyancsak nagy gondot kell fordítani a kommunikáció fejlesztésére (szövegértésre, mások szóban és írásban közölt gondolatainak meghallgatására, megértésére, saját gondolatok közlésére), az érveken alapuló vitakészség fejlesztésére. A matematikai szöveg értő olvasása, tankönyvek, lexikonok használata, szövegekből a lényeg kiemelése, a helyes jegyzeteléshez szoktatás a felsőfokú tanulást is segíti.

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jártas a problémamegoldásban. A matematikatanításnak kiemelt szerepe van a pénzügyi-gazdasági kompetenciák kialakításában. Életkortól függő szinten, rendszeresen foglalkozunk olyan feladatokkal, amelyekben valamilyen probléma legjobb megoldását keressük. Szánjunk kiemelt szerepet azoknak az optimumproblémáknak, amelyek gazdasági kérdésekkel foglalkoznak, amikor költség, kiadás minimumát; elérhető eredmény, bevétel maximumát keressük. Fokozatosan vezessük be matematikafeladatainkban a pénzügyi fogalmakat: bevétel, kiadás, haszon, kölcsön, kamat, értékcsökkenés, -növekedés, törlesztés, futamidő stb. Ezek a feladatok erősítik a tanulóknál azt a tudatot, hogy matematikából valóban hasznos ismereteket tanulnak, ill. hogy a matematika alkalmazása a mindennapi élet szerves része. Az életkor előrehaladtával egyre több példát mutassunk arra, hogy milyen területeken tud segíteni a matematika. Hívjuk fel a figyelmet arra, hogy milyen matematikai ismereteket alkalmaznak az alapvetően matematikaigényes, ill. a matematikát csak kisebb részben használó szakmák (pl. informatikus, mérnök, közgazdász, pénzügyi szakember, biztosítási szakember, ill. pl. vegyész, grafikus, szociológus stb.), ezzel is segítve a tanulók pályaválasztását.

A matematikához való pozitív hozzáállást nagyban segíthetik a matematika tartalmú játékok és a matematikához kapcsolódó érdekes problémák és feladványok.

A matematika a kultúrtörténetnek is része. Segítheti a matematikához való pozitív hozzáállást, ha bemutatjuk a tananyag egyes elemeinek a művészetekben való alkalmazását. A motivációs bázis kialakításában komoly segítség lehet a matematikatörténet egy-egy mozzanatának megismertetése, a máig meg nem oldott, egyszerűnek tűnő matematikai sejtések megfogalmazása, nagy matematikusok életének, munkásságának megismerése. A NAT néhány matematikus ismeretét előírja minden tanuló számára: Euklidész, Pitagorasz, Descartes, Bolyai Farkas, Bolyai János, Thalész, Euler, Gauss, Pascal, Cantor, Erdős, Neumann. A kerettanterv ezen kívül is sok helyen hívja fel a tananyag matematikatörténeti érdekességeire a figyelmet.

A matematika oktatása elképzelhetetlen állítások, tételek bizonyítása nélkül. Hogy a tananyagban szereplő tételek beláttatása során milyen elfogadott igazságokból indulunk ki, s mennyire részletezünk egy bizonyítást, nagymértékben függ az állítás súlyától, a csoport befogadó képességétől, a rendelkezésre álló időtől stb. Ami fontos, az a bizonyítás iránti igény felkeltése, a logikai levezetés szükségességének megértetése. Ennek mikéntjét a helyi tantervre támaszkodva mindig a szaktanárnak kell eldöntenie, ezért a tantervben a tételek megnevezése mellett nem szerepel utalás a bizonyításra. A fejlesztési cél elérése szempontjából - egy adott tanulói közösség számára - nem feltétlenül a tantervben szereplő (nevesített) tételek a legalkalmasabbak bizonyítás bemutatására, gyakorlására.

Minden életkori szakaszban fontos a differenciálás. Ez nem csak az egyéni igények figyelembevételét jelenti. Sokszor az alkalmazhatóság vezérli a tananyag és a tárgyalásmód megválasztását, más esetekben a tudományos igényesség szintje szerinti differenciálás szükséges. Egy adott osztály matematikatanítása során a célok, feladatok teljesíthetősége igényli, hogy a tananyag megválasztásában a tanulói érdeklődés és a pályaaorientáció is szerepet kapjon. A matematikát alkalmazó pályák felé vonzó tanulók gondolkodtató, kreativitást igénylő versenyfeladatokkal motiválhatók, a humán területen továbbtanulni szándékozók számára érdekesebb a matematika kultúrtörténeti szerepének kidomborítása, másoknak a középiskolai matematika gyakorlati alkalmazhatósága fontos. A fokozott szaktanári figyelem, az iskolai könyvtár és az elektronikus eszközök használatának lehetősége segíthetik az esélyegyenlőség megvalósulását.

A 9–10. évfolyamra vonatkozó általános irányelvek

Ez a tanterv mindazon tanulóknak szól, akik a 9. osztályban még nem választottak matematikából emelt szintű képzést. Azoknak is, akik majd később, fakultáción akarnak felkészülni matematikaigényes pályákra, és természetesen azoknak is, akiknek a középiskola után nem lesz rendszeres kapcsolatuk a matematikával, de egész életükben hatni fog, hogy itt milyen készségeik alakultak ki a problémamegoldásban, a rendszerező, elemző gondolkodásban. Ezeket a tanulókat ebben az időszakban lehet megnyerni a gazdasági fejlődés szempontjából meghatározó fontosságú természettudományos, műszaki, informatikai pályáknak.

A megismerés módszerei között továbbra is fontos a gyakorlati tapasztalatszerzés, de az ismertszerzés fő módszere a tapasztalatokból szerzett információk rendszerezése, igazolása, ellenőrzése, és az ezek alapján elsajátított ismeretanyag alkalmazása. A középiskola első két évfolyamán sok, korábban már szereplő ismeret, összefüggés, fogalom újra előkerül, úgy, hogy a fogalmak definiálásán, az összefüggések igazolásán, az ismeretek rendszerezésén, kapcsolataik feltárásán és az alkalmazási lehetőségeik megismerésén van a hangsúly. Ezért a tanulóknak meg kell ismerkedniük a tudományos feldolgozás alapvető módszereivel. (Mindenki által elfogadott alapelvek/axiómák, már bizonyított állítások, új sejtések, állítások megfogalmazása és azok igazolása, a fentiek összegzése, a nyitva maradt kérdések felsorolása, a következmények elemzése.) A felsorolt célok az általános iskolai matematikatanítás céljaihoz képest jelentős többletet jelentenek, ezért is fontos, hogy változatos módszertani megoldásokkal tegyük könnyebbé az átmenetet.

A problémamegoldás megszerettetésének igen fontos eszközei lehetnek a matematikai alapú játékok. A gyerekek szívesen játszanak maradékos osztáson, oszthatósági szabályokon alapuló számjátékokat, és szimmetriákon alapuló geometriai, rajzos játékokat. Nyerni akarnak, ezért természetes módon elemezni kezdik a szabályokat, lehetőségeket. Olyan következtetésekre jutnak, olyan elemzéseket végeznek, amelyeket hagyományos feladatokkal nem tudnánk elérni. A matematikatanításnak ebben a szakaszában sok érdekes matematikatörténeti vonatkozással lehet közelebb hozni a tanulókhöz a tantárgyat. A témakör egyes elemeihez kapcsolódva mutassuk be néhány matematikus életútját. A geometria egyes területeinek (szimmetriák, aranymetszés) a művészetekben való alkalmazásait megjelenítve

világossá tehetjük a tanulók előtt, hogy a matematika a kultúra elválaszthatatlan része. Az ezekre a témákra fordított idő bőven megtérül az ennek következtében növekvő érdeklődés, javuló motiváció miatt. (A tantervben *dőlt* betűkkel szerepelnek ezek a részek.)

Változatos példákkal, feladatokkal mutathatunk rá arra, hogy milyen előnyöket jelenthet a mindennapi életben, ha valaki jól tud problémákat megoldani. Gazdasági, sport témájú feladatokkal, számos geometriai és algebrai szélsőérték-feladattal lehet gyakorlati kérdésekre optimális megoldásokat keresni.

Ez az életkor már alkalmassá teszi a tanulókat az önálló ismeretszerzésre. Legyen követelmény, hogy egyes adatoknak, fogalmaknak, ismereteknek könyvtárban, interneten nézzenek utána. Ez a kutatómunka hozzájárulhat a tanulók digitális kompetenciájának növeléséhez, ugyanúgy, mint a geometriai és egyéb matematikai programok használata is.

A tanulók későbbi, matematika szempontjából nagyon különböző céljai, a fogalmi gondolkodásban megnyilvánuló különbségek igen fontossá teszik ebben a szakaszban a differenciálást. Az évfolyamok összetételének a bevezetőben vázolt sokszínűsége miatt nagyon indokolt csoportbontásban tanítani a matematikát.

Az egyes tematikus egységeknél szereplő órakeret a rendszerezésre, ismételésre és számonkérésre szánt óraszámokat is tartalmazza.

A 11–12. évfolyamra vonatkozó általános irányelvek

Ez a szakasz az érettségire felkészítés időszaka is, ezért a fejlesztésnek kiemelten fontos tényezője az elemző- és összegző képesség alakítása. Ebben a két évfolyamban áttekintését adjuk a korábbi évek ismereteinek, eljárásainak, problémamegoldó módszereinek, emellett sok, gyakorlati területen széles körben használható tudást is közvetítünk. Olyanokat, amelyekhez kell az előző évek alapozása, amelyek kissé összetettebb problémák megoldását is lehetővé teszik. Az érettségi előtt már elvárható többféle ismeret együttes alkalmazása. A sík- és térgeometriai fogalmak és tételek mind a térszemlélet, mind az analógiás gondolkodás fejlesztése szempontjából lényegesek. A koordináta-geometria elemeinek tanításával a matematika különböző területeinek összefüggéseit is így a matematika komplexitását mutatjuk meg.

Minden témában nagy hangsúllyal ki kell térnünk a gyakorlati alkalmazásokra, az ismeretek más tantárgyakban való felhasználhatóságára. A statisztikai kimutatások és az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése hozzájárul a vállalkozói kompetencia fejlesztéséhez, a helyes döntések meghozatalához. Gyakran alkalmazhatjuk a digitális technikát az adatok, problémák gyűjtéséhez, a véletlen jelenségek vizsgálatához. A terület-, felszín-, térfogatszámítás más tantárgyakban és mindennapjaink gyakorlatában is elengedhetetlen. A sorozatok, kamatos kamat témakör kiválóan alkalmas a pénzügyi, gazdasági problémákban való jártasság kialakítására.

Az anyanyelvi kommunikáció fejlesztését is segíti, ha önálló kiselőadások, prezentációk elkészítését, megtartását várjuk el a diákoktól. A matematikatörténet feldolgozása például alkalmas erre. Ez sokat segíthet abban, hogy a matematikát kevésbé szerető tanulók se tekintsek gondolkodásmódjuktól távol álló területnek a matematikát.

Az egyes tematikus egységeknél szereplő órakeret a rendszerezésre, ismételésre és számonkérésre szánt óraszámokat is tartalmazza.

MATEMATIKA HELYI TANTERV

4 ÉVES KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS

9. évfolyam (9.a osztály)

Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Példák halmazokra, geometriai alapfogalmak, alapszerkesztések. Halmazba rendezés több szempont alapján. Gyakorlat szövegek értelmezésében. A matematikai szakkifejezések adott szinthez illeszkedő ismerete.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valós számok halmazának ismerete. Kommunikáció, együttműködés. A matematika épülése elveinek bemutatása. Igaz és hamis állítások megkülönböztetése. Halmazok eszközjellegű használata. Gondolkodás; ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfejlesztés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Véges és végtelen halmazok. Végtelen számosság szemléletes fogalma. <i>Matematikatörténet: Cantor.</i>	Annak megértése, hogy csak a véges halmazok elemszáma adható meg természetes számmal.		
Részhalmaz. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség. Halmazok közötti viszonyok megjelenítése.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Szöveges megfogalmazások matematikai modellre fordítása. Elnevezések megtanulása, definíciókra való emlékezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatok, szavak, hangok rendszerezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> halmazműveletek alkalmazása a rendszertanban. <i>Kémia:</i> anyagok csoportosítása.	
Alaphalmaz és komplementer halmaz.	Annak tudatosítása, hogy alaphalmaz nélkül nincs komplementer halmaz. Halmaz közös elem nélküli halmazokra bontása jelentőségének belátása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények osztályozása; besorolás közös rész nélküli halmazokba.	
A megismert számhalmazok: természetes számok, egész számok, racionális számok. A számírás története.	A megismert számhalmazok áttekintése. Természetes számok, egész számok, racionális számok elhelyezése halmazábrában, számegyenesen.	<i>Informatika:</i> számábrázolás (problémamegoldás táblázatkezelővel).	
Valós számok halmaza. Az intervallum fogalma, fajtái. Irracionális szám létezése.	Annak tudatosítása, hogy az intervallum végtelen halmaz.		

<p>Távolsággal megadott pontthalmazok, adott tulajdonságú pontthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).</p>	<p>Ponthalmazok megadása ábrával. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (például két feltétellel megadott pontthalmaz).</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> a tér ábrázolása.</p> <p><i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.</p>
<p>Logikai műveletek: „nem”, „és”, „vagy”, „ha... akkor”. (Folyamatosan a 9–12. évfolyamon.)</p>	<p>Matematikai és más jellegű érvelésekben a logikai műveletek felfedezése, megértése, önálló alkalmazása. A köznyelvi kötőszavak és a matematikai logikában használt kifejezések jelentéstartalmának összevetése. A hétköznapi, nem tudományos szövegekben található matematikai információk felfedezése, rendezése a megadott célnak megfelelően. Matematikai tartalmú (nem tudományos jellegű) szöveg értelmezése.</p>	
<p>Szöveges feladatok. (Folyamatos feladat a 9–12. évfolyamon: a szöveg alapján a megfelelő matematikai modell megalkotása.)</p>	<p>Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és szöveg alapján történő ellenőrzése. Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése. Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (a szövegben előforduló információk). Figyelem összpontosítása. Problémamegoldó gondolkodás és szövegfeldolgozás: az indukció és dedukció, a rendszerezés, a következtetés.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés; információk azonosítása és összekapcsolása, a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv, ok-okozati viszony felismerése és magyarázata.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmódra és a családi életre nevelés.</p>
<p>A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Nyitott mondatok igazsághalmaza, szemléltetés módjai.</p>	<p>A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Halmazok eszközjellegű használata.</p>	
<p>A matematikai bizonyítás. Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás (folyamatos feladat a 9–12.</p>	<p>Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás megkülönböztetése. Érvelés, vita. Érvek és ellenérvek.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások érvelésének összefoglalása és</p>

<p>évfolyamokon).</p> <p><i>Matematikatörténet:</i> Euklidesz szerepe a tudományosság kialakításában.</p>	<p>Ellenpélda szerepe. Mások gondolataival való vitába szállás és a kulturált vitatkozás. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont (pl. a saját és a vitapartner szempontjának) egyidejű követése.</p>	<p>figyelembevétele.</p>
<p>Állítás és megfordítása. „Akkor és csak akkor” típusú állítások.</p>	<p>Az „akkor és csak akkor” használata. Feltétel és következmény felismerése a „Ha ..., akkor ...” típusú állítások esetében. Korábbi, illetve újabb (saját) állítások, tételek jelentésének elemzése.</p>	
<p>Bizonyítás.</p>	<p>Gondolatmenet tagolása. Rendszerezés (érvek logikus sorrendje). Következtetés megítélése helyessége szerint. A bizonyítás gondolatmenetére, bizonyítási módszerekre való emlékezés. Kidolgozott bizonyítás gondolatmenetének követése, megértése. Példák a hétköznapiakból helyes és helytelenül megfogalmazott következtetésekre.</p>	<p><i>Etika:</i> a következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása.</p>
<p>Egyszerű kombinatorikai feladatok: leszámlálás, sorbarendezés, gyakorlati problémák. Kombinatorika a mindennapokban.</p>	<p>Rendszerezés: az esetek összeszámlálásánál minden esetet meg kell találni, de minden esetet csak egyszer lehet számításba venni. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Esetfelsorolások, diskusszió (pl. van-e ismétlődés). Sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás; a sikertelenség okának feltárása (pl. minden feltételre figyelt-e).</p>	<p><i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hétköznapi problémák megoldása a kombinatorika eszközeivel. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> periodicitás, ismétlődés és kombinatorika mint szervezőelv poetizált szövegekben.</p>
<p>A gráffal kapcsolatos alapfogalmak (csúcs, él, foksám). Egyszerű hálózat szemléltetése.</p>	<p>Gráfok alkalmazása problémamegoldásban. Számítógépek egy munkahelyen, elektromos hálózat a lakásban, település úthálózata stb. szemléltetése gráffal.</p>	<p><i>Kémia:</i> molekulák térszerkezete. <i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai</p>

	Gondolatmenet megjelenítése gráffal.	eszközökkel és módszerekkel, hálózatok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: pl. családfa.</i> <i>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedés.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Unió, metszet, különbség, komplementer halmaz. Gráf csúcsa, éle, csúcs fokszáma. Logikai művelet (NEM, ÉS, VAGY. „Ha, akkor ...”). Feltétel és következmény. Sejtés, bizonyítás, megcáfolás. Ellentmondás. Faktoriális.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 70 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és problémamegoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanultak alkalmazása. Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számelmélet elemei. A tanult oszthatósági szabályok. Prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Relatív prímekek. <i>Matematikatörténeti és számelméleti érdekességek:</i> (pl. végtelen sok prímszám létezik, tökéletes számok, barátságos számok, Eukleidész. Mersenne, Euler,	A tanult oszthatósági szabályok rendszerezése. Prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása a felbontás segítségével. Egyszerű oszthatósági feladatok, szöveges feladatok megoldása. Gondolatmenet követése, egyszerű gondolatmenet megfordítása. Érvelés.	

Fermat)		
Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre. Permanencia-elv.	Fogalmi általánosítás: a korábbi definíció kiterjesztése.	
A hatványozás azonosságai.	Korábbi ismeretekre való emlékezés.	
Számok abszolút értéke.	Egyenértékű definíció (távolsággal adott definícióval).	<i>Fizika:</i> hőmérséklet, elektromos töltés, áram, feszültség előjeles értelmezése.
Különböző számrendszerek. A helyi értékes írásmód lényege. Kettes számrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Neumann János.	A különböző számrendszerek egyenértékűségének belátása.	<i>Informatika:</i> kommunikáció ember és gép között, adattárolás egységei.
Számok normálalakja.	Az egyes fogalmak (távolság, idő, terület, tömeg, népesség, pénz, adat stb.) mennyiségi jellemzőinek kifejezése számokkal, mennyiségi következtetések. Számolás normálalakkal írásban és számológép segítségével. A természettudományokban és a társadalomban előforduló nagy és kis mennyiségekkel történő számolás	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> tér, idő, nagyságrendek – méretek és nagyságrendek becslése és számítása az atomok méreteitől az ismert világ méretéig; szennyezés, környezetvédelem.
Nevezetes azonosságok: kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás. Számolási szabályok, zárójelek használata.	Régebbi ismeretek mozgósítása, összeillesztése, felhasználása.	
Szöveges számítási feladatok a természettudományokból, a mindennapokból.	Szöveges számítási feladatok megoldása a természettudományokból, a mindennapokból (pl. százalékszámítás: megtakarítás, kölcsön, áremelés, árleszállítás, bruttó ár és nettó ár, ÁFA, jövedelemadó, járulékok, élelmiszerek százalékos összetétele). A növekedés és csökkenés kifejezése százalékkal („mihez viszonyítunk?”). Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Számológép használata. Az értelmes kerekítés megtalálása.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok. <i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Földrajz:</i> a pénzvilág működése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos élelmiszer-választás, becslések, mérések, számítások.

		<i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.</i>
$(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$ polinom alakja, $a^2 - b^2$ szorzat alakja. Azonosság fogalma.	Ismeretek tudatos memorizálása (azonosságok). Geometria és algebra összekapcsolása az azonosságok igazolásánál.	<i>Fizika: számítási feladatok megoldása (pl. munkatétel).</i>
Egyszerű feladatok polinomok, illetve algebrai törtek közötti műveletekre. Tanult azonosságok alkalmazása. Algebrai tört értelmezési tartománya. Algebrai kifejezések egyszerűbb alakra hozása.	Ismeretek felidézése, mozgósítása (pl. szorzattá alakítás, tört egyszerűsítése, bővítése, műveletek törtekkel).	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számítási feladatok.</i>
Egyes változók kifejezése fizikai, kémiai képletekből.	A képlet értelmének, jelentőségének belátása. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.	<i>Fizika; kémia: képletek értelmezése.</i>
Elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Különböző módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (behelyettesítő módszer, ellentett együtthatók módszere).	<i>Fizika: kinematika, dinamika.</i>
Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladatok.	A mindennapokhoz kapcsolódó problémák matematikai modelljének elkészítése (egyenlet, egyenlőtlenség, illetve egyenletrendszer felírása); a megoldás ellenőrzése, a gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika: kinematika, dinamika. Kémia: százalékos keverési feladatok.</i>
Egy abszolút értéket tartalmazó egyenletek. $ x+c = ax+b$.	Definíciókra való emlékezés.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatvány. Normálalak. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Elsőfokú egyenlet. Egyenletrendszer.
--------------------------------	--

Tematikai egység/	3. Összefüggések, függvények, sorozatok	Órakeret
--------------------------	--	-----------------

Fejlesztési cél	18 óra	
Előzetes tudás	Halmazok. Hozzárendelés fogalma. Grafikonok készítése, olvasása. Pontok ábrázolása koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggések, folyamatok megjelenítése matematikai formában (függvény-modell), vizsgálat a grafikon alapján. A vizsgálat szempontjainak kialakítása. Függvénytranszformációk algebrai és geometriai megjelenítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A függvény megadása, elemi tulajdonságai.	Ismeretek tudatos memorizálása (függvénytani alapfogalmak). Alapfogalmak megértése, konkrét függvények elemzése a grafikonjuk alapján. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése grafikon alapján. Számítógép használata a függvények vizsgálatára.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> időben lejátszódó folyamatok leírása, elemzése. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata, adatkezelés táblázatkezelővel.
A lineáris függvény, lineáris kapcsolatok. A lineáris függvények tulajdonságai. Az egyenes arányosság. A lineáris függvény grafikonjának meredeksége, ennek jelentése lineáris kapcsolatokban.	Táblázatok készítése adott szabálynak, összefüggésnek megfelelően. Időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás megfogalmazása. Modellek alkotása: lineáris kapcsolatok felfedezése a hétköznapiakban (pl. egységár, a változás sebessége). Lineáris függvény ábrázolása paramétereit alapján. Számítógép használata a lineáris folyamat megjelenítésében.	<i>Fizika:</i> időben lineáris folyamatok vizsgálata, a változás sebessége. <i>Kémia:</i> egyenes arányosság. <i>Informatika:</i> táblázatkezelés.
Az abszolútérték-függvény. Az $x \mapsto ax + b $ függvény grafikonja, tulajdonságai ($a \neq 0$).	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	
A négyzetgyökfüggvény. Az $x \mapsto \sqrt{x}$ ($x \geq 0$) függvény grafikonja, tulajdonságai.	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> matematikai inga lengésideje.
A fordított arányosság függvénye. $x \mapsto \frac{a}{x}$ ($ax \neq 0$) grafikonja, tulajdonságai.	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> ideális gáz, izoterma. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.

Függvények alkalmazása.	Valós folyamatok függvénymodelljének megalkotása. A folyamat elemzése a függvény vizsgálatával, az eredmény összevetése a valósággal. A modell érvényességének vizsgálata. Számítógép alkalmazása (pl. függvényrajzoló program). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Fizika:</i> kinematika. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Egyenlet, egyenletrendszer grafikus megoldása.	Egy adott probléma megoldása két különböző módszerrel. Az algebrai és a grafikus módszer összevetése. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Számítógépes program használata.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz:</i> számítási feladatok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény. Valós függvény. Értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, növekedés, fogyás, szélsőérték hely, szélsőérték. Alapfüggvény. Függvénytranszformáció. Lineáris kapcsolat. Meredekség. Grafikus megoldás.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

4 ÉVES KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS

10. évfolyam (10.a osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és problémamegoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanult alkalmazása. Első- és másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően.	

	Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.
--	---

A négyzetgyök definíciója. A négyzetgyök azonosságai.	Számológép használata. A négyzetgyök azonosságainak használata konkrét esetekben.	<i>Fizika:</i> fonálinga lengésideje, rezgésidő számítása.
Az $x \mapsto ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) másodfokú függvény ábrázolása és tulajdonságai. Függvénytranszformációk áttekintése az $x \mapsto a(x-u)^2 + v$ alak segítségével.	Ismeretek felidézése (algebrai ismeretek és függvénytulajdonságok ismerete). Számítógép használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
A másodfokú egyenlet megoldása, a megoldó képlet.	Különböző algebrai módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (szorzattá alakítás, teljes négyzetté kiegészítés). Ismeretek tudatos memorizálása (rendezett másodfokú egyenlet és megoldó képlet összekapcsolódása). A megoldó képlet biztos használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája.
Másodfokú egyenletre vezető gyakorlati problémák, szöveges feladatok.	Matematikai modell (másodfokú egyenlet) megalkotása a szöveg alapján. A megoldás ellenőrzése, gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
Gyöktényező alak. Másodfokú polinom szorzattá alakítása.	Algebrai ismeretek alkalmazása.	
Gyökök és együtthatók összefüggései.	Önellenőrzés: egyenlet megoldásának ellenőrzése.	
Néhány egyszerű magasabb fokú egyenlet megoldása. <i>Matematikatörténet:</i> részletek a harmad- és ötödfokú egyenlet megoldásának történetéből.	Annak belátása, hogy vannak a matematikában megoldhatatlan problémák.	
Egyszerű négyzetgyökös egyenletek. $\sqrt{ax+b} = cx+d$.	Megoldások ellenőrzése.	<i>Fizika:</i> például egyenletesen gyorsuló mozgással kapcsolatos kinematikai feladat.
Másodfokú egyenletrendszer. A behelyettesítő módszer.	Egyszerű másodfokú egyenletrendszer megoldása. A behelyettesítő módszerrel is megoldható feladatok. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	

Egyszerű másodfokú egyenlőtlenségek. $ax^2 + bx + c \geq 0$ (vagy > 0) alakra visszavezethető egyenlőtlenségek ($a \neq 0$).	Egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása. Másodfokú függvény eszközjellegű használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Példák adott alaphalmazon ekvivalens és nem ekvivalens egyenletekre, átalakításokra. Alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz. Hamis gyök, gyökvesztés.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Halmazok eszközjellegű használata.	
Összefüggés két pozitív szám számtani és mértani közepe között. Gyakorlati példa minimum és maximum probléma megoldására.	Geometria és algebra összekapcsolása az azonosság igazolásánál. Gondolatmenet megfordítása.	<i>Fizika:</i> minimum- és maximumproblémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatvány. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Első- és másodfokú egyenlet, diszkrimináns. Egyenletrendszer. Egyenlőtlenség. Számtani közép, mértani közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 78 óra
Előzetes tudás	Tételek, illeszkedés. Sokszögek, háromszögek alaptulajdonságai, négyszögek csoportosítása; speciális háromszögek és négyszögek elnevezése, felismerése, alaptulajdonságaik. Alapszerkesztések, háromszög szerkesztése alapadatokból. Háromszög köré írt kör és beírt kör szerkesztése. Háromszögek egybevágósága. Kör és gömb, hasábok, hengerek és gúla felismerése, alaptulajdonságaik. A Pitagorasz-tétel ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Számítások síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szimmetria szerepének felismerése a matematikában, a valóságban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása, számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Valós probléma geometriai modelljének megalkotása, számítások a modell alapján, az eredmények összevetése a valósággal; a valóságos tárgyak formájának és a tanult formáknak az összevetése, gyakorlati számítások (henger, hasáb, kúp, gúla, gömb). Korábbi ismeretek mozgósítása. Számológép, számítógép használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
------------------	----------------------------------	----------------------------

Geometriai alapfogalmak. Tételek, távolságok és szögek értelmezése.	Idealizáló absztrakció: pont, egyenes, sík, síkidomok, testek. Vázlat készítése.	
A háromszög nevezetes vonalai, körei. Oldalfelező merőlegesek, belső szögfelezők, magasságvonalak, középvonalak tulajdonságai. Körülírt kör, beírt kör. <i>Matematikatörténet:</i> például az Euler-egyenes, Feuerbach-kör bemutatása (interaktív szerkesztőprogrammal).	A definíciók és tételek pontos ismerete, alkalmazása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Konvex sokszögek általános tulajdonságai. Átlók száma, belső szögek összege. Szabályos sokszög belső szöge.	Fogalmak alkotása specializálással: konvex sokszög, szabályos sokszög.	
Kör és részei, kör és egyenes. Ív, húr, körcikk, körszelet. Szelő, érintő.	Fogalmak pontos ismerete.	<i>Fizika:</i> körmozgás, a körpályán mozgó test sebessége. <i>Vizuális kultúra:</i> építészeti stílusok.
A körív hossza. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körív hossza között (szemlélet alapján).	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.	<i>Fizika:</i> körmozgás sebessége, szögsebessége. <i>Földrajz:</i> távolság a Föld két pontja között.
A körcikk területe. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körcikk területe között .	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.	
A szög mérése. A szög ívmértéke.	Mérés, mérési elvek megismerése. Mértékegység-választás, mérőszám.	<i>Fizika:</i> szögsebesség, körmozgás, rezgőmozgás. <i>Földrajz:</i> tájékozódás a földgömbön; hosszúsági és szélességi körök, helymeghatározás.
Thalész tétele. A matematika mint kulturális örökség.	Ismeretek tudatos memorizálása. Állítás és megfordításának gyakorlása.	

Pitagorasz-tétel alkalmazásai. (Koordináta-geometria előkészítése.)	Ismeretek mozgósítása, rendszerezése problémamegoldás érdekében. Állítás és megfordításának gyakorlása.	<i>Fizika:</i> vektor felbontása merőleges összetevőkre.
A tengelyes és a középpontos tükrözés, az eltolás, a pont körüli elforgatás. A transzformációk tulajdonságai. A geometriai vektorfogalom.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Fizika:</i> elmozdulásvektor, forgások. <i>Földrajz:</i> bolygók tengely körüli forgása, keringés a Nap körül.
Egybevágóság, szimmetria.	Szimmetria felismerése a matematikában, a művészetekben, a környezetünkben található tárgyakban.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata. <i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok. <i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test síkjai, szimmetriája.
Szimmetrikus négyszögek. Négyszögek csoportosítása szimmetriáik szerint. Szabályos sokszögek.	Fogalmak alkotása specializálással.	<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok.
Egyszerű szerkesztési feladatok.	Szerkesztési eljárások gyakorlása. Szerkesztési terv készítése, ellenőrzés. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Pontos, esztétikus munkára nevelés.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Vektorok összege, két vektor különbsége.	Műveleti analógiák (összeadás, kivonás).	<i>Fizika:</i> erők összege, két erő különbsége, vektormennyiség változása (pl. sebesség-változás).
Középpontos hasonlóság, hasonlóság. Arányos osztás. A hasonlósági transzformáció.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).

Hasonló alakzatok.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása: a megfelelő szakaszok hosszának aránya állandó, a megfelelő szögek egyenlők, a kerület, a terület, a felszín és a térfogat változik.	
A háromszögek hasonlóságának alapesetei.	Szükséges és elégséges feltétel megkülönböztetése. Ismeretek tudatos memorizálása.	
A hasonlóság alkalmazásai. Háromszög súlyvonalai, súlypontja, hasonló síkidomok kerületének, területének aránya.	Új ismeretek matematikai alkalmazása.	<i>Fizika:</i> súlypont, tömegközéppont. <i>Vizuális kultúra:</i> összetett arányviszonyok érzékeltetése, formarend, az aranymetszés megjelenése a természetben, alkalmazása a művészetekben.
Magasságtétel, befogótétel a derékszögű háromszögben. Két pozitív szám mértani közepe.	Ismeretek tudatos memorizálása, alkalmazása szakaszok hosszának számolásánál, szakaszok szerkesztésénél.	
A hasonlóság gyakorlati alkalmazásai. Távolság, szög, terület a tervrajzon, térképen.	Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése: geometriai modell.	<i>Földrajz:</i> térképkészítés, térképolvasás.
Hasonló testek felszínének, térfogatának aránya.	Annak tudatosítása, hogy nem egyformán változik egy test felszíne és térfogata, ha kicsinyítjük vagy nagyítjuk.	<i>Biológia-egészségtan:</i> példák arra, amikor adott térfogathoz nagy felület (pl. fák levelei) tartozik.
Vektor szorzása valós számmal.	Új műveletfogalom kialakítása és gyakorlása.	<i>Fizika:</i> Newton II. törvénye.
Vektorok felbontása összetevőkre.	Ismeretek mozgósítása új helyzetben. Emlékezés korábbi információkra.	<i>Fizika:</i> eredő erő, eredő összetevőkre bontása.
Bázisvektorok, vektorkoordináták.	Elnevezések, jelek és egyéb megállapodások megjegyzése. Emlékezés definíciókra.	<i>Fizika:</i> helymeghatározás, erővektor felbontása összetevőkre.
Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense és kotangense.		<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű

		összetevőkre.
A Pitagorasz-tétel és a hegyesszög szögfüggvényeinek alkalmazása a derékszögű háromszög hiányzó adatainak kiszámítására. Távolságok és szögek számítása gyakorlati feladatokban, síkban és térben.	A valós problémák matematikai (geometriai) modelljének megalkotása, a problémák önálló megoldása.	<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tér, sík, egyenes, pont. Sokszög. Háromszög, négyszög, speciális háromszög, speciális négyszög. Belső szög, külső szög, átló. Kerület, terület. Egybevágó, hasonló. Szimmetria. Arány. Vektor, vektorművelet. Szinusz, koszinusz, tangens, kotangens.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Valószínűségi kísérletek elvégzése, elemzése. Táblázatok, diagramok olvasása. Százalékszámítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valószínűség fogalmának mélyítése: ismeretek rendszerezése, tapasztalatszerzés újabb kísérletekkel, a kísérletek kiértékelése (relatív gyakoriság, eloszlás), következtetések. Diagram, vonaldiagram, oszlopdiagram, kördiagram készítése, olvasása. Táblázat értelmezése, készítése. Számítógép használata az adatok rendezésében, értékelésében, ábrázolásában.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Statisztikai adatok és ábrázolásuk (gyakoriság, relatív gyakoriság, eloszlás, kördiagram, oszlopdiagram, vonaldiagram).	Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása. Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatként való jegyzése. Diagramok, táblázatok olvasása, készítése. Grafikai szervezők összevetése más formátumú dokumentumokkal, következtetések levonása írott, ábrázolt és számszerű információ összekapcsolásával. Számítógép használata.	<i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása (táblázat, diagram). <i>Földrajz:</i> időjárás, éghajlati és gazdasági statisztikák.	
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz.	A statisztikai mutatók nyújtotta információk helyes értelmezése. Nagy adathalmaz vizsgálata kevés statisztikai jellemzővel: előnyök és hátrányok.	<i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.	

Véletlen esemény és bekövetkezésének esélye, valószínűsége.	A véletlen esemény szimmetria alapján, logikai úton vagy kísérleti úton megadható, megbecsülhető esélye, valószínűsége. Kísérletek, játékok csoportban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> öröklés, mutáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat. Diagram, táblázat. Módusz, medián, átlag. Véletlen kísérlet. Biztos esemény, lehetetlen esemény. Gyakoriság, relatív gyakoriság, esély, valószínűség.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete; számhalmazok ismerete. – Értsék és jól használják a matematika logikában megtanult szakkifejezéseket a hétköznapi életben. – Definíció, tétel felismerése, az állítás és a megfordításának felismerése; bizonyítás gondolatmenetének követése. – Egyszerű leszámplálási feladatok megoldása, a megoldás gondolatmenetének rögzítése szóban, írásban. – Gráffal kapcsolatos alapfogalmak ismerete. Alkalmazzák a gráfokról tanult ismereteiket gondolatmenet szemléltetésére, probléma megoldására. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Egyszerű algebrai kifejezések használata, műveletek algebrai kifejezésekkel; a tanultak alkalmazása a matematikai problémák megoldásában (pl. modellalkotás szöveg alapján, egyenletek megoldása, képletek értelmezése); egész kitevőjű hatványok, azonosságok. – Elsőfokú, másodfokú egyismeretlenes egyenlet megoldása; ilyen egyenletre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz egyenletek felírása és azok megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése. – Elsőfokú és másodfokú (egyszerű) kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása; ilyen egyenletrendszerre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz az egyenletrendszer megadása, megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése. – Egyismeretlenes egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása. – Az időszak végére elvárható a valós számkör biztos ismerete, e számkörben megismert műveletek gyakorlati és elvontabb feladatokban való alkalmazása. – A tanulók képesek a matematikai szöveg értő olvasására, tankönyvek, keresőprogramok célirányos használatára, szövegekből a lényeg kiemelésére. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A függvény megadása, a szereplő halmazok ismerete (értelmezési tartomány, értékkészlet); valós függvény alaptulajdonságainak
---	---

	<p>ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> – A tanult alapfüggvények ismerete (tulajdonságok, grafikon). – Egyszerű függvénytranszformációk végrehajtása. – Valós folyamatok elemzése a folyamathoz tartozó függvény grafikonja alapján. – Függvénymodell készítése lineáris kapcsolatokhoz; a meredekség. – A tanulók tudják az elemi függvényeket ábrázolni koordináta-rendszerben, és a legfontosabb függvénytulajdonságokat meghatározni, nemcsak a matematika, hanem a természettudományos tárgyak megértése miatt, és különböző gyakorlati helyzetek leírásának érdekében is. <p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Térelemek ismerete; távolság és szög fogalma, mérése. – Nevezetes ponthalmazok ismerete, szerkesztésük. – A tanult egybevágósági és hasonlósági transzformációk és ezek tulajdonságainak ismerete. – Egybevágó alakzatok, hasonló alakzatok; két egybevágó, illetve két hasonló alakzat több szempont szerinti összehasonlítása (pl. távolságok, szögek, kerület, terület, térfogat). – Szimmetria ismerete, használata. – Háromszögek tulajdonságainak ismerete (alaptulajdonságok, nevezetes vonalak, pontok, körök). – Derékszögű háromszögre visszavezethető (gyakorlati) számítások elvégzése Pitagorasz-tétellel és a hegyesszögek szögfüggvényeivel; magasságtétel és befogótétel ismerete. – Szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak ismerete. – Vektor fogalmának ismerete; három új művelet ismerete: vektorok összeadása, kivonása, vektor szorzása valós számmal; vektor felbontása, vektorkoordináták meghatározása adott bázisrendszerben. – Kerület, terület, felszín és térfogat szemléletes fogalmának kialakulása, a jellemzők kiszámítása (képlet alapján); mértékegységek ismerete; valós síkbeli, illetve térbeli probléma geometriai modelljének megalkotása. – A geometriai ismeretek bővülésével, a megismert geometriai transzformációk rendszerezettebb tárgyalása után fejlődött a tanulók dinamikus geometriai szemlélete, diszkussziós képessége. – A háromszögekről tanult ismeretek bővülésével a tanulók képesek számítási feladatokat elvégezni, és ezeket gyakorlati problémák megoldásánál alkalmazni. – A szerkesztési feladatok során törekednek az igényes, pontos munkavégzésre. <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. – Táblázat olvasása és készítése; diagramok olvasása és készítése. – Adathalmaz móduszának, mediánjának, átlagának értelmezése, meghatározása. – Véletlen esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény, véletlen kísérlet, esély/valószínűség fogalmak ismerete, használata.
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> – Nagyszámú véletlen kísérlet kiértékelése, az előzetesen „jósolt” esélyek és a relatív gyakoriságok összevetése. – A valószínűség-számítási, statisztikai feladatok megoldása során a diákok rendszerező képessége fejlődött. A tanulók képesek adatsokaságot jellemezni, ábrákról adatsokaság jellemzőit leolvasni. Szisztematikus esetszámlálással meg tudják határozni egy adott esemény bekövetkezésének esélyét.
--	---

MATEMATIKA HELYI TANTERV

4 ÉVES KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS

11. évfolyam (11.a osztály)

Heti óraszám: 4 óra

Éves óraszám: 144 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Sorbarendezési, leszámhlálási problémák megoldása. Gráffal kapcsolatos alapfogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Mintavétel céljának, értelmének megértése. Gráfokkal kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővítése, konkrét példák alapján gráfokkal kapcsolatos állítások megfogalmazása. A modellhasználati, modellalkotási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel. <i>Matematikatörténet:</i> Erdős Pál.	Modell alkotása valós problémához: kombinatorikai modell. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Földrajz:</i> előrejelzések, tendenciák megfogalmazása <i>Biológia-egészségtan:</i> genetika
Binomiális együtthatók.	Jelek szerepe, alkotása, használata: célszerű jelölés megválasztásának jelentősége a matematikában.	
Gráfelméleti alapfogalmak, alkalmazásuk. Fokszám összeg és az élek száma közötti összefüggés.	Modell alkotása valós problémához: gráfmodell. Megfelelő, a problémát jól tükröző ábra készítése.	

<i>Matematikatörténet: Euler.</i>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mintavétel visszatevéssel, visszatevés nélkül.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Hatvány fogalma egész kitevőre, hatványozás azonosságai. Egyenlet, egyenlőtlenség megoldása. Ekvivalens egyenlet fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: valós problémák megoldása megfelelő modell választásával. A matematika alkalmazása más tudományokban. Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. A matematika épülésének elvei: létező fogalom újraértelmezése, kiterjesztése. A fogalmak kiterjesztése követelményeinek megértése. Függvénytulajdonság alkalmazása egyenlet megoldásánál (pl. szigorú monotonitás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
n-edik gyök. A négyzetgyök fogalmának általánosítása.	A matematika belső fejlődésének felismerése, új fogalmak alkotása.		
Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén.	Fogalmak módosítása újabb tapasztalatok, ismeretek alapján. A hatványfogalom célszerű kiterjesztése, permanenciaelv alkalmazása.		
Hatványozás azonosságainak alkalmazása. Példák az azonosságok érvényben maradására.	Ismeretek tudatos memorizálása. Ismeretek mozgósítása.		
A definíciók és a hatványozás azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható exponenciális egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): exponenciális egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i> globális problémák - demográfiai mutatók, a Föld eltartó képessége és az élelmezési válság, betegségek, világjárványok, túltermelés és túlfogyasztás.	
A logaritmus értelmezése. <i>Matematikatörténet:</i> A logaritmussal való számolás szerepe (például a Kepler-	Korábbi ismeretek felidézése (hatvány fogalma). Ismeretek tudatos memorizálása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Fizika:</i> Kepler-	

törvények felfedezésében).		törvények.
Zsebszámológép használata, táblázat használata.	Annak felismerése, hogy a technika fejlődésének alapja a matematikai tudás.	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
A logaritmus azonosságai.	A hatványozás és a logaritmus kapcsolatának felismerése.	
A definíciók és a logaritmus azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható logaritmikus egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): logaritmus alkalmazásával megoldható egyszerű exponenciális egyenletek; ilyen egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás.	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Biológia-egészségtan:</i> érzékelés, az inger és az érzet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	n-edik gyök. Racionális kitevőjű hatvány. Exponenciális növekedés, csökkenés. Logaritmus.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása, tulajdonságai. Hegyesszög szögfüggvényeinek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A folyamatok elemzése a függvényelemzés módszerével. Tájékozódás az időben: lineáris folyamat, exponenciális folyamat. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően. Ismerethordozók használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szögfüggvények kiterjesztése, trigonometrikus alapfüggvények (sin, cos, tg).	A kiterjesztés szükségességének, alap gondolatának megértése. Időtől függő periodikus jelenségek kezelése.	<i>Fizika:</i> periodikus mozgás, hullámmozgás, váltakozó feszültség és áram. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
A trigonometrikus függvények transzformációi: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$.	Tudatos megfigyelés a változó szempontok és feltételek szerint.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Az exponenciális függvények.	Permanenciaelv alkalmazása.	
Exponenciális folyamatok a természetben és a társadalomban.	Modellek alkotása (függvény modell): a lineáris és az exponenciális növekedés/csökkenés matematikai	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz:</i> a társadalmi-

	modelljének összevetése konkrét, valós problémákban (például: népesség, energiafelhasználás, járványok stb.).	gazdasági tér szerveződése és folyamatai. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:</i> globális kérdések: - erőforrások kimerülése, fenntarthatóság, demográfiai robbanás a harmadik világban, népességcsökkenés az öregedő Európában.
A logaritmusfüggvények vizsgálata. Logaritmus alapfüggvények grafikonja, jellemzésük.		
A logaritmusfüggvény mint az exponenciális függvény inverze. Függvénynek és inverzének a grafikonja a koordináta-rendszerben.		<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Színuszfüggvény, koszinuszfüggvény, tangensfüggvény. Exponenciális függvény, logaritmusfüggvény. Exponenciális folyamat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek. Ponthalmazok, nevezetes pontthalmazok ismerete. Háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Háromszögekre, speciális háromszögekre vonatkozó tételek. Egybevágóság, hasonlóság, szimmetria. Hegyesszögek szögfüggvényei. Ekvivalens egyenlet. Elsőfokú és másodfokú egyenlet, kétismeretlenes egyenletrendszer algebrai megoldása. Alapszerkesztések, egyszerű szerkesztési feladatok körrel, háromszöggel kapcsolatosan. Vektorok, vektorműveletek. Számológép (számítógép) használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület kiszámítása. A matematika két területének (geometria és algebra) összekapcsolása: koordináta-geometria. Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Színusztétel, koszinusztétel.	Általános eset, különleges eset viszonya (a derékszögű háromszög és a két tétel).	<i>Fizika:</i> vektor felbontása adott állású összetevőkre.	

		<i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
Síkidomok kerületének és területének számítása.	Ismeretek alkalmazása.	<i>Földrajz:</i> felszínszámítás.
Pitagoraszai összefüggés egy szög szinusz és koszinusz között. Összefüggés a szög és a mellékszöge szinusz, illetve koszinusz között. A tangens kifejezése a szinusz és a koszinusz hányadosaként.	A trigonometrikus azonosságok megértése, használata. Függvénytáblázat alkalmazása feladatok megoldásában.	
Egyszerű trigonometrikus egyenletek. Trigonometrikus egyenletre vezető, háromszöggel kapcsolatos valós problémák. Azonosság alkalmazását igénylő egyszerű trigonometrikus egyenlet.	A problémához hasonló egyszerű probléma keresése.	<i>Fizika:</i> rezgőmozgás, adott kitéréshez, sebességhez, gyorsuláshoz tartozó időpillanatok meghatározása.
Két vektor skaláris szorzata. A skaláris szorzat tulajdonságai. Két vektor merőlegességének szükséges és elégséges feltétele.	A művelet újszerűségének felfedezése. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése, megkülönböztetése.	<i>Fizika:</i> mechanikai munka, mágneses fluxus.
Helyvektor.	Emlékezés: jelek, jelölések, megállapodások.	<i>Fizika:</i> vonatkoztatási rendszer, hely megadása.
Műveletek koordinátaikkal adott vektorokkal. Vektorok és rendezett számpárok közötti megfeleltetés.	A vektor fogalmának bővítése (algebrai vektorfogalom). Sík és tér: a dimenzió szemléletes fogalmának fejlesztése.	<i>Fizika:</i> erők összeadása komponensek segítségével, háromdimenziós képalkotás (hologram).
A helyvektor koordinátái. Szakasz felezőpontjának, harmadoló pontjának, a háromszög súlypontjának koordinátái.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	<i>Fizika:</i> hely megadása.
Két pont távolsága, a szakasz hossza.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	
A kör egyenlete.	Geometria és algebra összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).

Az egyenes különböző megadási módjai. Az irányvektor, a normálvektor, az iránytangens.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Íránytangens és az egyenes meredeksége.		<i>Fizika:</i> út-idő grafikon és a sebesség kapcsolata.
A merőlegesség megfogalmazása skaláris szorzattal.	Geometriai ismeretek felelevenítése, megfogalmazása algebrai alakban.	
Az egyenes egyenlete. Két egyenes párhuzamosságának, merőlegességének feltétele.	Az egyenest jellemző adatok, a közöttük felfedezhető összefüggések értése, használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Két egyenes metszéspontja. Kör és egyenes kölcsönös helyzete.	Geometriai probléma megoldása algebrai eszközökkel. Ismeretek mozgósítása, alkalmazása (elsőfokú, illetve másodfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása).	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A kör adott pontjában húzott érintője.	A geometriai fogalmak megjelenítése algebrai formában. Geometriai ismeretek mozgósítása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A koordinátageometriai ismeretek alkalmazása egyszerű síkgeometriai feladatok megoldásában.	Geometriai problémák megoldása algebrai eszközökkel. Geometriai problémák számítógépes megjelenítése.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram használata). <i>Fizika:</i> égitestek pályája.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valós szám szinusza, koszinusza, tangense. Bázisrendszer, helyvektor. Skaláris szorzat. Ponthalmaz egyenlete; két ismeretlenes egyenletnek megfelelő ponthalmaz.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

4 ÉVES KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS

12. évfolyam (12.a osztály)

Heti óraszám: 4 óra

Éves óraszám: 128 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Sorozatok		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat vizsgálata; rekurzió, képletek értelmezése. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata.		
A számsorozat fogalma. A függvény értelmezési tartománya a pozitív egész számok halmaza. <i>Matematikatörténet:</i> Fibonacci.	Sorozat megadása rekurzióval és képlettel.	<i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel: algoritmusok megfogalmazása, tervezése.	
Számtani sorozat, az n. tag, az első n tag összege. <i>Matematikatörténet:</i> Gauss.	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során.		
Mértani sorozat, az n. tag, az első n tag összege.	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során. A számtani sorozat mint lineáris függvény és a mértani sorozat mint exponenciális függvény összehasonlítása.	<i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> exponenciális folyamatok vizsgálata.	
Kamatokamat-számítás.	Modellek alkotása: befektetés és hitel; különböző feltételekkel meghirdetett befektetések és hitelek vizsgálata; a hitel költségei, a törlesztés módjai. Az egyéni döntés felelőssége: az eladósodás veszélye. Korábbi ismeretek mozgósítása (pl. százalékszámítás). A szövegbe többszörösen mélyen beágyazott, közvetett módon megfogalmazott információk és kategóriák azonosítása.	<i>Földrajz:</i> a világgazdaság szerveződése és működése, a pénztőke működése, a monetáris világ jellemző folyamatai, hitelezés, adósság, eladósodás. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a család pénzügyei és gazdálkodása,	

		vállalkozások. <i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés.</i>
--	--	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számsorozat. Rekurzió. Számítási sorozat, mértani sorozat.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek Hegyesszögek szögfüggvényei. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb felismerése. Felszín, térfogat szemléletes fogalma. Poliéder felszíne. Számológép (számítógép) használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület, felszín és térfogat kiszámítása Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Mértani testek csoportosítása. Hengerszerű testek (hasábok és hengerek), kúpszerű testek (gúla és kúpok), csonka testek (csonka gúla, csonka kúp). Gömb.	A problémához illeszkedő vázlatos ábra alkotása; síkmetszet elképzelése, ábrázolása. Fogalomalkotás közös tulajdonság szerint (hengerszerű, kúpszerű testek, poliéderek).	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgéometriai szimulációs program). <i>Kémia:</i> kristályok.	
A tanult testek felszínének, térfogatának kiszámítása. Gyakorlati feladatok.	A valós problémákhoz modell alkotása: geometriai modell. Ismeretek megfelelő csoportosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgéometriai szimulációs program).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszín, térfogat. Valós szám szinusza, koszinusza, tangense.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A statisztika alapfogalmai. Adathalmaz statisztikai jellemzői, adathalmaz ábrázolása. Táblázatok kezelése. A véletlen esemény fogalma, a véletlen kísérlet fogalma. Gyakoriság, relatív gyakoriság. Esély és valószínűség hétköznapi fogalma. Kombinatorikai ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása, bővítése. Műveletek értelmezése az események között. Matematikai elvonatkoztatás: a valószínűség matematikai fogalmának fejlesztése. Véletlen mintavétel módszerei jelentőségének megértése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Eseményekkel végzett	A matematika különböző területei	<i>Informatika:</i>	

műveletek. Példák események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre. Elemi események. Események előállításuk elemi események összegeként. Példák független és nem független eseményekre.	közötti kapcsolatok tudatosítása. Logikai műveletek, halmazműveletek és események közötti műveletek összekapcsolása.	folyamatok, kapcsolatok leírása logikai áramkörökkel.
Véletlen esemény, valószínűség. A valószínűség matematikai definíciójának bemutatása példákon keresztül.	A véletlen kísérletekből számított relatív gyakoriság és a valószínűség kapcsolata.	
A valószínűség klasszikus modellje. <i>Matematikatörténet: Rényi: Levelek a valószínűségről.</i>	A modell és a valóság kapcsolata.	
Egyszerű valószínűség-számítási problémák.	Ismeretek mozgósítása, tanult kombinatorikai módszerek alkalmazása.	<i>Fizika: az űrkutatás hatása mindennapjainkra, a találkozás valószínűsége.</i>
Statisztikai mintavétel. Valószínűségek visszatevéses mintavétel esetén. Visszatevés nélküli mintavétel.	Modell alkotása (valószínűségi modell): a mintavételi eljárás lényege.	<i>Informatika: tantárgyi szimulációs programok használata.</i>
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz, terjedelem, szórás. Nagy adathalmazok jellemzése statisztikai mutatókkal.	A statisztikai kimutatások és a valóság: az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése. Közvélemény-kutatás, minőség-ellenőrzés, egyéb gyakorlati alkalmazások elemzése. Számológép/számítógép használata statisztikai mutatók kiszámítására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínűség matematikai fogalma. Klasszikus valószínűség-számítási modell. Szórás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerező összefoglalás	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	A középiskolai matematika anyaga.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematika épülésének elvei: ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Motiválás. Emlékezés. Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i>		
Halmazok. Ponthalmazok és számhalmazok. Valós számok halmaza és részhalmazai.	A problémának megfelelő szemléltetés kiválasztása (Venn-diagram, számegyenes, koordináta-rendszer).	
Állítások logikai értéke. Logikai műveletek.	Szövegértés. A szövegben található információk összegyűjtése, rendszerezése.	<i>Filozófia:</i> logika - a következetes és rendezett gondolkodás elmélete, a logika kapcsolódása a matematikához és a nyelvészethez. <i>Informatika:</i> Egy bizonyos, nemrég történt esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése. Navigációs eszközök használata: hierarchizált és legördülő menük használata.
A halmazelméleti és a logikai ismeretek kapcsolata.	Halmazok eszközjellegű használata.	
Definíció és tétel. A tétel bizonyítása. A tétel megfordítása.	Emlékezés a tanult definíciókra és tételekre, alkalmazásuk önálló problémamegoldás során.	
Bizonyítási módszerek.	Direkt és indirekt bizonyítás	<i>Filozófia:</i>

	közötti különbség megértése. Néhány tipikusan hibás következtetés bemutatása, elemzése.	szillogizmusok.
Kombinatorika: leszámplálási feladatok. Egyszerű feladatok megoldása gráfokkal.	Sorbarendezési és kiválasztási problémák felismerése. Gondolatmenet szemléltetése gráffal.	
Műveletek értelmezése és műveleti tulajdonságok.	Absztrakt fogalom és annak konkrét megjelenései: valós számok halmazán értelmezett műveletek, halmazműveletek, logikai műveletek, műveletek vektorokkal, műveletek vektorral és valós számmal, műveletek eseményekkel.	
<i>Számтан, algebra</i>		
Gyakorlati számítások.	Kerekítés, közelítő érték, becslés. Számológép használata, értelmes kerekítés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: alapvető adózási, biztosítási, egészség-, nyugdíj- és társadalombiztosítási, pénzügyi ismeretek.</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek.	Megoldások az alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz megfelelő kezelésével.	
Algebrai azonosságok, hatványozás azonosságai, logaritmus azonosságai, trigonometrikus azonosságok.	Az azonosságok szerepének ismerete, használatuk. Matematikai fogalmak fejlődésének bemutatása pl. a hatvány, illetve a szögfüggvények példáján.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: képletek használata</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása. Algebrai megoldás, grafikus megoldás. Ekvivalens egyenletek, ekvivalens átalakítások. A megoldások ellenőrzése.	Adott egyenlethez illő megoldási módszer önálló kiválasztása. Az önellenőrzésre való képesség. Önfegyelem fejlesztése: sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás.	
Első- és másodfokú egyenlet és egyenlőtlenség. Négyzetgyökös egyenletek. Abszolút értéket tartalmazó egyenletek. Egyszerű exponenciális, logaritmikus és trigonometrikus egyenletek.	Tanult egyenlettípusok és egyenlőtlenségtípusok önálló megoldása.	

Elsőfokú és egyszerű másodfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	A tanult megoldási módszerek biztos alkalmazása.	
Egyenletekre, egyenlőtlenségekre vezető gyakorlati életből vett és szöveges feladatok.	Matematikai modell (egyenlet, egyenlőtlenség) megalkotása, vizsgálatok a modellben, ellenőrzés.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i>		
A függvény megadása. A függvények tulajdonságai.	Emlékezés: a fogalmak pontos felidézése, ismerete. Értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, periodicitás, paritás fogalmak alkalmazása konkrét feladatokban. Az alapfüggvények ábrázolása és tulajdonságai.	
A tanult alapfüggvények ismerete.	Képi emlékezés statikus helyzetekben (grafikonok felidézése).	
Függvénytranszformációk: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$. Eltolás, nyújtás és összenyomás a tengelyre merőlegesen.	Kapcsolat a matematika két területe között: függvénytranszformációk és geometriai transzformációk.	
Függvényvizsgálat a tanult szempontok szerint.	Emlékezés, ismeretek mozgósítása.	
	Függvények használata valós folyamatok elemzésében. Függvény alkalmazása matematikai modell készítésében.	<i>Fizika, kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Geometria</i>		
Geometriai alapfogalmak, ponthalmazok.		
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága, szöge. Távolságok és szögek kiszámítása.	Valós problémában a megfelelő geometriai fogalom felismerése, alkalmazása.	
Geometriai transzformációk. Távolságok és szögek vizsgálata a transzformációknál.		

Egybevágóság, hasonlóság. Szimmetriák.	Szerepük felfedezése művészetekben, játékokban, gyakorlati jelenségekben.	
Háromszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. A háromszög nevezetes vonalai, pontjai és körei. Összefüggések a háromszög oldalai, oldalai és szögei között. A derékszögű háromszög oldalai, oldalai és szögei közötti összefüggések.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés. A problémának megfelelő összefüggések felismerése, alkalmazása.	
Négyszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Négyszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Szimmetrikus négyszögek tulajdonságai.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés.	
Körre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Számítási feladatok.		
Vektorok, vektorok koordinátái. Bázisrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> a vektor fogalmának fejlődése a fizikai vektorfogalomtól a rendezett szám n-esig.		
Vektorok alkalmazásai.		
Egyenes egyenlete. Kör egyenlete. Két alakzat közös pontja. <i>Matematikatörténet:</i> nevezetes szerkeszthetőségi problémák.	Geometria és algebra összekapcsolása.	
<i>Valószínűség-számítás, statisztika</i>		
Diagramok. Statisztikai mutatók: módusz, medián, átlag, szórás.	Adathalmazok jellemzése önállóan választott mutatók segítségével. A reprezentatív minta jelentőségének megértése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tartalom értékelése hihetőség szempontjából; a szöveg hitelességével kapcsolatos tartalmi elemek magyarázata; a kétértelmű, többjelentésű tartalmi elemek feloldása; egy következtetés alapját jelentő tartalmi elem

		felismerése; az olvasó előismereteire alapozó figyelemfelhívó jellegű címadás felismerése.
Gyakoriság, relatív gyakoriság. Véletlen esemény valószínűsége. A valószínűség kiszámítása a klasszikus modell alapján. A véletlen törvényszerűségei.	A valószínűség és a statisztika törvényei érvényesülésének felfedezése a termelésben, a pénzügyi folyamatokban, a társadalmi folyamatokban. A szerencsejátékok igazságtalanságának és a játékszenvedély veszélyeinek felismerése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; biológia-egészségtan: szenvedélybetegségek és rizikófaktor.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Következtetés. Definíció. Tétel. Bizonyítás. Halmaz, alaphalmaz, igazsághalmaz, megoldáshalmaz. Függvény/transzformáció. Értelmezési tartomány. Művelet, műveleti tulajdonság. Egyenlet, azonosság, egyenletrendszer, egyenlőtlenség. Ekvivalencia. Ellenőrzés. Véletlen, valószínűség. Adat, statisztikai mutató. Térelem, mennyiségi jellemző (távolság, szög, kerület, terület, felszín, térfogat). Matematikai modell.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kombinatorikai problémához illő módszer önálló megválasztása. – A gráfok eszközjellegű használata problémamegoldásában. – Bizonyított és nem bizonyított állítás közötti különbség megértése. – Feltétel és következmény biztos felismerése a következtetésben. – A szövegben található információk önálló kiválasztása, értékelése, rendezése problémamegoldás céljából. – A szöveghez illő matematikai modell elkészítése. – A tanuló a rendszerezett összeszámlálás, a tanult ismeretek segítségével tudjanak kombinatorikai problémákat jól megoldani – A gráfok ne csak matematikai fogalomként szerepeljenek tudásukban, alkalmazzák ismereteiket a feladatmegoldásban is. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kiterjesztett gyök- és hatványfogalom ismerete. – A logaritmus fogalmának ismerete. – A gyök, a hatvány és a logaritmus azonosságainak alkalmazása konkrét esetekben probléma megoldása céljából. – Egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenletek felírása szöveg alapján, az egyenletek megoldása, önálló ellenőrzése. – A mindennapok gyakorlatában szereplő feladatok megoldása a valós számkörben tanult új műveletek felhasználásával. – Számológép értelmes használata a feladatmegoldásokban. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Trigonometrikus függvények értelmezése, alkalmazása. – Függvénytranszformációk végrehajtása. – Exponenciális függvény és logaritmusfüggvény ismerete.
---	---

- Exponenciális folyamatok matematikai modelljének megértése.
- A számtani és a mértani sorozat összefüggéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazások.
- Az új függvények ismerete és jellemzése kapcsán a tanulóknak legyen átfogó képük a függvénytulajdonságokról, azok felhasználhatóságáról.

Geometria

- Jártasság a háromszögek segítségével megoldható problémák önálló kezelésében.
- A tanult tételek pontos ismerete, alkalmazásuk feladatmegoldásokban.
- A valós problémákhoz geometriai modell alkotása.
- Hosszúság, szög, kerület, terület, felszín és térfogat kiszámítása.
- Két vektor skaláris szorzatának ismerete, alkalmazása.
- Vektorok a koordináta-rendszerben, helyvektor, vektorkoordináták ismerete, alkalmazása.
- A geometriai és algebrai ismeretek közötti összekapcsolódás elemeinek ismerete: távolság, szög számítása a koordináta-rendszerben, kör és egyenes egyenlete, geometriai feladatok algebrai megoldása.

Valószínűség, statisztika

- Statisztikai mutatók használata adathalmaz elemzésében.
- A valószínűség matematikai fogalma.
- A valószínűség klasszikus kiszámítási módja.
- Mintavétel és valószínűség.
- A mindennapok gyakorlatában előforduló valószínűségi problémákat tudják értelmezni, kezelni.
- Megfelelő kritikával fogadják a statisztikai vizsgálatok eredményeit, lássák a vizsgálatok korlátait, érvényességi körét.

Összességében

- A matematikai tanulmányok végére a matematikai tudás segítségével önállóan tudjanak megoldani matematikai problémákat.
- Kombinatív gondolkodásuk fejlődésének eredményeként legyenek képesek többféle módon megoldani matematikai feladatokat.
- Fejlődjön a bizonyítási, diszkussziós igényük olyan szintre, hogy az érettségi után a döntési helyzetekben tudjanak reálisan dönteni.
- Feladatmegoldásokban rendszeresen használják a számológépet, elektronikus eszközöket.
- Tudjanak a síkban, térben tájékozódni, az ilyen témájú feladatok megoldásához célszerű ábrákat készíteni.
- A feladatmegoldások során helyesen használják a tanult matematikai szakkifejezéseket, jelöléseket.
- A tanulók váljanak képessé a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára, törekedjenek az önellenőrzésre, legyenek képesek várható eredmények becslésére.
- A helyes érvelésre szoktatással fejlődjön a tanulók kommunikációs készsége.
- A középfokú matematikatanulás lezárásakor rendelkezzenek a matematika alapvető kultúrtörténeti ismereteivel, ismerjék a legnagyobb matematikusok felfedezéseit, legyen rálátásuk a magyar matematikusok

	eredményeire.
--	---------------

MATEMATIKA HELYI TANTERV

NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ KÉPZÉS (NYEK)

9.ny osztály

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra

A 9. ny. osztályban a matematikatanítás célja az általános iskolai ismeretek szinten tartása, ismétlése, a meglévő hiányosságok feltárása, a továbbhaladáshoz szükséges ismeretek pótlása és a matematikai készségek fejlesztése.

	1. Számok, műveletek	Órakeret: 12 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Számolás különböző számhalmazokban.	Ismerjék az egész számokkal, törtekkel való számolás szabályait, számológép használat nélkül.	
Az abszolút érték	Biztos tájékozódás a számegyenesen, az abszolút érték pontos definíciója.	
Műveletek sorrendje, zárójelek használata	Készség szinten tudják a zárójeleket alkalmazni, a műveleteket elvégezni számokkal	

	2. Arányosságok	Órakeret: 6 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Egyenes és fordított arányosság	Ismerjék az arányosságok matematikai fogalmát és alkalmazását gyakorlati feladatok megoldásában.	
Arányos osztás		
Százalékszámítás	A százalékláb, érték, alap fogalmának és alkalmazásának biztos ismerete egyszerűbb feladatok megoldásában: ÁFA, kamat, kamatláb, stb.	

	3. Műveletek algebrai kifejezésekkel	Órakeret 20 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Algebrai kifejezések helyettesítési értéke	Algebrai kifejezések biztos ismerete, a számolási szabályok betartása	
Pozitív egész kitevőjű hatványok	Számolás hatványokkal a hatványozás tanult azonosságainak segítségével	
Nevezetes azonosságok	Az $a^2 - b^2$, $(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$ azonosságok ismerete és alkalmazása egyszerűbb feladatok megoldásánál	

	4. Függvények ábrázolása, jellemzése	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
A derékszögű koordináta-rendszer	Biztosan tájékozódjanak a koordináta-rendszerben, ismerjék az elnevezéseket	
Függvénytani alapfogalmak: értelmezési tartomány, értékkészlet, zérushely, növekedés, fogyás, minimum, maximum	Különböző módon megadott függvényeket tudjanak táblázat segítségével ábrázolni és jellemezni.	
A lineáris függvény	Tudjanak elsőfokú függvényeket ábrázolni az y - tengelyen lévő pont és a meredekség segítségével	
A másodfokú függvény	Táblázat segítségével tudjanak ábrázolni és jellemezni egyszerűbb másodfokú függvényeket.	
Az abszolút érték függvény	Ismerjék a töréspont szemléletes fogalmát.	
A lineáris törtfüggvény	Megismerkedjenek egy nem folytonos függvénnyel.	

	5. Egyenletek, egyenlőtlenségek	Órakeret 14 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Egyenlet, azonosság, ellentmondás, alaphalmaz, megoldáshalmaz	Tudjanak megoldani elsőfokú, egy ismeretlenes egyenleteket a mérleg-elv segítségével, alkalmazva a tanult algebrai azonosságokat. Alakuljon ki bennük az igény az ellenőrzés elvégzésére.	
Egyenlőtlenség, azonos egyenlőtlenség	Elsőfokú, egy ismeretlenes egyenlőtlenségek megoldása a mérleg-elv segítségével. A megoldáshalmaz ábrázolása számegegyenesen.	

	6. A geometria alapjai	Órakeret 10 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága	Ismerjék az illeszkedés, párhuzamosság, merőlegesség, távolság fogalmát	
Alapszerkesztések	Biztonsággal használják a szerkesztéshez szükséges eszközöket. Felismerjék a vázlatkészítés szükségességét	
Háromszögek, négyszögek	A háromszögek és speciális négyszögek tulajdonságainak ismerete	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ KÉPZÉS (NYEK)

9. évfolyam (9.b osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Példák halmazokra, geometriai alapfogalmak, alapszerkesztések. Halmazba rendezés több szempont alapján. Gyakorlat szövegek értelmezésében. A matematikai szakkifejezések adott szinthez illeszkedő ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valós számok halmazának ismerete. Kommunikáció, együttműködés. A matematika épülése elveinek bemutatása. Igaz és hamis állítások megkülönböztetése. Halmazok eszközjellegű használata. Gondolkodás; ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfejlesztés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Véges és végtelen halmazok. Végtelen számosság szemléletes fogalma. <i>Matematikatörténet:</i> Cantor.	Annak megértése, hogy csak a véges halmazok elemszáma adható meg természetes számmal.	
Részhalmaz. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség. Halmazok közötti viszonyok megjelenítése.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Szöveges megfogalmazások matematikai modellre fordítása. Elnevezések megtanulása, definíciókra való emlékezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatok, szavak, hangok rendszerezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> halmazműveletek alkalmazása a rendszertanban. <i>Kémia:</i> anyagok csoportosítása.
Alaphalmaz és komplementer halmaz.	Annak tudatosítása, hogy alaphalmaz nélkül nincs komplementer halmaz. Halmaz közös elem nélküli halmazokra bontása jelentőségének belátása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények osztályozása; besorolás közös rész nélküli halmazokba.
A megismert számhalmazok:	A megismert számhalmazok	<i>Informatika:</i>

természetes számok, egész számok, racionális számok. A számírás története.	áttekintése. Természetes számok, egész számok, racionális számok elhelyezése halmazábrában, számegyenesen.	számábrázolás (problémamegoldás táblázatkezelővel).
Valós számok halmaza. Az intervallum fogalma, fajtái. Irracionális szám létezése.	Annak tudatosítása, hogy az intervallum végtelen halmaz.	
Távolsággal megadott ponthalmazok, adott tulajdonságú ponthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).	Ponthalmazok megadása ábrával. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (például két feltétellel megadott ponthalmaz).	<i>Vizuális kultúra:</i> a tér ábrázolása. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Logikai műveletek: „nem”, „és”, „vagy”, „ha... akkor”. (Folyamatosan a 9–12. évfolyamon.)	Matematikai és más jellegű érvelésekben a logikai műveletek felfedezése, megértése, önálló alkalmazása. A köznyelvi kötőszavak és a matematikai logikában használt kifejezések jelentéstartalmának összevetése. A hétköznapi, nem tudományos szövegekben található matematikai információk felfedezése, rendezése a megadott célnak megfelelően. Matematikai tartalmú (nem tudományos jellegű) szöveg értelmezése.	
Szöveges feladatok. (Folyamatos feladat a 9–12. évfolyamon: a szöveg alapján a megfelelő matematikai modell megalkotása.)	Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és szöveg alapján történő ellenőrzése. Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése. Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (a szövegben előforduló információk). Figyelem összpontosítása. Problémamegoldó gondolkodás és szövegfeldolgozás: az indukció és dedukció, a rendszerezés, a következtetés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés; információk azonosítása és összekapcsolása, a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv, ok-okozati viszony felismerése és magyarázata. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmódra és a családi életre nevelés.
A „minden” és a „van olyan”	A „minden” és a „van olyan”	

helyes használata. Nyitott mondatok igazsághalmaza, szemléltetés módjai.	helyes használata. Halmazok eszközjellegű használata.	
A matematikai bizonyítás. Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás (folyamatos feladat a 9–12. évfolyamokon). <i>Matematikatörténet:</i> Euklidesz szerepe a tudományosság kialakításában.	Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás megkülönböztetése. Érvelés, vita. Érvek és ellenérvek. Ellenpélda szerepe. Mások gondolataival való vitába szállás és a kulturált vitatkozás. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont (pl. a saját és a vitapartner szempontjának) egyidejű követése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele.
Állítás és megfordítása. „Akkor és csak akkor” típusú állítások.	Az „akkor és csak akkor” használata. Feltétel és következmény felismerése a „Ha ..., akkor ...” típusú állítások esetében. Korábbi, illetve újabb (saját) állítások, tételek jelentésének elemzése.	
Bizonyítás.	Gondolatmenet tagolása. Rendszerezés (érvek logikus sorrendje). Következtetés megítélése helyessége szerint. A bizonyítás gondolatmenetére, bizonyítási módszerekre való emlékezés. Kidolgozott bizonyítás gondolatmenetének követése, megértése. Példák a hétköznapiakból helyes és helytelenül megfogalmazott következtetésekre.	<i>Etika:</i> a következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Unió, metszet, különbség, komplementer halmaz. Logikai művelet (NEM, ÉS, VAGY. „Ha, akkor ...”). Feltétel és következmény. Sejtés, bizonyítás, megcáfolás. Ellentmondás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 63 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása,	

	ellenőrzése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés.</p> <p>Problémakezelés és -megoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanultak alkalmazása. Első- és másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása.</p> <p>Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően.</p> <p>Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.</p>

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Számelmélet elemei. A tanult oszthatósági szabályok. Prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Relatív prímelek. <i>Matematikatörténeti és számelméleti érdekességek:</i> (pl. végtelen sok prímszám létezik, tökéletes számok, barátságos számok, Eukleidész, Mersenne, Euler, Fermat)	A tanult oszthatósági szabályok rendszerezése. Prímtényező felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása a felbontás segítségével. Egyszerű oszthatósági feladatok, szöveges feladatok megoldása. Gondolatmenet követése, egyszerű gondolatmenet megfordítása. Érvelés.	
Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre. Permanencia-elv.	Fogalmi általánosítás: a korábbi definíció kiterjesztése.	
A hatványozás azonosságai.	Korábbi ismeretekre való emlékezés.	
Számok abszolút értéke.	Egyenértékű definíció (távolsággal adott definícióval).	<i>Fizika:</i> hőmérséklet, elektromos töltés, áram, feszültség előjeles értelmezése.
Különböző számrendszerek. A helyi érték írásmód lényege. Kettes számrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Neumann János.	A különböző számrendszerek egyenértékűségének belátása.	<i>Informatika:</i> kommunikáció ember és gép között, adattárolás egységei.
Számok normálalakja.	Az egyes fogalmak (távolság, idő, terület, tömeg, népesség, pénz, adat stb.) mennyiségi jellemzőinek kifejezése számokkal, mennyiségi következtetések. Számolás normálalakkal írásban és számológép segítségével. A természettudományokban és a társadalomban előforduló nagy és kis mennyiségekkel történő számolás	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> tér, idő, nagyságrendek – méretek és nagyságrendek becslése és számítása az atomok méreteitől az ismert világ méretéig; szennyezés, környezetvédelem.
Nevezetes azonosságok: kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás. Számolási szabályok, zárójelek használata.	Régebbi ismeretek mozgósítása, összeillesztése, felhasználása.	
Szöveges számítási feladatok a természettudományokból, a mindennapokból.	Szöveges számítási feladatok megoldása a természettudományokból, a	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok.

	<p>mindennapokból (pl. százalékszámítás: megtakarítás, kölcsön, áremelés, árleszállítás, bruttó ár és nettó ár, ÁFA, jövedelemadó, járulékok, élelmiszerek százalékos összetétele).</p> <p>A növekedés és csökkenés kifejezése százalékkal („mihez viszonyítunk?”). Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Számológép használata. Az értelmes kerekítés megtalálása.</p>	<p><i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel.</p> <p><i>Földrajz:</i> a pénzvilág működése.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos élelmiszer-választás, becslések, mérések, számítások.</p> <p><i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.</p>
<p>$(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$ polinom alakja, $a^2 - b^2$ szorzat alakja. Azonosság fogalma.</p>	<p>Ismeretek tudatos memorizálása (azonosságok). Geometria és algebra összekapcsolása az azonosságok igazolásánál.</p>	<p><i>Fizika:</i> számítási feladatok megoldása (pl. munkatétel).</p>
<p>Egyszerű feladatok polinomok, illetve algebrai törtek közötti műveletekre. Tanult azonosságok alkalmazása. Algebrai tört értelmezési tartománya. Algebrai kifejezések egyszerűbb alakra hozása.</p>	<p>Ismeretek felidézése, mozgósítása (pl. szorzattá alakítás, tört egyszerűsítése, bővítése, műveletek törtekkel).</p>	<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok.</p>
<p>Egyes változók kifejezése fizikai, kémiai képletekből.</p>	<p>A képlet értelmének, jelentőségének belátása. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.</p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> képletek értelmezése.</p>
<p>Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre, egyenletrendszerre vezető szöveges feladatok.</p>	<p>A mindennapokhoz kapcsolódó problémák matematikai modelljének elkészítése (egyenlet, egyenlőtlenség, illetve egyenletrendszer felírása); a megoldás ellenőrzése, a gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).</p>	<p><i>Fizika:</i> kinematika, dinamika.</p> <p><i>Kémia:</i> százalékos keverési feladatok.</p>
<p>Egy abszolút értéket tartalmazó egyenletek. $x+c = ax+b$.</p>	<p>Definíciókra való emlékezés.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/</p>	<p>Hatvány. Normálalak. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Elsőfokú egyenlet.</p>	

fogalmak	Egyenlőtlenség.
-----------------	-----------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények, sorozatok	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Halmazok. Hozzárendelés fogalma. Grafikonok készítése, olvasása. Pontok ábrázolása koordináta-rendszerben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggések, folyamatok megjelenítése matematikai formában (függvény-modell), vizsgálat a grafikon alapján. A vizsgálat szempontjainak kialakítása. Függvénytranszformációk algebrai és geometriai megjelenítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A függvény megadása, elemi tulajdonságai.	Ismeretek tudatos memorizálása (függvénytani alapfogalmak). Alapfogalmak megértése, konkrét függvények elemzése a grafikonjuk alapján. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése grafikon alapján. Számítógép használata a függvények vizsgálatára.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> időben lejátszódó folyamatok leírása, elemzése. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata, adatkezelés táblázatkezelővel.
A lineáris függvény, lineáris kapcsolatok. A lineáris függvények tulajdonságai. Az egyenes arányosság. A lineáris függvény grafikonjának meredeksége, ennek jelentése lineáris kapcsolatokban.	Táblázatok készítése adott szabálynak, összefüggésnek megfelelően. Időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás megfogalmazása. Modellek alkotása: lineáris kapcsolatok felfedezése a hétköznapiakban (pl. egységár, a változás sebessége). Lineáris függvény ábrázolása paramétereit alapján. Számítógép használata a lineáris folyamat megjelenítésében.	<i>Fizika:</i> időben lineáris folyamatok vizsgálata, a változás sebessége. <i>Kémia:</i> egyenes arányosság. <i>Informatika:</i> táblázatkezelés.
Az abszolútérték-függvény. Az $x \mapsto ax + b $ függvény grafikonja, tulajdonságai ($a \neq 0$).	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	
A négyzetgyökfüggvény. Az $x \mapsto \sqrt{x}$ ($x \geq 0$) függvény grafikonja, tulajdonságai.	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> matematikai inga lengésideje.
A fordított arányosság függvénye. $x \mapsto \frac{a}{x}$ ($ax \neq 0$)	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> ideális gáz, izoterma.

grafikonja, tulajdonságai.		<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Függvények alkalmazása.	Valós folyamatok függvénymodelljének megalkotása. A folyamat elemzése a függvény vizsgálatával, az eredmény összevetése a valósággal. A modell érvényességének vizsgálata. Számítógép alkalmazása (pl. függvényrajzoló program). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Fizika:</i> kinematika. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Egyenlet, egyenletrendszer grafikus megoldása.	Egy adott probléma megoldása két különböző módszerrel. Az algebrai és a grafikus módszer összevetése. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Számítógépes program használata.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz:</i> számítási feladatok.
Az $x \mapsto ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) másodfokú függvény ábrázolása és tulajdonságai. Függvény transzformációk áttekintése az $x \mapsto a(x-u)^2 + v$ alak segítségével.	Ismeretek felidézése (algebrai ismeretek és függvénytulajdonságok ismerete). Számítógép használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény. Valós függvény. Értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, növekedés, fogyás, szélsőérték hely, szélsőérték. Alapfüggvény. Függvénytranszformáció. Lineáris kapcsolat. Meredekség. Grafikus megoldás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Tételek, illeszkedés. Sokszögek, háromszögek alaptulajdonságai, négyszögek csoportosítása; speciális háromszögek és négyszögek elnevezése, felismerése, alaptulajdonságaik. Alapszerkesztések, háromszög szerkesztése alapadatokból. Háromszög köré írt kör és beírt kör szerkesztése. Háromszögek egybevágósága. Kör és gömb, hasábok, hengerek és gúlkák felismerése, alaptulajdonságaik. A Pitagorasz-tétel ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Számítások síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szimmetria szerepének felismerése a matematikában, a valóságban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása,	

	számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Valós probléma geometriai modelljének megalkotása, számítások a modell alapján, az eredmények összevetése a valósággal; a valóságos tárgyak formájának és a tanult formáknak az összevetése, gyakorlati számítások (henger, hasáb, kúp, gúla, gömb). Korábbi ismeretek mozgósítása. Számológép, számítógép használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Geometriai alapfogalmak. Tételek, távolságok és szögek értelmezése. (Folyamatosan a 9-10. évfolyamon.)	Idealizáló absztrakció: pont, egyenes, sík, síkidomok, testek. Vázlat készítése.	
A háromszög nevezetes vonalai, körei. Oldalfelező merőlegesek, belső szögfelezők, magasságvonalak, középvonalak tulajdonságai. Körülírt kör, beírt kör. <i>Matematikatörténet:</i> például az Euler-egyenes, Feuerbach-kör bemutatása (interaktív szerkesztőprogrammal).	A definíciók és tételek pontos ismerete, alkalmazása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Konvex sokszögek általános tulajdonságai. Átlók száma, belső szögek összege. Szabályos sokszög belső szöge.	Fogalmak alkotása specializálással: konvex sokszög, szabályos sokszög.	
Thalész tétele. A matematika mint kulturális örökség.	Ismeretek tudatos memorizálása. Állítás és megfordításának gyakorlása.	
Pitagorasz-tétel alkalmazásai. (Koordináta-geometria előkészítése.)	Ismeretek mozgósítása, rendszerezése problémamegoldás érdekében. Állítás és megfordításának gyakorlása.	Fizika: vektor felbontása merőleges összetevőkre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tér, sík, egyenes, pont. Sokszög. Háromszög, négyszög, speciális háromszög, speciális négyszög. Belső szög, külső szög, átló. Kerület, terület.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ KÉPZÉS (NYEK)

10. évfolyam (10.b osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 6 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Egyszerű kombinatorikai feladatok: leszámlálás, sorba rendezés, gyakorlati problémák. Kombinatorika a mindennapokban.	Rendszerezés: az esetek összeszámlálásánál minden esetet meg kell találni, de minden esetet csak egyszer lehet számításba venni. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Esetfelsorolások, diszkusszió (pl. van-e ismétlődés). Sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás; a sikertelenség okának feltárása (pl. minden feltételre figyelt-e).	<i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hétköznapi problémák megoldása a kombinatorika eszközeivel. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> periodicitás, ismétlődés és kombinatorika mint szervezőelv poetizált szövegekben.
A gráffal kapcsolatos alapfogalmak (csúcs, él, foksám). Egyszerű hálózat szemléltetése.	Gráfok alkalmazása problémamegoldásban. Számítógépek egy munkahelyen, elektromos hálózat a lakásban, település úthálózata stb. szemléltetése gráffal. Gondolatmenet megjelenítése gráffal.	<i>Kémia:</i> molekulák térszerkezete. <i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel, hálózatok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> pl. családfa. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gráf csúcsa, éle, csúcs foksáma. Faktoriális.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Valószínűség, statisztika	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Valószínűségi kísérletek elvégzése, elemzése. Táblázatok, diagramok olvasása. Százalékszámítás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valószínűség fogalmának mélyítése: ismeretek rendszerezése, tapasztalatszerzés újabb kísérletekkel, a kísérletek kiértékelése (relatív gyakoriság, eloszlás), következtetések. Diagram, vonaldiagram, oszlopdiagram, kördiagram készítése, olvasása. Táblázat értelmezése, készítése. Számítógép használata az adatok rendezésében, értékelésében, ábrázolásában.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Statisztikai adatok és ábrázolásuk (gyakoriság, relatív gyakoriság, eloszlás, kördiagram, oszlopdiagram, vonaldiagram).	Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása. Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatszárjainak jegyzése. Diagramok, táblázatok olvasása, készítése. Grafikai szervezők összevetése más formátumú dokumentumokkal, következtetések levonása írott, ábrázolt és számszerű információ összekapcsolásával. Számítógép használata.	<i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása (táblázat, diagram). <i>Földrajz:</i> időjárási, éghajlati és gazdasági statisztikák.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz.	A statisztikai mutatók nyújtotta információk helyes értelmezése. Nagy adathalmaz vizsgálata kevés statisztikai jellemzővel: előnyök és hátrányok.	<i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.
Véletlen esemény és bekövetkezésének esélye, valószínűsége.	A véletlen esemény szimmetria alapján, logikai úton vagy kísérleti úton megadható, megbecsülhető esélye, valószínűsége. Kísérletek, játékok csoportban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> öröklés, mutáció.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat. Diagram, táblázat. Módusz, medián, átlag. Véletlen kísérlet. Biztos esemény, lehetetlen esemény. Gyakoriság, relatív gyakoriság, esély, valószínűség.	

Tematikai egység/fejlesztési cél	3. Számтан, algebra	Órakeret: 40 óra
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

Elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Különböző módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (behelyettesítő módszer, ellentett együtthatók módszere).	Fizika: kinematika, dinamika.
---	--	-------------------------------

A négyzetgyök definíciója. A négyzetgyök azonosságai.	Számológép használata. A négyzetgyök azonosságainak használata konkrét esetekben.	<i>Fizika:</i> fonálinga lengésideje, rezgésidő számítása.
A másodfokú egyenlet megoldása, a megoldóképlet.	Különböző algebrai módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (szorzattá alakítás, teljes négyzetté kiegészítés). Ismeretek tudatos memorizálása (rendezett másodfokú egyenlet és megoldóképlet összekapcsolódása). A megoldóképlet biztos használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája.
Másodfokú egyenletre vezető gyakorlati problémák, szöveges feladatok.	Matematikai modell (másodfokú egyenlet) megalkotása a szöveg alapján. A megoldás ellenőrzése, gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
Gyöktényező alak. Másodfokú polinom szorzattá alakítása.	Algebrai ismeretek alkalmazása.	
Gyökök és együtthatók összefüggései.	Önellenőrzés: egyenlet megoldásának ellenőrzése.	
Néhány egyszerű magasabb fokú egyenlet megoldása. <i>Matematikatörténet:</i> részletek a harmad- és ötödfokú egyenlet megoldásának történetéből.	Annak belátása, hogy vannak a matematikában megoldhatatlan problémák.	
Egyszerű négyzetgyökös egyenletek. $\sqrt{ax + b} = cx + d$.	Megoldások ellenőrzése.	<i>Fizika:</i> például egyenletesen gyorsuló mozgással kapcsolatos kinematikai feladat.
Másodfokú egyenletrendszer. A behelyettesítő módszer.	Egyszerű másodfokú egyenletrendszer megoldása. A behelyettesítő módszerrel is megoldható feladatok. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	

Egyszerű másodfokú egyenlőtlenségek. $ax^2 + bx + c \geq 0$ (vagy > 0) alakra visszavezethető egyenlőtlenségek ($a \neq 0$).	Egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása. Másodfokú függvény eszközjellegű használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Példák adott alaphalmazon ekvivalens és nem ekvivalens egyenletekre, átalakításokra. Alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz. Hamis gyök, gyökvesztés.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Halmazok eszközjellegű használata.	
Összefüggés két pozitív szám számtani és mértani közepe között. Gyakorlati példa minimum és maximum probléma megoldására.	Geometria és algebra összekapcsolása az azonosság igazolásánál. Gondolatmenet megfordítása.	<i>Fizika:</i> minimum- és maximumproblémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Másodfokú egyenlet, diszkrimináns. Egyenletrendszer. Egyenlőtlenség. Számtani közép, mértani közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 54 óra
--	---------------------	----------------------------

Ismeretek	Fejlesztési célok	Kapcsolódási pontok
Kör és részei, kör és egyenes. Ív, húr, körcikk, körszelet. Szelő, érintő.	Fogalmak pontos ismerete.	<i>Fizika:</i> körmozgás, a körpályán mozgó test sebessége. <i>Vizuális kultúra:</i> építészeti stílusok.
A körív hossza. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körív hossza között (szemlélet alapján).	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.	<i>Fizika:</i> körmozgás sebessége, szögsebessége. <i>Földrajz:</i> távolság a Föld két pontja között.
A körcikk területe. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körcikk területe között.	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatpárjainak vizsgálata.	

A szög mérése. A szög ívmértéke.	Mérés, mérési elvek megismerése. Mértékegység-választás, mérőszám.	<i>Fizika:</i> szögsebesség, körmozgás, rezgőmozgás. <i>Földrajz:</i> tájékozódás a földgömbön; hosszúsági és szélességi körök, helymeghatározás.
----------------------------------	--	--

A tengelyes és a középpontos tükrözés, az eltolás, a pont körüli elforgatás. A transzformációk tulajdonságai. A geometriai vektorfogalom.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Fizika:</i> elmozdulásvektor, forgások. <i>Földrajz:</i> bolygók tengely körüli forgása, keringés a Nap körül.
Egybevágóság, szimmetria.	Szimmetria felismerése a matematikában, a művészetekben, a környezetünkben található tárgyokban.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata. <i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok. <i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test síkjai, szimmetriája.
Szimmetrikus négyszögek. Négyszögek csoportosítása szimmetriáik szerint. Szabályos sokszögek.	Fogalmak alkotása specializálással.	<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok.
Egyszerű szerkesztési feladatok.	Szerkesztési eljárások gyakorlása. Szerkesztési terv készítése, ellenőrzés. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Pontos, esztétikus munkára nevelés.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Vektorok összege, két vektor különbsége.	Műveleti analógiák (összeadás, kivonás).	<i>Fizika:</i> erők összege, két erő különbsége, vektormennyiség változása (pl.

		sebesség-változás).
Középpontos hasonlóság, hasonlóság. Arányos osztás. A hasonlósági transzformáció.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Hasonló alakzatok.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása: a megfelelő szakaszok hosszának aránya állandó, a megfelelő szögek egyenlők, a kerület, a terület, a felszín és a térfogat változik.	
A háromszögek hasonlóságának alapesetei.	Szükséges és elégséges feltétel megkülönböztetése. Ismeretek tudatos memorizálása.	
A hasonlóság alkalmazásai. Háromszög súlyvonalai, súlypontja, hasonló síkidomok kerületének, területének aránya.	Új ismeretek matematikai alkalmazása.	<i>Fizika:</i> súlypont, tömegközéppont. <i>Vizuális kultúra:</i> összetett arányviszonyok érzékeltetése, formarend, az aranymetszés megjelenése a természetben, alkalmazása a művészetekben.
Magasságtétel, befogótétel a derékszögű háromszögben. Két pozitív szám mértani közepe.	Ismeretek tudatos memorizálása, alkalmazása szakaszok hosszának számolásánál, szakaszok szerkesztésénél.	
A hasonlóság gyakorlati alkalmazásai. Távolság, szög, terület a tervrajzon, térképen.	Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése: geometriai modell.	<i>Földrajz:</i> térképkészítés, térképolvasás.
Hasonló testek felszínének, térfogatának aránya.	Annak tudatosítása, hogy nem egyformán változik egy test felszíne és térfogata, ha kicsinyítjük vagy nagyítjuk.	<i>Biológia-egészségtan:</i> példák arra, amikor adott térfogathoz nagy felület (pl. fák levelei) tartozik.
Vektor szorzása valós számmal.	Új műveletfogalom kialakítása és gyakorlása.	<i>Fizika:</i> Newton II. törvénye.
Vektorok felbontása összetevőkre.	Ismeretek mozgósítása új helyzetben. Emlékezés korábbi információkra.	<i>Fizika:</i> eredő erő, eredő összetevőkre bontása.

Bázisvektorok, vektorkoordináták.	Elnevezések, jelek és egyéb megállapodások megjegyzése. Emlékezés definíciókra.	<i>Fizika:</i> helymeghatározás, erővektor felbontása összetevőkre.
Hegyszög szinusz, koszinusz, tangens és kotangens.		<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
A Pitagorasz-tétel és a hegyesszög szögfüggvényeinek alkalmazása a derékszögű háromszög hiányzó adatainak kiszámítására. Távolságok és szögek számítása gyakorlati feladatokban, síkban és térben.	A valós problémák matematikai (geometriai) modelljének megalkotása, a problémák önálló megoldása.	<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Egybevágó, hasonló. Szimmetria. Arány. Vektor, vektorművelet. Szinusz, koszinusz, tangens, kotangens.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ KÉPZÉS (NYEK)

11. évfolyam (11.b osztály)

Heti óraszám: 4 óra

Éves óraszám: 144 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Sorbarendezési, leszámítási problémák megoldása. Gráffal kapcsolatos alapfogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Mintavétel céljának, értelmének megértése. Gráfokkal kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővítése, konkrét példák alapján gráfokkal kapcsolatos állítások megfogalmazása. A modellhasználati, modellalkotási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel. <i>Matematikatörténet:</i> Erdős Pál.	Modell alkotása valós problémához: kombinatorikai modell. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Földrajz:</i> előrejelzések, tendenciák megfogalmazása <i>Biológia-egészségtan:</i> genetika
Binomiális együtthatók.	Jelek szerepe, alkotása, használata: célszerű jelölés	

	megválasztásának jelentősége a matematikában.	
Gráfelméleti alapfogalmak, alkalmazásuk. Fokszám összeg és az élek száma közötti összefüggés. <i>Matematikatörténet: Euler.</i>	Modell alkotása valós problémához: gráfmodell. Megfelelő, a problémát jól tükröző ábra készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mintavétel visszatevéssel, visszatevés nélkül.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	Hatvány fogalma egész kitevőre, hatványozás azonosságai. Egyenlet, egyenlőtlenség megoldása. Ekvivalens egyenlet fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: valós problémák megoldása megfelelő modell választásával. A matematika alkalmazása más tudományokban. Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. A matematika épülésének elvei: létező fogalom újraértelmezése, kiterjesztése. A fogalmak kiterjesztése követelményeinek megértése. Függvénytulajdonság alkalmazása egyenlet megoldásánál (pl. szigorú monotonitás).		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
n-edik gyök. A négyzetgyök fogalmának általánosítása.	A matematika belső fejlődésének felismerése, új fogalmak alkotása.		
Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén.	Fogalmak módosítása újabb tapasztalatok, ismeretek alapján. A hatványfogalom célszerű kiterjesztése, permanenciaelv alkalmazása.		
Hatványozás azonosságainak alkalmazása. Példák az azonosságok érvényben maradására.	Ismeretek tudatos memorizálása. Ismeretek mozgósítása.		
A definíciók és a hatványozás azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható exponenciális egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): exponenciális egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i> globális problémák - demográfiai mutatók, a Föld eltartó képessége és az élelmezési válság, betegségek, világjárványok, túltermelés és	

		túlfogyasztás.
A logaritmus értelmezése. <i>Matematikatörténet:</i> A logaritmussal való számolás szerepe (például a Kepler-törvények felfedezésében).	Korábbi ismeretek felidézése (hatvány fogalma). Ismeretek tudatos memorizálása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Fizika:</i> Kepler-törvények.
Zsebszámológép használata, táblázat használata.	Annak felismerése, hogy a technika fejlődésének alapja a matematikai tudás.	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
A logaritmus azonosságai.	A hatványozás és a logaritmus kapcsolatának felismerése.	
A definíciók és a logaritmus azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható logaritmosos egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): logaritmus alkalmazásával megoldható egyszerű exponenciális egyenletek; ilyen egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Biológia-egészségtan:</i> érzékelés, az inger és az érzet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	n-edik gyök. Racionális kitevőjű hatvány. Exponenciális növekedés, csökkenés. Logaritmus.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása, tulajdonságai. Hegyesszög szögfüggvényeinek értelmezése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A folyamatok elemzése a függvényelemzés módszerével. Tájékozódás az időben: lineáris folyamat, exponenciális folyamat. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően. Ismerethordozók használata.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szögfüggvények kiterjesztése, trigonometrikus alapfüggvények (sin, cos, tg).	A kiterjesztés szükségességének, alap gondolatának megértése. Időtől függő periodikus jelenségek kezelése.	<i>Fizika:</i> periodikus mozgás, hullámmozgás, váltakozó feszültség és áram. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
A trigonometrikus függvények transzformációi: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$.	Tudatos megfigyelés a változó szempontok és feltételek szerint.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.

Az exponenciális függvények.	Permanenciaelv alkalmazása.	
Exponenciális folyamatok a természetben és a társadalomban.	Modellek alkotása (függvény modell): a lineáris és az exponenciális növekedés/csökkenés matematikai modelljének összevetése konkrét, valós problémákban (például: népesség, energiafelhasználás, járványok stb.).	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz:</i> a társadalmi-gazdasági tér szerveződése és folyamatai. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:</i> globális kérdések: - erőforrások kimerülése, fenntarthatóság, demográfiai robbanás a harmadik világban, népességcsökkenés az öregedő Európában.
A logaritmusfüggvények vizsgálata. Logaritmus alapfüggvények grafikonja, jellemzésük.		
A logaritmusfüggvény mint az exponenciális függvény inverze. Függvénynek és inverzének a grafikonja a koordináta-rendszerben.		<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szinuszfüggvény, koszinuszfüggvény, tangensfüggvény. Exponenciális függvény, logaritmusfüggvény. Exponenciális folyamat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 66 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek. Ponthalmazok, nevezetes ponthalmazok ismerete. Háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Háromszögekre, speciális háromszögekre vonatkozó tételek. Egybevágóság, hasonlóság, szimmetria. Hegyesszögek szögfüggvényei. Ekvivalens egyenlet. Elsőfokú és másodfokú egyenlet, kétismeretlenes egyenletrendszer algebrai megoldása. Alapszerkesztések, egyszerű szerkesztési feladatok körrel, háromszöggel kapcsolatosan. Vektorok, vektorműveletek. Számológép (számítógép) használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület kiszámítása. A matematika két területének (geometria és algebra) összekapcsolása: koordináta-geometria.	

Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Szinusztétel, koszinusztétel.	Általános eset, különleges eset viszonya (a derékszögű háromszög és a két tétel).	<i>Fizika:</i> vektor felbontása adott állású összetevőkre. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.
Síkidomok kerületének és területének számítása.	Ismeretek alkalmazása.	<i>Földrajz:</i> felszínszámítás.
Pitagoraszi összefüggés egy szög szinusza és koszinusza között. Összefüggés a szög és a mellékszöge szinusza, illetve koszinusza között. A tangens kifejezése a szinusz és a koszinusz hányadosaként.	A trigonometrikus azonosságok megértése, használata. Függvénytáblázat alkalmazása feladatok megoldásában.	
Egyszerű trigonometrikus egyenletek. Trigonometrikus egyenletre vezető, háromszöggel kapcsolatos valós problémák. Azonosság alkalmazását igénylő egyszerű trigonometrikus egyenlet.	A problémához hasonló egyszerű probléma keresése.	<i>Fizika:</i> rezgőmozgás, adott kitéréshez, sebességhez, gyorsuláshoz tartozó időpillanatok meghatározása.
Két vektor skaláris szorzata. A skaláris szorzat tulajdonságai. Két vektor merőlegességének szükséges és elégséges feltétele.	A művelet újszerűségének felfedezése. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése, megkülönböztetése.	<i>Fizika:</i> mechanikai munka, mágneses fluxus.
Helyvektor.	Emlékezés: jelek, jelölések, megállapodások.	<i>Fizika:</i> vonatkoztatási rendszer, hely megadása.
Műveletek koordinátaikkal adott vektorokkal. Vektorok és rendezett számpárok közötti megfeleltetés.	A vektor fogalmának bővítése (algebrai vektorfogalom). Sík és tér: a dimenzió szemléletes fogalmának fejlesztése.	<i>Fizika:</i> erők összeadása komponensek segítségével, háromdimenziós képalkotás (hologram).
A helyvektor koordinátái. Szakasz felezőpontjának, harmadoló pontjának, a háromszög súlypontjának koordinátái.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	<i>Fizika:</i> hely megadása.
Két pont távolsága, a szakasz	Képletek értelmezése, alkalmazása.	

hossza.		
A kör egyenlete.	Geometria és algebra összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Az egyenes különböző megadási módjai. Az irányvektor, a normálvektor, az iránytangens.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Iránytangens és az egyenes meredeksége.		<i>Fizika:</i> út-idő grafikon és a sebesség kapcsolata.
A merőlegesség megfogalmazása skaláris szorzattal.	Geometriai ismeretek felelevenítése, megfogalmazása algebrai alakban.	
Az egyenes egyenlete. Két egyenes párhuzamosságának, merőlegességének feltétele.	Az egyenest jellemző adatok, a közöttük felfedezhető összefüggések értéke, használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Két egyenes metszéspontja. Kör és egyenes kölcsönös helyzete.	Geometriai probléma megoldása algebrai eszközökkel. Ismeretek mozgósítása, alkalmazása (elsőfokú, illetve másodfokú két ismeretlenes egyenletrendszer megoldása).	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A kör adott pontjában húzott érintője.	A geometriai fogalmak megjelenítése algebrai formában. Geometriai ismeretek mozgósítása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A koordináta geometriai ismeretek alkalmazása egyszerű síkgeometriai feladatok megoldásában.	Geometriai problémák megoldása algebrai eszközökkel. Geometriai problémák számítógépes megjelenítése.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram használata). <i>Fizika:</i> égitestek pályája.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valós szám szinusza, koszinusza, tangense. Bázisrendszer, helyvektor. Skaláris szorzat. Ponthalmaz egyenlete; két ismeretlenes egyenletnek megfelelő ponthalmaz.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

NYELVI ELŐKÉSZÍTŐ KÉPZÉS (NYEK)

12. évfolyam (12.b osztály)

Heti óraszám: 4 óra

Éves óraszám: 128 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Sorozatok		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Függvénytan alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Sorozat vizsgálata; rekurzió, képletek értelmezése. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata.		
A számsorozat fogalma. A függvény értelmezési tartománya a pozitív egész számok halmaza. <i>Matematikatörténet: Fibonacci.</i>	Sorozat megadása rekurzióval és képlettel.	<i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel: algoritmusok megfogalmazása, tervezése.	
Számtani sorozat, az n. tag, az első n tag összege. <i>Matematikatörténet: Gauss.</i>	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során.		
Mértani sorozat, az n. tag, az első n tag összege.	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során. A számtani sorozat mint lineáris függvény és a mértani sorozat mint exponenciális függvény összehasonlítása.	<i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> exponenciális folyamatok vizsgálata.	
Kamatokamat-számítás.	Modellek alkotása: befektetés és hitel; különböző feltételekkel meghirdetett befektetések és hitelek vizsgálata; a hitel költségei, a törlesztés módjai. Az egyéni döntés felelőssége: az eladósodás veszélye. Korábbi ismeretek mozgósítása (pl. százalékszámítás). A szövegbe többszörösen mélyen	<i>Földrajz:</i> a világgazdaság szerveződése és működése, a pénztőke működése, a monetáris világ jellemző folyamatai, hitelezés, adósság, eladósodás. <i>Történelem,</i>	

	beágyazott, közvetett módon megfogalmazott információk és kategóriák azonosítása.	<i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés.
--	---	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számsorozat. Rekurzió. Számítási sorozat, mértani sorozat.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 30 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek Hegyesszögek szögfüggvényei. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb felismerése. Felszín, térfogat szemléletes fogalma. Poliéder felszíne. Számológép (számítógép) használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület, felszín és térfogat kiszámítása Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Mértani testek csoportosítása. Hengerszerű testek (hasábok és hengerek), kúpszerű testek (gúla és kúpok), csonka testek (csonka gúla, csonka kúp). Gömb.	A problémához illeszkedő vázlatos ábra alkotása; síkmetszet elképzelése, ábrázolása. Fogalomalkotás közös tulajdonság szerint (hengerszerű, kúpszerű testek, poliéderek).	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgéometriai szimulációs program). <i>Kémia:</i> kristályok.	
A tanult testek felszínének, térfogatának kiszámítása. Gyakorlati feladatok.	A valós problémákhoz modell alkotása: geometriai modell. Ismeretek megfelelő csoportosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (térgéometriai szimulációs program).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszín, térfogat. Valós szám szinusza, koszinusza, tangense.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 23 óra
Előzetes tudás	A statisztika alapfogalmai. Adathalmaz statisztikai jellemzői, adathalmaz ábrázolása. Táblázatok kezelése. A véletlen esemény fogalma, a véletlen kísérlet fogalma. Gyakoriság, relatív gyakoriság. Esély és valószínűség hétköznapi fogalma. Kombinatorikai ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása, bővítése. Műveletek értelmezése az események között. Matematikai elvonatkoztatás: a valószínűség		

fejlesztési céljai	matematikai fogalmának fejlesztése. Véletlen mintavétel módszerei jelentőségének megértése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Eseményekkel végzett műveletek. Példák események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre. Elemi események. Események előállítása elemi események összegeként. Példák független és nem független eseményekre.	A matematika különböző területei közötti kapcsolatok tudatosítása. Logikai műveletek, halmazműveletek és események közötti műveletek összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> folyamatok, kapcsolatok leírása logikai áramkörökkel.
Véletlen esemény, valószínűség. A valószínűség matematikai definíciójának bemutatása példákon keresztül.	A véletlen kísérletekből számított relatív gyakoriság és a valószínűség kapcsolata.	
A valószínűség klasszikus modellje. <i>Matematikatörténet:</i> Rényi: Levelek a valószínűségről.	A modell és a valóság kapcsolata.	
Egyszerű valószínűség-számítási problémák.	Ismeretek mozgósítása, tanult kombinatorikai módszerek alkalmazása.	<i>Fizika:</i> az űrkutatás hatása mindennapjainkra, a találkozás valószínűsége.
Statisztikai mintavétel. Valószínűségek visszatevéses mintavétel esetén. Visszatevés nélküli mintavétel.	Modell alkotása (valószínűségi modell): a mintavételi eljárás lényege.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz, terjedelelem, szórás. Nagy adathalmazok jellemzése statisztikai mutatókkal.	A statisztikai kimutatások és a valóság: az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése. Közvélemény-kutatás, minőség-ellenőrzés, egyéb gyakorlati alkalmazások elemzése. Számológép/számítógép használata statisztikai mutatók kiszámítására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínűség matematikai fogalma. Klasszikus valószínűség-számítási modell. Szórás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerező összefoglalás	Órakeret 55 óra
Előzetes tudás	A középiskolai matematika anyaga.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematika épülésének elvei: ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Motiválás. Emlékezés. Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i>		
Halmazok. Ponthalmazok és számhalmazok. Valós számok halmaza és részhalmazai.	A problémának megfelelő szemléltetés kiválasztása (Venn-diagram, számegyenes, koordináta-rendszer).	
Állítások logikai értéke. Logikai műveletek.	Szövegértés. A szövegben található információk összegyűjtése, rendszerezése.	<i>Filozófia:</i> logika - a következetes és rendezett gondolkodás elmélete, a logika kapcsolódása a matematikához és a nyelvészethez. <i>Informatika:</i> Egy bizonyos, nemrég történt esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése. Navigációs eszközök használata: hierarchizált és legördülő menük használata.
A halmazelméleti és a logikai ismeretek kapcsolata.	Halmazok eszközjellegű használata.	
Definíció és tétel. A tétel bizonyítása. A tétel megfordítása.	Emlékezés a tanult definíciókra és tételekre, alkalmazásuk önálló problémamegoldás során.	
Bizonyítási módszerek.	Direkt és indirekt bizonyítás	<i>Filozófia:</i>

	közöti különbség megértése. Néhány tipikusan hibás következtetés bemutatása, elemzése.	szillogizmusok.
Kombinatorika: leszámplálási feladatok. Egyszerű feladatok megoldása gráfokkal.	Sorbarendezési és kiválasztási problémák felismerése. Gondolatmenet szemléltetése gráffal.	
Műveletek értelmezése és műveleti tulajdonságok.	Absztrakt fogalom és annak konkrét megjelenései: valós számok halmazán értelmezett műveletek, halmazműveletek, logikai műveletek, műveletek vektorokkal, műveletek vektorral és valós számmal, műveletek eseményekkel.	
<i>Számтан, algebra</i>		
Gyakorlati számítások.	Kerekítés, közelítő érték, becslés. Számológép használata, értelmes kerekítés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: alapvető adózási, biztosítási, egészség-, nyugdíj- és társadalombiztosítási, pénzügyi ismeretek.</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek.	Megoldások az alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz megfelelő kezelésével.	
Algebrai azonosságok, hatványozás azonosságai, logaritmus azonosságai, trigonometrikus azonosságok.	Az azonosságok szerepének ismerete, használatuk. Matematikai fogalmak fejlődésének bemutatása pl. a hatvány, illetve a szögfüggvények példáján.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: képletek használata</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása. Algebrai megoldás, grafikus megoldás. Ekvivalens egyenletek, ekvivalens átalakítások. A megoldások ellenőrzése.	Adott egyenlethez illő megoldási módszer önálló kiválasztása. Az önellenőrzésre való képesség. Önfegyelem fejlesztése: sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás.	
Első- és másodfokú egyenlet és egyenlőtlenség. Négyzetgyökös egyenletek. Abszolút értéket tartalmazó egyenletek. Egyszerű exponenciális, logaritmikus és trigonometrikus egyenletek.	Tanult egyenlettípusok és egyenlőtlenségtípusok önálló megoldása.	

Elsőfokú és egyszerű másodfokú két ismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	A tanult megoldási módszerek biztos alkalmazása.	
Egyenletekre, egyenlőtlenségekre vezető gyakorlati életből vett és szöveges feladatok.	Matematikai modell (egyenlet, egyenlőtlenség) megalkotása, vizsgálatok a modellben, ellenőrzés.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i>		
A függvény megadása. A függvények tulajdonságai.	Emlékezés: a fogalmak pontos felidézése, ismerete. Értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, periodicitás, paritás fogalmak alkalmazása konkrét feladatokban. Az alapfüggvények ábrázolása és tulajdonságai.	
A tanult alapfüggvények ismerete.	Képi emlékezés statikus helyzetekben (grafikonok felidézése).	
Függvénytranszformációk: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$. Eltolás, nyújtás és összenyomás a tengelyre merőlegesen.	Kapcsolat a matematika két területe között: függvénytranszformációk és geometriai transzformációk.	
Függvényvizsgálat a tanult szempontok szerint.	Emlékezés, ismeretek mozgósítása.	
	Függvények használata valós folyamatok elemzésében. Függvény alkalmazása matematikai modell készítésében.	<i>Fizika, kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Geometria</i>		
Geometriai alapfogalmak, ponthalmazok.		
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága, szöge. Távolságok és szögek kiszámítása.	Valós problémában a megfelelő geometriai fogalom felismerése, alkalmazása.	
Geometriai transzformációk. Távolságok és szögek vizsgálata a transzformációknál.		

Egybevágóság, hasonlóság. Szimmetriák.	Szerepük felfedezése művészetekben, játékokban, gyakorlati jelenségekben.	
Háromszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. A háromszög nevezetes vonalai, pontjai és körei. Összefüggések a háromszög oldalai, oldalai és szögei között. A derékszögű háromszög oldalai, oldalai és szögei közötti összefüggések.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés. A problémának megfelelő összefüggések felismerése, alkalmazása.	
Négyszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Négyszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Szimmetrikus négyszögek tulajdonságai.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés.	
Körre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Számítási feladatok.		
Vektorok, vektorok koordinátái. Bázisrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> a vektor fogalmának fejlődése a fizikai vektorfogalomtól a rendezett szám n-esig.		
Vektorok alkalmazásai.		
Egyenes egyenlete. Kör egyenlete. Két alakzat közös pontja. <i>Matematikatörténet:</i> nevezetes szerkeszthetőségi problémák.	Geometria és algebra összekapcsolása.	
<i>Valószínűség-számítás, statisztika</i>		
Diagramok. Statisztikai mutatók: módusz, medián, átlag, szórás.	Adathalmazok jellemzése önállóan választott mutatók segítségével. A reprezentatív minta jelentőségének megértése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tartalom értékelése hihetőség szempontjából; a szöveg hitelességével kapcsolatos tartalmi elemek magyarázata; a kétértelmű, többjelentésű tartalmi elemek feloldása; egy következtetés alapját jelentő tartalmi elem

		felismerése; az olvasó előismereteire alapozó figyelemfelhívó jellegű címadás felismerése.
Gyakoriság, relatív gyakoriság. Véletlen esemény valószínűsége. A valószínűség kiszámítása a klasszikus modell alapján. A véletlen törvényszerűségei.	A valószínűség és a statisztika törvényei érvényesülésének felfedezése a termelésben, a pénzügyi folyamatokban, a társadalmi folyamatokban. A szerencsejátékok igazságtalanságának és a játékszenvedély veszélyeinek felismerése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; biológia-egészségtan: szenvedélybetegségek és rizikófaktor.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Következtetés. Definíció. Tétel. Bizonyítás. Halmaz, alaphalmaz, igazsághalmaz, megoldáshalmaz. Függvény/transzformáció. Értelmezési tartomány. Művelet, műveleti tulajdonság. Egyenlet, azonosság, egyenletrendszer, egyenlőtlenség. Ekvivalencia. Ellenőrzés. Véletlen, valószínűség. Adat, statisztikai mutató. Térelem, mennyiségi jellemző (távolság, szög, kerület, terület, felszín, térfogat). Matematikai modell.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kombinatorikai problémához illő módszer önálló megválasztása. – A gráfok eszközjellegű használata problémamegoldásában. – Bizonyított és nem bizonyított állítás közötti különbség megértése. – Feltétel és következmény biztos felismerése a következtetésben. – A szövegben található információk önálló kiválasztása, értékelése, rendezése problémamegoldás céljából. – A szöveghez illő matematikai modell elkészítése. – A tanuló a rendszerezett összeszámlálás, a tanult ismeretek segítségével tudjanak kombinatorikai problémákat jól megoldani – A gráfok ne csak matematikai fogalomként szerepeljenek tudásukban, alkalmazzák ismereteiket a feladatmegoldásban is. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kiterjesztett gyök- és hatványfogalom ismerete. – A logaritmus fogalmának ismerete. – A gyök, a hatvány és a logaritmus azonosságainak alkalmazása konkrét esetekben probléma megoldása céljából. – Egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenletek felírása szöveg alapján, az egyenletek megoldása, önálló ellenőrzése. – A mindennapok gyakorlatában szereplő feladatok megoldása a valós számkörben tanult új műveletek felhasználásával. – Számológép értelmes használata a feladatmegoldásokban. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Trigonometrikus függvények értelmezése, alkalmazása. – Függvénytranszformációk végrehajtása. – Exponenciális függvény és logaritmusfüggvény ismerete.
---	---

- Exponenciális folyamatok matematikai modelljének megértése.
- A számtani és a mértani sorozat összefüggéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazások.
- Az új függvények ismerete és jellemzése kapcsán a tanulóknak legyen átfogó képük a függvénytulajdonságokról, azok felhasználhatóságáról.

Geometria

- Jártasság a háromszögek segítségével megoldható problémák önálló kezelésében.
- A tanult tételek pontos ismerete, alkalmazásuk feladatmegoldásokban.
- A valós problémákhoz geometriai modell alkotása.
- Hosszúság, szög, kerület, terület, felszín és térfogat kiszámítása.
- Két vektor skaláris szorzatának ismerete, alkalmazása.
- Vektorok a koordináta-rendszerben, helyvektor, vektorkoordináták ismerete, alkalmazása.
- A geometriai és algebrai ismeretek közötti összekapcsolódás elemeinek ismerete: távolság, szög számítása a koordináta-rendszerben, kör és egyenes egyenlete, geometriai feladatok algebrai megoldása.

Valószínűség, statisztika

- Statisztikai mutatók használata adathalmaz elemzésében.
- A valószínűség matematikai fogalma.
- A valószínűség klasszikus kiszámítási módja.
- Mintavétel és valószínűség.
- A mindennapok gyakorlatában előforduló valószínűségi problémákat tudják értelmezni, kezelni.
- Megfelelő kritikával fogadják a statisztikai vizsgálatok eredményeit, lássák a vizsgálatok korlátait, érvényességi körét.

Összességében

- A matematikai tanulmányok végére a matematikai tudás segítségével önállóan tudjanak megoldani matematikai problémákat.
- Kombinatív gondolkodásuk fejlődésének eredményeként legyenek képesek többféle módon megoldani matematikai feladatokat.
- Fejlődjön a bizonyítási, diszkussziós igényük olyan szintre, hogy az érettségi után a döntési helyzetekben tudjanak reálisan dönteni.
- Feladatmegoldásokban rendszeresen használják a számológépet, elektronikus eszközöket.
- Tudjanak a síkban, térben tájékozódni, az ilyen témájú feladatok megoldásához célszerű ábrákat készíteni.
- A feladatmegoldások során helyesen használják a tanult matematikai szakkifejezéseket, jelöléseket.
- A tanulók váljanak képessé a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára, törekedjenek az önellenőrzésre, legyenek képesek várható eredmények becslésére.
- A helyes érvelésre szoktatással fejlődjön a tanulók kommunikációs készsége.
- A középfokú matematikatanulás lezárásakor rendelkezzenek a matematika alapvető kultúrtörténeti ismereteivel, ismerjék a legnagyobb matematikusok felfedezéseit, legyen rálátásuk a magyar matematikusok

	eredményeire.
--	---------------

MATEMATIKA HELYI TANTERV

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS

9.kny osztály

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 16 óra
Előzetes tudás	Példák halmazokra, geometriai alapfogalmak, alapszerkesztések. Halmazba rendezés több szempont alapján. Gyakorlat szövegek értelmezésében. A matematikai szakkifejezések adott szinthez illeszkedő ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valós számok halmazának ismerete. Kommunikáció, együttműködés. A matematika épülése elveinek bemutatása. Halmazok eszközjellegű használata. Gondolkodás; ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfejlesztés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Véges és végtelen halmazok. Végtelen számosság szemléletes fogalma. <i>Matematikatörténet: Cantor.</i>	Annak megértése, hogy csak a véges halmazok elemszáma adható meg természetes számmal.	
Részhalmaz. Halmazműveletek: unió, metszet, különbség. Halmazok közötti viszonyok megjelenítése.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Szöveges megfogalmazások matematikai modellre fordítása. Elnevezések megtanulása, definíciókra való emlékezés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mondatok, szavak, hangok rendszerezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> halmazműveletek alkalmazása a rendszertanban. <i>Kémia:</i> anyagok csoportosítása.
Alaphalmaz és komplementer halmaz.	Annak tudatosítása, hogy alaphalmaz nélkül nincs komplementer halmaz. Halmaz közös elem nélküli halmazokra bontása jelentőségének belátása.	<i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények osztályozása; besorolás közös rész nélküli halmazokba.
A megismert számhalmazok: természetes számok, egész	A megismert számhalmazok áttekintése. Természetes számok,	<i>Informatika:</i> számábrázolás

számok, racionális számok. A számírás története.	egész számok, racionális számok elhelyezése halmazábrában, számegyenesen.	(problémamegoldás táblázatkezelővel).
Valós számok halmaza. Az intervallum fogalma, fajtái. Irracionális szám létezése.	Annak tudatosítása, hogy az intervallum végtelen halmaz.	
Távolsággal megadott ponthalmazok, adott tulajdonságú ponthalmazok (kör, gömb, felező merőleges, szögfelező, középpárhuzamos).	Ponthalmazok megadása ábrával. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (például két feltétellel megadott ponthalmaz).	<i>Vizuális kultúra:</i> a tér ábrázolása. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Unió, metszet, különbség, komplementer halmaz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra		Órakeret 74 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és problémamegoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanultak alkalmazása. Elsőfokú egyenletek, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Számelmélet elemei. A tanult oszthatósági szabályok. Prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös. Relatív prímelek. <i>Matematikatörténeti és számelméleti érdekességek:</i> (pl. végtelen sok prímszám létezik, tökéletes számok, barátságos számok,	A tanult oszthatósági szabályok rendszerzése. Prímtényezős felbontás, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös meghatározása a felbontás segítségével. Egyszerű oszthatósági feladatok, szöveges feladatok megoldása. Gondolatmenet követése, egyszerű gondolatmenet megfordítása. Érvelés.		

Eukleidész. Mersenne, Euler, Fermat)		
Hatványozás 0 és negatív egész kitevőre. Permanencia-elv.	Fogalmi általánosítás: a korábbi definíció kiterjesztése.	
A hatványozás azonosságai.	Korábbi ismeretekre való emlékezés.	
Számok abszolút értéke.	Egyenértékű definíció (távolsággal adott definícióval).	<i>Fizika:</i> hőmérséklet, elektromos töltés, áram, feszültség előjeles értelmezése.
Különböző számrendszerek. A helyi értékes írásmód lényege. Kettes számrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> Neumann János.	A különböző számrendszerek egyenértékűségének belátása.	<i>Informatika:</i> kommunikáció ember és gép között, adattárolás egységei.
Számok normálalakja.	Az egyes fogalmak (távolság, idő, terület, tömeg, népesség, pénz, adat stb.) mennyiségi jellemzőinek kifejezése számokkal, mennyiségi következtetések. Számolás normálalakkal írásban és számológép segítségével. A természettudományokban és a társadalomban előforduló nagy és kis mennyiségekkel történő számolás	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> tér, idő, nagyságrendek – méretek és nagyságrendek becslése és számítása az atomok méreteitől az ismert világ méretéig; szennyezés, környezetvédelem.
Nevezetes azonosságok: kommutativitás, asszociativitás, disztributivitás. Számolási szabályok, zárójelek használata.	Régebbi ismeretek mozgósítása, összeillesztése, felhasználása.	
Szöveges számítási feladatok a természettudományokból, a mindennapokból.	Szöveges számítási feladatok megoldása a természettudományokból, a mindennapokból (pl. százalékszámítás: megtakarítás, kölcsön, áremelés, árleszállítás, bruttó ár és nettó ár, ÁFA, jövedelemadó, járulékok, élelmiszerek százalékos összetétele). A növekedés és csökkenés kifejezése százalékkal („mihez viszonyítunk?”). Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Számológép használata. Az értelmes kerekítés megtalálása.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> számítási feladatok. <i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Földrajz:</i> a pénzvilág működése. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos élelmiszer-választás, becslések, mérések, számítások.

		<i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.</i>
$(a \pm b)^2$, $(a \pm b)^3$ polinom alakja, $a^2 - b^2$ szorzat alakja. Azonosság fogalma.	Ismeretek tudatos memorizálása (azonosságok). Geometria és algebra összekapcsolása az azonosságok igazolásánál.	<i>Fizika: számítási feladatok megoldása (pl. munkatétel).</i>
Egyszerű feladatok polinomok, illetve algebrai törtek közötti műveletekre. Tanult azonosságok alkalmazása. Algebrai tört értelmezési tartománya. Algebrai kifejezések egyszerűbb alakra hozása.	Ismeretek felidézése, mozgósítása (pl. szorzattá alakítás, tört egyszerűsítése, bővítése, műveletek törtekkel).	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan: számítási feladatok.</i>
Egyes változók kifejezése fizikai, kémiai képletekből.	A képlet értelmének, jelentőségének belátása. Helyettesítési érték kiszámítása képlet alapján.	<i>Fizika; kémia: képletek értelmezése.</i>
Elsőfokú egyenletre, egyenlőtlenségre vezető szöveges feladatok.	A mindennapokhoz kapcsolódó problémák matematikai modelljének elkészítése (egyenlet, egyenlőtlenség); a megoldás ellenőrzése, a gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika: kinematika, dinamika. Kémia: százalékos keverési feladatok.</i>
Egy abszolút értéket tartalmazó egyenletek. $ x+c = ax+b$.	Definíciókra való emlékezés.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatvány. Normálalak. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Elsőfokú egyenlet. Egyenletrendszer.
--------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények, sorozatok	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Halmazok. Hozzárendelés fogalma. Grafikonok készítése, olvasása. Pontok ábrázolása koordináta-rendszerben.	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összefüggések, folyamatok megjelenítése matematikai formában (függvény-modell), vizsgálat a grafikon alapján. A vizsgálat szempontjainak kialakítása. Függvénytranszformációk algebrai és geometriai megjelenítése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
A függvény megadása, elemi tulajdonságai.	Ismeretek tudatos memorizálása (függvénytani alapfogalmak). Alapfogalmak megértése, konkrét függvények elemzése a grafikonjuk alapján. Időben lejátszódó valós folyamatok elemzése grafikon alapján. Számítógép használata a függvények vizsgálatára.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> időben lejátszódó folyamatok leírása, elemzése. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata, adatkezelés táblázatkezelővel.
A lineáris függvény, lineáris kapcsolatok. A lineáris függvények tulajdonságai. Az egyenes arányosság. A lineáris függvény grafikonjának meredeksége, ennek jelentése lineáris kapcsolatokban.	Táblázatok készítése adott szabálynak, összefüggésnek megfelelően. Időben lejátszódó történések megfigyelése, a változás megfogalmazása. Modellek alkotása: lineáris kapcsolatok felfedezése a hétköznapokban (pl. egységár, a változás sebessége). Lineáris függvény ábrázolása paramétereit alapján. Számítógép használata a lineáris folyamat megjelenítésében.	<i>Fizika:</i> időben lineáris folyamatok vizsgálata, a változás sebessége. <i>Kémia:</i> egyenes arányosság. <i>Informatika:</i> táblázatkezelés.
Az abszolútérték-függvény. Az $x \mapsto ax + b $ függvény grafikonja, tulajdonságai ($a \neq 0$).	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	
A négyzetgyökfüggvény. Az $x \mapsto \sqrt{x}$ ($x \geq 0$) függvény grafikonja, tulajdonságai.	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> matematikai inga lengésideje.
A fordított arányosság függvénye. $x \mapsto \frac{a}{x}$ ($ax \neq 0$) grafikonja, tulajdonságai.	Ismeretek felidézése (függvénytulajdonságok).	<i>Fizika:</i> ideális gáz, izoterma. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Függvények alkalmazása.	Valós folyamatok függvénymodelljének megalkotása. A folyamat elemzése a függvény vizsgálatával, az eredmény	<i>Fizika:</i> kinematika. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs

	összevetése a valósággal. A modell érvényességének vizsgálata. Számítógép alkalmazása (pl. függvényrajzoló program). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	programok használata.
Egyenlet grafikus megoldása.	Egy adott probléma megoldása két különböző módszerrel. Az algebrai és a grafikus módszer összevetése. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Számítógépes program használata.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz: számítási feladatok.</i>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Függvény. Valós függvény. Értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, növekedés, fogyás, szélsőérték hely, szélsőérték. Alapfüggvény. Függvénytranszformáció. Lineáris kapcsolat. Meredekség. Grafikus megoldás.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS

9. évfolyam (9.c osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 24 óra
Előzetes tudás	Gyakorlat szövegek értelmezésében. A matematikai szakkifejezések adott szinthez illeszkedő ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Kommunikáció, együttműködés. Igaz és hamis állítások megkülönböztetése. Gondolkodás; ismeretek rendszerezési képességének fejlesztése. Önfejlesztés, önellenőrzés segítése, absztrakciós képesség, kombinációs készség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Logikai műveletek: „nem”, „és”, „vagy”, „ha... akkor”. (Folyamatosan a 9–12. évfolyamon.)	Matematikai és más jellegű érvelésekben a logikai műveletek felfedezése, megértése, önálló alkalmazása. A köznyelvi kötőszavak és a matematikai logikában használt kifejezések jelentéstartalmának összevetése. A hétköznapi, nem tudományos szövegekben található matematikai információk	

	felfedezése, rendezése a megadott célnak megfelelően. Matematikai tartalmú (nem tudományos jellegű) szöveg értelmezése.	
Szöveges feladatok. (Folyamatos feladat a 9–12. évfolyamon: a szöveg alapján a megfelelő matematikai modell megalkotása.)	Szöveges feladatok értelmezése, megoldási terv készítése, a feladat megoldása és szöveg alapján történő ellenőrzése. Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése. Gondolatmenet lejegyzése (megoldási terv). Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése (a szövegben előforduló információk). Figyelem összpontosítása. Problémamegoldó gondolkodás és szövegfeldolgozás: az indukció és dedukció, a rendszerezés, a következtetés.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegértés; információk azonosítása és összekapcsolása, a szöveg egységei közötti tartalmi megfelelés felismerése; a szöveg tartalmi elemei közötti kijelentés-érv, ok-okozati viszony felismerése és magyarázata. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> egészséges életmódra és a családi életre nevelés.
A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Nyitott mondatok igazsághalmaza, szemléltetés módjai.	A „minden” és a „van olyan” helyes használata. Halmazok eszközjellegű használata.	
A matematikai bizonyítás. Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás (folyamatos feladat a 9–12. évfolyamokon). <i>Matematikatörténet:</i> Euklidesz szerepe a tudományosság kialakításában.	Kísérletezés, módszeres próbálkozás, sejtés, cáfolás megkülönböztetése. Érvelés, vita. Érvek és ellenérvek. Ellenpélda szerepe. Mások gondolataival való vitába szállás és a kulturált vitatkozás. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont (pl. a saját és a vitapartner szempontjának) egyidejű követése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétel.
Állítás és megfordítása. „Akkor és csak akkor” típusú állítások.	Az „akkor és csak akkor” használata. Feltétel és következmény felismerése a „Ha ..., akkor ...” típusú állítások esetében. Korábbi, illetve újabb (saját) állítások, tételek jelentésének elemzése.	

<p>Bizonyítás.</p>	<p>Gondolatmenet tagolása. Rendszerezés (érvek logikus sorrendje). Következtetés megítélése helyessége szerint. A bizonyítás gondolatmenetére, bizonyítási módszerekre való emlékezés. Kidolgozott bizonyítás gondolatmenetének követése, megértése. Példák a hétköznapiakból helyes és helytelenül megfogalmazott következtetésekre.</p>	<p><i>Etika:</i> a következtetés, érvelés, bizonyítás és cáfolat szabályainak alkalmazása.</p>
<p>Egyszerű kombinatorikai feladatok: leszámlálás, sorbarendezés, gyakorlati problémák. Kombinatorika a mindennapokban.</p>	<p>Rendszerezés: az esetek összeszámlálásánál minden esetet meg kell találni, de minden esetet csak egyszer lehet számításba venni. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Esetfelsorolások, diszkusszió (pl. van-e ismétlődés). Sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás; a sikertelenség okának feltárása (pl. minden feltételre figyelt-e).</p>	<p><i>Informatika:</i> problémamegoldás táblázatkezelővel. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> hétköznapi problémák megoldása a kombinatorika eszközeivel. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> periodicitás, ismétlődés és kombinatorika mint szervezőelv poetizált szövegekben.</p>
<p>A gráffal kapcsolatos alapfogalmak (csúcs, él, fokszám). Egyszerű hálózat szemléltetése.</p>	<p>Gráfok alkalmazása problémamegoldásban. Számítógépek egy munkahelyen, elektromos hálózat a lakásban, település úthálózata stb. szemléltetése gráffal. Gondolatmenet megjelenítése gráffal.</p>	<p><i>Kémia:</i> molekulák térszerkezete. <i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel, hálózatok. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> pl. családfe. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedés.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Logikai művelet (NEM, ÉS, VAGY. „Ha, akkor ...”). Feltétel és következmény. Sejtés, bizonyítás, megcáfolás. Ellentmondás. Gráf csúcsa, éle, csúcs fokszáma. Faktoriális.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és problémamegoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanultak alkalmazása. Elsőfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Számológép használata.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Elsőfokú két ismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Különböző módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (behelyettesítő módszer, ellentett együtthatók módszere).	<i>Fizika:</i> kinematika, dinamika.	
Egyenletrendszerre vezető szöveges feladatok.	A mindennapokhoz kapcsolódó problémák matematikai modelljének elkészítése, a megoldás ellenőrzése, a gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika:</i> kinematika, dinamika. <i>Kémia:</i> százalékos keverési feladatok.	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Egyenletrendszer. Azonosság. Ekvivalens egyenletek. Hamis gyök.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 54 óra
Előzetes tudás	Tételek, illeszkedés. Sokszögek, háromszögek alaptulajdonságai, négyszögek csoportosítása; speciális háromszögek és négyszögek elnevezése, felismerése, alaptulajdonságaik. Alapszerkesztések, háromszög szerkesztése alapadatokból. Háromszög köré írt kör és beírt kör szerkesztése. Háromszögek egybevágósága. Kör és gömb, hasábok, hengerek és gúla felismerése, alaptulajdonságaik. A Pitagorasz-tétel ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Számítások síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szimmetria szerepének felismerése a matematikában, a valóságban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása, számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Valós probléma geometriai modelljének megalkotása, számítások a modell alapján, az eredmények összevetése a valósággal; a valóságos tárgyak formájának és a tanult formáknak az összevetése, gyakorlati számítások (henger, hasáb, kúp, gúla, gömb). Korábbi ismeretek mozgósítása. Számológép, számítógép használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Geometriai alapfogalmak. Tételek, távolságok és szögek értelmezése.	Idealizáló absztrakció: pont, egyenes, sík, síkidomok, testek. Vázlat készítése.	
A háromszög nevezetes vonalai, körei. Oldalfelező merőlegesek, belső szögfelezők, magasságvonalak, középvonalak tulajdonságai. Körülírt kör, beírt kör. <i>Matematikatörténet:</i> például az Euler-egyenes, Feuerbach-kör bemutatása (interaktív szerkesztőprogrammal).	A definíciók és tételek pontos ismerete, alkalmazása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Konvex sokszögek általános tulajdonságai. Átlók száma, belső szögek összege. Szabályos sokszög belső szöge.	Fogalmak alkotása specializálással: konvex sokszög, szabályos sokszög.	
Kör és részei, kör és egyenes. Ív, húr, körcikk, körszelet. Szelő, érintő.	Fogalmak pontos ismerete.	<i>Fizika:</i> körmozgás, a körpályán mozgó test sebessége.

		<i>Vizuális kultúra:</i> építészeti stílusok.
A körív hossza. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körív hossza között (szemlélet alapján).	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatként vizsgálata.	<i>Fizika:</i> körmozgás sebessége, szögsebessége. <i>Földrajz:</i> távolság a Föld két pontja között.
A körcikk területe. Egyenes arányosság a középponti szög és a hozzá tartozó körcikk területe között .	Együttváltozó mennyiségek összetartozó adatként vizsgálata.	
A szög mérése. A szög ívmértéke.	Mérés, mérési elvek megismerése. Mértékegység-választás, mérőszám.	<i>Fizika:</i> szögsebesség, körmozgás, rezgőmozgás. <i>Földrajz:</i> tájékozódás a földgömbön; hosszúsági és szélességi körök, helymeghatározás.
Thalész tétele. A matematika mint kulturális örökség.	Ismeretek tudatos memorizálása. Állítás és megfordításának gyakorlása.	
Pitagorasz-tétel alkalmazásai. (Koordináta-geometria előkészítése.)	Ismeretek mozgósítása, rendszerezése problémamegoldás érdekében. Állítás és megfordításának gyakorlása.	<i>Fizika:</i> vektor felbontása merőleges összetevőkre.
A tengelyes és a középpontos tükrözés, az eltolás, a pont körüli elforgatás. A transzformációk tulajdonságai. A geometriai vektorfogalom.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Fizika:</i> elmozdulásvektor, forgások. <i>Földrajz:</i> bolygók tengely körüli forgása, keringés a Nap körül.
Egybevágóság, szimmetria.	Szimmetria felismerése a matematikában, a művészetekben, a környezetünkben található tárgyokban.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata. <i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti

		stíluskorszakok. <i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi test síkjai, szimmetriája.
Szimmetrikus négyszögek. Négyszögek csoportosítása szimmetriáik szerint. Szabályos sokszögek.	Fogalmak alkotása specializálással.	<i>Vizuális kultúra:</i> kifejezés, képzőművészet; művészettörténeti stíluskorszakok.
Egyszerű szerkesztési feladatok.	Szerkesztési eljárások gyakorlása. Szerkesztési terv készítése, ellenőrzés. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Pontos, esztétikus munkára nevelés.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Vektorok összege, két vektor különbsége.	Műveleti analógiák (összeadás, kivonás).	<i>Fizika:</i> erők összege, két erő különbsége, vektormennyiség változása (pl. sebesség-változás).
A Pitagorasz-tétel alkalmazása a derékszögű háromszög hiányzó adatainak kiszámítására. Távolságok és szögek számítása gyakorlati feladatokban, síkban és térben.	A valós problémák matematikai (geometriai) modelljének megalkotása, a problémák önálló megoldása.	<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tér, sík, egyenes, pont. Sokszög. Háromszög, négyszög, speciális háromszög, speciális négyszög. Belső szög, külső szög, átló. Kerület, terület. Egybevágó, hasonló. Szimmetria. Arány. Vektor, vektorművelet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Táblázatok, diagramok olvasása. Százalékszámítás.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, relatív gyakoriság, eloszlás, következtetések. Diagram, vonaldiagram, oszlopdiagram, kördiagram készítése, olvasása. Táblázat értelmezése, készítése. Számítógép használata az adatok rendezésében, értékelésében, ábrázolásában.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Statisztikai adatok és ábrázolásuk (gyakoriság, relatív gyakoriság, eloszlás, kördiagram,	Adatok jegyzése, rendezése, ábrázolása. Együttváltozó mennyiségek összetartozó	<i>Informatika:</i> adatkezelés, adatfeldolgozás,	

oszlopdiaagram, vonaldiagram).	adattárjainak jegyzése. Diagramok, táblázatok olvasása, készítése. Grafikai szervezők összevetése más formátumú dokumentumokkal, következtetések levonása írott, ábrázolt és számszerű információ összekapcsolásával. Számítógép használata.	információmegjelenítés. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása (táblázat, diagram). <i>Földrajz:</i> időjárás, éghajlati és gazdasági statisztikák.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz.	A statisztikai mutatók nyújtotta információk helyes értelmezése. Nagy adathalmaz vizsgálata kevés statisztikai jellemzővel: előnyök és hátrányok.	<i>Informatika:</i> statisztikai adatelemzés.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat. Diagram, táblázat. Módusz, medián, átlag. Gyakoriság, relatív gyakoriság.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS

10. évfolyam (10.c osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 34 óra
Előzetes tudás	Számolás racionális számkörben. Prímszám, összetett szám, oszthatósági szabályok. Hatványjelölés. Egyszerű algebrai kifejezések ismerete, zárójel használata. Egyenlet, egyenlet megoldása. Egyenlőtlenség. Egyszerű szöveg alapján egyenlet felírása (modell alkotása), megoldása, ellenőrzése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban, tapasztalatszerzés. Problémakezelés és problémamegoldás. Algebrai kifejezések biztonságos ismerete, kezelése. Szabályok betartása, tanult alkalmazása. Első- és másodfokú egyenletek, egyenletrendszerek megoldási módszerei, a megoldási módszer önálló kiválasztási képességének kialakítása. Gyakorlati problémák matematikai modelljének felállítása, a modell hatókörének vizsgálata, a kapott eredmény összevetése a valósággal; ellenőrzés fontossága. A problémához illő számítási mód kiválasztása, eredmény kerekítése a tartalomnak megfelelően. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotás adott feltételeknek	

A négyzetgyök definíciója. A négyzetgyök azonosságai.	Számológép használata. A négyzetgyök azonosságainak használata konkrét esetekben.	<i>Fizika:</i> fonálinga lengésideje, rezgésidő számítása.
Az $x \mapsto ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) másodfokú függvény ábrázolása és tulajdonságai. Függvénytranszformációk áttekintése az $x \mapsto a(x - u)^2 + v$ alak segítségével.	Ismeretek felidézése (algebrai ismeretek és függvénytulajdonságok ismerete). Számítógép használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája. <i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
A másodfokú egyenlet megoldása, a megoldó képlet.	Különböző algebrai módszerek alkalmazása ugyanarra a problémára (szorzattá alakítás, teljes négyzetté kiegészítés). Ismeretek tudatos memorizálása (rendezett másodfokú egyenlet és megoldó képlet összekapcsolódása). A megoldó képlet biztos használata.	<i>Fizika:</i> egyenletesen gyorsuló mozgás kinematikája.
Másodfokú egyenletre vezető gyakorlati problémák, szöveges feladatok.	Matematikai modell (másodfokú egyenlet) megalkotása a szöveg alapján. A megoldás ellenőrzése, gyakorlati feladat megoldásának összevetése a valósággal (lehetséges-e?).	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
Gyöktényező alak. Másodfokú polinom szorzattá alakítása.	Algebrai ismeretek alkalmazása.	
Gyökök és együtthatók összefüggései.	Önellenőrzés: egyenlet megoldásának ellenőrzése.	
Néhány egyszerű magasabb fokú egyenlet megoldása. <i>Matematikatörténet:</i> részletek a harmad- és ötödfokú egyenlet megoldásának történetéből.	Annak belátása, hogy vannak a matematikában megoldhatatlan problémák.	
Egyszerű négyzetgyökös egyenletek. $\sqrt{ax + b} = cx + d$.	Megoldások ellenőrzése.	<i>Fizika:</i> például egyenletesen gyorsuló mozgással kapcsolatos kinematikai feladat.
Másodfokú egyenletrendszer. A behelyettesítő módszer.	Egyszerű másodfokú egyenletrendszer megoldása. A behelyettesítő módszerrel is megoldható feladatok. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	

Egyszerű másodfokú egyenlőtlenségek. $ax^2 + bx + c \geq 0$ (vagy > 0) alakra visszavezethető egyenlőtlenségek ($a \neq 0$).	Egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása. Másodfokú függvény eszközjellegű használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.
Példák adott alaphalmazon ekvivalens és nem ekvivalens egyenletekre, átalakításokra. Alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz. Hamis gyök, gyökvesztés.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése. Halmazok eszközjellegű használata.	
Összefüggés két pozitív szám számtani és mértani közepe között. Gyakorlati példa minimum és maximum probléma megoldására.	Geometria és algebra összekapcsolása az azonosság igazolásánál. Gondolatmenet megfordítása.	<i>Fizika:</i> minimum- és maximumproblémák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hatvány. Egyenlet. Alaphalmaz, értelmezési tartomány. Azonosság. Ekvivalens egyenlet. Hamis gyök. Első- és másodfokú egyenlet, diszkrimináns. Egyenletrendszer. Egyenlőtlenség. Számtani közép, mértani közép.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria	Órakeret 54 óra
Előzetes tudás	Sokszögek, háromszögek alaptulajdonságai, négyszögek csoportosítása; speciális háromszögek és négyszögek elnevezése, felismerése, alaptulajdonságaik. Háromszögek egybevágósága. Kör és gömb, hasábok, hengerek és gúla felismerése, alaptulajdonságaik. A Pitagorasz-tétel ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Számítások síkban és térben. A geometriai transzformációk alkalmazása problémamegoldásban. A szimmetria szerepének felismerése a matematikában, a valóságban. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése. Tájékozódás valóságos viszonyokról térkép és egyéb vázlatok alapján. Összetett számítási probléma lebontása, számítási terv készítése (megfelelő részlet kiválasztása, a részletszámítások logikus sorrendbe illesztése). Valós probléma geometriai modelljének megalkotása, számítások a modell alapján, az eredmények összevetése a valósággal; a valóságos tárgyak formájának és a tanult formáknak az összevetése, gyakorlati számítások. Korábbi ismeretek mozgósítása. Számológép, számítógép használata.	

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Középpontos hasonlóság, hasonlóság. Arányos osztás.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs

A hasonlósági transzformáció.		programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Hasonló alakzatok.	A megmaradó és a változó tulajdonságok tudatosítása: a megfelelő szakaszok hosszának aránya állandó, a megfelelő szögek egyenlők, a kerület, a terület, a felszín és a térfogat változik.	
A háromszögek hasonlóságának alapesetei.	Szükséges és elégséges feltétel megkülönböztetése. Ismeretek tudatos memorizálása.	
A hasonlóság alkalmazásai. Háromszög súlyvonalai, súlypontja, hasonló síkidomok kerületének, területének aránya.	Új ismeretek matematikai alkalmazása.	<i>Fizika:</i> súlypont, tömegközéppont. <i>Vizuális kultúra:</i> összetett arányviszonyok érzékeltetése, formarend, az aranymetszés megjelenése a természetben, alkalmazása a művészetekben.
Magasságtétel, befogótétel a derékszögű háromszögben. Két pozitív szám mértani közepe.	Ismeretek tudatos memorizálása, alkalmazása szakaszok hosszának számolásánál, szakaszok szerkesztésénél.	
A hasonlóság gyakorlati alkalmazásai. Távolság, szög, terület a tervrajzon, térképen.	Modellek alkotása a matematikán belül; matematikán kívüli problémák modellezése: geometriai modell.	<i>Földrajz:</i> térképkészítés, térképolvasás.
Hasonló testek felszínének, térfogatának aránya.	Annak tudatosítása, hogy nem egyformán változik egy test felszíne és térfogata, ha kicsinyítjük vagy nagyítjuk.	<i>Biológia-egészségtan:</i> példák arra, amikor adott térfogathoz nagy felület (pl. fák levelei) tartozik.
Vektor szorzása valós számmal.	Új műveletfogalom kialakítása és gyakorlása.	<i>Fizika:</i> Newton II. törvénye.
Vektorok felbontása összetevőkre.	Ismeretek mozgósítása új helyzetben. Emlékezés korábbi információkra.	<i>Fizika:</i> eredő erő, eredő összetevőkre bontása.
Bázisvektorok, vektorkoordináták.	Elnevezések, jelek és egyéb megállapodások megjegyzése. Emlékezés definíciókra.	<i>Fizika:</i> helymeghatározás, erővektor felbontása

		összetevőkre.
Hegyesszög szinusza, koszinusza, tangense és kotangense.		<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
A Pitagorasz-tétel és a hegyesszög szögfüggvényeinek alkalmazása a derékszögű háromszög hiányzó adatainak kiszámítására. Távolságok és szögek számítása gyakorlati feladatokban, síkban és térben.	A valós problémák matematikai (geometriai) modelljének megalkotása, a problémák önálló megoldása.	<i>Fizika:</i> erővektor felbontása derékszögű összetevőkre.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Középpontos hasonlóság, hasonlóság. Vektor.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Valószínűségi kísérletek elvégzése, elemzése. Százalékszámítás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A valószínűség fogalmának mélyítése: ismeretek rendszerezése, tapasztalatszerzés újabb kísérletekkel, a kísérletek kiértékelése (relatív gyakoriság, eloszlás), következtetések. Számítógép használata az adatok rendezésében, értékelésében.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Véletlen esemény és bekövetkezésének esélye, valószínűsége.	A véletlen esemény szimmetria alapján, logikai úton vagy kísérleti úton megadható, megbecsülhető esélye, valószínűsége. Kísérletek, játékok csoportban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> öröklés, mutáció.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adat. Diagram, táblázat. Módusz, medián, átlag. Véletlen kísérlet. Biztos esemény, lehetetlen esemény. Gyakoriság, relatív gyakoriság, esély, valószínűség.		

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Halmazokkal kapcsolatos alapfogalmak ismerete, halmazok szemléltetése, halmazműveletek ismerete; számhalmazok ismerete. – Értsék és jól használják a matematika logikában megtanult szakkifejezéseket a hétköznapi életben. – Definíció, tétel felismerése, az állítás és a megfordításának felismerése; bizonyítás gondolatmenetének követése. – Egyszerű leszámllási feladatok megoldása, a megoldás gondolatmenetének rögzítése szóban, írásban. – Gráffal kapcsolatos alapfogalmak ismerete. Alkalmazzák a gráfokról tanult ismereteiket gondolatmenet szemléltetésére, probléma
---	--

megoldására.

Számтан, algebra

- Egyszerű algebrai kifejezések használata, műveletek algebrai kifejezésekkel; a tanultak alkalmazása a matematikai problémák megoldásában (pl. modellalkotás szöveg alapján, egyenletek megoldása, képletek értelmezése); egész kitevőjű hatványok, azonosságok.
- Elsőfokú, másodfokú egyismeretlenes egyenlet megoldása; ilyen egyenletre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz egyenletek felírása és azok megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése.
- Elsőfokú és másodfokú (egyszerű) kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása; ilyen egyenletrendszerre vezető szöveges és gyakorlati feladatokhoz az egyenletrendszer megadása, megoldása, a megoldás önálló ellenőrzése.
- Egyismeretlenes egyszerű másodfokú egyenlőtlenség megoldása.
- Az időszak végére elvárható a valós számkör biztos ismerete, e számkörben megismert műveletek gyakorlati és elvontabb feladatokban való alkalmazása.
- A tanulók képesek a matematikai szöveg értő olvasására, tankönyvek, keresőprogramok célirányos használatára, szövegekből a lényeg kiemelésére.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- A függvény megadása, a szereplő halmazok ismerete (értelmezési tartomány, értékészlet); valós függvény alaptulajdonságainak ismerete.
- A tanult alapfüggvények ismerete (tulajdonságok, grafikon).
- Egyszerű függvénytranszformációk végrehajtása.
- Valós folyamatok elemzése a folyamathoz tartozó függvény grafikonja alapján.
- Függvénymodell készítése lineáris kapcsolatokhoz; a meredekség.
- A tanulók tudják az elemi függvényeket ábrázolni koordináta-rendszerben, és a legfontosabb függvénytulajdonságokat meghatározni, nemcsak a matematika, hanem a természettudományos tárgyak megértése miatt, és különböző gyakorlati helyzetek leírásának érdekében is.

Geometria

- Térelemek ismerete; távolság és szög fogalma, mérése.
- Nevezetes ponthalmazok ismerete, szerkesztésük.
- A tanult egybevágósági és hasonlósági transzformációk és ezek tulajdonságainak ismerete.
- Egybevágó alakzatok, hasonló alakzatok; két egybevágó, illetve két hasonló alakzat több szempont szerinti összehasonlítása (pl. távolságok, szögek, kerület, terület, térfogat).
- Szimmetria ismerete, használata.
- Háromszögek tulajdonságainak ismerete (alaptulajdonságok, nevezetes vonalak, pontok, körök).
- Derékszögű háromszögre visszavezethető (gyakorlati) számítások

	<p>elvégzése Pitagorasz-tétellel és a hegyesszögek szögfüggvényeivel; magasságtétel és befogótétel ismerete.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szimmetrikus négyszögek tulajdonságainak ismerete. – Vektor fogalmának ismerete; három új művelet ismerete: vektorok összeadása, kivonása, vektor szorzása valós számmal; vektor felbontása, vektorkoordináták meghatározása adott bázisrendszerben. – Kerület, terület, felszín és térfogat szemléletes fogalmának kialakulása, a jellemzők kiszámítása (képlet alapján); mértékegységek ismerete; valós síkbeli, illetve térbeli probléma geometriai modelljének megalkotása. – A geometriai ismeretek bővülésével, a megismert geometriai transzformációk rendszerezettebb tárgyalása után fejlődött a tanulók dinamikus geometriai szemlélete, diszkussziós képessége. – A háromszögekről tanult ismeretek bővülésével a tanulók képesek számítási feladatokat elvégezni, és ezeket gyakorlati problémák megoldásánál alkalmazni. – A szerkesztési feladatok során törekednek az igényes, pontos munkavégzésre. <p><i>Valószínűség, statisztika</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adathalmaz rendezése megadott szempontok szerint, adat gyakoriságának és relatív gyakoriságának kiszámítása. – Táblázat olvasása és készítése; diagramok olvasása és készítése. – Adathalmaz móduszának, mediánjának, átlagának értelmezése, meghatározása. – Véletlen esemény, biztos esemény, lehetetlen esemény, véletlen kísérlet, esély/valószínűség fogalmak ismerete, használata. – Nagyszámú véletlen kísérlet kiértékelése, az előzetesen „jósolt” esélyek és a relatív gyakoriságok összevetése. – A valószínűség-számítási, statisztikai feladatok megoldása során a diákok rendszerező képessége fejlődött. A tanulók képesek adatsokaságot jellemezni, ábrákról adatsokaság jellemzőit leolvasni. Szisztematikus esetszámlálással meg tudják határozni egy adott esemény bekövetkezésének esélyét.
--	--

MATEMATIKA HELYI TANTERV

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS

11. évfolyam (11.c osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Gondolkodási és megismerési módszerek	Órakeret 12 óra
Előzetes tudás	Sorbarendezési, leszámhlási problémák megoldása. Gráffal kapcsolatos alapfogalmak.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Mintavétel céljának, értelmének megértése. Gráfokkal kapcsolatos ismeretek alkalmazása, bővítése, konkrét példák alapján gráfokkal kapcsolatos állítások megfogalmazása. A modellhasználati, modellalkotási képesség fejlesztése.	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
Vegyes kombinatorikai feladatok, kiválasztási feladatok. A kombinatorika alkalmazása egyszerű geometriai feladatokban. Mintavétel visszatevés nélkül és visszatevéssel. <i>Matematikatörténet:</i> Erdős Pál.	Modell alkotása valós problémához: kombinatorikai modell. Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Földrajz:</i> előrejelzések, tendenciák megfogalmazása <i>Biológia-egészségtan:</i> genetika
Binomiális együtthatók.	Jelek szerepe, alkotása, használata: célszerű jelölés megválasztásának jelentősége a matematikában.	
Gráfelméleti alapfogalmak, alkalmazásuk. Fokszám összeg és az élek száma közötti összefüggés. <i>Matematikatörténet:</i> Euler.	Modell alkotása valós problémához: gráfmodell. Megfelelő, a problémát jól tükröző ábra készítése.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mintavétel visszatevéssel, visszatevés nélkül.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Számтан, algebra	Órakeret 32 óra
Előzetes tudás	Hatvány fogalma egész kitevőre, hatványozás azonosságai. Egyenlet, egyenlőtlenség megoldása. Ekvivalens egyenlet fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: valós problémák megoldása megfelelő modell választásával. A matematika alkalmazása más tudományokban. Ismeretek rendszerezése, alkalmazása. A matematika épülésének elvei: létező fogalom újraértelmezése, kiterjesztése. A fogalmak kiterjesztése követelményeinek megértése. Függvénytulajdonság alkalmazása egyenlet megoldásánál (pl. szigorú monotonitás).	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
n-edik gyök. A négyzetgyök fogalmának általánosítása.	A matematika belső fejlődésének felismerése, új fogalmak alkotása.	

Hatványozás pozitív alap és racionális kitevő esetén.	Fogalmak módosítása újabb tapasztalatok, ismeretek alapján. A hatványfogalom célszerű kiterjesztése, permanenciaelv alkalmazása.	
Hatványozás azonosságainak alkalmazása. Példák az azonosságok érvényben maradására.	Ismeretek tudatos memorizálása. Ismeretek mozgósítása.	
A definíciók és a hatványozás azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható exponenciális egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): exponenciális egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás. <i>Földrajz; biológia-egészségtan:</i> globális problémák - demográfiai mutatók, a Föld eltartó képessége és az élelmezési válság, betegségek, világjárványok, túltermelés és túlfogyasztás.
A logaritmus értelmezése. <i>Matematikatörténet:</i> A logaritmussal való számolás szerepe (például a Kepler-törvények felfedezésében).	Korábbi ismeretek felidézése (hatvány fogalma). Ismeretek tudatos memorizálása.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Fizika:</i> Kepler-törvények.
Zsebszámológép használata, táblázat használata.	Annak felismerése, hogy a technika fejlődésének alapja a matematikai tudás.	<i>Fizika; kémia:</i> számítási feladatok.
A logaritmus azonosságai.	A hatványozás és a logaritmus kapcsolatának felismerése.	
A definíciók és a logaritmus azonosságainak közvetlen alkalmazásával megoldható logaritmusos egyenletek.	Modellek alkotása (algebrai modell): logaritmus alkalmazásával megoldható egyszerű exponenciális egyenletek; ilyen egyenletre vezető valós problémák (például: befektetés, hitel, értékcsökkenés, népesség alakulása, radioaktivitás).	<i>Életvitel és gyakorlat:</i> zajszennyezés. <i>Kémia:</i> pH-számítás. <i>Biológia-egészségtan:</i> érzékelés, az inger és az érzet.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	n-edik gyök. Racionális kitevőjű hatvány. Exponenciális növekedés, csökkenés. Logaritmus.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Összefüggések, függvények	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása, tulajdonságai. Hegyesszög szögfüggvényeinek értelmezése.	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A folyamatok elemzése a függvényelemzés módszerével. Tájékozódás az időben: lineáris folyamat, exponenciális folyamat. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata. Alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően. Ismerethordozók használata.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Szögfüggvények kiterjesztése, trigonometrikus alapfüggvények (sin, cos, tg).</p>	<p>A kiterjesztés szükségességének, alap gondolatának megértése. Időtől függő periodikus jelenségek kezelése.</p>	<p><i>Fizika:</i> periodikus mozgás, hullámmozgás, váltakozó feszültség és áram.</p> <p><i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.</p>
<p>A trigonometrikus függvények transzformációi: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$.</p>	<p>Tudatos megfigyelés a változó szempontok és feltételek szerint.</p>	<p><i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata.</p>
<p>Az exponenciális függvények.</p>	<p>Permanenciaelv alkalmazása.</p>	
<p>Exponenciális folyamatok a természetben és a társadalomban.</p>	<p>Modellek alkotása (függvény modell): a lineáris és az exponenciális növekedés/csökkenés matematikai modelljének összevetése konkrét, valós problémákban (például: népesség, energiafelhasználás, járványok stb.).</p>	<p><i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.</p> <p><i>Földrajz:</i> a társadalmi-gazdasági tér szerveződése és folyamatai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; földrajz:</i> globális kérdések: - erőforrások kimerülése, fenntarthatóság, demográfiai robbanás a harmadik világban, népességcsökkenés az öregedő Európában.</p>
<p>A logaritmusfüggvények vizsgálata. Logaritmus alapfüggvények grafikonja, jellemzésük.</p>		
<p>A logaritmusfüggvény mint az exponenciális függvény inverze. Függvénynek és inverzének a</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> radioaktivitás.</p>

grafikonja a koordináta-rendszerben.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szinuszfüggvény, koszinuszfüggvény, tangensfüggvény. Exponenciális függvény, logaritmusfüggvény. Exponenciális folyamat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek. Ponthalmazok, nevezetes pontthalmazok ismerete. Háromszög nevezetes vonalai, pontjai, körei. Háromszögekre, speciális háromszögekre vonatkozó tételek. Egybevágóság, hasonlóság, szimmetria. Hegyesszögek szögfüggvényei. Ekvivalens egyenlet. Elsőfokú és másodfokú egyenlet, kétismeretlenes egyenletrendszer algebrai megoldása. Alapszerkesztések, egyszerű szerkesztési feladatok körrel, háromszöggel kapcsolatosan. Vektorok, vektorműveletek. Számológép (számítógép) használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület kiszámítása. A matematika két területének (geometria és algebra) összekapcsolása: koordináta-geometria. Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Szinusztétel, koszinusztétel.	Általános eset, különleges eset viszonya (a derékszögű háromszög és a két tétel).	<i>Fizika:</i> vektor felbontása adott állású összetevőkre. <i>Földrajz:</i> térábrázolás és térmegismerés eszközei, GPS.	
Síkidomok kerületének és területének számítása.	Ismeretek alkalmazása.	<i>Földrajz:</i> felszínszámítás.	
Pitagoraszi összefüggés egy szög szinusza és koszinusza között. Összefüggés a szög és a mellékszöge szinusza, illetve koszinusza között. A tangens kifejezése a szinusz és a koszinusz hányadosaként.	A trigonometrikus azonosságok megértése, használata. Függvénytáblázat alkalmazása feladatok megoldásában.		
Egyszerű trigonometrikus egyenletek. Trigonometrikus egyenletre vezető, háromszöggel kapcsolatos valós problémák. Azonosság alkalmazását igénylő egyszerű trigonometrikus egyenlet.	A problémához hasonló egyszerű probléma keresése.	<i>Fizika:</i> rezgőmozgás, adott kitéréshez, sebességhez, gyorsuláshoz tartozó időpillanatok meghatározása.	

Két vektor skaláris szorzata. A skaláris szorzat tulajdonságai. Két vektor merőlegességének szükséges és elégséges feltétele.	A művelet újszerűségének felfedezése. A szükséges és az elégséges feltétel felismerése, megkülönböztetése.	<i>Fizika:</i> mechanikai munka, mágneses fluxus.
Helyvektor.	Emlékezés: jelek, jelölések, megállapodások.	<i>Fizika:</i> vonatkoztatási rendszer, hely megadása.
Műveletek koordinátaikkal adott vektorokkal. Vektorok és rendezett számpárok közötti megfeleltetés.	A vektor fogalmának bővítése (algebrai vektorfogalom). Sík és tér: a dimenzió szemléletes fogalmának fejlesztése.	<i>Fizika:</i> erők összeadása komponensek segítségével, háromdimenziós képalkotás (hologram).
A helyvektor koordinátái. Szakasz felezőpontjának, harmadoló pontjának, a háromszög súlypontjának koordinátái.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	<i>Fizika:</i> hely megadása.
Két pont távolsága, a szakasz hossza.	Képletek értelmezése, alkalmazása.	
A kör egyenlete.	Geometria és algebra összekapcsolása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Az egyenes különböző megadási módjai. Az irányvektor, a normálvektor, az iránytangens.	Megosztott figyelem; két, illetve több szempont egyidejű követése.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
Iránytangens és az egyenes meredeksége.		<i>Fizika:</i> út-idő grafikon és a sebesség kapcsolata.
A merőlegesség megfogalmazása skaláris szorzattal.	Geometriai ismeretek felelevenítése, megfogalmazása algebrai alakban.	
Az egyenes egyenlete. Két egyenes párhuzamosságának, merőlegességének feltétele.	Az egyenest jellemző adatok, a közöttük felfedezhető összefüggések értése, használata.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram).
Két egyenes metszéspontja. Kör és egyenes kölcsönös helyzete.	Geometriai probléma megoldása algebrai eszközökkel. Ismeretek mozgósítása, alkalmazása (elsőfokú, illetve másodfokú	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai

	kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása).	szerkesztőprogram).
A kör adott pontjában húzott érintője.	A geometriai fogalmak megjelenítése algebrai formában. Geometriai ismeretek mozgósítása.	<i>Informatika:</i> ponthalmaz megjelenítése képernyőn (geometriai szerkesztőprogram).
A koordinátageometriai ismeretek alkalmazása egyszerű síkgeometriai feladatok megoldásában.	Geometriai problémák megoldása algebrai eszközökkel. Geometriai problémák számítógépes megjelenítése.	<i>Informatika:</i> tantárgyi szimulációs programok használata (geometriai szerkesztőprogram használata). <i>Fizika:</i> égitestek pályája.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valós szám szinusz, koszinusz, tangens. Bázisrendszer, helyvektor. Skaláris szorzat. Ponthalmaz egyenlete; két ismeretlenes egyenletnek megfelelő ponthalmaz.	

MATEMATIKA HELYI TANTERV

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS

12. évfolyam (12.c osztály)

Heti óraszám: 3 óra

Éves óraszám: 96 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Sorozatok		Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Függvénytani alapfogalmak. Hatványozás azonosságai. Négyzetgyök. Függvény megadása.		
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Sorozat vizsgálata; rekurzió, képletek értelmezése. A matematika és a valóság: matematikai modellek készítése, vizsgálata.		
A számsorozat fogalma. A függvény értelmezési tartománya a pozitív egész számok halmaza. <i>Matematikatörténet:</i> Fibonacci.	Sorozat megadása rekurzióval és képlettel.	<i>Informatika:</i> problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel: algoritmusok	

		megfogalmazása, tervezése.
Számtani sorozat, az n. tag, az első n tag összege. <i>Matematikatörténet: Gauss.</i>	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során.	
Mértani sorozat, az n. tag, az első n tag összege.	A sorozat felismerése, a megfelelő képletek használata problémamegoldás során. A számtani sorozat mint lineáris függvény és a mértani sorozat mint exponenciális függvény összehasonlítása.	<i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: exponenciális folyamatok vizsgálata.</i>
Kamatoskamat-számítás.	Modellek alkotása: befektetés és hitel; különböző feltételekkel meghirdetett befektetések és hitelek vizsgálata; a hitel költségei, a törlesztés módjai. Az egyéni döntés felelőssége: az eladósodás veszélye. Korábbi ismeretek mozgósítása (pl. százalékszámítás). A szövegbe többszörösen mélyen beágyazott, közvetett módon megfogalmazott információk és kategóriák azonosítása.	<i>Földrajz: a világgazdaság szerveződése és működése, a pénztőke működése, a monetáris világ jellemző folyamatai, hitelezés, adósság, eladósodás.</i> <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a család pénzügyei és gazdálkodása, vállalkozások.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom: szövegértés.</i>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Számsorozat. Rekurzió. Számtani sorozat, mértani sorozat.
--------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Geometria		Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	Sokszögekkel, körrel kapcsolatos ismeretek Hegyesszögek szögfüggvényei. Hasáb, henger, gúla, kúp, gömb felismerése. Felszín, térfogat szemléletes fogalma. Poliéder felszíne. Számológép (számítógép) használata.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tájékozódás a térben. Tájékozódás a világ mennyiségi viszonyaiban: távolságok, szögek, terület, kerület, felszín és térfogat kiszámítása Emlékezés, korábbi ismeretek rendszerezése, alkalmazása.		
Mértani testek csoportosítása.	A problémához illeszkedő vázlatos	<i>Informatika: tantárgyi</i>	

Hengerszerű testek (hasábok és hengerek), kúpszerű testek (gúla és kúpok), csonka testek (csonka gúla, csonka kúp). Gömb.	ábra alkotása; síkmetszet elképzelése, ábrázolása. Fogalomalkotás közös tulajdonság szerint (hengersizű, kúpszerű testek, poliéderek).	szimulációs programok használata (térgometriai szimulációs program). <i>Kémia</i> : kristályok.
A tanult testek felszínének, térfogatának kiszámítása. Gyakorlati feladatok.	A valós problémákhoz modell alkotása: geometriai modell. Ismeretek megfelelő csoportosítása.	<i>Informatika</i> : tantárgyi szimulációs programok használata (térgometriai szimulációs program).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Felszín, térfogat. Valós szám szinusza, koszinusza, tangense.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5. Valószínűség, statisztika		Órakeret 21 óra
Előzetes tudás	A statisztika alapfogalmai. Adathalmaz statisztikai jellemzői, adathalmaz ábrázolása. Táblázatok kezelése. A véletlen esemény fogalma, a véletlen kísérlet fogalma. Gyakoriság, relatív gyakoriság. Esély és valószínűség hétköznapi fogalma. Kombinatorikai ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Ismeretek rendszerezése, alkalmazása, bővítése. Műveletek értelmezése az események között. Matematikai elvonatkoztatás: a valószínűség matematikai fogalmának fejlesztése. Véletlen mintavétel módszerei jelentőségének megértése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
Eseményekkel végzett műveletek. Példák események összegére, szorzatára, komplementer eseményre, egymást kizáró eseményekre. Elemi események. Események előállítás elemi események összegeként. Példák független és nem független eseményekre.	A matematika különböző területei közötti kapcsolatok tudatosítása. Logikai műveletek, halmazműveletek és események közötti műveletek összekapcsolása.	<i>Informatika</i> : folyamatok, kapcsolatok leírása logikai áramkörökkel.	
Véletlen esemény, valószínűség. A valószínűség matematikai definíciójának bemutatása példákon keresztül.	A véletlen kísérletekből számított relatív gyakoriság és a valószínűség kapcsolata.		
A valószínűség klasszikus modellje. <i>Matematikatörténet</i> : Rényi: Levelek a valószínűségről.	A modell és a valóság kapcsolata.		
Egyszerű valószínűség-számítási problémák.	Ismeretek mozgósítása, tanult kombinatorikai módszerek	<i>Fizika</i> : az űrkutatás hatása	

	alkalmazása.	mindennapjainkra, a találkozás valószínűsége.
Statisztikai mintavétel. Valószínűségek visszatevéses mintavétel esetén. Visszatevés nélküli mintavétel.	Modell alkotása (valószínűségi modell): a mintavételi eljárás lényege.	<i>Informatika</i> : tantárgyi szimulációs programok használata.
Adathalmazok jellemzői: átlag, medián, módusz, terjedelem, szórás. Nagy adathalmazok jellemzése statisztikai mutatókkal.	A statisztikai kimutatások és a valóság: az információk kritikus értelmezése, az esetleges manipulációs szándék felfedeztetése. Közvélemény-kutatás, minőség-ellenőrzés, egyéb gyakorlati alkalmazások elemzése. Számológép/számítógép használata statisztikai mutatók kiszámítására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Valószínűség matematikai fogalma. Klasszikus valószínűség-számítási modell. Szórás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Rendszerező összefoglalás		Órakeret 40 óra
Előzetes tudás	A középiskolai matematika anyaga.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A matematika épülésének elvei: ismeretek rendszerezése, alkalmazása. Motiválás. Emlékezés. Önismeret, önértékelés, reflektálás, önszabályozás. Alkotás és kreativitás: alkotás öntevékenyen, saját tervek szerint; alkotások adott feltételeknek megfelelően; átstrukturálás. Hatékony, önálló tanulás kompetenciájának fejlesztése.		
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i>			
Halmazok. Ponthalmazok és számhalmazok. Valós számok halmaza és részhalmazai.	A problémának megfelelő szemléltetés kiválasztása (Venn-diagram, számegyenes, koordináta-rendszer).		
Állítások logikai értéke. Logikai műveletek.	Szövegértés. A szövegben található információk összegyűjtése, rendszerezése.	<p><i>Filozófia:</i> logika - a következetes és rendezett gondolkodás elmélete, a logika kapcsolódása a matematikához és a nyelvészethez.</p> <p><i>Informatika:</i> Egy bizonyos, nemrég történt esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése. Navigációs eszközök használata: hierarchizált és legördülő menük használata.</p>	
A halmazelméleti és a logikai ismeretek kapcsolata.	Halmazok eszközjellegű használata.		
Definíció és tétel. A tétel bizonyítása. A tétel megfordítása.	Emlékezés a tanult definíciókra és tételekre, alkalmazásuk önálló problémamegoldás során.		
Bizonyítási módszerek.	Direkt és indirekt bizonyítás	<i>Filozófia:</i>	

	közöti különbség megértése. Néhány tipikusan hibás következtetés bemutatása, elemzése.	szillogizmusok.
Kombinatorika: leszámplálási feladatok. Egyszerű feladatok megoldása gráfokkal.	Sorbarendezési és kiválasztási problémák felismerése. Gondolatmenet szemléltetése gráffal.	
Műveletek értelmezése és műveleti tulajdonságok.	Absztrakt fogalom és annak konkrét megjelenései: valós számok halmazán értelmezett műveletek, halmazműveletek, logikai műveletek, műveletek vektorokkal, műveletek vektorral és valós számmal, műveletek eseményekkel.	
<i>Számтан, algebra</i>		
Gyakorlati számítások.	Kerekítés, közelítő érték, becslés. Számológép használata, értelmes kerekítés.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat: alapvető adózási, biztosítási, egészség-, nyugdíj- és társadalombiztosítási, pénzügyi ismeretek.</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek.	Megoldások az alaphalmaz, értelmezési tartomány, megoldáshalmaz megfelelő kezelésével.	
Algebrai azonosságok, hatványozás azonosságai, logaritmus azonosságai, trigonometrikus azonosságok.	Az azonosságok szerepének ismerete, használatuk. Matematikai fogalmak fejlődésének bemutatása pl. a hatvány, illetve a szögfüggvények példáján.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: képletek használata</i>
Egyenletek és egyenlőtlenségek megoldása. Algebrai megoldás, grafikus megoldás. Ekvivalens egyenletek, ekvivalens átalakítások. A megoldások ellenőrzése.	Adott egyenlethez illő megoldási módszer önálló kiválasztása. Az önellenőrzésre való képesség. Önfegyelem fejlesztése: sikertelen megoldási kísérlet után újjal való próbálkozás.	
Első- és másodfokú egyenlet és egyenlőtlenség. Négyzetgyökös egyenletek. Abszolút értéket tartalmazó egyenletek. Egyszerű exponenciális, logaritmikus és trigonometrikus egyenletek.	Tanult egyenlettípusok és egyenlőtlenségtípusok önálló megoldása.	

Elsőfokú és egyszerű másodfokú kétismeretlenes egyenletrendszer megoldása.	A tanult megoldási módszerek biztos alkalmazása.	
Egyenletekre, egyenlőtlenségekre vezető gyakorlati életből vett és szöveges feladatok.	Matematikai modell (egyenlet, egyenlőtlenség) megalkotása, vizsgálatok a modellben, ellenőrzés.	<i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i>		
A függvény megadása. A függvények tulajdonságai.	Emlékezés: a fogalmak pontos felidézése, ismerete. Értelmezési tartomány, értékészlet, zérushely, szélsőérték, monotonitás, periodicitás, paritás fogalmak alkalmazása konkrét feladatokban. Az alapfüggvények ábrázolása és tulajdonságai.	
A tanult alapfüggvények ismerete.	Képi emlékezés statikus helyzetekben (grafikonok felidézése).	
Függvénytranszformációk: $f(x)+c$, $f(x+c)$; $cf(x)$; $f(cx)$. Eltolás, nyújtás és összenyomás a tengelyre merőlegesen.	Kapcsolat a matematika két területe között: függvénytranszformációk és geometriai transzformációk.	
Függvényvizsgálat a tanult szempontok szerint.	Emlékezés, ismeretek mozgósítása.	
	Függvények használata valós folyamatok elemzésében. Függvény alkalmazása matematikai modell készítésében.	<i>Fizika, kémia; biológia-egészségtan; földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: matematikai modellek.</i>
<i>Geometria</i>		
Geometriai alapfogalmak, ponthalmazok.		
Tételek kölcsönös helyzete, távolsága, szöge. Távolságok és szögek kiszámítása.	Valós problémában a megfelelő geometriai fogalom felismerése, alkalmazása.	
Geometriai transzformációk. Távolságok és szögek vizsgálata a transzformációknál.		

Egybevágóság, hasonlóság. Szimmetriák.	Szerepük felfedezése művészetekben, játékokban, gyakorlati jelenségekben.	
Háromszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. A háromszög nevezetes vonalai, pontjai és körei. Összefüggések a háromszög oldalai, oldalai és szögei között. A derékszögű háromszög oldalai, oldalai és szögei közötti összefüggések.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés. A problémának megfelelő összefüggések felismerése, alkalmazása.	
Négyszögekre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Négyszögek csoportosítása különböző szempontok szerint. Szimmetrikus négyszögek tulajdonságai.	Állítások, tételek jelentésére való emlékezés.	
Körre vonatkozó tételek és alkalmazásuk. Számítási feladatok.		
Vektorok, vektorok koordinátái. Bázisrendszer. <i>Matematikatörténet:</i> a vektor fogalmának fejlődése a fizikai vektorfogalomtól a rendezett szám n-esig.		
Vektorok alkalmazásai.		
Egyenes egyenlete. Kör egyenlete. Két alakzat közös pontja. <i>Matematikatörténet:</i> nevezetes szerkeszthetőségi problémák.	Geometria és algebra összekapcsolása.	
<i>Valószínűség-számítás, statisztika</i>		
Diagramok. Statisztikai mutatók: módusz, medián, átlag, szórás.	Adathalmazok jellemzése önállóan választott mutatók segítségével. A reprezentatív minta jelentőségének megértése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tartalom értékelése hihetőség szempontjából; a szöveg hitelességével kapcsolatos tartalmi elemek magyarázata; a kétértelmű, többjelentésű tartalmi elemek feloldása; egy következtetés alapját jelentő tartalmi elem

		felismerése; az olvasó előismereteire alapozó figyelemfelhívó jellegű címadás felismerése.
Gyakoriság, relatív gyakoriság. Véletlen esemény valószínűsége. A valószínűség kiszámítása a klasszikus modell alapján. A véletlen törvényszerűségei.	A valószínűség és a statisztika törvényei érvényesülésének felfedezése a termelésben, a pénzügyi folyamatokban, a társadalmi folyamatokban. A szerencsejátékok igazságtalanságának és a játékszenvedély veszélyeinek felismerése.	<i>Technika, életvitel és gyakorlat; biológia-egészségtan:</i> szenvedélybetegségek és rizikófaktor.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Következtetés. Definíció. Tétel. Bizonyítás. Halmaz, alaphalmaz, igazsághalmaz, megoldáshalmaz. Függvény/transzformáció. Értelmezési tartomány. Művelet, műveleti tulajdonság. Egyenlet, azonosság, egyenletrendszer, egyenlőtlenség. Ekvivalencia. Ellenőrzés. Véletlen, valószínűség. Adat, statisztikai mutató. Tételek, mennyiségi jellemző (távolság, szög, kerület, terület, felszín, térfogat). Matematikai modell.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Gondolkodási és megismerési módszerek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kombinatorikai problémához illő módszer önálló megválasztása. – A gráfok eszközjellegű használata problémamegoldásában. – Bizonyított és nem bizonyított állítás közötti különbség megértése. – Feltétel és következmény biztos felismerése a következtetésben. – A szövegben található információk önálló kiválasztása, értékelése, rendezése problémamegoldás céljából. – A szöveghez illő matematikai modell elkészítése. – A tanulók a rendszerezett összeszámlálás, a tanult ismeretek segítségével tudjanak kombinatorikai problémákat jól megoldani – A gráfok ne csak matematikai fogalomként szerepeljenek tudásukban, alkalmazzák ismereteiket a feladatmegoldásban is. <p><i>Számтан, algebra</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A kiterjesztett gyök- és hatványfogalom ismerete. – A logaritmus fogalmának ismerete. – A gyök, a hatvány és a logaritmus azonosságainak alkalmazása konkrét esetekben probléma megoldása céljából. – Egyszerű exponenciális és logaritmusos egyenletek felírása szöveg alapján, az egyenletek megoldása, önálló ellenőrzése. – A mindennapok gyakorlatában szereplő feladatok megoldása a valós számkörben tanult új műveletek felhasználásával. – Számológép értelmes használata a feladatmegoldásokban. <p><i>Összefüggések, függvények, sorozatok</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Trigonometrikus függvények értelmezése, alkalmazása. – Függvénytranszformációk végrehajtása. – Exponenciális függvény és logaritmusfüggvény ismerete. – Exponenciális folyamatok matematikai modelljének megértése. – A számtani és a mértani sorozat összefüggéseinek ismerete, gyakorlati alkalmazások. – Az új függvények ismerete és jellemzése kapcsán a tanulóknak legyen átfogó képük a függvénytulajdonságokról, azok felhasználhatóságáról. <p><i>Geometria</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Jártasság a háromszögek segítségével megoldható problémák önálló kezelésében. – A tanult tételek pontos ismerete, alkalmazásuk feladatmegoldásokban. – A valós problémákhoz geometriai modell alkotása. – Hosszúság, szög, kerület, terület, felszín és térfogat kiszámítása. – Két vektor skaláris szorzatának ismerete, alkalmazása. – Vektorok a koordináta-rendszerben, helyvektor, vektorkoordináták ismerete, alkalmazása.
---	--

- A geometriai és algebrai ismeretek közötti összekapcsolódás elemeinek ismerete: távolság, szög számítása a koordináta-rendszerben, kör és egyenes egyenlete, geometriai feladatok algebrai megoldása.

Valószínűség, statisztika

- Statisztikai mutatók használata adathalmaz elemzésében.
- A valószínűség matematikai fogalma.
- A valószínűség klasszikus kiszámítási módja.
- Mintavétel és valószínűség.
- A mindennapok gyakorlatában előforduló valószínűségi problémákat tudják értelmezni, kezelni.
- Megfelelő kritikával fogadják a statisztikai vizsgálatok eredményeit, lássák a vizsgálatok korlátait, érvényességi körét.

Összességében

- A matematikai tanulmányok végére a matematikai tudás segítségével önállóan tudjanak megoldani matematikai problémákat.
- Kombinatív gondolkodásuk fejlődésének eredményeként legyenek képesek többféle módon megoldani matematikai feladatokat.
- Fejlődjön a bizonyítási, diszkussziós igényük olyan szintre, hogy az érettségi után a döntési helyzetekben tudjanak reálisan dönteni.
- Feladatmegoldásokban rendszeresen használják a számológépet, elektronikus eszközöket.
- Tudjanak a síkban, térben tájékozódni, az ilyen témájú feladatok megoldásához célszerű ábrákat készíteni.
- A feladatmegoldások során helyesen használják a tanult matematikai szakkifejezéseket, jelöléseket.
- A tanulók váljanak képessé a pontos, kitartó, fegyelmezett munkára, törekedjenek az önellenőrzésre, legyenek képesek várható eredmények becslésére.
- A helyes érvelésre szoktatással fejlődjön a tanulók kommunikációs készsége.
- A középfokú matematikatanulás lezárásakor rendelkezzenek a matematika alapvető kultúrtörténeti ismereteivel, ismerjék a legnagyobb matematikusok felfedezéseit, legyen rálátásuk a magyar matematikusok eredményeire.

TÖRTÉNELEM, TÁRSADALMI ÉS ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

kerettanterv A és B osztályoknak

A 9-10. évfolyam történelem tananyaga indokolatlanul megnövekedett, ellentétben a ráfordítható időmennyiséggel. A heti két óra olyan szűkös, hogy a történelmi folyamatok láttatására és a kompetencia alapú oktatására szinte semmi lehetőség nem maradt. Csak a megengedett tananyagok frontális rendszerben való „bedarálása” lehetséges (különösen, mert a követelmények nem csökkentek). A megadott órakereteket veszélyeztetik az iskola egyéb feladatai (pl.: orvosi vizsgálatok), valamint a diákok egészségi állapota (a beteg gyerek számára akár egy egész anyagrészt kimaradhat).

Szerencsére az iskolavezetés ezt a veszélyt észlelte, így a szabadon felhasználható órakeret terhére kapott még a tantárgy mindkét évre 1-1 órát hetente. Ezzel lehetséges a tananyag becsületes és felelősségteljes megtanítása. A számonkérések gyakoriságát tanulóink képességei magyarázzák: 5-6 tananyagnál többet egyszerre nem lehet számon kérni tőlük. Kiszámíthatatlanná teszi a tervezést az, hogy semmit sem tudni a tankönyvekről, azok tartalmi csoportosításáról, illetve az érettségi követelmények esetleges változásáról sincs semmilyen tájékoztatás. A kerettanterv tervezése ugrás a sötétbe. Hajrá!

A középiskolai *történelemtanítás* az általános iskolai ismeretekre és tevékenységekre épül, jellegét tekintve azonban már forrás- és tevékenységközpontú. Olyan nevelő-oktató tevékenység, amelynek célja az általános történelmi műveltség kiterjesztése és elmélyítése, valamint a magasabb műveltség megalapozása. A történelmi tanulmányoknak jelentős szerepük van a tanulói személyiség fejlődésében, társadalmi cselekedeteik tudatosulásában. Fontos a történelmi eseményekben részt vevő egyének és csoportok nézeteinek és tetteinek megismerése, az ezek mögött húzódó motívumok, szándékok és élethelyzetek felismerése és megértése, a résztvevők felelősségének belátása.

Az iskola és benne a történelemtanítás egyik fő feladata értékek közvetítése. Olyan alapvető normákról, értékekről van szó, mint a nemzeti azonosságtudat kialakítása a magyar történelem feldolgozásával; az európai és egyetemes demokratikus értékrend kialakítása az egyetemes történelem elemzésével. Ezeket túl a társadalomismereti modulok és tantárgyrészek segítségével sor kerül a demokratikus gondolkodásra és magatartásra nevelésre; az állampolgári feladatokra és a tudatos közéleti részvételre való felkészítésre; az alapvető személyiségi és emberi jogok, valamint erkölcsi normák megismerésére és tiszteletére; az egyenlő bánásmóddal és esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismeretek és képességek fejlesztésére; a szociális érzékenység kialakítására a társadalmi egyenlőtlenségeik okainak megismertetésével. Kiemelt cél annak érzékeltetése, hogy a magyar nemzet történelme sokféle egyéb nemzetiség és etnikum együttműködésének az eredménye is. Nyitott, elfogadó gondolkodást kell kialakítani az eltérő kultúrák vonatkozásában a kisebbségek történelmének áttekintésével – beleértve a határon túli magyarság és a hazai nemzeti és etnikai kisebbségek múltját és jelenét is –, különös tekintettel a Kárpát-medencében együtt élő népekre. Cél továbbá a környezettudatosságra és fenntarthatóságra nevelés a környezet és a természet, valamint az ember kapcsolatának koronkénti bemutatásával.

A középiskolai történelemtanítás a források önálló feldolgozásán alapuló, elemző jellegű, ami az összefüggések egyre önállóbb feltárását jelenti. Ugyanakkor törekedni kell a történelem élményszerű tanítására, közös feldolgozására, ami örömet és feladatokat jelent a diákok számára. Ehhez igénybe kell venni a hagyományos eszközök (tankönyvek, egyéb

olvasmányok, térképek, audiovizuális anyagok stb.) mellett a média modern eszközeit is (világháló, kép-, videó-, hang-megosztók, stb.).

Az ismeretátadással azonos súllyal kell kezelni a tanulói képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – fejlesztését, melyet kellően változatos tevékenységformák biztosításával lehet a leghatékonyabban elérni. Ez azért is szükséges, hogy a tanulók képessé váljanak önálló ismeretek szerzésére, értelmezésére, azokkal kapcsolatban önálló vélemény megfogalmazására.

Fontos feladat a differenciált történelmi gondolkodás kialakítása, amely azonos események, történések különböző szempontú megközelítését jelenti. Hiszen minden történelmi esemény több szempontú, ennek megfelelően eltérő interpretációi is lehetnek. A tanulóknak ezeket kell felismerni és megérteni, azonosulni velük vagy elutasítani azokat, átlátva, hogyan éltek és gondolkodtak az adott kor emberei. Mindehhez szükséges a hagyományos politikatörténet feldolgozása mellett a társadalom-, művelődés- és mentalitástörténet megfelelő súlyú kezelése. Ehhez nyújt segítséget a közműveltségi tartalmak mellett megjelenő ismétlődő/visszatérő és hosszmetzeti témák egy jelentős része.

Végző soron törekedni kell arra, hogy a tanulói tudás a tények ismeretén túl kiterjedjen bővítésének igényére, az önálló tájékozódási és tanulási módszerek elsajátítására, a problémaérzékenységre és a kritikai gondolkodásra is. Ennek eléréséhez fontos feladat a különböző képességek – az ismeretszerzés, tanulás; a kritikai gondolkodás; a kommunikáció; valamint az időben és térben való tájékozódás – azonos súlyú fejlesztése, hogy ezek révén rendelkezzenek a tanulók a történelmi gondolkodás kialakításához szükséges alapokkal; birtokában legyenek alapvető történelmi tények ismeretének; tudják használni a szaknyelvet, értsék a történelmi fogalmakat; képesek legyenek ismereteiket szóban és írásban egyaránt előadni. Ugyanakkor követelmény az is, hogy a tanulók legyenek képesek értelmezni a történelmi múlt és a jelenkor társadalmi eseményeit, álláspontjukat pedig érvekkel alátámasztva tudják képviselni.

A tantervi táblázatok fejlesztési követelmények oszlopában a Nat-ban rögzített négy fejlesztési feladattípusra lehet példákat találni. Az elvárás az, hogy a kétéves ciklusok során, a Nat-ban a megfelelő évfolyamokhoz kötött fejlesztési feladatok megvalósítását segítő adott tevékenységek mindegyike legalább egyszer megjelenjen. A szaktanár döntheti el, hogy melyik témánál mely fejlesztési feladatokat vagy tevékenységeket, milyen konkrét formában dolgozza fel. A táblázatok ismeretek rovatában dőlt betűvel jelöltek a tájékoztató jellegű, csupán javasolt ismétlődő és hosszmetzeti témák, a fejlesztési követelmények példaként szolgáló feladatai, valamint a kapcsolódási pontok ajánlott anyagai.

A történelemtanítás feladata a tanulók történelemszemléletének formálása, ugyanakkor a pluralizmus jegyében az alkotmányos alapelvekbe nem ütköző, eltérő szemlélet tiszteletben tartása is elengedhetetlen.

A társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témakörei a társadalmi gyakorlatra összpontosító szocializációs célú tartalmi egységek, amelyek komplex módon próbálnak reagálni a diákokat közvetlenül érintő társadalmi jelenségekre. Problémafelvetésük és szóhasználatuk olyan tudományterületekre épül, mint a szociológia, a szociálpszichológia, a politológia, a jogtudomány, a közgazdaságtan és a média tudománya. Az e témakörökben megjelenő ismeretek fontos szerepet játszanak a társadalom múltjára és jelenére vonatkozó középiskolai tudás összekapcsolásában. Egyúttal alapokat kínálnak annak megértéséhez, hogy miként működik a társadalom, az állam és a gazdaság, amelyben a diákok mindennapi élete zajlik. Ezért fontos, hogy közismereti tanulmányaik utolsó szakaszában a fiatalok találkozzanak e témakörökkel, és a felnőtt kor küszöbén alapvető ismereteket, valamint ösztönzést kapjanak ahhoz, hogy aktív állampolgárként kapcsolódjanak be egyrészt saját helyi közösségeik, másrészt az ország egészének életébe.

A tematikai egységekhez rendelt *nevelési-fejlesztési célok* az iskolaszakaszok között egymásra épülnek, ezért az 5–8. évfolyamra megfogalmazottak a 9–12. évfolyamon is elvárásaként jelennek meg. (Ezt jelzi a minden tematikai egységnél megjelenő ”◀” jel.)

9–10. évfolyam

A középiskolai történelemtanítás első két éve koncentrikusan bővíti az általános iskolában tanultakat, ugyanakkor a korábbiaktól eltérő feladatokat is ró a tanulókra. Mivel a forráskezelés készségeinek fejlesztésében jelentősen túl kell lépniük az általános iskolai szinten, e két évfolyam feladata a forráskezelés és -elemzés elemi szabályainak, illetve a tudományos anyaggyűjtés alapjainak elsajátítása. A korábbi, történetek feldolgozásán alapuló, képszerű történelemtanítást felváltja az elemző, az oksági viszonyokat kutató jellegű munka, mely – az általános iskolai történelemtanításhoz hasonlóan – csak a tanulók fokozott tevékenykedtetése révén érhető el. Kiemelt szerepe van a problémaközpontú történelemtanításnak, amely adott esetben teljesen eltérő nézőpontok ütköztetését is szükségessé teszi. A kulcskompetenciák közül a hatékony és önálló tanulás készsége szintjének emelése a legfontosabb feladat.

A történelem tantárgy kiválóan alkalmas az önálló ismeretszerzés és -feldolgozás képességének kialakítására. A tanulóknak meg kell ismerniük az elsődleges és másodlagos források kezelésének szabályait. Az anyaggyűjtéshez nélkülözhetetlen a könyvtárakban, illetve azok anyagában (kézikönyvek, lexikonok, atlaszok, ismeretterjesztő folyóiratok stb.), valamint az elektronikus adatbázisokban való tájékozódás készségének kialakítása és fejlesztése. A diákoknak ezen a képzési és életkori szinten el kell jutni az események elbeszélésétől, a források tartalmi ismertetésétől a problémafelvetés, magyarázat, fejtegetés, következtetés és érvelés alkalmazásáig, felhasználva a szaknyelvet. Fontos feladat a grafikus kifejezések (diagramok, grafikonok) elemzése, majd készítése, képi információhordozók gyűjtése, válogatása, készítése, valamint az időben és térben való tájékozódás fejlesztése.

9. évfolyam (A és B osztályok)

Óraszám: heti 3 = 111 óra (65 + 9 /10%/ központi, + 37 szabad felhasználás)

Tematikai egység	Az őskor és az ókori Kelet	Órakeret 8 + 1 + 6 óra
Előzetes tudás	Az őskori ember világa. Ószövetségi történetek. Ókori keleti örökségünk (időszámítás, írás, tudományos ismeretek, vallások, építmények).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy a történelem különböző szaktudományok módszereit és eredményeit hívja segítségül a múlt rekonstruálásához, mivel a történelmi források sokszínűek. Tudatosul benne, hogy az emberi történelem korai időszakára vonatkozó eltérő tudományos megközelítések alapvetően a forrásanyag hiányosságából fakadnak. Felismeri, hogy a közösségek vallási törvényekkel, szokásokkal, szabályokkal, az államok jogrenddel teremtik meg az együttélés szükséges feltételeit.</p> <p>Belátja, hogy az emberi faj fennmaradása a természet és a társadalom szerves összefüggésében lehetséges. Megérti, hogy az ember az alkotó munka során állandóan felhasználja tapasztalatait, ismereteit. Felismeri, hogy a közösség teremti meg az embert, az ember viszont létrehozza és fenntartja közösséget.</p> <p>Felismeri, hogy minden társadalomnak megvannak a maga szabályai, s</p>	

	<p>maga kormányzata, amelyek az emberek életét irányítják, s fordítva, a kormányzás is hat a társadalomra. A források önmagukban nem adnak válaszokat a kérdéseinkre. Elemzésre és a forrásokból kiolvasható információk megszólaltatására van szükség ehhez. Felismeri a természeti adottságok meghatározó szerepét az első államok, birodalmak keletkezésében és felbomlásában. Megismeri az ókori keleti vallások szellemi, társadalmi gyökereit, megérti az emberi kultúra fejlődésére gyakorolt hatásukat. Belátja, hogy a társadalom az ókori Keleten tagolt, melyben az engedelmesség, az emberek közötti kölcsönös függés és hierarchia egyaránt fontos.</p> <p>Képes ismereteket meríteni különböző információforrásokból, és azokat rendszerezni. Képes időmeghatározásra történelmi időszakokhoz kapcsolódva és konkrét eseményekhez kapcsolódva egyaránt.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. A történelem forrásai.</p> <p>2. Tájékozódás térben és időben</p> <p>3. Az ember kialakulása</p> <p>4. Az őskor társadalmá, életmódja</p> <p>5. Az őskor felbomlása</p> <p>6. Összefoglalás</p> <p>7. Témazáró</p> <p>8. Az első társadalmak – Mezopotámia</p> <p>9. Hammurapi törvényei (forráselemzés)</p> <p>10. A folyamvölgyi kultúrák - Egyiptom</p> <p>11. Közel-Kelet kisebb államai</p> <p>12. A Közel-Keletet egyesítő birodalmak</p> <p>13. Az ókori Kelet kulturális öröksége.</p> <p>14. Összefoglalás</p> <p>15. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Forrástípusok felismerése, információgyűjtés és azok rendszerezése. <i>(Pl. az első civilizációkról fennmaradt források csoportosítása különböző szempontok szerint.)</i> – A földrajzi környezet szerepe az egyes civilizációk életében. <i>(pl. nagy folyók, tagolt partvidék).</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Lényeg kiemelése írott szövegből, ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. egy folyamvölgyi kultúra sajátosságainak bemutatása Hammurapi törvényei alapján.)</i> – Társadalmi csoportok, intézmények működésének összehasonlítása. <i>(Pl. eltérő és hasonló vonások az ókori Kelet civilizációinak társadalmi szerkezetében, államszervezetében.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <p>Szóbeli beszámoló gyűjtő-, illetve kutatómunkával szerzett ismeretek alapján. <i>(Pl. az ókori keleti civilizációk jellegzetes tárgyi emlékeinek és kulturális örökségének feldolgozása.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Megismert történelmi események időrendbe állítása. <i>(Pl. ókori keleti civilizációk ábrázolása idővonalon.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. <i>(Pl. Mezopotámia államainak elhelyezkedése, Egyiptom területi változásai.)</i> 	<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>A homo sapiens egységes faj.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kontinensek, rasszok, térképolvasás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Bibliai történetek, az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Az ókori Kelet művészeti emlékei <i>(pl. Willendorfi Vénusz, II. Ramszesz sziklatemploma, Echnaton fáraó családjával, a gízai piramisok).</i></p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>A számegegyenes, az idő mértékegységei (nap, hónap, év, évtized, évszázad).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Glog (interaktív tabló) készítése az ókori Egyiptom témájában.</p>

Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népességrobbanás, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, politika, állam, államforma, egyeduralom, államszervezet, birodalom, monoteizmus, politeizmus.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> régészet, homo sapiens, őskőkor, újkőkor, zsákmányoló életmód, mágia, bronzkor, vaskor, nemzetség, despotizmus, városállam, öntözéses földművelés, buddhizmus, brahmanizmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Kheopsz, Hammurapi, Salamon, I. Dareiosz, Mózes, Buddha, Konfuciusz.</p> <p><i>Topográfia:</i> „termékeny félhold”, Mezopotámia, Egyiptom, Palesztina, Perzsia, India, Kína, Babilon, Jeruzsálem.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 8000 körül (az újkőkor kezdete), Kr. e. 3000 körül (az első államok kialakulása), Kr. e. XVIII. sz. (Hammurapi uralkodása), Kr. e. X. sz. (a zsidó állam fénykora).</p>

Tematikai egység	Az ókori Hellász	Órakeret 11 + 1 + 7 óra
Előzetes tudás	Görög istenek, hősök, tudósok, művészek, olimpia, görög-perzsa háborúk. A demokrácia alapelvei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló képes jellemezni a különböző államformákat (királyság, köztársaság) és a hatalomgyakorlás eltérő formáit (demokrácia, diktatúra). Megismeri az ókori demokrácia alapelveit, vázlatosan összehasonlítja a modern demokrácia alapelveivel. Áttekinti a háborúk – történelmi, politikai, gazdasági, vallási, etnikai, hatalmi – okait, különválasztva az ürügyektől.</p> <p>Azonosítja a háborúk egyénekre és közösségekre gyakorolt hatásait. Elfogadja a közügyekben való részvétel fontosságát. Belátja a humánus, a szépség és jóság antik eszméje megbecsülésének és a művészi értékek megóvásának szükségességét.</p> <p>Felismeri, hogy túlnépesedő területekről általában a népesség kiáramlásra kerül sor. Érzékeli, hogy a gazdaságilag fejletlen és fejlett területek közötti kereskedelem meglehetősen élénk lehet: nyersanyagokat, élelmiszereket ad az egyik oldal, míg iparcikkeket a másik. Átlátja, hogy európai civilizáció gyökerei az antikvitásból erednek.</p> <p>Képes az európai civilizáció gyökereinek feltárására, az ókori demokrácia alapelveinek vázlatos összehasonlítására a modern demokrácia alapelveivel. Képes a szerzett információk rendezésére és értelmezésére, kiselőadás tartására. Képes különböző időszakok történelmi térképeinek az összehasonlítására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
16. Mítoszok, eposzok kora: Kréta, Mükéné 17. Sötét századok,	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Ismeretszerzés különböző	<i>Földrajz:</i> A Balkán-félsziget déli részének

<p>a vas megjelenése</p> <p>18. A polisz kialakulása.</p> <p>19. Görög gyarmatosítás, hatása a társadalomra</p> <p>20. A görögséget összekapcsoló erők: vallás, olimpiák</p> <p>21. Az athéni demokrácia kialakulása: Drakón, Szolón</p> <p>22. Az athéni demokrácia kialakulása: Peiszisztrátosz, Kleiszthenész</p> <p>23. Összefoglalás</p> <p>24. Témazáró</p> <p>25. Harc a perzsákkal</p> <p>26. Harc a perzsákkal</p> <p>27. Az athéni demokrácia működése.</p> <p>28. Spárta.</p> <p>29. A görög művészet</p> <p>30. Poliszok válsága</p> <p>31. Nagy Sándor birodalma és a hellenizmus.</p> <p>32. Görög filozófia és tudomány</p> <p>33. Összefoglalás</p> <p>34. Témazáró</p>	<p>médiumok anyagából, szaktudományi munkákból. (Pl. a görög művészet témájában.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. a görög-perzsa háborúk hőseinek áldozatvállalása.) <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. (Pl. az arisztokratikus és a demokratikus kormányzás előnyeiről, hátrányairól.) – Történelmi-társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. (Pl. Spártáról a történetírásban kialakult hagyományos kép árnyalása.) – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. (Pl. Hellász történelmét feldolgozó hollywoodi filmek.) <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram elemzése/készítése. (Pl. az athéni demokrácia kialakulása.) – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. (Pl. gyarmatváros és anyaváros kapcsolata.) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. (Pl. Nagy Sándor birodalmának kialakulása térképek alapján.) – Egyszerű térképvázlatok rajzolása különböző információforrások alapján. (Pl. a görög gyarmatosítás fő irányai.) 	<p>természeti adottságai.</p> <p>Testnevelés és sport: A sport- és olimpiatörténet alapjai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Görög mitológia, homéroszi eposzok, az antik görög színház és dráma, Szophoklész: Antigoné.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Az ókori színház és dráma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Az antik görög képzőművészet (pl. a Dárdavivő, a Delphoi kocsihajtó, a Laokoón-csoport).</p> <p><i>Matematika:</i> Pitagorasz-tétel, Thalész-tétel, Eukleidész (euklideszi geometria), görög ábécé betűinek használata a matematikában. Pi szám jelölése [π].</p> <p><i>Fizika:</i> Arkhimédész, ptolemaioszi világkép, Arisztotelész természetfilozófiája.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, jelentőség.</p>	

Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, gyarmatosítás, árutermelés, pénzgazdálkodás, kereskedelem, politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, demokrácia, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, politeizmus.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> polisz, mitológia, arisztokrácia, démosz, türannisz, népgyűlés, esküdtbírótság, demagógia, sztratégosz, cserépszavazás, filozófia, hellenizmus. <i>Személyek:</i> Szolón, Kleiszthenész, Periklész, Pheidiász, Hérodotosz, Thuküdidész, Platón, Arisztotelész, Nagy Sándor, a legfontosabb görög istenek. <i>Topográfia:</i> Athén, Spárta, Olümpia, Peloponnészosz, Makedónia, Alexandria. <i>Kronológia:</i> Kr. e. 776 (az első feljegyzett olimpiai játékok), Kr. e. V. század közepe (Periklész kora), Kr. e. 336–323 (Nagy Sándor uralkodása).

Tematikai egység	Az ókori Róma	Órakeret 12 + 2 + 5 óra
Előzetes tudás	Az ókori Róma alapítása. Hadvezérek, csaták, uralkodók az ókori Rómában. Újszövetségi történetek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy egy több évszázadon keresztül fennálló állam felemelkedésében és hanyatlásában több tényező együttes hatása játszik szerepet, valamint, hogy a hosszú életű birodalmak társadalmi, gazdasági élete, politikai berendezkedése folyamatosan változik. Megismeri a birodalomszervezési elveket, valamint azt, hogy a kormányzati hatalom sokféle tényezőn nyugalomra vár: anyagi tényezők – tulajdon, jövedelem; politikai tényezők – legitimáció, jogok, jogkörök; társadalmi tényezők – társadalmi támogatottság; kulturális tényezők – ideológia; egyéb tényezők – erőszak. Látja, hogy a kormányzati hatalom általában egyének és testületek között oszlik meg. Megérti, hogy a gazdasági és katonai hatalom birtoklása alapja lehet egy-egy személy vagy csoport politikai befolyásának, de a politikai befolyás is gazdasági hatalomhoz juttathat embereket.</p> <p>Érzékeli a zsidó gyökerekből is táplálkozó kereszténység kialakulásának és egyházzá szerveződésének hatását a későbbi korok fejlődésére, valamint felismeri annak civilizációformáló szerepét.</p> <p>Belátja, hogy az ókori Római Birodalmat a katonai erő, fejlett jogrendszer és államszervezet jellemezte. Tudja, hogy az antik kultúra a görög és a római kultúra kölcsönhatása során alakult ki, látja ennek az európai civilizációra gyakorolt hatását.</p> <p>Képes források megbízhatóságára vonatkozó kérdések megfogalmazására, valamint feltevéseket megfogalmazni, közben vitában tárgyilagosan érvelni. Képes történelmi témákat vizuálisan ábrázolni (folyamatábra, diagram, vizuális rendező stb.).</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok

<p>35. Római királyság</p> <p>36. Római mondák</p> <p>37. Róma útja a köztársaságtól a császárságig: a köztársaság államszervezete és intézményei</p> <p>38. Róma útja a köztársaságtól a császárságig: hódító Róma</p> <p>39. Róma útja a köztársaságtól a császárságig: köztársaság válsága</p> <p>40. Róma útja a köztársaságtól a császárságig: Julius Caesar</p> <p>41. Összefoglalás</p> <p>42. Témazáró</p> <p>43. Augustus önéletrírása (forráselemzés)</p> <p>44. A császárság államszervezete és intézményei.</p> <p>45. Gazdaság, gazdálkodás, az életmód változásai.</p> <p>46. A római hitvilág, művészet, a tudomány és a jog.</p> <p>47. A kereszténység kialakulása, tanításai és elterjedése.</p> <p>48. A dominátus</p> <p>49. Pannónia provincia.</p> <p>50. A népvándorlás, az antik civilizáció felbomlása.</p> <p>51. Róma öröksége</p> <p>52. Összefoglalás</p> <p>53. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A rendelkezésre álló ismeretforrások értelmezése. <i>(Pl. a köztársaság államszervezeti ábrái.)</i> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. gazdaság, gazdálkodás a császárságban.)</i> – A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a görög és a római mindennapi élet összevetése.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hiteleség szempontjából. <i>(Pl. Róma alapítása, Jézus élete.)</i> – Feltevések megfogalmazása történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Caesar és Augustus intézkedései, Constantinus reformjai.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önállóan gyűjtött képekből tabló készítése. <i>(Pl. a római kultúra emlékei napjainkban.)</i> – Beszámoló készítése népszerű tudományos irodalomból, szépirodalomból, rádió- és tévéműsorokból. <i>(Pl. a gladiátorok élete.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi időszakok jellegzetességeinek megragadása és összehasonlítása. <i>(Pl. hasonló tartalmú görög és római események kronológiai párba állítása.)</i> – Különböző időszakok történelmi térképeinek összehasonlítása, a változások hátterének feltárása. <i>(Pl. a kereszténység terjedése.)</i> 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az Appennini-félsziget természeti adottságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Bibliai történetek, Vergilius, Horatius. Az írás kialakulása, jelentősége, nyelvcsaládok.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>A római számok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Pantheon, Colosseum, Augustus szobra.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i></p> <p>A kereszténység története. Az európai civilizáció és kultúra zsidó-keresztény gyökerei.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Multimédia CD-ROM használatával Pannónia földrajzi, közigazgatási, társadalom- és hadtörténelmi emlékeinek bemutatása. Virtuális utazás az ókori Rómában.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, kereskedelmi mérleg, piaci egyensúly, gazdasági válság, adó,</p>	

	politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, köztársaság, önkényuralom, diktatúra, politikai párt, polgárjog, államszervezet, birodalom, szuverenitás, vallás, politeizmus, monoteizmus, vallásüldözés, vallásszabadság.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> patrícius, plebejus, consul, senatus, dictator, népröbunus, rabszolga, provincia, triumvirátus, principatus, limes, dominatus, diaszpóra, apostol, Biblia, egyház, püspök, zsinat, barbár, népvándorlás.</p> <p><i>Személyek:</i> Hannibal, a Gracchus-testvérek, Marius, Sulla, Caesar, Antonius, Augustus, Názáreti Jézus, Péter apostol, Pál apostol, Constantinus, Attila.</p> <p><i>Topográfia:</i> Róma, Karthágó, Actium, Pannónia, Konstantinápoly, Aquincum, Sopianae, Savaria.</p> <p><i>Kronológia:</i> Kr. e. 753 (Róma hagyomány szerinti alapítása), Kr. e. 510 (a köztársaság létrejötte), Kr. e. 264–146 (a pun háborúk), Kr. e. 44 (Caesar halála), Kr. e. 31 (az actiumi csata), Kr. u. 70 (Jeruzsálem lerombolása), 313 (a milánói ediktum) 325 (a niceai zsinat), 395 (a Római Birodalom felosztása), 476 (a Nyugat-római Birodalom bukása).</p>

Tematikai egység	A középkor	Órakeret 18 + 2 + 6 óra
Előzetes tudás	A középkori élet színterei és szereplői. A lovagi életmód és a keresztes hadjáratok; új mezőgazdasági eszközök és módszerek; a céhek. A középkori járványok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló látja, hogy a felszínen változatlanak tűnő korokban végbemenetnek olyan változások, amelyek csak később és hosszabb távon fejtik ki hatásukat jelentősen az emberek életviszonyaira és életmódjára. Nyomon követi a középkori keresztény vallásos világkép módosulását a történelem során. Meghatározó európai fejlődési mozgóatórugókként értékeli az egyéni érdekelttség kiterjedését, a hatalommegosztás elvének megjelenését az egyházi és világi, illetve a központi és helyi hatalom között.</p> <p>Érti a keresztény vallás szerepét az európai szellemi és hatalmi expanzióban, azonosítja az egyház társadalomépítő és -szabályozó tevékenységét, megérti távlatos jelentőségét. Tudatosítja az iszlám vallás civilizációformáló szerepét.</p> <p>Nyomon követi a középkori keresztény vallásos világkép módosulását a történelem során. Kimutatja a humanizmus örökségét a modern ember gondolkodásmódjában. Felismeri a könyvnyomtatás kulturális és politikai szerepének, jelentőségét.</p> <p>Azonosítja a rendiséget mint a modern állam középkori gyökerét. Kimutatja a középkori város továbbélését a modern európai civilizációban, felméri a városokat megillető közösségi szabadságjogok és önkormányzatiság értékét. Feltárja a középkori keresztény civilizáció örökségét és kimutatja a középkori városi civilizáció továbbélését a modern európai civilizációban. Felismeri a termelés új szervezeti formáinak társadalomformáló hatását. Különböző szempontok alapján összehasonlítja Európa eltérő gazdasági fejlődésű régióit. Tudja, hogy a népsűrűség eloszlásából egy területen sokféle következtetést le lehet vonni (pl. a gazdaság fejlettségéről, a városiasodás mértékéről, háborús pusztításokról).</p>	

	Képes írott és hallott szövegekből tételmondatokat kiemelni, szövegeket tömöríteni és átfogalmazni. Képes többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek a feltárására. Képes történelmi helyzetek dramatizálására.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>54. Róma örökösei: a Bizánci Birodalom</p> <p>55. Róma örökösei: a Frank Birodalom</p> <p>56. Róma örökösei: kalandozó népek Európában és a Német-római Birodalom létrejötte.</p> <p>57. Az iszlám és az arab hódítás.</p> <p>58. A nyugati és keleti kereszténység. A középkori egyház és az uralkodói hatalom Európában.</p> <p>59. Nyugat-Európa társadalmi a kora középkorban.</p> <p>60. Nyugat-Európa gazdasága a kora középkorban</p> <p>61. Összefoglalás</p> <p>62. Témazáró</p> <p>63. Gazdasági fellendülés. A technikai fejlődés feltételei és következményei.</p> <p>64. Kora középkori kereskedelem</p> <p>65. A középkori városok születése.</p> <p>66. A rendiség kialakulása.</p> <p>67. Nyugat-Európa válsága a XIV–XV. században</p> <p>68. Nyugat-Európa fellendülése a XIV–XV. században</p> <p>69. Összefoglalás</p> <p>70. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. <i>(Pl. a feudalizmus terminológiája.)</i> – Információk önálló rendszerezése, értelmezése és következtetések levonása. <i>(Pl. a keresztes hadjáratok európai anyagi és szellemi kultúrára, életmódra gyakorolt hatásainak összegzése.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. az iszlám mindennapi életet szabályozó előírásainak betartása; a vallási fanatizmus megjelenési okai, megjelenési formái.)</i> – Ismeretszerzés grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Európa lakosságának becsült növekedését bemutató diagram kapcsán.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Jeanne d’Arc életútja és halála.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kérdések önálló megfogalmazása. <i>(Pl. az uradalom felépítésével és működésével kapcsolatban.)</i> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Károly portréja krónikarészlet alapján.)</i> – Feltevések megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. a mezőgazdaság fellendülésében szerepet játszó tényezők elemzése.)</i> – Különböző értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. <i>(Pl. a középkori ember</i> 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Európa természeti adottságai, az arab világ földrajzi jellemzői, világvallások, arab földrajz (tájékozás, útleírások), az ún. kis jégkorszak Európában.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Lovagi költészet, vágánsköltészet, Boccaccio, Petrarca.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Hit és vallás, a világvallások emberképe és erkölcsi tanításai, az intolerancia, mint erkölcsi dilemma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Bizánci művészet, román stílus, gótika, reneszánsz (Leonardo, Michelangelo, Raffaello).</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Arab számok (hindu eredetű, helyi értékes, 10-es alapú, arab közvetítéssel világszerte elterjedt számírás), arab algebra.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>Arab csillagászat <i>(arab eredetű</i></p>

<p>71. A közép- és kelet-európai régió államai.</p> <p>72. Az Oszmán (Török) Birodalom terjeszkedése.</p> <p>73. Egyházi és világi kultúra a középkorban.</p> <p>74. Itália, a humanizmus és a reneszánsz.</p> <p>75. Művészet: korok, korstílusok.</p> <p>76. Világkép, eszmék, ideológiák.</p> <p>77. Hétköznapi élet a középkorban.</p> <p>78. Összefoglalás</p> <p>79. Témazáró</p>	<p><i>gondolkodásának átélése és megértése; a zsidóság szerepe az európai városiasodásban, antijudaista törekvések az egyház részéről.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a hűbéri viszony és hűbéri lánc bemutatását szolgáló ábra.)</i> – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. <i>(Pl. miért nem nevezhetők a Nyugat-római Birodalom bukása utáni évszázadok sötét középkornak?)</i> – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. egy középkori vár lakóinak egy napja.)</i> – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. a város, mint az egyik legsajátosabb európai intézmény.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. összehasonlító időrendi táblázat készítése a XIV–XV. századi Nyugat-, Közép- és Kelet-Európa legfontosabb politikai eseményeiről.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az arab hódítás fontosabb szakaszainak bemutatása.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása információforrások alapján. <i>(Pl. Európa régióinak bejelölése a vaktérképen.)</i> 	<p><i>csillagászati elnevezések, csillagnevek, iszlám naptár stb.).</i></p> <p>Középkori technikai találmányok, a gótikus stílus technikai alapjai (támív, támpillér); tudománytörténet, asztrológia és asztronómia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Az arab orvostudomány eredményei.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A középkor zenéje; a reneszánsz zenéje.</p> <p><i>Informatika:</i> Internetes gyűjtőmunka és feladatlap megoldása <i>(pl. a keresztes hadjáratok témájában).</i></p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, történelmi forrás, ok és következmény.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó,</p>	

	politika, állam, államforma, hatalmi ágak, egyeduradalom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> ortodox egyház, római katolikus egyház, pápa, szerzetes, kolostor, bencés rend, kódex, feudalizmus, hűbériség, jobbágy, robot, majorság, uradalom, önellátás, nyomásos gazdálkodás, iszlám, Korán, kalifa, invesztitúra, inkvizíció, eretnokség, antijudaizmus, kolduló rend, rendi monarchia, városi önkormányzat, hospes, céh, levantei kereskedelem, Hanza, skolasztika, egyetem, lovag, román stílus, gótika, reneszánsz, humanizmus, szultán, szpáhi, janicsár.</p> <p><i>Személyek:</i> Karolingok, Nagy Károly, Justinianus, Mohamed próféta, Aquinói Szent Tamás, IV. Henrik, VII. Gergely, Gutenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Egyházi (Pápai) Állam, Bizánci Birodalom, Mekka, Német-római Birodalom, Szentföld, Velence, Firenze.</p> <p><i>Kronológia:</i> 622 (Mohamed futása, a muszlim időszámítás kezdete), 732 (a frankok győzelme az arabok felett), 800 (Nagy Károly császárrá koronázása), 843 (a verduni szerződés), 1054 (az egyházszakadás), 1215 (a Magna Charta kiadása), 1453 (Konstantinápoly elfoglalása).</p>

Tematikai egység	A magyarság története a kezdetektől 1490-ig	Órakeret 16 + 3 + 12 óra
Előzetes tudás	Mondák a magyarság vándorlásáról, mondák és történetek a honfoglalásról, kalandozásokról és az államalapításról. Géza fejedelem és (Szent) István király műve. Az Árpád-ház uralkodói, szentjei. Nagy Lajos, a hódító és törvényhozó. Hunyadi János a törökellenes küzdelmek élén. Hunyadi Mátyás portréja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri és tudatosul benne, hogy a magyarság eredetére vonatkozó álláspontok különbözősége a források rendkívüli hiányosságából és az egyes szaktudományok (történettudomány, régészet, nyelvészet) kutatási eredményeinek egymásnak olykor ellentmondó adataiból fakad. Felismeri azt is, hogy egy régió vagy ország gazdasági és demográfiai megerősödése növeli a katonai potenciált, s ez felerősíti az expanzív törekvéseket, illetve a politikai megosztottság meggyengíti egy régió vagy egy ország katonai ellenálló erejét és agresszióra csábítja a szomszédokat. Látja, hogy a külső agresszió egységbe forrasztja a megtámadott ország politikai erőit és lakosságát.</p> <p>A magyarság korai történetének tanulmányozása során belátja, hogy az új tudás elsajátítása, a környező népektől való tanulás, az alkalmazkodási képesség fontos feltétele volt népünk fennmaradásának. Megérti, hogy a kereszténység felvétele és az erre épülő államalapítás teremtette meg a magyar állam megerősödésének és fejlődésének feltételeit. Felismeri, hogy az Árpád-korban megszilárdult a keresztény magyar állam. A korszak jelentős uralkodói politikai életművének megismerésén keresztül belátja, hogy Magyarország a közép-európai régió egyik legerősebb államaként fejlődött, sorsa több ponton összekapcsolódott a környező államok és Nyugat-Európa fejlődésével.</p>	

	Tudja, hogy az ország fejlődésének lehetőségeit lényegesen befolyásolta a tatárokkal és az oszmán törökökkel folytatott küzdelem. Képes többféleképpen értelmezhető szövegek eltérő jelentésrétegeinek a feltárására. Álláspontját tárgyilagos érveléssel tudja előadni.	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>80. A magyarság eredetének kutatása, nehézségei</p> <p>81. A magyar nép eredete, vándorlása</p> <p>82. A honfoglalás</p> <p>83. A kalandozások kora. Népeesség, demográfia (vándorlás, migráció).</p> <p>84. Az államalapítás szükségessége: Géza</p> <p>85. Az államalapítás: I. István</p> <p>86. Összefoglalás</p> <p>87. Témazáró</p> <p>88. Válság és stabilizáció: I. László</p> <p>89. Könyves Kálmán és a XII. századi válság</p> <p>90. A társadalom és a gazdaság változásai a honfoglalástól az Aranybulláig</p> <p>91. Aranybulla</p> <p>92. Tatárjárás</p> <p>93. A társadalom és a gazdaság változásai a XIII. században.</p> <p>94. Az Árpád-kor kultúrája</p> <p>95. Összefoglalás</p> <p>96. Témazáró</p> <p>97. Kiskirályok kora, harc a hatalomért</p> <p>98. A Magyar Királyság, mint jelentős közép-európai hatalom: Károly Róbert</p> <p>99. A Magyar Királyság, mint jelentős közép-európai hatalom: I. Lajos</p> <p>100. A Magyar Királyság, mint jelentős közép-</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kulcsszavak és kulcsmondatok keresése szövegben. <i>(Pl. Szent István törvényeiben.)</i> – Információk gyűjtése és önálló rendszerezése, értelmezése. <i>(Pl. az Aranybulla elemzése, korabeli törvényi előírások az idegenekről; középkori városaink jellemzőinek, a lakosság összetételének, rétegződésének kutatása.)</i> – Tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. korstílusok azonosítása magyarországi műemlékeken.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenvélemények cáfolására. <i>(Pl. a magyar honfoglalás lefolyása.)</i> – Kérdések megfogalmazása a források megbízhatóságára, a szerző esetleges elfogultságára, rejtett szándékaira vonatkozóan. <i>(Pl. korabeli utazók, krónikairók leírásainak elemzése.)</i> – Különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. a jobbágy fogalom jelentésváltozása.)</i> – Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl.</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A magyar nyelv rokonsága, története, nyelvcsaládok, régi magyar nyelvemlékek: a Tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom. Eredetmondák <i>(pl. Arany János: Rege a csodaszarvasról).</i></p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete, Katona József: Bánk Bán, Arany János: Toldi.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A nagyszentmiklósi kincs, a honfoglalás korát feldolgozó képzőművészeti alkotások megfigyelése, elemzése. Román, gótikus és reneszánsz emlékek Magyarországon <i>(pl. a jáki templom).</i></p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Reneszánsz zene: Bakfark Bálint.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Térbeli modellek készítése <i>(pl. korstílusok)</i> demonstrálásához.</p> <p><i>Informatika, könyvtárhasználat:</i></p> <p>A Magyar Nemzeti Múzeum Magyarország története az államalapítástól 1990-ig c.</p>

<p>európai hatalom: Luxemburgi Zsigmond és a városi fejlődés</p> <p>101. A Magyar Királyság, mint jelentős közép-európai hatalom: a magyar rendi állam és az Oszmán (Török) Birodalom párharca.</p> <p>102. A Magyar Királyság, mint jelentős közép-európai hatalom: Hunyadi Mátyás</p> <p>103. Mátyás jelentősége a magyar történelemben, utóélete, emléke</p> <p>104. Társadalmi változások a XIV–XV. század folyamán.</p> <p>105. A középkori magyar kultúra és művelődés emlékei.</p> <p>106. Összefoglalás</p> <p>107. Témazáró</p> <p>108. Év végi ismétlés</p> <p>109. Év végi ismétlés</p> <p>110. Év végi ismétlés</p> <p>111. Év végi ismétlés</p>	<p><i>Hunyadi Mátyás külpolitikája.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi jelenetek elbeszélése, eljátszása különböző szempontokból. Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek megismerése és bemutatása. <i>(Pl. Nándorfehérvár ostromának rekonstruálása magyar és török korabeli források alapján.)</i> – Különböző szövegek, kép- és hanganyagok stb. vizsgálata történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. a XIX. századi historizáló festészet alkotásai [pl. Feszty-körkép].)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról. <i>(Pl. I. Károly gazdasági reformjainak okai.)</i> – Történelmi, társadalmi témák vizuális ábrázolása. <i>(Pl. a magyar társadalom változásai az Árpád-korban.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tanult események, jelenségek topográfiai meghatározása térképen. <i>(Pl. a magyarság vándorlásának fő állomásai.)</i> – Az európai és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának elemzése. <i>(Pl. a kereszténység felvétele, államok alapítása.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása információforrások alapján. <i>(Pl. a tatárjárás.)</i> 	<p>állandó kiállítása középkori része Hunyadi Mátyás kori anyagának feldolgozása sétalófüzet kitöltésével.</p> <p>Internetes gyűjtőmunka a magyarok eredetével kapcsolatos elméletek témájában.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó,</p>	

	politika, állam, államforma, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, államszervezet, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, vallás, monoteizmus, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> nyelvrokonság, őstörténet, őshaza, törzsszövetség, kettős fejedelemség, honfoglalás, kalandozás, királyi vármegye, ispán, nádor, egyházmegye, királyi tanács, tized, szerviens, várjobbágy, vajda, Aranybulla, nemesi vármegye, székely, szász, kun, bandérium, aranyforint, regálé, harmincad, kapuadó, szabad királyi város, bányaváros, mezőváros, úriszék, báró, köznemes, kilenced, ösiség, perszonalunió, végvári rendszer, rendi országgyűlés, rendkívüli hadiadó, füstpénz, fekete sereg, corvina.</p> <p><i>Személyek:</i> Árpád, Géza fejedelem, I. (Szent) István, Koppány, I. (Szent) László, Könyves Kálmán, Anonymus, II. András, IV. Béla, I. Károly, I. (Nagy) Lajos, Luxemburgi Zsigmond, Hunyadi János, Hunyadi Mátyás.</p> <p><i>Topográfia:</i> Magna Hungaria, Kazár Birodalom, Levédia, Etelköz, Vereckei-hágó, Augsburg, Pannonhalma, Esztergom, Székesfehérvár, Pozsony, Horvátország, Erdély, Dalmácia, Muhi, Buda, Visegrád, Nándorfehérvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 895 táján (a honfoglalás), 955 (az augsburgi csata), 972–997 (Géza fejedelemsége), 997/1000–1038 (I. /Szent/ István), 1077–1095 (I. /Szent/ László), 1095–1116 (Könyves Kálmán), 1205–1235 (II. András), 1222 (az Aranybulla kiadása), 1235–70 (IV. Béla), 1241–42 (a tatárjárás), 1301 (az Árpád-ház kihalása), 1308–42 (I. Károly), 1342–82 (I. /Nagy/ Lajos), 1351 (I. /Nagy/ Lajos törvényei), 1387–1437 (Luxemburgi Zsigmond), 1444 (a várnai csata), 1456 (a nándorfehérvári diadal), 1458–90 (I. /Hunyadi/ Mátyás).</p>

10. évfolyam (A és B osztályok)

Óraszám: heti 3 = 111 óra (65 + 9 /10%/ központi, + 37 szabad felhasználás)

Tematikai egység	A világ és Európa a kora újkorban	Órakeret 12 + 1 + 8 óra
Előzetes tudás	Felfedezők, utazók, reformátorok, a Napkirály udvara, a felvilágosodás eszméi.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló érzékeli, hogy az emberek a maguk által leghelyesebbnek gondolt módon cselekszenek. Az azonban, hogy a különböző korokban mit tartottak helyesnek vagy helytelennek jelentős mértékben eltért egymástól. Ahhoz, hogy az emberek tetteit és döntéseit helyesen tudjuk megítélni, először meg kell érteni a helyzetet, amelyben éltek. Belátja, hogy a világ különböző civilizációit összeköti az emberi alapszükségletek biztosításának igénye (élelem, biztonság, világ megértésének igénye stb.). Megérti, hogy a kultúrák találkozása milyen esélyeket és/vagy veszélyeket hordoz magában. Képes empatikusan, a leigázottak szempontjából is értékelni a földrajzi felfedezéseket és az azt követő gyarmatosítást.</p> <p>A tanuló belátja, hogy Amerika felfedezése gyökeresen megváltoztatta a világ képét. Felismeri, hogy a kereskedelmi utak feletti ellenőrzés általában jelentős hatalmi pozíciót is jelent, valamint hogy a kereskedelmi utak terén lezajló változások átrendezik a régiók közötti gazdasági erőviszonyokat, hosszú távon jelentős gazdasági, társadalmi</p>	

	<p>és politikai következményekkel járnak. Átlátja a tőkés gazdaság működési mechanizmusát, felismeri a termelés új szervezeti formáinak társadalomformáló hatását. Tudja, hogy a reformáció a katolikus egyház világi hatalmával való szembefordulás nyomán jött létre, és érti, hogy a hitélet megújítása mellett a protestáns gondolkodásmód (önkormányzatiság, hivatásetika) terjesztésével jelentős eszmei és társadalmi hatást gyakorolt Európára. Megismeri az európai régiók eltérő fejlődését és egymásra hatását.</p> <p>Képes összehasonlítani történelmi időszakokat, egybevetni eltérő emberi sorsokat. Képes a történelmi tér változásainak leolvasására, az adott témához leginkább megfelelő térkép kiválasztására.</p>
--	--

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. Év eleji ismétlés 2. Év eleji ismétlés 3. A nagy földrajzi felfedezések feltételei és okai 4. Felfedezők, utazók, hódítók, Amerika ősi kultúrái 5. A nagy földrajzi felfedezések gazdasági és társadalmi következményei 6. Topográfiai ismeretek gyakorlása 7. A tőkés termelés kialakulása 8. Reformáció. 9. A katolikus megújulás és a barokk 10. A Habsburg világhatalom kísérlete 11. Az atlanti hatalmak (Hollandia és Anglia) felemelkedése. 12. Összefoglalás 13. Témazáró 14. Nagyhatalmi küzdelmek a XVII. században és a XVIII. század elején. 15. Az angol polgári forradalom és polgárháború 16. Az angol parlamentáris monarchia kialakulása. 17. A francia abszolutizmus és hatalmi törekvések. 18. Közép- és Kelet-Európa</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés különböző típusú forrásokból. <i>(Pl. a 95 pontból a lutheri tanok kimutatása; a barokk stílusjegyeinek felismerése képek alapján.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a polgárosult angol nemesség és a francia nemesség összehasonlítása.)</i> – Információk önálló rendszerezése és értelmezése. <i>(Pl. a harmincéves háború okainak csoportosítása.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek gyűjtése a saját vélemény alátámasztására, ellenérvek gyűjtése meghatározott álláspontok cáfolására. <i>(Pl. forradalom volt-e a XVII. századi angliai átalakulás?)</i> – A különbségek felismerése és a változások nyomán követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. az ipari termelési keretek – céh, kiadási, felvásárlási rendszer, manufaktúra – összehasonlítása.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a XVI. századi világkereskedelem működése.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, 	<p><i>Földrajz:</i> Földrajzi felfedezések topográfiai vonatkozásai, a holland mélyföld, a Naprendszer.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Shakespeare, Molière.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> Az angol reneszánsz színház és dráma, a francia klasszicista színház és dráma.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A barokk stílus.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A barokk zene.</p> <p><i>Fizika:</i> A földközéppontú és a napközéppontú világkép jellemzői. A Föld, a Naprendszer és a Kozmosz fejlődéséről alkotott</p>

<p>a XVI–XVII. században. 19. A tudományos világgép átalakulása. 20. Összefoglalás 21. Témazáró</p>	<p>ábrák) készítése. <i>(Pl. az angol polgárháború szakaszairól.)</i> <i>Tájékozódás időben és térben:</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. <i>(Pl. a reformáció egyes irányzatainak a térhódítása.)</i></p>	<p>csillagászati elképzelések. Kepler törvényei, Newton. <i>Filozófia:</i> Descartes, Bacon, Locke.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, termelési egység, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduradalom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés, antijudaizmus.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> ültetvény, tőke, kapitalizmus, világkereskedelem, abszolutizmus, reformáció, protestáns, evangélikus, református, ellenreformáció, jezsuita, barokk, manufaktúra, vetésforgó, anglikán, puritán, Jognyilatkozat, alkotmányos monarchia, merkantilizmus. <i>Személyek:</i> Kolumbusz, Magellán, Vasco da Gama, V. Károly, Luther, Kálvin, Kopernikusz, Spinoza, I. Erzsébet, Cromwell, XIV. Lajos, I. (Nagy) Péter. <i>Topográfia:</i> Németalföld, London, Versailles, Szentpétervár. <i>Kronológia:</i> 1492 (Amerika felfedezése), 1517 (Luther fellépése, a reformáció kezdete), 1618–48 (a harmincéves háború), 1642–49 (az angol polgárháború), 1689 (a Jognyilatkozat kiadása).</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>Magyarország a kora újkorban</p>	<p>Órakeret 14 + 3 + 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A mohácsi csata, a végvári harcok hősei, a hadvezér Zrínyi Miklós, kuruc mondák és történetek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>◀ A tanuló tudja, hogy a sorsfordító történelmi események nem kizárólag egy kiváltó okra vezethetők vissza, és következményeik döntően befolyásolhatják egy adott állam/közösség fejlődésének lehetőségeit. Értékeli a Rákóczi-szabadságharc idején létrejött széles társadalmi összefogás mozgósító erejét és a kölcsönös engedményeken alapuló megállapodás hosszú távú jelentőségét. Felismeri a kiemelkedő történelmi személyek közösségformáló és társadalom-átalakító szerepét. Megérti, hogy a reformáció a bibliafordítás, a magyar nyelvű hitélet és a magyar írásbeliség fellendülése révén formálta jelentősen a magyar művelődéstörténetet, a katolicizmus megújulása során kialakított hagyományok a magyar nemzettudat fontos részévé váltak.</p>	

	<p>Belátja, hogy az oszmán-török katonai fölény mellett a politikai megosztottság is hozzájárult az ország három részre szakadásához. Megérti a részekre szakadt ország helyzetét a két nagyhatalom ütközőzónájában, és belátja, hogy a török kiűzését a hatalmi erőegyensúly felbomlása tette lehetővé. Átlátja a másfél évszázados török uralom rövid és hosszú távú következményeit.</p> <p>Képes elemezni az egyetemes és magyar történelem eltérő időbeli ritmusát, és ezek kölcsönhatásait. Képes különböző információforrásokból egyszerű önálló térképvezérlés rajzolására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>22. A tavalyi év ismétlése 23. A tavalyi év ismétlése 24. A Jagelló-kor. 25. Társadalmi konfliktusok (király – rendek, nemesség – jobbágság) 26. A mohácsi csatavesztés okai, lefolyása 27. Az ország három részre szakadása. 28. Várháborúk kora. 29. A három országrész berendezkedése, mindennapjai. 30. Topográfiai ismeretek gyakorlása 31. A három országrész berendezkedése, mindennapjai. 32. A reformáció és a katolikus megújulás Magyarországon. 33. Összefoglalás 34. Témazáró 35. A 15 éves háború, Bocskai 36. Az Erdélyi Fejedelemség aranykora: Bethlen Gábor 37. Az Erdélyi Fejedelemség aranykora: Rákócziak 38. A magyar rendek és a Habsburg-udvar konfliktusai. 39. Thököly kuruc mozgalma 40. A török kiűzése Magyarországról. 41. Népeesség, társadalom,</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból (pl. <i>Erdély aranykoráról</i>). – Az internet kritikus felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. (Pl. <i>a magyarországi oszmán – török építészeti emlékekről</i>.) <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. (Pl. <i>Brodarics István és Szulejmán a mohácsi csatáról</i>.) – Feltevések megfogalmazása egyes történelmi jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. (Pl. <i>Szapolyai királyságának szerepe az önálló Erdélyi Fejedelemség későbbi létrejöttében</i>.) <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. (Pl. <i>kép alapján váralaprajz elkészítése</i>.) – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembevétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont gazdagítása, továbbfejlesztése. (Pl. <i>az ország előtt 1526-ban álló alternatívák megvitatása</i>.) – Esszé írása történelmi témákról. (Pl. <i>a török uralom hatása Magyarország fejlődésére címmel; valamint</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A reformáció kulturális hatása; Pázmány Péter; Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem, kuruc költészet, Mikes Kelemen.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Szegénylegény katonanékek (pl. <i>Csinom Palkó</i>).</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>A természeti környezet változása a török korban.</p> <p><i>Matematika:</i></p> <p>Képzletben történő mozgatás (pl. <i>átarabolás elképzelése; testháló összehajtásának, szétvágásoknak az elképzelése; testek különféle síkmetszetének elképzelése – váralaprajz készítése</i>).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Törökországi magyar emlékhelyek keresése az interneten, virtuális séta.</p>

<p>gazdaság és természeti környezet a XVI–XVII. századi Magyarországon.</p> <p>42. A Rákóczi-szabadságharc okai, kezdete</p> <p>43. A Rákóczi-szabadságharc menete, bukása</p> <p>44. Összefoglalás</p> <p>45. Témazáró</p>	<p><i>Schulhof Izsák beszámolója Buda visszavívásáról c. forrás elemzése.)</i></p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a Rákóczi-szabadságharc és a spanyol örökösödési háború eseményei között.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. az ellenreformáció térnyerésének nyomon követése.)</i> 	
--	---	--

<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, város, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduradalom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés.</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> örökös jobbágyság, hajdú, vitézlő rend, unitárius, kuruc, trónfosztás.</p> <p><i>Személyek:</i> II. Lajos, Szapolyai János, I. Ferdinánd, I. Szulejmán, Dobó István, Zrínyi Miklós, Károli Gáspár, Bocskai István, Bethlen Gábor, Pázmány Péter, Zrínyi Miklós (a költő és hadvezér), I. Lipót, Savoyai Jenő, II. Rákóczi Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Mohács, Kőszeg, Buda, Hódoltság, Eger, Szigetvár, Sárospatak, Ónod, Nagyszombat, Bécs.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1526 (a mohácsi csata), 1541 (Buda török elfoglalása, az ország tényleges három részre szakadása), 1552 (Eger sikertelen török ostroma), 1566 (Szigetvár eleste), 1591–1606 (a tizenöt éves háború), 1664 (Zrínyi Miklós téli hadjárata, a vasvári béke), 1686 (Buda visszafoglalása), 1699 (a karlócai béke), 1703–11 (a Rákóczi-szabadságharc), 1707 (az ónodi országgyűlés), 1711 (a szatmári béke).</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Felvilágosodás, forradalmak és a polgárosodás kora</p>	<p>Órakeret 15 + 2 + 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A felvilágosodás eszméi; az észak-amerikai gyarmatok függetlenségi harca; a francia forradalom vívmányai; a terror; Napóleon; az ipari</p>	

	forradalom találmányai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló megérti, hogy a korszakban a társadalmi és gazdasági átalakulás egymást erősítve bontakozott ki, valamint, hogy az ipari forradalom máig ható gazdasági, társadalmi folyamatok elindítója volt. Látja, hogy a felvilágosodás állította középpontba a világmindenség megértésének igényét, a tudományos megismerés elsőbbségét állította, és hogy ezzel a tudományok fejlődésének új korszaka kezdődött. Belátja, hogy a hatalommegosztás és a képviselői elv általánossá válása a polgári államokban a demokratikus jogok gyakorlásának kiterjesztését eredményezte.</p> <p>Tudja, hogy a felvilágosodás során fogalmazódtak meg a máig is érvényes demokratikus eszmék és elidegeníthetetlen emberi jogok, amelyek mind a mai napig a nyugati típusú demokráciák jogrendjének alapját képezik. Megszületik az állam és egyház szétválasztásának gondolata. Látja, hogy a korszak forradalmi eszméi – szabadság, egyenlőség, testvériség – nem egyszer egymást kizáró módon valósultak meg. Érzékeli, hogy a hatalmi harcot, harcokat konfliktusok és kompromisszumok egymást váltó sorozataként lehet leírni. Felismeri, hogy az ipari forradalom, amely új energiaforrások hasznosítása mellett új technikai eszközök alkalmazásával és a termelési formák átalakításával létrehozta az ipari társadalmat, a népesség számszerű gyarapodását, urbanizációt és az ipari munkásság létszámának növekedését eredményezte. Ismeri a korszakban kialakult politikai ideológiák – liberalizmus, nacionalizmus, konzervativizmus, szocializmus – jellemzőit, és átlátja, hogy ezek átalakult formában ma is léteznek. Látja, hogy a korszak tette az uralkodók és hatalmon levők feladatává a közjó szolgálatát, amely szélsőséges formájában zsarnoki, terrorisztikus eszközökkel történő „népboldogításhoz” vezetett. Tudja az egyes történelmi korszakokat komplex módon elemezni és bemutatni. Képes a változások megkülönböztetésére.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>46. A felvilágosodás. Világkép, eszmék, ideológiák, társadalomkritika.</p> <p>47. A felvilágosodás társadalmi következményei</p> <p>48. A felvilágosult abszolutizmus.</p> <p>49. Hatalmi átrendeződés a XVIII. századi Európában.</p> <p>50. A francia forradalom előzményei, kirobbanása</p> <p>51. Az Emberi és Polgári Jogok</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (Pl. a tömegek bekerülése a politizálásba.) – Információk önálló rendszerezése és értelmezése. (Pl. az ipari forradalom találmányai és jelentőségük.) <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. (Pl. a forradalmi terror és szükségessége.) 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A felvilágosodás és a romantika, a francia Enciklopédia, Voltaire: Candide.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Klasszicizmus és romantika.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ,</p> <p>A klasszika zenéje (pl. Haydn, Mozart, Beethoven), Marseillaise.</p> <p><i>Fizika:</i></p>

<p>Nyilatkozata (forráselemzés)</p> <p>52. Politikai csoportok, és a hatalom átalakulása a francia forradalomban</p> <p>53. Jakobinus diktatúra</p> <p>54. A személyiség szerepe a történelemben (forráselemzés)</p> <p>55. A napóleoni háborúk</p> <p>56. Topográfiai ismeretek gyakorlása</p> <p>57. Összefoglalás</p> <p>58. Témazáró</p> <p>59. A XIX. század eszméi.</p> <p>60. A Szent Szövetség rendszere.</p> <p>61. Az Egyesült Államok létrejötte és alkotmánya.</p> <p>62. Az ipari forradalom menete</p> <p>63. Az ipari forradalom hatásai. A technikai fejlődés feltételei és következményei.</p> <p>64. Társadalmi változások és mozgalmak a XIX. század első felében</p> <p>65. Gyarmatosítás</p> <p>66. Népek tavasza 1848</p> <p>67. Összefoglalás</p> <p>68. Témazáró</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozgatórugóiról. (Pl. <i>Robespierre, Napóleon.</i>) <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. (Pl. <i>a Függetlenségi nyilatkozat elemzése és a felvilágosodás hatásának kimutatása.</i>) – Folyamatábra, diagram készítése. (Pl. <i>a hatalommegosztás elvének ábrája.</i>) – Beszámoló, kiselőadás tartása népszerű tudományos irodalomból, (Pl. <i>a szabadkőművesség témájában.</i>) – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. (Pl. <i>a francia forradalom korszakai.</i>) – Események, történetek dramatikus megjelenítése. (Pl. <i>XVI. Lajos pere.</i>) – Esszé írása történelmi, filozófiai kérdésekről (Pl. <i>a „Mi viszi előre a világot? Forradalom vagy szerves fejlődés” témájában.</i>) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Események időrendbe állítása. (Pl. <i>a 1848-as forradalmak.</i>) – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. (Pl. <i>Lengyelország felosztása.</i>) 	<p>Hőerőgépek, a teljesítmény mértékegysége (watt).</p> <p>Erkölcstan; etika: Állampolgárság és nemzeti érzés. A szabadság rendje: jogok és kötelességek. Magánérdek és közjó. Részvétel a közéletben. A társadalmi igazságosság kérdése.</p> <p><i>Földrajz:</i> Urbanizációs folyamatok és hatásaik.</p> <p><i>Filozófia:</i> A felvilágosodás filozófusai (pl. <i>Diderot, Voltaire, Rousseau</i>), a német idealizmus (pl. <i>Kant, Hegel</i>), Marx.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Védőoltások (az immunológia tudományának kezdetei).</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A modern nyilvánosság kialakulása.</p> <p><i>Informatika:</i> Prezentáció készítése pl. az ipari forradalom témájában.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, népesedés, népességrobbanás, népességfogyás, migráció, életmód, város, nemzet, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduradalom,</p>	

	monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, emberi jog, állampolgári jog, népképviselő, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság, lelkiismereti szabadság.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> felvilágosodás, racionalizmus, a hatalmi ágak megosztása, természetjog, társadalmi szerződés, népszuverenitás, szabad verseny, felvilágosult abszolutizmus, Emberi és polgári jogok nyilatkozata, alkotmány, jakobinus, terror, nacionalizmus, emancipáció, antiszemitaizmus, liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, Szent Szövetség, urbanizáció.</p> <p><i>Személyek:</i> Montesquieu, Voltaire, Rousseau, Adam Smith, II. (Nagy) Frigyes, Washington, XVI. Lajos, Danton, Robespierre, Napóleon, Metternich, Watt, Stephenson, Marx.</p> <p><i>Topográfia:</i> Párizs, Poroszország, Szilézia, Lengyelország, gyarmatok Észak-Amerikában, Waterloo.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1776. július 4. (az amerikai Függetlenségi nyilatkozat kiadása, az Amerikai Egyesült Államok létrejötte), 1789. július 14. (a Bastille ostroma, a francia forradalom kitörése), 1793–1794 (a jakobinus diktatúra), 1804–1814/15 (Napóleon császársága), 1848 (forradalmak Európában).</p>

Tematikai egység	Az újjáépítés kora Magyarországon	Órakeret 9 + 1 + 5 óra
Előzetes tudás	Magyarország újjáépítése a Habsburg Birodalom keretei között. Nemzetiségi viszonyok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy az uralkodó és a rendek egymásra utaltsága, a központi és a helyi hatalom egyensúlya jelentett garanciát a békés építőmunkára, ugyanakkor ahhoz, hogy a változások mértékét és jelentőségét helyesen meg tudjuk ítélni, fontos, hogy jól ismerjük a változások előtti és utáni helyzetet, és ezt össze tudjuk hasonlítani egymással.</p> <p>Átlátja, hogy a modernizációs kényszer nyomán alakult ki közéletünkben a ma is meglévő „magyar gondolat” és „szabad gondolat” szembenállása. Látja, hogy mindez egy soknemzetiségű államot eredményezett, amely később nemzetiségi ellentétek és konfliktusok alapjául szolgált.</p> <p>Ugyanakkor e nemzetiségek/etnikumok előbb a gazdasági fejlődésben, majd a politikai életben is fontos szerepet játszottak.</p> <p>A tanuló tudja, hogy az ország újjáépítése együtt járt más népek, nemzetiségek befogadásával/betelepülésével/betelepítésével. Megérti a gazdasági, kereskedelmi, kulturális fejlődést. Tudatosul benne, hogy Magyarország a Habsburg Birodalom részét képezte, megérti a birodalmiságból fakadó problémák lényegét, és reális képet alkot Magyarország birodalmon belüli helyzetéről. Érti a vármegyerendszer szerepét a függetlenség bizonyos elemeinek a megőrzésében. Látja, hogy a változások kedvezően érintették a mezőgazdaság helyzetét, de bizonyos értelemben gátját jelentették a hazai ipari termelés kibontakozásának.</p> <p>Képes statisztikai, demográfiai adatok komplex elemzésére. Ismereteket tud meríteni szakmunkákból is.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>69. A Magyar Királyság újjászervezése és helye a Habsburg Birodalomban.</p> <p>70. Népeesség és természeti környezet: demográfiai változások, Népeesség, demográfia (vándorlás, migráció).</p> <p>71. Az etnikai arányok átalakulása Kisebbség, többség, nemzetiségek.</p> <p>72. Topográfiai ismeretek gyakorlása</p> <p>73. Gazdaság a Habsburg Birodalomban</p> <p>74. A felvilágosult abszolutizmus a Habsburg Birodalomban: Mária Terézia</p> <p>75. Összefoglalás</p> <p>76. Témazáró</p> <p>77. A felvilágosult abszolutizmus a Habsburg Birodalomban: II. József</p> <p>78. Társadalmi és gazdasági viszonyok változásai a XVIII. században.</p> <p>79. A nemzeti ébredés: a kultúra és művelődés változásai.</p> <p>80. A magyar jakobinus diktatúra</p> <p>81. Magyarország a napoleoni háborúkban</p> <p>82. Összefoglalás</p> <p>83. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. a korszakra vonatkozó demográfiai adatok elemzése, értékelése.)</i> – A tanultak felhasználása új feladathelyzetben. <i>(Pl. a felvilágosodás fogalmainak azonosítása a korszak uralkodói intézkedéseiben.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Martinovics Ignác perújrafelvétele.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. II. József politikai életpályájának elemzése.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tabló készítése. <i>(Pl. nemzetiségek Magyarországon.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. jobbágyterheket szemléltető ábra készítése.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Magyarország etnikai összetételének, elemzése.)</i> – Egyszerű térképvázlatok rajzolása különböző információforrások alapján. <i>(Pl. a népeességmozgások irányainak megjelenítése.)</i> 	<p><i>Földrajz:</i> Magyarország természeti adottságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Nyelvújítás: Kazinczy Ferenc. A magyar felvilágosodás irodalma: Bessenyei György, Csokonai Vitéz Mihály.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A barokk zene <i>(pl. J. S. Bach, Händel)</i>, a klasszika zenéje <i>(pl. Haydn)</i>.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Barokk stílusú épületek <i>(pl. a fertődi Esterházy-kastély)</i>, freskók, szobrok és táblaképek Magyarországon,</p> <p><i>Informatika:</i> könyvtártípusok, könyvtártörténet. . Grafikonok, diagramok készítése a demográfiai adatok szemléltetésére.</p>
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népeességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom,	

	monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> betelepítés, betelepülés, Pragmatica Sanctio, Helytartótanács, felső tábla, alsó tábla, vámrendelet, úrbéri rendelet, Ratio Educationis, türelmi rendelet, jobbágyrendelet.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Károly, Mária Terézia, II. József, Kazinczy Ferenc.</p> <p><i>Topográfia:</i> Határőrvidék, Bácska, Bánát.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1723 (Pragmatica Sanctio), 1740–80 (Mária Terézia), 1780–1790 (II. József).</p>

Tematikai egység	Reformkor, forradalom és szabadságharc Magyarországon	Órakeret 15 + 2 + 7 óra
Előzetes tudás	A magyar reformkor képviselői, március 15. mint iskolai ünnepély, a forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló tudja megkülönböztetni egymástól azokat az okokat, amelyek már jóval a vizsgált esemény előtt léteztek azoktól, amelyek az esemény közvetlen kiváltó okaiként értékelhetők. Látja, hogy az események bekövetkeztek volna közvetett és közvetlen okai, ezt úgy is értelmezhetjük, hogy a dolgok bekövetkeztek mindig vannak közvetett feltételei és vannak közvetlen kiváltó okai.</p> <p>Megérti, hogy a közös cél eredményezte a forradalom és szabadságharc idején létrejövő nemzeti egységet és összefogást, amely számos politikai, társadalmi és katonai eredménnyel járt, és hogy mindezt csak két nagyhatalom külső katonai agressziója volt képes levérni.</p> <p>Érti, hogy a korszakot a nemzeti és a liberális eszme megerősödése, valamint az európai centrumhoz való fölzárkózás kényszere határozza meg. Belátja, hogy ezek nyomán fogalmazódott meg a jobbágyi és rendi viszonyok megszüntetésének, az érdekegyesítés, a közteherviselés, valamint a nemzeti nyelv és kultúra megteremtésének szükségessége, amelyek a polgári viszonyok és a nemzeti önállóság megteremtését célozzák. Tudja, hogy e célok megvalósítása állította középpontba azokat a nagyformátumú politikusokat, akik túllépve egyéni érdekeiken, egymást kiegészítve a közösség hosszú távú érdekeit szolgáló reformprogramok mellé állították a közvéleményt.</p> <p>Képes felidézni a polgárosodó Magyarország kiépülésének meghatározó gondolatait, megidézni annak kulcsszereplőit, egyszerűbb biográfiákat összeállítani.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
84. Változások a XIX. század első felében: átalakuló társadalom.	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. (<i>Pl. a nemesi életszemlélet megismerése Pulszky Ferenc műve alapján.</i>) – Egy történelmi oknyomozás 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>A felvilágosodás és a reformkor irodalma.</p> <p>Nemzeti dráma, nemzeti színjátszás kezdetei.</p>
85. Változások a XIX. század első felében: átalakuló gazdaság		
86. A reformeszmék kialakulása és terjedése: Széche-		

<p>nyi István programja.</p> <p>87. Hitel, Világ, Stádium (forráselemzés)</p> <p>88. A reformmozgalom kibontakozása.</p> <p>89. A reformkori politikai rendszer</p> <p>90. Összefoglalás</p> <p>91. Témazáró</p> <p>92. Kossuth reform gondolatai</p> <p>93. A nemzeti ébredés és a nemzetiségi kérdés.</p> <p>94. A reformkori művelődés, kultúra.</p> <p>95. A forradalom küszöbén – politikai erők átalakulása</p> <p>96. A magyar polgári forradalom</p> <p>97. Az áprilisi törvények (forráselemzés)</p> <p>98. A Batthyány-kormány</p> <p>99. Összefoglalás</p> <p>100. Témazáró</p> <p>101. A szabadságharc kezdete</p> <p>102. Habsburg támadás – olmützi nyilatkozat</p> <p>103. Tavaszi hadjárat – Habsburg-ház trónfosztása</p> <p>104. A szabadságharc bukása.</p> <p>105. Topográfiai ismeretek gyakorlása</p> <p>106. Összefoglalás</p> <p>107. Témazáró</p> <p>108. Év végi ismétlés</p> <p>109. Év végi ismétlés</p> <p>110. Év végi ismétlés</p> <p>111. Év végi ismétlés</p>	<p>megtervezése. (Pl. <i>Petőfi Sándor halála.</i>)</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása viselkedésük mozzgóiról. (Pl. <i>Széchenyi István, Görgei Artúr; az érdekegyesítéssel és a törvény előtti egyenlőséggel kapcsolatos viták bemutatása.</i>) – Különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. (Pl. <i>Németh László Az áruló című történelmi drámája.</i>) <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Elsődleges történelmi források elemzése, összefüggések felderítése. (Pl. <i>Széchenyi programja a Stádium 12 pontja alapján.</i>) – Folyamatábra, diagram készítése. (Pl. <i>a reformkori rendi országgyűlés felépítése és a törvényhozás menete.</i>) – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. (Pl. <i>Széchenyi és Kossuth vitája.</i>) <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. (Pl. <i>az 1848-as forradalmak kölcsönhatásai.</i>) – Események időrendbe állítása. (Pl. <i>a pesti forradalom eseményei.</i>) 	<p>Dráma és tánc: A XIX. századi magyar színház és dráma néhány alkotása: Katona József: Bánk bán, Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Klasszicizmus és romantika (pl. <i>Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum</i>).</p> <p><i>Ének-zene:</i> Himnusz, Szózat, Erkel Ferenc: Hunyadi László – a nemzeti opera születése, Liszt Ferenc.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország természeti adottságai, folyam szabályozás.</p> <p><i>Informatika:</i> Glog (interaktív tábló) készítése Széchenyi István gyakorlati útjairól. Az 1848-49-es szabadságharc számítógépes stratégiai játék alkalmazása.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, jelentőség, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom,</p>	

	monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> reform, polgári átalakulás, liberális nemesség, centralista, cenzúra, államnyelv, önkéntes és kötelező örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, védővám, márciusi ifjak, nemzetőrség, áprilisi törvények, felelős kormány, sajtószabadság, népképviselő, cenzusos választójog, jobbágyfelszabadítás, tavaszi hadjárat, Függetlenségi nyilatkozat, nemzetiségi törvény.</p> <p><i>Személyek:</i> Széchenyi István, Wesselényi Miklós, Kölcsey Ferenc, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Eötvös József, Metternich, Batthyány Lajos, Szemere Bertalan, Petőfi Sándor, Jellasics, Görgei Artúr, Ferenc József, Windischgrätz, Bem József.</p> <p><i>Topográfia:</i> Pest-Buda, Vaskapu, Pákozd, Isaszeg, Debrecen, Világos.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1830 (Széchenyi István: Hitel című művének megjelenése, a reformkor kezdete), 1832–36 (rendi országgyűlés), 1844 (a magyar nyelv államnyelvvé nyilvánítása), 1848. március 15. (forradalom Pesten), 1848. április 11. (az áprilisi törvények), 1848. szeptember 29. (a pákozdai csata), 1849. április 6. (az isaszegi csata), 1849. április 14. (a függetlenség kimondása), 1849. május 21. (Buda felszabadítása), 1849. augusztus 13. (a világosi fegyverletétel).</p>

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Az ókori, középkori és kora újkorai egyetemes és magyar kultúrkinccs rendszerező megismerésével az egyetemes emberi értékek tudatos vállalása, családhoz, lakóhelyhez, nemzethez, Európához való tartozás fontosságának felismerése, elfogadása.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, összetett folyamatok, látható és háttérben meghúzódó összefüggések felismerése, és ezek erkölcsi-etikai aspektusainak azonosítása.</p> <p>A korábbi korokban élt emberek, közösségek élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a különböző államformák működési jellemzőinek felismerése.</p> <p>Ismerje fel a tanuló a civilizációk történetének jellegzetes sémáját (kialakulás, virágzás, hanyatlás).</p> <p>Ismerje és mind szélesebb körben alkalmazza a történelem értelmezését segítő kulcsfogalmakat és egyedi fogalmakat, az árnyalt történelmi tájékozódás és gondolkodás érdekében.</p> <p>Ismerje fel, hogy az utókor a nagy történelmi személyiségek, nemzeti hősök cselekedeteit a közösségek érdekében végzett tevékenységek szempontjából értékeli, tudjon példákat mondani különböző korok eltérő értékítéleteiről egy-egy történelmi személyiség kapcsán.</p> <p>Tudja, hogy az egyes népeket vallásuk és kultúrájuk, életmódjuk alapján azonosítani és megismerni. Ismerje fel, hogy a vallási előírások, valamint az államok által megfogalmazott szabályok döntő mértékben befolyásolhatják a társadalmi viszonyokat és a mindennapokat.</p> <p>Tudja, hogy a történelmi jelenségeket, folyamatokat társadalmi, gazdasági, szellemi tényezők együttesen befolyásolják.</p> <p>Ismerje a világ és az európai kontinens eltérő fejlődési irányait, ezek társadalmi, gazdasági és szellemi hátterét. Tudja azonosítani Európa különböző régióinak eltérő fejlődési útjait.</p> <p>Ismerje fel a meghatározó vallási, társadalmi, gazdasági, szellemi</p>
---	--

összetevőket egy-egy történelmi jelenség, folyamat értelmezésénél. Tudja értelmezni az eltérő uralkodási formák és társadalmi, gazdasági viszonyok közötti összefüggéseket.

Ismerje a keresztény Magyar Királyság létrejöttének, virágzásának és hanyatlásának főbb állomásait, a kora újkor békés építőmunkájának eredményeit, valamint a polgári Magyarország kiépülésének meghatározó gondolatait és kulcsszereplőit.

Legyen képes a tanuló ismereteket meríteni, beszámolót, kiselőadást készíteni és tartani különböző írott forrásokból, történelmi kézikönyvekből, atlaszokból/szakmunkákból, statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból és internetről.

Legyen képes a szerzett információk rendezésére/értelmezésére, és tudja a rendelkezésre álló információforrásokat áttekinteni/értékelni is. Tudjon kérdéseket megfogalmazni a forrás megbízhatóságára és a szerző esetleges elfogultságára vonatkozóan.

Legyen képes különböző magatartástípusok és élethelyzetek megfigyelésére, ezekből következtetések levonására. Tudja írott és hallott szövegből a lényegét kiemelni tételmondatok meghatározásával, szövegek tömörítésével és átfogalmazásával egyaránt. Legyen képes a többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárására.

Legyen képes feltevéseket megfogalmazni történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról.

Legyen képes történelmi helyzeteket elbeszélni, eljátszani a különböző szereplők nézőpontjából.

Legyen képes saját véleményét megfogalmazni, közben legyen képes vitában a tárgyilagos érvelés és a személyeskedés megkülönböztetésére.

Legyen képes folyamatábrát, diagramot, vizuális rendezőt (táblázatot, ábrát) készíteni, történelmi témákat vizuálisan ábrázolni.

Legyen képes az időmeghatározásra konkrét kronológiai adatokkal, valamint történelmi időszakokhoz kapcsolódóan egyaránt, és tudjon kronológiai adatokat rendszerezni. Használja a történelmi korszakok és periódusok nevét. Legyen képes összehasonlítani történelmi időszakokat, egybevetni eltérő korszakok emberi sorsait a változások szempontjából, és legyen képes a változások megkülönböztetésére is.

Legyen képes érzékelni és elemezni az egyetemes és a magyar történelem eltérő időbeli ritmusát, illetve ezek kölcsönhatásait. Tudja az egyes korszakokat komplex módon jellemezni és bemutatni.

Legyen képes különböző információforrásokból önálló térképvázlatok rajzolására, különböző időszakok történelmi térképeinek az összehasonlítására, a történelmi tér változásainak leolvasására, az adott témához leginkább megfelelő térkép kiválasztására.

11-12. évfolyam

A középiskolai *történelemtanítás* második két éve részben már az érettségire való felkészülés/felkészítés jegyében telik el. Mindazon fejlesztési területeket és kulcskompetenciákat kiemeljük és elmélyítjük, amelyek a történelemtanítás során szerepet játszanak. Ezek közül a legfontosabb a nemzeti azonosságtudat kialakítása és a hazafias nevelés, valamint az aktív állampolgárságra és demokráciára nevelés. Fontos, hogy tanulóink hazájukhoz hű, nemzeti, népi kultúránk értékeit ismerő és becsülő, a demokratikus jogállam iránt elkötelezett, a közügyekben aktívan részt vevő, a társadalmi és etnikai sokszínűséget értékként kezelő, a kisebbségi kultúrákat ismerő, el- és befogadó állampolgárokká váljanak. Ehhez használjuk fel és tudatosítsuk a közelmúlt történelmének értékeit (jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát), közös társadalmi és állami sikereinket (pl. a rendszerváltozás, a demokratikus jogállam kiépítése, békés nemzetegyesítés, csatlakozásunk az európai közösséghez és az atlanti katonai szövetséghez), kitérve történelmünk árnyoldalainak bemutatására, feldolgozására is. Lényeges az is, hogy a XX. századi népirtások (pl. örmény népirtás, holokauszt, délszláv háború), a tömegmértű tragédiák és mögöttük rejlő egyéni sorsok feldolgozása megtörténjen, a történelmi átélhetőség és kritikai gondolkodás fejlesztése érdekében. Fontos a népirtások, háborúk és diktatúrák során az egyéni és szervezett ellenállás különböző formáinak megismerése, a személyes magatartásformák megítélése.

A kulcskompetenciák közül a szociális és állampolgári kompetencia játszik szerepet a demokrácia iránti végső elköteleződésben, valamint nemzeti értékeinken túl a közös európai gondolat melletti egyértelmű állásfoglalásban is. A tanulói kompetencia fejlesztésének területei közül első helyen a 11–12. évfolyamokon is a források használata és értékelése említhető. A forrásokból történő önálló adatgyűjtés mellett elvárt a történelmi háttér ismeretében következtetések levonása is. Mindehhez nemcsak a szakszókincs alapos ismerete szükséges, hanem az egyes történelmi fogalmak meghatározása is, annak tudatában, hogy azok a különböző történelmi korokban változó jelentésűek lehetnek. A történelemtanítás fontos eleme a középiskolai oktatás záró szakaszában is a tanulók történelmi időben és térben való tájékozódó-képességének fejlesztése. Ez a kronológiai és topográfiai adatok megismerésén és megtanulásán túl azok egységben látását, az események sorrendjének (diakronia) és az egy időben zajló történéseknek (szinkronia) a felismerését is célozza. Ezen a szinten már elvárt egyszerű kronológiai táblázatok önálló készítése, valamint kronológiai munkák használata is. Fontos a történelmi tér változásainak felismerése, a történelmi és földrajzi térképek összekapcsolása, valamint az ökológiai szemlélet kialakítása a történelmi jelenségek értelmezésében.

A *társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek* – mint közvetlen szocializációs hatású témaköröket átfogó tartalmi terület – természetes módon kapcsolódik a NAT-ban megfogalmazott valamennyi általános fejlesztési feladathoz. Ez a lehetősége abból adódik, hogy a jelenben való eligazodásra igyekszik felkészíteni a tanulókat. Olyan tartalmakat visz be az oktatásba, amelyek a hétköznapokban közvetlenül hasznosítható tudást eredményeznek. Olyan készségek fejlesztését célozza, amelyek – miként az összes kulcskompetencia –, széles körben hasznosíthatók az iskolán kívüli életben. A témakörök feldolgozása közvetlen módon járul hozzá a szociális és állampolgári, valamint a kezdeményező-készség és vállalkozási kompetencia fejlesztéséhez. Mindez az általános célok közül jelentős mértékben segíti az állampolgárságra és demokráciára nevelést, a másokért való felelősségvállalás és az önkéntesség gondolatának elmélyülését a fiatalokban, a gazdasági és a pénzügyi nevelést, valamint kisebb mértékben a pályaeorientációt is.

A társadalmi, állampolgári és gazdasági témakörök feldolgozása fontos szerepet játszik az önálló és kritikai gondolkodás fejlesztésében, valamint a médiahasználat

tudatosságának kialakításában, ami középiskolában a következő tevékenységi típusokra épülhet: írott és audiovizuális szövegek önálló gyűjtése, szóban vagy írásban történő feldolgozása, valamint tudatos és kritikus kezelése, a tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése, a többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása, különféle értékrendek összehasonlítása, saját értékek és vélemények tisztázása.

A középiskola utolsó évfolyamán megjelenő társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek témakörei a történelem tantárgy keretében szintetizálják a diákok társadalomtudományi ismereteit. Mivel végzős diákokról van szó, fontos, hogy az iskola közvetlen módon is előkészítse őket a tényleges gazdasági és politikai szerepvállalásra: az állampolgári jogok és kötelességek felelősségteljes gyakorlására, a munkavállalói, illetve a vállalkozói szerepre, valamint az országgyűlési és helyhatósági választásokon való részvételre.

E témakörök szemlélete szorosan kötődik az aktuális társadalmi gyakorlathoz, illetve a diákok társadalmi tapasztalataihoz. Legfontosabb módszertani sajátossága az induktivitás, amely a tanulási folyamat gyakorlat közeli jellegében gyökerezik. Ez azért fontos, mert a diákok társadalmi tapasztalatai sok esetben ellentmondanak az iskolában tanult eszményeknek, elveknek és fogalmi általánosításoknak. Így mind a tanár, mind a tananyag könnyen hiteltelenné válhat. Az ismeretek pusztá átadása mellett ezért mindenképp szükség van olyan, személyes élményekre építő, készségfejlesztő módszerekre, amelyek megalapozzák, illetve erősítik a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét. A tananyag tehát nem egyszerűen ismereteket közvetít, hanem viselkedési mintákat, szemléletet is, egyfajta problémamegoldó „társadalmi gyakorlótérnek” tekintve a tanórákat, ahol szimulációs helyzetekben erősödhet a diákok döntési és problémamegoldó képessége, empátiája, toleranciája és együttműködési készsége.

11. évfolyam (A és B osztályok)

Óraszám: heti 3 = 111 óra (97 + 14 /10%/ központi)

Tematikai egység	A nemzetállamok és a birodalmi politika kora	Órakeret 16 + 1 óra
Előzetes tudás	Az egységes Olaszország és Németország létrejötte. Polgárháború az Amerikai Egyesült Államokban. Birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért, élet a gyarmatokon.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló látja, hogy az okok közötti összefüggések vizsgálata segít annak a megállapításában, hogy mely tényezők játszották a legfontosabb szerepet az események bekövetkeztében. Felismeri, hogy a történelmi események magyarázata nagyon sok esetben az egyének és csoportok személyes indítékainak feltárásán és bemutatásán alapul. mely állami keretként. Tudja, hogy a modern polgári államszervezet új funkciói kiterjedtek az oktatásra, az egészségügyre és a szociálpolitikára. Megérti azokat a régi fejlődési kereteket szétfeszítő törekvéseket, amelyek szükségszerűen vezettek el egy olyan mértékű hatalmi versengéshez, amely beletorkollott az első világháborúba. Felismeri, hogy a nemzetállami keret képes hatékonyan megjeleníteni, megvédeni egy nemzet érdekeit, melynek tagjainak jogai ekkor számos, a közösséget összetartó elemmel bővültek. Érti, hogy a nacionalista eszme terjedése, az ipari forradalom belső piacteremtő képessége együttesen segítették elő a nemzetállamok létrejöttét. Felismeri, hogy a különböző nemzetállamok</p>	

	<p>megteremtésének igénye és a tőkés termelés állandó bővítésének kényszere magában hordozta a nemzetek közötti versengés kiéleződését, amely többek között a gyarmatosítás új szakaszának megjelenését eredményezte. Belátja, hogy az ipari forradalom újabb szakaszának eredményei (új iparágak, találmányok stb.) számos árnyoldallal (környezetkárosítás, társadalmi egyenlőtlenségek növekedése) jártak.</p> <p>Képes saját ismeretforrások segítségével történelmi oknyomozásra, ehhez önálló jegyzetelésre, tudatos és kritikus internethasználatra.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. Év eleji ismétlés</p> <p>2. Év eleji ismétlés</p> <p>3. Hatalmi viszonyok Európában az 1848-as forradalmak után</p> <p>4. Az olasz egység kialakulása</p> <p>5. A német egység létrejötte</p> <p>6. Az Amerikai Egyesült Államok polgárháborúja és nagyhatalommá válása.</p> <p>7. Társadalmi és gazdasági változások a centrum országaiban.</p> <p>8. Összefoglalás</p> <p>9. Témazáró</p> <p>10. Az iparosodás új szakasza, a második ipari forradalom menete</p> <p>11. Az iparosodás új szakasza, a második ipari forradalom hatásai (társadalom, gondolkodás, életmód, épített és természeti környezet).</p> <p>12. A munkásság érdekképviseleti és politikai mozgalmi, szervezetei. Párizsi Kommün</p> <p>13. A modern polgári állam jellegzetességei: imperialista államok</p> <p>14. Az Európán kívüli világ változásai a XIX. század második felében:</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. az egyenlőtlen fejlődés fogalmának értelmezése.)</i> – Önálló információgyűjtés különböző médiumokból. <i>(Pl. az ipari forradalom második szakaszának találmányai; a Dreyfus-ügy.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különbségek felismerése és a változások nyomon követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. szövetségi rendszerek.)</i> – Híres emberek, történelmi személyek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Bismarck politikai pályája.)</i> – Önálló vélemény megfogalmazása történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. <i>(Pl. a gyarmatosítás ideológiája.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Esszé írása történelmi – társadalmi témákról. <i>(Pl. a technikai fejlődés hatása a környezetre és az életmódra.)</i> – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása, a saját álláspont 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Kontinensek földrajza, Európa országai, Balkán, a városfejlődés szakaszai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Stendhal, Balzac, Victor Hugo, Puskin, Zola, Dosztojevszkij, Verlaine, Rimbaud, Baudelaire, Keats.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Eklektika, szecesszió és az izmusok meghatározó alkotói és művei.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Verdi, Puccini, Wagner, Debussy.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>Tudósok, feltalálók: Faraday, Helmholtz.</p> <p><i>Kémia:</i></p> <p>Meyer, Mengyelejev, Curie házaspár.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>Pasteur, Darwin: evolúcióelmélet.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Újkori olimpiák.</p>

<p>gyarmati függés, a birodalmak versenye a világ újrafelosztásáért.</p> <p>15. Boldog békeidők</p> <p>16. Összefoglalás</p> <p>17. Témazáró</p>	<p>gazdagítása, továbbfejlesztése. (<i>Pl. rabszolgakérdés, női emancipáció.</i>)</p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Történelmi időszakok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. (<i>Pl. gyarmatbirodalmak kiterjedése a XIX. század elején és végén.</i>) – Események, jelenségek, tárgyak, személyek időrendbe állítása. (<i>Pl. az olasz és a német egység megvalósulásának fő területi lépései.</i>) 	
---	---	--

<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció.</p>
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, demokrácia, népképviselő, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, vallásüldözés, jogegyenlőség, emancipáció,</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> monopólium, futószalagos termelés, polgári állam, középosztály, városiasodás, emancipáció, antiszemitizmus, cionizmus, szakszervezet, keresztényszocializmus, szociáldemokrácia, egyenlőtlen fejlődés, nagyhatalom, hármas szövetség, antant, keleti kérdés.</p> <p><i>Személyek:</i> III. Napóleon, Garibaldi, Bismarck, II. Vilmos, Lincoln, Rotschildok, Viktória királynő, XIII. Leó.</p> <p><i>Topográfia:</i> Piemont, Olaszország, Német Császárság, Szezei-csatorna, Elzász-Lotaringia, Balkán.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1853–56 (a krími háború), 1859 (a solferinoi ütközet), 1861–65 (az Egyesült Államok polgárháborúja), 1866 (a königgrätzi csata), 1871 (a Német Császárság létrejötte), 1882 (a hármas szövetség megalakulása), 1907 (a hármas antant létrejötte).</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>A kiegyezéshez vezető út és a dualizmus kora Magyarországon</p>	<p>Órakeret 16 + 3 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Megtorlás, önkényuralom és kiegyezés. Magyarország fejlődése a dualizmus korában, a Monarchia együtt élő népei, a nemzetiségek helyzete.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-</p>	<p>◀ A tanuló megérti, hogy a szabadságharc idegen katonai erővel történt leverése nem járt együtt az összes vívmány megsemmisítésével, hiszen</p>	

<p>fejlesztési céljai</p>	<p>azok egy részére (pl. jobbágyfelszabadítás) az új hatalomnak is szüksége van saját helyzete stabilizálásához.</p> <p>Átlátja, hogy az új polgári világ kiépülése Magyarországon számos vonatkozásban értékteremtéssel és értékvesztéssel járt, így az európai élményhöz való felzárkózási kísérlete az eredmények mellett számos – akár máig ható – társadalmi, gazdasági és szellemi, ideológiai ellentmondást is magában hordozott. Belátja, hogy Magyarországon a dualizmus korában következett be a – máig meglévő – szakadás az elit- és a tömegkultúra között.</p> <p>Megéri, hogy a kiegyezés reális kompromisszum volt, amely megfelelt a kor erőviszonyainak. Látja a kiegyezés hosszú távú hatásait Magyarország fejlődésére, mely folyamatban a hazai zsidó polgárság kiemelkedő szerepet játszott. Felismeri, hogy a dualizmus korában a magyar sajtó a modernizálódó magyar állam negyedik hatalmi ágává alakult.</p> <p>Képes különböző történelmi elbeszéléseket egybevetni egymással. Tud jeleneteket elbeszélni, erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és bemutatni.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>18. A tavalyi év ismétlése 19. A tavalyi év ismétlése 20. A szabadságharcot követő megtorlás és önkényuralom 21. A kiegyezés létrejötte 22. A kiegyezés tartalma. 23. A kiegyezéshez fűződő viták, a kiegyezés alternatívái. 24. Politikai élet a dualizmus korában 25. A, társadalom változásai dualizmus korában 26. Gazdasági fejlődés a dualizmus korában. 27. A nemzetiségi kérdés alakulása, a zsidó emancipáció. 28. Összefoglalás 29. Témazáró 30. Budapest világvárossá válása. 31. Korabeli fotográfiák elemzése 32. A dualizmus válságjelei.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Példák gyűjtése a szabadságharcot követő megtorlás és üldöztetés magyar, valamint más nemzetiségű áldozatairól, formáiról, eszközeiről, méretéről. <i>(Pl. a lengyel, olasz és német származású honvéd tisztek kivégzése, a hazai zsidó közösségekre kirótt hadisarc.)</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, statisztikai táblázatokból. <i>(Pl. a dualizmuskori gyáripar.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzetek felismerése, bemutatása. <i>(Pl. az aradi vértanúk búcsúlevelei, a tisztaeszlári vérvád képtelensége.)</i> – Különböző történelmi elbeszélések összehasonlítása a narráció módja alapján. <i>(Pl. a kiegyezés mérlege Eötvös József és Kossuth Lajos írásai alapján.)</i> – Feltevések megfogalmazása egyes jelenségek háttéréről, feltételeiről, okairól. <i>(Pl. a zsidó emancipáció</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Arany János: A walesi bárdok, a századforduló irodalmi élete <i>(pl. a Nyugat)</i>.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>Romantika és realizmus <i>(pl. Munkácsy Mihály)</i>, a szecesszió és eklektika jellemzői <i>(pl. Steindl Imre: Országház)</i>.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Liszt Ferenc, az operett születése, Bartók Béla, Kodály Zoltán.</p> <p><i>Földrajz:</i></p> <p>Folyamszabályozás, természetkárosítás, árvizek kiváltó okai.</p> <p><i>Fizika:</i></p> <p>Az elektrifikáció, a transzformátor, a villamos mozdony, a karburátor.</p>

<p>33. A tudomány és művészet a dualizmus korában.</p> <p>34. Életmód a századfordulón.</p> <p>35. Összefoglalás</p> <p>36. Témazáró</p>	<p><i>okai, a zsidóság részvétele a modernizációban.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a dualizmus pártviszonyai.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák) készítése. <i>(Pl. a dualista állam.)</i> – Beszámoló, kiselőadás tartása történelmi forrásszövegek alapján. <i>(Pl. dualizmuskori színházkultúra.)</i> – Események, történetek, jelenségek mozgásos, táncos, dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. jelenetek egy pesti kávéház mindennapjaiból.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az európai történelem és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a kiegyezés létrejöttét elősegítő külpolitikai tényezők számbavétele.)</i> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. a magyarországi vasúthálózat fejlődése.)</i> 	<p><i>Testnevelés és sport:</i> Magyar olimpiai részvétel – Hajós Alfréd, magyar sikersportágak <i>(pl. úszás, vívás).</i></p> <p><i>Informatika:</i> Internetes forrásgyűjtés pl. a dualizmus kori élclapok (Bolond Miska, Borsszem Jankó, Üstökös) anyagából.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, jelentőség.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, korfa, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, önkényuralom, hatalmi ág, egyeduralom, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, vallás, jogegyenlőség, emancipáció,</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> emigráció, passzív ellenállás, húsvéti cikk, kiegyezés, dualista monarchia, közös ügy, gazdasági kiegyezés, Dunai Konföderáció, nemzetiségi törvény, horvát-magyar kiegyezés, Szabadelvű Párt, Szociáldemokrata Párt, választójog, torlódó társadalom, úri középosztály, dzsentr, kivándorlás, asszimiláció, zsidó emancipáció, állami anyakönyvezés, polgári házasság, népoktatás, millennium.</p> <p><i>Személyek:</i> Haynau, Alexander Bach, Deák Ferenc, Andrássy Gyula,</p>	

	<p>Tisza Kálmán, Baross Gábor, Wekerle Sándor, Tisza István, Jászi Oszkár, Puskás Tivadar, Kandó Kálmán, Ganz Ábrahám.</p> <p><i>Topográfia:</i> Arad, Osztrák-Magyar Monarchia, Budapest, Bécs, Fiume, Bosznia-Hercegovina.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1849. október 6. (az aradi vértanúk kivégzése), 1865 (Deák Ferenc húsvéti cikke), 1867 (a kiegyezés, Ferenc József megkoronázása), 1868 (a nemzetiségi és népiskolai törvény, a horvát-magyar kiegyezés), 1875–90 (Tisza Kálmán miniszterelnöksége), 1873 (Budapest létrejötte), 1896 (a millennium), 1905 (a Szabadelvű Párt választási veresége, belpolitikai válság).</p>
--	---

Tematikai egység	Az első világháború és következményei	Órakeret 16 + 1 óra
Előzetes tudás	<p>A tudomány és technika fejlődésének új szakasza. Nagyhatalmi konfliktusok és a szövetségi rendszerek kialakulása. A keleti kérdés.</p> <p>A dualista monarchia válsága.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló megérti, hogy ugyanazzal a történelmi eseménnyel kapcsolatban az okok és a következmények kiválasztása és logikai összerendezése között jelentős különbségek lehetnek. Érzékeli, hogy az okozati összefüggések feltárása közötti különbségek miatt lényeges eltérések lehetnek ugyanazon történelmi esemény bemutatása, értelmezése és értékelése között. Látja az első világháború kirobbanásához vezető okokat, és azok komplex jellegét. Felismeri, hogy a korábban kialakult nagyhatalmi egyensúly felbomlása, a gyarmatokért való versengés, a létrejövő katonai szövetségek, a fegyverkezési verseny és a megoldatlan balkáni helyzet együttesen vezetett a háborúhoz. Érti, hogy az új hadászati eszközök és módszerek alkalmazása elhúzódo harcokkal és óriási ember- és anyagi veszteséggel jártak, és minden állampolgárt érintettek.</p> <p>Felismeri a háború sajátos, az emberi történelemben ez idáig nem létező új vonásait. Tisztában van a háború emberiségre gyakorolt romboló morális hatásaival. Ismeri és érti a trianoni trauma lényegét, máig tartó hatásainak mozgatórugóit. Megérti, hogy a későbbi győztesek olyan – sok tekintetben irracionális, megalázó – békeszerződéseket kényszerítettek rá a legyőzöttekre, melyekkel igazolni lehetett a háborús társadalmi áldozatvállalás értelmét, ugyanakkor ezek magukban hordozták egy újabb fegyveres konfliktus kényszerét.</p> <p>Reálisan értékeli a történelmi tényeket, figyelembe véve a háborút lezáró békerendszert. Felismeri a békerendszer keltette új ellentmondásokat, különös tekintettel a kelet-közép-európai régióra. Érti az oroszországi események társadalmi, gazdasági, ideológiai hátterét és az emberi történelem további alakulására gyakorolt hatásait. Látja, hogy a világháború Európa hatalmi pozícióvesztését, az Egyesült Államok centrális helyzetbe kerülését, a bolsevizmus hatalomra jutását, a tömegdemokráciák kialakulását, valamint a korábban egységesülő világpiac felbomlását eredményezte.</p> <p>Képes különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálatára és megítélésére a történelmi hitelesség szempontjából. Önálló véleményt tud megfogalmazni történelmi eseményekről.</p>	

Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
37. Háborús feszültségek a XX. század elején 38. Az első világháború kiváltó okai, kirobbanása 39. Az első világháború. 40. A tömegek és gépek háborúja 41. Az első világháborút lezáró békerendszer. 42. A februári forradalom és a bolsevik hatalomátvétel. 43. Új államok Közép-Európában. 44. Összefoglalás 45. Témazáró 46. Magyarország az első világháborúban. 47. A háborús vereség következményei Magyarországon: az Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása, az öszirózsás forradalom 48. A tanácsköztársaság. 49. A jobboldali hatalom kialakulása 50. A trianoni békediktátum. 51. A határon túli magyarság sorsa. 52. Összefoglalás 53. Témazáró	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. háborús veszteségek.)</i> – Önálló információgyűjtés adott témához különböző médiumokból. <i>(Pl. haditudósítások, plakátok.)</i> – Információk gyűjtése múzeumokban. <i>(Pl. a korszak helytörténeti vonatkozásai.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző szövegek, képek, plakátok, karikatúrák vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. Ferenc József korának plakátjai, karikatúrái.)</i> – Tanult ismeretek problémaközpontú elrendezése. <i>(Pl. hadicélok, haditervek – békecélok, békeelvek, és ezek megvalósulása.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Esszé írása történelmi-társadalmi témákról <i>(Pl. a trianoni békediktátum hatásai.)</i> – Mások érvelésének összefoglalása és figyelembe vétele. A véleménykülönbségek tisztázása. <i>(Pl. Magyarország részvétele a világháborúban.)</i> – Történetek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. a magyar delegáció részvétele a béketárgyalásokon.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a háború kiemelkedő eseményeinek időrendje.)</i> – Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai adatainak elhelyezése vaktérképen. <i>(Pl. a békeszerződések területi vonatkozásai.)</i> 	<p><i>Földrajz:</i> Európa domborzata és vízrajza.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Móricz Zsigmond: Barbárok, Ady Endre, Babits Mihály háborús versei.</p> <p><i>Kémia:</i> Hadászatban hasznosítható vegyi anyagok.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre.</p>
Értelmező kulcsfogalom	Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, jelentőség, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalom	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, migráció, életmód, város, nemzet,	

	<p>nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, demokrácia, monarchia, köztársaság, parlamentarizmus, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, vallás, monoteizmus, vallásüldözés, antiklerikalizmus.</p>
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> villámháború – állóháború/állásháború, központi hatalmak, frontvonal, hátszág, antant, jóvátétel, Népszövetség, revízió, reváns, bolsevik, szovjet, kommunizmus, öszirózsás forradalom, Kommunisták Magyarországi Pártja (KMP), egypártrendszer, proletárdiktatúra, ellenforradalom, kormányzó, vörösteror, fehérterror.</p> <p><i>Személyek:</i> Lenin, Trockij, Wilson, Clemenceau, IV. Károly, Károlyi Mihály, Jászi Oszkár, Garami Ernő, Kun Béla, Aponyi Albert, Horthy Miklós.</p> <p><i>Topográfia:</i> Szarajevó, Doberdó, Szentpétervár, Szerb-Horvát-Szlovén Királyság, Csehszlovákia, a balti államok, Lengyelország, a trianoni Magyarország.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1914–18 (az első világháború), 1914. június 28. (a szarajevói merénylet) 1914. július 28. (az Osztrák–Magyar Monarchia hadat üzen Szerbiának, a világháború kirobbanása), 1917 (a februári forradalom és a bolsevikok hatalomátvétele Oroszországban), 1918. október 31. (az öszirózsás forradalom győzelme), 1918. november 3. (a padovai fegyverszünet), 1919 (a békekonferencia kezdete, a versailles-i béke), 1919. március 21. – augusztus 1. (a proletárdiktatúra időszaka), 1920. június 4.(a trianoni békediktátum aláírása).</p>

Tematikai egység	Európa és a világ a két világháború között	Órakeret 18 + 1 óra
Előzetes tudás	A gazdasági világválság és következményei az Egyesült Államokban és Európában, diktatúrák és diktátorok földrésznkön.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló átlátja, hogy a politikai jogok kiterjesztése több országban a szociális demagógia felerősödésével járt, így utat nyitott a szélsőséges elemek hatalomra kerülésének, akik diktatórikus rendszereket vezettek be. Ismeri a diktatúrák működési mechanizmusát; tudja, hogy faji vagy osztályalapon, a bünbakképzés eszköztárát alkalmazva embercsoportokat bélyegeztek meg, telepítettek ki, vagy gyilkoltak meg, és a társadalmat „fenyegető veszélyre” való tekintettel mindenkinek korlátozták a szabadságjogait.</p> <p>Érti, hogy az emberek élete még akkor is különböző, ha ugyanabban a korban és ugyanabban az országban éltek, hiszen az adott korban is különböző gondolkodású emberek léteztek, ezért a korszakra jellemző általános dolgok nem mindig igazak mindenkire.</p> <p>A tanuló érti, hogy az Egyesült Államokban az 1920-as évek nagy gazdasági fejlődést és lényeges életmódbeli átalakulást hoztak (pl. az autók elterjedése), amelyet az évtized végi nagy válság követett. Látja, hogy a válságból való kilábalást különbözőképpen találták meg a világ vezető hatalmai és országai.</p>	

	<p>Felismeri, hogy a háborús pusztítás, különösen a vereség és a gazdasági válságok egyik következménye a szélsőségek térnyerése. Belátja, hogy a korszakban megtörtént az elíteltkultúra és a tömegkultúra végérvényes szétválása. Tudja, hogy a korszakban hatalmas lépés történt a női emancipáció felé.</p> <p>Képes társadalmi-történelmi események összehasonlítására, értékrendek egybevetésére, azok értékelésére, saját álláspont megfogalmazására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>54. Az 1920-as évek politikai és gazdasági viszonyai.</p> <p>55. Demokráciák és tekintélyuralmi rendszerek Európában a két világháború között.</p> <p>56. Az olasz fasiszta állam és ideológia jellemzői.</p> <p>57. A kommunista diktatúra a Szovjetunióban.</p> <p>58. A totalitárius diktatúra jellemzői a források tükrében</p> <p>59. Az 1929-33-as világgazdasági válság jellemzői és következményei.</p> <p>60. Az Amerikai Egyesült Államok válasza a válságra: a New Deal.</p> <p>61. Összefoglalás</p> <p>62. Témazáró</p> <p>63. Hitler hatalomra jutása, rendszere kiépítése</p> <p>64. A nemzetiszocialista ideológia és a náci diktatúra jellemzői.</p> <p>65. Nemzetközi viszonyok a harmincas években</p> <p>66. Németország előretörése</p> <p>67. A gyarmatok helyzete.</p> <p>68. Topográfiai</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés különböző statisztikai táblázatokról, grafikonokról, diagramokról. <i>(Pl. a német választások eredményei 1928–33 között; a munkanélküliség alakulása az Egyesült Államokban 1929–1937.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a GULAG táborainak élete Szolzsenyicin: Ivan Gyenyiszovics egy napja című műve alapján.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek okairól. <i>(Pl. az antiszemitizmus okai.)</i> – Különböző szövegek, hanganyagok stb. vizsgálata a hitelesség szempontjából. <i>(Pl. különböző propagandafilmek elemzése.)</i> – Híres emberek, történelmi személyiségek jellemzése, feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek, viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Gandhi és a polgári engedetlenségi mozgalom.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a világgazdasági válság jelenségei.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A történelmi tér változásainak leolvasása különböző térképekről. <i>(Pl. Köztes-Európa nemzetiségi térképének összevetése az első</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i></p> <p>Az avantgárd <i>(pl. Apollinaire, Borges, Bulgakov, Faulkner, Thomas Mann, Orwell, Szolzsenyicin, Iszaak Babel).</i></p> <p><i>Vizuális kultúra:</i></p> <p>A technikai képzés: fényképezés, film jelentősége.</p> <p>Az avantgárd: Picasso: Guernica. Fényképek értelmezése.</p> <p><i>Ének-zene:</i></p> <p>Az avantgárd zene, a dzsessz.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p> <p>Vitaminok, penicillin – antibiotikumok, védőoltások.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i></p> <p>A média kifejező eszközei és ezek hatásmechanizmusa. A korszak stílusirányzatai.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i></p> <p>Olimpiatörténet – a berlini olimpia (1936).</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Archív filmfelvételek keresése az interneten</p>

<p>gyakorlatok</p> <p>69. Tudomány és művészet a két világháború között.</p> <p>70. Életmód és mindennapok a két világháború között.</p> <p>71. Összefoglalás</p> <p>72. Témazáró</p>	<p><i>világháború előtti és utáni államhatárokkal.)</i></p> <p>– Történelmi időszakok összehasonlítása a változások mennyisége és gyorsasága szempontjából. <i>(Pl. a hagyományos női szerep megváltozása fél évszázad alatt.)</i></p>	és elemzésük.
---	--	---------------

Értelmező kulcsfogalmak	Változás és folyamatosság, ok és következmény, interpretáció, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, hatalmi ág, egyeduradalom, monarchia, demokrácia, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> általános választójog, tömegpárt, fasiszmus, korporatív állam, kisantant, Dawes-terv, pártállam, államosítás, kollektivizálás, tervutasításos rendszer, GULAG, személyi kultusz, koncepciós per, tőzsde, túltermelési válság, New Deal, totális diktatúra, tömeg propaganda, nemzetiszocializmus, fajelmélet, zsidóüldözés, Führer, SS, Berlin-Róma tengely, Anschluss, tekintélyelvű állam, erőszakmentes ellenállás, magaskultúra (elitkultúra), tömegkultúra.</p> <p><i>Személyek:</i> Mussolini, Sztálin, Roosevelt, Keynes, Hitler, Goebbels, Gandhi.</p> <p><i>Topográfia:</i> Köztes-Európa, Szovjetunió, Brit Nemzetközösség, Berlin, weimari köztársaság, Moszkva, Saar-vidék, Rajna-vidék, Szudéta-vidék.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1922 (fasiszta hatalomátvétel Olaszországban, a Szovjetunió létrehozása), 1924 (a Dawes-terv), 1925 (a locarnói egyezmény), 1929–1933 (a világgazdasági válság), 1933 (Hitler hatalomra kerülése), 1936 (Berlin–Róma tengely), 1938 (Anschluss, a müncheni konferencia).</p>

Tematikai egység	Magyarország a két világháború között	Órakeret 16 + 3 óra
Előzetes tudás	Politikusportrék a két világháború közötti Magyarországon. Trianon és következményei – a nemzeti összetartozás napja.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy önmagában az a tény, hogy egy történelmi beszámolóban nincsenek valótlan tények és hamis állítások, nem biztosítja azt, hogy a beszámoló hiteles és megbízható képet ad az eseményekről. Félrevezető lehet például az, ha bizonyos tényeket nem említ, vagy olyan összefüggéseket sugall az események között, amelyek valójában nem léteztek.</p> <p>Érti a kisebbségi lét problémáit, átérzi a határok által elszakított</p>	

	<p>területeken kisebbségi sorba kényszerített magyarság helyzetét. Szélsőségektől mentesen értékeli az adott történelmi időszakot, annak eseményeit és személyiségeit. Tisztában van a külpolitikai alternatívákkal és képes azonosítani azok mozgatórugóit. Érti, hogy a két világháború közötti magyar fejlődés legfontosabb mozgatórugója a trianoni békeszerződés és annak hatásaira való reflektálás volt. Tudatosulnak benne a trianoni békeszerződés politikai életre, gazdaságra, társadalomra és közgondolkodásra gyakorolt hatásai. Képes különböző időszakokat bemutató történelmi térképek összehasonlítására, a különböző változások (területi, etnikai, demográfiai stb.) hátterének a feltárására.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>73. A magyarországi konszolidáció kezdete: Teleki Pál</p> <p>74. A magyarországi konszolidáció folyamata, jellemzői, eredményei és válsága: Bethlen István</p> <p>75. Gazdaság és külpolitika a 20-as években.</p> <p>76. A válság és hatása a magyar gazdaságra és a társadalomra</p> <p>77. A belpolitikai élet változásai az 1930-as években.</p> <p>78. A magyar külpolitika céljai és lehetőségei a gazdasági válság után</p> <p>79. Összefoglalás</p> <p>80. Témazáró</p> <p>81. Út a háború felé</p> <p>82. A revízió lépései és politikai következményei Magyarországon.</p> <p>83. A revízió lépései és politikai következményei Magyarországon.</p> <p>84. Társadalom és életmód Magyarországon a két világháború között.</p> <p>85. Szegények és gazdagok világa.</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. magyar gazdaság a két világháború között.)</i> – Különböző emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. az egyes társadalmi csoportok életkörülményei.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása a történelmi személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl. Horthy Miklós politikai életpályája.)</i> – Történelmi – társadalmi adatok, modellek és elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. <i>(Pl. a magyar külpolitika mozgástere, alternatívái.)</i> – Különböző hanganyagok, filmek vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából. <i>(Pl. a korabeli játékfilmekből kirajzolódó mindennapi élet és társadalomkép összevetése a történelmi valósággal).</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Önállóan gyűjtött képekből összeállítás, tabló készítése. <i>(Pl. a korszak helytörténeti</i> 	<p><i>Földrajz:</i> Magyarország és Közép-Európa természeti adottságai.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> A Nyugat mint folyóirat és mint mozgalom; József Attila; a népi írók; a határon túli irodalom.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Tömegkommunikáció, médiumok hatása a mindennapi életre, a magyar hangosfilmgyártás kezdetei. propaganda-eszközök</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Szent-Györgyi Albert.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> avantgárd – Kassák Lajos.</p> <p><i>Informatika:</i> Anyaggyűjtés tudatos és kritikus internethasználattal a revízió, irredentizmus témájában.</p>

<p>Népi írók.</p> <p>86. Tudomány és művészet a két világháború között.</p> <p>87. Tömegkultúra és -sport.</p> <p>88. Tömegtájékoztatás, sajtó, propaganda: antiszemitizmus jelenségei</p> <p>89. A Horthy rendszer értékelése források segítségével</p> <p>90. Összefoglalás</p> <p>91. Témazáró</p>	<p><i>vonatkozásai.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény érthető megfogalmazása. <i>(Pl. az antiszemitizmus témában.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. a német befolyás erősödése és hatásai.)</i> – Néhány kiemelt esemény, jelenség topográfiai helyének elhelyezése vaktérképen. <i>(Pl. a revíziós politika eredményei 1938–39.)</i> 	
---	--	--

<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Ok és következmény, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, monarchia, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, centrum, periféria, választójog, vallás, vallásüldözés.</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> konszolidáció, antiszemitizmus, numerus clausus, földreform, népszövetségi kölcsön, pengő, Magyar Nemzeti Bank, revízió, irredentizmus, kultúrfölény, társadalombiztosítás, agrárrolló, népi mozgalom, a nyilas mozgalom, nyílt és titkos szavazás, zsidótörvény, győri program, első bécsi döntés.</p> <p><i>Személyek:</i> Teleki Pál, Bethlen István, Klebelsberg Kunó, Gömbös Gyula, Imrédy Béla, Szent-Györgyi Albert.</p> <p><i>Topográfia:</i> Felvidék, Kárpátalja.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1920 (a numerus clausus, földreform) 1921–31 (Bethlen István miniszterelnöksége), 1927 (a pengő bevezetése), 1932–1936 (Gömbös Gyula miniszterelnöksége), 1938. november 2. (az első bécsi döntés), 1939. március (Kárpátalja visszacsatolása).</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>A második világháború</p>	<p>Órakeret 15 + 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A második világháború jellemzői és következményei. Magyarország a második világháborúban. A holokauszt Európában és Magyarországon.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-</p>	<p>◀ A tanuló ismeri az újfajta hadviselés jellegzetességeit és azok hatásait, a háttérpolitikát, a civil lakosságot sem kímélő modern totális</p>	

<p>fejlesztési céljai</p>	<p>háború jellemzőit és a tömegpusztító hadászati eszközök használatát. Feltárja a politikai antiszemitizmus megnyilvánulásai megerősödésének mozgatórugóit, azonosítja veszélyeit. Elítéli a diszkriminációt, és elutasítja az ún. fajelmélet következményeit (megkülönböztetés, jogfosztás, elkülönítés, deportálás, megsemmisítés). Tudja, hogy mennyi áldozattal, pusztítással járt a második világháború, és hogy a holokauszt az emberiség, valamint az egész magyarság tragédiája. Belátja, hogy az ország számára veszteségként értelmezhető a hazai zsidó származású művészek, tudósok, feltalálók emigrációba kényszerülése (pl. Bartók, Neumann, Teller). Megismer olyan történelmi helyzeteket, amelyek a háborús viszonyok közötti népek, népcsoportok vagy személyek megmentését eredményezték. Megérti, miként került a háború során Magyarország kényszerpályára és ez milyen következményekkel járt az ország sorsát illetően. Képes önálló véleményt megfogalmazni társadalmi-történelmi eseményekről, azok főbb szereplőiről. Képes erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és megvitatni, valamint a hatalmon lévők és a társadalom felelősségének mérlegelésére a hazánkat érintő alapvető tragédiákban (pl. a doni katasztrófa, a holokauszt).</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>92. A második világháború kitörése, Nyugat-Európa megszállása 93. Európa feldarabolás Németország és Szovjetunió között 94. A háború világméretűvé válása 95. A fordulat a háború menetében. 96. A szövetségesek együttműködése és győzelme. 97. Konferenciák, egyezmények, szövetségek. 98. A második világháború jellemzői. 99. A holokauszt. 100. Összefoglalás 101. Témazáró 102. Magyarország háborúba lépése és részvétele a keleti fronton. 103. Kállay Miklós miniszterelnöksége. 104. A német megszállás</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés szaktudományi munkákból. <i>(Pl. Magyarország háborús veszteségeiről.)</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból. <i>(Pl. az első és második zsidótörvény.)</i> – Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. kollaboránsok, ellenállók, embermentők a második világháborúban.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Híres emberek jellemzése <i>(Pl. Churchill, a brit elszántság jelképe.)</i> – Értékrendek összehasonlítása, saját értékek tisztázása. <i>(Pl. Göring-, Höss-idézetek alapján a náci gondolkodásról.)</i> – Történelmi-társadalmi jelenségek értékelése a saját értékrend alapján. <i>(Pl. holokauszt.)</i> – Filmek a történelmi hitelességének vizsgálata. <i>(Pl. A halál ötven órája [1965].)</i> – Kérdések megfogalmazása a forrás megbízhatóságára vonatkozóan <i>(pl.</i> 	<p><i>Fizika:</i> Nukleáris energia, atombomba.</p> <p><i>Etika:</i> Az intolerancia, a gyűlölet, a kirekesztés, a rasszizmus.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Radnóti Miklós, Semprun: A nagy utazás, Kertész Imre: Sorstalanság. Személyes történetek, naplók, memoárok</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A technikai képzés: fényképezés, a film jelentősége. Fényképek értelmezése <i>(pl. Capa: A normandiai partraszállás fényképei)</i></p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i></p>

<p>és nyilas uralom. 105. Felszabadulás és szovjet megszállás. 106. Háborús veszteségeink. A zsidóüldözés társadalmi, eszmei háttere és holokauszt Magyarországon. 107. Összefoglalás 108. Témazáró 109. Év végi ismétlés 110. Év végi ismétlés 111. Év végi ismétlés</p>	<p><i>Horthy Miklós emlékiratai kapcsán).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A zsidótörvények változásainak felismerése, az okok megkeresése. <p><i>Kommunikáció:</i> Események dramatikus megjelenítése. (Pl. Churchill és Rooseveltt vitája a második front megnyitásának helyszínéről.) Érvelés: (pl. A náci fajelmélet tarthatatlansága.)</p> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A történelmi tér változásainak leolvasása térképekről. (Pl. a náci Németország és a Szovjetunió terjeszkedése 1939–1941.) – Kronológiai adatok rendezése. 	<p>Videó-interjúk, visszaemlékezések, a videó-interjú, mint műfaj elemzése</p> <p><i>Informatika:</i> Archív filmfelvételek keresése az interneten, és elemzésük.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Változás és folyamatosság, ok és következmény, történelmi forrás, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességfogyás, migráció, életmód, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, diktatúra, közigazgatás, birodalom, szuverenitás, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> háromhatalmi egyezmény, tengelyhatalmak, koncentrációs tábor, megsemmisítő tábor, népirtás, emberirtás, holokauszt, partizán, totális háború, furcsa háború, hadigazdaság, Vörös Hadsereg, antifasiszta koalíció, fegyveres semlegesség, második bécsi döntés, „hintapolitika”, gettó, deportálás, munkaszolgálat, hadifogság, kiugrási kísérlet, malenkij robot.</p> <p><i>Személyek:</i> Hitler, Churchill, Sztálin, Rooseveltt, Rommel, Montgomery, Zsukov, Eisenhower, De Gaulle, Bárdossy László, Kállay Miklós, Szálasi Ferenc, Wallenberg.</p> <p><i>Topográfia:</i> Leningrád, Pearl Harbor, Midway, El-Alamein, Sztálingrád, Kurszk, Auschwitz, Jalta, Potsdam, Hirosima, Normandia, Újvidék, Kamenyec-podolszki, Voronyezs, Don-kanyar, Délvidék és Észak-Erdély.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1939. augusztus 23. (a szovjet-német meg nem támadási egyezmény), 1939. szeptember 1. (Németország megtámadja Lengyelországot, kitér a második világháború), 1941. június 22. (Németország megtámadja a Szovjetuniót), 1942 (Midway-szigetknél lezajlott ütközet, el-alameini csata), 1943 (véget ér a sztálingrádi csata, a kurszki csata), 1944. június 6. (megkezdődik a szövetségesek normandiai partraszállása), 1945. február (a jaltai konferencia), 1945. május 9. (az európai háború befejeződése), 1945. augusztus 6. (atomtámadás Hirosima)</p>	

	<p>ellen), 1945. szeptember 2. (Japán fegyverletételével véget ér a második világháború).</p> <p>1940. augusztus 30. (a második bécsi döntés), 1941. április (magyar támadás Jugoszlávia ellen), 1941. június 26. (Kassa bombázása), 1942–1944 tavasza (Kállay Miklós miniszterelnöksége), 1943. január (a doni katasztrófa), 1944. március 19. (a németek megszállják Magyarországot), 1944. október 15. (Horthy Miklós sikertelen kiugrási kísérlete, nyilas hatalomátvétel), 1944. december 21. (Debrecenben összeül az Ideiglenes Nemzetgyűlés), 1945. április (Magyarország felszabadítása a náci uralom alól, a szovjet megszállás kezdete, a háború vége Magyarországon).</p>
--	--

12. évfolyam (A és B osztályok)

Óraszám: heti 3 = 99 óra (86 + 13 /10%/ központi)

Tematikai egység	Hidegháborús konfliktusok és a kétpólusú világ kiépülése	Órakeret 8 + 3 óra
Előzetes tudás	A második világháború eseményei, a sztálinizmus jellemzői, az Amerikai Egyesült Államok politikai és gazdasági viszonyai, a gyarmatok helyzete a két világháború között.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy a katonai és a gazdasági erőviszonyok között lehetnek összefüggések. A katonai fölény azonban nem jelent feltétlenül gazdasági és kulturális fölényt.</p> <p>Felismeri és elítéli a diktatórikus rendszerek szabadságot korlátozó és versenyképtelen vonásait. Belátja, hogy a demokrácia a közös döntés intézményrendszerének az emberi jogokat leginkább biztosító formája.</p> <p>A tanuló értelmezi a háború utáni helyzetet és a megosztott világ kialakulásának folyamatát. Felismeri a hidegháború keltette helyi háborúk máig ható következményeit. Hiteles kép alakul ki benne a két tömbben élők különböző helyzetéről, mindennapjairól.</p> <p>Képes társadalmi-történelmi jelenségeket értékrendek alapján mérlegelni, társadalmi-történelmi témákat vizuálisan ábrázolni, valamint a történelmi időben történő sokoldalú tájékozódásra.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>1. Év eleji ismétlés</p> <p>2. Év eleji ismétlés</p> <p>3. A kétpólusú világ kialakulása</p> <p>4. A hidegháborús szembenállás, a kétpólusú világ, a megosztott Európa.</p> <p>5. Az új világgazdasági rendszer kialakulása.</p> <p>6. A nyugati országok gazdasági és katonai integrációja</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, vizuális rendezők készítése. <i>(Pl. a két szuperhatalom jellemzőinek összegyűjtése.)</i> – A tanultak felhasználása új feladathelyzetekben. <i>(Pl. Kelet-Közép-Európa országainak szovjetizálása.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a két</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Orwell, Szolzsenyicin, Hrabal, Camus, Garcia Marquez.</p> <p><i>Kémia:</i> Hidrogénbomba, nukleáris fegyverek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> A posztmodern, intermedialis</p>

<p>7. A szovjet tömb kialakulása, jellemzői.</p> <p>8. A gyarmati rendszer felbomlása (India, Kína), a „harmadik világ”.</p> <p>9. A közel-keleti konfliktusok. Izrael Állam létrejötte, az arab világ átalakulása.</p> <p>10. Összefoglalás</p> <p>11. Témazáró</p>	<p><i>szuperhatalom katonai kiadásai.)</i></p> <p>– Beszélgetés egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. az iszlám fundamentalizmus okai, hatásai.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>– Múltban élt emberek életének összehasonlítása a jelennel. <i>(Pl. Közép-Európa államai a szocializmus időszakában és napjainkban.)</i></p> <p>– Tanult helyek megkeresése a térképen. <i>(Pl. a két tömb meghatározó államai.)</i></p>	<p>művészet.</p> <p><i>Testnevelés és sport: Olimpiai történet.</i></p>
--	---	---

<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.</p>
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ), szuperhatalom, vasfüggöny, hidegháború, fegyverkezési verseny, kétpólusú világ, NATO, Varsói Szerződés, KGST, Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac), berlini fal, harmadik világ, el nem kötelezettek mozgalma, újantiszemitizmus.</p> <p><i>Személyek:</i> Sztálin Mao Ce-tung, Truman, Adenauer, Hruscsov, Kennedy Ben Gurion.</p> <p><i>Topográfia:</i> NSZK, NDK, Izrael, Kuba, Korea, Vietnam.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945 (az ENSZ létrejötte), 1947 (a Truman-elv, a párizsi béke, India függetlensége), 1948 (Izrael létrejötte), 1949 (az NSZK, az NDK, a NATO, a KGST, a Kínai Népköztársaság létrejötte, a szovjet atombomba), 1950–1953 (a koreai háború), 1956 (az SZKP XX. kongresszusa, a szuezi válság), 1957 (a római szerződések), 1959 (a kubai forradalom), 1961 (a berlini fal építése, Gagarin űrrepülése), 1962 (a kubai rakétaválság), 1962–1965 (a második vatikáni zsinat),</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Magyarország 1945–1956 között</p>	<p>Órakeret 10 + 2 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szovjet megszállás és a kommunista diktatúra jellemzői. Az 1956-os</p>	

	<p>forradalom és szabadságharc kiemelkedő személyiségei és céljai. A határon túli magyarság sorsa. Október 23. mint iskolai ünnepély.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>◀ A tanuló felismeri, hogy amikor egy esemény bekövetkeztének az okait kutatjuk, nemcsak azt a kérdést kell feltenni magunknak, hogy miért következett be az az esemény, hanem azt is, hogy miért nem valami más történt helyette. Látja a magyar és az egyetemes történelem összefüggéseit. Átlátja, hogy nehéz történelmi helyzetben az emberek nézeteit, döntéseit és cselekedeteit élethelyzetük miként befolyásolja. Megismeri és elítéli a totális kommunista diktatúra emberiség elleni bűneit. Átérti a szabadságharc hőseinek és áldozatainak a sorsát, szolidáris velük. Belátja, hogy a szovjet megszállás és a kommunista diktatúra a lakosságot szabadságjogaiban korlátozta. A jogfosztások következményeként számosan emigrációba kényszerültek, amely az ország szempontjából veszteségként értelmezhető.</p> <p>Felismeri a szovjet megszállás és az ebből fakadó korlátozott állami szuverenitás következményeit. Megérti, hogy Magyarországnak 1956-ban a rendkívül kedvezőtlen nemzetközi helyzetben, az erőegyensúlyra épülő politikai viszonyrendszerben nem sikerült kiszakadnia a szovjet tömbből. Felismeri, hogy az 1956-os forradalom és szabadságharc jelenlegi demokratikus rendünk egyik talpköve.</p> <p>Képes felhasználni különböző visszaemlékezők adatközléseit, kiszűrve azok szubjektív elemeit, objektív történelmi kép kialakítása céljából az adott korról.</p>		
	<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>12. A tavalyi év ismétlése 13. A tavalyi év ismétlése 14. Demokratikus kísérlet Magyarországon, újjáépítés 15. Magyarország szovjetizálása, a kommunista diktatúra kiépítése, jellemzői. 16. Az egypárti diktatúra működése a Rákosi-korszakban 17. A Rákosi-korszak gazdasági életének jellegzetességei. 18. Életmód, életviszonyok, munka, sport, kultúra, szórakozás. 19. Magyarország 1953 és 56 között</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés személyes beszélgetésekből és megfigyeléséből. <i>(Pl. az 1956-os események résztvevőinek visszaemlékezéseiből.)</i> – A tanultak felhasználása új helyzetekben. <i>(Pl. Magyarország szovjetizálása.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. Tóth Ilona ügye.)</i> – Ismeretszerzés különböző írásos forrásokból, vizuális rendezők készítése. <i>(Pl. Magyar lakosság kivándorlásának és emigrációjának irányai, célállomásai [pl. Nyugat Európa országai, USA, Izrael] létszámadatai, és következményei.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltételezések megfogalmazása híres emberek viselkedésének mozgatórugóiról. <i>(Pl. Nagy Imre/Kádár János 1956-os</i> 	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról.</p> <p><i>Mozgókép-kultúra és médiaismeret:</i> Dokumentumfilmek, híradók elemzése.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.</p> <p><i>Informatika:</i> Multimédia CD-ROM használatával Magyarország XX. századi eseményeinek és azok hátterének</p>	

<p>20. Az 1956-os forradalom okai, háttere, főbb eseményei, jellemzői, szereplői.</p> <p>21. Az 1956-os szabadságharc jellemzői, külpolitikai lehetőségei</p> <p>22. Összefoglalás</p> <p>23. Témazáró</p>	<p><i>szerepvállalása.)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Érvek gyűjtése feltevések mellett és ellen, az érvek kritikai értékelése. <i>(Pl. koncepciók perек.)</i> – Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. <i>(Pl. a Rákosi-korszak viccei.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés egy történelmi témáról. <i>(Pl. a Nyugat magatartása 1956-ban.)</i> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. az 1945. és 1947. évi választások eredményei.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i> A világtörténet, az európai és a magyar történelem kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. az 1956-os forradalom és környezete.)</i></p>	<p>megismerése.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, egyházüldözés, vallásszabadság.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> Szövetséges Ellenőrző Bizottság, földosztás, Független Kisgazdapárt, Nemzeti Parasztpárt, Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, háborús bűnös, népbíróság, kitelepítés, lakosságcsere, Magyar Dolgozók Pártja (MDP), államosítás, népköztársaság, internálás, osztályharc, ÁVH, besúgó hálózat, ügynök, egypártrendszer, pártállam, reakciós, koncepciók perек, kulák, szövetkezet, beszolgáltatás, iparosítás, kétkeresős családmodell, aranycsapat, Petőfi Kör, MEFESZ, intervenció.</p> <p><i>Személyek:</i> Mindszenty József, Tildy Zoltán, Nagy Ferenc, Kovács Béla, Kéthly Anna, Esterházy János, Márton Áron, Rákosi Mátyás, Rajk László, Kádár János, Nagy Imre, Maléter Pál, Bibó István.</p> <p><i>Topográfia:</i> Recsk, Hortobágy, Sztálinváros (Dunaújváros), az 1956-os forradalom főbb fővárosi helyszínei, Mosonmagyaróvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1945. március (földosztás), 1946 (a forint bevezetése), 1947. február 10. (a párizsi béke), 1947 (kékcédulás választások), 1948 (a Magyar Dolgozók Pártjának megalakulása, a nyílt kommunista diktatúra kezdete, az iskolák államosítása), 1949 (a kommunista alkotmány, a</p>	

	Mindszenty- és a Rajk-per), 1950 (a szerzetesrendek feloszlatása, a tanácsrendszer létrejötte), 1953–55 (Nagy Imre első miniszterelnöksége), 1956. október 23. (a forradalom kirobbanása), 1956. október 28. (a forradalom győzelme), 1956. november 4. (szovjet támadás indul Magyarország ellen).
--	---

Tematikai egység	A két világrendszer versengése, a szovjet tömb felbomlása	Órakeret 8 + 1 óra
Előzetes tudás	A kétpólusú világ kialakulása a második világháborút követő években. A szovjet tömb és a nyugati integráció legfontosabb jellemzői. A hidegháborús szembenállás. A gyarmati rendszer felbomlása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló érti és tudja, hogy milyen tényezők vezettek a kétpólusú világrend megszűnéséhez.</p> <p>Felismeri a kommunista társadalmi-gazdasági berendezkedés fejlődésképtelenségét.</p> <p>Érti a két világrendszer közötti versengés legfontosabb mozgatórugóit, ismeri annak legfontosabb állomásait. Átlátja a leglényegesebb különbségeket a két szembenálló tömb országai között a politikai rendszer működése, a gazdaság, a társadalom és az életmód terén. Felismeri, hogy a modern technológia, a globalizációs folyamatok, a szabadság ideológiája és a kommunikációs rendszerek milyen szerepet töltek be a szovjet típusú rendszerek bukásában.</p> <p>Képes ismereteket meríteni különböző történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvekből, atlaszokból. Ezek tanulmányozását követően kialakult álláspontját képes vitában megvédeni.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
24. Szovjet-amerikai konfliktusok, a versengés formái, területei. 25. Enyhülés, együttműködés formái, területei 26. Demokrácia és a fogyasztói társadalom Nyugaton 27. Diktatúra és hiánygazdaság Keleten. 28. A vallások, az életmód (szabadidő, sport, turizmus) és a kulturális szokások (divat, zene) változásai a korszakban. 29. A kétpólusú világrend megszűnése: Németország egyesítése, a Szovjetunió szétesése	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Különböző élethelyzetek megfigyelése. <i>(Pl. mindennapi élet a vasfüggöny két oldalán.)</i> – Egy történelmi oknyomozás megtervezése. <i>(Pl. az SZKP XX. kongresszusa.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések történelmi személyiségek cselekedeteinek mozgatórugóiról. <i>(Pl. szovjet és amerikai politikusok szerepe a korszakban.)</i> – Elbeszélések, filmek vizsgálata a hitelesség szempontjából. <i>(Pl. A mások élete [2006].)</i> – Mindennapi élethelyzetek 	<p><i>Mozgókép-kultúra és médiismeret:</i> Tömegkommunikáció, a média és a mindennapi élet.</p> <p><i>Informatika:</i> Neumann János és a modern számítógépek. Az internet.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> A DNS és a géntechnológia.</p> <p><i>Fizika:</i> Az űrkutatás.</p> <p><i>Ének-zene:</i> A beat és a rock.</p>

<p>30. Kelet-Európa politikai térképének átrendeződése</p> <p>31. Összefoglalás 32. Témazáró.</p>	<p>elbeszélése, eljátszása a különböző szereplők nézőpontjából. <i>(Pl. a hippimozgalom.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i> Képi és egyéb információk elemzése. <i>(Pl. szovjet és amerikai karikatúrák elemzése.)</i></p> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Kronológiai adatok rendezése. <i>(Pl. a hidegháború, enyhülés, kis hidegháború.)</i> – Egyszerű térképvázlatok készítése. 	<p>Szórakoztató zenei műfajok.</p>
<p>Értelmező kulcsfogalmak</p>	<p>Történelmi idő, ok és következmény, történelmi források, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.</p>	
<p>Tartalmi kulcsfogalmak</p>	<p>Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, népesedés, népességgrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, piacgazdaság, gazdasági válság, adó, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, emberi jog, állampolgári jog, diktatúra, birodalom, szuverenitás, centrum, periféria, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.</p>	
<p>Fogalmak, adatok</p>	<p><i>Fogalmak:</i> fegyverkezési verseny, enyhülési politika, szociális piacgazdaság, ökumené, harmadik világ, beat korszak, hippimozgalom, olajválság, iszlám fundamentalizmus, terrorizmus, Cartha '77 mozgalom, prágai tavasz, diáklázadások, szolidaritás, Európai Unió, PC, mobiltelefon.</p> <p><i>Személyek:</i> Tito, De Gaulle, Brezsnyev, Ceaușescu, Willy Brandt, Thatcher, Reagan, Gorbacsov, Helmut Kohl, Lech Wałęsa, Václav Havel, II. János Pál.</p> <p><i>Topográfia:</i> Berlin, Helsinki, Prága, Gdańsk, Csernobil, Temesvár.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1964–1973 (a vietnami háború), 1967 (a „hatnapos háború”), 1968 (a prágai tavasz, a Brezsnyev-doktrína, párizsi diáklázadások), 1969 (az első Holdra szállás), 1972 (SALT-1 szerződés), 1975 (a helsinki értekezlet), 1979 (SALT-2 szerződés, szovjet csapatok Afganisztánban), , 1989 (a kelet-közép-európai rendszerváltások, a berlini fal lebontása), 1991 (a Szovjetunió szétesése, a délszláv válság és az Öbölháború kirobbanása).</p>	

<p>Tematikai egység</p>	<p>A Kádár-korszak</p>		<p>Órakeret 10 + 1 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Kádár-korszak legfontosabb politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális jellemzői. A szocialista rendszer válságának okai. A magyar rendszerváltozás fordulópontjai és főszereplői.</p>		
<p>A tematikai</p>	<p>◀ A tanuló családtagjain keresztül tájékozódik a megélt és megírt</p>		

<p>egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>történelem különbözőségeiről. Tudatosítja a hatalom által a társadalomra kényszerített kompromisszum jellemzőit és hatásait. Átlátja a szocialista időszak Magyarország további történelmére és jelenére gyakorolt hatásait. Megérti, hogy Kádár János személye és a nevével fémjelzett korszak miért osztja meg ma is a közvéleményt. A tanuló megismeri az 1956-os forradalom és szabadságharcot követő kegyetlen megtorlás tényeit, a törvénytelen bírósági tárgyalások, ítéletek jellemzőit. Ismeri a Kádár-rendszer jellegét és tisztában van annak mozgásterével. Képes sokoldalúan elemezni a Kádár-rendszer válságának és bukásának okait, körülményeit, felismeri a rendszer lényegi reformálhatatlanságát. Ismeri a békés rendszerváltozás menetét. Képes mások érvelésének összefoglalására, értékelésére és figyelembe vételére, meghatározott álláspontok cáfolására, véleménykülönbségek tisztázására, valamint a saját álláspont gazdagítására.</p>	
<p>Témák</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>33. Megtorlás és a konszolidáció. 34. Gazdasági reformok, társadalmi változások a Kádár-korszakban. 35. Életmód és mindennapok 36. A szellemi- és sportélet. 37. A Kádár-rendszer válsága, a külpolitikai változások 38. Az ellenzéki mozgalmak. 39. A rendszerváltozás „forgatókönyve”, mérlege, nyertesek és vesztesek. 40. Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a kétpólusú világ időszakában. 41. A határon túli és a világban szétszóródott magyarság helyzete a kétpólusú világ időszakában. 42. Összefoglalás 43. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, diagramokból. <i>(Pl. a földterületek nagyságának változása 1956–1980 között.)</i> – Ismeretszerzés írásos forrásokból. <i>(Pl. a gazdasági mechanizmus reformja.)</i> – Emberi magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. a Kádár-korszak besúgói; ellenzéke.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Feltevések megfogalmazása egyes társadalmi-történelmi jelenségek háttéréről. <i>(Pl. a magyar társadalom megbékélése a kádári hatalommal.)</i> – Tételmondat meghatározása, szövegtömörítés. <i>(Pl. a rendszerváltó pártok programjai.)</i> – Többféleképpen értelmezhető szövegek jelentésrétegeinek feltárása. <i>(Pl. a Kádár-korszak viccei.)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Folyamatábra, diagram készítése. <i>(Pl. a parlamenti patkó az 1990-es választás után.)</i> – Beszámoló, kiselőadás tartása <i>(Pl. ifjúsági szubkultúrák a Kádár-korszakban címmel.)</i> <p><i>Tájékozódás időben és térben:</i> A világtörténet, az európai és a magyar történelem</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Németh László, Nagy László, Sütő András, Weöres Sándor, Ottlik Géza, Örkény István.</p> <p><i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> Dokumentumfilmek, híradók elemzése; stílusirányzatok: budapesti iskola.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> Olimpiatörténet, magyar részvétel és sikerek a korszak olimpiáin.</p>

	kölcsönhatásainak elemzése. (Pl. összehasonlító kronológiai táblázat készítése.)	
Értelmező kulcsfogalmak	Ok és következmény, történelmi forrás, tény és bizonyíték, interpretáció, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrások, gazdasági szereplők, gazdasági kapcsolatok, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, adó, politika, állam, államforma, köztársaság, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, emberi jog, állampolgári jog, vallás, vallásüldözés, vallásszabadság.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP), disszidens, amnesztia, új gazdasági mechanizmus, háztáji, második gazdaság, „három T”, lakótelep, televízió, Rubik kocka, ellenzéki mozgalmak, szamizdat, besúgó, ügynök, monori találkozó, lakiteleki találkozó, ellenzéki kerekasztal, spontán privatizáció, falurombolás, MDF, SZDSZ, FIDESZ, MSZMP, FKgP, KDNP, MSZP, többpártrendszer, gyülekezési jog, pluralizmus, jogállam, nemzeti kerekasztal, sarkalatos törvények, Alkotmánybíróság.</p> <p><i>Személyek:</i> Kádár János, Nagy Imre, Pozsgay Imre, Tőkés László, Antall József, Göncz Árpád, Sólyom László, Teller Ede.</p> <p><i>Topográfia:</i> Salgótarján, Szászhalombatta, Monor, Lakitelek, Bős-Nagymaros.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1958 (Nagy Imre kivégzése), 1963 (részleges amnesztia), 1968 (az új gazdasági mechanizmus bevezetése), 1971 (magyar-vatikáni megállapodás, Mindszenty József elhagyja Magyarországot), 1978 (az Egyesült Államok visszaadja a Szent Koronát), 1985 (a monori találkozó), 1987 (a lakiteleki találkozó), 1980 (Farkas Bertalan a világűrben), 1989. június 16. (Nagy Imre és társainak újratemetése), 1989. október 23. (a harmadik Magyar Köztársaság kikiáltása), 1989 (társasági és egyesülési törvény), 1990 (szabad országgyűlési és önkormányzati választások), 1991 (a szovjet csapatok kivonása Magyarországról).</p>	

Tematikai egység	Az egységesülő Európa, a globalizáció kiteljesedése	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az Európai Unió létrejötte és az európai polgárok alapvető jogai. A vasfüggöny lebontása és következményei a keleti blokk országaiban. Globális problémák: urbanizáció, környezetszennyezés, terrorizmus, migráció, klímaváltozás.	
Tantárgyi fejlesztési célok	◀ A tanuló tisztázza álláspontját a globalizációval kapcsolatban, annak előnyei és hátrányai ismeretében. Azonosul a fő morális célokkal (demokrácia, antirasszizmus,	

	<p>háborúellenesség), felismerve azok esetenkénti ellentmondásait is. Képes a demokratikus értékek ismeretében a történelmi-társadalmi kérdések, folyamatok árnyalt megítélésére, érti a felelős állampolgári magatartás lényegét. Kialakul benne a környezettudatos magatartás, ismeri az ehhez kapcsolódó egyéni feladatokat, valamint felismeri a társadalom egészének érdekeit.</p> <p>Megismeri a globalizáció fő mozgatórugóit, és tisztában vannak a világ fejlődésére gyakorolt hatásaival. Képes a globalizációs folyamatok, kihívások és az egységesülő Európa előnyeinek és hátrányainak sokoldalú feldolgozására.</p> <p>Képes önálló esszé készítéséhez önálló kérdések világos megfogalmazására, és magának az esszének a megírására is. Képes más iskolai tantárgyak ismeretanyagának a felhasználására is.</p>	
Témák	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>44. Az információs – technikai forradalom és a tudásipar. A globális világgazdaság új kihívásai és ellenmondásai.</p> <p>45. A fenntarthatóság dilemmái. A civilizációk, kultúrák közötti ellentétek kiéleződése.</p> <p>46. Az egypólusútól a többpólusú világrend felé.</p> <p>47. A mediatisált világ. A tömegkultúra új jelenségei napjainkban.</p> <p>48. Az Európai Unió kialakulásának története napjainkig</p> <p>49. Az Európai Unió alapelvei, intézményei, működése és problémái.</p> <p>50. Összefoglalás</p> <p>51. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az internet felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. <i>(Pl. atomfegyverrel rendelkező országok az ezredforduló után.)</i> – Vizuális rendezők (táblázatok, ábrák, vázlatok) készítése. <i>(Pl. a mai hatalmi viszonyokat bemutató ábra.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Adatok, modellek, elbeszélések elemzése a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. <i>(Pl. globális világ fejlődésének határai.)</i> – Erkölcsi kérdéseket felvető helyzetek felismerése, bemutatása. <i>(Pl. klónozás)</i> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Tabló készítése önállóan gyűjtött képekből. <i>(Pl. globális környezeti problémák.)</i> – Beszélgetés (vita) társadalmi, történelmi témákról. <i>(Pl. Brazília, Oroszország, India, Kína) megnövekedett szerepe.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i></p> <p>A világtörténet, az európai történelem, a magyar történelem eltérő időbeli ritmusának és kölcsönhatásainak elemzése. <i>(Pl. centrumok és perifériák napjainkban.)</i></p>	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az EU kialakulása, jellemzői, tagállamai; globális világgazdaság napjainkban, globális környezeti problémák; népesség, népesedés, urbanizáció; fejlődő és fejlett országok gazdaságának jellemzői; Kína.</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése. Információs társadalom. Információkeresés, információ-felhasználás.</p> <p>Etika; filozófia: <i>Korunk erkölcsi kihívásai.</i></p> <p><i>Ének-zene:</i> Világzene.</p>

Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tény és bizonyíték, történelmi nézőpont.
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.
Fogalmak, adatok	<i>Fogalmak:</i> globalizáció, multikulturalizmus, nemzetközi terrorizmus, vallási fanatizmus, fogyasztói társadalom, adósságspirál, globális felmelegedés, ökológiai katasztrófa, fenntarthatóság, környezetvédelem, fiatalodó és öregedő társadalom, migráció, foglalkozási szerkezet, diszkrimináció, integráció, euró, internet, tömegkommunikáció. <i>Személyek:</i> George Bush, Borisz Jelcin, Bill Clinton, Tony Blair, George W. Bush. <i>Topográfia:</i> az EU tagállamai. <i>Kronológia:</i> 1992 (a maastrichti szerződés aláírása), 1993 (Csehország és Szlovákia szétválása), 1995 (a schengeni egyezmény életbe lépése), 1999 (a NATO bombázta Szerbiát), 2001 (terrortámadás az Egyesült Államok ellen), 2002 (az euró bevezetése), 2004 (tíz új tagállam csatlakozik az EU-hoz, köztük Magyarország is).

Tematikai egység	A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon	Órakeret 6 + 2 óra
Előzetes tudás	A magyar rendszerváltozás fordulópontjai és főszereplői. A demokratikus viszonyok megteremtése és kiépítése Magyarországon. A szomszédos országokban élő magyarság sorsa.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A tanuló híve és őrzője demokratikus rendszerünk vívmányainak, elkötelezettje a továbbfejlesztésének.</p> <p>Felismeri a közösségi és egyéni érdekek ütközését, kiegyenlítési törekvéseit a társadalomban. Megérti a kisebbségi lét problémáit a Magyarországon élő etnikai és kulturális kisebbségek, illetve a határokon túl élő magyar kisebbség szempontjából egyaránt.</p> <p>A tanuló átlátja a békés rendszerváltás jelentőségét és tudatosulnak benne annak árnyoldalai, ellentmondásai (pl. forradalomszerű átalakulások társadalmi egyeztetés nélkül). Belátja, hogy a rendszerváltozásnak nyertesei és vesztesei egyaránt voltak, nem mindig a társadalmi igazságosságnak megfelelően. Tisztában van a rendszerváltozás előtti és az azt követő időszak politikai és gazdasági rendszere közötti legfontosabb különbségekkel. Reális kép alakul ki benne Magyarország szerepéről és lehetőségeiről az európai integráción belül, továbbá ismeri fontosabb külkapcsolatait, és tudatosul benne a</p>	

	<p>jelentősebb nemzetiségi és emigráns közösségek híd-szerepe. Képes a nemzet, kisebbség és a helyi társadalmak fogalmak szakszerű használatára. Érvekkel is alátámasztott véleményt tud megfogalmazni az elmúlt évtizedek hazai gazdasági-társadalmi folyamatairól.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>52. A posztszocialista régió és Magyarország helyzete, problémái 1990 után.</p> <p>53. A közjogi rendszer jogállami átalakítása és intézményrendszere 1990 után. Hatalommegosztás formái, szinterei. A demokrácia működésének kérdései</p> <p>54. A piactársadalomra való áttérés és az átalakulás ellentmondásai, regionális gazdasági különbségek.</p> <p>55. Magyarország euro-atlanti csatlakozásának folyamata Fölzárkózás, lemaradás.</p> <p>56. A társadalmi egyenlőtlenségek és a mobilitás problémái. A magyarországi cigányok (romák). Nők, férfiak életmódja és társadalmi helyzete, életformák, szegények és gazdagok világa.</p> <p>57. A határon túli magyarság helyzete. Magyarok a nagyvilágban. Kisebbség, többség, nemzetiségek.</p> <p>58. Összefoglalás 59. Témazáró</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ismeretszerzés statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból. <i>(Pl. Magyarország demográfiai helyzete.)</i> – Magatartástípusok, élethelyzetek megfigyelése, következtetések levonása. <i>(Pl. kisebbségek határon innen és túl.)</i> – Az internet felhasználása történelmi ismeretek szerzésére. <i>(Pl. Magyarország és az Európai Unió kapcsolata.)</i> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i> Különbségek felismerése, a változások nyomán követése egy-egy történelmi jelenség kapcsán. <i>(Pl. Magyarország államberendezkedésének változásai a XX. század folyamán.)</i></p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Beszélgetés (vita) egy társadalmi, történelmi témáról. Saját vélemény megfogalmazása. <i>(Pl. cigányság romák integrációja.)</i> – Események, történetek, jelenségek dramatikus megjelenítése. <i>(Pl. hajléktalansors, munkanélküliség, a mélyszegénység problémái.)</i> <p><i>Tájékozódás térben és időben:</i> Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása különféle atlaszokból. <i>(Pl. Magyarország népesedési</i></p>	<p><i>Informatika:</i> Információkeresés, információ-felhasználás.</p> <p><i>Matematika:</i> Diagramok, táblázatok, grafikonok – adatleolvasás, készítés, értelmezés, statisztikai fogalmak ismerete.</p> <p><i>Etika; filozófia:</i> <i>Korunk erkölcsi kihívásai</i></p>

	<i>viszonyainak, az életkörülmények változásainak bemutatása.)</i>	
Értelmező kulcsfogalmak	Történelmi idő, változás és folyamatosság, tények és bizonyítékok, történelmi nézőpont.	
Tartalmi kulcsfogalmak	Társadalom, társadalmi csoport, identitás, társadalmi mobilitás, felemelkedés, lesüllyedés, elit réteg, középréteg, alsó réteg, népesedés, népességrobbanás, migráció, életmód, város, nemzet, nemzetiség, gazdaság, gazdasági tevékenység, gazdasági rendszer, termelés, erőforrás, gazdasági szereplő, gazdasági kapcsolat, gazdasági teljesítmény, kereskedelem, pénzgazdálkodás, piac, gazdasági válság, adó, centrum, periféria, politika, állam, államforma, államszervezet, parlamentarizmus, közigazgatás, önkormányzat, szuverenitás, népképviselő, demokrácia, diktatúra, vallás, vallásüldözés.	
Fogalmak, adatok	<p><i>Fogalmak:</i> privatizáció, kárpótlás, migráció, mobilitás, foglalkozási szerkezet, munkanélküliség, diszkrimináció, szegregáció, integráció, népszavazás. ombudsman, autonómia, magyar igazolvány, kettős állampolgárság.</p> <p><i>Személyek:</i> Horn Gyula, Orbán Viktor, Mádl Ferenc, Medgyessy Péter.</p> <p><i>Topográfia:</i> a határon túli magyarok lakta területek.</p> <p><i>Kronológia:</i> 1996 (a magyar honfoglalás milécentenáriuma), 1999 (Magyarország a NATO tagjává válik), 2000 (a magyar államalapítás millenniuma), 2004 Magyarország csatlakozása az Európai Unióhoz).</p>	

Tematikai egység	Társadalmi ismeretek	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	A társadalmi tagozódással kapcsolatos korábbi történelmi és földrajzi ismeretek, valamint személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ A társadalom makro- és mikrostruktúráját alkotó elemek azonosítása. A társadalom tagoltságából eredő egyenlőtlenségek felismertetése, ezek okainak azonosítása.</p> <p>A társadalmi felelősségvállalás elvi szükségességének megértetése és néhány gyakorlati módjának megismertetése.</p> <p>A kisközösségek szerepe a helyi, lokális és országos ügyek alakításában.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
60. Családformák a mai világban. Kortárs csoport és ifjúsági szubkultúrák. 61. A helyi társadalom, a civil társadalom és az önkéntesség. Esélyegyenlőtlenség és hátrányos társadalmi helyzet. Társadalmi felelősségvállalás és	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> Családtípusok azonosítása és jellemzése személyes tapasztalatok és a médiából vett példák alapján.</p> <p><i>Kritikai gondolkodás:</i> A nemzeti-, a közép-európai-, valamint az európai identitás értelmezése.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> Magyarország régiói; demográfiai mutatók; a magyar tájak kulturális, néprajzi értékei.</p> <p><i>Etika:</i> Társadalmi szolidaritás. Többség és kisebbség.</p>

<p>szolidaritás.</p> <p>62. Nemzet és nemzetiség. Kulturális és etnikai kisebbségek Magyarországon.</p> <p>63. A nagy ellátórendszerek (egészségügy, társadalom-biztosítás, oktatás) megismerése.</p> <p>64. Számonkérés</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Aktuális szocializációs kérdések, dilemmák és problémák megvitatása. – A többes identitás fogalmának és gyakorlati érvényesülésének megvitatása. – Egy nemzeti kisebbség, valamint egy hátrányos helyzetű társadalmi csoport életének bemutatása szóban vagy írásban. 	
Kulcsfogalmak	Család, társadalom, szocializáció, kultúra, etnikum, nemzet, nemzetiség.	
Fogalmak	Szubkultúra, kortárs csoport, helyi társadalom, civil társadalom, kisebbség, többség, érdekképviselő, érdekegyeztetés, identitás, hátrányos helyzet, felelősségvállalás, szolidaritás, önkéntesség.	

Tematikai egység	Állampolgári ismeretek	Órakeret 4 + 1 óra
Előzetes tudás	A politikai rendszerek és az állampolgárok közötti viszony történelmi formáinak ismerete. Az iskolai diákönkormányzat működésével kapcsolatos tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>◀ Az aktív és felelős állampolgársághoz szükséges ismeretek és készségek megerősítése. Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának megismerése.</p> <p>Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek tudatosítása. Az ezek gyakorlásához kapcsolódó legfontosabb tevékenységi formák azonosítása.</p> <p>A magyarországi és az uniós politikai rendszer legfőbb elemeinek megismertetése, a politikai részvétel jelentőségének tudatosítása.</p> <p>Az új Alaptörvény szellemiségének és fontosabb pontjainak feldolgozása.</p>	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p>65. Állampolgári jogok és kötelességek.</p> <p>66. Magyarország és az Európai Unió politikai intézményrendszere. A magyar és az európai állampolgárság legfontosabb ismérvei.</p> <p>67. A magyar választási rendszer (országgyűlési és helyhatósági választások). A politikai részvétel formái.</p> <p>68. A közvetett és a közvetlen</p>	<p><i>Ismeretszerzés, tanulás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyarországi országgyűlési választások modellezése. – A hazai helyhatósági választások működési mechanizmusának modellezése. <p><i>Kritikai gondolkodás:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az állampolgári jogok és kötelességek kölcsönös viszonyrendszerének elemzése. – A felelősségteljes választói magatartás 	<p><i>Földrajz:</i></p> <p>Az Európai Unió kialakulása és működésének jellemzői.</p> <p><i>Etika:</i></p> <p>Törvény és lelkiismeret.</p>

demokrácia eszköztára. 69. Számonkérés	értelmezése. – A többes állampolgárság fogalmának értelmezése.	
Kulcsfogalmak	Állam, állampolgár, politika, intézmény.	
Fogalmak	Állampolgári jog, állampolgári kötelesség, politikai intézményrendszer, választás, választási rendszer, unió, országgyűlés, helyhatóság, politikai részvétel, közvetett demokrácia, közvetlen demokrácia, önkormányzat, párt, parlamenti küszöb, állampolgári jogok biztosa, Állami Számvevőszék.	

Tematikai egység	Pénzügyi és gazdasági kultúra	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	A bankok működésével kapcsolatos gazdaságföldrajzi ismeretek. A gazdálkodással és a pénzkezeléssel kapcsolatos személyes tapasztalatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	◀ Az alapvető pénzügyi és gazdasági fogalmak megismertetése, a gazdasági folyamatok fő hatótényezőinek megértetése. A tudatos és felelős állampolgári gazdálkodás elveinek megismerése, elfogadása.	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
70. Az állam gazdasági szerepvállalása és kapcsolata a gazdaság különböző szereplőivel. Az állam bevételei. Az állam stabilizációs, redisztribúciós és tőkeallokációs feladatai. 71. A költségvetési és a monetáris politika eszköztára, szerepe a gazdaságpolitikai célok megvalósításában. 72. A pénzpiac működése, megtakarítók és forrásigénylők. A pénzügyi közvetítők helye a nemzetgazdaságban. 73. A vállalkozások helye a nemzetgazdaságban, szerepük a GDP megtermelésében. 74. Vállalkozási formák. Vállalkozások létrehozása és működtetése. A vállalkozások és a piac kapcsolata. Az üzleti terv.	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Az adók és járulékok szerepének megértése a modern nemzetgazdaságok működésében. – A vállalkozási formák különbségeinek megértése, különféle példák elemzése révén. – A banki és a nem banki pénzügyi közvetítők sajátos gazdasági szerepeinek azonosítása. – Néhány hazai vállalkozás és a vállalkozói életforma megismerése példákon keresztül. <i>Kritikai gondolkodás:</i> – A tőkeszerzés különféle lehetőségeinek (tőzsde, értékpapírok, lízing) összehasonlítása. – Az állami szerepvállalás és az adózás közötti kapcsolatok feltárása. – A pénzügyekkel, gazdasággal foglalkozó írott, vagy audiovizuális médiaszövegek	<i>Földrajz:</i> A modern pénzügyi közvetítőrendszer a világgazdaságban (pénzügyi piacok, nemzetközi monetáris intézmények, nemzetközi tőkeáramlás, környezeti problémák, fenntarthatóság és az állam). <i>Etika:</i> A felelősség új dimenziói a globalizáció korában.

75. Számonkérés	elemzése és feldolgozása. – Vázlatos üzleti terv készítése szituációs gyakorlat keretében. – Vita az adózási morállal kapcsolatos kérdésekről.	
Kulcsfogalmak	Állam, gazdaság, piac, pénz.	
Fogalmak	Költségvetés, adó, járulék, vállalkozás, személyi jövedelemadó, áfa, juttatások, társadalombiztosítás, nyugdíjjárulék, költségvetési intézmény, költségvetési egyenleg, deficit, pénzpiac, monetáris politika, jegybank, bankrendszer, kereskedelmi bank, megtakarítás, forrás, tőzsde, értékpapír, rt, kft, kkt, bt, egyéni vállalkozás, szövetkezet, korlátlan felelősség, korlátolt felelősség, egyetemleges felelősség, biztosító társaság, lízingtársaságok, pénzügyi közvetítő rendszer.	

Tematikai egység	Munkavállalás	Órakeret 5 + 1 óra
Előzetes tudás	Diákmunka során szerzett személyes tapasztalatok. A környezet munkával kapcsolatos mintáinak ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	◀ Az alapvető munkavállalói jogok és kötelezettségek tudatosítása. A munkába állás folyamatának és az alkalmazotti lét néhány fontos jellemzőjének megismertetése. A munkatevékenység emberformáló és értékteremtő erejének felismerése, elfogadása.	
Ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
76. A munkaerő és a piac kapcsolata. Munkaerőpiaci elvárások itthon és külföldön. 77. Szakképzettség. Álláskeresési technikák. Pályakez-dés, beilleszkedés a munkahelyi közösségbe. 78. Munkajogi alapok. Foglalkoztatási formák. A munkaszerződés tartalma. 79. A munkaviszonyhoz kapcsolódó jogok és kötelezettségek (munkaszerződés, bérszámítás, adózás, egészségbiztosítás és	<i>Ismeretszerzés, tanulás:</i> – Munkaerőpiaci információk gyűjtése, a magyarországi és az uniós lehetőségek feltérképezése (állások és elvárások). – Egy állás elnyeréséhez kapcsolódó lépések megismerése, tapasztalatok szerzése a dokumentumok kezelésével kapcsolatban (álláshirdetés, tájékozódás, önéletrajz, motivációs levél, interjú, munkaszerződés). – A munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási teendők modellezése. – Saját bankszámla nyitásának, bankkártya kiváltásának és az internetes bankfiók használatának modellezése. – Tájékozódás a munkanélküliek ellátásáról, átképzési és visszatérési	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Tájékozódás listaszerű, nem folyamatos szövegekben. Ismerkedés az olyan, végrehajtásra szánt, aktusszerű szövegekkel, mint a számla, az önéletrajz, a szerződés és az adóbevallás. <i>Informatika:</i> Információk gyűjtése az internetről. Bemutatók, dokumentumok készítése.

<p>nyugdíjbiztosítás, kollektív szerződés).</p> <p>80. A munkaviszony megszűnése, munkanélküli ellátás, álláskeresési támogatás, visszatérés a foglalkoztatásba.</p> <p>81. Számonkérés</p>	<p>lehetőségekről a területileg illetékes hivatalokon keresztül.</p> <p><i>Kommunikáció:</i></p> <ul style="list-style-type: none">– A munkahelyi közösségbe való beilleszkedés problémáinak modellezése szerepjáték keretében.– Az egyéni és a vállalati érdek ütközését megjelenítő viták szervezése.	
--	--	--

Kulcsfogalmak	Gazdaság, piac, munka.
Fogalmak	Allás, adó, biztosítás, szerződés, munkaerőpiac, munkaadó, munkavállaló, foglalkoztatás, munkaviszony, önéletrajz, motivációs levél, munkajog, munkaszerződés, munkaidő, munkabér, adózás, adóbevallás, személyi jövedelemadó, egészségbiztosítás, társadalombiztosítás, munkanélküliség, munkanélküli ellátás, álláskeresői támogatás.

Tematikai egység	Rendszerező ismétlés	Órakeret 18 + 1 óra
Előzetes tudás	A középiskolai történelem, társadalom és állampolgári ismeretanyag.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az érettségi témakörök rendszerező ismétlése során felkészülés az érettségi vizsgára.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>Az újkori és modernkori egyetemes és magyar történelmi jelenségek, események rendszerező feldolgozásával a jelenben zajló folyamatok előzményeinek felismerése, a nemzeti öntudat és aktív állampolgárságra nevelés.</p> <p>A múltat és a történelmet formáló, alapvető folyamatok, ok-okozati összefüggések felismerése (pl. a globalizáció felerősödése és a lokális közösségek megerősödése) és egyszerű, átélhető erkölcsi tanulságok (pl. társadalmi kirekesztés) azonosítása, ezeknek jelenre vonatkoztatása, megítélése.</p> <p>Az új- és modernkorban élt emberek, közösségek sokoldalú élet-, gondolkodás- és szokásmódjainak azonosítása, a hasonlóságok és különbségek árnyalt felismerése, több szempontú értékelése.</p> <p>A civilizációk története jellegzetes sémájának alkalmazása újkori és modernkori egyetemes történelemre.</p> <p>A történelem értelmezését segítő kulcsfogalmak és egyéb egyedi fogalmak rendszeres és szakszerű alkalmazása révén, többoldalú történelmi tájékozódás és árnyalt gondolkodás.</p> <p>Ismerje fel a tanuló, hogy az utókor, a történelmi emlékezet a nagy történelmi személyiségek tevékenységét többféle módon és szempont szerint értékeli, egyben legyen képes saját értékítélete megfogalmazásakor a közösség hosszú távú nézőpontját alkalmazni.</p> <p>Ismerje a XIX-XX. század kisebb korszakainak megnevezését, illetve egy-egy korszak főbb jelenségeit, jellemzőit, szereplőit, összefüggéseit. Ismerje a magyar történelem főbb csomópontjait az 1848–1849-es szabadságharc leverésétől az Európai Unióhoz való csatlakozásunkig. Legyen képes e bonyolult történelmi folyamat meghatározó összefüggéseit, szereplőit beazonosítani, valamint legyen képes egy-egy korszak főbb kérdéseinek problémaközpontú bemutatására, elemzésére.</p> <p>Ismerje az új- és modernkorban meghatározó egyetemes és magyar történelem eseményeit, évszámait, történelmi helyszíneit. Legyen képes összefüggéseket találni a térben és időben eltérő történelmi események között, különös tekintettel azokra, melyek a magyarságot közvetlenül vagy közvetetten érintik.</p> <p>Tudja, hogy a XIX–XX. században lényegesen átalakult Európa társadalma és gazdasága (polgárosodás, iparosodás) és ezzel párhuzamosan új eszmeáramlatok, politikai mozgalmak, pártok jelennek</p>
---	---

meg. Ismerje fel, hogy az Egyesült Államok milyen körülmények között vált a mai világ vezető hatalmává és mutasson rá az ebből fakadó ellentmondásokra.

Tudja a trianoni békediktátum máig tartó hatását, következményeit értékelni és legyen képes a határon túli magyarság sorskérdéseit felismerni.

Tudja a demokratikus és diktatórikus államberendezkedések közötti különbségeket, legyen képes a demokratikus berendezkedés előnyeit és működési nehézségeit egyaránt felismerni és azokat elemezni.

Ismerje fel a tanuló a világot – és benne hazánkat is – fenyegető veszélyeket (pl. túlnépesedés, betegségek, elszegényesedés, munkanélküliség, élelmiszerválság, tömeges migráció). Tudjon élni a globalizáció előnyeivel, benne az európai állampolgársággal.

Ismerje az alapvető emberi jogokat, valamint állampolgári jogokat és kötelezettségeket, Magyarország politikai rendszerének legfontosabb intézményeit, értse a választási rendszer működését.

Legyen képes ismereteket meríteni különböző ismeretforrásokból, történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvekből, atlaszokból, szaktudományi munkákból, legyen képes ezek segítségével történelmi oknyomozásra. Jusson el kiselőadások, beszámolók önálló jegyzetelése szintjére. Legyen képes az internetet kritikus és tudatos használatára történelmi, filozófia- és etikatörténeti ismeretek megszerzése érdekében.

Legyen képes különböző történelmi elbeszéléseket (pl. emlékiratok) összehasonlítani a narráció módja alapján. Legyen képes a különböző szövegek, hanganyagok, filmek stb. vizsgálatára és megítélésére a történelmi hitelesség szempontjából. Legyen képes történelmi jeleneteket elbeszélni, adott esetben eljátszani különböző szempontokból. Legyen képes erkölcsi kérdéseket felvető élethelyzeteket felismerni és bemutatni. Fogalmazzon meg önálló véleményt társadalmi, történelmi eseményekről, szereplőkről, jelenségekről, filozófiai kérdésekről. Legyen képes mások érvelésének összefoglalására, értékelésére és figyelembe vételére, a meghatározott álláspontok cáfolására, a véleménykülönbségek tisztázására, valamint a saját álláspont gazdagítására is. Legyen képes történelmi-társadalmi adatokat, modelleket és elbeszéléseket elemezni a bizonyosság, a lehetőség és a valószínűség szempontjából. Legyen képes összehasonlítani társadalmi-történelmi jelenségeket strukturális és funkcionális szempontok alapján. Legyen képes értékrendek összehasonlítására, saját értékek tisztázására. Értékelje a társadalmi-történelmi jelenségeket az értékrendek alapján.

Legyen képes történelmi-társadalmi témákat vizuálisan ábrázolni, esszét írni (filozófiai kérdésekről is), ennek kapcsán kérdéseket világosan megfogalmazni.

Legyen képes a történelmi időben történő sokoldalú tájékozódásra.

Legyen képes a különböző időszakot bemutató történelmi térképek összehasonlítása során a változások (pl. területi változások, népsűrűség, vallási megosztottság stb.) hátterének feltárására.

Legyen képes a nemzet, a kisebbség fogalmának és a helyi társadalom fogalmának szakszerű használatára, tudjon érvelni a társadalmi felelősségvállalás, illetve a szolidaritás fontossága mellett.

	<p>Legyen képes átlátni a nemzetgazdaság, a bankrendszer, a vállalkezési formák működésének legfontosabb szabályait.</p> <p>Legyen képes munkavállalással összefüggő, a munkaviszonyhoz kapcsolódó adózási, egészség- és társadalombiztosítási kötelezettségek, illetve szolgáltatások rendszerét átlátni.</p>
--	--

IDEGEN NYELV

Az idegen nyelv oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, ill. a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet, és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forogatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

A szakközépiskolákban a fentieknek megfelelő általános nyelvoktatáson túl érdemes lehetőséget biztosítani arra, hogy a tanulók képzési irányuknak és nyelvi szintjüknek megfelelő szakmai tartalmakkal is megismerkedhessenek a célnyelven. A szakmai nyelv integrálása - akár már a kezdetektől - erősítheti a tanulók motivációját, és hozzájárulhat ahhoz, hogy nyelvtudásuk és szaktudásuk kölcsönösen erősítse egymást, így sikeresebbé váljanak a pályafutásuk során.

A NAT bizonyos képzési szakaszokra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A NAT által az egyes képzési szakaszokra minimumként meghatározott nyelvi szintek a következők:

	4. évfolyam, minimumszint	8. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A2	B1
Második idegen nyelv	–	–	A2

Az elérendő célokat és nyelvi szinteket a kerettanterv kétéves képzési szakaszokra bontva határozza meg. Ez alól csupán az általános iskola 4. évfolyama kivétel, mert ezen az évfolyamon kezdődik a kötelező idegennyelv-oktatás, így a képzési szakasz csak egy tanévet ölel fel.

	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam	10. évfolyam	12. évfolyam
Első idegen nyelv	KER-szintben nem megadható	A1	A2	B1 mínusz	B1
Második idegen nyelv	-	-	-	A1	A2

Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, a szövegértelmezés, a szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek

hiányosak az anyanyelvi ismereti, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is. A szakközépiskolák esetében az önálló nyelvtanulóvá válásban is segíthet a szakmai nyelvi tartalmak integrálása.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól, a hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett.

Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, és ebben található a más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A 9-10. és a 11-12. évfolyam számára közös témalista készült, melyet a középiskolák általános képzésének sokfélesége indokol (tagozatok, fakultációk, szakmacsoportok). Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tantervével összhangban célszerű meghatározni. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem anyanyelve a célnyelv.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszára vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait sorolja fel. *A fejlesztés tartalma* elnevezésű cella olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható, így ezek követelményként is felfoghatók. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A kerettanterv a kétéves fejlesztési ciklusok végén a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg *a fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez.

9–10. évfolyam

Az élő idegen nyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A 10.

évfolyam végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Jó, ha a helyi idegen nyelvi tanterv kitér a szakközépiskola képzési irányának megfelelő tartalmakban rejlő kapcsolódási pontokra is. Ebben a képzési szakaszban a NAT *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv *kulcskompetencia*, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később, a szakmai pályafutás során, az eligazodásban és a boldogulásban.

A NAT alapján a középiskolában biztosítani kell, hogy a tanulók folytathassák általános iskolában megkezdett nyelvi tanulmányaikat. Az új iskolába sok helyről érkező tanulók tudása azonban minden bizonnyal heterogén. Így - bár a középiskolai kerettanterv az 5-8. osztály kerettantervére épül - szükség van egy nyelvi szintfelmérésen alapuló szintre hozó szakasz beépítésére is.

A szakközépiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintje közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. Ez biztosítja, hogy megfelelő fejlődés valósuljon meg az általános iskolai tanulmányok után eltelt két év alatt, ugyanakkor lehetőséget ad a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembe vételére. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a középiskolai tanulmányok végén minimumként előírt B1 szintre. Szakközépiskolában a tanulóknak egy idegen nyelvet kell tanulniuk, de megfelelő feltételek mellett be lehet vezetni a második idegen nyelv oktatását is¹.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tartalmak, tárgyak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. A szakközépiskolákban érdemes lehetőséget biztosítani arra, hogy a tanulók idegen nyelven is ismerkedjenek az intézmény profiljának megfelelő szakmai tartalommal. Ennek két alapvető módja lehet: vagy a nyelvi órákon dolgoznak fel egyszerű szakmai tartalmakat, vagy a szakmai órákon jelenik meg a célnyelv. A nyelvórákon a szakiránynak megfelelő egyszerű szakmai tartalmak megjelenhetnek például a felhasznált szövegekben, a szókincs fejlesztésében és a témakörök feldolgozása során, valamint egyes kommunikációs helyzetek is adaptálhatók szakmai szituációkra. Mind a nyelvtanár, mind a szakmai tanárok segíthetnek abban, hogy az érdeklődő tanulók megtalálják a tanult szakiránnyal kapcsolatos, nyelvi szintjüknek megfelelő tartalmakat, forrásokat. Tudatosítani kell a nyelvórai és az iskolán kívüli általános és szaknyelvi jellegű nyelvtanulási lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján.

Ebben a nyelvtanítási szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. A választott szakma idegen nyelvi feldolgozása minden nyelvi szinten lehetséges. Az új, a szakmában közvetlenül használható nyelvi tartalom is vonzóbbá teheti a tanulók számára a nyelvtanulást.

Angol nyelv, normál A2 kimeneteli szint 9.évfolyam

Tapasztalataink szerint a beérkező tanulók többségében nem felelnek meg a kerettantervben

meghatározott A2-es szintnek, így az első évben a témakörök mentén való haladás mellett a diákok szintre hozását is végezzük. Célunk, hogy a kerettantervben megjelölt előzetes szintet valóban elérjék a tanulók kilencedik év végére.

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza. Családi élet, családi kapcsolatok.	Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez elegendő szókincs rugalmas alkalmazása, körülírás. Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása	Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet
20 óra	Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat.	Hallott szöveg értése: Emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján, vélemények megértése. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) vélemény egyszerű kifejtése Olvasott szöveg értése:	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Földrajz: biotermékek

		<p>Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p>	
20 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). Szolgáltatások, szórakozási lehetőségek a lakóhely közelében. Növények és állatok a környezetünkben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Otthonok, lakástípusok leírásának megértése hallott szöveg alapján.</p> <p>Szóbeli interakció: Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl. boltban, postán, bankban). ismeretlenek útbaigazítása egy városon vagy épületen belül</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: életkörülményeket bemutató, tetszést, vagy nem tetszést kifejező egyszerűbb szöveg megértése</p> <p>Íráskészség: Az otthon és környékének bemutatása írásban, vélemény kifejtése</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
20 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. (Színház, mozi, koncert, sportolás, kedvenc sport, iskolai sport, olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.)</p>	<p>Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p>

		<p>Összefüggő beszéd: Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (emberek és hobbijaik) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: kedvenc szabadidős tevékenység bemutatása írásban</p>	<p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
23 óra	Tudomány és technika A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök használatáról (mobiltelefon, számítógép, televízió)</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek használatának a mindennapokban) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: rövid, egyszerű e-mail megírása; technikai eszközök használatának megfogalmazása írásban</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>

Angol nyelv, normál 10. évfolyam A2+ kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Iskolai étellel kapcsolat interjú, tapasztalatcsere</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban az iskolai napirendről, tantárgyakról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>
20 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges és egészségtelen életmód (táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés étteremben. Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: szóbeli beszámoló napirendről, étkezési szokásokról, ruhavásárlás egy üzletben</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorsétermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (étrendek, egészséges életmód) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól, a gyorsétermek és hagyományos éttermek különbségeiről</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

20 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Munkatapasztalatokról szóló beszámolók, foglalkozások felismerése szóbeli leírás alapján</p> <p>Szóbeli interakció: választott foglalkozásra irányuló kérdések feltevése és megválaszolása párbeszédben</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (munkatípusok, szükséges kompetenciák, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl munkatapasztalatokról, élményekről) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a munkáról, nyári munkákról.</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>
20 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: szituációk, vásárlás különböző üzletekben</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről pl bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a pénz szerepéről a mindennapokban, a vásárlási szokásokról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz</p>

23 óra	Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön.	<p>Hallott szöveg értése: Részletes, összetett útbaigazítás követése, megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: javaslat tétel úticélra, szobafoglalás szállodában, útbaigazítás kérése és adása</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás).</p>	Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői
--------	---	---	--

11–12. évfolyam

Az élő idegen nyelv jellegéből adódóan, a nyelvoktatásba tartalmát és céljait tekintve minden egyéb kulcskompetencia és a Nemzeti alaptantervben megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A szakközépiskolai tanulmányok végére a tanulók kellő tapasztalattal és tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig széleskörű információszerzésre és viszonyításra képesek. A szakközépiskolai évekre egységesen meghatározott témakörökhöz megadott szempontok segítenek eligazodni abban, hogyan valósíthatók meg az idegen nyelvek oktatása során a NAT-ban meghatározott fejlesztési célok, és hogyan fejleszthetők a kulcskompetenciák a nyelvtanítás során. Emellett a helyi idegen nyelvi tantervnek célszerű kitérnie a szakközépiskola képzési irányának megfelelő tartalmakban rejlő kapcsolódási pontokra. Ennek megvalósítását segíti, ha a nyelvtanárok élő kapcsolatot alakítanak ki a szakmai tanárokkal. A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik általános és szakmai nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, egész életükön át.

Egy idegen nyelvből a szakközépiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála (KER) harmadik szintjére, azaz a B1 szintre. A 12. évfolyamon lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék az

érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékeléseik során; illetve gyakorlatot szerezzenek az érettségi vizsga feladatainak megoldásában is.

A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvoktatás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi és szakmai tartalmak célnyelvi feldolgozására. A szakközépiskolákban tudatosítani kell a tanulóknak azt, hogy a nyelvismeret segít választott képzési irányuk, szakmájuk jobb megismerésében. A nyelvórák, illetve a szakmai tárgyak keretein belül érdemes lehetőséget biztosítani arra, hogy a tanulók megtalálják a szakmai érdeklődésüknek megfelelő célnyelvi tartalmakat az iskolában és azon túl is. Ezek az évfolyamokon már összetettebben, magasabb szinten dolgozható fel idegen nyelven a választott képzési irány szakmai tartalma. Ez a közvetlenül használható nyelvi tartalom vonzóbbá teheti a nyelvtudás fejlesztését és a nyelvtanulás folytatását az iskola befejezése után is.

A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával, az ok-okozati viszonyokat, követelményeket feltáró feladatokkal.

Angol nyelv, normál 11. évfolyam A2+ kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	<p>Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez elegendő szókincs rugalmas alkalmazása, körülírás.</p> <p>Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a család szerepéről a társadalomban, a családi életben bekövetkező változásokról, generációs problémákról</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet</p>

<p>20 óra</p>	<p>Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők). Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célszomszágokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények megértése.</p> <p>Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a különböző öltözködési stílusirányzatokról, fogyatékkal élők integrációjáról</p> <p>Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p>Földrajz: biotermékek</p>
<p>20 óra</p>	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk</p>	<p>Hallott szöveg értése: A vidéki illetve városi életről szóló vélemények, a környezetvédelemmel kapcsolatos javaslatok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság,</p>

	<p>környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat.</p>	<p>boltban, postán, bankban). ismeretlenek útbaigazítása egy városban vagy épületen belül</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a környezetvédelemmel, állatvédelemmel kapcsolatban</p> <p>Olvasott szöveg értése: városi életről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése, környezetvédelemmel kapcsolatos cikk megértése</p> <p>Íráskészség: Esszé írása a környezetvédelemről, mit tehetünk a környezetünkért</p>	<p>életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
20 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célszágokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Iskolai élettel kapcsolat interjú, tapasztalatcsere Összefüggő beszéd: Adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása az oktatási rendszerről, az internet tanulásban betöltött szerepéről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban az iskolai napirendről, tantárgyakról, iskolán kívüli programokról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>
23 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Munkatapasztalatokról szóló beszámolók, állásinterjúk megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Felkészülésen</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>

	<p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése - időnként segítség igénybevételével. Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (munkatípusok, szükséges kompetenciák, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a pályaválasztással kapcsolatban, önéletrajz bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl munkatapasztalatokról, élményekről) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a diákmunka hasznáról, fizetésekről, életrajz írása. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek</p>	
--	---	--	--

Angol nyelv, normál 12.évfolyam B1 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
35 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és a célszágokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg megértése, a függőségek kezelésére vonatkozó tanácsok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: ruhavásárlás egy üzletben, ételrendelés telefonon, látogatás a házi orvosnál</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorséttermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

		<p>szenvedélybetegségek kialakulásáról és megelőzéséről, az egészséges életmódról és életvitelről, a stressz kezeléséről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (étrendek, egészséges életmód, szenvedélybetegségek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól, a gyorséttermek és hagyományos éttermek különbségeiről, hagyományos és alternatív gyógyászatról</p>	
<p>35 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban</p> <p>Összefüggő beszéd: Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása. Történet elmondása. Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a művészetek, sport és kommunikáció mindennapi szerepéről a társadalomban</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (sportolók életrajzáról szóló cikk, filmkritika, az internet kommunikációs világban betöltött szerepe) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>

		<p>kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása</p>	
36 óra	<p>Utazás, turizmus</p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyiralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p> <p>Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok.</p> <p>Célnyelvi kultúrák</p>	<p>Hallott szöveg értése: Részletes, összetett útbaigazítás követése, megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a turizmusról, látványosságokról</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás).</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
20 óra	<p>Tudomány és technika</p> <p>Népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában, esetleges káros hatásai</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközös hasznáról</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek haszná a mindennapokban) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>

		<p>megfogalmazása az internet kommunikációs világban betöltött szerepéről, mindennapi életünket befolyásoló tudományos felfedezésekről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban, technológiai fejlesztésekről szóló tudományos cikk) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: személyes információt, tényt, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről</p>	
13 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Postai és banki szituációk</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről pl bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése. Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a reklámok hatásairól és a fogyasztói társadalomról</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás, reklámok és a fogyasztói társadalom összefüggései) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a pénz szerepéről a mindennapokban, a vásárlási szokásokról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz</p>

IDEGEN NYELV

Nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos középiskolai nevelés-oktatás előtt

Az idegen nyelvek oktatásának alapvető célja, összhangban a Közös európai referenciakerettel (KER), a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek mindenfajta tevékenységhez, így a nyelvi tevékenységekhez is szükségesek.

A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik az idegen nyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és szövegalkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban létrehozza a közlendőjét tartalmazó szöveget.

A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forogatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Tisztában kell lenniük az egész nyelvi érintkezést átszövő szabályokkal, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági szabályok, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használatának szabályai is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. Az internet segítségével a tanulók maguk is viszonylag könnyen kerülhetnek autentikus célnyelvi környezetbe, részeseivé válhatnak az adott kultúrának, kapcsolatot teremthetnek a célnyelven beszélőkkel, ami komoly motivációs forrás lehet, és elősegítheti az autonóm tanulóvá válást. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, ezek szintén erősíthetik a motivációt.

Az idegen nyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással és az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció fontosságát. Fontos, hogy a tanulók az idegen nyelv tanulása során építeni tudjanak más tantárgyak keretében szerzett ismereteikre és személyes tapasztalataikra is. Ugyanakkor az idegen nyelvvel való foglalkozás olyan ismeretekkel, tapasztalatokkal gazdagíthatja a tanulókat, amelyeket más tantárgyak keretében is hasznosítani tudnak.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el.

Az idegen nyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető az idegen nyelv tanulásába és fordítva, az idegen nyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, sőt az idegen nyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének folyamatos fejlesztéséhez azonban szükség van a tanulásról magáról való beszélgetésre, a tanulási stratégiák kialakításában való segítségnyújtásra, az önértékelés és a társértékelés alkalmainak megteremtésére is.

A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás ugyanakkor a témák sokfélesége miatt, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget nyújt a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség kibontakozásának támogatására. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése.

A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól. A hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. Külön táblázat tartalmazza az ajánlott témaköröket, amelyben más tantárgyakkal való kapcsolódási pontok is megtalálhatók. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására.

A nyelvi előkészítő évfolyamra vonatkozó témalista azonos az élő idegen nyelvi kerettantervekben szereplő, a 9–12. évfolyamok számára ajánlott listával. A NYEK programra készült helyi tantervben kell meghatározni, hogy ezek közül mely témákat dolgozzák fel ezen az évfolyamon és milyen sorrendben, milyen mélységben foglalkoznak velük a későbbi évfolyamokon. Az ajánlott témakörök listája kitekintést tartalmaz a célnyelvi kultúrákra, ily módon biztosítja az interkulturális kompetenciák fejlesztését. Nem szabad szem elől téveszteni azt sem, hogy az idegen nyelvek tanulásának célja egyre inkább az, hogy egy közvetítő nyelv birtokába jussunk, így az is fontos feladat, hogy tanulmányaik során a célnyelvi országok mellett más kultúrákat is megismerjenek és elfogadjanak a tanulók, és olyan kommunikációs helyzeteket is ki tudjanak próbálni, amelyekben a kommunikációs partnernek sem a célnyelv az anyanyelve.

A táblázatok *Fejlesztési célok* rovata a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszra vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait tartalmazza. A táblázatok *A fejlesztés tartalma* elnevezésű része olyan tevékenységeket tartalmaz, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépültek a tartalomba.

A nyelvi előkészítő évfolyam a négy osztályos középiskolai nevelés-oktatás előtt

A 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről 9. § (7) rögzíti, hogy a középiskolákban a kilencedik évfolyamot nyelvi előkészítő évfolyam (NYEK) előzheti meg, feltéve hogy az intézmény megfelel a 20/2012. (VIII. 31.). EMMI rendeletben meghatározott feltételeknek. A rendelet 137. §-a (1-4) alapján nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatás csak abban a középiskolában folytatható, amelyik három egymást követő tanév átlagában teljesíti azt a feltételt, hogy a képzés indítását követő harmadik tanév végéig az első idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyamokon tanulók legalább hatvan százaléka a KER szerinti B2 szintű nyelvtudást igazoló, a hivatal által szervezett mérést sikeresen teljesíti. A mérés alól mentesül az a tanuló, akik a mérés időpontjáig bemutatja a célnyelvből szerzett, a KER szerinti B2 szintű nyelvtudást igazoló államilag elismert nyelvvizsga-bizonyítványát.

Amennyiben a tanulók két idegen nyelvet tanulnak, az iskolának a második idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyamot követő, a 9–12. évfolyamokon folyó nevelési-oktatási szakaszban az oktatás feltételeit oly módon kell biztosítani, hogy a képzést nyelvi előkészítő évfolyamon kezdő tanulók legalább ötven százaléka a tanulmányok befejezéséig vagy a KER szerinti B2 szintű államilag elismert nyelvvizsgát, vagy a KER szerinti B2 szintű idegennyelvtudásnak megfelelő emelt szintű érettségi vizsgát tegyen. A rendeletben megadott feltételeket először a 2012/2013. tanévben nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatásra kell alkalmazni, és a 2014/2015. tanév végéig teljesíteni kell, ennek hiányában új NYEK képzést az adott középiskola a következő tanévben nem indíthat.

A nyelvi előkészítő évfolyam, azaz a 9/Ny osztályok (20/2012., 2. § (2) b)) általános céljai megegyeznek az „Idegen nyelvek” kerettantervekben megfogalmazottakkal. Az előkészítő évben biztosított intenzív nyelvtanulás keretében a különböző háttérrel érkező tanulók esélyt kapnak tudásuk összehangolására, a felzárkózásra és az intenzív fejlődésre. A NYEK képzés közvetlen célja, hogy a nyelvi előkészítő évfolyamon a tanulók intenzív nyelvtanulással olyan nyelvtudáshoz jussanak, amely megalapozza a további négy év nyelvtanulását. A tervezéskor figyelembe kell venni azonban, hogy a nyelvi előkészítő évfolyam magas idegen nyelvi óraszámát elsősorban nem arányosan megemelt tananyagmennyiséget jelent, hanem tágabb teret biztosít az elmélyítésre, a gyakorlásra és a szilárd alapok megerősítésére.

A Nemzeti alaptantervhez hasonlóan, a közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NYEK kerettantervben is azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt Közös európai referenciakeret (KER) határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. Az idegen nyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák azonban nem mechanikusan, hanem a tanulók életkori sajátosságainak tükrében értelmezve kerültek be a kerettantervbe.

Jelen kerettanterv a nyelvi előkészítő évfolyammal induló négy osztályos gimnáziumi és szakközépiskolai képzés nyelvi előkészítő évfolyamára készült. A NYEK-nél és a 10. évfolyamnál szereplő két szintet a 20/2012. EMMI rendeletben meghatározott feltételek indokolják. Fontos, hogy az ötéves nyelvtanulási folyamat tervezésekor figyelembe kell venni az egyes tanulócsoportok szükségleteit, az év eleji szintfelmérés eredményét és a tanulók haladási tempóját. A magasabb óraszám és a rendeletben meghatározott két lehetséges kimeneti szint teret ad a differenciált, a tanulók igényeinek megfelelő oktatás megvalósítására.

A nyelvi előkészítő évfolyammal induló középiskolai oktatásban a Nemzeti alaptantervben megadottak szerint a gimnáziumokban kettő, a szakközépiskolákban egy

nyelvet kötelező tanulni, de a megfelelő feltételek megléte esetén itt is két nyelv javasolt. A második idegen nyelv tanítása legkésőbb a 9. évfolyamon meg kell, hogy kezdődjön, de javasolt már a nyelvi előkészítő évfolyamon. A kötelezően elvárt minimumszinteket az első és második idegen nyelvre a lenti táblázat foglalja össze. A megadottaktól az intézmények a megfelelő feltételek megléte esetén felfelé eltérhetnek.

	NYEK évfolyam, minimumszint	10. évfolyam, minimumszint	12. évfolyam, minimumszint
1. idegen nyelv	A2-B1	B1-B2	B2
2. idegen nyelv		A2-B1	B1-B2

Az óraszámok vonatkozásában fontos, hogy a nyelvi előkészítő évfolyammal induló nevelés-oktatás megemelt óraszámja nem elsősorban a tananyag növelésére, hanem annak tényleges elmélyítésére, a gyakorlásra szánt idő bővítésére szolgál. A több nyelvre segítségével az iskolán kívül kevesebb nyelvtanulási lehetőséggel rendelkező tanulók hátránya kompenzálható, sőt a hagyományos képzésben résztvevőkhöz képest magasabb kimeneti szint is elérhető. A kerettanterv a nyelvi előkészítő évfolyammal induló képzésre az idegen nyelvek vonatkozásában a következőket írja elő: a nyelvi előkészítő évfolyamon a rendelkezésre álló heti órakeret legalább 60 százalékát, azaz heti 18 órát kell idegennyelv-oktatásra fordítani. A heti öt testnevelés biztosítása a nyelvi előkészítő esetén is kötelező, a fennmaradó órakeret 50%-át pedig fele-fele arányban informatikai ismeretek oktatására valamint képességfejlesztésre kell fordítani.

A 9-10. évfolyamon az első idegen nyelv tanítására legkevesebb heti öt órát kell fordítani. Iskolánkban a 9-10 évfolyamokon ez heti 3 nyelvre valamint egy szakmai tantárgy idegen nyelven történő oktatása biztosítja. A 11-12. évfolyamokon a haladás függvényében minimum heti három órát kell szánni az első idegen nyelv oktatására. Ettől fölfelé az intézmények eltérhetnek. Az óraszámba beletartozhatnak a tantárgyközi integrációra felhasznált órák is, azaz lehetséges és módszertanilag javasolt az egyéb közismereti, illetve szakmai tárgyak tartalmi bevonása a nyelvtanításba, különösen az előírt kimeneti szintet a 10. évfolyamon elérő tanulók esetében. A második idegen nyelv oktatására szánt időkeretet a Nemzeti alaptanterv alapján az intézmény határozza meg, de javasolt a heti legalább 3 óra.

Az első idegen nyelvből a nyelvi előkészítő évfolyam végére a tanulóknak el kell jutniuk az európai hatfokú skála második és harmadik szintjei közé, azaz egy A2-B1 közötti tudásszintre. A magasabb óraszám lehetőséget ad az intenzív készségfejlesztésre, a felzárkózásra és a nyelvi csoportok közös, de szükség szerint differenciált haladására és az egyéni szükségletek figyelembe vételére is. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a továbbiakban minden tanuló eljusson a középiskolai tanulmányok végén minimumként előírt B2 szintre. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT fejlesztési területei és nevelési céljai a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozása során valósíthatók meg. A NYEK tág keretet nyújt annak tudatosítására a tanulóknak, hogy az idegen nyelv kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban. A tanulók motivációját növeli, ha a nyelvtanítás lehetőséget biztosít a tanulókat érdeklő tantárgyi tartalmak célnyelvi feldolgozására és a kommunikációs és információs technológiák használatára. Tudatosítani kell a nyelvtanulási és az iskolán kívüli nyelvtanulási lehetőségeit, hogy ez is segítse a tanulókat az önálló nyelvtanulóvá válás útján. A szakközépiskolákban érdemes

lehetőséget biztosítani arra, hogy a tanulók idegen nyelven is ismerkedjenek az intézmény profiljának megfelelő szakmai tartalommal is.

A NYEK évfolyamon is fontos a korosztályi sajátosságok beépítése a nyelvtanulásba. A tanárnak figyelembe kell vennie, hogy a legtöbb tanuló az önkeresés időszakát éli, kritikus önmagával szemben, erősek a kortárs csoport hatásai. Ugyanakkor építhet a tanár a tanulók nyelvi kreativitására, problémamegoldó és kritikai gondolkodására is. A nyelvoktatás sikerében meghatározóak a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés. Ugyancsak segítséget jelent számukra, ha gyakorlatot szereznek az önértékelés és a társértékelés módszereinek alkalmazásában, sikeres próbálkozásaik tudatosításában és hibáik felismerésében, azok önálló javításában. Ezekben az osztályokban mindezek koncentráltan jelennek meg a nagyobb óraszám és a nyelvtanárokkal töltött több óra miatt.

A NYEK sikerét számos tényező segítheti. Az egyik legfontosabb kulcs a tanárok megfelelő felkészítése, hiszen a NYEK csoportok nagy óraszámú történő oktatása mind szakmailag, mind emberileg nagy kihívás elé állítja a nyelvtanárokat. Javasolt, hogy az egyes csoportokat az adott idegen nyelvből egynél több nyelvtanár oktassa, így a tanári és tanulói motiváció fenntartható és erősíthető, az intenzív forma adta nehézségek jelentősen csökkenthetők. Ha egy csoporttal több tanár foglalkozik, az lehetőséget ad a tapasztalatcserére, egymás segítésére és a felelősség megosztására is. A munkamegosztás a tanulási-tanítási folyamat egészére épüljön, a különböző tevékenységeket integráltan kezelve, azaz ne legyenek például a különböző tanároknál a különböző készségek. A tanároknak folyamatosan együtt kell működniük, ebben segítségükre vannak a munka dokumentálásának eszközei, például a közösen vezetett haladási napló és a rendszeres szóbeli egyeztetések. A tanulók több különféle tanári megközelítéssel találkoznak, ezek kiegészítik és erősítik egymást. Ez a kommunikációs helyzetet közelebb viszi a valós nyelvi helyzetekhez, csökkenti az esetleges egyhangúságot, és nagyobb az esély arra is, hogy minden tanuló megtalálja a neki megfelelő nyelvtanulási módot.

A tananyagok esetében a nyelvi előkészítő évfolyam nagyobb nyelvi óraszámú miatt több lehetőség adódik kiegészítő anyagok felhasználására, ezek segítségével a tanulási motiváció tovább erősíthető, és a nyelvtanulás autentikusabbá válik. A jól kiválasztott anyagok az egyes készségek fejlesztésében nagy segítséget jelenthetnek. Az elektronikus anyagok, az IKT integrálása a nyelvtanulásba különösen fontos eszköz lehet. A nyelvi előkészítő évfolyam megfelelő tervezéssel változatos és hatékony nyelvtanulást eredményez, számos olyan tevékenységre ad lehetőséget, amelyekre az egyéb nyelvtanulási formákban általában kevesebb idő jut.

A nyelvi előkészítő évfolyam a mérés, értékelés terén is összetettebb feladatot jelent. A tanulók iskolai életében különösen nagy hangsúly kerül a nyelvtanulásra, így a folyamatos visszajelzés nagy jelentőséggel bír. A nagyobb óraszám lehetőséget ad az alapos és sokszínű értékelésre, mely mind eszközeiben (projekt munka, prezentáció stb.), mind az értékelő személyében (tanár, társ vagy a tanuló önmaga) igen változatos lehet. Az osztályozáson túl hasznos lehet a rendszeres írásbeli vagy szóbeli szöveges értékelés, például egy előre kidolgozott szempontsorral (órai munka, iskolán kívüli nyelvtanulás, házi feladat, projekt munkák stb.). A NYEK-en elérhető látványos fejlődés regisztrálásában segítség lehet az Európai nyelvtanulási napló, mellyel a tanulók maguk is dokumentálni tudják eredményességüket, így tudatosabban követhetik nyelvtudásuk erősödését. Abban is segítségükre lehet, hogy kialakuljon bennük a saját tanulásukért, fejlődésükért vállalt felelősség.

Az intenzív nyelvtanulás dinamikája eltér a szokásostól, ezért több pontra külön figyelmet kell fordítani. Különösen fontos a motiváció fenntartása, amiben segít a tanulókkal

való szoros együttműködés, a valós tanulási helyzetek megteremtése, a változatos tevékenységek. Meg kell találni az új anyag és a gyakorlás megfelelő arányát, valamint tudni kell kezelni azt a csalódást, amelyet az intenzív tanulásból fakadó látványos fejlődés későbbi (természetes) lassulása okoz.

A nyelvi előkészítő évfolyamon megnő a differenciálás jelentősége is. A NYEK elegendő teret hagy számos olyan feladatra, amelyekre a normál nyelvi képzésben nehezebb időt találni, ilyen például a tanulók fokozatos felkészítése az önálló nyelvtanulásra, vagy a nyelvtanulásnak a személyiségfejlődésre gyakorolt pozitív hatásainak kiaknázása. A nagyobb órakeret több lehetőséget kínál a „kísérletezésre”, az innovációra, új módszerek, eljárások kipróbálására. Az eredmények jól hasznosíthatók az intézmény munkájának más területein is, például más tantárgyakban is segíthetik a módszertani innovációt.

A NYEK végére a tanulók idegen nyelvi tudása lehetővé teszi, hogy a körülöttük lévő világról idegen nyelven is szerezzenek információt, és ezzel a lehetőséggel már tudatosan éljenek. A különböző célok és tartalmak idegen nyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Tudatosítani kell a tanulóknak, hogy az idegen nyelv kulcskompetencia, amely segítséget nyújt a magánéletben és a tanulásban, később a szakmai pályafutás során is az eligazodásban és a boldogulásban. A szakközépiskolákban indított előkészítő évfolyamokon érdemes lehetőséget biztosítani arra is, hogy a tanulók idegen nyelven is ismerkedjenek az intézmény profiljának megfelelő szakmai tartalommal.

9 ny. ÉVFOLYAM A2 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
50 óra	Személyes vonatkozások, család a tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Családi élet, családi kapcsolatok.	<p>Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez elegendő szókincs elsajátítása, körülírás.</p> <p>Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családtagok bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet

50 óra	<p>Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa, barátkozás formái. Ismerkedés. Családi ünnepek. Öltözködés, divat.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés, például mozi vagy buli.</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) rövid, de összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztókkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz.</p> <p>Földrajz: biotermékek</p>
50 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely általános bemutatása, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet alapszintű összehasonlítása. Állatok a környezetünkben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: A vidéki illetve városi életről szóló vélemények, a környezetvédelemmel kapcsolatos javaslatok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Ismeretlenek útbaigazítása</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság,</p>

		<p>egy városon vagy épületen belül</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: városi életről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése</p> <p>Íráskészség: Poszter/útikalauz készítése lakóhelyünkről</p>	<p>életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
50 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p>Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p> <p>Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban</p> <p>Összefüggő beszéd: Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása. Történet elmondása.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (sportolók életrajzáról szóló cikk, filmkritika) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>

		Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása	
50 óra	<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Iskolai programról szóló párbeszéd megértése, adatok kihallása. Feldolgozás feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Szóbeli interakció: Iskolai párbeszéd imitálása diákokkal Összefüggő beszéd: Iskolai élet, tantárgyak bemutatása, értékelése. Olvasott szöveg értése: Hazai, külföldi iskolarendszerről szóló olvasmány feldolgozása, reflektálás az eltérő viszonyokra Íráskészség: Általános iskola és jelenlegi iskola összehasonlítása</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
50 óra	<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyes foglalkozásokat gyakorló emberek bemutatkozás, ez alapján egyszerű táblázat kitöltése (munkahely, kereset, fizetés stb.) Szóbeli interakció: Interjú különböző szakmákban dolgozókkal Összefüggő beszéd: Szülők, ismerősök foglalkozásainak jellemzése, értékelése, esetleg összevetése saját tervekkel. Olvasott szöveg értése: Nyári munkaélményről beszámoló feldolgozása Íráskészség: Jelentkezés egy diákmunkára</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka</p>
50 óra	<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, süte-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek,</p>	<p>Hallott szöveg értése: Alapvető ételeket bemutató szöveg alapján szókincsépítés Szóbeli interakció: Párbeszéd étteremben, ételrendelés, rendelt ételértékelés Összefüggő beszéd: Étkezési szokások, a magyar konyha rövid bemutatása Olvasott szöveg értése: Egy külföldi ország ételeit bemutató szöveg feldolgozása Íráskészség: Kedvenc ételük elkészítéséről szóló bemutató</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek. <i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.</p>

	sérülések, baleset. Életmód nálunk és más országokban.		
50 óra	<i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.	Hallott szöveg értése: Nyaraláson elhangzott párbeszéd alapján igaz/hamis állítások Szóbeli interakció: Nyaralás tervezés, érvelés Összefüggő beszéd: Legjobb nyaralásuk bemutatása Olvasott szöveg értése: Álomnyaralásról szóló szöveg feldolgozása, összevetése saját élményekkel, álmokkal Íráskészség: Saját álomnyaralás alkalmával írt levél	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.
50 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	Hallott szöveg értése: Egy banki beszélgetés alapján szókincsépítés Szóbeli interakció: Vásárlás ruhaboltban Összefüggő beszéd: Saját pénzügyi értékrendjük rövid bemutatása, érvelés hogy mire mennyit költenek, költenének szívesen Olvasott szöveg értése: Vásárlási szokások külföldi országokban és itthon. összehasonlítás és értékelés Íráskészség: Egy nyaralásról írt levél, melyben a költségekről panaszkodnak	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Matematika:</i> alpműveletek, grafikonok értelmezése. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.
40 óra	Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés formái A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.	Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök hasznáról, elsősorban számítógép, televízió Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek használat)	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.

		<p>mindennapokban) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Levél barátnak, melyben a legújabb telefonról, tévéről számolnak be</p>
--	--	---

9. ny évfolyam B1 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
49	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése Hosszabb használati utasítások, információk, instrukciók Szövegkiegészítés</p> <p>Szóbeli interakció Situációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd</p> <p>Összefüggő beszéd család bemutatása (prezentáció) képleírás, minden napos cselekvések bemutatása,</p> <p>Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség hagyományos és elektronikus levelek, üzenet,</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</i></p> <p><i>Etika: generációk kapcsolata, családi élet.</i></p>

65	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban</p>	<p>Hallott szöveg értése</p> <p>Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján szövegkiegészítés, a célnyelvi kultúrát bemutató multimédiás anyagok dalok, versek, filmek</p> <p>Összefüggő beszéd Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban párbeszéd, szituációs szerepjátékok</p> <p>Szóbeli interakció Szituációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd</p> <p>Olvasott szöveg értése</p> <p>A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p> <p>Íráskészség plakát, hirdetés, élménybeszámoló</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> különböző kultúrák mítoszai, mondái; a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
	<i>Az iskola</i>	Hallott szöveg értése	

65	<p>Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban.</p>	<p>több feleletválasztós feladatok hallás után, beszélgetésekből kivett információk, személyek beszélgetése alapján való beazonosítása</p> <p>Szóbeli interakció szituációs szerepjátékok, kép alapú megbeszélés, képleírás, Iránymutatás - követés</p> <p>Összefüggő beszéd Adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) összefüggő vélemény kifejtése, prezentáció, projektmunka</p> <p>Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p> <p>Íráskészség leírás, baráti levél,</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
65	<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban.</p>	<p>Hallás utáni szövegértés Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg megértése hallott szöveg alapján Hagyományos ételek és étkezési szokások több feleletválasztós feladatok hallás után, beszélgetésekből kivett információk, személyek beszélgetése alapján való beazonosítása</p> <p>Szóbeli interakció</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés szerepe, relaxáció.</p>

	<p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>szituációs szerepjátékok, kép alapú megbeszélés, képleírás</p> <p>Összefüggő beszéd Adott témáról (ételek, étkezési szokások, receptek, napi étkezések) összefüggő vélemény kifejtése, prezentáció, projektmunka</p> <p>Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p> <p>Íráskészség leírás, baráti levél, meghívás,</p>	
65	<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p>Hallott szöveg értése több feleletválasztós feladatok hallás után, beszélgetésekből kivett információk, személyek beszélgetése alapján való beazonosítása</p> <p>Szóbeli interakció Szituációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd</p> <p>Összefüggő beszéd Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, vendéglőben, büfében,</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>

		<p>párbeszéd, szituációs szerepjátékok</p> <p>Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p> <p>Íráskészség plakát, hirdetés, élménybeszámoló képeslap, email,</p>	
65	<p><i>A munka világa</i> Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, köteleességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p>	<p>Hallás utáni szövegértés Munkatapasztalatokról szóló beszámoló, állásinterjú megértése hallott szöveg alapján Felkészülésen alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése - időnként segítség igénybevétele. Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése</p> <p>Szóbeli interakció Szituációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd</p> <p>Összefüggő beszéd A témához kapcsolódó szöveg (pl. munkatapasztalatokról, élményekről) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Olvasott szöveg értése</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>

		<p>A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a diákmunka hasznáról, fizetésekről, Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek</p>	
65	<p><i>Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan - Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése több feleletválasztós feladatok hallás után, beszélgetésekből kivett információk, személyek beszélgetése alapján való beazonosítása Szóbeli interakció Szituációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd</p> <p>Összefüggő beszéd Adott témáról (otthon, lakás, városi és vidéki élet) napirend) összefüggő vélemény kifejtése, prezentáció, projektmunka</p> <p>Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek.</i> lakóhely és környék hagyományai. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

		Íráskészség leírás, baráti levél, meghívás	
65	<i>Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában	Hallott szöveg értése több feleletválasztós feladatok hallás után, beszélgetésekből kivett információk, személyek beszélgetése alapján való beazonosítása Szóbeli interakció Szituációs szerepjátékok, társalgás, párbeszéd Összefüggő beszéd Adott témáról összefüggő vélemény kifejtése, prezentáció, projektmunka Olvasott szöveg értése A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás szöveg részek összeillesztése Íráskészség leírás, baráti levél, meghívás	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyei és kockázata, a netikett alapjai, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.

9ny évfolyamot követő 9. ÉVFOLYAM B1 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
21 óra	Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok.	Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez	Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet

		<p>elegendő szókinccs rugalmas alkalmazása, körülírás.</p> <p>Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	
21 óra	<p>Ember és társadalom Ember külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Ember közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények megértése.</p> <p>Szöbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p>Földrajz: biotermékek</p>

		információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).	
21 óra	Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben.	Hallott szöveg értése: A vidéki illetve városi életről szóló vélemények, a környezetvédelemmel kapcsolatos javaslatok megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl. boltban, postán, bankban). ismeretlenek útbaigazítása egy városban vagy épületen belül Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: városi életről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése Íráskészség: Esszé írása a környezetvédelemről, a világot érintő globális problémákról	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.
21 óra	Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.	Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban. Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámoló, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban Összefüggő beszéd: Az	Földrajz: más népek kultúrái. Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene. Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.

		<p>érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása. Történet elmondása.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (sportolók életrajzáról szóló cikk, filmkritika) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása</p>	
24 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközös hasznáról</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek haszna a mindennapokban) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: személyes információt, tény, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, internetes</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>

		bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről	
--	--	---	--

10. ÉVFOLYAM B1+-B2 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
21 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Iskolai étellel kapcsolat interjú, tapasztalatcsere Összefüggő beszéd: Adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban az iskolai napirendről, tantárgyakról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>
21óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: ruhavásárlás egy üzletben, ételrendelés telefonon, háziorvosnál</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorséttermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

		<p>témához kapcsolódó szöveg (étrendek, egészséges életmód) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól, a gyorséttermek és hagyományos éttermek különbségeiről</p>	
21 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Munkatapasztalatokról szóló beszámolók, állásinterjúk megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Felkészülésen alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése - időnként segítség igénybevételével. Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (munkatípusok, szükséges kompetenciák, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl munkatapasztalatokról, élményekről) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a diákmunka hasznáról, fizetésekről, Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>
21 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Postai és</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz</p>

	<p>gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p>	<p>banki szituációk</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről pl bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a pénz szerepéről a mindennapokban, a vásárlási szokásokról</p>	
<p>104 óra</p>	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Részletes, összetett útbaigazítás követése, megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szöbeli interakció: Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

élményekről, eseményekről
(pl. utazás).

11. ÉVFOLYAM B2 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
21 óra	Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban	Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez elegendő szókincs rugalmas alkalmazása, körülírás. Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a család szerepéről a társadalomban, a családi életben bekövetkező változásokról, generációs problémákról Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása	Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet
21 óra	Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.	Hallott szöveg értése: Emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények megértése. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás	Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz. Földrajz: biotermékek

	<p>Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők). Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a különböző öltözködési stílusirányzatokról, fogyatékkal élők integrációjáról</p> <p>Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).</p>	
21 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a</p>	<p>Hallott szöveg értése: A vidéki illetve városi életéről szóló vélemények, a környezetvédelemmel kapcsolatos javaslatok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

	<p>szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat. Globális kihívások</p>	<p>(pl. boltban, postán, bankban). ismeretlenek útbaigazítása egy városon vagy épületen belül</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a környezetvédelemmel, állatvédelemmel kapcsolatban</p> <p>Olvasott szöveg értése: városi életről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése, környezetvédelemmel kapcsolatos cikk megértése</p> <p>Íráskészség: Esszé írása a környezetvédelemről, a világot érintő globális problémákról</p>	
<p>21 óra</p>	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célszágokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Iskolai élettel kapcsolat interjú, tapasztalatcsere</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása az oktatási rendszerről, az internet tanulásban betöltött szerepéről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

		írásban az iskolai napirendről, tantárgyakról, iskolán kívüli programokról	
24 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: Munkatapasztalatokról szóló beszámolók, állásinterjúk megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szöbéli interakció: Felkészülésen alapuló interjú, az információk ellenőrzése, megerősítése - időnként segítség igénybevételével. Előre elkészített kérdőív alapján strukturált interjú készítése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (munkatípusok, szükséges kompetenciák, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a pályaválasztással kapcsolatban, önéletrajz bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl munkatapasztalatokról, élményekről) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a diákmunka hasznáról, fizetésekről, életrajz írása. Tényszerű információt nyújtó, illetve kérő levelek és e-mail-ek</p>	Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően

12. ÉVFOLYAM B2+ kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
21 óra	Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az	Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg megértése, a függőségek kezelésére vonatkozó tanácsok megértése hallott	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

	<p>egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: ruhavásárlás egy üzletben, ételrendelés telefonon, házi orvosnál</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorséttermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a szenvedélybetegségek kialakulásáról és megelőzéséről, az egészséges életmódról és életvitelről, a stressz kezeléséről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (étrendek, egészséges életmód, szenvedélybetegségek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól, a gyorséttermek és hagyományos éttermek különbségeiről, hagyományos és alternatív gyógyászatról</p>	
<p>21 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció</p>	<p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p> <p>Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció:</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene.</p>

	<p>szerpe a mindennapokban. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban</p>	<p>Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban</p> <p>Összefüggő beszéd: Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása. Történet elmondása. Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a művészetek, sport és kommunikáció mindennapi szerepéről a társadalomban</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (sportolók életrajzáról szóló cikk, filmkritika, az internet kommunikációs világban betöltött szerepe) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása</p>	<p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
<p>21 óra</p>	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi kultúrák</p>	<p>Hallott szöveg értése: Részletes, összetett útbaigazítás követése, megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

		<p>tapasztalatok, élmények) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a turizmusról, látványosságokról</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámoló, turisztikai látványosságokról szóló leírások) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás).</p>	
21 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök hasznáról</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek haszná a mindennapokban) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása az internet kommunikációs világban betöltött szerepéről, mindennapi életünket befolyásoló tudományos felfedezésekről</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban, technológiai fejlesztésekről szóló tudományos cikk)</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élelőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>

		<p>megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: személyes információt, tényt, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről</p>	
24 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Postai és banki szituációk</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről pl bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása az üzleti világról, reklámok hatásairól és a fogyasztói társadalomról</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás, reklámok és a fogyasztói társadalom összefüggésrendszere) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a pénz szerepéről a mindennapokban, a vásárlási szokásokról</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek; a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz</p>

Kerettanterv a két tanítási nyelvű középiskolai célnyelvi oktatáshoz

Bevezetés

A célnyelv oktatásának alapvető célja – a KER-rel összhangban – a tanulók célnyelvi kommunikatív kompetenciájának megalapozása és fejlesztése. A kommunikatív nyelvi kompetencia szorosan összefonódik az általános kompetenciákkal, vagyis a világról szerzett ismeretekkel, a gyakorlati készségekkel és jártasságokkal, valamint a motivációval, amelyek minden tevékenységhez, így a nyelvi kommunikációhoz is elengedhetetlenek. A korszerű idegennyelv-oktatás a nyelvhasználó valós szükségleteire épül, ezért tevékenységközpontú. Olyan helyzetekre készíti fel a tanulókat, amelyek már most vagy a későbbiek során várhatóan fontos szerepet játszanak életükben. A nyelvtanulási folyamat középpontjában a cselekvő tanulók állnak, akik a célnyelv segítségével kommunikatív feladatokat oldanak meg. A feladatok megoldása során receptív, produktív, illetve interaktív nyelvi tevékenységeket végeznek. A tanulási folyamat szervezésében nagy jelentősége van a kooperatív feladatoknak és a projektmunkának, amelyek szintén erősíthetik a motivációt. Mivel a valóságban a legtöbb megoldandó feladat több készség együttes alkalmazását teszi szükségessé, ezeket integráltan tanítjuk.

A két tanítási nyelvű középiskolai oktatás az idegen nyelvi képzés kiemelten kezelt, speciális területe, ahol a célnyelv tanulása és a célnyelven történő tanulás egyidejűleg történik. Ez a komplex képzési forma az átlagnál nagyobb terhet ró a tanulókra, ezért csak azoknak a tanulóknak javasolt, akik tudják vállalni az ezzel járó extra terhelést.

Ennek a képzési formának a legfőbb célja az, hogy az általános iskolában a nyelvtanulással kapcsolatban kialakult pozitív attitűdöt megerősítse, biztosítsa a célnyelv minél magasabb szintű elsajátítását, és megalapozza a további nyelvek sikeres tanulását. Ehhez szükséges a folyamatos megerősítés, a pozitív tanári visszajelzés, amely fokozza a tanulók önbizalmát, így magabiztosabban vesznek részt a szóbeli és az írásbeli kommunikációban.

A két tanítási nyelvű középiskolai oktatást is a valós kommunikációs helyzeteken alapuló nyelvtanulás jellemzi. A tanulók fejlettségi szintjüknek, életkori sajátosságaiknak megfelelő, ugyanakkor kihívást jelentő, érdekes tevékenységekben vesznek részt. A célnyelvvel minden esetben valamilyen kommunikációs szituációban, kontextusban találkoznak. A középiskolai nyelvoktatásban a tanár és a tanuló támaszkodhat az általános iskolában elsajátított nyelvtanulási készségekre és stratégiákra, amelyeket közösen fejlesztenek tovább. A mindennapi nyelvhasználatban, ezért a nyelvtanulásban is, fontos szerepet játszanak a szövegértelmezési és -alkotási stratégiák. A recepció során a nyelvhasználó, illetve a nyelvtanuló észleli az írott vagy hallott szöveget, azonosítja mint számára lényegeset, felfogja mint nyelvi egységet és összefüggésében értelmezi. A produkció során megtervezi és szóban vagy írásban megalkotja mondandóját. A sikeres kommunikáció érdekében a tanulóknak meg kell ismerniük, és használniuk kell azokat a nyelvi eszközöket, amelyekből és amelyekkel helyesen megformált, értelmes mondanivaló alakítható ki. Tisztában kell lenniük a mondanivaló szerveződésének, szerkesztésének elveivel, hogy koherens nyelvi egységgé formálhassák közlendőjüket. Ismerniük kell azokat az eszközöket és forogatókönyveket, amelyekkel sikeresen megoldhatók a különféle kommunikációs helyzetek. Fel kell ismerniük, hogy minden nyelvi érintkezést szabályok szőnek át, amelyek a nemek, korosztályok, társadalmi csoportok között különböző alkalmakkor szabályozzák az érintkezést. Ide tartoznak a nyelvi udvariassági formák, rituálék és a helyzetnek megfelelő hangnem használata is.

A nyelvtanítás során törekedni kell arra, hogy a hallott vagy olvasott szöveg autentikus, a feladatvégzés szempontjából hiteles legyen. A két tanítási nyelvű képzésben részt vevő tanulók több közismereti vagy szakmai tantárgyat célnyelven sajátítanak el, és az általános képzésben részesülő tanulóknál lényegesen több autentikus hangzó és írott szöveget dolgoznak fel. A tanulók az intenzíven fejlődő nyelvtudásuknak köszönhetően egyre összetettebb tartalmú és magasabb nyelvi szintű autentikus anyagokat ismernek meg, ami a célnyelv használatát élményszerűvé teszi.

A két tanítási nyelvű oktatásban az anyanyelvi lektornak nagy szerepe van a mindennapi szóhasználat, a kommunikációs készség kialakításában, fejlesztésében. Munkája révén a tanulók nyelvhasználata természetessé válik, gyakorlatot szereznek az anyanyelvi beszélő megértésében és a kizárólag célnyelvi kommunikációban. Az anyanyelvi lektor másik feladata a kultúraközvetítés és az interkulturális kompetencia fejlesztése. Közreműködésével autentikus szituációk alakulnak ki az osztályteremben, a tanulók kommunikációja gördülékenyebbé válik, és folyamatosan érzékelik nyelvi fejlődésüket. A célnyelvű kommunikáció során meghatározó jelentőségű a nyelvekkel, a nyelvtanulással, az idegen nyelveket beszélő emberekkel és a más kultúrákkal kapcsolatos pozitív attitűd, ami magában foglalja a kulturális sokféleség tiszteletben tartását és a nyelvek, valamint a kultúrák közötti kommunikáció iránti nyitottságot.

A nyelvtanulás tartalmára vonatkozóan a NAT hangsúlyozza a tantárgyközi integráció kiemelt szerepét. A két tanítási nyelvű oktatás esetében az integráció lehetőségét növeli, hogy a tanulók néhány közismereti vagy szakmai tantárgyat célnyelven dolgoznak fel. Ezáltal nyilvánvalóvá válik számukra a nyelvtanuláson kívüli nyelvhasználat és nyelvtudás fontossága. Lényeges, hogy a tanulók a célnyelv elsajátítása során építsenek meglévő ismereteikre, személyes tapasztalataikra, és fedezzék fel, hogy a célnyelvi és a tantárgyi tudás szoros kölcsönhatásban van egymással, és számos területen alkalmazható.

Az egész életen át tartó tanulás szempontjából kiemelkedő jelentősége van a nyelvtanulási stratégiáknak, amelyek ismerete és alkalmazása segíti a tanulókat abban, hogy nyelvtudásukat önállóan ápolják és fejlesszék, valamint hogy újabb nyelveket sajátítsanak el. A két tanítási nyelvű képzésben résztvevők számára a NAT minden képzési szakaszra meghatározza a minden tanuló számára kötelező minimumszinteket, emellett kitér az emelt szintű képzésben részesülő tanulókkal szemben támasztott követelményekre is. A két tanítási nyelvű iskolák követelményeit az „Irányelvek” szabályozza. A közműveltségi elemeket a tantárgy egyedi jellemzői miatt a NAT-ban és az „Irányelvekben” azok a nyelvi szintek és kompetenciák testesítik meg, amelyeket a nemzetközi gyakorlatban és az érettségi követelményrendszerben mérceként használt KER határoz meg. A nyelvi kompetenciák komplex fejlesztéséhez az ajánlott témakörök kínálnak kontextust. A célnyelvi kerettanterv a KER-ben leírt készségek alapján határozza meg a nyelvtanulás fejlesztési egységeit, ezek a hallott és olvasott szöveg értése, a szóbeli interakció, az összefüggő beszéd és az íráskészség. A KER-ben meghatározott nyelvi szintek és kompetenciák a tanulók életkori sajátosságaival összhangban kerültek be a kerettantervbe. A NAT és az Irányelvek általános nevelési és fejlesztési célkitűzése a középiskolai tanulmányok befejezésének idejére a KER szerinti C1 nyelvi szint,

A két tanítási nyelvű középiskolai oktatás a 9–12. évfolyamon zajlik. Négy évfolyamos két tanítási nyelvű középiskolai oktatásban azok a tanulók vesznek részt, akik két tanítási nyelvű általános iskolában tanulták a célnyelvet és/vagy nyelvtudásuk eléri az A2–B1-es nyelvi szintet. Ezek a tanulók a 8. osztály elvégzése után a két tanítási nyelvű középiskola 9. évfolyamán kezdik meg tanulmányaikat.

A négy évfolyamos képzést megelőzheti egy előkészítő évfolyam, amennyiben a tanulók nem érik el az A2–B1 szintet, azaz nyelvtudásuk nem teszi lehetővé, hogy célnyelven tanulják az iskola helyi tantervében meghatározott közismereti vagy szakmai

tantárgyakat. A kerettanterv a két tanítási nyelvű középiskola fejlesztési céljainak és követelményeinek eléréshez a 9–10. évfolyamon heti 6, 11–12. évfolyamon heti 5 célnyelvi órát biztosít. Az iskola a tanulók előképzettségétől, hozott nyelvismeretétől függően előkészítő évfolyamot szervezhet, amelyre évi 648 (heti 18) óra áll rendelkezésre. Az „Irányelvek” lehetővé teszi, hogy az intézmény a célnyelv tanulására megszabott órakeretet átcsoportosítsa az évfolyamok között.

A két tanítási nyelvű középiskola fejlesztési céljait és követelményeit a 10. és a 12. évfolyam végére írja elő az „Irányelvek” és a kerettanterv. A rugalmas felzárkóztatás érdekében, valamint amiatt, hogy az egyes nyelvek alapszintű elsajátítása nem egyforma tempóban történik, az esetleges előkészítő évfolyam kimeneti szintjét nem határozza meg a dokumentum, de a célnyelven tanult tantárgyak elsajátításához szükséges nyelvi szintet el kell érniük a tanulóknak.

Az öt évfolyamos két tanítási nyelvű középiskola előkészítő évének helyi tantervét úgy kell e kerettanterv alapján elkészíteni, hogy az előkészítő évre megadott szintek közül a tanulók előképzettségének, nyelvi szintjének megfelelőről induljon az oktatás. A célnyelvi kommunikatív kompetencia fejlesztése szoros kapcsolatban áll a NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákkal. A kommunikatív nyelvi kompetencia több ponton érintkezik az anyanyelvi kompetenciával. A szövegalkotás, szövegértelmezés, szóbeli és írásbeli kommunikáció számos készségeleme átvihető a célnyelv tanulásába és fordítva, a célnyelv tanulása során elsajátított kompetenciák hasznosak az anyanyelvi kommunikáció területén. A két terület erősítheti egymást, olyannyira, hogy megfelelő módszerek alkalmazása esetén az is lehet sikeres nyelvtanuló és nyelvhasználó, akinek hiányosak az anyanyelvi ismeretei, és a célnyelv tanulása segíthet abban, hogy tudatosabbá váljon az anyanyelv használata.

Csakúgy, mint a többi tantárgy, a célnyelvek esetében is elmondható, hogy az önálló tanulás képességének kialakításában hasznos segítséget nyújt a modern technika, az interneten található autentikus szövegek, a direkt és indirekt nyelvtanulási lehetőségek sokasága. Míg korábban csak az írott és a hallott szöveg megértésének fejlesztését támogatta az internet, ma már számos lehetőség kínálkozik a produktív nyelvhasználatra is. Az ingyen elérhető autentikus hanganyagok és videók, képek, szótárak, interaktív feladatok mellett az írott és a szóbeli csevegés, a fórumozás és a blogolás is élményszerű nyelvtanulásra ad alkalmat. Az önálló tanulás képességének állandó fejlesztéséhez szükség van arra, hogy a tanulók beszélgethessenek a tanulásról magáról, segítséget kapjanak a tanulási stratégiák elsajátításában, és lehetőségük legyen gyakorolni mind az önértékelést, mind a társértékelést. A nyelvtanítás sikerében fontos szerepet játszik a nyelvtanulók ismereteinek, érdeklődésének, igényeinek, nyelvi és nem nyelvi készségeinek bekapcsolása a tanulási folyamatba. A nyelvtanulás a témák sokféleségének köszönhetően, valamint azért, mert minden más tantárgynál több lehetőséget kínál a beszélgetésre, kiválóan alkalmas a személyiség fejlesztésre. A siker másik kulcsa a folyamatos pozitív megerősítés, a tanulók önmagukhoz mért fejlődésének elismerése. A táblázatokban megjelenő *fejlesztési egységek* (a hallott szöveg értése, szóbeli interakció, összefüggő beszéd, az olvasott szöveg értése és az íráskészség) a valóságban nem különíthetők el egymástól, a hatékony nyelvtanítás feltétele, hogy a különböző készségek fejlesztése mindig integráltan történjen, úgy, ahogy azok a valós kommunikációs helyzetekben előfordulnak. Ezért nem szerepelnek óraszámok a fejlesztési egységek mellett. A *Fejlesztési célok* rovat a nyelvtanítás aktuális életkori szakaszára vonatkozó, az adott kompetenciával kapcsolatos fejlesztés céljait sorolja fel. A *fejlesztés tartalma* olyan tevékenységeket mutat be, amelyek segítségével az adott nyelvi fejlesztés megvalósítható, így ezek követelményként is felfoghatók. A nyelvtanulási és nyelvhasználati stratégiák szervesen beépülnek a tartalomba.

Külön táblázat ismerteti az ajánlott témaköröket, és a kapcsolódási pontokat a közismereti tantárgyakkal. A tanulócsoporthoz más tantárgyakat tanító tanárokkal való

együttműködés elevenebbé, aktuálisabbá és érdekesebbé teszi a nyelvtanulást, mert lehetőséget nyújt a témák, témakörök természetes, életszerű összekapcsolására. Két témalista készült, egy az előkészítő szakaszra, egy pedig a 9–12. évfolyamra. Az ajánlott témák feldolgozásának sorrendjét, elmélyítésük, bővítésük idejét az adott intézmény helyi tanterve határozza meg. Ez a spirális felépítés alapozza meg, hogy a tanulók a B2 kimeneti szint elérésekor képesek legyenek bármelyik témáról a megfelelő részletességgel és színvonalon megnyilvánulni. A célnyelvek tanulásának fő célján, egy idegen nyelv magas szintű elsajátításán túl az is fontos feladat, hogy a tanulók a célnyelvi országok civilizációja mellett más kultúrákat is megismerjenek, elfogadjanak, és olyan kommunikációs helyzeteket is kipróbálhassanak, amelyekben a kommunikációs partnernek sem anyanyelve a célnyelv.

A kerettanterv az előkészítő évfolyamon, majd kétéves fejlesztési ciklusokra bontva a fejlesztési egységek céljaiból és tartalmából kiindulva határozza meg a *fejlesztés várható eredményét*, kapcsolódva a szakasz végére előírt KER-szinthez.

II. Előkészítő évfolyam

Az előkészítő szakaszban nagyon intenzíven foglalkoznak a tanulók a célnyelvvel. Ez nyújt lehetőséget az célnyelvi, valamint az általános nyelvtanulási készségek és stratégiák gyors és hatékony továbbfejlesztésére. A két tanítási nyelvű középiskolába különböző nyelvi felkészültséggel érkező tanulók az előkészítő évfolyam végére ideális esetben eljutnak a B1 szintre, hogy ugyanolyan eredményesek lehessenek a célnyelven tanult tantárgyak elsajátításában, mintha anyanyelvükön tanulnák azokat. Az első, előképzettségtől független egységes kimeneti követelményszintet – akár szerveznek előkészítő évfolyamot, akár nem – a 10. évfolyam végére határozza meg a kerettanterv.

A célnyelvek tanításába a tantárgy jellegéből adódóan minden egyéb kulcskompetencia és a NAT-ban megfogalmazott nevelési cél beépíthető. A különböző célok és tartalmak célnyelvi fejlesztésében segítenek eligazodni a témakörök táblázatában megadott kapcsolódási pontok. Ebben a képzési szakaszban a NAT *fejlesztési területei és nevelési céljai* a tanulók életéhez és környezetéhez kapcsolódó témák feldolgozásán keresztül valósulnak meg. Az előkészítő szakaszban is fontosak a korosztályi sajátosságok (az önkeresés, az önkritikusság, a kortárs csoport hatásai), amelyekre a tanárnak szintén építenie kell a nyelvi kreativitás, a problémamegoldó és a kritikai gondolkodás erősítése mellett. A nyelvoktatás sikerét meghatározzák a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek. A motiváció fenntartása ebben a szakaszban különösen fontos, hiszen a tanulók az átlagnál sokkal több célnyelvi órán vesznek részt, ezért különös jelentősége van a változatos interakciós formáknak, a személyre szabott differenciált fejlesztésnek, a nyelvi órák elfogadó légkörének, a pozitív visszajelzéseknek, a konstruktív támogatásnak, valamint a tanulók számára is átlátható értékelésnek.

A kerettanterv az előkészítő szakaszra A1, A2, B1 szinten adja meg a fejlesztési táblázatokat. A tanulók előzetes tudásának figyelembevételével ezek alapján kell meghatározni a kiinduló szintet. Iskolánkban A1 illetve B1 kimeneteli szinthez igazítva állítottuk össze a helyi tantervet. Az A2 szintű tanulók az előzetes felmérés alapján kerülnek be vagy az A1-es vagy a B1-es csoportba

A1 kimeneteli szint

9kny évfolyam A1 kimeneteli szint

Óraszám	Témakör	Fejlesztési egységek	Kapcsolódási pontok
40 óra	<p>Személyes vonatkozások, család: a tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: párbeszéd/monológok bemutatkozásról, megismerkedésről.</p> <p>Szóbeli interakció: bemutatkozás, személyes adatokra való rákérdezés, válaszadás, rövid betanult párbeszéd, fix szófordulatok alkalmazása, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: előre betanult szöveg alapján való bemutatkozás és családtag bemutatása, memoriterek.</p> <p>Olvasott szöveg értése: írott bemutatkozások, családtagok és egyének leírásának értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben.</p> <p>Íráskészség: rövid bemutatkozó szöveg, - levél minta alapján való létrehozása, internetes profil írása, formanyomtatványok kitöltése alapvető személyes adatokkal (pl. tagsági kártya, szállodai bejelentkezőlap).</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</p> <p>Etika: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p> <p>Földrajz: országok és nemzetiségek nevei a célnyelven, valamint azok fővárosai.</p> <p>Informatika: internetes profil létrehozása, blogírás a nyelvtanulásról</p>

<p>44 óra</p>	<p>Ember és társadalom: emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulók segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: párbeszéd barátkozásról, barátok között, emberek leírása és azok felismerése képről.</p> <p>Szóbeli interakció: új barátok szerzése, szituációs játékokban, a külső leírása, képleírás, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló magát és családtagját részletesen jellemzi előre betanult szöveg alapján, memoriter, az ideális és a legrosszabb barát/házastárs/osztálytárs/kolléga jellemrajza előre betanult szöveg alapján, memoriter.</p> <p>Olvasott szöveg értése: írott leírások a világ népeiről, szokásairól, ünnepeiről, ezeknek az értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben.</p> <p>Íráskészség: rövid bemutatkozószöveg, - levél minta alapján való létrehozása, internetes profil írása, a család és tagjainak a jellemzése minta alapján, egyes ünnepek, szokások leírása, szintén minta alapján.</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás. Földrajz: biotermékek, a saját és a célország részletes ismertetése (fővárosok, földrajzi egységek, népesség, nagyvárosok)</p>
---------------	--	---	--

<p>30 óra</p>	<p>Környezetünk: az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések élőhelyekről, városokról, idő-járásjelentés (autentikus forrás!).</p> <p>Szövegi interakció: ingatlanügynök és vásárló közötti szituációs gyakorlatok, szerepjátékok, képleírás, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló otthonának való bemutatása szűkebb (maga a lakás/ház) és tágabb (város, városrész) értelemben minták alapján, olvasott szövegek összegzése szóban, veszélyeztetett /védett, avagy veszélyes fajok bemutatása projektmunkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven.</p> <p>Íráskészség: lakóhely, környezet, éghajlat és kedvenc évszak bemutatása minta alapján.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom. Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége. Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p>
---------------	---	---	--

<p>30 óra</p>	<p>Az iskola: saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás fontossága, szerepe az iskolában, az tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, dal.</p> <p>Szóbeli interakció: órarendre való rákérdezés, szituációs gyakorlatok, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló iskolájának, tantárgyainak, órarendjének, csengetési rendjének és kedvenc tantárgyának a bemutatása, a célország híres iskoláinak bemutatása olvasott szövegek alapján, memoriterek, annak kifejtése, hogy miért is tanul az illető idegennyelvet, céljainak megfogalmazása, részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, hirdetések, szórólapok, honlapok (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: az iskola bemutatása és a tanuló céljainak megfogalmazása minta alapján.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p> <p>Célnyelvi Civilizáció: a célország oktatási rendszere/egységei és vizsgarendszere.</p>
---------------	--	---	---

<p>30 óra</p>	<p>A munka világa: diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, köteleességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján foglalkozások kontextualizálása és beazonosítása.</p> <p>Szóbeli interakció: állásra való jelentkezés, állásinterjú, szituációs gyakorlatok, konkrét foglalkozásokhoz köthető szituációk eljátszása, érvelés.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló szüleinek a foglalkozása, illetve saját választott foglalkozásának bemutatása olvasott szövegek alapján, memoriterek, annak kifejtése, hogy miért választja azt a jövőbeli foglalkozást, céljainak megfogalmazása, részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, hirdetések, szórólapok, honlapok (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: rövid hivatalos levél, amelyben a tanuló diák-, vagy nyári munkára jelentkezik, részben minta alapján.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció és munka.</p>
---------------	--	--	--

<p>30 óra</p>	<p>Életmód: napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog, stb.).</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján foglalkozások kontextualizálása és beazonosítása, dal.</p> <p>Szóbeli interakció: tanácsadás, étel vásárlása, étteremben való rendelés, szerepjáték, előre betanult párbeszéd alapján, majd a paradigmák használatával új, önálló párbeszéd létrehozása, szituációs gyakorlatok az orvsnál, panaszok elmondása/kikérdezése.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló szüleinek életmódja, napi rutinja, vers, rigmusok, memoriterek, kedvenc ételek elkészítése, receptek, a nemzeti konyha bemutatása és összevetése a célországéval, eltérő étkezési szokások és időpontok bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, receptek, információhiányon alapuló páros gyakorlatok (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: receptírás, tanácsadás/tanácskérés levélben.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p> <p>Fizika: mértékegységek átváltása (pl. gramm – kilógramm, Celsius – Fahrenheit).</p>
---------------	--	---	---

<p>30 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás: szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján szabadidős tevékenységek beazonosítása.</p> <p>Szöveli interakció: program javaslása és szervezése a társunkkal, jegyvásárlás, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló szabadidős tevékenységeinek bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb kifejtendő kérdésekre a válasz beazonosítása a szövegben, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, reklámok, információhiányon alapuló páros gyakorlatok (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: saját szabadidőklub hirdetési felhívása, reklámírás.</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság, blogírás szabadidős klub tevékenységeiről.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői, a célország honos sportágai és azok szabályai.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
---------------	--	--	--

<p>30 óra</p>	<p>Utazás, turizmus: a közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyiralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, rövidebb párbeszéd (utazás szervezése, foglalás, szállodába való bejelentkezés).</p> <p>Szóbeli interakció: utazás foglalása, szállodai szoba foglalása, bejelentkezés előre megírt párbeszéd alapján és a tanult paradigmák felhasználásával saját párbeszéd alkotása, jegyvásárlás, szituációs gyakorlatok, érvelés.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló legjobb/legrosszabb nyaralásának bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként, turisztikai látványosságok, szállodák bemutatása projektmunkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz-hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb-hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel.</p> <p>Íráskészség: élménybeszámoló írása, naplóvezetés, képeklapírás.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben.</p> <p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
---------------	--	---	---

<p>30 óra</p>	<p>Tudomány és technika: népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet a személyes és szakmai életben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven.</p> <p>Szöbeli interakció: technikai eszközök vásárlása, meghibásodás miatti reklamáció, szereltetés a tanult paradigmák felhasználásával saját párbeszédalkotása, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: híres hazai és külföldi feltalálók és találmányok bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként, projektmunkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb-hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel, összekevert bekezdések sorrendberendezése.</p> <p>Íráskészség: megrendelő-, panaszlevél írása (hivatalos levél), hosszabb összefüggő életrajz készítése. Internetes chatrobotokkal való beszélgetés.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
---------------	--	--	---

30 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek: családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése anyanyelven, vagy célnyelven, hétköznapi szituációk (pl. boltban, a postán, bankban).</p> <p>Szóbeli interakció: vásárlás, mindennapi ügyintézés a tanult paradigmák felhasználásával saját párbeszédalkotása, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a hazai és a célországai gazdasági/társadalmi helyzet bemutatása részben minta (memoriter), részben pedig saját szövegalkotás eredményeként, projektmunkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, alapvető információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz-hamis állítások megválaszolása, valamint rövidebb-hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel, összekevert bekezdések sorrendberendezése.</p> <p>Íráskészség: írásos foglалás (hivatalos levél), hosszabb összefüggő helyzetleírás.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p>Matematika: alapszámítások, grafikonok értelmezése.</p> <p>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsiköltségek</p>
--------	---	--	--

32 óra	<p>Személyes vonatkozások, család: a tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek.</p> <p>Családi élet, családi</p>	<p>Hallott szöveg értése: párbeszéd/monológok, riportok, interjúk alapján hiányzó információ beazonosítása, feleletválasztós feladatok megoldása.</p> <p>Szóbeli interakció: bemutatkozás (külső és belső</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás.</p> <p>Etika: önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p>
--------	---	---	---

	<p>kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők.</p> <p>Egyén és család nálunk és a célországokban.</p>	<p>tulajdonságok), a családban előforduló hétköznapi szituációk, konfliktusok eljátszása, megoldása önállóan kiválasztott nyelvi eszközökkel, párbeszéd, helyzetgyakorlatok, esettanulmányok, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: az adott témakörben önállóan fejti gondolatait, néha összetett mondatokban.</p> <p>Olvasott szöveg értése: írott bemutatkozások, családtagok és egyének leírásának értelmezése, burkoltabban jelenlévő információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása.</p> <p>Íráskészség: bemutatkozó levél külföldi levelezőpartnernek, ennek a rendelkezésre álló nyelvi eszközökkel történő önálló megfogalmazása, internetes profil írása, bonyolultabb formanyomtatványok kitöltése (pl. bevándorlási hivatal nyomtatványai, kérvények).</p>	<p>Földrajz: országok és nemzetiségek nevei a célnyelven, valamint azok fővárosai.</p> <p>Informatika: internetes profil létrehozása, blogírás a nyelvtanulásról</p>
--	--	---	--

<p>33 óra</p>	<p>Ember és társadalom: emberek külső és belső jellemzése.</p> <p>Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Felelősségvállalás másokért, rászorulók segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat. Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: párbeszéd/monológok, riportok, interjúk alapján hiányzó információ beazonosítása, feleletválasztós feladatok megoldása, burkoltan elhangzó információk kiszűrése.</p> <p>Szóbeli interakció: új barátok szerzése, szituációs játékokban, a külső leírása, képleírás, konfliktuskezelés, információhiányon alapuló páros gyakorlatok, érvelés.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanuló önállóan tudja használni nyelvtudását, hogy családjáról beszéljen, a hazai és külföldi családmodellekről, a barátok szerepéről elvontabb fogalmi szinten akár képi anyag alapján, akár kérdésekre válaszolva.</p> <p>Olvasott szöveg értése: írott leírások a világ népeiről, szokásairól, ünnepeiről, példaképekről, a barátok hatásáról az egyénre, ezeknek az értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása.</p> <p>Íráskészség: bemutatkozó levél külföldi levelezőtárs számára, a tanuló példaképének jellemzése a rendelkezésre álló nyelvi eszközök önálló felhasználásával, narráció, egyszerű történetek megfogalmazása.</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz. Technika, életvitel és gyakorlat: tudatos vásárlás. Földrajz: biotermékek, a saját és a célország részletes ismertetése (fővárosok, földrajzi egységek, népesség, nagyvárosok)</p>
---------------	--	--	--

<p>33 óra</p>	<p>Környezetünk: az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek.</p> <p>A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben.</p> <p>Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések élőhelyekről, városokról, idő-járásjelentés, rádiós és televíziós híradások (autentikus forrás!).</p> <p>Szóbeli interakció: ingatlanügynök és vásárló közötti szituációs gyakorlatok, szerepjátékok, képleírás, információhiányon alapuló páros gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: érvelés a vidéki és a városi élet mellett, ennek megvitatása, előnyök, hátrányok felsorakoztatása, a környezetvédelem és környezettudatos életről alkotott véleményének megfogalmazása, önállóan alkotott, néha összetett mondatokkal.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek rövid összegzése célnyelven, bekezdésekhez alcímrendelés, bekezdések sorrendberakása.</p> <p>Íráskészség: egyszerű érvelő fogalmazás írása minta alapján.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahazsnosítás.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p>
---------------	---	---	---

<p>32 óra</p>	<p>Az iskola: saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás fontossága, szerepe az iskolában, az tanulásban.</p> <p>Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei. Iskolai hagyományok nálunk és a célországban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése célnyelven, dalszövegek kiegészítése.</p> <p>Szóbeli interakció: konfliktuskezelés, diák-diák, szülő-diák, tanár-diák és tanár-szülő között szerepjátékokban, rövid jelenetek eljátszása</p> <p>Összefüggő beszéd: önálló gondolatok megfogalmazása a tanulásról és nyelvtanulásról és ezek összehasonlítása a célkultúrával, a tanúlással kapcsolatos tapasztalatok elmesélése.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek összegzése célnyelven, hirdetések, szórólapok, honlapok, rövidebb cikkek (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: egyszerű véleményt kifejtő fogalmazás minta alapján.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek Célnyelvi Civilizáció: a célország oktatási rendszere/egységei és vizsgarendszere.</p>
---------------	--	--	---

<p>33 óra</p>	<p>A munka világa: diákmunka, nyári munkavállalás.</p> <p>Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek.</p> <p>Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás.</p> <p>Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján foglalkozások kontextualizálása és beazonosítása, burkoltan elhangzó információk felismerése, hiányos szövegek kiegészítése akár szinonimákkal.</p> <p>Szövegi interakció: állásra való jelentkezés, állásinterjú, szituációs gyakorlatok, konkrét foglalkozásokhoz köthető szituációk eljátszása, véleménynyilvánítás, érvelés.</p> <p>Összefüggő beszéd: a tanulót érdeklő és nem érdeklő foglalkozásoknak bemutatása, akár olvasott szövegek alapján, annak kifejtése, hogy miért választaná azt a jövőbeli foglalkozást, céljainak megfogalmazása, részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása, olvasott szövegek rövid összegzése célnyelven, hirdetések, szórólapok, honlapok, rövidebb újságcikkek (autentikus forrás!). Íráskészség: rövid hivatalos levél, amelyben a tanuló diák-, vagy nyári munkára jelentkezik.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció és munka.</p>
-------------------	---	---	--

<p>33 óra</p>	<p>Életmód: napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Ételrendelés telefonon és interneten.</p> <p>Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és más országokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog, stb.).</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összefoglalása célnyelven, vagy célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján foglalkozások kontextualizálása és beazonosítása, dalszövegek kiegészítése.</p> <p>Szóbeli interakció: tanácsadás, étel vásárlása, étteremben való rendelés, szerepjáték, párbeszéd önállóan létrehozva, szituációs gyakorlatok az orvsnál, panaszok elmondása/kikérdezése.</p> <p>Összefüggő beszéd: az egészséges és egészségtelen életmódok ismertetése, ezek veszélyeinek megfogalmazása, gyorséttermek összehasonlítása hagyományos éttermekkel, a káros ételek hatásai az emberre, a túlsúly veszélyei, ennek leggyakoribb vonzatos betegségei, népbetegségek, káros szenvedélyek. A tanuló nem túl összetett mondatokban önállóan fogalmazza meg gondolatait</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása, olvasott szövegek összefoglalása célnyelven, újságcikkek, honlapok (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: tanácsadás újságcikk, vagy baráti levél formájában.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: testi és lelki egészség, balesetek megelőzése, egészséges ételek.</p> <p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p> <p>Fizika: mértékegységek átváltása (pl. gramm – kilógramm, Celsius – Fahrenheit).</p>
---------------	--	--	---

<p>32 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás: szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p> <p>Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p> <p>Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak összegzése célnyelven, rövidebb párbeszéd alapján szabadidős tevékenységek beazonosítása.</p> <p>Szóbeli interakció: program javaslása és szervezése a társunkkal, jegyvásárlás, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: a különböző szabadidős tevékenységek fajtáinak bemutatása, összevetése, személyiségtípusokkal való összekötése, élménybeszámoló részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint kifejtendő kérdések megválaszolása, olvasott szövegek összegzése célnyelven, reklámok, információhiányon alapuló páros gyakorlatok, könyvek összevetése a belőlük készült filmmel (autentikus forrás!).</p> <p>Íráskészség: összehasonlító fogalmazás a szabadidős tevékenységekről.</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság, blogírás szabadidős klub tevékenységeiről.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői, a célország honos sportágai és azok szabályai.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, popzene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
---------------	--	--	---

<p>32 óra</p>	<p>Utazás, turizmus: a közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p> <p>Nyáralás itthon, illetve külföldön.</p> <p>Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p> <p>Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak összegzése célnyelven, rövidebb párbeszéd (utazás szervezése, foglalás, szállodába való bejelentkezés), dalszöveg kiegészítése, élménybeszámolók (autentikus forrás).</p> <p>Szóbeli interakció: utazás foglalása, szállodai szoba foglalása, bejelentkezés, saját párbeszéd alkotása, jegyvásárlás, talált tárgyak osztálya, szituációs gyakorlatok, érvelés.</p> <p>Összefüggő beszéd: a társas és egyéni utazás előnyeinek és hátrányainak megfogalmazása és a közlekedési eszközök összehasonlítása néha már összetett mondatokban, a leggyakoribb kötőszavak segítségével. társasutazás szervezése projektmunkában, városnéző körút, ahol a tanulók mutatják be a látványosságokat a célnyelven előre megírt és megtanult szövegek alapján.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek közötti eltérések megtalálása párban, olvasott szövegek összegzése célnyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel.</p> <p>Íráskészség: élménybeszámoló írása, naplóvezetés, egy látványosság részletes bemutatása.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
---------------	--	---	--

<p>33 óra</p>	<p>Tudomány és technika: népszerű tudományok, ismeretterjesztés.</p> <p>A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p> <p>Az internet a személyes és szakmai életben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak rövid összegzése célnyelven, nem direkt elhangzó információk felismerése.</p> <p>Szóbeli interakció: technikai eszközök vásárlása, meghibásodás miatti reklamáció, szereltetés, saját párbeszédalkotása, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: híres hazai és külföldi feltalálók és találmányok bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként, projekt munkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek rövid összegzése anyanyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel, összekevert bekezdések sorrendberendezése.</p> <p>Íráskészség: megrendelő-, panaszlevél írása (hivatalos levél), hosszabb összefüggő életrajz készítése. Internetes chatrobotokkal való beszélgetés.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
---------------	--	--	---

33 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek: családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban.</p> <p>Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p> <p>Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: hosszabb elbeszélések alapján kérdések megválaszolása, igaz-hamis állítások megválaszolása, a hallottak összegzése célnyelven, hétköznapi szituációk (pl. boltban, a postán, bankban).</p> <p>Szóbeli interakció: vásárlás, mindennapi ügyintézés a tanult paradigmák felhasználásával saját párbeszédet alkotása, szituációs gyakorlatok.</p> <p>Összefüggő beszéd: termékek reklámozása saját ötlet alapján, a célországai gazdasági/társadalmi helyzet bemutatása részben minta, részben pedig saját szövegalkotás eredményeként, projekt munkában.</p> <p>Olvasott szöveg értése: leírások értelmezése, információk kiszűrése, a lényeg leszűrése, igaz hamis állítások megválaszolása, valamint hosszabb kifejtendő kérdésekre válaszadás, olvasott szövegek rövid összegzése célnyelven, reklámok, weboldalak (autentikus forrás!), információhiányon alapuló páros gyakorlatok, alcímek párosítása bekezdésekkel, összekevert bekezdések sorrendberendezése.</p> <p>Íráskészség: írásos foglалás (hivatalos levél), hosszabb összefüggő esettanulmány.</p>	<p>Technika, életvitel és gyakorlat: család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek.</p> <p>Matematika: alaplűveletek, grafikonok értelmezése.</p> <p>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz</p>
--------	---	--	---

B1 kimeneteli szint

9kny évfolyam B1 kimeneteli szint			
Óraszám	Szintrehozó szakasz Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
100 óra	Személyes vonatkozások, család Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok,	Hallott szöveg értése: témákhoz kapcsolódó párbeszédet, interjúk, quiz műsorok, leírások megértése hallott szöveg alapján.	Etika, történelem, földrajz

	<p>hobbik. Iskolai élet Környezetünk-város és vidék, közlekedés Híres emberek Egészséges életmód-étkezés Munka világa</p>	<p>Szóbeli interakció: elsajátított szókincs gyakorlása, szerepjátékok, mindennapi élet adta élethelyzetek, szituációk-útbaigazítás, vélemény kérés-adás, telefonálás, programok szervezése, jegyvásárlás, ételrendelés</p> <p>Összefüggő beszéd: összefüggő vélemény a témákkal kapcsolatban, képleírások, történetalkotások, önálló prezentációk</p> <p>Olvasott szöveg értése: témákhoz kapcsolódó olvasmányok, szövegek megértése, feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség:: baráti, hivatalos levél írása, emberek, helyek leírása, meghívó, képeslap, e-mail, jelentkezési lap írása, nyomtatványok kitöltése</p>	
--	---	---	--

Óraszám	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
78 óra	<p>Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, generációk együttélése</p>	<p>Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: A mindennapi témák (például család, érdeklődési kör, iskola, utazás és aktuális események) megbeszéléséhez elegendő szókincs rugalmas alkalmazása, körülírás.</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet</p>

		<p>Összefüggő beszéd: Saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása, generációs problémák</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	
79 óra	<p>Ember és társadalom Ember külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság. Ünnepek, családi ünnepek. Öltözködés, divat. Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése Társadalmi viselkedésformák, társadalmi szokások</p>	<p>Hallott szöveg értése: Emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények megértése. Autentikus hanganyagok –divatbemutató, utca embere-megértése.</p> <p>Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség), programmegbeszélés, információ kérés, kulturális, korosztálybeli különbségek megvitatása, érvek-ellenérvek</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak). A témákat komolyabban kifejtő esszé írás.</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztókkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p> <p>Földrajz: biotermékek</p>
79 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási</p>	<p>Hallott szöveg értése: A vidéki illetve városi életéről szóló vélemények, helyek, városok leírása, a környezetvédelemmel kapcsolatos javaslatok, vélemények megértése hallott szöveg alapján. Rádióprogramok, tényközlő híryanagok</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p>

	<p>lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Növények és állatok a környezetünkben. A természet és az ember harmóniája, Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért, vagy a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? A környezetvédelem lehetőségei és problémái.</p>	<p>megértése.</p> <p>Szóbeli interakció: Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése kevésbé begyakorolt helyzetekben is (pl. boltban, postán, bankban). ismeretlenek útbaigazítása egy városon vagy épületen belül Környezetvédelemmel kapcsolatos érvek-ellenérvek felvetése, megvitatása</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása, környezetvédelem) összefüggő vélemény kifejtése, egyéni javaslatok véleményekkel való alátámasztása, prezentációk tartása</p> <p>Olvasott szöveg értése: városi életéről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése. A témához kapcsolódó újságcikk, szépirodalmi szövegek, publicisztikai írások megértése.</p> <p>Íráskészség: lakhely bemutatása baráti hangvétellal levélben, környezetét bemutató, népszerűsítő hirdetés, szórólap írása, Esszé írása a környezetvédelemről, a világot érintő globális problémákról.</p>	<p>Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág.</p> <p>Földrajz: településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
78 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban; a könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai. Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere, jegyvásárlás moziban, színházban, könyvkölcsönzés, könyvvásárlás, saját érvek meggyőző indoklása, a partner érvelésére való reagálás.</p> <p>Összefüggő beszéd: Az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. Könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása, könyv-filmkritika. Történet elmondása. Internethasználat előnyei-hátrányai,</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái.</p> <p>Magyar nyelv és irodalom: rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p>Informatika: e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p>Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p>Ének-zene: népzene, klasszikus zene, pop zene.</p> <p>Dráma és tánc: a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p>

		<p>érvek rendezése, megvitatása.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (sportolók életrajzáról szóló cikk, filmkritika) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása, kritikai esszé írása</p>	<p>Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
78 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. A tudományos és technikai fejlődés Pozitív és negatív hatása a társadalomra. Az orvostudomány fejlődése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése. Az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján. A jövő technikai vívmányairól szóló interjúk megértése.</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök hasznáról, a technológia fejlődésének pozitív és negatív hatásairól (nanotechnológia, nukleáris fegyverek, robotok, génsebészet), véleménycsere, érvek-ellenérvek összegzése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (otthon használt elektromos szerkezetek, gépek használat a mindennapokban, nanotechnológia, , robotok, génsebészet) összefüggő vélemény kifejtése.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, elektromos szerkezetek a mindennapokban) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás. Szókincs megértése, választékos használata.</p> <p>Íráskészség: személyes információt, tényt, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, mobiltelefonról küldött üzenetek ,internetes bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről, érvelő, véleményt kifejtő esszé írása</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>

78 óra	<p>A munka világa Munkavállalás, munkanélküliség A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakkák</p>	<p>Hallott szöveg értése: különböző munkákról szóló riportok, munkainterjúk megértése, külföldi munkavállalásról szóló egyéni tapasztalatok</p> <p>Szóbeli interakció:</p>	<p><i>Matematika:</i> gazdasági és pénzügyi nevelés. <i>Földrajz:</i> gazdaságföldrajz</p>
--------	---	--	--

		<p>állásinterjún való részvétel, mind a munkaadó és a munkavállaló szemszögéből, munkakör leírásáról szóló információcsere, érdekes munkákról riportkészítés</p> <p>Összefüggő beszéd: Munkakör önálló, a tanult szókincs választékos használatával való bemutatása, munkainterjún való részvétel, viselkedés összefüggő bemutatása, érvek-ellenérvek összegzése</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegek, olvasmányok megértése, szóbeli összegzése, diagramok, grafikonok elemzése, következtetések levonása</p> <p>Íráskészség: önéletrajzírás, motivációs levél írása, pályázói levél, ürlap, véleményt kifejtő esszé írása</p>	
78 óra	<p>Életmód Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében testápolás). Az étkezési szokások, ételspecialitások hazánkban és más országokban. Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Gyakori betegségek, sérülések baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak). A gyógyítás egyéb módjai.</p>	<p>Hallott szöveg értése: országok, emberek egyéni étkezési szokásairól, gyorséttermi étkezéssel szembeni véleményekről szóló riportok, párbeszéd megértése, orvos és beteg közötti kommunikáció megértése</p> <p>Szóbeli interakció: éttermi szituációk, véleménycsere, tanácsadás egészséges életmód témában, orvos és beteg közötti szituációk</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (egészséges életmód, táplálkozás, betegségek leírása, alternatív gyógymódok) való vélemény kifejtése érvek, ellenérvek összegzésével, választékos szókincsel.</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegek, olvasmányok megértése, hiányzó szövegrészek kiegészítése,</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők betegségmegelőzés, elsősegély</p>

		szóbeli összefoglalás, következtetések levonása	
		Íráskészség: egészséges életmóddal kapcsolatos tanácsadó baráti levél, éttermi kiszolgálással kapcsolatos hivatalos panaszlevél, véleményt kifejtő esszé írása	

9–10. évfolyam

A két tanítási nyelvű oktatásban a 9. évfolyamot olyan diákok kezdenek el, akik általános iskolában vagy a középiskola előkészítő szakaszában minimum A2–B1 szintre jutottak. Ez szükséges ahhoz, hogy a célnyelven tudjanak tanulni bizonyos közismereti tantárgyakat. A két tanítási nyelvű oktatásban a célnyelvből a középiskola 10. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk a KER hatfokú skálájának negyedik, B2-es szintjére. Ez biztosítja, hogy olyan fejlődés valósuljon meg az általános iskolai vagy a nyelvi előkészítő év tanulmányai után eltelt két évben, amely lehetőséget ad a szaktárgyak növekvő nyelvi és tartalmi követelményeinek teljesítésére. Megfelelő alapul szolgál emellett ahhoz, hogy a további két évben minden tanuló eljusson a két tanítási nyelvű középiskolai tanulmányok végére várható C1 szintre. A tanulókat komplex motiváló tényezők segítik az előrehaladásban; a nyelvórákon is foglalkoznak a szaktárgyak terminológiájával, míg a kommunikációs és információs technológiák ésszerű és kritikus alkalmazása a differenciált, személyre szabott tanulás lehetőségét biztosítja. A célnyelv tanulásának ebben a szakaszában is fontosak a korosztályi sajátosságok (önkeresés, önkritikusság, a kortárs csoport hatásai), amelyekre a tanárnak szintén építenie kell a nyelvi kreativitás, a problémamegoldó és a kritikai gondolkodás erősítése mellett. A nyelvoktatás sikerét meghatározzák a motivációt felkeltő és fenntartó órai tevékenységek, a változatos interakciós formák, a nyelvi órák elfogadó légköre, a pozitív visszajelzések, a konstruktív támogatás és a tanulók számára is átlátható értékelés

kéttannyelvű 9. ÉVFOLYAM B1+ kimeneteli szint			
Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre.	Hallott szöveg értése: Tinédzserek és a mobiljuk Szóbeli interakció: Találkozó megbeszélése, meghívások elfogadása és elutasítása Összefüggő beszéd: A modern eszközök (mobiltelefon, digitális rádió és TV, Internet, játékkonzolok, számítógépes játékok) szerepe a fiatalok életében. Az internetezés veszélyei, chatelés, internetes és valódi kapcsolatok. Olvasott szöveg értése: Nanotechnológia; Valódiak az internetes kapcsolatok? - A témákhoz kapcsolódó szövegek megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az

	<p>A világháló a tanulásban, szakmában, szabadidőben</p> <p>Rádiótelefon és elektronikus levelezés, amédia hatása a tömegekre, médiaetika.</p> <p>Az orvostudomány fejlődése (klónozás, géntechnika, nanotechnológia stb.).</p>	<p>állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Hivatalos levél írása, abban előforduló kifejezések gyakorlása</p>	<p>elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, előszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
20.óra	<p>Utazás, turizmus</p> <p>Turisztikai célpontok. Fesztiválok.</p> <p>Az idegenforgalom jelentősége. Célnyelvi kultúrák, szokások.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Különböző országok szokásai; utazás és tömegközlekedés.</p> <p>Szóbeli interakció: Meghívások kezdeményezése, azokra reakció; repülőtéri információcsere</p> <p>Összefüggő beszéd: Hálaadás ünnepeinek története és szokásai, más országok hagyományai.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (hálaadás) feldolgozása feleletválasztós feladatok segítségével, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Jegyzet írása rövidítések használatával</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
20.óra	<p>Környezetünk</p> <p>Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése: globális problémákról szólórádióműsor feldolgozása</p> <p>Szóbeli interakció: Tanácsadás, egy felmerülő probléma megbeszélése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (háborúk, éhezés, katasztrófák) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl.munkatapasztalatokról, élményekről)</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek</p>

		<p>megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érvelő esszé írása, ezekben előforduló, véleményt kifejező kifejezések gyakorlása</p>	
15óra	<p>Ember és társadalom Bűnözés és büntetés,</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján,</p> <p>Szóbeli interakció: Lopás, rablás bejelentése;</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (bűnözés típusai) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (internetes bűnözés, megfigyelési eszközök) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Egy témához kapcsolódó történet leírása</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p>
20 óra	<p>Ember és társadalom megfigyelés, zárt láncú kamerák, öltözködés, divat</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján, személyleírás, jellemzés</p> <p>Szóbeli interakció: fényképekről beszélgetés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (bűnözés típusai) összefüggő vélemény kifejtése, cserediákkal levélváltás</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (megfigyelési eszközök) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Levelezés cserediákkal</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p>
20 óra	<p>Szabadidő, művelődés,</p>	<p>Hallott szöveg értése: Könyvekről való beszélgetés megértése hallott szöveg</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai,</p>

	<p>szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Az olvasás szerepe, kiadványok</p>	<p>alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Könyv vásárlása boltban,</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (könyvtípusok, különböző kiadványok) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg: egy irodalmi mű részletének feldolgozása feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Egy könyv bemutatása, ahhoz kapcsolódó kifejezések</p>	<p>lírai, drámai művek olvasása</p>
20 óra	<p>Személyes vonatkozások, család</p>	<p>Hallott szöveg értése: Gyerekkori emlékek, megemlékezések</p> <p>Szóbeli interakció: Lopás, rablás bejelentése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emlékek, életpálya) összefüggő beszéd,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (az emlékezés napja) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Egy témához kapcsolódó történet leírása</p>	<p>Történelem és állampolgári ismeretek</p>
20 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: Foglalkozásokról való beszélgetés megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Állásinterjú</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (foglalkozások, férfi-női foglalkozások, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg: férfi-női foglalkozások feleletválasztós feladatok</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.</p>

		<p>megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Levél - Állásra jelentkezés</p>	
20 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben</p>	<p>Hallott szöveg értése: Étkezési szokásokról, gyorséttermekről való beszélgetés megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Az orvosnál – Testrészek, betegségek, tünetek leírása, tanácsadás, életmód</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (étkezési szokások, egészséges és egészségtelen ételek és életmód) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(különleges képességek) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Baráti levél – mostanában történt dolgokról levélváltás</p>	
20 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Pénzkezelésről, fizetési formákról szóló beszélgetés megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Egy felvetés megvitatása; vásárlás</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (pénzügyek, takarékoság, fizetési formák, különböző valuták) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(hirdetések, jótékonykodás) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Formális levél – információ kérése függő kérdések</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a jövedelem szerepe</p>

		segítségével	
20 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Brit és amerikai középiskolák összehasonlítása</p> <p>Szóbeli interakció: Továbbtanulásról, tervekről beszélgetés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (iskolatípusok, tantárgyak, továbbtanulás) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(külföldi iskolák) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség:Elektronikus levél – külföldi nyelvtanfolyamra jelentkezés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</i></p>

kéttannyelvű 10. ÉVFOLYAM B2- kimeneteli szint			
Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet a személyes és szakmai életben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Számítógép szerepe a fiatalok életében</p> <p>Szóbeli interakció: Tervek, szabadidős programok megbeszélése, meghívások elfogadása és elutasítása</p> <p>Összefüggő beszéd: A jövő iskolája, egy zöldebb társadalom.</p> <p>Olvasott szöveg értése:Élet és a jövőben A témákhoz kapcsolódó szövegek megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</i></p> <p><i>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média</i></p>

		<p>Íráskészség: Érvelés, jövőbeli tervek (továbbtanulás, munka)</p>	<p>megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
20.óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témához kapcsolódó riport (pl. interjú) megértése, feldolgozása. Szóbeli interakció: Döntéshozatal Összefüggő beszéd: Munkahelyi kötelességek, szükséges végzettség Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (munkahelyi történet) feldolgozása feleletválasztós feladatok segítségével, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Formális levél: üzleti úthoz repülőjegy, szálloda- és éttermi asztalfoglalás</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
20 óra	<p>Személyes vonatkozások, család A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: A megismerkedéstől a házasságig - egy kapcsolat állomásai Szóbeli interakció: Ismerkedés Összefüggő beszéd: Adott témáról (szerelem, kapcsolatok, társkeresési formák) összefüggő vélemény kifejtése, Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (internetes és valódi kapcsolatok) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p>

		Íráskészség: Baráti levél – válasz egy meghívásra	
20óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi és más kultúrák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek (egy utazás története) megértése hallott szöveg alapján, feladatok megoldásával</p> <p>Szóbeli interakció: Repülőtéren bejelentkezés, információcsere</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (itthoni és külföldi nyaralás, nyaralási formák) összefüggő vélemény kifejtése,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (az üdülés története) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Egy témához kapcsolódó történet leírása</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
20 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Az olvasás szerepe, kiadványok Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Kulturális és sportélet nálunk és más országokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek (művészeti ágak felismerése, azokról alkotott vélemény) megértése hallott szöveg alapján,</p> <p>Szóbeli interakció: előadásokról beszélgetés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (művészeti ágakról, művekről, előadásokról) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (utcai művészet) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Esszé: egy színházi darab elemzése</p>	<p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>

20 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód. Életünk és a stressz.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Emberek jellemzése, különböző életstílusok - hallott szöveg értése</p> <p>Szóbeli interakció: Fénykép bemutatása, különböző kultúrák életvitele</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (történelmi és mindennapi hősök) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (egy kalandos történet) feldolgozása feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Újságcikk írása</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása <i>Történelem és állampolgári ismeretek</i></p>
20 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Eszmei és anyagi érték – csoportosítás, szelektálás</p> <p>Szóbeli interakció: Előnyök és hátrányok megvitatása</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (szegénység és gazdagság) összefüggő beszéd,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (a szegények és gazdagok világa) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érvelő esszé</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a jövedelem szerepe</p>
20 óra	<p>Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek (Életszakaszok) megértése hallott szöveg alapján</p> <p>Szóbeli interakció: Vitatkozás, meggyőzés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (generációk közti szakadék áthidalása) összefüggő vélemény</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>

		<p>kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (generációk együttélése) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Részletes személyleírás, jellemzés</p>	
20 óra	<p>Környezetünk Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése: Háziállatok és emberek kapcsolatáról való beszélgetés megértése hallott szöveg alapján, feleletválasztós feladat</p> <p>Szóbeli interakció: Vita a különböző állattartási formákról</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek állattartási szokásai, háziállatok, állatkertek) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(állatok kommunikációja) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Leíró esszé</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>
20 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet. Média. Az infokommunikáció szerepe a mindennapokban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Rádiós és televíziós riport a különböző médiumok szerepéről- ennek megértése feleletválasztós és igaz-hamis feladatok segítségével.</p> <p>Szóbeli interakció: Statisztikák elemzése</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (a különböző médiumok szerepe) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(paparazzók - celebek) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások</p>	

		<p>eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Egy könyv bemutatása, ajánlása</p>	
15 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka nálunk és más országokban. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Diákmunka - élmények</p> <p>Szóbeli interakció: Továbbtanulásról, tervekről beszélgetés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (diákmunka, nyelvtanulás, továbbtanulás) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(külföldi munkavállalás) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Elektronikus levél – külföldi au-pair állásra jelentkezés</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</i></p>

11–12. évfolyam

A nevelési célok közül ezen a szinten is kiemelt fontosságú a tanulás tanítása, mivel a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik vagy munkájuk során, egész életükön át. A két tanítási nyelvű oktatásban célnyelvből a középiskola 12. évfolyamának végére a tanulóknak el kell jutniuk a KER ötödik szintjére, azaz a C1 szintre. Bár ez a kimeneti szint egy teljes szinttel az emelt szintű érettségi B2 szintje és két szinttel a középszintű érettségi B1-es szintje felett van, a sikeres vizsga érdekében lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tanulók megismerjék a nyelvi érettségi felépítését, követelményeit, és elsajátítsák az ezeknek megfelelő stratégiákat; megismerjék a feladattípusokat és az érettségi során használt értékelési szempontokat, és alkalmazni tudják azokat önértékelésük során. A tanulók motivációját növeli, hogy a két tanítási nyelvű osztályokban a nyelvórai munka segíti a szaktárgyi tartalmak elsajátítását. Továbbra is fontos motiváló tényező a kommunikációs és információs technológiák használata, amely tovább segíti az egyéni érdeklődés kielégítését. A 12. évfolyam a tanulók számára a továbbtanulás vagy a munka világába történő kilépés előtti utolsó tanév. A nyelvoktatásban is hangsúlyt kell kapnia az ezekre történő felkészítésnek, a szükséges készségek fejlesztésének. A tanulók jövőjét érintő fontos döntésekben a nyelvtanár is sokat segíthet, például a feldolgozott témák megfelelő kiválasztásával és ok-okozati viszonyokat, követelményeket feltáró feladatokkal.

kéttannyelvű 11. ÉVFOLYAM B2+ kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési tartalom	Kapcsolódási pontok
20 óra	<p>Ember és társadalom Társadalmi szokások nálunk és a célszországokban, Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia, pl. fogyatékkal élők. Előítéletek, társadalmi problémák és azok kezelése. Vallások.</p>	<p>Hallott szöveg értése: TV-riport- egy életút fontos állomásai, fontos tettek – feldolgozás igaz-hamis és feleltváasztós feladatokkal, jegyzetelés Szóbeli interakció: Vélemény kifejezése Összefüggő beszéd: Társadalmi problémák megvitatása Olvasott szöveg értése: TV műsorok hatásai a különböző korosztályokra - A témákhoz kapcsolódó szövegek megértése feleltváasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Esszéírás – vélemény (az adott témáról)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az</i></p>
20óra	<p>Környezetünk Növények és állatok a környezetünkben. Időjárás, éghajlat. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben és globálisan: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, a fenntarthatóságért?</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témához kapcsolódó riport (globális felmelegedés hatásai) megértése, feldolgozása. Szóbeli interakció: Vélemény kifejezése Összefüggő beszéd: Téma kifejtése és globális környezeti problémák elemzése Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (Ételpazarlás, GM ételek) feldolgozása feleltváasztós feladatok segítségével, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Érvelő esszé további érvek-ellenérvek megvitatásával</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: pályaorientáció és munka.</i></p>
20 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Az olvasás szerepe, kiadványok</p>	<p>Hallott szöveg értése: Párbeszéd megértése: Számítógépes és internetes problémák kezelése, megoldása Szóbeli interakció: Vitatkozás</p>	<p><i>Fizika; kémia, biológia-egészségktan: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen</i></p>

	<p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. A művészetek szerepe a mindennapokban. Az infokommunikáció szerepe amindennapokban; a könyvek, a média és az internet szerepe, hatásai.</p>	<p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (társasági oldalak szerepe, veszélyei, előnyök, hátrányok, függőség) összefüggő vélemény kifejtése, Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (internetes és valódi kapcsolatok, társasági oldalak) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Életrajz írása</p>	<p>keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
20 óra	<p>A munka világa; iskola és oktatás Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, köteleességek. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú Angol és amerikai oktatási rendszer</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, riportok (állásbörze) megértése hallott szöveg alapján, feladatok megoldásával Szóbeli interakció: Állásinterjú Összefüggő beszéd: Adott témáról (munkavállalás itthon, EU-ban, USA-ban) összefüggő vélemény kifejtése, érvelés Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (oktatás és munkavállalás kapcsolata, oktatási rendszerek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Formális és informális, állást megpályázó levél</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
20 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet a személyes és szakmai életben. Fejlesztések, úrkutatás</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, rádiós interjúk, beszámolók (úrturizmus, úrkutatás) megértése hallott szöveg alapján, feldolgozás feladatok segítségével Szóbeli interakció: előadás (prezentáció) felépítése, megtartása Összefüggő beszéd: Adott témáról (úrkutatás, élet a Földön kívül) összefüggő vélemény kifejtése</p>	<p><i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs</p>

		<p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (Sci-fi regény részlete) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása</p>	<p>eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
20 óra	<p>Személyes vonatkozások, család A vizsgázó személye, életrajza,. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban. A család szerepe az egyén és a társadalom életében. Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Emberek, érzelmi állapotok jellemzése különböző szituációkban - hallott szöveg értése</p> <p>Szóbeli interakció: Vitatkozás</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (családi kapcsolatok és konfliktusok kezelése, serdülőkori problémák, érzelmek) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (internetes blog, újságcikk) feldolgozása feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: E-mailes tanácsadás</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása T <i>Történelem és állampolgári ismeretek</i></p>
20 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Reklámok – termékek és médiumok felismerése, feladatok megoldása</p> <p>Szóbeli interakció: Vásárlás, hibás áru cseréje</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (takarékoság, ezek banki formái, fizetés, nyugdíj) összefüggő beszéd, véleménykifejtés</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg, újságcikk (fogyasztói társadalom, hitelek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás, tudatos vásárlás, pénzügyi ismeretek. <i>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a jövedelem szerepe</p>

		Íráskészség: Érvelő esszé	
20 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Az étkezési szokások, ételspecialitások hazánkban és más országokban. Életünk és a stressz. Étkezési szokások családban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, interjúk (Életstílusok, értékek) megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: Vitatkozás, meggyőzés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (civilizációs betegségek, sport munka és tanulás mellett) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (civilizációs betegségek, függőség) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Baráti levél - beszámoló</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztókkal élők, szegények és gazdagok.</p>
20 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Utazási beszámoló megértése hallott szöveg alapján, feleletválasztós feladat</p> <p>Szóbeli interakció: Vita a különböző utazási</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (magán- és társasutazás, hátizsákos turizmus) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg:(fesztiválok programjai) feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Újságcikk – fesztiválajánló</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld mozgása, az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

kéttannyelvű 12. ÉVFOLYAM C2 kimeneteli szint

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
15 óra	<p>Személyes vonatkozások, család A vizsgázó személye, életrajza, életének fontos állomásai (fordulópontjai). Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországokban. A család szerepe az egyén és a társadalom életében. Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Családi élet és munkamegosztás– feldolgozás igaz-hamis és feleltválasztós feladatokkal, jegyzetelés Szóbeli interakció: Vélemény kifejezése Összefüggő beszéd: Házasság, együttélés, gyerek vagy/és karrier Olvasott szöveg értése: E-mail, blogbejegyzések- a témákhoz kapcsolódó szövegek megértése feleltválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Esszéírás – vélemény (az adott témáról)</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> háztartás; generációk kapcsolata <i>Etika:</i> ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor.</p>
15óra	<p>Ember és társadalom A másik ember külső és belső jellemzése. A tizenévesek világa: baráti kör, kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése. Az emberi kapcsolatok minősége, fontossága (barátság, szerelem, házasság). Női és férfi szerepek. Rászorulóknak segítése/Felelősségvállalás másokért. Ünnepek, családi ünnepek, az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében Öltözködés, divat, az öltözködés mint társadalmi</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témához kapcsolódó riport (pl. ünnepi szokások, hagyományok), elemzés megértése, feldolgozása. Szóbeli interakció: Vélemény kifejezése, vita Összefüggő beszéd: Ember és társ. témakörhöz tartozó témák kifejtése, érvelés Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (pl. ünnepek, hagyományok régen és ma öltözködés) feldolgozása feleltválasztós feladatok segítségével, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Érvelő esszé további érvek-ellenérvek megvitatásával</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> tudatos vásárlás. <i>Etika:</i> előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; szegények és gazdagok. <i>Történelem, társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz; fogyasztói társadalom, bűn és büntetés. <i>Földrajz:</i> biotermékek.</p>

	hovatarozás kifejezése.		
15 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A lakóhely és környéke fejlődésének problémái. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. A természet és az ember harmóniája. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért, vagy a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? A környezetvédelem lehetőségei és problémái. Időjárás, éghajlat. Globális kihívások.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Párbeszéd, riportok megértése, statisztikák értelmezése feladatok segítségével Szóbeli interakció: statisztikák elemzése</p> <p>Összefüggő beszéd: A témakörhöz tartozó témák kifejtése, érvelés Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szövegek, jelentések, megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Újságcikk írása globális és helyi változásokról</p>	<p><i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
15óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és más országokban. Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, riportok (középiszkolai, egyetemi élet) megértése hallott szöveg alapján, feladatok megoldásával</p> <p>Szóbeli interakció: Információ kérése tanfolyamokról, egyetemokről, táborokról</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (oktatási rendszerek itthon és külföldön, saját iskola jellemzése, érdeklődési kör) összefüggő vélemény kifejtése, érvelés Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (oktatás és</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, gazdasági és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>

		<p>munkavállalás kapcsolata, oktatási rendszerek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Esszé – milyen egy jó iskola</p>	
15 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás, munkanélküliség. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. A munkavállalás körülményei, lehetőségei itthon és más országokban, divatszakmák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, riportok (állásbörze) megértése hallott szöveg alapján, feladatok megoldásával</p> <p>Szóbeli interakció: Állásinterjú</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témákról (munkavállalás itthon, EU-ban, USA-ban; diploma, szakképzettség, divatszakmák) összefüggő vélemény kifejtése, érvelés</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (oktatás és munkavállalás kapcsolata, oktatási rendszerek) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás Íráskészség: Formális és informális, állást megpályázó levél, (szakmai) önéletrajz</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
15 óra	<p>Életmód Napirend, időbeosztás. Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás). Az étkezési szokások, ételspecialitások hazánkban és más országokban. Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, rádiós interjúk, beszámolók (vegyes témákból) megértése hallott szöveg alapján, feldolgozás feladatok segítségével</p> <p>Szóbeli interakció: az orvosnál, életmód-tanácsadás, receptek (egyszerűbb ételek)</p> <p>Összefüggő beszéd: A megadott témákról összefüggő vélemény kifejtése, étteremtípusok összehasonlítása,</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (éttermek, étkezdék) megértése feleletválasztós</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>

		<p>feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p><i>Íráskészség:</i> étteremkritika, ajánlás</p>	
15 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás A szabadidő jelentősége az ember életében. Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. A művészet szerepe a mindennapokban: színház, mozi, koncert, kiállítás stb.. Tömegkommunikációs eszközök és hagyományos művelődési formák.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Riportok, beszámolók, kritikák elemzése feladatok segítségével Szóbeli interakció: Kritika, beszámoló, programajánlat, ezek megvitatása Összefüggő beszéd: Adott témáról (e-könyvek, könyvek, újságok jelene és jövője, mozi- színház-DVD, stb. összehasonlítása) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (internetes blog, újságcikk) feldolgozása feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Film- és könyvkritika, ajánlás, ismertetés</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása T <i>Történelem és állampolgári ismeretek</i></p>
15 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. A motorizáció hatása a környezetre és a társadalomra. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai.</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témához kapcsolódó hirdetések, történetek, riportok meghallgatása, feladatok megoldása Szóbeli interakció: Szoba, asztal, repülőjegy foglalása, utazással kapcsolatos információk szerzése, panasztétel Összefüggő beszéd: Az összes megadott témáról összefüggő beszéd, véleménykifejtés</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg, újságcikk (prospektusban hirdetések, beszámolók, stb.) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás, információ kigyűjtése</p>	<p><i>Fizika, kémia:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság a közlekedésben. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság.</p>

		<p>Íráskészség: Hivatalos levél: nyaralás után panasztétel, kárpótlás kérése; élményleírás baráti levélben</p>	
15óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre. A világháló a tanulásban, szakmában, szabadidőben Rádiótelefon és elektronikus levelezés, a média hatása a tömegekre, médiaetika. Az orvostudomány fejlődése (klónozás, géntechnika stb.).</p>	<p>Hallott szöveg értése: Adott témához tartozó szövegek, interjúk (pl. újításokról, technikai újdonságokról) megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: Vitatkozás, meggyőzés</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról mindegyikéről összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szövegekfeleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Érvelő esszé – technikai fejlődés hatásai</p>	<p><i>Fizika; kémia, biológia-egészségtan:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
15 óra	<p>Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank). Üzleti világ, fogyasztás, reklámok. Pénzkezelés a célnyelvi országokban. Az Európai Unió tagországai és az unió szervezete, Magyarország és az EU. Magyarország pénzügyi és gazdasági helyzete.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Statisztikák értelmezése, reklámok, EU-s beszámoló Szóbeli interakció: Vásárlás, banki ügyintézés Összefüggő beszéd: Összes adott témáról összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szövegek feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Esszé-vélemény (pl. EU előnyei-hátrányai, gazdasági helyzet)</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás; tudatos vásárlás; pénzügyi ismeretek. <i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> banki ügyletek, tőzsde, gazdasági problémák, a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel rezszi, zsebpénz.</p>

Kerettanterv a két tanítási nyelvű, középiskolai célnyelvi civilizáció tantárgy oktatásához

Bevezetés

Az önálló tematikával megjelenő, de a célnyelvek keretei között is oktatható célnyelvi civilizáció tantárgy tanításának az a célja, hogy a célnyelv használatával a tanulók tájékozottá váljanak a célnyelvi országok legtágabb értelemben vett kultúrájában. Ez felöleli a célországok földrajzát, gazdaságát, társadalmi viszonyait, történelmét, tudománytörténetét, tudományos-technikai vívmányait, irodalmát, művészetét, valamint a mindennapi élet kultúráját is. A tantárgy kiváló lehetőséget kínál a tantárgyközi integráció megvalósítására és a célnyelv iránti érdeklődés fenntartására. A műveltségi tartalmak feldolgozása a kulcskompetenciák fejlesztésével együtt hozzájárul a tanulók személyiségfejlődéséhez; az önálló ismeretszerzés, a tájékozódás, a véleményformálás képessége mellett csiszolja a társas kompetenciákat; növeli az elfogadás, a tolerancia képességét; fejleszti a célnyelvi kommunikációs kompetenciát. A célnyelvi civilizáció tantárgy í komplex jellegéből fakadóan – a tanulók életkorához igazítva szintetizálja a NAT nevelési célkitűzéseit.

A tanulók a tanulmányozott országok kultúrájának jellegzetességeit összehasonlítják a magyar kultúra értékeivel, így kiteljesedik az egyetemes és a magyar műveltségről alkotott képük, és el tudják helyezni a célnyelvi kultúrát a magyarság kultúrájával együtt az egyetemes értékrendben. Tanulmányaik segítségével felfedezik és megértik a célországokban honos etikai elveket, és összevetik ezeket a különböző kultúrák – köztük saját nemzetük – etikai elvárásaival, így gazdagodik erkölcsi világképük. A tanulók értelmezik az anyanyelvi kultúrától eltérő társadalmi szokásokat és szabályokat (udvariassági szokások, megszólítások, nyelvi rituálék, testbeszéd, humor, stílusrétegek, dialektusok), ezáltal hatékonyabb kapcsolatteremtésre lesznek képesek magánemberként és munkájuk során is.

Tájékozódnak arról, hogyan valósul meg a demokrácia a célnyelvi országokban, ismereteket szereznek a más országokban folyó civil társadalmi tevékenységekről, az adott országok nemzetközi szervezetekhez és az Európai Unióhoz való viszonyáról, valamint arról, hogy a helyi közösségek milyen társadalmi problémákkal küzdenek. A célnyelvi országokban oly népszerű önkéntes mozgalmak, valamint a hátrányos helyzetűek és a fogyatékkal élők számára teremtett esélyek megismerésével a tanulók felelősségtudata is fejlődhet.

A tanulók képet kapnak a célországok gazdaságának globális és lokális problémáiról, a munka világáról, az életszínvonalról, foglalkoznak a fenntartható fejlődés kérdéseivel. Megismerik a célnyelvi országok munkaerőpiacának előnyös és kockázatos jellemzőit, így jobban el tudják dönteni, hogy vállalnának-e munkát külföldön, s ha igen, akkor hol, milyen és mennyi időre.

A célnyelvi civilizáció tantárgy tartalma megköveteli a folyamatos tájékozódást a célnyelvi országok hírforrásaiban. A tanulók nyomon követhetik a változásokat, megérthetik az egyes országok fejlődésének folyamatát, közben pedig gyakorolják a digitális és hagyományos médiumok használatát. Eleinte segítséggel, később önállóan értékelik a talált információk hitelességét. A hagyományos könyvtárhasználatot is gyakorolják, hogy magabiztosan tudjanak tájékozódni az idegen és a magyar nyelvű könyvtári gyűjtemények anyagaiban.

A célnyelvi civilizáció tanulása valós élethelyzetekre készíti fel a tanulókat, feladatok megoldása során fejleszti a problémamegoldó képességet. A tanulók információszerzés közben megtanulnak a célnyelven jegyzetelni, rendszeresen használják az önálló, áttekinthető, lényegkiemelő jegyzetelési technikákat a hangzó és az írott szövegek feldolgozásakor. Civilizációs tanulmányaik hozzájárulnak ahhoz, hogy gondolataikat, megállapításaikat kifejezzék és szabatosan indokolják a célnyelven. A tantárgy jó lehetőséget kínál a kooperatív tanulási technikák alkalmazására (mozaik módszer, projektmunka, szakértői csoport stb.).

A célnyelvi civilizáció tantárgy komplex jellegéből adódóan számos kulcskompetencia fejlesztését támogatja. A tanulók idegen nyelvű kommunikációja hitelesebbé válik azáltal, hogy szociokulturális ismereteik és interkulturális készségeik fokozatosan fejlődnek, gyakorlatot szereznek a kultúrák közötti párbeszédben. Ezek a készségek később is nagy segítséget jelentenek a kapcsolatteremtésben és a kapcsolatok fenntartásában, valamint a munkaerőpiacon való helytállásban. Célnyelvi tanulmányaik során a tanulók megfigyelik, leírják, magyarázzák a szóban forgó területek természeti és mesterséges környezetét, azok jelenségeit és folyamatait, kutatják a környezettudatos életmód és fenntarthatóság legjobb gyakorlatát a célországokban, bővítik természettudományos műveltségüket a célországok tudományos-technikai vívmányainak megismerésével.

Megismerik a célnyelvi országok történelmének kulcsfontosságú eseményeit, az állam demokratikus felépítését, az állampolgári jogokat, az aktuális politikai és társadalmi törekvéseket. Megtanulják az emberi jogok tiszteletét, az egyenlőség, a demokrácia, a vallási és etnikai sokszínűség megbecsülését. Tájékozódnak más országok kulturális örökségéről az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével. A tantárgy tanulására jellemző produktív és interaktív tevékenységek támogatják a művészeti alkotások értő és beleérző értelmezését a népszerű kortárs kultúra és kifejezőmódok vonatkozásában is. A tantárgy hozzájárul ahhoz, hogy a tanulóknál pozitív attitűd alakuljon ki a művészetek, a művészi kifejezés sokfélesége iránt, nyitottakká váljanak az esztétikai élmények befogadására.

Az önálló és csoportos problémamegoldó tevékenységek, a kooperatív módszerek alkalmazása felkészíti a tanulókat a csoportban folyó közös munkavégzésre. Megtanulják, hogyan alkalmazkodjanak társaikhoz, hogyan osszák meg ismereteiket, hogyan fogadják el, vagy hogyan vitassák mások véleményét. Kialakul reális önértékelésük, megtanulják elfogadni a kritikát, és mások értékelésének kulturált módját is gyakorolhatják. A folyamat eredményeképpen fejlődik személyiségük, erősödik belső motivációjuk, és kialakulnak önálló tanulási stratégiáik, ami az egész életen át tartó tanulás elengedhetetlen feltétele.

Az Irányelvek szerint a két tanítási középiskolai képzésben a célnyelvi civilizáció óraszám a 9–10. évfolyamon heti 1 óra, a 11–12. évfolyamon heti 2 óra. A középiskolai célnyelvi civilizáció tantárgy nem építhet az általános iskolai célnyelvi civilizáció tantárgyra, így a készségeket és ismereteket a középiskolában is el kell sajátítani. Az éves óraszám témakörönkénti felosztása a helyi tantervben jelenik meg, amelynek elkészítése és az arányok kialakítása során figyelembe kell venni a célnyelven tanított tantárgyakhoz kapcsolódó, már meglévő és fejlesztendő célnyelvi készségeket, ismereteket.

A célnyelvi civilizáció tantárgy fejlesztési feladatai:

1. Ismeretszerzés célnyelven
2. Kritikai gondolkodás
3. Kommunikáció és problémamegoldás célnyelven
4. Tájékozódás időben és térben

9-10. évfolyam

A 9. évfolyam megkezdésekor a tanulók már legalább öt évig tanulták a célnyelvet általános iskolában, öt évfolyamos képzés esetén pedig egy éve az előkészítő évfolyamon. Az általános iskola, illetve az előkészítő évfolyam nyelvóráin alapvető információkat szereztek a célnyelvi országokról, kialakult bennük az érdeklődés a célnyelvi országok kultúrája iránt. Nyelvi szintjük eléri a Közös európai referenciakeret (KER) szerinti A2-es, illetve B1-es szintet. Nyelvtudásuk tehát lehetővé teszi, hogy idegen nyelven is szerezzenek információkat a körülöttük lévő világról. Motivációjukat növeli, hogy a célnyelvi civilizáció tanulása során a már meglévő földrajzi, történelmi, irodalmi, zenei, képzőművészeti ismereteiket felhasználhatják, továbbfejleszthetik. Ez kreativitásra, elemző, analízáló gondolkodásra ad lehetőséget, s egyben segíti őket a megfelelő, egyéni tanulási stratégia kialakításában. A célnyelvi civilizáció tantárgy kiemelkedő szerepet játszik a kulcskompetenciák fejlesztésében, a nevelési célok elérésében. A tanítás során kulturális, technikai, történelmi, művészeti és természettudományos ismeretekhez jutnak a tanulók. A cél az ok-okozati összefüggések felismerése, az egyes események, szokások, jelenségek összehasonlítása. A saját és a célnyelvi kultúrák megismerése, összehasonlítása révén bővül a tanulók műveltsége, szélesedik látókörük, így fokozatosan kialakul elfogadó magatartásuk, és megbecsüléssel tekintenek az eltérő kultúrákra.

A tantárgy tanulása során mélyebben megismerik a célnyelvi országok történelmét, gazdaságát, hagyományait, kultúráját, művészetét. Párhuzamot vonnak ezek hazai vonatkozásaival, s megtanulják a célnyelvi és a magyarországi jellemzőket összehasonlítani, bemutatni. A tudományos életben elért magyar eredmények, világhírű tudósaink munkásságának megismerése, bemutatása hozzájárul a nemzet szellemi és tárgyi öröksége iránt érzett megbecsülés kialakulásához. Ezek a tevékenységek erősítik interkulturális készségeiket és a nemzeti öntudatot is.

A célnyelvi civilizáció tantárgy esetében a tanulás, az információszerzés eszköze a célnyelv, így annak készségszintű felhasználására, célorientált gyakorlására ad lehetőséget. A tantárgy tartalma szoros kölcsönhatásban van más közismereti tárgyakkal. A célnyelvi országok sokoldalú megismerése természetes kapcsolódási pontokat kínál a tanulók számára földrajzi, történelmi, képzőművészeti, irodalmi ismereteik kreatív és interaktív felhasználásához. A tanulók az IKT-eszközökkel támogatott információszerzést és -feldolgozást is gyakorolhatják, képessé válnak az önálló kutatómunkára és a megszerzett információk produktív alkalmazására. A tananyag feldolgozása közben lehetőséget kell biztosítani arra is, hogy a tanulók pár- és csoportmunkával, illetve a projektfeladatok során kibontakoztassák kreativitásukat, fontos a kreatív megnyilvánulások ösztönzése, elismerése. A feladatok jellege, tartalma sok lehetőséget biztosít az önálló kutatómunkára, egyéni és csoportos előadásokra. A tanulók megfogalmazhatják feltevéseiket, következtetéseiket, gyakorolhatják a kulturált vitát, a tényeken alapuló érvelést. A 10. évfolyam végére a tanulók képessé válnak arra, hogy a célnyelv használatával önállóan is megismerkedjenek más kultúrákkal, és

összehasonlítsák ezeket, valamint be tudják mutatni Magyarország természeti, történelmi, szellemi értékeit. Nyitottabbá válnak a világra, interperszonális kapcsolataikban elfogadóbbak, toleránsabbak lesznek. A megjelölt témakörök nem választhatók mereven szét, közöttük tartalmi összefüggés, egymásra épülés, esetenként átfedés van. A tantárgy tanítása heti egy órában történik. Az éves óraszám témakörönkénti felosztása a helyi tantervben jelenik meg, amelynek elkészítése és az arányok kialakítása során figyelembe kell venni a célnyelven tanított tantárgyakhoz kapcsolódó, már meglévő és fejlesztendő célnyelvi készségeket, ismereteket.

9. évfolyam

1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok természetföldrajza (8 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló már rendelkezik a célnyelv országaira vonatkozó általános ismeretekkel (fekvés, főváros, folyók, éghajlat) az anyanyelvén és célnyelven is. Ismeri a topográfiai fogalmakat, tudja használni a hagyományos és az online térképeket. A nemzeti jelképeket ismeri.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a célnyelvi országok földrajzi fekvésére, felszínére, felszínformáira, tájegységeire és legfontosabb vízrajzi jellemzőire vonatkozóan tájékozódni, információt gyűjteni és következtetéseket levonni leírásokból, statisztikai táblázatokból, grafikonokból, diagramokból, hagyományos és online térképekből; tud a topográfiai fogalmakhoz tartalmi elemeket rendelni és természetföldrajzi, környezeti és társadalmi-gazdasági témákat feldolgozó tematikus térképeket összehasonlítani; következtet a földrajzi fekvésből, a természeti és éghajlati viszonyokból az élővilágra, a népességre, valamint a kultúra jellemzőire; ismeri az adott terület élővilágának legfontosabb jellemzőit; szabatosan, a szükséges szaknyelv felhasználásával mutatja be a célnyelv országainak alapvető természetföldrajzát digitális eszközök alkalmazásával is.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célnyelvi országok földrajzi fekvésének, felszínének, felszínformáinak, tájegységeinek és legfontosabb vízrajzi jellemzőinek megismerése és kontúrtérképen történő elhelyezése. Az éghajlat és az időjárás változásának és a célnyelvi országok legjellemzőbb élővilágának ismerete – a többi tantárgyra is építve. Geopolitikai következmények felismerése, megfogalmazása, a közigazgatási régiók (autonómiák, tartományok, államok) azonosítása térkép segítségével. Nemzeti jelképek (zászlók, címerek) és szimbolikájuk értelmezése. Népességi adatok (lakosságszám, népsűrűség) elemzése térkép alapján. A népesség eloszlásának területi sajátosságai, ennek természeti, társadalmi, gazdasági okai és következményei; a bevándorlók szerepe az egyes célnyelvi országok népességének alakulásában, valamint a bevándorlás és a bevándorlás korlátozásának okai.

		A célnyelvi országok leghíresebb városainak, turisztikai központjainak, nevezetességeinek megismerése, bemutatása.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Földrajz:</i> az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége; településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei. <i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Topográfia, nemzeti jelképek, felszíni formák, víztípusok, éghajlati és földrajzi övezetek, időjárás-éghajlati elemek, élővilág, a településtípusok.

	C	D
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok gazdasága (10 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló már foglalkozott országok gazdaságával a Földrajz tantárgy keretében. Ismeri az alapvető gazdasági folyamatokat, jelenségeket.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulóban kialakul az érdeklődés a célnyelvi országok gazdasági és pénzügyi helyzete iránt, és tud célnyelven információt gyűjteni a hagyományos és digitális médiumokban; a szükséges szaknyelv felhasználásával beszél a célnyelv országainak alapvető gazdasági ágairól, a célországok Magyarországgal fenntartott kapcsolatáról; összehasonlító elemzéseket végez statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok, folyamatábrák, térképek alapján.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célnyelvi országok gazdasági adottságainak és jellemzőinek, főbb gazdasági ágazatainak, a világ társadalmi-gazdasági rendszerében betöltött szerepének, a magyar vonatkozásoknak a megismerése. Nemzetközi viszonylatban is híres termékek, márkák és a Magyarországon jelenlévő nagyvállalatok megismerése. A főbb szárazföldi, vasúti, vízi és légi közlekedési útvonalak, az egyes közlekedési ágak főbb sajátosságainak megismerése. A lakosság életszínvonalának megismerése. Önálló információszerzés és az információk értelmezése az aktuális és alapvető gazdasági kérdések területén.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Földrajz:</i> iparágak, nemzetközi szervezetek, pénzügyi fogalmak, tőke és a munkaerő mobilitása, közlekedés. <i>Matematika:</i> grafikonok, adatok gyűjtése, következtetések levonása.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Gazdasági ágak, ágazatok, szektorok, nemzetgazdaság, közúti közlekedés, ökonómia és ökológia, fenntartható fejlődés, nemzetközi szervezetek, multinacionális vállalatok, infláció, GDP.

	E	F
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok politikai berendezkedése (10 óra)

2	Előzetes tudás	A médiumokban már sok tanuló figyelemmel kíséri a bel- és külpolitikai híreket, ami jó kiindulási pontként szolgálhat a további tanulmányokhoz.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes gyűjtőmunkára a célnyelven, értelmezi a hagyományos és a digitális médiumok politikai híreit; összehasonlítja a célnyelvi országok és Magyarország politikai berendezkedését; bemutatja a célnyelv országainak politikai rendszerét, az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokat, kötelezettségeket.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célnyelvi országok politikai berendezkedésének megismerése. Tájékozódás a célországok állam- és intézményrendszerének felépítéséről, a kormány- és az államfő hatásköréről. A jelentős politikai pártok a célországokban. A társadalmi, politikai, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása. A civil szervezetek szerepe a társadalomban, a civil mozgalmak jelentősége a célországokban.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a politikai rendszerek és az állampolgárok közötti viszony történelmi formái. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Államformák, alkotmányosság, hatalmi ágak: a törvényhozó, végrehajtó és igazságszolgáltató hatalom, államfő, demokrácia, politikai intézményrendszer, társadalmi és politikai konfliktus, autonómia, szolidaritás, politikai és szociális jogok, a kisebbségi jogok, civil szféra.

	G	H
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok társadalmi viszonyai (8 óra)
2	Előzetes tudás	A történelem és állampolgári ismeretek tanulása során a tanuló megismerte a társadalmi rétegek, nemzetiségek, kisebbségek fogalmát, hallhat a médiában az Európai Unió kisebbségi és bevándorlási problémáiról; célnyelvi tanulmányai során szerzett információt az oktatásról, játék- és dokumentumfilmekből, a hírekből értesülhet a nagyvárosok társadalmi problémáiról, a bűnözésről, a droghelyzetről.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes információt gyűjteni a társadalmi viszonyok és problémák bemutatására a különböző médiumok és képi források felhasználásával; ismeri a célnyelvi kultúra társadalmi berendezkedését; felismer társadalmi és erkölcsi problémákat, ezeket megfogalmazza; tud véleményt nyilvánítani társadalmi kérdésekben, képes logikusan és tárgyilagosan érvelni, az eltérő véleményeket meghallgatja, megérti; felismeri a kultúrák és értékrendek közötti különbségeket és összeveti azokat a saját kultúrájával és értékrendjével.
		A célnyelvi országok társadalmi viszonyai, a különböző kultúrák, társadalmi rétegek, csoportok, eltérő kultúrák tanulmányozása.

4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	<p>A célnyelvi országokban létező társadalmi rétegek, csoportok (öregék, fiatalok, gyerekek, nők, kisebbségek, bevándorlók) aktuális helyzetének, együttélési formáinak, civilizációs konfliktusainak, társadalmi feszültségeinek megismerése és helyzetük összehasonlítása, az eltérések, illetve párhuzamok keresése.</p> <p>A hazai és a célnyelvi országok oktatási rendszere közti különbségek és hasonlóságok feltárása, megértése.</p> <p>A tanulás, a tudás és a műveltség mai szerepének értelmezése személyes tapasztalatok és a médiából vett példák, valamint a történelemből tanultak alapján.</p>
5	Kapcsolódási pontok	<p><i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz; a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, egész életen át tartó tanulás.</p>
		<p><i>Földrajz:</i> társadalomföldrajz.</p> <p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaorientáció és munka.</p>
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	<p>Társadalom, osztály, réteg, csoport, a társadalmi együttélés szabályai, szokás, hagyomány, erkölcs, jog, illem, kisebbségek, bevándorlás, emberi alapjogok, a jogegyenlőség elve, a gyermekek jogai, diákjogok és kötelességek, egészség és társadalombiztosítás, munkanélküliség, élethosszig tartó tanulás, demográfia, demográfiai robbanás, elöregedés, túlnépesedés.</p>

10. évfolyam

	I	J
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Hagyományok, szokások, életmód (8 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló célnyelvi tanulmányainak köszönhetően ismeretekkel rendelkezik a célnyelvi civilizáció mindennapjairól, a társas együttélés szokásairól, a hagyományokról. Ezek kiegészülnek a médiából vett példákkal és saját tapasztalataival.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a hírekből, audio(vizuális) anyagokból, fényképekről információt gyűjteni a célországokban élő emberek hétköznapijairól, szokásairól, életviteléről; felismeri a társadalmi, erkölcsi problémákat, összeveti ezeket a hasonló hazai problémákkal; a társadalmi érintkezés szabályai szerint viselkedik, megfelelően reagál az általánosan használt gesztusokra, tisztázza a számára esetleg ismeretlen gesztusok jelentését; életstratégiákról, jövőképekről beszélget különböző minták és példaképek alapján.
	Ismeretek /	<p>A célnyelvi országok családmódeljeinek elemzése, a családi szereposztás azonosítása.</p> <p>A gyermekek helyzetének, legfontosabb jogainak és kötelességeinek bemutatása a családban, ezek összevetése a hazai viszonyokkal.</p> <p>A célnyelvi országok nemzeti és családi ünnepeinek, népi</p>

4	fejlesztési követelmények	<p>hagyományainak, szokásainak megismerése.</p> <p>A célnyelvi országok hagyományos ételei, tipikus alapanyagok, régiók tipikus ételei. Étkezési szokások.</p> <p>A szabadidő eltöltése, a kulturált szórakozás, nyaralási és pihenési szokások bemutatása. A turizmus hatása a célnyelvi országokra.</p> <p>A vidéki és városi élet.</p>
5	Kapcsolódási pontok	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás; testi és lelki egészség, egészséges ételek.</p> <p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> egészséges életmód, fogyatékkal élők.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p>
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	<p>Család, nagycsalád, háztartás, időbeosztás, állami és családi ünnepek, gyermeki jogok, kötelességek, elöregedés, egészséges életmód, urbanizáció, gasztronómia, gyorséttermek, kiegyensúlyozott táplálkozás, nemzeti ételek.</p>

	K	L
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Környezetvédelem (8 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló természettudományi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően ismeretekkel rendelkezik a környezetvédelemről, és célnyelvi tanulmányai révén ismeri a témához kapcsolódó alapszókincset is.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló használja a hagyományos és digitális hírforrásokat ismeretszerzésre; rendszerezi az információkat; ismeri a környezetszennyezés fajtáit, okait és hatásait, valamint a környezetvédelem lehetőségeit és eredményeit, tud ezekről véleményt mondani; tud logikusan, érvekkel alátámasztva, a megfelelő szakszókincs használatával érvelni a környezetszennyezéssel, a környezetvédelemmel kapcsolatos kérdésekben.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	<p>Az éghajlati változások és a hozzájuk kapcsolódó ártalmak (pl. üvegházhatás, felmelegedés) kialakulásának és folyamatának ismerete, a változások okainak értelmezése.</p> <p>A környezetszennyezés fajtáinak megismerése (pl. levegő-, talaj- és vízszennyezés).</p> <p>A környezetszennyezés hosszú távú következményeinek felismerése (pl. édesvíz hiánya, energiaforrások kimerülése, életlehetőségek megszűnése, migráció).</p> <p>A háztartási, ipari és veszélyes hulladék kezelése és újrahasznosítása a célnyelvi országokban és hazánkban.</p> <p>A hagyományos energiaforrások és a nukleáris energia előnyeinek és veszélyeinek ismerete, valamint az alternatív energiaforrások ismertetése (pl. megújuló energiaforrások).</p> <p>A célnyelvi országokban és hazánkban leggyakrabban előforduló környezeti katasztrófák ismerete (pl. árvíz, vízszennyezés).</p> <p>A célnyelvi országokban és hazánkban működő legfontosabb</p>

		környezetvédelemmel foglalkozó szervezetek és tevékenységük megismerése (pl. Greenpeace, zöld mozgalmak).
5	Kapcsolódási pontok	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, újrahasznosítás, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> természetvédelem, a biológiai sokféleség védelme, a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok, globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai.</p> <p><i>Etika:</i> etikus kereskedelem (fair trade).</p> <p><i>Kémia:</i> vegyi anyagok hatásai a környezetre.</p> <p><i>Földrajz:</i> talajerózió, felmelegedés hatásai az éghajlatra.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> természetes erőforrások változásának hatása a gazdaságra.</p>
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Környezetszennyezés, környezetvédelem, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás, megújuló energiaforrások, erózió, urbanizáció, felelősségvállalás, ökológia, éghajlatváltozás, globális és regionális problémák, közlekedés.

	M	N
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tömegkommunikáció, média (8 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló célnyelvi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a tömegkommunikációs forrásokról.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló ismeri és használja a célnyelvi ország tömegkommunikációs csatornáit információgyűjtésre, az információkat rendszerezi és értelmezi; tud a tömegkommunikáció társadalmi hatásairól, pozitív és negatív aspektusairól; tud a megfelelő szókincs használatával véleményt megfogalmazni a médiával kapcsolatos kérdésekről; ismeri a sajtószabadság fogalmát a célnyelvi országokban és hazánkban.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	<p>A kereskedelmi és a közszolgálati médiumok.</p> <p>A célnyelvi országok egyes televíziós és rádióműsorainak megismerése, bemutatása. Tévészési szokások a célnyelvi országokban és hazánkban.</p> <p>A célnyelvi országok egyes nyomtatott sajtótermékeinek és néhány, a célnyelvi országokhoz kötődő internetes portálnak a megismerése és bemutatása.</p> <p>A média tömegformáló szerepének felismerése és értékelése.</p> <p>A tömegkommunikációs csatornákból szerzett információk kritikus kezelése, hitelességük ellenőrzése más források, pl. az internet segítségével.</p> <p>Az internet szerepe a tömegkommunikációban, az online források hatása a jövő tömegkommunikációjára.</p> <p>A reklámok, hirdetések értelmezése a célszágok kultúrájának, társadalmi szokásainak ismeretében.</p> <p>Műsorkészítés, lapszerkesztés.</p> <p><i>Etika:</i> újságírói etika; reklámmal kapcsolatos megfontolt</p>

5	Kapcsolódási pontok	<p>fogyasztói szerep kialakítása; információs önrendelkezési jog; manipuláció, médiaszabályozás.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tömegkommunikációs források nyelve; a média hatása a nyelv változására.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a cenzúra és sajtószabadság a történelem folyamán.</p> <p><i>Informatika:</i> az internet mint tömegkommunikációs forrás, az internet szerepe a XXI. század tömegkommunikációjában.</p>
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Sajtó, sajtószabadság, cenzúra, nyomtatott, hangzó és digitális sajtótermékek, bulvársajtó, minőségi újságírás, internet, közszolgálati és kereskedelmi csatornák, reklámok, hirdetések, véleményformálás, manipuláció, média, tömegkommunikáció.

	O	P
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Sport (6 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló élettapasztalatának és tanulmányainak köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a sportokról és az egészséges életmódról.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tanuló ismeri és használja a tömegkommunikációs csatornákat a sportokkal, egészséges életmóddal kapcsolatos információk összegyűjtésére, rendszerezi és értelmezi ezeket az információkat;</p> <p>felismeri a sport pozitív élettani hatásait, valamint az élsport esetleges negatív hatásait, és tud ezekről kritikus véleményt mondani;</p> <p>tud logikusan, érvekkel alátámasztva, a megfelelő szókincs használatával érvelni sportágakkal, sporteseményekkel, egészséges életmóddal kapcsolatos kérdésekben;</p> <p>tisztában van a sport múltbéli és jelenlegi szerepével a célnyelvi országokban és hazánkban.</p>
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	<p>Az egészséges életmód és a sportolás szerepe a mindennapi életben (szabadidősport, tömegsport) a célnyelvi országokban és hazánkban.</p> <p>A legjellegzetesebb sportágak a célnyelvi országokban és hazánkban.</p> <p>Sporthoz kötődő fogalmak ismerete (pl. fair play, versenyszellem, csapatszellem, veszíteni tudás képessége); a sport személyiségformáló szerepe.</p> <p>Az olimpiai eszme és az olimpiai játékok; a célnyelvi országok és hazánk legnagyobb sikerei az olimpiákon.</p> <p>A célnyelvi országokban és hazánkban megrendezett legjelentősebb sportesemények bemutatása.</p> <p>Néhány, a célnyelvi országokból és hazánkból származó sikeres sportoló, illetve csapat bemutatása.</p> <p>Új tendenciák a sportban; a küzdősportok és az extrém sportok elterjedése és ezek hatása.</p> <p>Az élsport negatív aspektusainak kritikus szemlélete (pl.</p>
		<p>durvaság, teljesítménynövelő szerek, a túlzott anyagi ellenérték romboló hatásai).</p> <p>A sportolók sztárrá válásának hatása az emberekre és a sportra (pl. reklámok, anyagi előnyök, divatteremtés).</p>

5	Kapcsolódási pontok	<i>Etika:</i> fair play; dopping, sportszerűség <i>Testnevelés és sport:</i> sportágak, szabályrendszerek; játékleírások, játékszabályok; életmódot, életstílust és életminőséget befolyásoló egyéni, társas és csoportos tevékenységek.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Szabadidősport, tömegsport, szabályok, élsport, csapatszellem, versenyszellem, fair play, győzelem, vereség, dopping, egyéni- és csapatsport, extrém sport, életvitel, egészséges életmód, helyes táplálkozás, sportsérülések, élettani hatások, szabályok, felszerelések, sportközvetítések.

	Q	R
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tudományok (6 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló természettudományi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően ismerettel rendelkezik számos tudományos-technikai vívmányról és ezek mindennapi életre gyakorolt hatásáról.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló használja a hagyományos és a modern tömegkommunikációs eszközöket a tudományokkal kapcsolatos információgyűjtésre; felismeri a tudományos-technikai vívmányok fontosságát, tud megfelelő szókincs használatával beszélni az ezekhez kapcsolódó kérdésekről; ismeri a legfontosabb tudományos-technikai vívmányokat, a célnyelvi országok és hazánk néhány felfedezőjét, feltalálóját, tudósát.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	Ismeretszerzés a tudomány fejlődéséről, hatásairól (pl. ipari forradalom, XX. századi technikai forradalom). A célnyelvi országok néhány kiemelkedő jelentőségű tudósának, feltalálójának megismerése és bemutatása. Logikus, érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a modern technikai eszközök elterjedésének okairól, hatásáról, pozitív és negatív aspektusairól.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Biológia-egészségtan, Fizika, Kémia:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezők (Arisztotelész, Kopernikusz, Newton, Galilei, Watt, Darwin, Pasteur stb.), a biotechnológia lehetőségei és etikai kérdései. <i>Informatika:</i> az infokommunikációs eszközök előnyei és kockázatai. Netikett.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Tudomány, technika, találmányok, vívmányok, úrkutatás, kozmológia, nukleáris fizika, orvostudomány, IKT, pszichológia, agykutatás, evolúció.
	S	T
		A tanuló a szükséges szókincs felhasználásával, esetenként digitális eszközök alkalmazásával, érthetően be tudja mutatni a tanulmányai során feldolgozott témákat. Ismeri a célnyelvi országok földrajzi fekvését, felszínformáit, tájegységeit és legfontosabb vízrajzi jellemzőit. Magyarországot be tudja mutatni egy célnyelvi beszélő számára, összehasonlításokra képes. Ismeri a célnyelvi országok gazdasági jellemzőit, értelmezi a

1	A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>különböző gazdasági mutatókat. Alapvető összehasonlításokra is képes.</p> <p>Ismeri a célnyelvi országok politikai rendszerét, össze tudja hasonlítani azokat a magyar politikai berendezkedéssel.</p> <p>Ismeri a célnyelvi országok jellemző társadalmi viszonyait, a leggyakoribb szociális problémákat.</p> <p>Tájékozott a célországokban élő emberek hétköznapijairól, szokásairól, gondolkodásmódjáról, életviteléről. Nyitottá és elfogadóvá válik más kultúrákkal szemben, megérti azok sajátosságait.</p> <p>Érti a környezetszennyezés következményeit és a környezetvédelem fontosságát.</p> <p>Használja a célnyelvi ország tömegkommunikációs csatornáit az információgyűjtésben, képes az információk rendszerezésére, kérdések megfogalmazására.</p> <p>Tájékozott a célnyelvi országok legjellegzetesebb sportágai és sporteseményei területén.</p> <p>Ismer a célnyelvi kultúrákból néhány kiemelkedő jelentőségű tudományos-technikai vívmányt, valamint azok alkotóit.</p> <p>Képes hazáját több szempontból bemutatni a célnyelven.</p> <p>Nyitottá és elfogadóvá válik más kultúrákkal szemben, megérti azok sajátosságait.</p>
---	---	--

11–12. évfolyam

A tanulók már több éve tanulják a célnyelvi civilizáció tantárgyat, számos olyan ismerettel rendelkeznek a célnyelvi országokról, azok társadalmáról, kultúrájáról, melyek további ismeretek megszerzésére, a már meglévő tudás bővítésére, más szempontú vizsgálatára motiválják őket. Eljutottak a Közös európai referenciakeret hatfokú skálájának (KER) minimum negyedik szintjére (B2). Kellő tapasztalattal, tudással rendelkeznek ahhoz, hogy a körülöttük lévő világot tágabb kontextusban is értelmezni tudják, nyelvi ismereteiknek köszönhetően pedig széleskörű célnyelvi információszerzésre és viszonyításra képesek. A nevelési célok közül ezen a szinten a tanulás tanítása kiemelt fontosságú, hiszen a tanulóknak a 12. évfolyam végére olyan tanulási képességekkel kell rendelkezniük, amelyek lehetővé teszik az önálló és kritikus ismeretszerzést idegen nyelven, valamint nyelvtudásuk önálló fenntartását és továbbfejlesztését további tanulmányaik és munkájuk során, egész életükön át. A 11–12. évfolyamon az előző szakasz témakörei életkoruknak, s a más tantárgyak tanulása során megszerzett ismereteknek megfelelően koncentrikusan bővülnek, egymásra épülnek. A tanulók a tantárgy tanulása közben mélyebben megismerik a célnyelvi országok történelmét, gazdaságát, hagyományait, kultúráját, művészetét. Összehasonlítják magyar megfelelőikkel, és megtanulják ugyanilyen szempontok szerint hazánkat is bemutatni. Az így megszerzett tapasztalatok erősítik interkulturális készségeiket, és segítik őket abban, hogy hazájuk értékeit is felfedezzék, tudatosabban kezeljék. A tanulók a tantárgy komplex jellegéből adódóan a különböző tantárgyak keretében szerzett meglévő és új ismereteiket szintetizálják, más nézőpontokból vizsgálják, és kipróbálják valós életfeladatokat idéző helyzetekben. A tantárgy tanítása során lehetőséget kell biztosítani az önálló kutatómunkára, az egyéni és csoportos előadásokra, tárgyilagos és kulturált vitákra, döntéshozatali folyamatok, üzleti tárgyalások szimulációjára, prezentációk,

audiovizuális műsorok vagy weblap készítésére stb. Továbbra is kiemelt szerepet kapnak a kooperatív tanulásszervezési eljárások és az IKT-kompetenciák alkalmazása. A jól megválasztott tanórai feladatok és témák segíthetik a tanulókat a jövőjüket érintő fontos döntések meghozatalában is. A tantárgy tanítása heti két órában történik. Az éves óraszám témakörönkénti felosztása a helyi tantervben jelenik meg, amelynek elkészítése és az arányok kialakítása során figyelembe kell venni a célnyelven tanított tantárgyakhoz kapcsolódó, már meglévő és fejlesztendő célnyelvi készségeket, ismereteket.

11. évfolyam

	A	B
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok gazdasága (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló már foglalkozott a célnyelv országainak gazdaságával az előző szakaszban a célnyelvi civilizáció, valamint a földrajz tantárgy keretében. Tisztában van az alapvető gazdasági folyamatokkal, jelenségekkel. Már jártasságot szerzett a világháló kritikus és körültekintő használatában.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanulóban kialakul az érdeklődés a célnyelvi országok gazdasági és pénzügyi helyzete iránt, és tud tájékozódni célnyelven a hagyományos és digitális médiumokban; szabatosan, a szükséges szaknyelv felhasználásával beszél a célnyelv országainak alapvető gazdasági ágairól, ezek szerepéről a világ társadalmi-gazdasági rendszerében, a célországok Magyarországgal fenntartott kapcsolatáról, valamint a fenntarthatóságról; rendelkezik mindennapi gyakorlati gazdasági és pénzügyi ismeretekkel, összehasonlító elemzéseket végez statisztikai táblázatok, grafikonok, diagramok, folyamatábrák, térképek alapján.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célnyelvi országok gazdaságának a világ társadalmi-gazdasági rendszerében betöltött szerepe, a magyar vonatkozások, valamint a fenntartható gazdaság lehetőségeinek megismerése. A célnyelvi országokban való munkavállalás lehetőségei és a lehetséges kockázatok számbavétele. Mindennapi gyakorlati gazdasági és pénzügyi ismeretek (fizetőeszköz, számlanyitás, bankrendszer, adózás). A célországok kapcsolatának megismerése a nemzetközi gazdasági szervezetekkel (IMF, Világbank, WTO, Európai Unió), e kapcsolatok bemutatása.
		A tőke és a munkaerő-mobilitás előnyeinek, hátrányainak számbavétele. A fogyasztóvédelem, a fogyasztói kifogások orvoslási lehetőségeinek megismerése. Néhány összefüggés felismerése az életszínvonal, a globális problémák és a fenntarthatóság között. Önálló információszerzés és az információk értelmezése, az ismeretlen nyelvi elemek jelentésének kikövetkeztetése, a különböző típusú hírforrások összevetése az aktuális és alapvető gazdasági kérdések területén.
		<i>Földrajz:</i> iparágak, nemzetközi szervezetek, pénzügyi fogalmak, tőke- és a munkaerő-mobilitás, közlekedés.

5	Kapcsolódási pontok	<i>Társadalmi, állampolgári és gazdasági ismeretek:</i> a pénz és formái, pénzügyintézetek és tevékenységük, vállalkozói alapismeretek, a gazdaság szerkezete, nemzeti, uniós és globális gazdaság. <i>Matematika:</i> grafikonok, adatok gyűjtése, következtetések levonása.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Gazdasági ágak, ágazatok, szektorok, globalizáció, integráció, regionális folyamatok, nemzetgazdaság, közúti közlekedés, ökonómia és ökológia, fenntartható fejlődés, nemzetközi szervezetek, multinacionális vállalatok, a pénz világa, adók, euróövezet, euróválság, infláció, GDP, IMF, Világbank, WTO.

	C	D
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok politikai berendezkedése (18 óra)
2	Előzetes tudás	A történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek tantárgy keretében a tanuló foglalkozott már a politikai felépítmények különböző rendszereivel. A célnyelvi civilizáció tantárgy előző szakaszában megismerte a célnyelvi országok alapvető jellemzőit. A médiumokban már egyre több tanuló figyelemmel kíséri a bel- és külpolitikai híreket.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes önálló gyűjtőmunkára a célnyelven, tárgyilagosan értelmezi a hagyományos és a digitális médiumok politikai híreit, elfogulatlan véleményt alkot; a szükséges szaknyelv használatával bemutatja a célnyelv országainak politikai rendszerét, az alapvető emberi, szabadság- és állampolgári jogokat, kötelezettségeket, a demokratikus gondolkodásmód jellemzőit.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célországok és Magyarország választási rendszerének sajátosságai, ezek összevetése. A jelentős politikai pártok szerepe a célországokban, a tevékenységüket meghatározó jogrend. A társadalmi, politikai, erkölcsi problémák felismerése, megfogalmazása, lehetséges javaslatok a konfliktusok elrendezésére. Politikai események elemzése és értelmezése segítséggel és önállóan, következtetések levonása.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a politikai rendszerek és az állampolgárok közötti viszony történelmi formái, az állampolgári jogok és köteleességek, országgyűlési választások. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Államformák, politikai és választási rendszerek, alkotmányosság, hatalmi ágak: a törvényhozó, végrehajtó és igazságszolgáltató hatalom, államfő, demokrácia, politikai intézményrendszer, társadalmi és politikai konfliktus, autonómia, szolidaritás, politikai és szociális jogok, a kisebbségi jogok, civil szféra.

	E	F
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	A célnyelvi országok társadalmi viszonyai (18 óra)
2	Előzetes tudás	A történelem, az állampolgári és a társadalmi ismeretek tanulása során a tanuló megismerte a társadalmi rétegek, nemzetiségek, kisebbségek fogalmát és jellemzőit. A célnyelvi civilizáció tantárgy előző szakaszában megismerte a célnyelvi országok társadalmainak főbb jellemzőit. A médiából ismeri az Európai Unió kisebbségi és bevándorlási problémáit, játék- és dokumentumfilmekből, a hírekből nap mint nap értesülhet a nagyvárosok társadalmi problémáiról, a bűnözésről, a droghelyzetről.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes önállóan információt gyűjteni a társadalmi viszonyok és problémák bemutatására a különböző médiumok, kortárs szépirodalmi és képzőművészeti alkotások, filmek és képi források felhasználásával; ismeri a célnyelvi kultúra társadalmi és szociális intézményrendszerét; felismer társadalmi és erkölcsi problémákat, ezeket megfogalmazza, mérlegeli a segítségnyújtás lehetőségeit és megoldást javasol; tud elfogulatlan véleményt nyilvánítani társadalmi kérdésekben, képes logikusan és tárgyilagosan érvelni, az eltérő véleményeket meghallgatja, megérti; felismeri a kultúrák és értékrendek közötti különbségeket és összeveti azokat a saját kultúrájával és értékrendjével.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A célnyelvi országok társadalmi viszonyainak tanulmányozása, problémák feltárása, megoldáskeresés a feszültségek oldására. A munka világának bemutatása (pályaválasztás, munkavállalás, a célországba irányuló munkaközvetítés, munkanélküliség kérdései, érdekképviselőtek); munkaerő-piaci információk gyűjtése, a célnyelvi országok munkaerő-piaci lehetőségeinek feltérképezése (pl. állások és elvárások). Egészségügyi, társadalombiztosítási ismeretek a célországokról. Leggyakoribb civilizációs és környezeti ártalmak, mentálhigiénés problémák felismerése.
		A vallás és az egyházak szerepének megértése a társadalomban. A társadalmat érintő alapvető globális problémák tudatosítása (pl. bűnözés, droghelyzet), és a segítségnyújtás lehetőségeinek feltárása. A célnyelvi dialektusok ismerete, szerepe a nyelvhasználatban, néhány példa említése.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsizsebbpénz; a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, egész életen át tartó tanulás. <i>Földrajz:</i> társadalomföldrajz. <i>Biológia-egészségtan:</i> az ember megismerése és egészsége, magatartása és lelki egészsége; <i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. <i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> pályaaorientáció és munka.
		Társadalom, osztály, réteg, csoport, a társadalmi együttélés

6	Kulcsfogalmak / fogalmak	szabályai, szokás, erkölcs, jog, kisebbségek, bevándorlás, emberi alapjogok, a jogegyenlőség elve, jogorvoslat, büntetés, a büntetőeljárás szereplői és főbb szakaszai, segítségkérés lehetőségei, pályaválasztás, munkába lépés, önéletrajz, motivációs levél, állásinterjú, munkavállalói stratégia, munkaerőpiac, munkaadók, munkavállalók, munkajog, munkaszerződés, munkaidő, munkabér, adózás, egészség- és társadalombiztosítás, munkanélküliség, élethosszig tartó tanulás, demográfia, demográfiai robbanás, elöregedés, túlnépesedés, történelmi vallások és új keletű vallási közösségek.
---	---------------------------------	--

	G	H
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Hagyományok, szokások, életmód (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló célnyelvi és célnyelvi civilizációs tanulmányainak köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a célnyelvi civilizáció mindennapjairól, a társas együttélés szokásairól, a hagyományokról. Ezek kiegészülnek a médiából vett példákkal és saját tapasztalataival.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló képes a hírekből, szépirodalmi és képzőművészeti alkotásokból, filmekből és fényképekből információt gyűjteni a célországokban élő emberek hétköznapijairól, szokásairól, gondolkodásmódjáról, életviteléről; felismeri a társadalmi, politikai, erkölcsi problémákat, összeveti ezeket a hasonló hazai problémákkal, és megoldási javaslatokat tesz; a társadalmi érintkezés és üzleti etikett szabályai szerint viselkedik, megfelelően reagál a különböző társadalmi rétegekben használt gesztusokra, tisztázza a számára esetleg ismeretlen gesztusok jelentését; életstratégiákról, jövőképekről beszélget különböző minták és példaképek alapján.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A gyermekek helyzetének bemutatása a társadalomban, ezek összevetése a hazai viszonyokkal, valamint a gyermekvállalással és a gyermekneveléssel kapcsolatos közvélekedés megismerése. A célnyelvi országok tradicionális és modern konyhaművészetének tanulmányozása; az életmód változásának hatása a modern konyhára. A kultúrára jellemző gondolkodásmód, ideálok, értékek feltárása, a célnyelvi országokban elvárt magatartásformák megismerése, gyakorlása. A városiasodás és az életminőség alakulásának bemutatása.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> család és háztartás; testi és lelki egészség, egészséges ételek. <i>Etika:</i> önismeret, ember az időben: gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet. <i>Biológia-egészségtan:</i> egészséges életmód, fogyatékkal élők. <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.
	Kulcsfogalmak /	Család, családtervezés, „szingli”, nagycsalád, háztartás, időbeosztás, állami és családi ünnepek, gyermeki jogok,

6	fogalmak	kötelességek, esélyteremtés, előregedés, egészséges életmód, fogyatékkal élők, életminőség, urbanizáció, gasztronómia, gyorséttermek, kiegyensúlyozott táplálkozás.
---	-----------------	---

12. évfolyam

	I	J
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Környezetvédelem (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló természettudományi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a környezetvédelemről, és célnyelvi, valamint célnyelvi civilizációs tanulmányai révén ismeri a témához kapcsolódó alapszókincset is.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló használja a hagyományos és digitális hírforrásokat önálló ismeretszerzésre; rendszerezi és értelmezi az információkat; ismeri a környezetszennyezés fajtáit, okait és hatásait, valamint a környezetvédelem lehetőségeit és eredményeit, tud ezekről kritikus véleményt mondani; tud logikusan, érvekkel alátámasztva, a megfelelő szakszókincs használatával érvelni a környezetszennyezéssel, a környezetvédelemmel, a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos kérdésekben.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A környezetszennyezés fajtái, az éghajlati változások ismerete, a változások okainak értelmezése. A hosszú távú következmények felismerése. Hulladékkezelés. Energiaforrások. Környezetvédelmi szervezetek. Környezetvédelem. Ökológiai szemlélet és felelősségvállalás a mindennapi életben, a környezettudatos magatartás fontosságának felismerése (pl. szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás). A fogyasztói társadalom és az urbanizáció új jelenségeinek felismerése, érvelés ezek mellett vagy ellen (pl. környezetkímélő közlekedés, túlfogyasztás). A célnyelvi országok és hazánk törekvései a környezeti károk enyhítésére és a fenntartható fejlődés megteremtésére; ezek eredményei és kudarcai. A genetika legújabb eredményei és ezek veszélyei (pl. génmódosított élelmiszerek); az alkalmazás dilemmái.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, újrahasznosítás, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben. <i>Biológia-egészségtan:</i> természetvédelem, a biológiai sokféleség védelme, a környezeti állapot és az ember egészsége közötti összefüggés. <i>Földrajz:</i> településtípusok, globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai. <i>Etika:</i> etikus kereskedelem (fair trade). <i>Kémia:</i> vegyi anyagok hatásai a környezetre. <i>Földrajz:</i> talajerózió, felmelegedés hatásai az éghajlatra. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> természetes erőforrások változásának hatása a gazdaságra.
		Környezetszennyezés, környezetvédelem, szelektív

6	Kulcsfogalmak / fogalmak	hulladékgyűjtés, hulladékkezelés, újrahasznosítás, megújuló energiaforrások, erózió, urbanizáció, felelősségvállalás, ökológia, éghajlatváltozás, globális és regionális problémák, közlekedés, génmanipuláció.
---	---------------------------------	---

	K	L
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tömegkommunikáció, média (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló célnyelvi és célnyelvi civilizációs tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a tömegkommunikációs forrásokról, a média szerepéről és a mindennapi életre gyakorolt hatásairól.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló ismeri és használja a célnyelvi ország tömegkommunikációs csatornáit önálló információgyűjtésre, az információkat rendszerezi és értelmezi; képes a tömegkommunikáció társadalmi hatásait, pozitív és negatív aspektusait felismerni, és ezekről kritikus véleményt mond; tud logikusan, érvekkel alátámasztva, a megfelelő szókincs használatával érvelni a médiával kapcsolatos kérdésekről; tisztában van a sajtószabadság fogalmával, szerepével a célnyelvi országok és hazánk múltjában és napjainkban.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A kereskedelmi TV-csatornák, a hírcsatornák és a közszolgálati TV helyzete, szerepe és feladata a célnyelvi országokban és hazánkban. A média tömegformáló szerepének felismerése és értékelése; önálló véleményalkotás példákkal és érvekkel alátámasztva.
		A tömegkommunikációs csatornákból szerzett információk kritikus kezelése, hitelességük ellenőrzése más források, pl. az internet segítségével. A reklámok etikusságának vizsgálata. A tömegkommunikációra és médiára vonatkozó törvények és a sajtószabadság fogalmának megbeszélése. A sajtó politikai függetlensége és a sajtószabadság megvalósulása, a sajtószabadság és a média szerepének összehasonlítása a célnyelvi országok és hazánk viszonylatában a különböző történelmi korokban. Logikus, érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása a sajtó teljes szabadsága mellett vagy ellen.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Etika:</i> újságírói etika; reklámmal kapcsolatos megfontolt fogyasztói szerep kialakítása; információs önrendelkezési jog; manipuláció, médiaszabályozás. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tömegkommunikációs források nyelvezete; a média hatása a nyelv változására. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a cenzúra és a sajtószabadság a történelem folyamán. <i>Informatika:</i> az internet mint tömegkommunikációs forrás, az internet szerepe a XXI. század tömegkommunikációjában.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Sajtó, sajtószabadság, cenzúra, nyomtatott, hangzó és digitális sajtótermékek, bulvársajtó, minőségi újságírás, felelősségteljes tájékoztatás/tájékozódás, internet, közszolgálati és kereskedelmi

	csatornák, reklámok, hirdetések, véleményformálás, manipuláció, média, tömegkommunikáció.
--	---

	M	N
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Irodalom, történelem, művészetek (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló célnyelvi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően számos ismerettel rendelkezik a történelemről, irodalomról, képző- és előadó-művészetekről és ezek szerepéről a mindennapi életben.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló használja a tömegkommunikációs eszközöket információgyűjtésre és általános műveltségének szélesítésére; tud logikusan, érvekkel alátámasztva, a megfelelő szókinccs használatával beszélni az általános műveltséghez tartozó témákhoz kapcsolódó kérdésekről; tisztában van az általános műveltséghez tartozó témákkal, és ismeri a célnyelvi országok és hazánk kiemelkedő művészeit, tudósait.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	A legfontosabb történelmi korszakok megnevezése, és az ezekhez kapcsolódó művészeti stílusok azonosítása; a történelem és művészetek kapcsolódási pontjai (pl. középkor: román és gótikus stílus). A célnyelvi országok néhány kiemelkedő jelentőségű klasszikus és kortárs szerzőjének, képző- és előadóművészenek, történelmi személyiségének megismerése és bemutatása.
		A célnyelvi országok néhány kiemelkedő irodalmi és filmművészeti alkotásának megismerése, értelmezése, az alkotók bemutatása. Irodalmi és filmművészeti alkotások olvasása/megtekintése célnyelven; drámarészletek előadása célnyelven. A célnyelvi országok legfontosabb történelmi eseményeinek, történelmi személyiségeinek megismerése és bemutatása. A célnyelvi országokra jellemző építészeti, képzőművészeti stílusok ismerete és néhány kiemelkedő fontosságú épület, műalkotás jellemzőinek bemutatása. A célnyelvi országok néhány kiemelkedő fontosságú múzeumának, színházának megismerése és bemutatása; lehetőség szerint színházi előadások megtekintése célnyelven. A tömegkommunikáció fejlődésének hatása a kultúra közvetítésére és népszerűsítésére a célnyelvi országokban és hazánkban. A kulturális élet és a kultúra intézményei, eseményei, szerepe a célnyelvi országokban és hazánkban. Logikus, érvekkel alátámasztott vélemény megfogalmazása történelmi eseményekről, művészeti alkotásokról és tudományos témákról.
5	Kapcsolódási	<i>Ének-zene:</i> zenei műfajok; hangszerek; klasszikus és populáris zene, zeneirodalom kiemelkedő alakjai, művei. <i>Dráma és tánc:</i> színház- és drámatörténet, színházi előadás megtekintése, beszélgetés a látottakról. <i>Vizuális kultúra:</i> műalkotások elemzése, művészettörténeti korszakok stílusjegyei.

	pontok	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> epikai, lírai, drámai művek olvasása és értelmezése, színház; filmművészet. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi korok, események; a kultúra és a történelem összefüggései. <i>Művészetek:</i> képzőművészet; előadó-művészet; építészet. <i>Informatika:</i> az internet-kultúra közvetítő szerepe.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Irodalom, műfajok, műelemzés, zenei műfajok, hangszerek, történelmi korszakok, események, építészeti stílusok, képzőművészet: festészet, grafika, szobrászat, építészet, fotóművészet; előadó-művészet: zene, filmművészet, színházművészet, tánc, klasszikus és kortárs művészek.

	O	P
1	Tematikai egység / Fejlesztési cél	Tudományok (18 óra)
2	Előzetes tudás	A tanuló természettudományi tanulmányainak és élettapasztalatának köszönhetően sok ismerettel rendelkezik a tudományos-technikai vívmányokról és ezek mindennapi életre gyakorolt hatásáról. A célnyelvi civilizáció első szakaszában átfogó képet szerzett a célnyelvi országok technikai és tudományos vívmányairól.
3	A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tanuló használja a hagyományos és a modern tömegkommunikációs eszközöket a tudományokkal kapcsolatos önálló információgyűjtésre; felismeri a tudományos-technikai vívmányok pozitív és negatív társadalmi szerepét, tud érvekkel alátámasztva, megfelelő szókincs használatával beszélni az ezekhez kapcsolódó kérdésekről; tisztában van a legfontosabb tudományos-technikai vívmányok céljával, hatásával.
4	Ismeretek / fejlesztési követelmények	Az emberiség történetének legfontosabb, új korszakot nyitó, a célnyelvi országokhoz és hazánkhoz kötődő találmányainak, vívmányainak megismerése és bemutatása (pl. penicillin, gravitáció, elektromosság, műtéti technikák). Tudományetikai kérdések megvitatása, pl. tanulói felvetések vagy aktuális hírek alapján. Logikus, érvekkel alátámasztott vélemények/ellenvélemények megfogalmazása, viták összefoglalása.
5	Kapcsolódási pontok	<i>Biológia-egészségügy, Fizika, Kémia:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezők (Arisztotelész, Kopernikusz, Newton, Galilei, Watt, Darwin, Pasteur stb.), a biotechnológia lehetőségei és etikai kérdései. <i>Informatika:</i> az infokommunikációs eszközök előnyei és kockázata; netikett. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ipari forradalom találmányai és hatásuk.
6	Kulcsfogalmak / fogalmak	Tudomány, technika, találmányok, vívmányok, úrkutatás, kozmológia, nukleáris fizika, orvostudomány, IKT, genetika, klónozás, pszichológia, agykutatás, etológia, evolúció.

	Q	R
1	<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló szabadon, a szükséges szaknyelv felhasználásával, esetenként digitális eszközök alkalmazásával is be tudja mutatni a tanulmányai során feldolgozott témákat.</p> <p>Ismeri a célnyelvi országok földrajzi fekvését, felszínformáit, tájegységeit és legfontosabb vízrajzi jellemzőit.</p> <p>Érti a célnyelvi országok gazdasági folyamatait, látja a világ társadalmi-gazdasági rendszerében betöltött szerepüket.</p> <p>Járatos a célnyelvi országok politikai rendszerében, össze tudja hasonlítani azokat a magyar politikai berendezkedéssel.</p> <p>Tisztában van a célnyelvi országok társadalmi viszonyaival, a leggyakoribb szociális problémákkal, és képes javaslatokat tenni a feszültségek oldására.</p> <p>Tájékozott a célországokban élő emberek hétköznapijairól, szokásairól, gondolkodásmódjáról, életviteléről. Nyitottá és elfogadóvá válik más kultúrákkal szemben, megérti azok sajátosságait.</p> <p>Érti a környezetszennyezés következményeit és a fenntartható fejlődés fontosságát. Magabiztosan használja a célnyelvi ország tömegkommunikációs csatornáit az információgyűjtésben, képes információk rendszerezésére és kritikus értelmezésére. Tájékozott a célnyelvi országok legjellegzetesebb sportágai, sportteljesítményei területén.</p> <p>Ismer a célnyelvi kultúrákból néhány kiemelkedő jelentőségű műalkotást és tudományos-technikai vívmányt valamint azok alkotóit. Képes hazáját sokoldalúan bemutatni a célnyelven.</p>

4 ÉVFOLYAMOS KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS: Második idegen

nyelv: francia

9. évfolyam A1 kimeneteli szint

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
24 óra	<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személyes családi élet, családi kapcsolatok	Hallott szöveg értése: A személyre vonatkozó alapvető információk, pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely megértése rövid szövegekben (párbeszéd) Szóbeli interakció: üdvözlés és elköszönés, az alapvető személyre vonatkozó információkra való kérdés Összefüggő beszéd: egyszerű, rövid mondatokban való bemutatkozás, a család bemutatása, családi kapcsolatok megnevezése Olvasott szöveg értése: rövid szövegben az ismerős szavak, fordulatok megértése, amelyek a személyre vonatkoznak Íráskészség: nyelvi útlevél készítése bemutatkozás család bemutatása, családfa készítése	<i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.
25 óra	<i>Ember és társadalom</i> Ismerkedés A tizenévesek világa : kapcsolata kortársakkal, felnőttekkel Öltözködés Önma ga és mások	Hallott szöveg értése: alapvető információk megértése rövid párbeszédokban ismerős szavak és kifejezések megértése egy vásárlásról szóló rövid párbeszédben Szóbeli interakció: alapvető érzelmek kifejezése, ezekre való reagálás beszélgetés elkezdése és befejezése, bemutatkozás és ismerkedő társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal Összefüggő beszéd: a témához illő társalgásban való részvétel előre betanult egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű, a témához kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése Íráskészség: mások bemutatása: alapvető információk pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely, rövid, egyszerű mondatokban ünnepek, szokások ismertetése	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom, tolerancia, együttérzés

	külső és belső jellemzése Ünnepok, családi ünnepek		
23 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása</p> <p>Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka</p> <p>Az ismeret szerzés különböző módjai</p> <p>A nyelvtanulás, a nyelvtanulás szerepe, fontossága.</p> <p>Az internet szerepe az iskolában, a</p>	<p>Hallott szöveg értése: a számok, árak, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése. tantárgyakról, időbeosztásról szóló rövid szöveg megértése</p> <p>Szóbeli interakció: tantárgyakról, időbeosztásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél</p> <p>Összefüggő beszéd: Az iskolai napirend bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: rövid szövegekben pl. iskola bemutatása a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p> <p>Íráskészség: saját napirend rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>

tanulá sban. Az iskolai élet tanulá son kívüli esemé nyei.	
---	--

4 ÉVFOLYAMOS KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS: Második idegen

nyelv: francia

10. évfolyam A1 kimeneteli szint

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
25 óra	<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.	Hallott szöveg értése: a szabadidős elfoglaltságokról szóló rövid párbeszédéből az alapvető szavak pl. hobbik megértése Szóbeli interakció: a szabadidő eltöltésére való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Összefüggő beszéd: saját hobbik megnevezése, és a tevékenységek rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben (pl. leírás a szabadidő eltöltésének lehetőségeiről) a tanult szókinccs megértése Íráskészség: saját és mások szabadidős elfoglaltságainak rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop- zene.
28 óra	<i>Életmód</i> Étkezési szokások Étkezés étteremben	Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: rendelés étteremben, ételválasztás egyszerű, begyakorolt mondatokban a témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal étel vagy ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban egy baleset leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban kedvenc ételek, ill. „nemszeretem” ételek megnevezése Olvasott szöveg értése:	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.

		<p>rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. árak, mennyiségek, utasítások és ismerős szavak pl. ételnevek/ élelmiszernevek felismerése, megértése</p> <p>egyszerű ételrecept alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: bevásárlólista készítése</p>	
19 óra	<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i> Vásárlás: ruhanemű, ajándéktárgyak</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témáról szóló rövid párbeszédben a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, pl. vásárlásról szóló rövid párbeszédekben</p> <p>Szóbeli interakció: a kívánság (Mít szeretne?) megfogalmazása, egyszerű kérdésekre való válaszolás</p> <p>Összefüggő beszéd: a kívánt ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>Olvasott szöveg értése: egyszerű, rövid szövegekben pl. divatkatalógus, a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, megértése</p> <p>Íráskészség: kedvenc ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</i></p>

4 ÉVFOLYAMOS KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS: Második idegen nyelv: francia

11. évfolyam A2 kimeneteli szint

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
25 óra	<p><i>Életmód</i> Napirend, időbeosztás Egészség/betegségek Egészséges életmód tinédzserkorban</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: beszélgetés a napirendről, időbeosztásról egyszerű, begyakorolt mondatokban programajánlók, meghívások (elfogadása/visszautasítása) a témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: az orvossal folytatott rövid beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, rövid vélemény a helyes és helytelen életmódról, egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. időpont, találkozási hely, utasítások és ismerős szavak felismerése, megértése a célnyelvi országok ételspecialitásait bemutató rövid szövegek fontos információinak felismerése Íráskészség: rövid emailben/ SMS-ben programjavaslat írása</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély</p>
25 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet Kulturális és</p>	<p>Hallott szöveg értése: pl. sportolásról, sportközvetítésekről szóló rövid hírek megértése a témához kapcsolódó rövid szövegekből az alapvető információk pl. sportágak, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek</p>

	sportélet nálunk és a célországokban	<p>használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: blog, olvasói levelek a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p> <p>Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása, begyakorolt mondatokban, rövid naplóbejegyzés készítése</p>	szerepe, sportágak jellemzői
22 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>Közlekedés a városban</p> <p>Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid párbeszédben útbaigazítás követése, úti célok megértése, városok és nevezetességeik nevének megértése</p> <p>telefonbeszélgetésben időpontok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: útbaigazítás kérése és adása, személyek utáni érdeklődés</p> <p>egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: városok, nevezetességeik bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>térképen városok, fekvésük megadása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>Olvasott szöveg értése: statisztikai táblázatban információk azonosítása városokról</p> <p>Íráskészség: képeslap írása</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

4 ÉVFOLYAMOS KÖZGAZDASÁGI KÉPZÉS: Második idegen

nyelv: francia

12. évfolyam A2 kimeneteli szint

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 64 óra (32 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
23 óra	<p><i>Környezetünk</i> A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek Növények és állatok a környezetünkben</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben Időjárás, éghajlat</p>	<p>Hallott szöveg értése: a foglalkozásokról szóló rövid párbeszédkekből az alapvető szavak pl. foglalkozásnevek megértése Szóbeli interakció: a foglalkozásra és a tevékenységekre való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: saját foglalkozás megnevezése, és a tevékenység rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben pl. névjegykártya, hirdetés a foglalkozásnevek megértése</p> <p>Íráskészség: saját és mások foglalkozásának rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, az időjárás tényezői.</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok.</p>
24 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Önéletrajz Életrajzok, portrék A tizenévesek világa: kapcsolata a kortársakkal, felnőttekkel Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság Ünnepek, családi</p>	<p>Hallott szöveg értése: a saját személyére ill. más személyekre vonatkozó lényeges információk megértése párbeszédkekből emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények, egyszerű ok-okozati elemek megértése. Szóbeli interakció: néhány mondatos önálló megnyilatkozás saját ill. más személyek életéről, életének fontosabb eseményeiről múlt idők használatával Összefüggő beszéd: adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság,</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyasztással élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a</p>

	<p>ünnepek, hagyományok Öltözködés, divat</p>	<p>családi ünnepek és szokások) saját rövid vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek, naplórészletek megértése, életrajzokban adatok, események felismerése, témaspecifikus információk elkülönítése Íráskészség: érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak). életrajz szerkesztése. rövid, irányított fogalmazás szerkesztése a témában</p>	<p>családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, <i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p>
17 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Művészetek, művészek Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó elbeszélő jellegű szövegek főbb vonalainak megértése, ezekből az alapvető információk pl. személyek, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló párbeszédben való részvétele Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal Olvasott szöveg értése: blogok, olvasói levelek, a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop zene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS: Második idegen nyelv: francia
9. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
36 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye A személyiség Családi élet, családi kapcsolatok</p>	<p>Hallott szöveg értése: a személyre vonatkozó alapvető információk, pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely megértése rövid szövegekben (párbeszéd) Szóbeli interakció: üdvözlés és elköszönés, az alapvető személyre vonatkozó információkra való kérdés Összefüggő beszéd: egyszerű, rövid mondatokban való bemutatkozás, a család bemutatása, családi kapcsolatok megnevezése Olvasott szöveg értése: rövid szövegben az ismerős szavak, fordulatok megértése, amelyek a személyre vonatkoznak Íráskészség: nyelvi útlevél készítése bemutatkozás család bemutatása, családfa készítése</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.</p>
35 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Ismerkedés A tizenévesek világa: kapcsolata kortársakkal, felnőttekkel Öltözködés Önmaga és mások külső és belső jellemzése Ünnepek, családi ünnepek</p>	<p>Hallott szöveg értése: alapvető információk megértése rövid párbeszédokban ismerős szavak és kifejezések megértése egy vásárlásról szóló rövid párbeszédben Szóbeli interakció: alapvető érzelmek kifejezése, ezekre való reagálás beszélgetés elkezdése és befejezése, bemutatkozás és ismerkedő társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal Összefüggő beszéd: a témákhoz illő társalgásban való részvétel előre betanult egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű, a témákhoz kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése Íráskészség: mások bemutatása: alapvető információk pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely, rövid, egyszerű mondatokban ünnepek, szokások ismertetése</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom, tolerancia, együttérzés</p>

<p>37 óra</p>	<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a számok, árac, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése. tantárgyakról, időbeosztásról szóló rövid szöveg megértése Szóbeli interakció: tantárgyakról, időbeosztásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: Az iskolai napirend bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal Olvasott szöveg értése: rövid szövegekben pl. iskola bemutatása a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése Íráskészség: saját napirend rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
-------------------	--	--	---

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS: Második idegen nyelv: francia
10. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
38 óra	<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.	Hallott szöveg értése: a szabadidős elfoglaltságokról szóló rövid párbeszédéből az alapvető szavak pl. hobbik megértése Szóbeli interakció: a szabadidő eltöltésére való kérdezés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Összefüggő beszéd: saját hobbik megnevezése, és a tevékenységek rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben (pl. leírás a szabadidő eltöltésének lehetőségeiről) a tanult szókincs megértése Íráskészség: saját és mások szabadidős elfoglaltságainak rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban	<i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop- zene.
40 óra	<i>Életmód</i> Étkezési szokások Étkezés étteremben	Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: rendelés étteremben, ételválasztás egyszerű, begyakorolt mondatokban a témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal étel vagy ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban egy baleset leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban kedvenc ételek, ill. „nemszeretem” ételek megnevezése Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. árak,	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.

		<p>mennyiségek, utasítások és ismerős szavak pl. ételnevek/ élelmiszernevek felismerése, megértése egyszerű ételrecept alapvető információinak megértése Íráskészség: bevásárlólista készítése</p>	
30 óra	<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i> Vásárlás: ruhanemű, ajándéktárgyak</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témáról szóló rövid párbeszédben a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, pl. vásárlásról szóló rövid párbeszédekben Szóbeli interakció: a kívánság (Mit szeretne?) megfogalmazása, egyszerű kérdésekre való válaszolás Összefüggő beszéd: a kívánt ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban Olvasott szöveg értése: egyszerű, rövid szövegekben pl. divatkatalógus, a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, megértése Íráskészség: kedvenc ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> <i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p>

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS: Második idegen nyelv: francia
11. évfolyam A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
25 óra	Életmód Napirend, időbeosztás Egészség/ betegségek Egészséges életmód tinédzserkorban	Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: beszélgetés a napirendről, időbeosztásról egyszerű, begyakorolt mondatokban programajánlók, meghívások (elfogadása/visszautasítása) a témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: az orvossal folytatott rövid beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, rövid vélemény a helyes és helytelen életmódról, egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. időpont, találkozási hely, utasítások és ismerős szavak felismerése, megértése a célnyelvi országok ételspecialitásait bemutató rövid szövegek fontos információinak felismerése Íráskészség: rövid emailben/ SMS-ben programjavaslat írása	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély
27 óra	Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet Kulturális és sportélet nálunk és a	Hallott szöveg értése: pl. sportolásról, sportközvetítésekről szóló rövid hírek megértése a témához kapcsolódó rövid szövegekből az alapvető információk pl. sportágak, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői

	célországokban	<p>használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: blog, olvasói levelek a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p> <p>Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása, begyakorolt mondatokban, rövid naplóbejegyzés készítése</p>	
28 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i> Közlekedés a városban Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid párbeszédben útbaigazítás követése, úti célok megértése, városok és nevezetességek nevének megértése</p> <p>telefonbeszélgetésben időpontok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: útbaigazítás kérése és adása, személyek utáni érdeklődés</p> <p>egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: városok, nevezetességek bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>térképen városok, fekvésük megadása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>Olvasott szöveg értése: statisztikai táblázatban információk azonosítása városokról</p> <p>Íráskészség: képeslap írása</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
28 óra	<p><i>Környezetünk</i> A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek Növények és állatok a környezetünkben</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben Időjárás, éghajlat</p>	<p>Hallott szöveg értése: a foglalkozásokról szóló rövid párbeszédekből az alapvető szavak pl. foglalkozásnevek megértése</p> <p>Szóbeli interakció: a foglalkozásra és a tevékenységekre való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: saját foglalkozás megnevezése, és a tevékenység rövid bemutatása</p> <p>egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben pl. névjegykártya, hirdetés a foglalkozásnevek megértése</p> <p>Íráskészség: saját és mások foglalkozásának rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos</p>

			élővilág, az időjárás tényezői. <i>Földrajz:</i> településtípusok.
--	--	--	---

KÉT TANÍTÁSI NYELVŰ KÉPZÉS: Második idegen nyelv: francia
12. évfolyam A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 96 óra (32 hét)

Óras zám ok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
28 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Önéletrajz Életrajzok, portrék A tizenévesek világa: kapcsolata a kortársakkal, felnőttekkel Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság Ünnepek, családi ünnepek, hagyományok Öltözködés, divat</p>	<p>Hallott szöveg értése: a saját személyére ill. más személyekre vonatkozó lényeges információk megértése párbeszédekben emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények, ok-okozati elemek megértése Szóbeli interakció: beszélgetés saját ill. más személyek életéről, életének fontosabb eseményeiről múlt idők használatával Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) saját rövid, összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek, naplórészletek megértése életrajzokban adatok, események felismerése, téma-specifikus információk elkülönítése Íráskészség: érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak) életrajz szerkesztése. rövid, irányított fogalmazás szerkesztése a témában</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel,</p> <p><i>Földrajz:</i> más népek kulturái.</p>
26 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Művészetek, művészek</p> <p>Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó elbeszélő jellegű szövegek főbb vonalainak megértése, ezekből az alapvető információk pl. személyek, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló párbeszédben való részvétele Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal Olvasott szöveg értése: blogok, olvasói levelek, a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop zene.</p>

			<p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.</p>
21 óra	<p><i>Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: egyszerű műszaki információk megértése az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök hasznáról Összefüggő beszéd: Adott témáról (pl. otthon használt elektromos szerkezetek, gépek haszná a mindennapokban) összefüggő, rövid vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, különböző technikai vívmányok napjainkban, elektromos szerkezetek a mindennapokban). Íráskészség: személyes információt, tényt, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p> <p>Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.</p>
21 óra	<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).</p>	<p>Hallott szöveg értése: adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: a reklámfajták, reklámtípusok, elkülönítése, beszélgetés a reklámok szerepéről a mindennapi életben Összefüggő beszéd: adott témáról (a reklámok szerepéről, a márkákról, a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről, pl. bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás). Íráskészség: beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a reklámok (pl. a fiatalokra gyakorolt) hatásairól, a</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezsi, zsebpénz Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.</p>

	márka-függés veszélyeiről	
--	---------------------------	--

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: francia
9. évfolyam A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
25 óra	Életmód Napirend, időbeosztás Egészség/ betegségek Egészséges életmód tinédzserkorban	Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: beszélgetés a napirendről, időbeosztásról egyszerű, begyakorolt mondatokban programajánlók, meghívások (elfogadása/ visszautasítása) a témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: az orvossal folytatott rövid beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, rövid vélemény a helyes és helytelen életmódról, egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. időpont, találkozási hely, utasítások és ismerős szavak felismerése, megértése a célnyelvi országok ételspecialitásait bemutató rövid szövegek fontos információinak felismerése Íráskészség: rövid emailben/ SMS-ben programjavaslat írása	<i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély
27 óra	<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet Kulturális és sportélet nálunk és a	Hallott szöveg értése: pl. sportolásról, sportközvetítésekről szóló rövid hírek megértése a témához kapcsolódó rövid szövegekből az alapvető információk pl. sportágak, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok <i>Informatika:</i> e- könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői

	célországokban	<p>használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: blog, olvasói levelek a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p> <p>Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása, begyakorolt mondatokban, rövid naplóbejegyzés készítése</p>	
28 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i> Közlekedés a városban Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid párbeszédben útbaigazítás követése, úti célok megértése, városok és nevezetességek nevének megértése</p> <p>telefonbeszélgetésben időpontok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: útbaigazítás kérése és adása, személyek utáni érdeklődés</p> <p>egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: városok, nevezetességek bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>térképen városok, fekvésük megadása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>Olvasott szöveg értése: statisztikai táblázatban információk azonosítása városokról</p> <p>Íráskészség: képeslap írása</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
28 óra	<p><i>Környezetünk</i> A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek Növények és állatok a környezetünkben</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben Időjárás, éghajlat</p>	<p>Hallott szöveg értése: a foglalkozásokról szóló rövid párbeszédekből az alapvető szavak pl. foglalkozásnevek megértése</p> <p>Szóbeli interakció: a foglalkozásra és a tevékenységekre való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Összefüggő beszéd: saját foglalkozás megnevezése, és a tevékenység rövid bemutatása</p> <p>egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben pl. névjegykártya, hirdetés a foglalkozásnevek megértése</p> <p>Íráskészség: saját és mások foglalkozásának rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz és energia-takarékosság, újrahasznosítás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos</p>

			élővilág, az időjárás tényezői. <i>Földrajz:</i> településtípusok.
--	--	--	---

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: francia
10. évfolyam B1 mínusz kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óra szá- mo- k	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
31 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Önéletrajz Életrajzok, portrék A tizenévesek világa: kapcsolata a kortársakkal, felnőttekkel Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság Ünnepek, családi ünnepek, hagyományok Öltözködés, divat</p>	<p>Hallott szöveg értése: a saját személyére ill. más személyekre vonatkozó lényeges információk megértése párbeszédekben emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján Vélemények, ok-okozati elemek megértése. Szóbeli interakció: beszélgetés saját ill. más személyek életéről, életének fontosabb eseményeiről múlt idők használatával Összefüggő beszéd: Adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) saját rövid, összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek, naplórészletek megértése. A témához kapcsolódó szöveg megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás életrajzokban adatok, események felismerése, téma-specifikus információk elkülönítése Íráskészség: Érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása indoklással. Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak). Életrajz szerkesztése. rövid, irányított fogalmazás szerkesztése a témában</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel,</p> <p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p>
29 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Művészetek, művészek Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó elbeszélő jellegű szövegek főbb vonalainak megértése, ezekből az alapvető információk pl. személyek, időpontok és helynevek megértése Szóbeli interakció: szabadidőről szóló párbeszédben való részvétele Összefüggő beszéd: a saját szabadidős tevékenységek, tévézés, internet-használat bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal Olvasott szöveg értése: blogok, olvasói levelek, a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene,</p>

		Íráskészség: saját szabadidős szokások, tevékenységek rövid bemutatása	klasszikus zene, pop zene. <i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre késztetés, befogadás, értelmezés, különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.
24 óra	<i>Tudomány és technika</i> Népszerű tudományok, ismeretterjesztés. A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben.	Hallott szöveg értése: egyszerű műszaki információk megértése az ismerős témákról szóló rádiós és televíziós hírműsorok, egyszerű nyelvezetű hangfelvételek lényegének megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: beszélgetés az otthoni elektronikus eszközök hasznáról Összefüggő beszéd: Adott témáról (pl. otthon használt elektromos szerkezetek, gépek használat a mindennapokban) összefüggő, rövid vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (technikai vívmányok, különböző technikai vívmányok napjainkban, elektromos szerkezetek a mindennapokban). Íráskészség: személyes információt, tényt, ill. tetszést / nemtetszést kifejező üzenetek, internetes bejegyzések, hivatalos panaszlevél egy üzletben vásárolt termék hibás működéséről	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik.
24 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. A képzési iránynak megfelelő szakmák gazdasági vonatkozásai. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	Hallott szöveg értése: adott témához tartozó szövegek megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: a reklámfajták, reklámtípusok, elkülönítése, beszélgetés a reklámok szerepéről a mindennapi életben Összefüggő beszéd: adott témáról (a reklámok szerepéről, a márkákról, a pénz szerepéről a mindennapokban, fizetési lehetőségekről, pl. bankkártya, készpénz) összefüggő vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg (pénzkezelés a családban, családi gazdálkodás).	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok.

	Íráskészség: beszámoló és önálló vélemény formálása írásban a reklámok (pl.a fiatalokra gyakorolt) hatásairól, a márka-függés veszélyeiről	
--	---	--

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: francia
11. évfolyam B1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Ór asz ám ok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
16 óra	<i>Személyes vonatkozások, család</i> Személyes tervek a jövőre	Hallott szöveg értése: a jövőbeni tervekre vonatkozó párbeszéd megértése Szóbeli interakció: a tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire. Összefüggő beszéd: Összefüggő mondatokban képes a saját személyes terveiről beszámolni. Olvasott szöveg értése: a feladat elvégzéséhez szükséges információk összegyűjtése a szöveg különböző részeiből, illetve több szövegből, az egyszerű szövegfajták felépítésének felismerése, ezen ismeret alkalmazása a szövegértés során az ismeretlen szavak jelentésének kikövetkeztetése a mondat megértett részei és a szövegösszefüggés alapján. a témához kapcsolódó szövegek információinak elkülönítése. Íráskészség: önéletrajz készítése. motivációs levél írása	<i>Etika:</i> önismeret
17 óra	<i>Környezetünk</i> Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat. Globális kihívások	Hallott szöveg értése ismeretterjesztő szöveg főbb információinak megértése időjárás-jelentések főbb információinak megértése Szóbeli interakció: a témához kapcsolódó véleményformálás, gondolatsere (környezeti ártalmak, veszélyeztetett fajok). Összefüggő beszéd: adott témáról,(állat- és növényvilág, környezeti ártalmak) összefüggő vélemény kifejtése. önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a környezetvédelemmel, állatvédelemmel kapcsolatban Olvasott szöveg értése: városi életéről szóló, a város és vidék különbségéről szóló szöveg megértése, környezetvédelemmel kapcsolatos cikk megértése Íráskészség: fogalmazás írása a környezetvédelemről. időjárás-jelentések készítése	<i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, fenntarthatóság, környezettudatosság, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai; a Föld mozgása, az időjárás tényezői <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; hon- és népismeret:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.

16 óra	<p><i>A munka világa</i> Foglalkozások Pályaorientáció</p>	<p>Hallott szöveg értése: állásinterjúk lényeges elemeinek megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: tanácsadás, tanácskérés a pályaválasztást érintő témában Összefüggő beszéd: adott témáról (személyes érdeklődési kör, munkahelyek) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a pályaválasztással kapcsolatban, önéletrajz bemutatás Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg (pl. munkatapasztalatokról, élményekről) Íráskészség: információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak). véleményt kifejező üzenet, komment írása (pl. internetes fórumon, blogban). formanyomtatvány, kérdőív kitöltése, online ügyintézés. életrajz, lényegre koncentráló leírás, elbeszélés készítése.</p>	<p><i>Szakmai tárgyak:</i> a tárgyak jellegének megfelelően</p>
12 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Kulturális és sportélet nálunk és a célországokban Színház, mozi, irodalom, művészetek</p>	<p>Hallott szöveg értése: szabadidős időtöltésekről, hobbikról szóló beszámolók, filmekről, könyvekről alkotott vélemény megértése hallott szöveg alapján Szóbeli interakció: érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, véleménycsere filmekről, könyvekről Összefüggő beszéd az érdeklődési körnek megfelelő témák lényegének folyamatoshoz közelítő kifejtése, a gondolatok többnyire lineáris összekapcsolásával. könyv vagy film cselekményének vázlatos összefoglalása., történet elmondása. Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg, filmkritika megértése Íráskészség: film, könyv történetének tömör összefoglalása</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, a sport és az olimpia története, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, pop zene.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> a szituáció alapelemei, beszédre készítés, befogadás, értelmezés,</p>

			különböző kultúrák mítoszai, mondái. <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése.
16 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> A tizenévesek világa, kapcsolata kortársakkal, barátság, társas kapcsolatok Emberi kapcsolatok Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia Konfliktusok és kezelésük Társadalmi szokások nálunk és a célországban</p>	<p>Hallott szöveg értése: emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése hallott szöveg alapján, vélemények megértése, társas kapcsolatokról szóló beszámoló lényegi információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: társalgásban való részvétel ismerős témák esetén, felkészülés nélkül a társas kapcsolatokban felmerülő problémák, váratlan helyzetek megvitatása. érzelmek kifejezése és reagálás mások érzelmeire, mint pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés, közömbösség, reménykedés, csalódottság, aggodalom, öröm.</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság,) összefüggő vélemény kifejtése, Önálló témakifejtés és vélemény megfogalmazása a különböző élethelyzetekben mutatott különböző reakciókról</p> <p>Olvasott szöveg értése: mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése annyira, hogy sikeres írásbeli kommunikációt tudjon folytatni. a köznyelven írt szövegekben az érzések, kérések és vágyak kifejezésének megértése.</p> <p>Íráskészség: érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid véleményt írási indoklással, jellemzések készítése véleményt kifejező üzenet, komment írási (pl. internetes fórumon, blogban), a témáról szóló újságcikk írási pl. diákújságban.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély</p> <p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom</p>
16 óra	<p><i>Életmód</i> Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség</p>	<p>Hallott szöveg értése: a hallott szöveg gondolatmenetének követése, egyes tényező részinformációk megértése, amennyiben a beszéd világos és kiejtése ismerős. Mindennapi társalgásban a világos beszéd követése szükség esetén visszakerdezők segítségével. A témakörhöz kapcsolódó információközlő szöveg lényeges elemeinek megértése.</p> <p>Szóbeli interakció:</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély</p>

	<p>megőrzésében, testápolás). Életünk és a stressz. Étkezési szokások a családban. Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés. Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógymódok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.)</p>	<p>a témakörhöz kapcsolódó beszélgetésben való részvétel, információcsere, álláspont kifejtése, rákérdezés mások nézeteire. gondolatok, vélemény kifejezése egészséges életmóddal, étkezési szokásokkal kapcsolatban.</p> <p>Összefüggő beszéd: a házi orvossal folytatott beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása, életvezetési tanácsok kérése beszámoló bevásárlási szokásokról, kedvenc vagy hagyományos ételek elkészítéséről önálló véleménynyilvánítás az egészséges életmód kritériumairól Olvasott szöveg értése: a fontos általános vagy részinformációk megértése autentikus, hétköznapi nyelven írott szövegekben, például levelekben, brosúrákban és receptekben az autentikus szövegek jellegéből fakadó ismeretlen fordulatok kezelése a szövegben Íráskészség: az egészséges életmódot, étkezési szokásokat, étkezési lehetőségeket bemutató írásmű készítése</p> <p>érvelő jellegű fogalmazás, előnyök/ hátrányok bemutatása az adott témához igazodva. (pl. alternatív gyógymódok, a stressz megelőzésének lehetőségei, hagyományos éttermek vagy gyorsétkezdék)</p>	
<p>15 óra</p>	<p><i>Utazás, turizmus</i> Közlekedés a városban Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid párbeszédben útbaigazítás követése, úti célok megértése, városok és nevezetességeik nevének megértése telefonbeszélgetésben időpontok megértése Szóbeli interakció: úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reagálás) útbaigazítás kérése és adása, személyek utáni érdeklődés ismerős fordulatokkal Összefüggő beszéd: adott témáról összefüggő vélemény kifejtése: városok, nevezetességeik bemutatása térképen városok, fekvésük megadása nyaralási élmények elmesélése Olvasott szöveg értése: statisztikai táblázatban információk azonosítása városokról Íráskészség: képeslap/ e-mail írása beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás, nyaralás)</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: francia
12. évfolyam B2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 96 óra (32 hét)

Óra-számok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
10 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A család szerepe az egyén és a társadalom életében Egyén és család nálunk és a célországokban Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése. A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése. Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése. Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén. Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgető műsorok megértése. Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet, generációk kapcsolata, családi élet <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai drámai művek olvasása</p>
10 óra	<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében Társadalmi viselkedésformák Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése. A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése. A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése. A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>
9 óra	<p><i>Környezetünk</i> Időjárás, éghajlat Globális kihívások; a környezetvédelem lehetőségei és problémái A természet és az ember harmóniája</p>		<p><i>Kémia, fizika földrajz:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás. <i>Biológia:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

		Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Közlemények, párbeszéddek, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgető műsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.	<i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai. a Föld mozgása, az időjárás tényezői
10 óra	<i>Az iskola</i> Az élethosszig tartó tanulás fontossága Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és a más országokban Szakmatanulás Magyarországon és más országokban	üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgető műsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.	<i>Történelem:</i> <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek
9 óra	<i>A munka világa</i> A munkavállalás körülményei, lehetőségei Magyarországon és más országokban Divatszakmák	<i>Szöbeli interakció:</i> Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében. Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.	<i>Szakmai tárgyak:</i>
11 óra	<i>Életmód</i> Étkezési szokások, ételspecialitások Magyarországon és más országokban Az egészséges életmód fontossága A szenvedélybetegségek, függőség A gyógyítás alternatív módjai	Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén. A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.	<i>Biológia:</i> testi és lelki egészség, egészséges ételek. egészséges életmód <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.
11 óra	<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> A szabadidő jelentősége az ember életében Az infokommunikáció,	Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy	<i>Földrajz:</i> más népek kulturái <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete

	a művészet szerepe a mindennapokban Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok A könyvek, a média szerepe, hatásai Kulturális és sportélet nálunk és más országokban	dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása. Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.	<i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése
8 óra	<i>Utazás, turizmus</i> Az idegenforgalom jelentősége, szerepe a marketingben	A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása. Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői
9 óra	<i>Tudomány és technika</i> Az internet szerepe, hatásai A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre	Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása. Összetett információ és tanács megértése és cseréje. Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása. Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.	<i>Történelem, fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik
9 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> A pénz szerepe a mindennapokban Üzleti világ, fogyasztás, reklámok, Élet a fogyasztói társadalomban	Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése. Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása,	<i>Gazdálkodási ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz

		<p>körülírás, szinonimák használata.</p> <p>A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.</p> <p>A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.</p> <p>Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.</p> <p>Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.</p> <p>Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.</p> <p>Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.</p> <p>A legtöbb általános témában jó szókincs, rugalmas használat, lexikai pontosság.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.</p> <p>Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.</p> <p>Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.</p> <p>Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.</p> <p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.</p> <p>A szóbeli interaktív vizsgához szükséges kommunikációs stratégiák.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták,</i></p>	
--	--	---	--

		<p><i>szövegforrások.</i> Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése. Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel. Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése. Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában. A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése. Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása. Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása. Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak. Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása. Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat. Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele. Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása. Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák</p>	
--	--	---	--

		<p>kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.</p> <p>Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.</p> <p>Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.</p> <p>Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i></p> <p>Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserek, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i></p> <p>Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése.</p> <p>Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése.</p> <p>Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával.</p> <p>Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak</p>	
--	--	---	--

		<p>megfelelően. A megfelelő források szelektív használata. Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókbán. Széles körű szókinccs kialakítása. Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével. Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata. Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i> Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek,</p>	
--	--	---	--

		<p>publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek</p> <p><i>Íráskészség:</i> Világos, részletes szövegek írása számos témakörben. Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire. Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása.</p> <p>A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben. Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban. Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása. Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése. Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről. Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése. A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok</p>	
--	--	---	--

		<p>hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.</p> <p>A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.</p> <p>Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.</p> <p>Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.</p> <p>Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.</p> <p>A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.</p> <p>A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).</p> <p>Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.</p> <p>A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.</p> <p>Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i></p> <p>Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák,</p>	
--	--	---	--

		<p>hagyományos és elektronikus képeslapok, képalírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.</p>	
--	--	--	--

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: francia
9.ny évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 4 óra
Éves óraszám: 144 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
27 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye A személyiség Családi élet, családi kapcsolatok</p>	<p>Hallott szöveg értése: A személyre vonatkozó alapvető információk, pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely megértése rövid szövegekben (párbeszéd) Szóbeli interakció: üdvözlés és elköszönés, az alapvető személyre vonatkozó információkra való kérdezés Összefüggő beszéd: egyszerű, rövid mondatokban való bemutatkozás, a család bemutatása, családi kapcsolatok megnevezése Olvasott szöveg értése: rövid szövegben az ismerős szavak, fordulatok megértése, amelyek a személyére vonatkoznak Íráskészség: nyelvi útlevél készítése bemutatkozás család bemutatása, családfa készítése</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet.</p>
27 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Ismerkedés A tizenévesek világa: kapcsolata kortársakkal, felnőttekkel Öltözködés Önmaga és mások külső és belső jellemzése Ünnepek, családi ünnepek</p>	<p>Hallott szöveg értése: alapvető információk megértése rövid párbeszédekben ismerős szavak és kifejezések megértése egy vásárlásról szóló rövid párbeszédben Szóbeli interakció: alapvető érzelmek kifejezése, ezekre való reagálás beszélgetés elkezdése és befejezése, bemutatkozás és ismerkedő társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal Összefüggő beszéd: a témákhoz illő társalgásban való részvétel előre betanult egyszerű kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű, a témákhoz kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése Íráskészség: mások bemutatása: alapvető információk pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely, rövid, egyszerű mondatokban ünnepek, szokások ismertetése</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom, tolerancia, együttérzés</p>

27 óra	<p>Az iskola Saját iskolájának bemutatása Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága. Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban. Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a számok, árak, alapvető mennyiségek, az idő kifejezésének megértése. tantárgyokról, időbeosztásról szóló rövid szöveg megértése Szóbeli interakció: tantárgyokról, időbeosztásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: Az iskolai napirend bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal Olvasott szöveg értése: rövid szövegekben pl. iskola bemutatása a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése Íráskészség: saját napirend rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi, és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek.</p>
26 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a szabadidős elfoglaltságokról szóló rövid párbeszédéből az alapvető szavak pl. hobbik megértése Szóbeli interakció: a szabadidő eltöltésére való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Összefüggő beszéd: saját hobbik megnevezése, és a tevékenységek rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Olvasott szöveg értése: egyszerű szövegekben (pl. leírás a szabadidő eltöltésének lehetőségeiről) a tanult szókincs megértése Íráskészség: saját és mások szabadidős elfoglaltságainak rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>
25 óra	<p><i>Életmód</i> Étkezési szokások Étkezés étteremben</p>	<p>Hallott szöveg értése: rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése Szóbeli interakció: rendelés étteremben, ételválasztás egyszerű, begyakorolt mondatokban a témához kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél Összefüggő beszéd: leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal étel vagy ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban egy baleset leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.</p>

		<p>kedvenc ételek, ill. „nemszeretem” ételek megnevezése</p> <p>Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben a témához kapcsolódó alapvető információk pl. árak, mennyiségek, utasítások és ismerős szavak pl. ételnevek/ élelmiszernevek felismerése, megértése</p> <p>egyszerű ételrecept alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: bevásárlólista készítése</p>	
12 óra	<p><i>Gazdaság és pénzügyek</i></p> <p>Vásárlás: ruhanemű, ajándéktárgyak</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témáról szóló rövid párbeszédben a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, pl. vásárlásról szóló rövid párbeszédekben</p> <p>Szóbeli interakció: a kívánság (Mit szeretne?) megfogalmazása, egyszerű kérdésekre való válaszolás</p> <p>Összefüggő beszéd: a kívánt ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p> <p>Olvasott szöveg értése: egyszerű, rövid szövegekben pl. divatkatalógus, a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, megértése</p> <p>Íráskészség: kedvenc ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</i></p>

Második idegen nyelv: német

9. évfolyam

Heti óraszám: 2 óra

Éves óraszám: 72 óra (36 hét)

Óraszám	Téma	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódási pontok
15 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A tanuló személye Családi kapcsolatok</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Megérti a személyére, családjára vonatkozó egyszerű szavakat, szókapcsolatokat, ha lassan és tagoltan beszélnek hozzá.</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> Képes egyszerű kérdéseket feltenni a másik személyére vonatkozóan, ill. más egyszerű kérdéseit megválaszolni</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> Egyszerű szavakkal képes bemutatkozni, ill. családját bemutatni.</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> A témához kapcsolódó egyszerű szöveget megérti</p> <p><i>Íráskészség:</i> Képes az alapvető személyi adatok kitöltésére formanyomtatványon, közösségi oldalakon Névjegykártya írása németül</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret</p> <p><i>Internethasználat:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás</p>
15 óra	<p><i>Környezetünk</i> Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása) Növények és állatok a környezetünkben Időjárás</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> A lakásról szóló rövid szövegekből az alapvető információk pl. bútor- és helységnevek megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p>Időjárás-jelentésben az alapvető információk pl. hely, hőmérséklet megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p>	<p><i>Történelem:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok, az időjárás tényezői</p>

		<p><i>Szöbéli interakció:</i> Beszélgetéseket kezdeményez az életkörülményekről, de még fontos szerepet játszik az ismétlés. Időjárásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél <i>Összefüggő beszéd:</i> Adott témában (otthon, ház, lakás, lakókörnyék bemutatása) részt vesz egyszerű beszélgetésekben. <i>Olvastott szöveg értése:</i> Egyszerű, a témához kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése. Megért egyszerű mondatokat a közvetlen környezetére vonatkozóan. <i>Íráskészség:</i> Levélben beszámol az életkörülményeiről egyszerű mondatokban, képes formanyomtatványt kitölteni a lakóhelyére vonatkozóan.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőhely, életközösség, változatos élővilág.</p>
15 óra	<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának, osztályának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat). Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka. A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága Időjelzés</p>	<p><i>Hallott szöveg értése</i> A tanuló megérti az egyszerű szöveget és előre megadott szempontok alapján információkat gyűjt. A tanuló megérti az órarendet, a tantárgyakat, az időjelzést, a programokat. <i>Szöbéli interakció:</i> Gondolatokat cserél, időpontot egyeztet. Az iskoláról szóló rövid beszélgetésekben vesz részt, kérdez és válaszol. Egyszerű gondolatokat és információkat cserél az iskolára, az osztályra vonatkozóan. <i>Összefüggő beszéd:</i> A saját órarend bemutatása egyszerű kifejezésekkel, előre begyakorolt mondatokban <i>Olvastott szöveg értése:</i> Képes információkat kigyűjteni honlapról, e-mailből. Megérti az ismerős szavakat, az egyszerű mondatokat leírásokban. <i>Íráskészség:</i> Szövegben képes kiegészítéseket tenni. Röviden beszámol az iskolájáról levél formájában.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás. <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok</p>

<p>13 óra</p>	<p><i>Szabadidő</i> Találkozás kávézóban Rendelés /itallap:italok neve, árak</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Rendelés, fogyasztás megértése hallott szöveg alapján. <i>Szóbeli interakció:</i> Rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél. Ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal <i>Összefüggő beszéd:</i> Ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal Tud érthetően, a folyamatoshoz közelítően beszélni. <i>Olvasott szöveg értése:</i> rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. találkozási hely, ismerős szavak pl. italnevek felismerése, megértése <i>Íráskészség:</i> Itallap összeállítása</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p>
<p>14 óra</p>	<p><i>Ember és társadalom</i> Ismerkedés A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel Öltözködés</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a személyre vonatkozó alapvető információk, ruhanévek megértése rövid párbeszédekben, ha lassan, tagoltan beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> beszélgetés elkezdése és befejezése, bemutatkozás és ismerkedő társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal <i>Összefüggő beszéd:</i> a témákhoz illő társalgásban való részvétel előre betanult kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal <i>Olvasott szöveg értése:</i> egyszerű, a témákhoz kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése <i>Íráskészség:</i> mások bemutatása: alapvető információk pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely, rövid, egyszerű mondatokban</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom. <i>Gazdaságtan</i> :kiadás, bevétel, zsebpénz.</p>

Második idegen nyelv: német
10.évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 2 óra
Éves óraszám: 72 óra (36 hét)

Óraszám	Téma	Fejlesztés tartalma	Kapcsolódási pontok
14 óra	<p><i>Életmód</i></p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód Étkezési szokások Ételek, kedvenc ételek Étkezés étteremben Ételrendelés telefonon és interneten.</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Táplálkozásról szóló rövid szövegben alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek Rövid párbeszédekben időpont, hely, program megértése <i>Szóbeli interakció:</i> Programmegbeszélés egyszerű, begyakorolt mondatokban (találkozó helye, ideje, program) A témákhoz kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél <i>Összefüggő beszéd:</i> Párbeszédben étel vagy ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal, kedvenc ételek, ill. „nemszeretem” ételek megnevezése A háziorvossal folytatott rövid beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvastott szöveg értése:</i> rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. időpont, találkozási</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció Földrajz: szomszédos államok</p>

		<p>hely, utasítások és ismerős szavak pl. ételnevek felismerése, megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> rövid e-mailben napirend leírása</p>	
15óra	<p>A munka világa Foglalkozások, munkahelyek Diákmunka</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Párbeszédben foglalkozásnevek és tevékenységek, munkahely megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> a foglalkozásra, a tevékenységekre, a munkahelyre való kérdés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> mások rövid bemutatása pl. névjegykártya alapján munkahely, saját foglalkozás megnevezése, és a tevékenység rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> Foglalkozásnevek, és a tevékenységek megértése egyszerű szövegekben</p> <p><i>Íráskészség:</i> saját és mások foglalkozásának rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban névjegykártya írása foglalkozás és munkahely megadásával</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>
15 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>Közlekedés a városban A közlekedés eszközei Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok DACH-országok</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> Részletes, összetett útbaigazítás követése, megértése hallott szöveg alapján, országok főbb jellemzőinek megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> Úti előkészületek és utazás során felmerülő feladatok megoldása (pl. közlekedési információk beszerzése,</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői DACH- országok turisztikai jellemzői, nevezetességek</p>

		<p>szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése).</p> <p>Összefüggő beszéd: Adott témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) összefüggő vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p>Íráskészség: Beszámoló írása élményekről, eseményekről (pl. utazás)-Képeslap írása</p>	
15 óra	<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel.</p> <p>Öltözködés, divat. Hasonlóságok és nők és férfiak öltözködésében</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű szövegekben a divattal kapcsolatos szavak, kifejezések megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Divatban tetszés, nemtetszés kifejezése egyszerű párbeszédekben beszélgetés elkezdése és befejezése, társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a témákhoz illő társalgásban való részvétel előre betanult kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> egyszerű, a témákhoz kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése</p> <p><i>Íráskészség:</i> mások bemutatása kép (divatlap) alapján: ruházat</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> Mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése. A divat témában feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás</p> <p><i>Íráskészség:</i></p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban</p> <p><i>Gazdaságtan:</i> kiadás, bevétel, megtakarítás, zsebpénz.</p>

		Egyszerű információt közlő/kérő feljegyzések/üzenetek írása (pl. barátoknak, szolgáltatóknak, tanároknak).	
13 óra	<p><i>Környezetünk</i></p> <p>Az otthon, a lakóhely és környéke A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása.</p> <p>Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért?</p> <p>Időjárás, éghajlat.</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> A lakóhelyről szóló rövid szövegekből az alapvető információk pl. nevezetességek megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek Programfüzetben programok keresése Környezetvédelemről szóló egyszerű szavak, kifejezések megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> Az időjárásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél A környezetvédelemről szóló társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, rövid kérdések és válaszok, az iskolák egyszerű összehasonlítása minta alapján</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> Egyszerű mondatokban beszámol arról, hogy mit tesz a környezetvédelem érdekében (előre begyakorolt mondatmodellek ismétlésével)</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> Egyszerű időjárás jelentésből adatokat gyűjt, a lakóhely nevezetességeit kikeresi rövid leírásokból</p> <p><i>Íráskészség:</i> Egyszerű szöveg írása arról, hogy mi mit teszünk a környezetünk védelméért (pl. e-mail)</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek;</i> hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> éghajlat</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok az időjárás tényezői, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

4 éves közgazdasági képzés

11. ÉVFOLYAM

2. idegen nyelv: német „A2-“, kimeneteli szint/ heti óraszám: 2; éves óraszám: 72

Ór as zá m ok	Tém ák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
10 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai</p>	<p>Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése családi viszonyokra vonatkozóan. A lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése a tanuló családjával kapcsolatban. Részvétel egyszerű beszélgetésben, pl. családi fotókról, szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással. A számok, alapvető mennyiségek, idő kezelése életkorra, családtagok számára vonatkozóan. Egyszerű kérdések megfogalmazása a beszédpartner családjára vonatkozóan. Betanult beszédfordulatok alkalmazása, elemi információk kérésére és nyújtására, pl. a családtagok életkoráról, foglalkozásáról, hobbijáról. Összefüggő beszéd: Saját család, családi viszonyok bemutatása szóban családi fotó alapján Családokról, családi életben bekövetkező változásokról, generációs problémákról szóló rövid, egyszerű szövegek felolvasása és tartalmának elmondása begyakorolt fordulatokkal. Olvasott szöveg értése: Egyszerű, mindennapi szövegekben (például családfa, egyszerű grafikon, plakát, hirdetés) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése. A családra vonatkozó egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatának megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy grafikonokon. Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése. Íráskészség: Saját családfa összeállítása a tanuló által ismert családtagokból, rokonokból. Saját család bemutatása írásban (levélben), mintaszöveg segítségével.</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet, generációk kapcsolata</p>
12 óra	<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házaság. Felelősségvállalás mások</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre, problémákra, eseményekre, kapcsolatokra vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, a témakörökhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben. A korosztálynak megfelelő, a témakörökhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek (interjúk) bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajtára, a témára és könnyen felismerhető információkra vonatkozóan. A számok, dátumok, az idő kifejezésének megértése. Családi eseményen készült hangfelvétel alapján alapvető stratégiák alkalmazásával, (pl. az ismert szavak, a beszédhelyzetre, a szereplőkre vonatkozó információk, a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemek felhasználásával) az esemény beazonosítása. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség). Meghívás családi ünnepségre. Összefüggő beszéd: Családi ünnepről előre megírt egyszerű beszámoló elmondása. Ünnepekre vonatkozó szokások és hagyományok rövid, egyszerű ismertetése. Rövid, egyszerű, a témához kapcsolódó szöveg felolvasása és tartalmának elmondása. Olvasott szöveg értése: Könyvelven írt magánlevélben, e-mailben küldött meghívás, megértése.</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, lakóközösség, nagycsaládok, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban,</p>

<p>kért, rászorulóknak segítséget. Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célszágokban</p>	<p>A témához kapcsolódó szöveg megértése. Rövid egyszerű hirdetés, plakát fő gondolatának megértése. Köszöntő képeslap, e-mail, egyszerű dalszöveg fő gondolatának megértése. Íráskészség: Rövid meghívás írása családi ünnepségre. Köszöntő képeslap, e-mail írása. Rövid egyszerű beszámoló (levél) írása családi ünnepségről.</p>	
<p>14 óra</p> <p>Az iskola</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelv tanulás, a nyelv tudás szerepe, fontossága, például a válasz</p>	<p>Hallott szöveg értése: Nyelvtanulással kapcsolatos információk beazonosítása interjúkból írott anyag segítségével, hamis információ kiszűrése. Internet-használatra vonatkozó interjúk fő állításainak beazonosítása és a beszélőhöz való rendelése. Szóbeli interakció: Nyelvtanulási tapasztalatokra, a nyelvtanulás céljára vonatkozó egyszerű kérdések megértése és a begyakorolt kifejezésekkel történő megválaszolása. Összefüggő beszéd: Saját nyelvtanulás helyéről, idejéről, céljáról szóló előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Más emberek nyelvtanulásáról szóló feldolgozott szövegek tartalmának elmondása vázlat segítségével. Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás, interjúalanyok és az állítások egymáshoz rendelése. A témához kapcsolódó statisztika, grafikon fő információinak megértése. Íráskészség: A témához kapcsolódó rövid levél, e-mail írása.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	<p>ztott szak mában. Az Internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p>		
<p>12 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport</p> <p>iskolai sport</p> <p>Olvasás, rádió</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témával kapcsolatos információk kiszűrése, beazonosítása interjúkból írott anyag segítségével.</p> <p>Szóbeli interakció: Hobbikra, sportolásra vonatkozó egyszerű kérdések megértése és a begyakorolt kifejezésekkel történő megválaszolása. Pozitívan, negatívan vagy meglepődve reagálni, a kiejtésben, hanglejtésben érzelmeket kifejezni.</p> <p>Programmegbeszélés: begyakorolt jelenetek eljátszása (meghívás, ill. annak elfogadása vagy visszautasítása és indoklása).</p> <p>Összefüggő beszéd: Saját hobbjáról, érdeklődési köréről előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Más emberek hobbjáról, érdeklődési köréről szóló szöveget felolvasni, a tartalmát elmondani.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. A témához kapcsolódó statisztika, grafikon fő információinak megértése. Műsorújságból, programkatalógusból az érdeklődésnek megfelelő műsor/program megtalálása.</p> <p>Belépőjegyeken lévő információk megértése</p> <p>Íráskészség: Rövid baráti levél, e-mail írása a tanuló sport- és szabadidős tevékenységéről.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>

<p>tévé, szám ítógé p, Inter net. Az infok omm unik áció szere pe a mind enna pokb an. Sport élet nálu nk és a célor szág okba n</p>		
--	--	--

<p>14 óra</p>	<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.). Turisztikai célpontok.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Utazással kapcsolatos információk kiszűrése, kijegyzetelése párbeszédből írott anyag segítségével. Indulási időre, helyre, útiköltségre vonatkozó információk megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél. Szóbeli interakció: Egyszerű, begyakorolt jelenetek eljátszása (vonat-, repülőjegy vásárlás, információkérés, szobafoglalás) Összefüggő beszéd: Egy korábbi saját utazásról szóló előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Egy úti beszámolóról szóló egyszerű szöveg felolvasása és tartalmának elmondása. Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. Menetrendek információinak megértése. Jegykiadó automata feliratainak, instrukcióinak megértése képek segítségével. Utazáshoz szükséges információk megtalálása Interneten, katalógusokban. Formanyomtatvány, pl. szállodai bejelentőlap értelmezése. Utazásról szóló, ill. onnan küldött képeslapszöveg fő gondolatainak megértése. Íráskészség: Rövid baráti levél, e-mail írása úti élményekről. Képeslap írása nyaralásból. Nyomtatvány kitöltése személyi adatokkal. (szállodai</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
---------------	---	--	--

		bejelentőlap)	
10 óra	<p><i>Életmód</i></p> <p>Ételek, kedvenc ételek Étkezés éttermekben, gyorséttermekben</p>	<p>Hallott szöveg értése: Ételrendelésre vonatkozó információk kiszűrése, kijegyzetelése párbeszédből írott anyag segítségével (pl. étlap, képek)</p> <p>Szóbeli interakció: Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése étkezési szokásokra vonatkozóan, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél. A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése a tanuló étkezési szokásaival, kedvenc ételeivel kapcsolatban,.</p> <p>A számok, árak, alapvető mennyiségek kezelése ételekkel kapcsolatosan.</p> <p>Egyszerű kérdések megfogalmazása a beszélőpartner étkezési szokásaira, kedvenc ételeire vonatkozóan.</p> <p>Ételrendelés eljátszása begyakorolt beszédfordulatokkal.</p> <p>Összefüggő beszéd: Kedvenc ételekről, étkezési szokásokról szóló előkészített, egyszerű beszámoló elmondása.</p> <p>A témáról szóló egyszerű szöveg felolvasása és tartalmának elmondása.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. Étlap információinak megértése.</p> <p>Íráskészség: Lista írása terítékhez szükséges tárgyakról, élelmiszerekről, ételekről.</p> <p>Rövid baráti levél, e-mail írása étkezési szokásokról, kedvenc ételekről.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés,</p>

**4 éves közgazdasági képzés,
12. ÉVFOLYAM**

2. idegen nyelv: német „A2-“, kimeneteli szint/ heti óraszám: 2; éves óraszám: 64

Ór as zá m ok	Té má k	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
12 óra	<p><i>Környezeti</i> <i>nk</i></p> <p>A lakóhely neveztességei, szórakozási lehetőségek</p> <p>Városi és falusi élet</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: a lakóhelyről szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás</p> <p>lakáskeresés: rövid kérdések a lakás alapvető jellemzőire</p> <p>Összefüggő beszéd: saját lakóhely, a városi vagy falusi élet bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban, pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése</p> <p>Íráskészség: Minta alapján lakásról információkérő email írása</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet, generációk kapcsolata</p>
10 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Színház, mozi</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: egy kulturális program, pl. színház, mozi, koncert, városnézés megbeszélése, rövid kérdések és válaszok egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal. Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a saját kulturális érdeklődési köréről, élményről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. interjú, beszámoló, várostérkép, programfüzet, filmrecenziók, belépőjegyek alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: rövid email írása a hobbiokról egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, lakóközösség, nagycsaládok, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban,</p>

	<p>(film), koncert, kiállítás stb.</p> <p>Kulturális élet nálunk és a célnyelvi országban</p>	<p>rövid naplóbejegyzés írása egy programról, kulturális élményről.</p>	
<p>12 óra</p>	<p>A munka világa</p> <p>Pályaválasztás, munkaállás</p> <p>Szakmátanulás, átképzés</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: üzenethagyás telefonon.</p> <p>Egyszerű információk cserélése a munkáról, az állásról, képzettségről, szakmai elképzelésekről.</p> <p>Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a szakmai elképzelésekről, a kívánt munkahelyről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. önéletrajz, álláshirdetés, pályázat alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: a szakmai elképzelések rövid megfogalmazása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal. Táblázatos önéletrajz írása minta alapján.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	és Öné letr ajz, állá sint erjú		
4 óra	Élet mó d Ház tart ási bal eset ek, első seg ély	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Sérüléssel kapcsolatos egyszerű kérdések és válaszok megértése és megfogalmazása. Mentőhívás telefonon.</p> <p>Összefüggő beszéd: egy otthoni balesetről való rövid beszámoló egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó rövid, egyszerű szöveg, pl. újságcikk, statisztika fő gondolatainak megértése</p> <p>Íráskészség: -</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>
12 óra	Em ber és társ ada lom Has onl ósá gok és kül önb ség ek em ber ek köz ött, tole ran cia, pl. fog yat ékk al élők	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk lényegének, alapvető érzelmnyilvánítások megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Jókívánságok ünnepek alkalmából. Alapvető érzelmekre való reagálás, ill. azok kifejezése egyszerű mondatokban</p> <p>Összefüggő beszéd: saját családi ünnepek, karácsony és húsvét bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal.</p> <p>A célnyelvi országok alapvető karácsonyi és húsvéti szokásainak bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben, pl. dal, interjú, a témához kapcsolódó fontos információk, alapvető érzelmnyilvánítások megértése</p> <p>Íráskészség: Minta alapján egyszerű, rövid levél írása a családi karácsonyról. Üdvözlőlap írása ünnepek alkalmából.</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, az ünnepek szerepe az életünkben</p>

	<p>Ünnep az év folyamán</p> <p>Ünnepi szókásoknálunk és a célnyelvi országokban (karácsony, húsvét)</p>		
12 óra	<p><i>Tudomány és technika</i></p> <p>Találmányok és feladatok</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témáról szóló szövegekben a találmányok legfontosabb jellemzőinek megértése</p> <p>Szóbeli interakció: -</p> <p>Összefüggő beszéd: annak elmondása, hogy néhány tárgyat mire használunk</p> <p>egyszerű folyamatok leírása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához tartozó rövid, egyszerű leírások lényeges információinak megértése</p> <p>Íráskészség:-</p>	<p><i>Történelem, fizika:</i></p> <p>tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>éőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik</p>

5 éves két tanítási nyelvű képzés

11. ÉVFOLYAM

2. idegen nyelv: német „A2-“, kimeneteli szint/ heti óraszám: 2; éves óraszám: 72

Ór as zá mo k	Tém ák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
16 óra	<p><i>Személyes vonások, család</i></p> <p>Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai</p>	<p>Hallott szöveg értése: Családi viszonyok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése családi viszonyokra vonatkozóan. A lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése a tanuló családjával kapcsolatban. Részvétel egyszerű beszélgetésben, pl. családi fotókról, szükség szerinti lassú ismétléssel, körülírással vagy módosítással. A számok, alapvető mennyiségek, idő kezelése életkorra, családtagok számára vonatkozóan. Egyszerű kérdések megfogalmazása a beszédpartner családjára vonatkozóan. Betanult beszédfordulatok alkalmazása, elemi információk kérésére és nyújtására, pl. a családtagok életkoráról, foglalkozásáról, hobbijáról. Összefüggő beszéd: Saját család, családi viszonyok bemutatása szóban családi fotó alapján Családokról, családi életben bekövetkező változásokról, generációs problémákról szóló rövid, egyszerű szövegek felolvasása és tartalmának elmondása begyakorolt fordulatokkal. Olvasott szöveg értése: Egyszerű, mindennapi szövegekben (például családfa, egyszerű grafikon, plakát, hirdetés) az ismerős nevek, szavak és egyszerű fordulatok, a nemzetközi és a más nyelven tanult szavak felismerése. A családra vonatkozó egyszerű információkat tartalmazó, rövid leíró szövegek fő gondolatának megértése, például hirdetésekben, plakátokon vagy grafikonokon. Egyszerű üzenetek, például képeslapok szövegének megértése. Íráskészség: Saját családfa összeállítása a tanuló által ismert családtagokból, rokonokból. Saját család bemutatása írásban (levélben), mintaszöveg segítségével.</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet, generációk kapcsolata</p>
18 óra	<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Női és férfi szerepek, ismerkedés, házaság. Felelősségvállalás mások</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű, konkrét mindennapi szükségletekre, problémákra, eseményekre, kapcsolatokra vonatkozó kifejezések megértése világos beszédben, a témakörhöz kapcsolódó, egyszerű szövegekben. A korosztálynak megfelelő, a témakörhöz kapcsolódó, rövid, egyszerű autentikus szövegek (interjúk) bemutatásának aktív követése; a tanult nyelvi elemek felismerése; következtetés levonása a szövegfajta, a témára és könnyen felismerhető információkra vonatkozóan. A számok, dátumok, az idő kifejezésének megértése. Családi eseményen készült hangfelvétel alapján alapvető stratégiák alkalmazásával, (pl. az ismert szavak, a beszédhelyzetre, a szereplőkre vonatkozó információk, a hallott szövegeket kísérő nonverbális elemek felhasználásával) az esemény beazonosítása. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség). Meghívás családi ünnepségre. Összefüggő beszéd: Családi ünnepről előre megírt egyszerű beszámoló elmondása. Ünnepekre vonatkozó szokások és hagyományok rövid, egyszerű ismertetése. Rövid, egyszerű, a témához kapcsolódó szöveg felolvasása és tartalmának elmondása. Olvasott szöveg értése: Könyvelven írt magánlevélben, e-mailben küldött meghívás, megértése.</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, lakóközösség, nagycsaládok, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban,</p>

<p>kért, rászorulóknak segítséget. Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Konfliktusok és kezelésük. Társadalmi szokások nálunk és a célszágokban</p>	<p>A témához kapcsolódó szöveg megértése. Rövid egyszerű hirdetés, plakát fő gondolatának megértése. Köszöntő képeslap, e-mail, egyszerű dalszöveg fő gondolatának megértése. Íráskészség: Rövid meghívás írása családi ünnepségre. Köszöntő képeslap, e-mail írása. Rövid egyszerű beszámoló (levél) írása családi ünnepségről.</p>	
<p>18 óra</p> <p>Az iskola</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai. A nyelv tanulás, a nyelv tudás szerepe, fontossága, például a válasz</p>	<p>Hallott szöveg értése: Nyelvtanulással kapcsolatos információk beazonosítása interjúkból írott anyag segítségével, hamis információ kiszűrése. Internet-használatra vonatkozó interjúk fő állításainak beazonosítása és a beszélőhöz való rendelése. Szóbeli interakció: Nyelvtanulási tapasztalatokra, a nyelvtanulás céljára vonatkozó egyszerű kérdések megértése és a begyakorolt kifejezésekkel történő megválaszolása. Összefüggő beszéd: Saját nyelvtanulás helyéről, idejéről, céljáról szóló előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Más emberek nyelvtanulásáról szóló feldolgozott szövegek tartalmának elmondása vázlat segítségével. Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése feleletválasztós feladatok megoldásával, igaz-hamis állítások eldöntése, nyitott kérdésekre válaszadás, interjúalanyok és az állítások egymáshoz rendelése. A témához kapcsolódó statisztika, grafikon fő információinak megértése. Íráskészség: A témához kapcsolódó rövid levél, e-mail írása.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	<p>ztott szak mában. Az Internet szerepe az iskolában, a tanulásban.</p>		
<p>18 óra</p>	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás</p> <p>Szabadidős elfoglaltságok, hobbik.</p> <p>Színház, mozi, koncert, kiállítás stb.</p> <p>Sportolás, kedvenc sport,</p> <p>iskolai sport.</p> <p>Olvasás, rádió,</p>	<p>Hallott szöveg értése: A témával kapcsolatos információk kiszűrése, beazonosítása interjúkból írott anyag segítségével.</p> <p>Szóbeli interakció: Hobbikra, sportolásra vonatkozó egyszerű kérdések megértése és a begyakorolt kifejezésekkel történő megválaszolása. Pozitívan, negatívan vagy meglepődve reagálni, a kiejtésben, hanglejtésben érzelmeket kifejezni.</p> <p>Programmegbeszélés: begyakorolt jelenetek eljátszása (meghívás, ill. annak elfogadása vagy visszautasítása és indoklása).</p> <p>Összefüggő beszéd: Saját hobbjáról, érdeklődési köréről előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Más emberek hobbjáról, érdeklődési köréről szóló szöveget felolvasni, a tartalmát elmondani.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. A témához kapcsolódó statisztika, grafikon fő információinak megértése. Műsorújságból, programkatalógusból az érdeklődésnek megfelelő műsor/program megtalálása.</p> <p>Belépőjegyeken lévő információk megértése</p> <p>Íráskészség: Rövid baráti levél, e-mail írása a tanuló sport- és szabadidős tevékenységéről.</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái.</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői.</p> <p><i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>

<p>tévé, szám ítógé p, Inter net. Az infok omm unik áció szere pe a mind enna pokb an. Sport élet nálu nk és a célor szág okba n</p>		
--	--	--

<p>20 óra</p>	<p><i>Utazás, turizmus</i></p> <p>A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Szálláslehetőségek (camping, ifjúsági szállás, szálloda, bérelt lakás vagy ház, lakáscsere stb.). Turisztikai célpontok.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Utazással kapcsolatos információk kiszűrése, kijegyzetelése párbeszédből írott anyag segítségével. Indulási időre, helyre, útiköltségre vonatkozó információk megértése, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél. Szóbeli interakció: Egyszerű, begyakorolt jelenetek eljátszása (vonat-, repülőjegy vásárlás, információkérés, szobafoglalás) Összefüggő beszéd: Egy korábbi saját utazásról szóló előkészített beszámoló elmondása begyakorolt kifejezésekkel, egyszerű mondatokkal. Egy úti beszámolóról szóló egyszerű szöveg felolvasása és tartalmának elmondása. Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. Menetrendek információinak megértése. Jegykiadó automata feliratainak, instrukcióinak megértése képek segítségével. Utazáshoz szükséges információk megtalálása Interneten, katalógusokban. Formanyomtatvány, pl. szállodai bejelentőlap értelmezése. Utazásról szóló, ill. onnan küldött képeslapszöveg fő gondolatainak megértése. Íráskészség: Rövid baráti levél, e-mail írása úti élményekről. Képeslap írása nyaralásból. Nyomtatvány kitöltése személyi adatokkal. (szállodai</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat:</i> közlekedési ismeretek, közlekedésbiztonság, fenntarthatóság, <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői.</p>
---------------	---	--	--

		bejelentőlap)	
16 óra	<p><i>Életmód</i></p> <p>Ételek, kedvenc ételek Étkezés éttermekben, gyorséttermekben</p>	<p>Hallott szöveg értése: Ételrendelésre vonatkozó információk kiszűrése, kijegyzetelése párbeszédből írott anyag segítségével (pl. étlap, képek)</p> <p>Szóbeli interakció: Konkrét, egyszerű, mindennapos kifejezések megértése étkezési szokásokra vonatkozóan, ha a partner közvetlenül a tanulóhoz fordul, és világosan, lassan, ismétlésekkel beszél. A gondosan megfogalmazott, lassan elmondott, a tanulóhoz intézett kérdések és utasítások megértése a tanuló étkezési szokásaival, kedvenc ételeivel kapcsolatban, .</p> <p>A számok, árak, alapvető mennyiségek kezelése ételekkel kapcsolatosan.</p> <p>Egyszerű kérdések megfogalmazása a beszélőpartner étkezési szokásaira, kedvenc ételeire vonatkozóan.</p> <p>Ételrendelés eljátszása begyakorolt beszédfordulatokkal.</p> <p>Összefüggő beszéd: Kedvenc ételekről, étkezési szokásokról szóló előkészített, egyszerű beszámoló elmondása.</p> <p>A témáról szóló egyszerű szöveg felolvasása és tartalmának elmondása.</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó egyszerű információkat tartalmazó szövegek fő gondolatának megértése. Étlap információinak megértése.</p> <p>Íráskészség: Lista írása terítékhez szükséges tárgyakról, élelmiszerekről, ételekről.</p> <p>Rövid baráti levél, e-mail írása étkezési szokásokról, kedvenc ételekről.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, betegségmegelőzés,</p>

5 éves két tanítási nyelvű képzés

12. ÉVFOLYAM

2. idegen nyelv: német „A2-”, kimeneteli szint/ heti óraszám: 3; éves óraszám: 96

Ór as zá m ok	Té má k	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
18 óra	<p><i>Környezeti</i> <i>nk</i></p> <p>A lakóhely neveztességei, szórakozási lehetőségek</p> <p>Városi és falusi élet</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: a lakóhelyről szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás</p> <p>lakáskeresés: rövid kérdések a lakás alapvető jellemzőire</p> <p>Összefüggő beszéd: saját lakóhely, a városi vagy falusi élet bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban, pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése</p> <p>Íráskészség: Minta alapján lakásról információkérő email írása</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor, öregkor, családi élet, generációk kapcsolata</p>
17 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i></p> <p>Színház, mozi</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: egy kulturális program, pl. színház, mozi, koncert, városnézés megbeszélése, rövid kérdések és válaszok egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal. Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a saját kulturális érdeklődési körrel, élményről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. interjú, beszámoló, várostérkép, programfüzet, filmrecenziók, belépőjegyek alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: rövid email írása a hobbiokról egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, lakóközösség, nagycsaládok, tolerancia, bizalom, együttérzés;</p> <p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban,</p>

	(film), koncert, kiállítás stb. Kulturális élet nálunk és a célnyelvi országokban	rövid naplóbejegyzés írása egy programról, kulturális élményről.	
18 óra	Amunkavilág Pályaválasztás, munkaállás Szakmátanulás, átképzés	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: üzenethagyás telefonon.</p> <p>Egyszerű információk cserélése a munkáról, az állásról, képzettségről, szakmai elképzelésekről.</p> <p>Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a szakmai elképzelésekről, a kívánt munkahelyről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. önéletrajz, álláshirdetés, pályázat alapvető információinak megértése</p> <p>Íráskészség: a szakmai elképzelések rövid megfogalmazása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal. Táblázatos önéletrajz írása minta alapján.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; társadalmi, állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikai, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	és Öné letr ajz, állá sint erjú		
8 óra	<i>Élet mó d</i> Ház tart ási bal eset ek, első seg ély	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk alapvető információinak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Sérüléssel kapcsolatos egyszerű kérdések és válaszok megértése és megfogalmazása. Mentőhívás telefonon.</p> <p>Összefüggő beszéd: egy otthoni balesetről való rövid beszámoló egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó rövid, egyszerű szöveg, pl. újságcikk, statisztika fő gondolatainak megértése</p> <p>Íráskészség: -</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kultúrái. <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság. <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői. <i>Ének-zene:</i> népzene, klasszikus zene, popzene.</p>
18 óra	<i>Em ber és társ ada lom</i> Has onl ósá gok és kül önb ség ek em ber ek köz ött, tole ran cia, pl. fog yat ékk al élők	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk lényegének, alapvető érzelmnyilvánítások megértése</p> <p>Szóbeli interakció: Jókívánságok ünnepek alkalmából. Alapvető érzelmekre való reagálás, ill. azok kifejezése egyszerű mondatokban</p> <p>Összefüggő beszéd: saját családi ünnepek, karácsony és húsvét bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal.</p> <p>A célnyelvi országok alapvető karácsonyi és húsvéti szokásainak bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: rövid, egyszerű szövegekben, pl. dal, interjú, a témához kapcsolódó fontos információk, alapvető érzelmnyilvánítások megértése</p> <p>Íráskészség: Minta alapján egyszerű, rövid levél írása a családi karácsonyról. Üdvözlőlapp írása ünnepek alkalmából.</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, az ünnepek szerepe az életünkben</p>

	<p>Ünnep az év folyamán</p> <p>Ünnepi szokások nálunk és a célnyelvi országokban (karácsony, húsvét)</p>		
17 óra	<p>Tudomány és technika</p> <p>Találmányok és feladatok</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témáról szóló szövegekben a találmányok legfontosabb jellemzőinek megértése</p> <p>Szóbeli interakció: -</p> <p>Összefüggő beszéd: annak elmondása, hogy néhány tárgyat mire használunk</p> <p>egyszerű folyamatok leírása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához tartozó rövid, egyszerű leírások lényeges információinak megértése</p> <p>Íráskészség:-</p>	<p><i>Történelem, fizika:</i></p> <p>tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok</p> <p><i>Informatika:</i></p> <p>éőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik</p>

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: német
10. évfolyam B1 mínusz kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
24 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Baráti kör Női és férfi szerepek, ismerkedés, partnerkapcsolatok, házasság Konfliktusok és kezelésük: panasz, reklamáció</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegekben pl. interjúkban a lényeges információk pl. okok, vélemények, a hasonlóságok és különbségek megértése, ha viszonylag lassan, érthetően beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában legtöbbször tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez vélemény kifejtése, egyetértés, ill. egyet nem értés kifejezése, mások véleményének megkérdezése Szolgáltatásokkal kapcsolatos helyzetek kezelése: panasz, reklamáció ismert, begyakorolt helyzetben</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a témához kapcsolódó szituáció egyszerű, rövid leírása rövid megnyilatkozás a témáról, saját vélemény rövid kifejtése begyakorolt szerkezetekkel</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegek pl. újságcikkek interjúk gondolatmenetének követése, álláspontok megértése statisztikai táblázat adatainak értelmezése</p> <p><i>Íráskészség:</i> rövid, irányított fogalmazás írása a témában banki formanyomtatvány kitöltése minta alapján reklamáció megfogalmazása félhivatalos levélben</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés</p>
		<p><i>Hallott szöveg értése:</i></p>	

<p>20 óra</p>	<p><i>Környezetünk</i> Időjárás, éghajlat Környezetvédelem szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért?</p>	<p>a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. időjárás-jelentés, rádióhírek, időjárásról és a környezeti problémákról szóló újságcikkek a lényeges információk megértése, a gondolatmenet követése, okok megértése, ha viszonylag lassan, érthetően beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában legtöbbször tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez személyes vonatkozású prognózisok megfogalmazása okok egyszerű megfogalmazása <i>Összefüggő beszéd:</i> időjárás jelenségek, környezeti problémák bemutatása a gondolatok lineáris összekapcsolásával, saját vélemény rövid kifejtése <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. időjárás-jelentés, rádióhírek, időjárásról és a környezeti problémákról szóló újságcikkek a lényeges információk megértése, a gondolatmenet követése, okok megértése <i>Íráskészség:</i> rövid, irányított beszámoló írása egy átélt időjárás eseményről az események kronológiáját betartva</p>	<p><i>Biológia:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág</p>
<p>22 óra</p>	<p><i>Az iskola</i> Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés, tagozat) Érdeklődési kör, tanulmányi munka Az ismeretszerzés különböző módjai A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága a választott szakmában</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú, visszaemlékezések lényeges információk pl. események, időpontok megértése, a gondolatmenet követése, vélemények megértése, ha viszonylag lassan, érthetően beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában legtöbbször tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez gondolatcsere, vélemény kifejtése egy iskoláról szóló beszélgetésben a partner kérdése az iskolai pályafutásáról</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	<p>Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban A célországok iskolái</p>	<p><i>Összefüggő beszéd:</i> A témáról olvasott rövid szöveg tartalmának összefoglalása a saját iskolai pályafutás bemutatása, iskolai és szakmai tervek kifejtése saját iskola bemutatása megadott szempontok alapján <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú, visszaemlékezések lényeges információk pl. események, időpontok megértése, a gondolatmenet követése, vélemények megértése <i>Íráskészség:</i> rövid, irányított fogalmazás írása a témakörben, felépített gondolatmenettel pl. a célországok és a hazai iskolák összehasonlítása megadott szempontok alapján, hasonlóságok és különbségek kifejtésével</p>	
20 óra	<p><i>A munka világa</i> Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek A képzési iránynak megfelelő szakmák Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú, visszaemlékezések lényeges információk megértése, a gondolatmenet követése, vélemények megértése, ha viszonylag lassan, érthetően beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában legtöbbször tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez szakmaválasztásról, szakmai tervekről szóló beszélgetésben való aktív részvétel, álláspont megfogalmazása, érvelés állásinterjú eljátszása <i>Összefüggő beszéd:</i> A választott szakma, szakirány, az ehhez szükséges kompetenciák, feltételek bemutatása a témához kapcsolódó statisztika vagy grafikon bemutatása és értelmezése <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú,</p>	<p><i>Szakmai tárgyak:</i> a tárgyak jellegének megfelelően</p>

		<p>viszsaemlékezések, szakmai gyakorlati beszámoló lényeges információk pl. események, időpontok megértése, a gondolatmenet követése, vélemények megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> magánlevél írása a szakmai tervekről, elképzelésekről szakmai önéletrajz írása táblázatos formában</p>	
22 óra	<p><i>Életmód</i></p> <p>Az egészséges életmód Gyakori betegségek, sérülések, baleset Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak) Életünk és a stressz</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú, újságcikk lényeges információk megértése, a gondolatmenet követése, vélemények megértése, ha viszonylag lassan, érthetően beszélnek</p> <p><i>Szövebi interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában legtöbbször tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez a témáról szóló beszélgetésben való aktív részvétel, érzelmek pl. együttérzés kinyilvánításával, tanácsok megfogalmazásával mindennapi problémák megfogalmazása, érzelemnyilvánítással (Mi zavar, idegesít, stresszel stb.?) tanácsok megfogalmazása a témához kapcsolódóan</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> mindennapi problémák elmesélése érzések és reakciók bemutatásával</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. interjú, újságcikk a gondolatmenet követése, vélemények megértése, érzelmek azonosítása</p> <p><i>Íráskészség:</i> lista írása arról, mit kellene a stressz ellen tenni magánlevélben beszámoló az egészségi állapotról, tanácsok megfogalmazása</p>	<p><i>Biológia:</i> egészséges életmód <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: német
11. évfolyam B1+ kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
20 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai Személyes tervek Családi élet, családi kapcsolatok, generációk A családi élet mindennapjai, otthoni teendők</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, rádióadás a gondolatmenet követése, az események megértése, érzelmek vagy a probléma azonosítása, álláspontok megértése <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez gondolatcsere és a vélemény kifejtése az adott témákról feltételezések kifejezése vitában való részvétel érvek, javaslatok megfogalmazásával <i>Összefüggő beszéd:</i> hallott vagy olvasott eseménysorok elmesélése, a kronológiai sorrend figyelembe vételével olvasott vagy hallott események kommentálása saját vélemény megfogalmazása az adott témákhoz kapcsolódóan <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben, pl. kortárs irodalmi prózai szövegekben vagy szövegrészekben is a gondolatmenet követése, az események megértése, érzelmek vagy a probléma azonosítása, álláspontok megértése <i>Íráskészség:</i> egyszerű, rövid, összefüggő szöveg pl. jegyzet, naplóbejegyzés írása a saját családi mindennapokról</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet, generációk kapcsolata <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai drámai művek olvasása</p>

14 óra	<p><i>Ember és társadalom</i> Emberek külső és belső jellemzése Hasonlóságok és különbségek emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők, bevándorlók) Konfliktusok és kezelésük Viselkedési szabályok</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, rádióadás a gondolatmenet követése, az események, tulajdonságok megértése, érzelmek vagy a probléma azonosítása, álláspontok megértése a témához kapcsolódó film eseménysorának megértése <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez konfliktushelyzetekben való aktív nyelvi részvétel, reagálás a konfliktusra, ellentétek megfogalmazása érzelmek, álláspont kifejtése, tanácsok egyszerű megfogalmazása <i>Összefüggő beszéd:</i> a témához kapcsolódó kép, grafikon leírása, bemutatása, kommentálása <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, szakszöveg, könyvrészlet a gondolatmenet követése, az események megértése, érzelmek vagy a probléma azonosítása, álláspontok, hasonlóságok és különbségek megértése <i>Íráskészség:</i> egy barát külső és belső jellemzése megadott szempontok alapján e-mailben tanácsok megfogalmazása a másik számára az ideális barát bemutatása</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők,</p>
		<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, tudósítás, rádióadás a gondolatmenet követése, az események, és egyéb lényeges</p>	

14 óra	<p><i>Az iskola</i> Az ismeretszerzés különböző módjai Az internet szerepe az iskolában, a tanulásban Az iskolai élet tanuláson kívüli eseményei</p>	<p>információk megértése <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez a témáról szóló beszélgetésben való aktív részvétel: álláspont, érvek és ellenérvek érthető megfogalmazása, reagálás a másik véleményére <i>Összefüggő beszéd:</i> statisztikai adatok kiértékelése a begyakorolt szerkezetekkel beszámoló egy iskolai eseményről, felépített gondolatmenettel, a saját vélemény megfogalmazásával érvek és ellenérvek megfogalmazása az internethasználatról <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, újságcikk, tudósítás, egyszerűbb szakszövegben a gondolatmenet követése, az események, és egyéb lényeges információk megértése <i>Íráskészség:</i> magánlevél írása megadott szempontok alapján az iskolai élet legfontosabb eseményeiről információk gyűjtése a saját és célnyelvi országok iskolai szokásainak összehasonlítása megadott szempontok alapján</p>	<p><i>Történelem:</i> <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik</p>
22 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Olvasás, rádió, tévé, számítógép,</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú a gondolatmenet követése, az események, és egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése <i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kulturái <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete <i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői <i>Vizuális kultúra:</i></p>

	internet a szórakozásban	<p>kommunikációs helyzethez programmegbeszélés, érzelem- és véleménynyilvánítással, érvekkel, és a másik gondolataira reagálva</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> kedvenc időtöltés bemutatása megadott szempontok alapján</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, újságcikk, úti beszámoló, irodalmi útleírás vagy egyszerűbb szakszövegben a gondolatmenet követése, az események, és egyéb lényeges információk megértése, a lényeges részletek megtalálása</p> <p><i>Íráskészség:</i> e-mail, naplóbejegyzés, tudósítás írása egy látott vagy hallott kulturális eseményről</p>	művészi alkotások leírása, értelmezése
20 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i> Nyaralás itthon, ill. külföldön Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése Az egyéni és társas utazás előnyei és hátrányai Turisztikai célpontok</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, úti beszámoló, irodalmi útleírás az események, és egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez utazás megtervezés az útitárssal. javaslat, ellenjavaslat elfogadása vagy elutasítása, érvek és ellenérvek megfogalmazása utazáson adódó váratlan problémák nyelvi megoldása pl. panasztétel elveszett poggyász, nem megfelelő szoba miatt</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a témához kapcsolódó rövid irodalmi idézetek kommentálása egy utazás megtervezésének, megszervezésének bemutatása, előnyök és hátrányok megfogalmazásával</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i></p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

		<p>a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, újságcikk, úti beszámoló, irodalmi útleírás a gondolatmenet követése, az események, és egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> úti beszámoló írása megadott szempontok alapján, érzelmek és vélemény megfogalmazásával rövid úti kalauz írása a saját lakóhelyről</p>	
6 óra	<p><i>Tudomány és technika</i> Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban, a munkában</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, irodalmi szövegek a gondolatmenet követése, az események, és egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez rövid gondolatcsere az internet szerepéről, előnyök és hátrányok megfogalmazásával, érvek és ellenérvek megfogalmazása rákérdezés a másik véleményére</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> az adott témáról szóló szövegek pl. újságcikk, egyszerű szakszöveg lényeges mozzanatainak összefoglalása</p> <p><i>Olvast szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, irodalmi szövegek a gondolatmenet követése, az események, és egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése egy szakszöveg lényeges információinak megértése, kiszűrése</p> <p><i>Íráskészség:</i> e-mail írása a saját internet-</p>	<p><i>Történelem, fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok</p> <p><i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik</p>

		használatról a saját vélemény, állásfoglalás világos megfogalmazásával	
12 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Családi gazdálkodás Vásárlás, szolgáltatások	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, rádióadás a gondolatmenet követése az események, egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> stílusában és regiszterhasználatában tud alkalmazkodni az adott kommunikációs helyzethez hétköznapi szolgáltatásokhoz pl. banki vagy postai ügyintézés kapcsolódó beszélgetésekben való aktív részvétel, információkérés, panasz megfogalmazása, spontán válaszadás a másik kérdéseire</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> beszámoló a zsebpénzről, véleménynyilvánítással, érvek és ellenérvek megfogalmazásával</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témákhoz kapcsolódó hosszabb szövegekben pl. interjú, újságcikk a gondolatmenet követése, az események, egyéb fontos információk, a lényeges részletek megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> magánlevél írása a témakörben megadott szempontok alapján</p>	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, gazdálkodási ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: német
12. évfolyam B2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 96 óra (32 hét)

Óra-számok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
10 óra	<p><i>Személyes vonatkozások, család</i></p> <p>A család szerepe az egyén és a társadalom életében Egyén és család nálunk és a célországokban Családi munkamegosztás, szerepek a családban, generációk együttélése</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> A mindennapi társalgásban és a tanulás során elhangzó összetett álláspontok lényegének megértése. A normális beszédtempójú és erős akcentus nélküli köznyelvi beszéd és tanulmányokkal kapcsolatos előadás főbb pontjainak megértése. Konkrét és elvont témájú, a mindennapi és a tanulmányi munka során előforduló standard dialektusú bejelentések és üzenetek megértése. Rádiós dokumentumműsor és egyéb felvett vagy közvetített hanganyagok megértése standard dialektus esetén. Konkrét és elvont témájú hírműsorok, dokumentumfilmek, televíziós műsorok, színdarabok, beszélgető műsorok megértése. Részletes, összetett érvelés megértése ismerős téma esetén.</p>	<p><i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet, generációk kapcsolata, családi élet <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai drámai művek olvasása</p>
10 óra	<p><i>Ember és társadalom</i></p> <p>Lázadás vagy alkalmazkodás; a tizenévesek útkeresése Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése Az ünnepek fontossága az egyén és a társadalom életében Társadalmi viselkedésformák Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>Anyanyelvű beszélők közötti társalgás viszonylag könnyed követése. A beszélő hangulatának, hangszínének, nézeteinek és attitűdjeinek megértése. A szövegértési stratégiák alkalmazása, pl. szöveghallgatáskor a főbb pontok keresése. A megértés ellenőrzése kontextuális jelek segítségével.</p>	<p><i>Etika:</i> társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés, fogyatékkal élők, szegények és gazdagok.</p>
9 óra	<p><i>Környezetünk</i> Időjárás, éghajlat Globális kihívások; a környezetvédelem lehetőségei és problémái A természet és az ember harmóniája</p>	<p>Az előző két táblázatban leírtakhoz hasonlóan.</p>	<p><i>Kémia, fizika földrajz:</i> fenntarthatóság, környezettudatosság otthon és a lakókörnyezetben, víz- és energia-takarékosság, újrahasznosítás. <i>Biológia:</i> élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág, a Föld szépsége, egyedisége.</p>

		Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások</i> Közlemények, párbeszéddek, üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgető műsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.	<i>Földrajz:</i> településtípusok; globális problémák, életminőségek különbségei, pl. az éhezés és a szegénység okai. a Föld mozgása, az időjárás tényezői
10 óra	<i>Az iskola</i> Az élethosszig tartó tanulás fontossága Iskolai hagyományok nálunk és a célországokban Iskolatípusok és iskolarendszer Magyarországon és a más országokban Szakmatanulás Magyarországon és más országokban	üzenetek, bejelentések (pályaudvaron, repülőtéren stb.), televíziós és rádiós hírek, beszélgető műsorok, színdarabok, dokumentumfilmek, hangfelvételek, rögzített telefonos szövegek (pl. üzenetrögzítő, információs szolgálatok), telefonbeszélgetések, tanulmányokkal kapcsolatos előadások, prezentációk, beszélgetések, riportok, élő interjúk, filmek, anyanyelvűek közti társalgás.	<i>Történelem:</i> <i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek
9 óra	<i>A munka világa</i> A munkavállalás körülményei, lehetőségei Magyarországon és más országokban Divatszakmák	<i>Szövegi interakció:</i> Társalgásban való részvétel mindennapi, tanulmányi, iskolai vagy szabadidővel kapcsolatos témák körében. Érzelmek különböző fokozatainak árnyalt kifejezése, események, élmények személyes jelentőségének kifejezése.	<i>Szakmai tárgyak:</i>
11 óra	<i>Életmód</i> Étkezési szokások, ételspecialitások Magyarországon és más országokban Az egészséges életmód fontossága A szenvedélybetegségek, függőség A gyógyítás alternatív módjai	Gondolatok, problémák felvetése, megvitatása, teendők meghatározása, alternatív javaslatok értékelése mindennapi és általános érdeklődésre számot tartó témák esetén. A tanulmányokhoz, érdeklődési körhöz kapcsolódó beszélgetésben való aktív részvétel, információcsere, nézetek kifejtése, indoklása, rákérdezés mások nézeteire, reagálás azokra.	<i>Biológia:</i> testi és lelki egészség, egészséges ételek. egészséges életmód <i>Testnevelés és sport:</i> a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció.
11 óra	<i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> A szabadidő jelentősége az ember életében Az infokommunikáció,	Elbeszélés, újságcikk, előadás, eszmecsere, interjú vagy	<i>Földrajz:</i> más népek kulturái <i>Irodalom:</i> rövid epikai, lírai, drámai művek olvasása, a reklám és a popzene új szóbeli költészete

	a művészet szerepe a mindennapokban Szabadidősport, élsport, veszélyes sportok A könyvek, a média szerepe, hatásai Kulturális és sportélet nálunk és más országokban	dokumentumfilm összefoglalása, véleménynyilvánítás, a témával kapcsolatos kérdések megválaszolása. Vitákban saját érvek pontos, meggyőző indoklása, bizonyítása példákkal.	<i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság <i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői <i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése
8 óra	<i>Utazás, turizmus</i> Az idegenforgalom jelentősége, szerepe a marketingben	A partner érveinek felismerése, elfogadása vagy meggyőző cáfolata, ellenérvek pontos megfogalmazása, indoklása és példákkal való bizonyítása. Közös munka során a részletes utasítások megbízható megértése, megbeszélése, a partner véleményének kikérése.	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői
9 óra	<i>Tudomány és technika</i> Az internet szerepe, hatásai A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben A tudományos és technikai fejlődés pozitív és negatív hatása a társadalomra, az emberiségre	Szolgáltatások kapcsán felmerülő nézeteltérések megvitatása és hatékony megoldása. Összetett információ és tanács megértése és cseréje. Több forrásból származó információk és érvek összegzése, bemutatása, megvitatása. Hatékony részvétel interjúban, folyamatos kezdeményezés, gondolatok kifejtése, tapasztalatokról való beszámolás, saját kérdések megfogalmazása.	<i>Történelem, fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése, az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése, élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik
9 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> A pénz szerepe a mindennapokban Üzleti világ, fogyasztás, reklámok, Élet a fogyasztói társadalomban	Anyanyelvű beszélők között zajló élénk eszmecsere megértése és bekapcsolódás a beszélgetésbe. Ismerős és általános témáról beszélgetés kezdeményezése, fenntartása, a szó átvétele, átadása, mások bevonása, a beszélgetés lezárása, egymás kölcsönös megértésének elősegítése. Beszélgetésben elhangzottak összefoglalása, a lényeg kiemelése, a megértés ellenőrzése, félreérthető megfogalmazások javítása,	<i>Gazdálkodási ismeretek:</i> a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz

		<p>körülírás, szinonimák használata.</p> <p>A kommunikációs eszközök széles körének alkalmazása.</p> <p>A kommunikációs távolság felmérése, az általános udvariassági szabályok ismerete és alkalmazása.</p> <p>Állítások és közbeszólások kommentálása, ezáltal az eszmecsere kibontakozásának elősegítése.</p> <p>Ismerős témában a beszélgetés menetének terelése, a megértés megerősítése, mások bevonása a beszélgetésbe.</p> <p>Természetes, jó nyelvhelyességgel való kommunikáció a körülményeknek megfelelő stílusban.</p> <p>Mondanivaló helyzethez és körülményekhez igazítása, gondolatok közötti viszonyok pontos, hatékony jelzése.</p> <p>A legtöbb általános témában jó szókincs, rugalmas használat, lexikai pontosság.</p> <p>Állandósult szókapcsolatok használata azért, hogy időt nyerjen és megtartsa a szót, amíg megfogalmazza mondanivalóját.</p> <p>Viszonylag magas szintű grammatikai biztonság, értelemzavaró hibák nélkül.</p> <p>Meglehetősen egyenletes beszédtempó, időnkénti habozással.</p> <p>Tiszta, természetes kiejtés és hanglejtés.</p> <p>Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során.</p> <p>A szóbeli interaktív vizsgához szükséges kommunikációs stratégiák.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták,</i></p>	
--	--	---	--

		<p><i>szövegforrások.</i> Személyes és telefonos társalgás, megbeszélés, eszmecsere, tranzakciós és informális párbeszéd, utasítás, interjú, vita, szerep eljátszása.</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> Szisztematikusan kifejtett előadás bemutatása, a fontos gondolatok kiemelése. Érvek sorba rendezése, főbb pontok megfelelő kiemelése és a gondolatok alátámasztása példákkal, érvekkel. Tényszerű és irodalmi szövegek összefoglalása, megjegyzések hozzáfűzése. Világos, folyékony, rögtönzött, a hallgatóság számára egyértelmű bejelentések kifejezése a legtöbb általános témában. A különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése. Ellentétes nézetek és a főbb gondolatok megvitatása. Egy film vagy színdarab cselekményének és az események sorozatának összefoglalása. Kivonatok készítése olyan hírműsorokból, interjúkból vagy dokumentumfilmekből, amelyek véleményeket, érveket és eszmecserét tartalmaznak. Mondanivaló megtervezése, beszéd eszközeinek kiválasztása. Ismerős szituációkban folyékony és könnyed nyelvhasználat. Hallgatóságra tett hatás figyelembevétele. Aktuális témával kapcsolatos nézőpontok elmagyarázása. Szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok, valamint botlások és hibák</p>	
--	--	---	--

		<p>kompenzálása és kijavítása körülírással és átfogalmazással.</p> <p>Jellegzetes hibák feljegyzése, és a beszéd tudatos ellenőrzése a hibák alapján.</p> <p>Természetes eltérés az előre elkészített szövegtől, reagálás a hallgatóság által felvetett szempontokra, a prezentációt követő kérdések megválaszolása.</p> <p>Mindezeknek a szóbeli érettségi vizsgán történő alkalmazására való felkészülés.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i></p> <p>Leírások, képleírások, témakifejtés, elbeszélő szöveg, érveléssor, előadások, prezentációk (önállóan vagy segédanyagok, instrukciók alapján), projektek bemutatása, párbeszéd és társalgás, nyilvános viták és eszmecserek, telefonbeszélgetés, szerep eljátszása, versek, rapszövegek.</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i></p> <p>Az érdeklődési köréhez és tanulmányaihoz kapcsolódó levelezés, hírek, cikkek elolvasása és a lényeg megértése.</p> <p>Érdeklődésével és tanulmányaival kapcsolatos hosszú, összetett utasítások, feltételek és figyelmeztetések megértése.</p> <p>Különböző tantárgyakkal kapcsolatos cikkek megértése esetenként szótár használatával.</p> <p>Az önálló olvasás fejlesztése, olvasási stílus és sebesség változtatása a különböző szövegeknek és céloknak</p>	
--	--	---	--

		<p>megfelelően. A megfelelő források szelektív használata. Témák széles körében hírek, cikkek és beszámolók tartalmának és fontosságának gyors meghatározása és annak eldöntése, hogy érdemes-e a szöveget alaposabban is tanulmányozni. Az író álláspontjának, nézőpontjának megértése napjaink problémáival foglalkozó cikkekben és beszámolókbán. Széles körű szókinccs kialakítása. Ismeretlen kifejezések, fordulatok kezelése, a jelentés szövegkörnyezetből, szövegösszefüggésből való kikövetkeztetésével. Online és hagyományos, egy- és kétnyelvű szótárak használata. Kortárs irodalmi prózai szövegek megértése. Felkészülés mindezek alkalmazására az érettségi vizsga feladatainak megoldása során. <i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i> Utasítások, instrukciók (pl. feliratok, használati utasítások), tájékoztató szövegek (pl. hirdetés, reklám, menetrend, prospektus, műsorfüzet), tájékoztató táblák, utcai és filmfeliratok, játékszabályok, hagyományos és elektronikus levelek, újságcikkek (pl. hír, beszámoló, riport), internetes honlapok, internetes fórumok hozzászólásai, ismeretterjesztő szövegek, képregények, tantárgyakkal kapcsolatos szövegek, cikkek,</p>	
--	--	---	--

		<p>publicisztikai írások, tantárgyakkal kapcsolatos forrásirodalom, beszámolók, elbeszélő szövegek, modern szépirodalmi szövegek</p> <p><i>Íráskészség:</i> Világos, részletes szövegek írása számos témakörben. Több forrásból származó adatok és érvek összegzése és értékelése, a fontos gondolatok érthető közlése. Tudakozódással és problémák magyarázatával kapcsolatos üzenetek, információt közlő feljegyzések/üzenetek írása a mindennapi életében szerepet játszó embereknek. Hírek, nézetek hatékony kifejtése, reagálás mások nézeteire. Esszé, beszámoló, riport, film-, könyv-, színdarab-ismertető írása. A különböző érzelmi fokozatok kifejezése, továbbá az események és élmények személyes jelentőségének kiemelése levelezésben. Megjegyzések megfogalmazása a levelezőpartner híreivel és nézeteivel kapcsolatban. Kreatív, önkifejező műfajokkal való kísérletezés, pl. vers, elbeszélés, történet írása, illetve átírása. Gondolatokról és problémamegoldásokról értékelés készítése. Részletes leírás készítése valóságos vagy képzelt eseményekről és élményekről. Érvelés rendezett kifejtése egy bizonyos nézőpont mellett vagy ellen, a különböző alternatívák előnyeinek és hátrányainak kifejtése. A lényeges pontok és alátámasztó gondolatok</p>	
--	--	--	--

		<p>hangsúlyozása, a több forrásból származó információk és érvek szintetizálása.</p> <p>A gondolatok közötti kapcsolat világos, összefüggő jelölése, az adott műfaj hagyományainak követése.</p> <p>Levelek, cikkek, beszámolók, történetek világos, a szöveg jól definiált tartalmú bekezdésekre tagolása, bekezdések szerkesztése, szövegszerkesztés: bevezetés, kifejtés, lezárás.</p> <p>Kötőszavak, kifejezések hatékony használata a szöveg logikájának megvilágítására és a könnyebb megértés támogatására.</p> <p>Saját írásmű tudatos ellenőrzése, javítása; a félreértést okozó hibák helyesbítése.</p> <p>A szókincsbeli és szerkezetbeli hiányosságok kompenzálása körülírással és átfogalmazással.</p> <p>A mondanivaló alátámasztása vizuális eszközökkel (pl. rajz, ábra, diagram, térkép).</p> <p>Az írásmű stílusának magabiztos megválasztása, a formális, neutrális és informális stílus stíluselemeinek alkalmazása.</p> <p>A nyelvi szintnek megfelelő, felhasználóbarát online és hagyományos szótárak használata.</p> <p>Felkészülés az érettségi íráskészséget mérő feladatainak megoldására, és az értékelésükre használt kritériumok megismerése.</p> <p><i>A fenti tevékenységekhez használható szövegfajták, szövegforrások:</i></p> <p>Hagyományos és elektronikus nyomtatvány, kérdőív, listák,</p>	
--	--	---	--

		<p>hagyományos és elektronikus képeslapok, képalírások, emlékeztetők írása, jegyzetek készítése, diktált üzenetek leírása, SMS-ek/MMS-ek, ügyintézésrel kapcsolatos vagy személyes információt tartalmazó levelezés postai levélben, faxon, elektronikusan (pl. tudakozódás, megrendelés, foglalás, visszaigazolás), tetszést/nem tetszést kifejező üzenetek, elektronikus informális műfajok, pl. blog, fórum, bejegyzések közösségi oldalakon, megállapodások, szerződések, közlemények szövegének egyeztetése, cikkek írása magazinok, újságok és hírlevelek számára, cselekvéssort tartalmazó instrukciók, történetek, elbeszélések, mesék, jellemzések, leírások, jegyzetek, versek, rapszövegek, rigmusok, dalszövegek, rövid jelenetek, paródiák, posztterek készítése.</p>	
--	--	--	--

Nyelvi előkészítő képzés (NYEK): Második idegen nyelv: német
9. évfolyam A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
14 óra	<i>Személyes</i> vonatkozások, család Családi élet, családi kapcsolatok, a családi élet mindennapjai	<i>Hallott szöveg értése:</i> nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk, családi viszonyok megértése <i>Szóbeli interakció:</i> a családról szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás <i>Összefüggő beszéd:</i> családi fotók leírása, családtagok bemutatása az alapvető információk, pl. név, kor, foglalkozás, megfogalmazásával egyszerű mondatokban <i>Olvasott szöveg értése:</i> rövid, egyszerű szövegekben pl. hirdetés, újságcikk a témához kapcsolódó fontos információk megértése <i>Íráskészség:</i> családfa készítése, saját család bemutatása rövid levélben	<i>Etika:</i> önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet, generációk kapcsolata
14 óra	<i>Ember és társadalom</i> A tizenévesek világa: ismerkedés, kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel Ünnepek, családi ünnepek Ünnepi szokások nálunk és a célnyelvi országokban (karácsony, húsvét) Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők)	<i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk lényegének, alapvető érzelemnyilvánítások megértése <i>Szóbeli interakció:</i> születésnap gratuláció, meghívás születésnapra. alapvető érzelmekre való reagálás, ill. azok kifejezése egyszerű mondatokban <i>Összefüggő beszéd:</i> saját családi ünnepek, karácsony és húsvét bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal a célnyelvi országok alapvető	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, az ünnepek szerepe az életünkben

		<p>karácsonyi és húsvéti szokásainak bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> rövid, egyszerű szövegekben pl. dal, hirdetés, plakát a témához kapcsolódó fontos információk, alapvető érzelemnyilvánítások megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> születésnap képeslap írása rövid meghívás családi ünnepségre pl. e-mailben minta alapján egyszerű, rövid levél írása a családi karácsonyról</p>	
10 óra	<p><i>Környezetünk</i> A lakóhely nevezetességei, szórakozási lehetőségek Városi és falusi élet</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> a lakóhelyről szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás lakáskeresés: rövid kérdések a lakás alapvető jellemzőire</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> saját lakóhely, a városi vagy falusi élet bemutatása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> Minta alapján lakásról információkérő email írása</p>	<p><i>Történelem:</i> a lakóhely és a környék hagyományai, az én falum, az én városom</p> <p><i>Biológia:</i> élőhely, életközösség</p> <p><i>Földrajz:</i> településtípusok</p>
10 óra	<p><i>Az iskola</i> Szakmai képzés A nyelvtanulás, a nyelvtudás szerepe, fontossága Az ismeretszerzés</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú lényegének megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> a nyelvtanulásról szóló rövid</p>	<p><i>Történelem:</i> a tudás fogalmának átalakulása</p> <p><i>Informatika:</i> digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

	különböző módjai	<p>beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű indoklás</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a témához kapcsolódó rövid szöveg tartalmának elmondása vázlat alapján saját tanulásáról, nyelvtanulásáról való rövid beszámoló egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. újságcikk, grafikon lényegének megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> rövid, egyszerű email írása a nyelvválasztásról, annak indokairól</p>	
12 óra	<p><i>A munka világa</i> Pályaválasztás, munkavállalás, munkába állás Szakmatanulás, átképzés Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú, telefonbeszélgetés alapvető információinak megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> üzenethagyás telefonon egyszerű információk cserélése a munkáról, az állásról</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> rövid beszámoló a szakmai elképzelésekről, a kívánt munkahelyről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. önéletrajz, álláshirdetés, pályázat alapvető információinak megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> a szakmai elképzelések rövid megfogalmazása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p>	<i>Szakmai tárgyak:</i>
12 óra	<p><i>Életmód</i> Ételek, kedvenc ételek Étkezés étteremben,</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjú alapvető információinak megértése</p>	<i>Biológia:</i> helyes táplálkozás, elsősegély

	gyorsétteremben Helyes és helytelen táplálkozás Házi balesetek	<p><i>Szóbeli interakció:</i> ételek és italok rendelése az étteremben egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> egy otthoni balesetről való rövid beszámoló egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> étlapon az alapvető étel- és italnevek megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> lista írása pl. kedvenc ételekről, a célnyelvi országok ételspecialitásairól</p>	
14 óra	<p><i>Szabadidő, művelődés, szórakozás</i> Szabadidős elfoglaltságok, hobbik Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport Olvasás, rádió, tévé, számítógép, internet Kulturális élet nálunk és a célnyelvi országokban</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. párbeszéd, interjúk alapvető információinak megértése</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> egy kulturális program pl. színház, mozi, koncert, városnézés megbeszélése, rövid kérdések és válaszok egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> rövid beszámoló a saját kulturális érdeklődési köréről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. interjú, beszámoló, várostérkép alapvető információinak megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> rövid email írása a hobbikról egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal rövid naplóbejegyzés írása egy programról</p>	<p><i>Földrajz:</i> más népek kulturái</p> <p><i>Informatika:</i> e-könyvek, médiatudatosság</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> művészi alkotások leírása, értelmezése</p>
14 óra	<p><i>Utazás, turizmus</i> A közlekedés eszközei,</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegek, pl. telefonbeszélgetés alapvető információinak</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes</p>

	<p>a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés Nyaralás itthon, illetve külföldön Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése Szálláslehetőségek Turisztikai célpontok</p>	<p>megértése <i>Szóbeli interakció:</i> a témához kapcsolódó alapvető információk pl. vonatindulás kérése telefonon utazás tervezéséről szóló beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal <i>Összefüggő beszéd:</i> rövid beszámoló az utazási előkészületekről egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták, pl. menetrend alapvető információinak megértése <i>Íráskészség:</i> előkészületek listájának írása</p>	<p>meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
8 óra	<p><i>Tudomány és technika</i> Találmányok és feltalálók</p>	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a témáról szóló szövegekben a találmányok legfontosabb jellemzőinek megértése <i>Szóbeli interakció:</i> - <i>Összefüggő beszéd:</i> annak elmondása, hogy néhány tárgyat mire használunk egyszerű folyamatok leírása egyszerű mondatokban, begyakorolt fordulatokkal <i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához tartozó rövid, egyszerű leírások lényeges információinak megértése <i>Íráskészség:</i> -</p>	<p><i>Történelem, fizika:</i> tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok <i>Informatika:</i> élőszóval kísért bemutatók és felhasználható eszközeik</p>

NYEK: Második idegen nyelv: német**9ny évfolyam A1 kimeneteli szint****Heti óraszám: 4 óra****Éves óraszám: 144 óra (36 hét)**

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
20 óra	<i>Személyes vonatkozások, család</i> A tanuló személye	<i>Hallott szöveg értése:</i> A személyre és a családtagokra vonatkozó alapvető információk, pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely megértése rövid szövegekben (párbeszéd), ha lassan, tagoltan beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> üdvözlés és elköszönés, az alapvető személyre vonatkozó információkra való kérdezés <i>Összefüggő beszéd:</i> egyszerű, rövid mondatokban való bemutatkozás <i>Olvasott szöveg értése:</i> rövid szövegben az ismerős szavak, fordulatok megértése, amelyek a személyre vonatkoznak <i>Íráskészség:</i> névjegykártya írása németül formanyomtatványon, közösségi oldalakon név, cím, állampolgárság kitöltése	<i>Etika:</i> önismeret <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése
22 óra	<i>Ember és társadalom</i> Ismerkedés a tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőtte	<i>Hallott szöveg értése:</i> a személyre vonatkozó alapvető információk megértése rövid párbeszédekben, ha lassan, tagoltan beszélnek ismerős szavak és kifejezések pl. ruhanévek megértése egy vásárlásról szóló rövid párbeszédben, ha lassan, tagoltan beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> beszélgetés elkezdése és befejezése, bemutatkozás és ismerkedő társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal <i>Összefüggő beszéd:</i> a témákhoz illő társalgásban való részvétel előre betanult kifejezésekkel és mondatokkal az alapvető ruhadarabok bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokkal <i>Olvasott szöveg értése:</i> egyszerű, a témákhoz kapcsolódó szövegekben az ismerős nevek, szavak, fordulatok, információk felismerése <i>Íráskészség:</i> mások bemutatása: alapvető információk pl. név, kor, foglalkozás, lakóhely, rövid, egyszerű mondatokban	<i>Etika:</i> társas kapcsolatok, bizalom

	kkal Öltözködés		
20 óra	Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, lakás, a ház bemutatása) Növények és állatok a környezetünkben Időjárás	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a lakásról szóló rövid szövegekből az alapvető információk pl. bútor- és helységnevek megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek időjárás-jelentésben az alapvető információk pl. hely, hőmérséklet, meleg vagy hűvös idő megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> időjárásról szóló rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a saját lakás vagy ház rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal saját házi állat vagy a kedvenc állat egyszerű, rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> rövid szövegekben pl. bútorkatalógus, lakásalaprajz, időjárás-jelentés, újságcikk a témához kapcsolódó alapvető szavak és fordulatok megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> formanyomtatványon lakóhelyre vonatkozó alapvető adatok pl. lakcím kitöltése saját lakás rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban rövid email írása a saját háziállatról egyszerű, begyakorolt fordulatokkal és mondatokkal</p>	<p><i>Történelem:</i> lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom</p> <p><i>Földrajz:</i> településti pusok, az időjárás tényezői</p>
22 óra	Az iskola Saját iskolájának bemutatása (sajátosságok, pl. szakmai képzés,	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> az iskolára vonatkozó alapvető információk pl. iskola neve, helye, tantárgyak nevei, megértése rövid párbeszédekben, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> az iskoláról szóló társalgásban való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, rövid kérdések és válaszok, az iskolák egyszerű összehasonlítása minta alapján</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a saját órarend bemutatása egyszerű kifejezésekkel, előre begyakorolt mondatokban</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> a témához kapcsolódó rövid szövegekben pl. honlap, email</p> <p><i>Íráskészség:</i> minta alapján rövid email írása a saját iskoláról</p>	<p><i>Történelem,</i> <i>társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethossz</p>

	tagozat) Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka		ig tartó tanulás
14 óra	A munka világa Foglalkozások, munkahely	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> a foglalkozásokról szóló rövid párbeszédéből az alapvető szavak pl. foglalkozásnevek és tevékenységek, munkahely megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> a foglalkozásra, a tevékenységekre, a munkahelyre való kérdezés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> mások rövid bemutatása pl. névjegykártya alapján munkahely, saját foglalkozás megnevezése, és a tevékenység rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i> egyszerű szövegekben a foglalkozásnevek, és a tevékenységek megértése</p> <p><i>Íráskészség:</i> névjegykártya írása foglalkozás és munkahely megadásával saját és mások foglalkozásának rövid bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban</p>	Szakmai tárgyak
18 óra	Életmód Napirend, időbeosztás Az orvosnál Baleset Ételek, italok, kedven	<p><i>Hallott szöveg értése:</i> rövid szövegekben a témához tartozó alapvető szavak, fordulatok, információk felismerése, megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek rövid párbeszédekben időpont, hely, program megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek</p> <p><i>Szóbeli interakció:</i> programmegbeszélés egyszerű, begyakorolt mondatokban (találkozó helye, ideje, program, elfogadás vagy elutasítás), a témához kapcsolódó rövid párbeszédben való részvétel egyszerű, begyakorolt mondatokkal, ha a partner lassan, érthetően, esetleg magát megismételve beszél</p> <p><i>Összefüggő beszéd:</i> a háziorvossal folytatott rövid beszélgetésben a fájó testrész megnevezése, fájdalmak leírása egyszerű, begyakorolt fordulatokkal étel vagy ital rendelése egyszerű, begyakorolt fordulatokkal egy nap leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban egy baleset leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban kedvenc ételek, ill. „nemszeretem” ételek megnevezése</p> <p><i>Olvasott szöveg értése:</i></p>	<p><i>Biológia:</i> testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegség megelőzés, elsősegély</p>

	c ételek Étkezés i szokások k Étkezés étterem ben	rövid, egyszerű szövegekben a témákhoz kapcsolódó alapvető információk pl. időpont, találkozási hely, utasítások és ismerős szavak pl. ételnevek felismerése, megértése egyszerű ételrecept alapvető információinak megértése <i>Íráskészség:</i> rövid e-mailben programjavaslat írása	
14 óra	<i>Utazás, turizmus</i> Közlekedés a városban Nyaralás külföldön, turisztikai célpontok	<i>Hallott szöveg értése:</i> rövid párbeszédben útbaigazítás követése, úti célok megértése, városok és nevezetességeik nevének, az események megértése telefonbeszélgetésben időpontok megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> útbaigazítás kérése és adása, személyek utáni érdeklődés egyszerű, begyakorolt fordulatokkal nyaralásról szóló beszélgetésben való részvétel: rövid kérdések és válaszok <i>Összefüggő beszéd:</i> városok, nevezetességeik bemutatása egyszerű, begyakorolt mondatokban térképen városok, fekvésük megadása egyszerű, begyakorolt mondatokban <i>Olvasott szöveg értése:</i> statisztikai táblázatban információk azonosítása pl. városokról rövid szövegekben pl. útinapló-bejegyzés az események sorrendjének megértése <i>Íráskészség:</i> képeslap írása a nyaralásról	<i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői
14 óra	<i>Gazdaság és pénzügyek</i> Vásárlás: élelmiszer, ruhanevelő	<i>Hallott szöveg értése:</i> a témáról szóló rövid párbeszédben a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, megértése, ha lassan, tagoltan beszélnek <i>Szóbeli interakció:</i> a kívánság (Mit szeretne?) megfogalmazása, egyszerű kérdésekre való válaszolás <i>Összefüggő beszéd:</i> a kedvenc ruhadarabok leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban <i>Olvasott szöveg értése:</i> egyszerű, rövid szövegekben pl. divatkatalógus, ételrecept, a témához tartozó ismerős szavak, alapvető információk felismerése, megértése <i>Íráskészség:</i> kedvenc ruhadarab leírása egyszerű, begyakorolt mondatokban	<i>Gazdálkodási ismeretek:</i> kiadás, bevétel, megtakarítás, zsebpénz

Második idegen nyelv: orosz
9. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 2 óra
Éves óraszám: 72 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
12 óra	Írás, olvasás	Olvasott szöveg értése: hangsúly, kiejtés, intonáció Íráskészség: ismeretlen szöveg másolása	
20 óra	Személyes vonatkozások, család A tanuló személye Családi kapcsolatok	Hallott szöveg értése: nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk megértése Szóbeli interakció: a családról szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás Összefüggő beszéd: családi fotók leírása, családtagok bemutatása egyszerű mondatokban Olvasott szöveg értése: nyomtatványok, űrlapok szövegének megértése Íráskészség: családfa készítése, saját család bemutatása rövid levélben	Etika: önismeret, családi élet, generációk kapcsolata

15 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke Növények és állatok a környezetünkben</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek információinak megértése Szóbeli interakció: a lakóhelyről szóló rövid beszélgetésben való részvétel rövid kérdések és válaszok egyszerű véleménynyilvánítás Összefüggő beszéd: saját lakóhely bemutatása egyszerű mondatokkal Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése Íráskészség: minta alapján lakásról információkérő e-mail írása</p>	<p>Történelem: a lakóhely és környéke hagyományai, az én falum, az én városom Biológia: élőhely, életközösség,, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok</p>
25 óra	<p>Az iskola Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, interjúk lényegének megértése Szóbeli interakció: az iskolai élettel kapcsolat rövid interjú, rövid kérdések és válaszok Összefüggő beszéd: adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend) rövid ismertetése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg lényegének megértése Íráskészség: órarend készítése, az iskola leírása</p>	<p>Történelem: a tudás fogalmának átalakulása Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

Második idegen nyelv: orosz
10. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 2 óra
Éves óraszám: 72 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
27 óra	Utazás A közlekedés eszközei, tömegközlekedés Útbaigazítás Jegyvásárlás Gazdaság és pénzügyek Vásárlás élelmiszerboltban	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek megértése Szóbeli interakció: közlekedési információk beszerzése, szituációs játék pályaudvaron, élelmiszerboltban Összefüggő beszéd: vásárlási szokások a családban, városi közlekedés Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegfajták pl. menetrend megértése Íráskészség: előkészületek listájának írása	Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és városok Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, zsebpénz
33 óra	Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése Öltözködés, divat A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Vendégfogadás Időjárás	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek megértése. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés közömbösség), programmegbeszélés Összefüggő beszéd: az emberi külső leírása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid, egyszerű	Etika: társas kapcsolatok, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem

	jelenségek	információk megértése Íráskészség: érzések, reakciók rövid leírása	szerepe a családban
12 óra	Életmód Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, . Ételek, kedvenc ételek Étkezés éttermekben Ételrendelés	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg információinak megértése Szóbeli interakció: ételek és italok rendelése Összefüggő beszéd: adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások) rövid, egyszerű mondatok	Biológia- egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre

Második idegen nyelv: orosz
11. ÉVFOLYAM A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 2 óra
Éves óraszám: 72 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
12 óra	<p>Személyes vonatkozások, család</p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországban</p>	<p>Hallott szöveg értése: családi viszonyok megértése</p> <p>Szöbeli interakció: beszélgetés a családról</p> <p>Összefüggő beszéd: saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet</p>
12 óra	<p>Az iskola</p> <p>Saját iskolájának bemutatása</p> <p>Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a</p>	<p>Hallott szöveg értése: diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése</p> <p>Szöbeli interakció: iskolai élettel kapcsolat interjú</p> <p>Összefüggő beszéd: a témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése</p> <p>Íráskészség:</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs</p>

	nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában.	beszámoló és rövid önálló vélemény formálása írásban az iskolai napirendről, tantárgyokról, a nyelvválasztásról	rendszerek
12 óra	Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	Hallott szöveg értése: a témához tartozó szöveg lényegének megértése Szóbeli interakció: Postai és banki szituációk Összefüggő beszéd: vásárlási szokások rövid bemutatása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló a pénz szerepéről a tanuló vásárlási szokásairól	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz

12 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: útbaigazítás követése, megértése Szóbeli interakció: úti előkészületek (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése) Összefüggő beszéd: a témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) rövid vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló írása utazási élményekről</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
12 óra	<p>Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p>	<p>Hallott szöveg értése: emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése Szóbeli interakció: érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség),</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a</p>

	<p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők).</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>programmegbeszélés</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése</p> <p>Íráskészség: érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása</p>	<p>családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p>
12 óra	<p>Életmód</p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg lényegének megértése</p> <p>Szóbeli interakció: ruhavásárlás egy üzletben, ételrendelés telefonon, háziorvosnál</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorséttermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg (étrendek, egészséges</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

	<p>Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (háziorvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógy módok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>életmód, szenvedélybetegségek) lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól</p>	
--	---	---	--

Második idegen nyelv: orosz
12. ÉVFOLYAM A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 2 óra
Éves óraszám: 64 (32) hét

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
11 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg megértése Szóbeli interakció: egyszerű információk cseréje a munkáról, pályaválasztásról Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a pályaválasztással kapcsolatban, önéletrajz bemutatása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg pl. álláshirdetés alapvető információinak megértése Íráskészség: a szakmai elképzelések rövid megfogalmazása egyszerű mondatokban</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>
10 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p>	<p>Hallott szöveg értése: útbaigazítás követése, alapvető információk megértése</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

	<p>Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi kultúrák</p>	<p>Szóbeli interakció: a témához kapcsolódó alapvető kérése Összefüggő beszéd: beszámoló a tömegközlekedési lehetőségekről, utazási feltételekről egyszerű mondatokban Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták pl. menetrend alapvető információinak megértése Íráskészség: előkészületek listájának írása</p>	
15 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek pl. interjúk alapvető információinak megértése Szóbeli interakció: érdeklődési körhöz kapcsolódó egyszerű, rövid beszélgetésben való részvétel, információcsere, jegyvásárlás moziban, színházban Összefüggő beszéd: az érdeklődési körnek megfelelő</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése</p>

		<p>témáról rövid beszámoló. Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajták alapvető információinak megértése Íráskészség: egy program rövid leírása</p>	
17 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek pl. interjúk alapvető információinak megértése Szóbeli interakció: lakóhelyről szóló beszélgetésben való részvétel Összefüggő beszéd: adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) rövid beszámoló Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése Íráskészség:</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág Földrajz: településtípusok</p>

		minta alapján lakásról információkérő e-mail írása	
11 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése Szóbeli interakció: rövid beszélgetés az otthoni elektronikus eszközös hasznárol Összefüggő beszéd: rövid beszámoló néhány elektromos tárgy használatáról Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid, egyszerű leírások lényeges információinak megértése Íráskészség: egyszerű internetes bejegyzések készítése</p>	<p>Történelem, fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése</p>

Második idegen nyelv: orosz
9. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
20 óra	Írás, olvasás	Olvasott szöveg értése: hangsúly, kiejtés, intonáció Íráskészség: ismeretlen szöveg másolása	
30 óra	Személyes vonatkozások, család A tanuló személye Családi kapcsolatok	Hallott szöveg értése: nagyon alapvető személyes és családdal kapcsolatos információk megértése Szóbeli interakció: a családról szóló rövid beszélgetésben való részvétel, rövid kérdések és válaszok, egyszerű véleménynyilvánítás Összefüggő beszéd: családi fotók leírása, családtagok bemutatása egyszerű mondatokban Olvasott szöveg értése: nyomtatványok, űrlapok szövegének megértése Íráskészség: családfa készítése, saját család bemutatása rövid levélben	Etika: önismeret, családi élet, generációk kapcsolata

30 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke Növények és állatok a környezetünkben</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek információinak megértése Szóbeli interakció: a lakóhelyről szóló rövid beszélgetésben való részvétel rövid kérdések és válaszok egyszerű véleménynyilvánítás Összefüggő beszéd: saját lakóhely bemutatása egyszerű mondatokkal Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése Íráskészség: minta alapján lakásról információkérő e-mail írása</p>	<p>Történelem: a lakóhely és környéke hagyományai, az én falum, az én városom Biológia: élőhely, életközösség,, változatos élővilág. Földrajz: településtípusok</p>
28 óra	<p>Az iskola Tantárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek, interjúk lényegének megértése Szóbeli interakció: az iskolai élettel kapcsolat rövid interjú, rövid kérdések és válaszok Összefüggő beszéd: adott témáról (iskolai tantárgyak, órarend) rövid ismertetése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg lényegének megértése Íráskészség: órarend készítése, az iskola leírása</p>	<p>Történelem: a tudás fogalmának átalakulása Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs rendszerek</p>

Második idegen nyelv: orosz
10. évfolyam A1 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
36 óra	Utazás A közlekedés eszközei, tömegközlekedés Útbaigazítás Jegyvásárlás Gazdaság és pénzügyek Vásárlás élelmiszerboltban	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek megértése Szóbeli interakció: közlekedési információk beszerzése, szituációs játék pályaudvaron, élelmiszerboltban Összefüggő beszéd: vásárlási szokások a családban, városi közlekedés Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegfajták pl. menetrend megértése Íráskészség: előkészületek listájának írása	Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és városok Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, zsebpénz
36 óra	Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése Öltözködés, divat A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Vendégfogadás Időjárás	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek megértése. Szóbeli interakció: Érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés közömbösség), programmegbeszélés Összefüggő beszéd: az emberi külső leírása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid, egyszerű	Etika: társas kapcsolatok, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem

	jelenségek	információk megértése Íráskészség: érzések, reakciók rövid leírása	szerepe a családban
36 óra	Életmód Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, . Ételek, kedvenc ételek Étkezés éttermekben Ételrendelés	Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg információinak megértése Szóbeli interakció: ételek és italok rendelése Összefüggő beszéd: adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások) rövid, egyszerű mondatok	Biológia- egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre

Második idegen nyelv: orosz
11. ÉVFOLYAM A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 108 (36hét)

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
18 óra	<p>Személyes vonatkozások, család</p> <p>A tanuló személye, életrajza, életének fontos állomásai. Személyes tervek. Családi élet, családi kapcsolatok. A családi élet mindennapjai, otthoni teendők. Egyén és család nálunk és a célországban</p>	<p>Hallott szöveg értése: családi viszonyok megértése</p> <p>Szóbeli interakció: beszélgetés a családról</p> <p>Összefüggő beszéd: saját családi viszonyok, családon belüli munkamegosztás önálló bemutatása</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése</p> <p>Íráskészség: közösségi oldalakon szereplő személyes profil írása</p>	<p>Etika: önismeret, ember az időben - gyermekkor, ifjúság, felnőttkor öregkor, családi élet</p>
18 óra	<p>Az iskola</p> <p>Saját iskolájának bemutatása</p> <p>Tantárgyak, szakmai tárgyak, órarend, érdeklődési kör, tanulmányi munka.</p> <p>Az ismeretszerzés különböző módjai.</p> <p>A nyelvtanulás, a</p>	<p>Hallott szöveg értése: diákok iskolájukról szóló beszámolóiknak megértése</p> <p>Szóbeli interakció: iskolai élettel kapcsolat interjú</p> <p>Összefüggő beszéd: a témáról (iskolai tantárgyak, órarend, napirend) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése</p> <p>Íráskészség:</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a tudás fogalmának átalakulása, a tanulás technikái, élethosszig tartó tanulás.</p> <p>Informatika: digitális tudásbázisok, könyvtári információs</p>

	nyelvtudás szerepe, fontossága, például a választott szakmában.	beszámoló és rövid önálló vélemény formálása írásban az iskolai napirendről, tantárgyokról, a nyelvválasztásról	rendszerek
18 óra	Gazdaság és pénzügyek Családi gazdálkodás. A pénz szerepe a mindennapokban. Vásárlás, szolgáltatások (pl. posta, bank).	Hallott szöveg értése: a témához tartozó szöveg lényegének megértése Szóbeli interakció: Postai és banki szituációk Összefüggő beszéd: vásárlási szokások rövid bemutatása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló a pénz szerepéről a tanuló vásárlási szokásairól	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz

18 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés. Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése.</p>	<p>Hallott szöveg értése: útbaigazítás követése, megértése Szóbeli interakció: úti előkészületek (pl. közlekedési információk beszerzése, szállásfoglalás, programegyeztetés, reakciók kifejezése) Összefüggő beszéd: a témáról (tömegközlekedési lehetőségek, nyaralási tapasztalatok, élmények) rövid vélemény kifejtése Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg (nyaralási élmények, beszámolók, turisztikai látványosságokról szóló leírások) lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló írása utazási élményekről</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>
18 óra	<p>Ember és társadalom Emberek külső és belső jellemzése. Baráti kör. A tizenévesek világa: kapcsolat a kortársakkal, felnőttekkel. Női és férfi szerepek, ismerkedés, házasság.</p>	<p>Hallott szöveg értése: emberek közti kapcsolatok, pozitív és negatív tulajdonságok megkülönböztetése Szóbeli interakció: érzelmek egyszerű kifejezése és reagálás mások érzelmeire (pl. tetszés, nemtetszés, meglepetés, boldogság, szomorúság, érdeklődés és közömbösség),</p>	<p>Etika: társas kapcsolatok, előítélet, tolerancia, bizalom, együttérzés; fogyatékkal élők, szegények és gazdagok. Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a jövedelem szerepe a</p>

	<p>Felelősségvállalás másokért, rászorulóknak segítése.</p> <p>Ünnepek, családi ünnepek.</p> <p>Öltözködés, divat.</p> <p>Hasonlóságok és különbségek az emberek között, tolerancia (pl. fogyatékkal élők).</p> <p>Konfliktusok és kezelésük.</p> <p>Társadalmi szokások nálunk és a célországokban</p>	<p>programmegbeszélés</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (emberek jellemzése, barátok, barátság, családi ünnepek és szokások) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: mindennapi témákkal összefüggő, köznyelven írt magánlevelek, e-mailek megértése</p> <p>Íráskészség: érzések, gondolatok és reakciók rövid leírása; rövid vélemény írása</p>	<p>családban, kiadás, bevétel, megtakarítás, hitel, rezszi, zsebpénz.</p>
18 óra	<p>Életmód</p> <p>Napirend, időbeosztás.</p> <p>Az egészséges életmód (a helyes és a helytelen táplálkozás, a testmozgás szerepe az egészség megőrzésében, testápolás).</p> <p>Életünk és a stressz.</p> <p>Étkezési szokások a családban.</p> <p>Ételek, kedvenc ételek, sütés-főzés.</p> <p>Étkezés iskolai menzán, éttermekben, gyorséttermekben.</p>	<p>Hallott szöveg értése: Az egészséges életmódról, táplálkozásról szóló szöveg lényegének megértése</p> <p>Szövegi interakció: ruhavásárlás egy üzletben, ételrendelés telefonon, háziorvosnál</p> <p>Összefüggő beszéd: adott témáról (ételek, italok, étkezési szokások, gyorséttermek és hagyományos éttermek összehasonlítása) rövid vélemény kifejtése</p> <p>Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg (étrendek, egészséges</p>	<p>Biológia-egészségtan: testrészek, egészséges életmód, a betegségek ismérvei, fogyatékkal élők, betegségmegelőzés, elsősegély.</p> <p>Testnevelés és sport: a rendszeres testedzés hatása a szervezetre, relaxáció</p>

	<p>Ételrendelés telefonon és interneten. Gyakori betegségek, sérülések, baleset. Gyógykezelés (házi orvos, szakorvos, kórházak, alternatív gyógy módok). Életmód nálunk és a célországokban. Függőségek (dohányzás, alkohol, internet, drog stb.).</p>	<p>életmód, szenvedélybetegségek) lényegének megértése Íráskészség: rövid beszámoló a kedvenc ételükről, a család étkezési szokásairól</p>	
--	--	--	--

Második idegen nyelv: orosz
12. ÉVFOLYAM A2 kimeneteli szint
Heti óraszám: 3 óra
Éves óraszám: 96 (32) hét

Óraszámok	Témák	Fejlesztési egység	Kapcsolódási pontok
18 óra	<p>A munka világa Diákmunka, nyári munkavállalás. Foglalkozások és a szükséges kompetenciák, rutinok, kötelességek. A képzési iránynak megfelelő szakmák. Pályaválasztás, továbbtanulás vagy munkába állás. Önéletrajz, állásinterjú</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szöveg megértése Szóbeli interakció: egyszerű információk cseréje a munkáról, pályaválasztásról Összefüggő beszéd: rövid beszámoló a pályaválasztással kapcsolatban, önéletrajz bemutatása Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szöveg pl. álláshirdetés alapvető információinak megértése Íráskészség: a szakmai elképzelések rövid megfogalmazása egyszerű mondatokban</p>	<p>Szakmai tárgyak: a tárgyak jellegének megfelelően</p>
16 óra	<p>Utazás, turizmus A közlekedés eszközei, lehetőségei, a tömegközlekedés, a kerékpáros közlekedés.</p>	<p>Hallott szöveg értése: útbaigazítás követése, alapvető információk megértése</p>	<p>Földrajz: a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások, egyes meghatározó jellegű országok turisztikai jellemzői</p>

	<p>Nyaralás itthon, illetve külföldön. Utazási előkészületek, egy utazás megtervezése, megszervezése. Az egyéni és a társas utazás előnyei és hátrányai. Turisztikai célpontok. Célnyelvi kultúrák</p>	<p>Szóbeli interakció: a témához kapcsolódó alapvető kérése Összefüggő beszéd: beszámoló a tömegközlekedési lehetőségekről, utazási feltételekről egyszerű mondatokban Olvasott szöveg értése: A témához kapcsolódó jellegzetes szövegfajták pl. menetrend alapvető információinak megértése Íráskészség: előkészületek listájának írása</p>	
22 óra	<p>Szabadidő, művelődés, szórakozás Szabadidős elfoglaltságok, hobbik. Színház, mozi, koncert, kiállítás stb. Sportolás, kedvenc sport, iskolai sport. Olvasás, rádió, tévé, videó, számítógép, internet.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek pl. interjúk alapvető információinak megértése Szóbeli interakció: érdeklődési körhöz kapcsolódó egyszerű, rövid beszélgetésben való részvétel, információcsere, jegyvásárlás moziban, színházban Összefüggő beszéd: az érdeklődési körnek megfelelő</p>	<p>Földrajz: más népek kultúrái. Informatika: e-könyvek, médiatudatosság. Testnevelés és sport: táncok, népi játékok, példaképek szerepe, sportágak jellemzői Vizuális kultúra: művészi alkotások leírása, értelmezése</p>

		<p>témáról rövid beszámoló. Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajták alapvető információinak megértése Íráskészség: egy program rövid leírása</p>	
22 óra	<p>Környezetünk Az otthon, a lakóhely és környéke (a lakószoba, a lakás, a ház bemutatása). A lakóhely nevezetességei, szolgáltatások, szórakozási lehetőségek. A városi és a vidéki élet összehasonlítása. Növények és állatok a környezetünkben. Környezetvédelem a szűkebb környezetünkben: Mit tehetünk környezetünkért és a természet megóvásáért, fenntarthatóságáért? Időjárás, éghajlat.</p>	<p>Hallott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid szövegek pl. interjúk alapvető információinak megértése Szóbeli interakció: lakóhelyről szóló beszélgetésben való részvétel Összefüggő beszéd: adott témáról (otthon bemutatása, lakókörnyék bemutatása, vidék és város összehasonlítása) rövid beszámoló Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó szövegfajtákban pl. lakáshirdetés az alapvető információk megértése Íráskészség:</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: hon- és népismeret: lakóhely és környék hagyományai, az én falum, az én városom Biológia-egészségtan: élőhely, életközösség, védett természeti érték, változatos élővilág Földrajz: településtípusok</p>

		minta alapján lakásról információkérő e-mail írása	
18 óra	<p>Tudomány és technika Népszerű tudományok A technikai eszközök szerepe a mindennapi életben. Az internet szerepe a magánéletben, a tanulásban és a munkában</p>	<p>Hallott szöveg értése: Egyszerű műszaki információk megértése Szóbeli interakció: rövid beszélgetés az otthoni elektronikus eszközös hasznárol Összefüggő beszéd: rövid beszámoló néhány elektromos tárgy használatáról Olvasott szöveg értése: a témához kapcsolódó rövid, egyszerű leírások lényeges információinak megértése Íráskészség: egyszerű internetes bejegyzések készítése</p>	<p>Történelem, fizika: tudománytörténeti jelentőségű felfedezések, találmányok. Informatika: számítógépen keresztül való kapcsolattartás, információ keresése</p>

Biológia 10. évfolyam

Heti óraszám 2
(Évi óraszám 74)

Tematikai egység	Órakeret
Láthatatlan élővilág – Mikrobák	12 óra
A Zöld Birodalom - A növények világa	12 óra
Akik benépesítik a Földet - Az állatok világa	13 óra
Kapcsolatok az élők és élettelen között - Élőlények és környezetük	12 óra
Érthetjük őket? - Az állatok viselkedése	10 óra
Másfélmillió lépés Magyarországon... - A Kárpát-medence élővilága	10 óra
Év végi összefoglalás	5 óra

Biológia 11. évfolyam

Heti óraszám 2
(Évi óraszám 74)

Tematikai egység	Órakeret
Sejtjeinkben élünk - A sejt	8 óra
Szépség, erő, ügyesség - Az emberi test	14 óra
Szorgos szerveink - A szervezet anyagforgalma	15 óra
Védelmi vonalaink - Az immunrendszer és a bőr	8 óra
Egyensúly és alkalmazkodás - Az életműködések szabályozása	16 óra
Vagyok, mint minden ember... - Az ember egyéni és társas viselkedése	9 óra
Év végi összefoglalás	4 óra

Biológia 12. évfolyam

Heti óraszám 1
(Évi óraszám 37)

Tematikai egység	Órakeret
Az élet kódja - A biológiai információ és átörökítése	14 óra
Új kezdetek - Szaporodás, szexualitás	7 óra
Kibontakozás - Biológiai evolúció	6 óra
Jövők a tét - Gazdálkodás és fenntarthatóság	6 óra
Év végi összefoglalás	4 óra

FIZIKA

helyi tanterv

A szakközépiskolai fizikatanítás elsődleges célja az általános műveltséghez tartozó korszerű fizikai világnépek kialakítása mellett a természettudományos kompetencia fejlesztése. Olyan tudás építését kell támogatnunk, amely segíti természeti-technikai környezetünk megismerését, és a környezettel való összhang megtalálásához vezet.

A tanulókkal együtt fedezzük fel a természet szépségét és a fizikai ismeretek hasznosságát. Tudatosítjuk, hogy a korszerű természettudományos műveltség a sokszínű egyetemes emberi kultúra kiemelkedően fontos része. Rávezetjük tanítványainkat, hogy a fizikai ismeretek alapozzák meg a műszaki tudományokat, és teszik lehetővé a technikai fejlődést, közvetlenül szolgálva ezzel az emberiség életminőségének javítását. A tudás azonban nemcsak lehetőségeket kínál, felelősséggel is jár. Az emberiség jövője döntően függ attól, hogy a természeti törvényeket megismerve beilleszkedünk-e a természet rendjébe. A fizikai ismereteket természeti környezetünk megóvásában is hasznosítani lehet és kell, ez nemcsak a tudósok, hanem minden iskolázott ember közös felelőssége és kötelessége.

A célok megvalósítás érdekében az iskolai oktatás és nevelés során figyelembe kell venni a fizikai megismerés módszereit, fejlődésének jellemzőit. A jelenségek közös megfigyeléséből, kísérleti tapasztalatokból kiindulva juttatjuk el a tanulókat az átfogó összefüggések, törvényszerűségek felismeréséhez. Ezek eredményeit grafikus megjelenítéssel, a sejtett összefüggések matematikai formába öntésével, szabatos megfogalmazással kell rögzíteni. Az ellenőrzések elvégzése is fontos része a fizikai megismerésnek, mely adott esetben a téves eredmények cáfolatát vagy a modellalkotást is magában foglalja.

A tanulók érdeklődése a természeti jelenségek megértése iránt nem öncélú. Igénylik és elvárják az elméleti ismeretek mindennapi életben való hasznosságának és alkalmazásának a bemutatását, hogy a tananyag eligazítson a modern technika világában. Ezért a szakközépiskolai fizikatanítás során elengedhetetlen a gyakorlati, technikai alkalmazások széles körének megismertetése. Lehetőséget kell biztosítani tanulói kísérletek és mérések rendszeres elvégzésére is. Kiemelt figyelmet kap a többi természettudományos tantárggyal, a matematikával és a technikai ismeretekkel való kapcsolat.

Lényeges, hogy a fizika egyes témaköreinek feldolgozása mindenki számára fontos témákkal, praktikus, a hétköznapokban is alkalmazható ismeretekkel kezdődjön. Így a tanulók felfedezik az ismeretek hasznát, érezni fogják, hogy a fizika az élet szinte minden területén megjelenik. A szakközépiskolai fizika tanterv szakít a hagyományos „begyakoroltató” számítási feladatokkal. Számításokat a legtöbb esetben csak akkor végzünk, ha az a tananyag mélyebb megértését szolgálja, vagy a számértékek önmagukban érdekesek. Nem kizárt természetesen annak lehetősége, hogy egyes csoportokban sor kerüljön összetettebb számításokkal járó problémamegoldásra is.

A tanterv sikeres megvalósításának alapvető feltétele a tananyag feldolgozásának módszertani sokfélesége; többek között a csoportmunka, projektfeladatok végzése, a számítógépes animációk és szimulációk bemutatása, az interaktivitás, az aktív táblák és digitális táblák használata. Ha a tanulók aktívan részt vesznek a tantárgyi ismeretek feldolgozásában, azzal nemcsak tárgyi tudásuk bővül, hanem fejlődik természettudományos szemléletük, önálló tanulási stratégiájuk is. Ez pedig magával vonja az önmagukért és a közösségért érzett mélyebb felelősségérzetet is.

Az új fizikatanterv szemlélete változtatást kíván a tanulók értékelési módszereiben is. A hagyományos, definíciókon, törvények kimondásán és számítási feladatok elvégzésén alapuló számonkérés aránya csökkenthető, és helyébe az értékelésnek sok új eleme lép. Fontosabbá válnak a szóbeli feleletek és az írásbeli esszék, melyekben a tanulók kifejthetik, illetve leírhatják a megtanult jelenségek, technikai eszközök, a fizikát érintő nyitott

társadalmi-gazdasági kérdések, problémák lényegét. Ezeken kívül az új módszertani megoldások, az információs kommunikációs technika alkalmazása is számos lehetőséget nyújt a tanulók értékelésére.

A tananyag változatossága, a hétköznappal való folytonos kapcsolata, a feldolgozás sokfélesége, a szerzett ismeretek alkalmazhatósága remélhetően felkelti a tanulók kíváncsiságát. Ez adhat hajtóerőt a fizikatanulás az izgalmas, de néha kétségtelenül nehéz útján való végighaladáshoz.

9–10. évfolyam

A 9–10. évfolyamon való fizikatanulás pedagógiai üzenete az, hogy mindennapjaink világa megérthető, mennyiségileg megközelíthető, sajátos összefüggésekkel leírható, és ez a tudás a mindennapi életben hasznosítható, tehát közvetlenül értékke válik. Ebben az életkori szakaszban a tanulókat kiemelten érdeklik a közvetlen környezetükben megtapasztalható jelenségek: ezzel összhangban a klasszikus fizika témaköreit tárgyaljuk. A felvetett problémák, gyakorlati alkalmazások egyebek mellett a közlekedéshez, közlekedésbiztonsághoz, a modern tájékozódás eszközeihez, a világűr meghódításához, a természeti katasztrófák fizikai hátteréhez, szűkebb és tágabb környezetünk energiaviszonyaihoz, az emberi szervezet működésének fizikájához, az időjárás fizikai sajátosságaihoz, háztartásunk elektromos ellátásához, a hangok világához, környezetünk állapotához, a környezetvédelemhez kötődnek. Az elsajátítandó ismeretek, a fejlesztett készségek és képességek gyakorlatiasak, a mindennapi életben jól használhatók, segítik a tanulók tájékozódását és hozzájárulnak önismeretük fejlődéséhez. Ezzel párhuzamosan a tanult anyag megalapozza a jelenségek mögött rejlő absztrakt általános törvények felismerését is, melyeket egyszerű számítások elvégzésével is alátámasztunk. Alapvető cél a környezettudatos fogyasztói attitűd, az állampolgári felelősség fejlesztése, a fizika fontosságának, gyakorlati hasznának felismertetése.

Sok olyan témát is tárgyalunk, amelyhez kötődő ismeretek a fizika határterületeit érintik, így alkalmasak az integrált szemléletű oktatási programok, projektek, önálló munkák, témanapok kialakítására. Ilyen például a globális felmelegedés kérdése. Az ebben feldolgozott ismeretek, megalapozott fogalmak mindegyike közvetlen környezetünkhöz kapcsolódik. A vetélkedők, de az önálló adatgyűjtésen alapuló prezentációk is jellemző velejárái lehetnek a közös munkának. A témakör társadalmi vonatkozásai izgalmas viták szervezésére sarkallhatnak.

A világhálón tanári útmutatás alapján a legkülönbözőbb problémákhoz kereshetnek a tanulók leírásokat, adatokat. Az adat- és információkeresés több területet céloz meg: fizika, technika, sport, biológia stb. Munka közben a digitális kompetencia fejlődésén túl a tanulók kritikai képessége is javul. A természettudományos képzés egyik célja, hogy a tanulókat médiatudatosságra nevelje, ösztönözze őket a világ média által való leképezésének kritikus elemzésére. Fontos megértetni tanulókkal, hogy a világ ábrázolása a médiában nem azonos a valósággal. Valódi tudományos ismeretet csak hiteles forrásból, a témákat több oldalról, tárgyilagosan megvilágítva, megfelelő tudományos alapokkal rendelkezve szerezhethetünk. A természettudományos képzés során jól használhatóak az informatikai eszközök. A fizika szempontjából elsősorban a mérések értékelését segítő szoftvereket, illetve a megfelelően megválasztott oktató programokat, interneten elérhető filmeket, animációkat emelhetjük ki. Azonban hangsúlyosan fel kell hívni a figyelmet arra, hogy az internet révén rendkívül sok szakmailag hibás anyagot is találhatunk.

A projektmunkák elkészítése során a tanulók megtanulnak csapatban dolgozni, társaikkal együttműködni, eközben anyanyelvi kompetenciájuk is erősödik. Az értelmezés és

a megértés szempontjából kiemelkedő jelentőségű a megfelelő szövegértés. Mindez felöleli a szövegben alkalmazott speciális jelrendszerek működésének értelmezését, a szöveg elemei közötti ok-okozati, általános-egyes vagy kategória-elem viszonyok áttekintését, az idegen vagy nem szokványos kifejezések jelentésének felismerését, az áttételesen megfogalmazott információk azonosítását.

A közlekedéssel kapcsolatos problémák felvetése, az alternatív megoldások megismerése lehetővé teszi a tanulók számára, hogy egyéni álláspontokat alakítsanak ki. A sok, hétköznapi jelenséghez kötődő kérdésfelvetés a tanulókat közelebb viszi a technikai eszközökhöz. A cél a környezettudatos, a természet épségét óvó magatartás kialakítása.

A feldolgozás módja segíti a tanulókat abban, hogy a modern technológiákat a környezet lehetőségeivel összhangban használhassák, és így a gazdasági élet tudatosabb szereplőivé váljanak.

A tananyagban található egyszerű számolási feladatok, valamint az adatgyűjtéssel és elemzéssel kapcsolatos tevékenységek fejlesztik az elemző és kritikus gondolkodásmódot, támogatják a matematikai kompetenciák fejlődését. A tanterv alkalmazása során az életkornak megfelelően megjelennek az adatgyűjtés, tapasztalat, értelmezés, megértés folyamatait segítő matematikai modellek, eszközök, például matematikai műveletek, függvények, táblázatok, egyenletek, grafikonok, vektorok.

A feldolgozott tartalmak nagymértékben kötődnek mindennapjainkhoz, így azokhoz a társadalmi döntéshelyzetekhez, melyekkel tanulónk felnőtt korukban találkozni fognak. A kompetenciafejlesztés szempontjából kiemelt iránynak tekintendő a szociális kompetenciák fejlesztése. A sokszínű s egymással ellentétes információk elemzése során alakulhat ki a felelős, tudatos döntésekre való képesség, miközben a tanulók vitakultúrája fejlődik. Mindezeket többek között a természettudományos kompetenciák fejlesztése alapozza meg.

Az itt feldolgozott ismeretek az *oksági gondolkodás* kialakításában és megerősítésében segítenek. A természeti jelenségek, folyamatok időbeli lefolyásának függvényekkel való leírása, valamint a grafikonok elemzése az egyik legfontosabb feladat az órák folyamán. Sor kerül a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek fizikai alapjainak megismerésére is. Mindez segít a kutató, illetve a mérnöki munka jelentőségét felismerő és értékelő attitűd megalapozásában. Jelentős külföldi és hazai természettudósok módszereinek, tudományos eredményeinek és ezek érvényességi körének megismerésével a tudomány eredményei sokkal inkább emberarcúvá válhatnak a tanulók számára is. Ez egyúttal mélyíti európai és nemzeti azonosságtudatukat is. Sor kerül a megismerési módszerek előnyeinek és korlátainak elemzésére a technika egy adott szintjét képviselő társadalmi szituációkban. A fizikai modellek új verziói felhívják a figyelmet a tudomány dinamikus változására. Az anyagok tulajdonságainak mennyiségi és minőségi jellemzése segíti az objektív világleírást. Az energia-megmaradás elvének megismerése, alkalmazása, az örökmozgó készítésének lehetetlensége segít az áltudományos csalások leleplezésében. A fizikai törvényszerűségek és az időjárás kapcsolatának elemzése a kaotikus rendszerek leírásának nehézségeit is megvilágítja. Egyes környezeti problémák (fokozódó üvegházhatás, savas esők, „ózonlyuk”) hatásainak és okainak megértése a környezettudatos attitűdöt erősíti. Az alkalmazott feldolgozási módszerek, például a kísérletek, megfigyelések, projektmunkák, önálló internetes kutatások, előadások, csoportmunkák, terepmérések stb. tovább színesíthetik az amúgy is változatos anyagot.

9.évfolyam
9.a, 9.b és 9.c osztály
heti 2 óra, éves óraszám 72 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tájékozódás égen-földön	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Térképismeret. Az idő mérése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Összetett rendszerek felismerése, a téridő nagyságrendjeinek, a természet méretviszonyainak azonosítása. Az önismeret fejlesztése a világban elfoglalt hely, a távolságok és nagyságrendek értelmezésén keresztül.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Tájékozódás a földgömbön: Európa, hazánk, lakóhelyünk. A földrajzi helymeghatározás módszerei a múltban és ma. A Google Earth és a Google Sky használata.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Prefixumok használata. A fényév fogalma.</p>	<p>A térrel és idővel kapcsolatos elképzelések fejlődéstörténetére vonatkozó információk keresése, rendszerezése, bemutatása. A természetre jellemző hatalmas és rendkívül kicsiny tér- és idő- méretek összehasonlítása (atommag, élőlények, Naprendszer, Univerzum). Távolságmérések és helyzet- meghatározások elvégzése (például: háromszögelés, helymeghatározás a Nap segítségével, radar, GPS).</p>	<p><i>Földrajz:</i> a hosszúsági és szélességi körök rendszere, térképismeret.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tudománytörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> geometriai számítások.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tér, idő, földrajzi fókálózat, vonatkoztatási rendszer.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A közlekedés kinematikai problémái	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Sebesség, vektorok, függvények.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A közlekedés mint rendszer értelmezése, az állandóság és változás megjelenítése a mozgások leírásában. Az egyéni felelősségtudat formálása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Járművek sebessége, gyorsítása, fékezése. Milyen a biztonságos (és</p>	<p>Út-idő és sebesség-idő grafikonok készítése, elemzése. Számítások elvégzése az egyenes vonalú egyenletes mozgás esetében.</p>	<p><i>Matematika:</i> függvény fogalma, grafikus ábrázolás, egyenletrendezés.</p>

<p>kényelmes) közlekedés? (pl. tempomat, távolságtartó radar, tolató radar.)</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Kinematikai alapfogalmak: út, elmozdulás, sebesség, átlagsebesség.</p> <p>A sebesség különböző mértékegységei.</p> <p>A gyorsulás fogalma, mértékegysége.</p> <p>Szabadesés út-idő összefüggése.</p> <p>A szabadesés és a gravitáció kapcsolata.</p> <p>Az egyenletes körmozgást leíró kinematikai jellemzők (pályasugár, kerületi sebesség, fordulatszám, keringési idő, szögsebesség, centripetális gyorsulás).</p>	<p>A sebesség és a gyorsulás fogalma közötti különbség felismerése.</p> <p>A közlekedés kinematikai problémáinak gyakorlati, számításokkal kísért elemzése, pl.</p> <ul style="list-style-type: none"> – adott sebesség eléréséhez szükséges idő; – a fékút nagysága; – a reakcióidő és a féktávolság kapcsolata. <p>Mélység meghatározása időméréssel.</p> <p>Hétköznapi körmozgásokhoz kapcsolódó számítások, pl. autó vagy kerékpár vagy görkorcsolya kerekeinek fordulatszáma, ill. kerületi pontjának centripetális gyorsulása adott sebességnél.</p>	<p><i>Testnevelés és sport:</i> érdekes sebességadatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények mozgása, sebességei; reakcióidő.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok feldolgozása, kiértékelése számítógéppel.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sebesség, átlagsebesség, gyorsulás, szabadesés, egyenletes körmozgás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A közlekedés dinamikai problémái		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	A sebesség és a gyorsulás fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az oksági gondolkodás fejlesztése az állandóság és változás ok-okozati kapcsolatán keresztül a közlekedés rendszerében. Környezettudatos gondolkodás formálása. A közlekedésbiztonság, a kockázatok és következmények felmérésén keresztül az egyéni, valamint a társas felelősségérzet, az önismeret fejlesztése és a családi életre nevelés.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Az utasok terhelése egyenes vonalú egyenletes és egyenletesen gyorsuló mozgás esetén.</p> <p>A súrlódás szerepe a közlekedésben, például: ABS, fékerő szabályozó, a kerekek tapadása (az autógumi szerepe).</p> <p>A gépjárművek fogyasztását befolyásoló tényezők.</p>	<p>A gépjármű és a környezet kölcsönhatásának vizsgálata.</p> <p>Az eredő erő szerkesztése, kiszámolása egyszerű esetekben.</p> <p>A súrlódás szerepe a gépjármű mozgása és irányítása szempontjából.</p> <p>Az energiatakarékos közlekedés, a környezettudatos, a természet épségét óvó közlekedési magatartás lehetőségeinek feltárása.</p>	<p><i>Matematika:</i> vektorok, műveletek vektorokkal, egyenletrendezés.</p>	

<p>Az utasok védelme a gépjárműben:</p> <ul style="list-style-type: none"> – gyűrődési zóna; – biztonsági öv; – légszák. <p><i>Ismeretek:</i> Az erő fogalma, mérése, mértékegysége. Newton törvényeinek megfogalmazása. Speciális erőhatások (nehézségi erő, nyomóerő, fonálerő, súlyerő, súrlódási erők, rugóerő). A rugók erőtvénye. A lendület fogalma. Lendület-megmaradás. Ütközések típusai. Az egyenletes körmozgás dinamikai feltétele.</p>	<p>A közlekedésbiztonsági eszközök működésének összekapcsolása az alapul szolgáló fizikai elvekkel, a tudatos és következetes használat iránti igény. A kanyarodás vezetéstechnikai elemeinek összekapcsolása ezek fizikai alapjaival. A test súlya és a tömege közötti különbségtétel.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Tömeg, erő, eredő erő, tehetetlenség, súly, lendület, lendület-megmaradás.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A tömegvonzás</p>		<p>Órakeret 5 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A kinematika és a dinamika alapfogalmai, a súly értelmezése. A Naprendszerrel, a bolygók mozgásáról tanult általános iskolai ismeretek. Térképismeret.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A gravitációs kölcsönhatás értelmezése az anyagot jellemző kölcsönhatások rendszerében. A Naprendszer mint összetett struktúra értelmezése. A felépítés és működés kapcsolata. Az absztrakt gondolkodás fejlesztése.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeret</p>	<p>Fejlesztési feladatok</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mozgások a Naprendszerben: a Hold és a bolygók keringése, üstökösök, meteorok mozgása. A nehézségi gyorsulás földrajzi helytől való függése. Rakéták működése. Űrhajózás, súlytalanság.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Newton tömegvonzási törvénye.</p>	<p>Ejtési kísérletek elvégzése (kisméretű és nagyméretű labdák esési idejének mérése különböző magasságokból). A rakétaelv kísérleti vizsgálata. A súlytalanság állapotának megértése, a súlytalanság fogalmának elkülönítése a gravitációs vonzás hiányától. Az általános tömegvonzás, illetve a Kepler-törvények egyetemességének felismerése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> tudománytörténet.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> állatok mozgásának elemzése (pl. medúza).</p> <p><i>Matematika:</i> egyenletrendezés.</p>	

Kozmikus sebességek: körsebesség, szökési sebesség. A bolygómozgás Kepler-féle törvényei. A perdület és a perdületmegmaradás egyszerűbb természeti és technikai példákon.	Tudománytörténeti információk gyűjtése. A piruettező korcsolyázó mozgásának kvalitatív vizsgálata.	<i>Földrajz:</i> a Naprendszer szerkezete, égitestek mozgása, csillagképek. <i>Informatika:</i> adatok feldolgozása, kiértékelése számítógéppel.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tömegvonzás, súlytalanság, bolygómozgás, perdület.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mechanikai munka, energia, teljesítmény		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A kinematika és a dinamika alapfogalmai. Vektorok felbontása összetevőkre.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az energiafogalom mélyítése, kiterjesztése. A munka, energia és teljesítmény értelmezésén keresztül a tudományos és a köznap szöhasználat különbözőségének bemutatása.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Gépek, járművek motorjának teljesítménye. Az emberi teljesítmény fizikai határai. A súrlódás és a közegellenállás hatása a mechanikai energiákra.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Munkavégzés, a mechanikai munka fogalma, mértékegysége. A helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia. Energia-megmaradás. A munkavégzés és az energiaváltozás kapcsolata. A teljesítmény fogalma, régi és új mértékegységei (lóerő, kilowatt).</p>	<p>A mechanikai energia tárolási lehetőségeinek felismerése kísérletek elvégzése alapján. A mechanikai energiák átalakítási folyamatainak kísérleti vizsgálata. A mechanikai energia-megmaradás tételének bemutatása szabadesésnél. Számítási feladatok végzése a teljesítménnyel kapcsolatban.</p>	<p><i>Matematika:</i> egyenletrendezés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> élőlények mozgása, teljesítménye.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sportolók teljesítménye.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Munka, mechanikai energia (helyzeti energia, mozgási energia, rugalmas energia), energia-megmaradás, teljesítmény.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egyszerű gépek a mindennapokban		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Az erő fogalma. Vektorok összeadása, felbontása összetevőkre.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az állandóság és változás fogalmának értelmezése, feltételeinek megjelenése a mechanikai egyensúlyi állapotok kapcsán. A fizikai ismeretek alkalmazása a helyes testtartás fontosságának megértésében és a mozgásszervek egészségének megőrzésében, az önismeret (testkép, szokások) fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i></p> <p>Egyensúlyi állapotok</p> <ul style="list-style-type: none"> – biztos – bizonytalan – közömbös – metastabil. <p>Miért használunk egyszerű gépeket? Egyszerű gépek a gyakorlatban</p> <ul style="list-style-type: none"> – egyoldalú és kétoldalú emelő; – álló és mozgósítható; – hengerkerék; – lejtő; – csavar; – ék. <p>Csontok, ízületek, izmok.</p> <p><i>Ismeretek:</i></p> <p>Testek egyensúlyi állapota, az egyensúly feltétele. A forgatónyomaték fogalma.</p>	<p>Az egyensúly és a nyugalom közötti különbség felismerése konkrét példák alapján.</p> <p>A súlypont meghatározása méréssel, illetve szerkesztéssel.</p> <p>Számos példa vizsgálata a hétköznapiakból az egyszerű gépek használatára (pl. háztartási gépek, építkezés a történelem folyamán, sport).</p> <p>A különféle egyszerű gépek működésének értelmezése a vizsgált példák és mérések alapján.</p> <p>A helyes testtartás megértése nagy teher emelésénél.</p>	<p><i>Matematika:</i> egyenletrendezés, műveletek vektorokkal.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> kondicionáló gépek.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> csontok, ízületek, izmok szerepe a szervezetben.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Munka, erő, egyensúlyi állapot, forgatónyomaték, egyszerű gép.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Mechanikai rezgések és hullámok		Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A kinematika és a dinamika alapfogalmai. Vektorok. Rugóerő, rugalmas energia. A mechanikai energia megmaradása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rezgések és hullámok szerepének megértése a Föld felépítésének és jellegzetes változásainak viszonyrendszerében. A jelenségkör		

	dinamikai háttérének értelmezése. A társadalmi felelősség kérdéseinek hangsúlyozása a természeti katasztrófák bemutatásán keresztül. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az időmérés és az építmények szerkezeti elemeinek bemutatása.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési feladatok	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Periodikus jelenségek (rugóhoz erősített test rezgése, fonálinga mozgása). Csillapodó rezgések. Kényszerrezgések. Rezonancia, rezonancia-katasztrófa. Mechanikai hullámok kialakulása. Az árapály-jelenség. A Hold és a Nap szerepe a jelenség létrejöttében. Földrengések kialakulása, előrejelzése, tengerrengések, szökőár.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A harmonikus rezgőmozgás jellemzői: rezgésidő, amplitúdó, frekvencia. A harmonikus rezgőmozgás energiaviszonyai. Longitudinális, transzverzális hullám. A mechanikai hullámok jellemzői: hullámhossz, terjedési sebesség. A hullámhosszúság, a frekvencia és a terjedési sebesség közötti kapcsolat.</p>	<p>Rezgő rendszerek kísérleti vizsgálata. A rezonancia feltételeinek tanulmányozása gyakorlati példákon. A csillapodás jelenségének felismerése konkrét példákon. A rezgések gerjesztésének megismerése néhány egyszerű példán. A hullámok mint térben terjedő rezgések értelmezése konkrét példák vizsgálata alapján. A földrengések létrejöttének elemzése a Föld szerkezete alapján. A természeti katasztrófák idején követendő helyes magatartás. A földrengésbiztos épület sajátosságainak megismerése. Árapály-táblázatok elemzése.</p>	<p><i>Matematika:</i> alpműveletek, egyenletrendezés, táblázat és grafikon készítése.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés interneten.</p> <p><i>Földrajz:</i> földrengések, lemeztektonika, árapály-jelenség.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Harmonikus rezgőmozgás, frekvencia, rezonancia, mechanikai hullám, hullámhosszúság.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Energia nélkül nem megy	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Mechanikai energiafajták. Mechanikai energia-megmaradás.	
A tematikai	Az energia fogalmának kiterjesztése a hőtanra, a környezet és	

egység nevelési-fejlesztési céljai	fenntarthatóság, a környezeti rendszerek állapota, valamint az ember egészsége vonatkozásában. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az innováció és a kutatások jelentőségének felismerése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeret	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A helyes táplálkozás energetikai vonatkozásai. A legfontosabb élelmiszerek energiatartalmának ismerete. Joule-kísérlet: a hő mechanikai egyenértéke. Gépjárművek energiaforrásai, a különböző üzemanyagok tulajdonságai. Különleges meghajtású járművek: például hibridautó, hidrogénnel hajtott motor, elektromos autó.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A hő régi és új mértékegységei: kalória, joule. A hőközlés és az égéshő fogalma. A fajhő fogalma. A hatásfok fogalma, motorok hatásfoka.</p>	<p>Egyes táplálékok energiatartalmának összehasonlítása. Az egészséges táplálkozás jellemzői. A hőmennyiség és hőmérséklet fogalmának elkülönítése. A gépjárművek energetikai jellemzői és a környezetre gyakorolt hatás mérlegelése. Új járműmeghajtási megoldások nyomán követése gyűjtőmunka alapján.</p>	<p><i>Kémia:</i> az üzemanyagok kémiai energiája, a táplálék megemésztésének kémiai folyamatai, elektrolízis.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a táplálkozás alapvető biológiai folyamatai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hő, fajhő, kalória, égéshő, hatásfok.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Nap	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Hőátadás. Energiák átalakítása. Energia-megmaradás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hőterjedés különböző mechanizmusainak (hővezetés, hőáramlás, hősugárzás) áttekintése a környezet és fenntarthatóság, a környezeti rendszerek állapota vonatkozásában. A hőtani ismeretek alkalmazása adott hétköznapi témában gyűjtött adatok kritikus értelmezésével, az alkalmazási lehetőségek megítélésére.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeret	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek,</i>	A napállandó értelmezése.	<i>Biológia-egészségtan:</i>

<p><i>gyakorlati alkalmazások:</i> A Napból a Föld felé áramló energia. A Nap felépítése, napjelenségek (napszél, napfolt, napkitörés.) A Nap sugárzása, sarki fény. A napenergia felhasználási lehetőségei: napkollektor, napelem, napkóhó, napkémény, naptó. A hővezetés, a hőáramlás és a hőszigetelés megjelenése egy lakóház működésében. Energiatakarékos lakóház építése. Hőkamerás felvételek az épületdiagnosztikában.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Hővezetés: hővezető anyagok, hőszigetelő anyagok. Hőáramlás: természetes és mesterséges hőáramlás. Hőszigetelés.</p>	<p>A napenergia felhasználási lehetőségeinek összegyűjtése.</p> <p>A hővezetés, a hőáramlás és a hőszigetelés alapvető jellemzői. Alkalmazásuk gyakorlati problémák elemzésekor. Gyűjtőmunka: lakóházak energetikai minősítésének szempontjai.</p>	<p>az „éltető Nap”, hőháztartás, öltözködés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; vizuális kultúra:</i> a Nap kitüntetett szerepe a mitológiában és a művészetekben.</p> <p><i>Földrajz:</i> csillagászat.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hővezetés, hőáramlás, hőszigetelés.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Energiaátalakító gépek</p>		<p>Órakeret 7 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Hőtani alapismeretek. Energiák átalakítása. Energia-megmaradás.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Termikus rendszerek működésére vonatkozó általános elvek elsajátítása. A környezet és fenntarthatóság vonatkozásainak áttekintése. Az egyéni felelősség erősítése, a felelős döntés képességének természettudományos megalapozása a háztartással kapcsolatos döntésekben, a családi élet vonatkozásaiban.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeret</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Fűtő- és hűtőrendszerek: kondenzációs kazán, napkollektor, hőszivattyú, klímaberendezések. Megújuló energiák hasznosítása: vízierőművek, szélkerekek. Energiatakarékos építkezés,</p>	<p>A legfontosabb sütő- és főzőkészülékek fejlődésének áttekintése, használatuk elveinek elsajátítása, a jövőbe mutató megoldások megismerése. A gyakorlatban használt falazó anyagok hőszigetelő-képességének vizsgálata, elemzése.</p>	<p><i>Kémia:</i> gyors és lassú égés, élelmiszerkémia. <i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> beruházás megtérülése, megtérülési idő.</p>	

<p>hőszigetelés, nyílászárók, megfelelő anyagok kiválasztása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az energia és a munkavégzés kapcsolata. A hasznosítható energia fogalma. Az energiatakarékosság.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> táplálkozás, ökológiai problémák.</p> <p><i>Etika:</i> környezeti etika kérdései.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Megújuló energia, hasznosítható energia.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hasznosítható energia, a hőtan főtételei	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Energiaák átalakítása. Energia-megmaradás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Termikus rendszerek működésére vonatkozó általános elvek elsajátítása. A környezet és fenntarthatóság vonatkozásainak áttekintése. Az egyéni felelősség erősítése, a felelős döntés képességének természettudományos megalapozása a háztartással kapcsolatos döntésekben, a családi élet vonatkozásaiban.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeret	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az emberiség energiaszükségletének alakulása. Megfordítható és nem-megfordítható folyamatok a mindennapokban. Súrldás, energia-disszipáció a mindennapokban. A hőerőgép gyakorlati megvalósításának alapesetei.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Nyílt és zárt rendszerek jellemzői. A hőtan első és második főtétele. Első- és másodfajú örökmozgó lehetetlensége. Rend és rendezetlenség, rendeződési folyamatok a természetben. A határfok fogalma.</p>	<p>A hasznosítható energia fogalmának értelmezése konkrét példák vizsgálata alapján. A hőtan első és második főtételének értelmezése néhány gyakorlati példán keresztül: a hő terjedésének iránya a hőerőgépek határfoka. Rend és rendezetlenség fogalmi tisztázása, spontán és rendeződési folyamatok értelmezése egyszerű esetekben.</p>	<p><i>Kémia:</i> reverzibilis és nem reverzibilis folyamatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> ökológiai problémák, az élet, mint speciális folyamat, ahol a rend növekszik.</p> <p><i>Földrajz:</i> energiaforrások.</p>
Kulcsfogalmak/ fogal	Megfordítható, nem-megfordítható folyamat, rend és rendezetlenség, hasznosítható energia.	

mak	
------------	--

10.évfolyam
10.a,10.b és 10.c osztály
heti 2 óra,(éves óraszám 72 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Vízkörnyezetünk fizikája	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Fajhő, hőmennyiség, energia. A különböző halmazállapotú anyagok tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság kérdéseinek értelmezése a vízkörnyezet kapcsán, a környezettudatosság fejlesztése. Halmazállapot-változások sajátosságainak azonosítása termikus rendszerekben, a fizikai modellezés képességének fejlesztése. Képi és verbális információ feldolgozásának erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A víz különleges tulajdonságai (rendhagyó hőtágulás, nagy olvadáshő, forráshő, fajhő,) azok hatása a természetben, illetve mesterséges környezetünkben. Vérnyomás, véráramlás. Rövid távú anyagtranszport (diffúzió). Halmazállapot-változások (párolgás, forrás, lecsapódás, olvadás, fagyás, szublimáció). A nyomás és a halmazállapot-változás kapcsolata. Kölcsönhatások határfelületeken (adszorpció, felületi feszültség, hajszaálcsovésség). Lakóházak vizesedése.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A szilárd anyagok, folyadékok és gázok tulajdonságai, ezek értelmezése részecskemoddellal és kölcsönhatás-típusokkal. A halmazállapot-változások energetikai viszonyai.</p>	<p>A különböző halmazállapotok meghatározó tulajdonságainak rendszerezése. A jég rendhagyó hőtágulásából adódó teendők, szabályok összegyűjtése (pl. a mélységi fagyhatár szerepe az épületeknél, vízellátásnál). Hőmérséklet-hőmennyiség grafikonok készítése, elemzése halmazállapot-változásoknál. Az egyensúlyi állapot meghatározása különböző hőmérsékletű jég, illetve víz keverésénél. A felületi jelenségek önálló kísérleti vizsgálata. A vérnyomásmérés elvének átlátása.</p>	<p><i>Matematika:</i> függvény fogalma, grafikus ábrázolás, egyenletrendezés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> A hajszaálcsovésség szerepe növényeknél. A levegő páratartalma és a közérzet kapcsolata. Vérkeringés, a vérnyomásra ható tényezők.</p> <p><i>Kémia:</i> a víz tulajdonságai; adszorpció.</p> <p><i>Földrajz:</i> óceáni éghajlat.</p>

Olvadáshő, forráshő, párolgáshő.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Olvadáshő, forráshő, párolgáshő, termikus egyensúly, felületi feszültség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Hidro- és aerodinamikai jelenségek, a repülés fizikája		Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	A nyomás.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezet és fenntarthatóság kérdéseinek tudatosítása az időjárást befolyásoló fizikai folyamatok vizsgálatával kapcsolatban. Együttműködés, kezdeményezőkézség fejlesztése csoportmunkában folytatott vizsgálódás során.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A légnyomás változásai. A légnyomás függése a tengerszint feletti magasságtól és annak élettani hatásai. A légnyomás és az időjárás kapcsolata. Hidro- és aerodinamikai elvek, jelenségek. Az áramlások nyomásviszonyai. A légkör áramlásainak fizikai jellemzői, a mozgató fizikai hatások. A tengeráramlások jellemzői, a mozgató fizikai hatások. A víz körforgása. A befagyó tavak. A jéghegyek. A szél energiája. Az időjárás elemei, csapadékok, a csapadékok kialakulásának fizikai leírása. A termik szerepe. (pl. a sárkányrepülőnél, vitorlázó ernyőnél.) Repülő szárnykialakítása. Hangrobbanás. Légzés.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Nyomás, hőmérséklet, páratartalom. A levegő mint ideális gáz. A hidrosztatikai nyomás és a felhajtóerő. A páratartalom fogalma, a telített gőz.</p>	<p>A felhajtóerő mint hidrosztatikai nyomáskülönbség értelmezése. Aerodinamikai paradoxon kísérleti bemutatása. A szél épületekre gyakorolt hatásának bemutatása példákön. Természeti és technikai példák gyűjtése és a fizikai elvek értelmezése a repülés kapcsán (termékek, állatok, repülő szerkezetek stb.). Az időjárás elemeinek önálló vizsgálata. A jég rendhagyó viselkedése következményeinek bemutatása konkrét gyakorlati példákön. A szélben rejlő energia lehetőségeinek átlátása. A szélrómúvek előnyeinek és hátrányainak összegyűjtése. Repülésbiztonsági statisztikák elemzése. Egyszerű repülőeszközök készítése. Önálló kísérletezés: pl. felfelé áramló levegő bemutatása, a tüdő modellezése.</p>	<p><i>Matematika:</i> az exponenciális függvény.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> sport nagy magasságokban, sportolás a mélyben.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> légzés, mélységi mámor, hegyibetegség, madarak repülése.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképek, atlaszok használata; csapadékok, csapadék-eloszlás; tengeráramlások; légkör, légnyomás, nagy földi légkörzés, szél.</p>	

A repülés elve. A légellenállás. A repülőgépek szárnyának sajátosságai (a szárnyra ható emelőerő).		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Légnyomás, hidrosztatikai nyomás, hidrosztatikai felhajtóerő, aerodinamikai felhajtóerő.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Globális környezeti problémák fizikai vonatkozásai	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	A hő terjedésével kapcsolatos ismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A környezettudatos magatartás fejlesztése, összetett, globális környezeti problémák bemutatása során. A környezeti rendszerek állapota, védelme és fenntarthatósága elemeinek bemutatásával az egyéni felelősségtudat erősítése. Médiatudatosságra nevelés a szerzett információk tényeken alapuló, kritikus mérlegelésén keresztül.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hatásunk a környezetünkre, az ökológiai lábnyomot meghatározó tényezők: táplálkozás, lakhatás, közlekedés stb. A hatások elemzése a fizika szempontjából. A Föld véges eltartó képessége. Környezetszennyezés, légszennyezés problémái, azok fizikai okai, hatásai. Az ózonpajzs szerepe. Ipari létesítmények biztonsága. A globális felmelegedés kérdése. Üvegházhatás a természetben, az üvegházhatás szerepe.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az üvegházgázok fogalma. Az emberi tevékenység szerepe az üvegházhatás erősítésében. A széndioxid-kvóta.</p>	<p>Megfelelő segédletek felhasználásával a saját ökológiai lábnyom megbecsülése. A csökkentés módjainak végiggondolása a környezettudatos fogyasztói szemlélet érdekében. A környezeti ártalmak súlyozása. Újságcikkek értelmezése, a környezettel kapcsolatos politikai viták pro- és kontra érvrendszerének megértése. A globális felmelegedés objektív tényei, s a lehetséges okokkal kapcsolatos feltevések elkülönítése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ökológia fogalma.</p> <p><i>Földrajz:</i> Környezetvédelem; A megújuló és nem megújuló energia fogalma; A légkör összetétele.</p> <p><i>Informatika:</i> adatgyűjtés az internetről.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Üvegházhatás, globális felmelegedés, fenntartható fejlődés, ózonpajzs.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A hang és a hangszerek világa		Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Rezgések fizikai leírása. A sebesség fogalma.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A hang szerepének megértése az emberi szervezet megismerésében, az ember érzékelésében, egészségében, a kommunikációs rendszerekben.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hangsebesség- mérése. A hangsebesség függése a közegtől. Doppler-hatás. Az emberi hangérzékelés fizikai alapjai. Az emberi fül felépítése. A hangok keltésének eljárásai, hangszerek. Húrok rezgései, húros hangszerek. Sípok fajtái. A zajszennyezés. Ultrahang a természetben és gyógyászatban.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A hang fizikai jellemzői. A hang terjedésének mechanizmusa. Hangintenzitás, a decibel fogalma. Felharmonikusok.</p>	<p>A hangmagasság és frekvencia kapcsolatának kísérleti bemutatása. Legalább egy hangsebesség-mérés elvégzése. Közeledő, illetve távolodó autók hangjának vizsgálata, a frekvenciaváltozás kvalitatív értelmezése. Felhasználási területek bemutatása gyűjtőmunka alapján. Néhány jellegzetes hang elhelyezése a decibelskálán önálló információkeresés alapján. Kísérlet húros hangszereken: felhang megszólaltatása, a tapasztalatok értelmezése. A hangolás bemutatása. Vízet tartalmazó kémcsövek hangmagasságának vizsgálata, zárt és nyitott síp hangjának összehasonlítása. Gyűjtőmunka a fokozott hangerő egészségkárosító hatásával, a hatást csökkentő biztonsági intézkedésekkel kapcsolatban.</p>	<p><i>Matematika:</i> periodikus függvények.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> Az emberi és az állati hallás. Az ultrahang szerepe a denevérek tájékozódásában. Az ultrahang szerepe a diagnosztikában; „Gyógyító hangok”, fájdalomküszöb.</p> <p><i>Ének-zene:</i> a hangszerek típusai.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Frekvencia, terjedési sebesség, hullámhossz, alaphang, felharmonikus.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szikrák és villámok		Órakeret óra
Előzetes tudás	Erő-ellenerő, munkavégzés, elektromos töltés		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektromos alapjelenségek értelmezése az anyagot jellemző egyik alapvető kölcsönhatásként. A sztatikus elektromosságra épülő technikai rendszerek felismerése. Felelős magatartás kialakítása. A veszélyhelyzetek felismerése, megelőzése, felkészülés a segítségnyújtásra.		

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elektrosztatikus alapjelenségek: dörzselektromosság, töltött testek közötti kölcsönhatás, földelés. A fénymásoló és a lézernyomtató működése. A villámok keletkezése, veszélye, a villámhárítók működése. Az elektromos töltések tárolása: kondenzátorok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Ponttöltések közötti erőhatás, az elektromos töltés egysége. Elektromosan szigetelő és vezető anyagok. Az elektromosság fizikai leírásában használatos fogalmak: elektromos térerősség, feszültség, kapacitás.</p>	<p>Az elektromos töltés fogalma, az elektrosztatikai alapfogalmak, alapjelenségek értelmezése, gyakorlati tapasztalatok, kísérletek alapján. Ponttöltések közötti erő kiszámítása. Különböző anyagok szigetelőképességének vizsgálata, jó szigetelő és jó vezető anyagok felsorolása. Egyszerű elektrosztatikai jelenségek felismerése a fénymásoló és a lézernyomtató működésében szematikus ábra alapján. A villámok veszélyének, a villámhárítók működésének megismerése, a helyes magatartás elsajátítása zivataros, villámcsapás-veszélyes időben. Az elektromos térerősség és az elektromos feszültség jelentésének megismerése, használatuk a jelenségek leírásában, értelmezésében. A kondenzátorok szerepének felismerése az elektrotechnikában konkrét példák alapján.</p>	<p><i>Kémia:</i> az elektron. <i>Matematika:</i> egyenletrendezés, számok normálalakja.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos kölcsönhatás, elektromos töltés, szigetelő anyag, vezető anyag, elektromos térerősség, elektromos mező, elektromos feszültség, kondenzátor.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az elektromos áram	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Elektrosztatikai alapfogalmak, vezető és szigetelő anyagok, elektromos feszültség fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyenáramú elektromos hálózatok mint technikai rendszerek azonosítása, az áramok szerepének felismerése a szervezetben, az orvosi diagnosztikában. Kezdeményezőkézség és a tanulás tanulásának fejlesztése önálló munkán keresztül.	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az elektromos áram élettani hatása: az emberi test áramvezetési tulajdonságai, idegi áramvezetés. Az elektromos áram élettani szerepének, az orvosi diagnosztikai és terápiás alkalmazásoknak az ismerete. A hazugságvizsgáló működése.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az elektromos áram fogalma, az áramerősség mértékegysége. Az elektromos ellenállás fogalma, mértékegysége. Ohm törvénye vezető szakaszra. Vezetők elektromos ellenállásának hőmérsékletfüggése.</p>	<p>Az elektromos áram létrejöttének megismerése, egyszerű áramkörök összeállítása. Az elektromos áram hő-, fény-, kémiai és mágneses hatásának megismerése kísérletekkel, demonstrációkkal. Orvosi alkalmazások: EKG, EEG felhasználási területeinek, diagnosztikai szerepének átlátása. Az elektromos ellenállás kiszámítása, mérése; a számított és mért értékek összehasonlítása, következtetések levonása. Az emberi test (bőr) ellenállásának mérése különböző körülmények között, következtetések levonása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az idegrendszer, orvosi diagnosztika, terápia, érintésvédelem.</p> <p><i>Matematika:</i> elemi műveletek elvégzése, grafikonok készítése.</p> <p><i>Informatika:</i> adatok feldolgozása, kiértékelése számítógéppel.</p> <p><i>Kémia:</i> áramvezetés fémekben, ionvezetés, fémrács, elektrolízis.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromos áram, elektromos ellenállás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Lakások, házak elektromos hálózata	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos feszültség és ellenállás fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A háztartás elektromos hálózatának mint technikai rendszernek azonosítása, az érintésvédelmi szabályok elsajátítása, családi életre nevelés. A környezettudatosság és energia hatékonyság szempontjainak megjelenése a mindennapi életben az elektromos energia felhasználásában.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elektromos hálózatok kialakítása lakásokban, épületekben, elektromos kapcsolási rajzok. Az elektromos áram veszélyei, konnektorok lezárása</p>	<p>Egyszerűbb kapcsolási rajzok értelmezése, áramkör összeállítása kapcsolási rajz alapján. A soros és a párhuzamos kapcsolások legfontosabb jellemzőinek megismerése,</p>	<p><i>Matematika:</i> elemi műveletek elvégzése, egyenletrendezés, műveletek törtekkel.</p> <p><i>Kémia:</i> félvezetők.</p>

<p>kisgyermek védelme érdekében. A biztosíték (kismegszakító) működése, használata, olvadó- és automata biztosítékok. Három- eres vezeték használata, a földvezeték szerepe. Különböző teljesítményű fogyasztók összehasonlítása. Az energiatakarékosság kérdései, vezérelt (éjszakai) áram. A villanyszámla elemzése.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Soros és párhuzamos kapcsolás. Az elektromos munkavégzés és a Joule-hő fogalma, az elektromos teljesítmény kiszámítása.</p>	<p>feszültség- és áramerősség viszonyok vizsgálata méréssel, összefüggések felismerése az adatok alapján. Az elektromosság veszélyeinek megismerése. A biztosítékok szerepének megismerése. Az elektromos munkavégzés, a Joule-hő, valamint az elektromos teljesítmény kiszámítása, fogyasztók teljesítményének összehasonlítása. Az energiatakarékosság kérdéseinek ismerete, a villanyszámla értelmezése. Hagyományos izzólámpa és azonos fényerejű, fehér LED-eket tartalmazó lámpa elektromos teljesítményének összehasonlítása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Soros és párhuzamos kapcsolás, Joule-hő, földelés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Elemek, telepek	Órakeret 6 óra
Előzetes tudás	Egyenáramok alapfogalmai, az elektromos feszültség és ellenállás fogalma.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak tudatosítása, hogy a környezettudatosság és fenntarthatóság szempontjai a háztartás elektromosenergia-felhasználásában is érvényesíthetők. A tudatos felhasználói, fogyasztói magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elemek és telepek fizikus szemmel. Gépkocsi-akkumulátorok adatai: feszültség, amperóra (Ah). Mobiltelefonok akkumulátorai, tölthető ceruzaelemek adatai: feszültség, milliamperóra (mAh). Akkumulátorok energiataralma, a feltöltés költségei.</p>	<p>Az elemek, telepek, újratölthető akkumulátorok alapvető fizikai tulajdonságainak, paramétereinek megismerése, mérése. Egyszerű számítások elvégzése az akkumulátorokban tárolt energiával, töltéssel kapcsolatban. A szelektív hulladékgyűjtés szükségességének megindokolása.</p>	<p><i>Kémia:</i> elektrokémia. <i>Matematika:</i> arányosság.</p>

<i>Ismeretek:</i> Elemek és telepek működésének fizikai alapelvei egyszerűsített modell alapján.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Telep, akkumulátor, újratölthető elem.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Az elektromos energia előállítása		Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Egyenáramok, az elektromos teljesítmény, az energia-megmaradás törvénye, az energiák egymásba alakulása.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektromágneses indukció segítségével előállított villamos energia termelésének mint technikai rendszernek felismerése, azonosítása az energiaellátás rendszerében. A környezettudatos szemlélet erősítése. A magyar és európai azonosságtudat erősítése a feltalálók munkájának (Jedlik, Bláthy, Zipernowsky, Déri) megismerésén keresztül.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mágnesek, mágneses alapjelenségek. Az elektromos energia előállítása: dinamó, generátor. Elektromos hálózatok felépítése. A Föld mágneses tere, az iránytű használata. A távvezetékek feszültségének nagy értékekre történő feltranszformálásának oka.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A mágneses mező fogalma, a mágneses tér irányának és nagyságának értelmezése. Az elektromágneses indukció jelensége. A generátor és a transzformátor működése.</p>	<p>Az alapvető mágneses jelenségek megismerése, alapkísérletek elvégzése. A Föld mágneses tere szerkezetének, az iránytű működésének megismerése. Az elektromágneses indukció néhány alapesetének kísérleti elemzése, a különböző típusok megkülönböztetése. A generátor és a transzformátor működésének értelmezése modellek vizsgálata alapján. A nagy elektromos hálózatok felépítésének, alapelveinek áttekintése szemléltetés (pl. sematikus rajz) alapján.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a Föld mágneses tere, erőművek.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az elektromossággal kapcsolatos felfedezések szerepe az ipari fejlődésben; magyar találmányok szerepe az iparosodásban (Ganz). A Széchenyi család szerepe az innováció támogatásában és a modernizációban (Nagycenk).</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mágnes, mágneses mező, iránytű, generátor, elektromágneses indukció, transzformátor.		

<p>A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén</p>	<p>A tanuló legyen képes fizikai jelenségek megfigyelésére, s az ennek során szerzett tapasztalatok elmondására. Legyen tisztában azzal, hogy a fizika átfogó törvényeket ismer fel, melyek alkalmazhatók jelenségek értelmezésére, egyes események minőségi és mennyiségi előrejelzésére. Legyen képes egyszerű fizikai rendszerek esetén a lényeges elemeket a lényegtelenektől elválasztani, tudjon egyszerűbb számításokat elvégezni és helyes logikai következtetéseket levonni. Tudja helyesen használni a tanult mechanikai és elektromosságtani alapfogalmakat (tehetetlenség, sebesség, gyorsulás, tömeg, erő, erőtörvények, lendület, munka, energia, teljesítmény, határfok, tömegközéppont, forgatónyomaték, perdület, áramerősség, feszültség, ellenállás). Tudjon példákat mondani a tanult jelenségekre, a tanult legfontosabb törvényszerűségek érvényesülésére a természetben, a technikai eszközök esetében. Tudja a tanult mértékegységeket a mindennapi életben is előforduló mennyiségek esetében használni. Legyen képes a számítógépes világhálón a témához kapcsolódó érdekes és hasznos adatokat, információkat gyűjteni. Ismerje a tanulmányok során előforduló fontosabb hétköznapi eszközök működési elvét, biztonságos használatát. Legyen tisztában saját szervezete működésének fizikai aspektusaival, valamint a mozgás, tájékozódás, közlekedés, a háztartás energetikai ellátásának (világítás, fűtés, elektromos rendszer, hőháztartás) legalapvetőbb fizikai vonatkozásaival, ezek gyakorlati alkalmazásaival. Ismerje az ember és környezetének kölcsönhatásából fakadó előnyöket és problémákat, valamint az emberiség felelősségét a környezet megóvásában.</p>
--	--

11 évfolyam

Az ebben az életkori szakaszban tárgyalt témakörök komplexek, fejlesztik a szintézis létrehozásának képességét, és mindinkább filozófiai, ismeretelméleti, irodalmi, művészettörténeti aspektusokat hordoznak magukban. Ilyen az atom- és magfizika, valamint a csillagászat, melyek az anyagról, térről, időről kialakult átfogó képzeiteinket, az emberiség és kozmikus környezetünk létrejöttét és sorsát, lehetőségeinket, felelősségünket s a jövő útjait veszik górcső alá.

Itt tárgyaljuk a tudomány és technika legdinamikusabban fejlődő részét, a kommunikációt, az információ, vizualitás témaköreibe ágyazva. Azokat a területeket vizsgáljuk itt, amelyekben a naprakészség a legnehezebben megvalósítható mind a helyi tantervek írói, mind a taneszközök szerzői, mind a tanárok részéről. A mindenkiben élő kíváncsiságra építünk: hogyan, milyen elven működnek, mire használhatóak mindennapjaink informatikai eszközei, azok az eszközök, melyekkel naponta találkozunk.

A fejlesztési célok fókuszában az erkölcsi nevelés, az állampolgárságra, demokráciára való nevelés, az egészség és fenntarthatóság kérdései állnak, a kompetenciák közül pedig az állampolgári és esztétikai-művészeti kompetenciák hangsúlyosabb megjelenése jelent új szintet.

Az atommodellek kapcsán különösen jól látható a modell és a valóság viszonya. Fontos pedagógiai üzenete ennek a szakasznak az, hogy leírásaink, világról alkotott képünk, természettudományos modelljeink nem azonosak a valósággal, hanem annak - lehetőségeinkhez mérten - legjobb megközelítései. Természettudományos tudásunk az osztatlan emberi műveltség része, és ezer szálon kapcsolódik össze a humán kultúrával, a lét nagy kérdéseivel. A természettudományos világkép fejlődik, átalakul, és ez a változás a technikai fejlődést alapozza meg. A másik fontos üzenet az, hogy a tudomány társadalmi

jelenség. Működése, szabályozása, háttérintézményei, következtetései megjelennek mindennapi döntéseinkben, értékítéletünkben. A tudomány egyben olyan működési forma, szabályrendszer, amely megpróbál pontosan definiált fogalmakkal dolgozni. Így könnyen elkülöníthető az áltudományoktól, és jól elkülönül a hit kérdéseitől.

A csillagászati tartalmak sajátosága, hogy lehetőséget nyújtanak mind a fizikai, mind a komplex természettudományos ismeretek szintézisére egy-egy konkrét jelenség kapcsán. Az ok-okozati összefüggéseknek konkrét jelenségek vizsgálatához kötött értelmezése fejleszti a természettudományos kompetenciát. A témakör sok nyitott kérdést is megfogalmaz a jövőről. A kérdésekre adható lehetséges válaszok fejlesztik a vitakészséget, ennek révén az anyanyelvi kompetenciákat, és hozzájárulnak a tudatos állampolgárrá váláshoz is. A csillagászat számos irodalmi és művészeti vonatkozásának felhasználásával fejlődik a tanulók esztétikai érzéke. A közös és egyéni munka során végzett anyaggyűjtés, az önálló prezentációk készítése a digitális kompetenciát fejleszti. Az úrkutatás fejlődését tanulmányozva a tudomány gazdasági vonatkozásaival is megismerkedhetnek tanítványaink. Fontos pedagógiai üzenete ennek a résznek: a világ leírhatatlanul bonyolult, izgalmas, elmélyedésre, gondolkodásra készlet. A megértés, a gondolkodás nyújtotta öröm egyik legfontosabb emberi értékünk.

Az atomfizikai modellek vizsgálata különösen fontos a tudománytörténeti folyamatok értelmezése szempontjából. A modellek, az elképzelések, az egymást váltó, illetve az egymást kiegészítő elméletek megszületésének és háttérbe szorulásának bemutatásával, - amit a NAT is megkövetel -, fontos ismeretelméleti kérdések is előkerülnek. Egyben jól mutatják a tudományos megismerés előre haladtával bekövetkező paradigmaváltásokat. Az atomok szerkezetét leíró modellek használata fizikai, kémiai jelenséggel összefüggésben segíti a komplex szemlélet kialakulását. A természet alapvető erőinek, kölcsönhatásainak megismerése jelentős lépés a világleírás szempontjából.

A megismerési módszerek előnyeinek és korlátainak elemzése a technika egy adott szintjét képviselő társadalmi szituációkban hűen tükrözi a gazdasági fejlettség és a tudomány alkalmazhatóságának összefüggését. A fizikai modellek új verziói felhívják a figyelmet a tudomány dinamikus változására. Az anyagok tulajdonságainak mennyiségi és minőségi jellemzése segíti az objektív világleírást. Az elektromosság, a gravitáció, a mágnesség és a sugárzások élővilágra gyakorolt hatásának vizsgálata a biológiával való szoros kapcsolatra mutat rá, figyelemre méltó módon rávilágítva az egyes természettudományok kapcsolataira. A jelenkor legdinamikusabb fejlődését produkáló információs és kommunikációs rendszerek felépítésének megismerése, jelentőségük értékelése, működésük fizikai háttere kedvet hozhat a fizikával való foglalatossághoz. Az anyag atomos szerkezetének leírása, a radioaktivitás témaköre, annak veszélyei az emberiség jövője szempontjából is rendkívül fontos kérdésekben segítenek eligazodni.

A csillagászat- részben bemutatandó témák - a világmindenségben elfoglalt helyünk és az Univerzum keletkezése kapcsán - a lét legvégső kérdéseinek megértéséhez is lényeges adalékkal szolgálnak. A Naprendszer felépítésének, égitesttípusainak megismerése, a keletkezés és fejlődés vázlatos leírása dinamikus képet mutat egy óriási rendszerről, melynek kiemelt bolygója Földünk. A napfény és a földi élet közötti összefüggés felismerése érthetőbbé teszi a Nap egyes kultúrákban elfoglalt kitüntetett szerepét. A Világegyetem szerkezetének megismerése, annak múltjával és jövőjével kapcsolatos elméleteket alátámasztó, ill. cáfoló tények és érvek megismerése a kutatás néhány módszerének, céljának és eredményének áttekintése még a fizika iránt kevésbé érdeklődő tanulókat is ámulatba ejti. Az alkalmazott feldolgozási módszerek, például a kísérletek, megfigyelések, projekt munkák, önálló internetes kutatások, előadások, csoportmunkák, terepmérések tovább színesíthetik az amúgy is változatos anyagot.

11.évfolyam
11.a,11b,és 11.c osztály
heti 1 óra,(éves óraszám 36 óra)

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A fény természete és a látás	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Elektromos mező, a Nap sugárzása, hősugárzás, üvegházhatás. Mindennapi ismereteink a színekről, a fény viselkedésére vonatkozó geometriai optikai alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A fény kettős természetének megértése. Absztrakt gondolkodás fejlesztése. Az emberi szem védelme fontosságának és lehetőségeinek beláttatása, az egészséges életmódra törekvés erősítése. A színek szerepe mindennapjainkban, a harmonikus színösszeállítás fizikai alapon történő magyarázata, esztétikai nevelés. A tudomány, technika, kultúra szempontjából az innovációk (például a holográfia, a lézer) szerepének felismerése. A magyar kutatók, felfedezők (Gábor Dénes) szerepének megismerése a lézeres alkalmazások fejlesztésében: nemzeti azonosságtudat erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Elsődleges és másodlagos fényforrások a környezetünkben. A fénynyaláb. Árnyékjelenségek, a félárnyék fogalma. A valódi és a látszólagos kép. A szem vázlatos felépítése. Gyakori látáshibák. Szemüveg és kontaktlencse jellemzői, a dioptria fogalma. Színes világ: vörös, zöld és kék alapszínek, kevert színek. A színes monitorok, kijelzők működése. Szivárvány. Délibáb. A lézer. A háromdimenziós képalkotás aktuális eredményei A távcső és a mikroszkóp működésének elve.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az elektromágneses hullám fogalma. A fény sebessége légüres térben. A fény sebessége különböző</p>	<p>Az elsődleges és másodlagos fényforrások megkülönböztetése. Az árnyékjelenségek felismerése, értelmezése, megfigyelése. Egy fénysebesség mérésére (becslésre) alkalmas eljárás megismerése. Egyszerű kísérletek elvégzése a háztartásban és környezetünkben előforduló elektromágneses hullámok és az anyag kölcsönhatására. A foton elmélet értelmezése, a frekvencia (hullámhossz) és foton energia kapcsolatának megismerése. A látást veszélyeztető tényezők áttekintése, a látás-kiegészítők és optikai eszközök kiválasztása szempontjainak megismerése. Egyszerű sugármenetek készítése, leképezések értelmezése. A távcső és mikroszkóp felfedezésének tudománytörténeti szerepének megismerése, hatásának felismerése az emberi</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> Az energiaátadás szerepe a gyógyászati alkalmazásoknál. A szem és a látás, a szem egészsége.</p> <p><i>Kémia:</i> lángfestés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom;</i> <i>mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> színek a művészetekben.</p>

anyagokban. Planck hipotézise, fotonok. A fénytörés és a fényvisszaverődés törvényei. Teljes visszaverődés. Valódi és látszólagos kép. Lencsék tulajdonságai, legfőbb jellemzői, a dioptria fogalma. A fény felbontása, a tiszta spektrumszínek: vörös, narancs, sárga, zöld, kék, ibolya. Tükrök (sík, domború, homorú).	gondolkodásra. A lézerefénnyel kapcsolatos biztonsági előírások tudatos alkalmazása.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hullámhossz, frekvencia, fénysebesség, elektromágneses hullám, foton, spektrum. Tükrök, lencse, fókuszpont, látszólagos- és valódi kép, színfelbontás. Teljes visszaverődés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kommunikáció és képalkotás a 21. században	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az elektromágneses hullámok természete. A fény fizikai tulajdonságai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Információs, kommunikációs rendszerek mint technikai rendszerek szerepének megértése az adattögzítésben, adatok továbbításában. Az innovációk jelentőségének felismerése a tudomány, technika, kultúra szempontjából. Képalkotási eljárások, adattárolás és -továbbítás, orvosi diagnosztikai eljárások előfordulásának, céljainak, legfőbb sajátosságainak felismerése a mindennapokban. A képalkotás fejlődése és a vizuális kommunikáció változása összefüggéseinek felismertetése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A mobiltelefon felépítése és működése. Az optikai kábel. Az endoszkóp. A rádió működésének elve. Mágneses adathordozók. CD, DVD lemezek. A fényelektromos hatás elve és gyakorlati alkalmazása (digitális fényképezőgép, fénymásoló, lézernyomtató működésének elve). A röntgensugárzás és hatásai. Diagnosztikai módszerek alkalmazásának célja és fizikai alapelvei a gyógyászatban (a testben keletkező áramok	Az elektromágneses hullámok szerepének megértése az információ (hang, kép) átvitelben. Az endoszkópos diagnosztikai eljárás elvének megértése. A digitális technika elvei, a legelterjedtebb alkalmazások fizikai alapjainak megértése. A legelterjedtebb adattárolók szerkezetének, működésének, kapacitásuk nagyságrendjének megismerése. A fényképezőgép jellemző paramétereinek értelmezése: felbontás, optikai- és digitális zoom. Gyűjtőmunka: A „jó” fényképek	<i>Mozgóképkultúra és médiaismeret:</i> A kommunikáció alapjai. A képalkotó eljárások alkalmazása a digitális művészetekben. <i>Biológia-egészségtan:</i> Betegségek és a képalkotó diagnosztikai eljárások, a megelőzés szerepe. <i>Vizuális kultúra:</i> a fényképezés mint művészet, digitális művészet.

<p>kimutatása, röntgen, képalkotó eljárások).</p> <p><i>Ismeretek:</i> Elektromágneses rezgések nyitott és zárt rezgőkörben. A rádió működésének elve. A moduláció. Digitális jelek. A fényelektromos hatás fizikai leírása, magyarázata. A röntgensugárzás és hatásai.</p>	<p>készítésének titkai. A röntgensugarak gyógyászati szerepének és veszélyeinek összegyűjtése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elektromágneses rezgés, hullám. Fényelektromos hatás, röntgensugárzás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atomfizika a hétköznapokban		Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Ütközések. A fény jellemzői. Elemek tulajdonságai.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag modellezésében rejlő filozófiai, tudománytörténeti vonatkozások felismerése. A modellalkotás ismeretelméleti szerepének értelmezése. A radioaktivitás és anyagszerkezet kapcsolatának megismerése, a radioaktív sugárzások mindennapi megjelenésének, az élő és élettelen környezetre gyakorolt hatásainak bemutatása, az energiatermelésben játszott szerepének áttekintése. Az állampolgári felelősségvállalás erősítése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az atom fogalmának fejlődése, az egyes atommodellek mellett és ellen szóló érvek, tapasztalatok. Elektron, atomok, molekulák és egyéb összetett rendszerek (kristályok, folyadékkristályok, kolloidok). Az atommag felfedezése: Rutherford szórási kísérlete. Stabil és bomló atommagok. A radioaktív sugárzás felfedezése. A radioaktív bomlás. A bomlás véletlenszerűsége. Radioaktivitás, mesterséges</p>	<p>Különböző fénykibocsátó eszközök spektrumának gyűjtése a gyártók adatai alapján. (Pl. akvárium-fénycsövek fajtáinak spektruma.) Kutatómunka: a radioaktív jód vizsgálati jelentősége. A radioaktivitás egészségügyi hatásainak felismerése: – sugárbetegség; – sugárterápia. Kutatómunka: mi történt Csernobilban?</p>	<p><i>Matematika:</i> folytonos és diszkrét változó, exponenciális függvény.</p> <p><i>Kémia:</i> anyagszerkezeti vizsgálatok, az atom szerkezete; kristályok és kolloidok; az atommag.</p> <p><i>Etika:</i> a tudomány felelősségének kérdései.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sugárzások biológiai</p>	

<p>radioaktivitás. A nukleáris energia felhasználásának kérdései.</p> <p>Az energiatermelés kockázati tényezői. Atomerőművek működése, szabályozása. Kockázatok és rendszerbiztonság (sugárvédelem).</p> <p><i>Ismeretek:</i> Vonalas és folytonos színeképek jellemzése, létrejöttük magyarázata. Anyagszerkezetre vonatkozó atomfizikai ismeretek (Rutherford-modell, Bohr-modell, az atomok kvantummechanikai leírása). Az anyag kettős természete. Építőkövek: proton, neutron, kvark. A tömeghiány fogalma. Az atommagon belüli kölcsönhatások. A tömeg-energia egyenértékűség.</p> <p>Radioaktív izotópok. Felezési idő, aktivitás.</p>		<p>hatásai.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a Hirosimára és Nagaszakira ledobott két atombomba története, politikai háttere, későbbi következményei.</p> <p><i>Földrajz:</i> energiaforrások.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vonalas színekép, az anyag kettős természete. Tömeg-energia egyenértékűség. Radioaktivitás. Felezési idő.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A Naprendszer fizikai viszonyai</p>		<p>Órakeret 6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az általános tömegvonzás törvénye, Kepler-törvények, halmazállapot-változások.</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A Naprendszer mint összefüggő fizikai rendszer megismerése, értelmezése, állapotának és keletkezésének összekapcsolása. Az űrkutatás mint társadalmilag hasznos tevékenység megértése. Az űrkutatás tudománytörténeti vonatkozásai, szerepének áttekintése a környezet és fenntarthatóság szempontjából.</p>		
<p>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A hold- és a napfogyatkozás.</p>	<p>Az Föld mozgásaihoz kötött időszámítás logikájának megértése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i></p>	

<p>A Merkúr, a Vénusz és a Mars jellegzetességei. A Jupiter, a Szaturnusz, az Uránusz és a Neptunusz jellegzetességei. Gyűrűk és holdak az óriásbolygók körül. Meteorok, meteoritek. A kisbolygók övének elhelyezkedése. Az űrkutatás állomásai: első ember az űrben, a Hold meghódítása, magyarok az űrben. Emberi objektumok az űrben: hordozórakéták, szállító eszközök. Az emberi élet lehetősége az űrben. Nemzetközi Űrállomás. A világűr megfigyelése: távcsövek, parabolaantennák, űrtávcső.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A Naprendszer szerkezete, legfontosabb objektumai. A bolygók pályája, keringésük és forgásuk sajátosságai. A Naprendszer keletkezése. A Föld kora. A Hold jellemző adatai (távolság, keringési idő, forgási periódus, hőmérséklet), a légkör hiánya. A Hold fázisai, a fázisok magyarázata. A Hold kora. Az űrkutatás irányai, hasznosítása, társadalmi szerepe.</p>	<p>A Földön uralkodó fizikai viszonyoknak és a Föld Naprendszeren belüli helyzetének összekapcsolása. Holdfogyatkozás megfigyelése, a Hold- fázis és holdfogyatkozás megkülönböztetése. Táblázati adatok segítségével két égitest sajátosságainak, felszíni viszonyainak összehasonlítása, az eltérések okainak és azok következményeinek az értelmezése. Az űrkutatás fejlődésének legfontosabb állomásaira vonatkozó adatok gyűjtése, rendszerezése. A magyar űrkutatás eredményeinek, űrhajósainknak, a magyarok által fejlesztett, űrbe juttatott eszközöknek a megismerése. Az űrkutatás jelenkori programjának, fő törekvéseinek áttekintése.</p>	<p>Kopernikusz, Kepler, Newton munkássága. A napfogyatkozások szerepe az emberi kultúrában.</p> <p><i>Földrajz:</i> a tananyag csillagászati fejezetei, a Föld forgása és keringése, a Föld forgásának következményei (nyugati szelek öve), a Föld belső szerkezete, földtörténeti katasztrófák, kráterbecsapódás keltette felszíni alakzatok keresése térképeken, műholdfelvételeken.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a Hold és az ember biológiai ciklusai, az élet fizikai feltételei; A tartós súlytalanság hatása az emberi szervezetre; A nagy távolságú emberes űrutazás pszichológiai korlátjai.</p> <p><i>Etika:</i> környezeti etika kérdései; az ember helye és szerepe.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Pálya, keringés, forgás, bolygó, hold, üstökös, meteor, meteorit. Űrkutatás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Csillagok, galaxisok	Órakeret 5 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Nap sugárzása, energiatermelése. A fény terjedése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felépítés és működés kapcsolatának értelmezése a csillagokban mint természeti rendszerekben. Az Univerzum (általunk ismert része) anyagi egységének beláttatása. A világmindenség mint fizikai rendszer</p>	

	fejlődésének, a fejlődés kereteinek, következményeinek, időbeli lefutásának megértése.
--	--

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A Nap várható jövője. A csillagtevékenység formái, ezek észlelése. A fizikai-matematikai világleírások hatása az európai kultúrára. Az Univerzum tágulására utaló tapasztalatok, a galaxis halmazok távolodása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A csillag definíciója, jellemzői, gyakorisága, mérete, szerepe az elemek kialakulásában. A galaxisok, alakjuk, szerkezetük. Galaxisunk: a Tejút. Az Univerzum fejlődése, az ősrobbanás elmélet. Az Univerzum kora, létrejöttének, jövőjének néhány modellje.</p>	<p>A csillagok méretviszonyainak (nagyságrendeknek) áttekintése. A csillagok energiatermelésének megértése. Önálló projektmunkák, képek gyűjtése, egyszerű megfigyelések végzése (például: a Tejút megfigyelése). Érvelés és vita az Univerzumról kialakított képzetekkel kapcsolatban.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Napkultusz az antik kultúrákban.</p> <p><i>Kémia:</i> a periódusos rendszer, elemek keletkezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> Madách Imre: Az ember tragédiája.</p> <p><i>Etika:</i> az ember világegyetemben elfoglalt helyének értelmezése.</p> <p><i>Biológia:</i> az evolúció fogalma.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Csillag, galaxis, Tejút. Ősrobbanás, téridő.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló ismerje az infokommunikációs technológia legfontosabb eszközeit, alkalmazásukat, működésük fizikai hátterét. Ismerje saját érzékszervei működésének fizikai vonatkozásait, törekedjen ezek állapotának tudatos védelmére. Ismerje a látható fény különböző hullámtulajdonságait.</p> <p>Ismerjen olyan kísérleti eredményeket, tapasztalati tényeket, amelyekből arra következtethetünk, hogy az anyag atomos szerkezetű. Ismerje fel, hogy a fizika modelleken keresztül ragadja meg a valóságot, eljárásai, módszerei kijelölik a tudomány határait. Ismerje a mag-átalakulások főbb típusait (hasadás, fúzió). Legyen tisztában ezek felhasználási lehetőségeivel. Tudja összehasonlítani az atomenergia felhasználásának előnyeit és hátrányait a többi energiatermelési móddal, különös tekintettel a környezeti hatásokra.</p> <p>Legyen képes Univerzumunkat és az embert kölcsönhatásukban</p>
---	--

	szemlélni, az emberiség létrejöttét, sorsát, jövőjét és az Univerzum történetét összekapcsolni. Legyenek ismeretei a csillagászat alapvető eredményeiről. Ismerje az Univerzum és a Naprendszer kialakulásának történetét. Ismerje az űrhajózás elméleti és gyakorlati jelentőségét.
--	--

FÖLDRAJZ

A földrajzoktatás megismerteti a tanulókat a szűkebb és tágabb környezet természeti és társadalmi-gazdasági, valamint környezeti jellemzőivel, folyamataival, a környezetben való tájékozódást, eligazodást segítő alapvető eszközökkel és módszerekkel. Vizsgálódásának középpontjában a földrajztudomány, valamint a társ-földtudományok (geológia, meteorológia, geofizika, planetológia) által feltárt természeti, társadalmi-gazdasági és környezeti folyamatok, jelenségek, azok kölcsönhatásai, illetve napjaink gazdasági, környezeti eseményei állnak, lokális, regionális és globális szinten egyaránt különös tekintettel a fenntarthatóságra.

9–10. évfolyam

A földrajzi tartalmak feldolgozása során fejlődik a tanulók földrajzi-környezeti gondolkodása, helyi, regionális és globális szemlélete. Megértik, hogy a természet egységes egész, a Föld egységes, de állandóan változó rendszer, amelyben az ember természeti és társadalmi lényként él, és ez megköveteli az erőforrásokkal való ésszerű gazdálkodást. A műveltségi terület minden jelenséget és folyamatot tér- és időbeli változásában, folytonos átalakulásában mutat be, meglátatva azok okait és lehetséges következményeit is. Így fokozatosan kialakulhat a tanulók felelős magatartása a szűkebb és a tágabb természeti, illetve társadalmi környezet iránt. A globalizálódó gazdasági, társadalmi és környezeti folyamatok értékelésével lehetővé válik, hogy a tanulók megismerjék az emberiség egész bolygónkra kiterjedő természetátalakító tevékenységét, az ebből fakadó, szintén világméretű természeti és társadalmi problémákat úgy, hogy egyben használható támpontokat kapjanak e problémák megoldásainak következő évtizedekben várható irányaihoz is.

A tartalmi elemek feldolgozása a szűkebb és tágabb környezetünkről megszerzett ismeretek bővítése mellett nagymértékben hozzájárul *a tanulók képességeinek fejlődéséhez*. A különféle szóbeli és írásbeli ismeretközvetítő, illetve értékelési módszerek alkalmazásával segíti az anyanyelvi kommunikáció fejlődését. Az Európai Unió, valamint a távoli országok természeti és társadalmi-gazdasági sajátosságainak bemutatásával hozzájárul az eltérő kultúrák megismerése iránti igény, a nyitott és befogadó magatartás, illetve szemléletmód kialakulásához. Mindezt úgy valósítja meg, hogy közben elősegíti a természeti és a kulturális értékek iránti tisztelet, illetve a következő nemzedékek számára történő megőrzésük iránti igény kialakulását. Ezzel hozzájárul a felelős és tudatos környezeti magatartás, a jövő generáció érdekeit is szem előtt tartó gondolkodás fejlődéséhez. A más anyanyelvű országok és kultúrák megismerése elősegítheti a tanulóknál az adott célnyelven történő kommunikáció igényének kialakulását, ez pedig megkönnyítheti az idegen nyelvi kommunikáció fejlődését.

A természeti, a társadalmi-gazdasági és a környezeti folyamatokban megfigyelhető kölcsönhatások feltárásával a földrajzoktatás hozzájárul a természettudományi szemlélet és gondolkodásmód kialakulásához. Szüntelenül változó és globalizálódó világunk természeti, környezeti és társadalmi-gazdasági folyamatainak megismeréséhez és megértéséhez elengedhetetlen a folyamatos tájékozódás és információszerzés, valamint a nyitott gondolkodás. Ezért a tartalmi elemek elsajátítása elképzelhetetlen a tanulók egyre önállóbbá váló információszerző tevékenysége nélkül. Így a tanítási-tanulási folyamatban nagy hangsúlyt kap az információszerzés és -feldolgozás képességének fejlesztése, különös tekintettel a digitális világ nyújtotta lehetőségek felhasználására. A tanítási–tanulási folyamat kiemelt célja a folyamatos önképzés iránti igény, valamint az élethosszig tartó tanulás képességének kialakítása. Hazánk és a világ társadalom-földrajzi jellemzőinek bemutatásával a műveltségi terület elősegíti a szociális és állampolgári kompetencia fejlődését. Napjaink

társadalmi-gazdasági folyamatainak megismertetése nagymértékben hozzájárul ahhoz, hogy a tanulók a gazdasági élet eseményeiben eligazodó aktív, kreatív, rugalmas és vállalkozóképes állampolgárrá válhassanak.

A tantárgy komplex ismeretanyaga révén segíti a tanulók pályaválasztását, eligazodását a munka világában. Hozzájárul ahhoz, hogy az iskolából kilépő diákok képesek legyenek felelős döntéshozatalra választott szakmájukhoz kapcsolódóan, illetve az állampolgári szerep gyakorlása során.

Az egyes tartalmi egységek végén található fogalmak, illetve topográfiai követelmények az általános iskolában elsajátított tananyagra épülnek, és feltételezik azok ismeretét, az ott megnevezettek közül csak a középiskolai tananyag feldolgozása szempontjából meghatározó jelentőségű fogalmakat ismételtük meg. Ezek újbóli felsorolása a fogalmak – a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő – tartalmi-szemléleti elmélyítésére utal.

HELYI TANTERV

9. évfolyam (9.a, 9.b, 9.c)

Heti 2 óra

Éves összes óraszám: 74 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A Föld kozmikus környezete	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A Föld mint égitest jellemzői. A Föld mozgásai és azok következményei (napszakok, évszakok váltakozása, időszámítás). Alapvető tájékozottság a térbeli és időbeli nagyságrendekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A modellhasználat fejlesztése a Naprendszer keletkezéséről és felépítéséről alkotott elképzelések tudománytörténeti jelentőségének megértésén keresztül. A csillagászati térben való tájékozódási képesség fejlesztése, helyes elképzelés kialakítása a csillagászati adatok (távolságok) nagyságrendjéről. A rendszerfogalom fejlesztése a Naprendszer felépítésében megfigyelhető törvényszerűségek felismerésén keresztül. A tudományos és az áltudományos elméletek közötti különbség megvilágítása az asztrológia (csillagjóslás) példáján.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A csillagászati ismeretek fejlődése</i> A geocentrikus világkép és a heliocentrikus világkép összevetése, a bolygók mozgásának törvényszerűségei.</p> <p><i>A Világegyetem:</i> A Világegyetem (Univerzum), a Tejútrendszer (Galaxis) és a Naprendszer kapcsolata és méretei. A Naprendszer tagjai, felépítésének törvényszerűségei. A közetbolygók (Föld-típusú bolygók) és a gázóriások (Jupiter-típusú bolygók) jellemzőinek összehasonlításai, a kisbolygók, üstökösök, meteorok, meteoritok jellemzői. A Nap mint csillag felépítése, tevékenységének földi hatásai példák alapján.</p> <p><i>Az űrkutatás szerepe a Naprendszer megismerésében</i> Az űrkutatás legfontosabb mérföldkövei és korszerű eszközei,</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az ókor és a középkor tudományos gondolkodása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> mitológia.</p> <p><i>Fizika:</i> a bolygómozgás törvényei, a tömegvonzás törvénye, forgómozgás,</p>

<p>legújabb eredményei. Az űrkutatás magyar vonatkozású eredményeinek megismerése. A műholdak gyakorlati jelentőségének példái.</p> <p><i>A Föld mint égitest</i> A tengely körüli forgás és Nap körüli keringés következményei és ezek hatása az ember életére. Periodikusan ismétlődő jelenségek – időszámítás, a helyi idő, a zónaidő gyakorlati jelentősége, egyszerű számítások elvégzése.</p> <p><i>A Hold</i> Jellemzői, földi hatásai, a holdfázisok és a fogyatkozások kialakulásának magyarázata.</p>	<p>viszonyítási rendszer, a csillagok energiatermelése, elektromágneses sugárzás, részecskesugárzás, nyomás, hőmérséklet, erő-ellenerő, űrkutatás.</p> <p><i>Kémia:</i> hidrogén, hélium, gázok.</p> <p><i>Matematika:</i> logika, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az élet fogalma, fotoszintézis.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világegyetem, Tejútrendszer, Naprendszer, mozgástörvény, kőzetbolygó (Föld-típusú bolygó), gázóriás (Jupiter-típusú bolygó), tengely körüli forgás, keringés, földrajzi koordináta-rendszer, helyi idő, zónaidő, holdfázis, nap- és holdfogyatkozás, űrállomás</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A földi tér ábrázolása	Órakeret 4 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A térkép és a földgömb fogalma, ábrázolása és méretaránya. Szemléleti térképolvasás. A földrajzi fókuszok elemei, tájékozódás a fókuszok segítségével.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A logikai térképolvasás képességének kialakítása. Gyakorlottság kialakítása a különböző típusú térképek mint információforrások használatában (közölt információk felismerése értelmezése és felhasználása). A modern technikai rendszerek szerepének bemutatása a Föld megismerésében és gyakorlati célok megvalósításában.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A térkép</i> A modern térképkészítés elvei. A földrajzi fókuszok értelmezése és használata. A vetület fogalma, a vetülettípusok alkalmazhatóságának korlátai. A térképek csoportosítása méretarány és tartalom alapján. Tájékozódás a térképen és a térképpel: Távolság- és</p>	<p><i>Matematika:</i> arányszámítás, mértékegységek.</p> <p><i>Informatika:</i> adat,</p>	

<p>magasságmeghatározási és a méretarányhoz kapcsolódó számítási feladatok megoldása különböző méretarányú térképeken. Tájékozódási, számítási feladatok megoldása a fókálózat használatával. A terepi tájékozódás eszközei és gyakorlata. Különböző típusú térképeken közölt információk értelmezése és felhasználása. Térképvázlatok, illetve egyszerű keresztmetszeti ábrák készítése.</p> <p><i>Távérzékelés és térinformatika:</i> A műholdfelvételek típusai, alkalmazásuk lehetőségeinek bemutatása példák alapján. Földi képződmények, jelenségek azonosítása műholdfelvételeken. A GPS működési elve és jelentősége. A földrajzi információs rendszer (GIS) fogalma, hasznosításának gyakorlati példái. Példák gyűjtése a digitális térképi alkalmazások, illetve térinformatikai rendszerek mindennapi életben való sokoldalú felhasználhatóságára (pl. veszély előrejelzése, környezet károsodásának felismerése).</p>	<p>információ, adatbázis.</p> <p><i>Fizika:</i> elektromágneses sugárzás, űrkutatás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Vetület, vetülettípus, jelrendszer, topográfiai térkép, tematikus térkép, kis-, közepes- és nagy méretarányú térkép, abszolút és relatív magasság, szintvonal, helymeghatározás, távérzékelés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A Föld mint kőzetbolygó szerkezete és folyamatai</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A Föld alakja, felépítések egyszerű modellje. A szárazföldek, óceánok elhelyezkedése. Elemi tájékozottság a földtörténet időrendjéről. Az alapvető domborzati és felszínformák felismerése, jellemzőinek ismerete. A hazánkban előforduló leggyakoribb üledékes és vulkáni kőzetek.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A kőzetbolygó mint összetett, törvényszerűségek alapján változó rendszer bemutatása. Az anyagok különböző körülmények közötti eltérő fizikai viselkedése bemutatásával az oksági gondolkodás erősítése. Helyes időképzet kialakítása időnagyságrendek összevetése, az események sorrendiségének felismerése révén. A véges ásványkincs-készletek hasznosításának példáján olyan képesség és szemlélet kialakítása, amely a pozitív hatások, a lehetséges környezeti kockázatok és az egymással ütköző érdekek felismerésére révén hozzájárul a környezet iránti felelősségérzet növeléséhez, a tanultakat felhasználni képes, megalapozott érvelés iránti igény kialakulásához.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A kőzetbolygó gömbhéjainak szerkezete, ásványtani összetétele</i> A belső gömbhéjak fizikai és geokémiai; jellemzői, a tulajdonságok változásában megfigyelhető törvényszerűségek megfogalmazása.</p> <p><i>A kőzetlemezek és mozgásaik következményei</i> A kontinentális és az óceáni kőzetlemezek felépítésének és legfontosabb tulajdonságainak összehasonlítása. A kőzetlemez-szegélyek típusai - közeledő, távolodó és elcsúszó lemezszegélyek</p>		<p><i>Kémia:</i> szerves és szervetlen vegyületek, keverék, ötvözet, ásványok, kőszén, szénhidrogén, halmazállapotok.-</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i></p>

<p>jellemző folyamatainak és következményeinek leírása különböző konkrét példák alapján. A földrengésveszélyes térségek elhelyezkedésének törvényszerűségei. A földrengések következményei, cunami. A károk mérséklésének lehetőségei példák alapján. A társadalom felelős alkalmazkodása a földrengésveszélyes zónákban. A nemzetközi segítségnyújtás szerepe. A felszín alatti és a felszíni magmatizmus jellemzőinek bemutatása. A vulkánosság típusai, összefüggésük a kőzetlemez-szegélytípusokkal, magyarázó ábrák elemzése. Az ütköző kőzetlemez-szegélyek mentén lejátszódó folyamatok összehasonlítása. A geológiai (belső) és a földrajzi (külső) erők felszínformáló munkájának kapcsolata, szerepük bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Ásványkincsek</i> A legfontosabb kőzetalkotó ásványok felismerése, elkülönítése. A kőzetek csoportosítása. Az egyes kőzetcsoportokhoz tartozó leggyakoribb kőzettípusok jellemzése. A kőzetek felhasználásának, hasznosításának bemutatása példák alapján. Példák gyakori ércásványokra. Magmás és üledékes ércképződés. Az ércek gazdasági hasznosításának bemutatása példák alapján. Fosszilis energiahordozók – a kőszén és a szénhidrogének keletkezésének folyamata, gazdasági jelentőségük változása.</p> <p><i>A bányászatból, a szilárd földfelszín megbontásából eredő környezeti problémák</i> Az építkezések, az ásványkincsek kitermelésének környezeti következményei – információk gyűjtése és feldolgozása. A fosszilis energiahordozók felhasználásnak környezeti következményei. A károkozás mérséklésének lehetőségei, a rekultiváció bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A talaj</i> A talajképződés folyamatának összefüggései. A talaj szintjeinek jellemzői. Az elterjedtebb zonális és azonális talajok jellemzése. A talaj környezeti hatásjelző szerepének bemutatása példák alapján. A talajpusztulás mérséklésének lehetőségei. Földtörténet: A kormeghatározás módszereinek összehasonlítása. A földtörténeti időskála elemzése. időegységeinek rendszere. A Föld belső és felszíni fejlődésének legfontosabb eseményei, azok nyomai bolygónkon, területi előfordulásuk bemutatása. Az élet elterjedésének, a környezet változásának fő eseményei.</p>	<p>élő anyag, evolúció, rendszertan.</p> <p><i>Matematika:</i> térbeli mozgások elképzelése, időegységek, időtartammérés.</p> <p><i>Fizika:</i> úszás, sűrűség, nyomás, hőmérséklet, erőhatások, szilárd testek fizikai változásai, hullámterjedés.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegelemek időrendjének felismerése.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Geoszféra, földköpeny, asztenoszféra, geotermikus gradiens, kőzetlemez-mozgás, hegységképződés, földrengés, vulkanizmus, szerkezeti mozgás, kőzetalkotó ásvány, magmás, üledékes és átalakult kőzet, ércásvány, ércképződés, kormeghatározás, földtörténeti eon, idő, időszak, kor,</p>

	nagyszerkezeti elem, domborzati forma, rekultiváció.
Topográfiai ismeretek	Gondwana, Pangea, Tethys. Pajzsok (ősföldek) tanult példái. A Kaledóniai-, a Variszkuszi-, a Pacifikus-, az Eurázsiai-hegységrendszer tanult tagjai. Fuji, Vezúv, Etna, Hawaii-szigetek, Teleki-vulkán, Mt. Pelée, Mount St. Helens.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A légkör földrajza	Órakeret 9 óra
Előzetes tudás	Időjárási elemek és az időjárási jelenségek felismerése. A felmelegedés, a víz körforgása és halmazállapot-változásai. Az időjárási elemek térbeli és időbeli változásai. A Föld gömb alakjának következménye az éghajlati övezetesség kialakulásának okai, az egyes éghajlatok előfordulásának területi példái. Éghajlati diagram.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A légkör mint rendszer folyamatainak a Föld egészére gyakorolt hatásának bemutatása. Az emberi tevékenység légkörben lezajló folyamatokra gyakorolt hatásának bemutatásával a személyes felelősség és cselekvés szükségességének felismertetése, igény és képesség kialakítása a tevékeny, felelős környezeti magatartásra. A lokális károsító folyamatok globális veszélyforrásokká válásának példájával a lokális és globális szemlélet kapcsolatának beláttatása. Az időjárás okozta veszélyhelyzetek felismerése, képesség fejlesztése a helyes és mások iránt is felelős cselekvésre.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A légkör anyagai és szerkezete</i> A légkört felépítő anyagok csoportosítása, az egyes anyagok légköri folyamatokban betöltött szerepének megismerése. A légkör tartományainak jellemzése, jellemzőik összehasonlítása, szerepük értékelése a földi élet szempontjából. A levegő felmelegedése: A levegő felmelegedésének folyamata és törvényszerűségei, folyamatábrák elemzése, a hőmérsékletváltozásához kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása. A felmelegedést meghatározó tényezők. A felmelegedést módosító tényezők – hatásuk gazdasági-energetikai hasznosíthatóságának példái.</p> <p><i>A felhő- és csapadékképződés</i> A felhő- és csapadékképződés feltételei és összefüggései. A levegő nedvességtartalmához, a csapadékképződéshez kapcsolódó számítási feladatok megoldása. A talaj menti és a hulló csapadék típusainak jellemzése. A levegő mozgása: A légnyomás változásában szerepet játszó tényezők megnevezése. A légnyomás és a szél kialakulásának összefüggései. A nagy földi légkörzés rendszerének bemutatása. Az egyes</p>		<p><i>Kémia:</i> gázok jellemzői, gáztörvények, a víz tulajdonságai, kémhatás, kémiai egyenletek, légnyomás, hőmérséklet, áramlások.</p> <p><i>Fizika:</i> hőmérséklet, a hőmérséklet változása, kicsapódás légnyomás, hőmérséklet, áramlások sebesség.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> légzés, keringés, légúti betegségek, allergia.</p>

<p>szélrendszerek jellemzése. A jellegzetes helyeik szelek példái. A ciklon és az anticiklon összehasonlítása, az időjárás alakításában betöltött szerepük igazolása.</p> <p><i>Időjárás, időjárási frontok</i> Az időjárás és a mindennapi élet kapcsolatának bemutatása. Szöveges és képi, időjárás-előrejelzés értelmezése. Időjárási adatok alapján következtetések levonása. A hideg és a meleg front összehasonlítása példák a mindennapi életet befolyásoló szerepükre. Felkészülés az időjárás okozta veszélyhelyzetekre, - a helyes és másokért is felelős magaratás kialakítása.</p> <p><i>A szél és a csapadék felszínformáló tevékenysége</i> A pusztító és építő tevékenység által létrehozott jellemző formák felismerése. A szél és a csapadék felszínformáló tevékenységének gazdasági következményei.</p> <p><i>A légszennyezés következményei</i> A legnagyobb légszennyező források megnevezése. A szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján. Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása, a károsítás mérséklésében, a légköri folyamatok egyensúlyának megőrzésében. Aktuális információk gyűjtése és feldolgozása.</p>	<p><i>Matematika:</i> százalékszámítás, matematikai eszköztudás alkalmazása.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az egyéni felelősség felismerése, felelős viselkedés és segítségnyújtás veszélyhelyzetekben.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Állandó, változó, erősen változó gáz, troposzféra, sztratoszféra, üvegházhatás, a hőmérséklet napi és éves járása, izoterma, izobár, termikus egyenlítő, főnszél, harmatpont, relatív páratartalom, felhőtípus, talaj menti csapadék, hulló csapadék, időjárási-előrejelzés, kibocsátás, szállítás, leülepedés, ózonréteg, globális felmelegedés, savas csapadék, a szél pusztító és építő munkája, erózió.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A vízburok földrajza	Órakeret 8 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az óceánok és jelentősebb tengerek elhelyezkedése. A folyók felszínformáló munkájának jellemzői példái, árvíz. A tavak jellemzői. Hazánk legnagyobb folyói és tavai. Az egyes kontinensek legjelentősebb folyói, tavai. Talajvíz, hévíz fogalma, hazai előfordulásuk példái. Vízszennyezés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A vízburokban lejárló folyamatok társadalmi-gazdasági következményeinek, illetve a növekvő termelés és fogyasztás a vízburokra gyakorolt hatásainak felismerése. A személyes felelősség és cselekvés szükségességének, lehetőségeinek felismerése, a felelős környezeti magatartás iránti igény kialakítása. Annak megértése, hogy a lokális károsító folyamatok a kölcsönhatások révén globális veszélyforrásokká válhatnak. Annak megértése, hogy az egészséges ivóvíz biztosítása egyre nagyobb gondot okoz bolygónkon, ezért</p>	

	elengedhetetlen az ésszerű, takarékos vízfelhasználás. A vízburok folyamatai által okozott veszélyhelyzetek felismerése, képesség a helyes és mások iránt is felelős cselekvésre.
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>	Kapcsolódási pontok
<p><i>A vízburok tagolódása, a vízkészlet összefüggéseinek megismerése</i> A vízburok tagolódása. A tengerek típusai, jellemzőik bemutatása példák alapján. A tengervíz sajátos jellemzőinek kiemelése.</p> <p><i>A tengervíz mozgásai</i> A hullámzás kialakulása és jellemzői, kapcsolata a parttípusokkal A tengeráramlást kialakító tényezők bemutatása. A tengeráramlás éghajlatmódosító szerepének bemutatása példák alapján. Hideg és meleg tengeráramlások példái. A tengerjárást kialakító tényezők összefüggései. A jelenség kapcsolata a torkolatípusokkal.</p> <p><i>A felszín alatti vizek</i> A felszín alatti vizek típusai. Az egyes víztípusok jellemzése. Gazdasági jelentőségük megismertetése példák alapján. Veszélyeztetettségük okainak és következményeinek feltárása.</p> <p><i>Felszíni vizek</i> Folyók - a vízgyűjtő terület, a vízállás, a vízjárás és a vízhozam összefüggéseinek feltárása. Tavak - a tómedencék kialakulásának típusai példák alapján. A tavak pusztulásához vezető folyamatok, illetve azok összefüggéseinek bemutatása.</p> <p><i>A víz és a jég felszínformáló munkája</i> Az épülő és a pusztuló tengerpartok jellemzése. A folyóvíz felszínformáló tevékenységének, az építő és pusztító munka következményeinek bemutatása. A belföldi és a magashegységi jég felszínformáló munkájának példái. A jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés kialakulásuk folyamatára.</p> <p><i>A karsztosodás</i> A karsztosodás folyamatának bemutatása. A felszíni és felszín alatti karsztformák jellemzése. A jellemző felszínformák felismerése képeken, terepen, következtetés a kialakulásuk folyamatára.</p> <p><i>A vízburok mint gazdasági erőforrás</i> Ár- és belvízvédelem szerepének bemutatása hazai példákon. A veszélyhelyzetek kialakulásához vezető folyamatok megismerése. Helyes és felelős magatartás veszélyhelyzetekben. A gazdaság vízigényének példái. A vízenergia hasznosításának lehetőségei és korlátai.</p>	<p><i>Kémia:</i> víz, oldatok, oldódás, szénsav, nitrátok.</p> <p><i>Fizika:</i> légnyomás, áramlások, tömegvonzás, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> eutrofizáció, vízi életközösségek.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> az erőforrásokkal való etikus gazdálkodás, egyéni és társadalmi érdek, az egyéni felelősség felismerése, önkéntes segítőmunka.</p>

<p>A vízi szállítás jellemzői, a víz mint idegenforgalmi vonzerő példái.</p> <p><i>A vízburok környezeti problémái</i></p> <p>A legnagyobb szennyezőforrások megnevezése. A szennyeződés élettani, gazdasági stb. következményeinek bemutatása példák alapján.</p> <p>Az egyén lehetőségeinek és felelősségének feltárása, a károsítás mérséklésében.</p> <p>Az öntözés okozta környezeti problémák bemutatása.</p> <p>Az ivóvíz biztosításának nehézségei, következményei. A vízzel való takarékoság lehetőségei.</p> <p>Aktuális információk gyűjtése és feldolgozása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Világtenger, beltenger, peremtenger, fajhó, talajvíz, belvíz, rétegvíz, hévíz, vízrendszer, fertő, mocsár, láp, eutrofizáció, lefolyástalan terület, épülő tengerpart, pusztuló tengerpart, szakaszjelleg, gleccser, moréna, karsztjelenség, karsztforma.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Karib (Antilla)-tenger, Csád-tó, Tanganyika-tó, Szt. Lőrinc-folyó; Holt-tenger, Jenyiszej, Ebro, Elba, Fekete-tenger, Rajna, Genfi-tó, Gyilkos-tó, Olt, Szent Anna-tó, Vág, Visztula, Bodrog, Hernád, Szamos, Száva, szegedi Fehér-tó, Szelidi-tó.</p> <p>Golf-, Észak-atlanti-, Labrador-, Humboldt-, Oja-shio-, Kuro-shio-áramlás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A földrajzi övezetesség</p>	<p>Órakeret 9 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az éghajlat és az időjárás fogalma, az éghajlati elemek felismerése. Az egyes kontinensek tipikus éghajlatainak és Magyarország éghajlatának jellemzői. Az éghajlati elemek, az éghajlatot alakító és módosító tényezők szerepe. Éghajlati diagram olvasása. Az éghajlati övezetesség okai. A földrajzi övezetek egyedi jellemzői, az övezetekhez kötődő tipikus tájak.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak felismertetése, hogy az éghajlat meghatározó jelentőségű más földrajzi tényezők alakításában. A földrajzi övezetesség elemeinek megismertetése során a rendszerszemlélet kialakulása. A természeti adottságok és a mezőgazdasági tevékenység közötti összefüggések felismertetése. Az éghajlat szerepének felismertetése a táplálkozás és a napi életvitel alakításában. Annak megértetése, hogy az egyes elemekben bekövetkező változások az egész bolygónkra kiterjedő övezetesség rendszerének megbomlásához is vezethetnek és átalakíthatják, illetve létében veszélyeztethetik az egyes társadalmak életét.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A szoláris és a valódi éghajlati övezetesség</i></p> <p>A szoláris éghajlati övezetesség kialakulásának törvényszerűségei, a valódi éghajlati övezetességgel való kapcsolatának bemutatása. Az övezetességet kialakító és módosító tényezők szerepének értelmezése.</p>		<p><i>Fizika:</i> meteorológiai jelenségek fizikai alapjai.</p> <p><i>Matematika:</i> modellek</p>

<p>Az övezetesség rendszerének értelmezése. Az egyes övezetekhez kapcsolódó meghatározó zonális talajtípusok jellemzése.</p> <p><i>A forró, a mérsékelt és a hideg földrajzi övezet</i> Az övezetek kialakulása, elrendeződése, az ebben rejlő törvényszerűségek és összefüggések feltárása. Az övezetek tagolódásának törvényszerűségei. Az éghajlati jellemzők változásában megfigyelhető törvényszerűségek feltárása, más elemekkel való összefüggéseinek bemutatása. A természetföldrajzi adottságok és az életmód, illetve gazdálkodás kapcsolatának bemutatása Az összefüggések, ok-okozati kapcsolatok feltárása. Az övezeteket veszélyeztető környezeti problémák és következményeik bemutatása.</p> <p><i>A függőleges övezetesség</i> A kialakulás összefüggéseinek, törvényszerűségeinek bizonyítása.</p>	<p>és diagramok értelmezése, adatleolvasás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> életfeltételek, életközösségek, biomok, ökológiai kapcsolatrendszerek, talaj, az élővilág rendszerezése.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szöveg-egységek közötti tartalmi különbségek felismerése.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák iránti érdeklődés.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szoláris éghajlati övezetesség, valódi éghajlati övezetesség, földrajzi övezetesség, övezet, öv, terület, vidék, zonális talaj, természetes élővilág, függőleges övezetesség, erdőhatár, hóhatár.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Társadalmi folyamatok a 21. század elején</p>	<p>Órakeret 8 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A hazai településtípusok legfontosabb jellemzői, a különböző településtípusokon élők jellemző tevékenységei. Települések és szerepköreik konkrét példái. Az egyes kontinensek, kontinensrészek, országok népességének jellemzői, meghatározó jelentőségű települései</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az eltérő kultúrák értékeinek felismertetése, a kultúrák közötti párbeszéd fontosságának, a vallás kultúraformáló szerepének megértése. Érdeklődés és nyitottság kialakítása más vallások, kultúrák értékeinek megismerése iránt. Az idegen nyelvtudás fontosságának beláttatása. Bolygónk különböző térségeiben lejátszódó urbanizálódás eltérő vonásainak felismertetése, a társadalmi-gazdasági fejlődéssel való összefüggésének belátása. A témához kapcsolódóan a médiában megjelenő hírek kritikus értelmezés képességének kialakítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>

<p><i>Demográfiai folyamatok a 21. század elején</i> A népességszám-változás időbeli és területi különbségeinek megismerése, okainak feltárása. A folyamatok következményeinek megfogalmazása. A fiatal és az elöregedő társadalmak jellemzőinek összevetése, következtetés a társadalmi folyamatokra, problémákra. A népesség térbeli eloszlását befolyásoló tényezők megismerése. A népesség gazdasági aktivitás szerinti jellemzői (keresők, eltartottak). A demográfiai folyamatokhoz kapcsolódó egyszerű számítási feladatok megoldása, következtetések levonása az eredmények alapján. Napjaink migrációs folyamatainak megismerése, konkrét példáinak bemutatása (pl. hírek, nyomtatott, illetve digitális információforrások alapján), az okok feltárása.</p> <p><i>A népesség összetétele</i> Az emberfajták (nagyraszok) területi elhelyezkedésének bemutatása. Állam, nemzet, nemzetállam, több nemzetiségű állam, nemzeti kisebbség fogalmának értelmezése konkrét példák alapján. A világ nyelvi, kulturális és vallási sokszínűségének jellemzése.</p> <p><i>Településtípusok – urbanizáció</i> A települések csoportosítása különböző szempontok alapján, példák megnevezése. A különböző településtípusokon élők életkörülményének, életmódjának összevetése. A városodás és városiasodás fogalmának megismerése, kapcsolatok megértése. Az urbanizációs folyamatok összehasonlítása a fejlett és a fejlődő világban. Az agglomerációk kialakulásának bemutatása. A nagyvárosi élet ellentmondásainak feltárása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfiai folyamatok; vallás, nemzetiség; a városok kialakulása, urbanizáció jellemzői.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> emberfajták.</p> <p><i>Matematika:</i> logikus gondolkodás, matematikai eszközhasználat.</p> <p><i>Idegen nyelv:</i> a nyelvtanulás fontossága (motiváció).</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a vallás szerepe; más kultúrák értékeinek elismerése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Nagyrasz, természetes szaporodás és fogyás, népesedési folyamat, népességrobbanás, korfa, fiatalodó társadalom, öregedő társadalom, születéskor várható élettartam, népsűrűség, világnyelv, világvallás, aktív és inaktív népesség, munkanélküliség, vendégmunkás, tanya, farm, falu, város, városszerkezet, agglomeráció.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Magyarország megyei és megyeszékhelyei és megyei jogú városai, nyugat-európai, észak-amerikai és kelet-ázsiai népesség tömörülések, a világvallások központjai.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A világgazdaság jellemző folyamatai	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Alapvető gazdasági fogalmak: gazdaság, ipar, mezőgazdaság, szolgáltatás bevétel, kiadás adósság. A család mint a legkisebb gazdasági közösség működése. A világ meghatározó jelentőségű országainak alapvető gazdasági jellemzői. Magyarország gazdaságának fő vonásai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A globalizáció fogalmának megértetése, a jellemzők, a mozgatórugók, a folyamat ellentmondásainak felismerése. A pénz világa alapvető folyamatainak, intézményrendszerének megismertetése, az ismeretek alkalmazásának képessége a mindennapi pénzügyi helyzetekben. A hitelfelvétel esetleges veszélyeinek beláttatása. Érdeklődés felkeltése a napi pénzügyi-gazdasági folyamatok megismerése iránt. A témához kapcsolódóan a médiában megjelenő hírek kritikus értelmezésének képessége. Pénzügyi döntések mérlegelésének képessége, a vállalkozó szellemű, kreatív állampolgárrá válás igényének kialakulása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Nemzetgazdaságok és a világgazdaság</i> A nemzetgazdaságok átalakuló szerepének megértése, az állam piacgazdaságban betöltött szerepének megismerése. A gazdasági fejlettség összehasonlítására alkalmas mutatók értelmezése. A gazdasági fejlettség területi különbségeinek példái: a centrum- és periféria térségek jellemzői, kapcsolatrendszerük sajátos vonásai. Különböző típusú statisztikai forrásokból gyűjtött fejlettséget tükröző adatsorok értelmezése. A gazdaság szerveződését befolyásoló természeti és társadalmi telepítő tényezők megismerése, szerepük átalakulásának példái. A gazdasági szerkezet fogalma, a gazdasági szerkezet és társadalmi-gazdasági fejlettség összefüggéseinek bemutatása országpéldák alapján. A gazdasági és a foglalkozási szerkezet kapcsolatának felismerése, a foglalkozási átrétegződés bemutatása példák alapján.</p> <p><i>Integrációs folyamatok</i> Az együttműködések kialakulásában szerepet játszó tényezők értékelése. Az integrációk fejlődési szintjeinek összehasonlítása. A legfontosabb nemzetközi integrációk jellemzése.</p> <p><i>A globalizáció</i> A globalizáció értelmezése, feltételei, jellemzése. A transznacionális vállalatok (TNC) működésének jellemzése, a termelés-szervezés sajátosságainak bemutatása vállalatpéldákon. A globalizáció és a TNC-k kapcsolatának felismerése. A globalizáció következményei, mindennapi életünkre gyakorolt hatásának bemutatása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az eltérő gazdasági fejlettség történelmi alapjai, Európa a 20. század második felében, gazdaságtörténet.</p> <p><i>Matematika:</i> statisztikai adatok értelmezése, kamatszámítás.</p> <p><i>Etika:</i> a pénz szerepe a mindennapi életben.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p>	

<p><i>A monetáris világ</i> A működőtőke és a pénztőke áramlásának jellemzői. A mindennapok pénzügyi folyamatai, a pénzügyi szolgáltatások megismerése. (folyószámla, hitel, befektetés, értékpapírok, valuta). Az infláció kialakulásában szerepet játszó tényezők bemutatása. Az infláció következményeinek mérlegelése. A tőzsde működésének jellemzői. A hitelfelvétel és az eladósodás összefüggéseinek felismerése az egyén, a nemzetgazdaság és a világgazdaság szintjén. Az eladósodás és az adósságválság kialakulásának folyamata. A nemzetközi pénzügyi szervezetek szerepének és feladatainak megismerése. A gazdasági és pénzügyi folyamatokhoz kapcsolódó hírek, adatok gyűjtése, értelmezése, a vélemények ütköztetése.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Gazdasági szerkezet, GDP, GNI, piacgazdaság, költségvetés, integráció, területi fejlettségi különbség, K+F, globalizáció, pénztőke, működőtőke, adósságválság, Nemzetközi Valutaalap (IMF), Világbank, WTO, OECD.
Topográfiai ismeretek	A világ meghatározó jelentőségű tőzsdéinek helyszínei.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában I.	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi és gazdasági következményeinek beláttatása. Hazánk földrajzi adottságainak reális értékelése. Az egyén, a helyi, illetve a regionális közösségek szerepének, lehetőségeinek felismertetése a gazdaság fejlődésében. A földrajzi ismereteiket alkalmazásának képessége, kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása. Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt. Képesség a hazánkkal, illetve a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, híradások értelmezésére. Hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismerése alapozva a magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezethez való kötődés megerősítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i> A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése. A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása. Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme.</p>

	<p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i> Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak értékelése és összehasonlítása. A társadalmi-gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása. A társadalmi-gazdasági központok megismerése. Védelem alatt álló természeti és kulturális értékeink, a nemzeti parkok és a világörökségi helyszínek védett értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása. A legfontosabb idegenfogalmi célpontok bemutatása.</p> <p><i>Határokon átívelő kapcsolatok</i> A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása. A Kárpát-medence eurorégió: működésük értelmezése. Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p>	<p><i>Művészetek:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájakról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Természeti és társadalmi erőforrás, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségi különbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.</p>	
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Településpéldák az alábbi szempontokból: határátkelőhely, vallási és kulturális központ, a kitermelés, az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség-helyszín.</p>	

HELYI TANTERV

10. évfolyam (10.a, 10.b, 10.c)

Heti 1 óra

Éves összes óraszám: 36 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Magyarország – helyünk a Kárpát-medencében és Európában II.	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Magyarország és a Kárpát-medence természetföldrajzi jellemzői. Magyarország társadalmi-gazdasági jellemzői, területi sajátosságainak vonásai, értékei és problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A kedvezőtlen népesedési folyamatok társadalmi és gazdasági következményeinek beláttatása. Hazánk földrajzi adottságainak reális értékelése. Az egyén, a helyi, illetve a regionális közösségek szerepének, lehetőségeinek felismertetése a gazdaság fejlődésében. A földrajzi ismereteiket alkalmazásának képessége, kreatív, vállalkozó szemléletű gondolkodás megalapozása. Az érdeklődés felkeltése a szűkebb és tágabb környezetüket érintő társadalmi-gazdasági folyamatok, illetve fejlesztések, döntések megismerése iránt. Képesség a hazánkkal, illetve a Kárpát-medencével kapcsolatos társadalmi-gazdasági tartalmú információk, híradások értelmezésére. Hazánk természeti, társadalmi, kulturális és tudományos értékeinek megismerése alapozva a magyarsághoz, a hazához, a szűkebb és tágabb környezethez való kötődés megerősítése.	
<i>Ismeretek/fejlesztési követelmények</i>		Kapcsolódási pontok
<p><i>A társadalmi-gazdasági fejlődés jellemzői</i> A természeti és társadalmi erőforrások jellemzése. A gazdasági rendszerváltás következményeinek bemutatása. Napjaink jellemző társadalmi és gazdasági folyamatainak megismerése, a társadalmi-gazdasági fejlődésre gyakorolt hatásuk bemutatása példák alapján.</p> <p><i>A magyarországi régiók földrajzi jellemzői</i> Az egyes régiók jellemző erőforrásainak megismerése, földrajzi adottságainak értékelése és összehasonlítása. A társadalmi-gazdasági fejlődés és fejlettség területi különbségeinek bemutatása. A társadalmi-gazdasági központok megismerése. Védelem alatt álló természeti és kulturális értékeink, a nemzeti parkok és a világörökségi helyszínek védett értékeinek rendszerezése, idegenforgalmi szerepük feltárása. A legfontosabb idegenfogalmi célpontok bemutatása.</p> <p><i>Határokon átívelő kapcsolatok</i> A regionális szerveződések földrajzi alapjainak feltárása. A Kárpát-medence eurorégió: működésük értelmezése. Hazánk Európai Unióban betöltött szerepének megismerése, nemzetközi gazdasági kapcsolataink bemutatása.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Magyarország történelme.</p> <p><i>Művészetek:</i> az épített környezet értékei.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> védett növények és állatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> hazai tájakról készült leírások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata,</p>

	informatikai eszközök használata. <i>Etika:</i> kulturális érték, a hazánkban élő nemzetiségek kulturális értékeinek tisztelete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Természeti és társadalmi erőforrás, gazdasági rendszerváltozás, eladósodás, működőtőke-befektetés, területi fejlettségi különbség, tranzitforgalom, gazdasági szerkezetváltás, húzóágazat, idegenforgalom, személygépkocsi-gyártás, vegyipar, ipari park, hungarikum, nyitott gazdaság, eurorégió.
Topográfiai ismeretek	Településpéldák az alábbi szempontokból: határátkelőhely, vallási és kulturális központ, a kitermelés, az energiagazdaság központjai, élelmiszer-, gép- és vegyipari központ, válságterület települése, idegenforgalmi központ, védett természeti és kulturális érték helyszíne, világörökség-helyszín.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A társadalmi-gazdasági fejlődés regionális különbségei Európában	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Az Európai Unióról tagállamai, a közösség működésének alapvető elemei, az egyes kontinensrészek természeti és társadalmi-gazdasági jellemzői.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az Európai Unió, illetve a kontinens országainak természeti és társadalmi-kulturális sokszínűségének felismertetése. Nyitottság az országok természeti és kulturális értékeinek megismerése iránt. Az Európai Unióval, illetve a kontinens országaival kapcsolatos hírek, információk értelmezése, érdeklődés a közösséget, a kontinens országait érintő témák, események megismerése iránt. Az Európai Unión belüli különbségek okainak felismertetése, az ezek kiegyenlítésére irányuló programok, alapok jelentőségének megértése. Az Európai Unió tagországai által közösen megfogalmazott értékek iránti tisztelet, a felelős közösségi magatartás iránti igény kialakulása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az Európai Unió</i> Az együttműködés kialakulását és elmélyítését segítő tényezők megnevezése, az ágazati és regionális együttműködés területei és konkrét példáinak megnevezése. Az Európai Unió mint gazdasági erőter elhelyezése a világ gazdaságában.</p> <p><i>A területi fejlettség különbségei Európában</i> Az Európai Unió mag-területei: Németország, Franciaország, a Benelux-államok és Nagy-Britannia gazdaságának jellemző vonásai, szerepük az Európai Unió gazdaságában. Fejlett gazdaságú országok Európa közepén: Ausztria és Svájc gazdaságának összehasonlítása, a fejlődés sajátos vonásainak</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Európa a 20. század második felében, az Európai Unió kialakulása Szovjetunió, szocializmus.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> útleírások,</p>

<p>kiemelése. A gazdasági fejlődés sajátos útjai Észak-Európában és a mediterrán térségben példák alapján. Kelet-Közép-Európa és Délkelet-Európa rendszerváltó országai: a piacgazdaságra történő áttérés társadalmi és gazdasági következményeinek bizonyítása. Csehország, Lengyelország, Szlovákia, és Románia gazdasági fejlődésének közös és egyedi vonásai. A jugoszláv utódállamok (délszláv országok) eltérő fejlődési útjai. Kelet-Európa: a gazdasági átalakulás jellemzői Ukrajna és Oroszország példáján.</p>	<p>tájéleírások. <i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata. <i>Etika:</i> más kultúrák értékeinek tisztelete.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Gazdasági unió, eurozóna, Schengeni egyezmény, uniós támogatás, területi fejlettségi különbség, regionális politika, magterület, perifériaterület, felzárkózás.</p>
<p>Topográfiai ismeretek</p>	<p>Európa országai és fővárosai. A magyarsághoz kötődő határon túli területek központjai. Antwerpen, Barcelona, Bilbao, Birmingham, Csernobil, Donyeck, Dubrovnik, Europoort, Fiume (Rijeka), Genova, Gibraltár, Glasgow, Göteborg, Lyon, Manchester, Marseille, Milánó, Murmanszk, Nápoly, Odessza, Rotterdam, Sevilla, Split, Strasbourg, Szentpétervár, Theszaloníki, Torino, Várna, Velence, Volgograd. Bonn, Brassó, Bréma, Brno, Constanța, Dortmund, Drezda, Duisburg, Frankfurt, Galați, Gdańsk, Genf, Graz, Halle, Hamburg, Hannover, Karlovy Vary, Katowice, Köln, Krakó, Linz, Lipcse, Lódz, München, Ostrava, Ploiești, Plzeň, Rostock, Salzburg, Stuttgart, Szcecin, Trieszt, Zürich.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Az Európán kívüli kontinensek, tájak, országok társadalmi-gazdasági jellemzői</p>	<p>Órakeret 13 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az egyes kontinensek természetföldrajzi jellemzői, kontinensek, illetve azok meghatározó jelentőségű országcsoportjainak társadalmi-gazdasági és környezeti sajátosságai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A fejlett országok felelőségének felismertetése a perifériatársadalmak problémáinak mérséklésében, a nemzetközi összefogás szükségességének belátása. A földi gazdasági erőter folyamatos átrendeződésének felismertetése, az okok megértetése. Világunk természeti és társadalmi – kulturális sokszínűségének felismertetése, ezekben rejlő értékek megőrzése iránti felelősség kialakulása. Nyitottság más országok természeti és kulturális értékeinek megismerése iránt. A Föld közeli és távoli országaival kapcsolatos hírek, információk értelmezése, érdeklődés a közösséget, az egész emberiséget érintő témák, események megismerése iránt. Az általános emberi jogok (pl. az egészséges környezethez, a tanuláshoz való jog) érvényesülése iránti elkötelezettség, az emberi értékek iránti tisztelet kialakulása. A segítő szándékú, az emberi fejlődést szolgáló karitatív tevékenység tisztelete, illetve az ebben való közreműködés képessége.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Ázsia</i> Délnyugat-Ázsia világgazdasági jelentőségének, kulturális-vallási sokszínűségének bemutatása. Japán meghatározó szerepének belátása Kelet- és Délkelet-Ázsia gazdasági fejlődésében. Délkelet-Ázsia gyorsan iparosodott országainak fejlődési sajátosságai. A feltörekvő új gazdasági hatalmak (Kína és India) fejlődésének sajátos vonásai. Ázsia elmaradott térségeinek társadalmi-gazdaság problémái.</p> <p><i>Amerika</i> Az Amerikai Egyesült Államok szerepének bemutatása a világ gazdasági és pénzügyi folyamatainak alakulásában. A gazdasági fejlődés sajátosságai, területi jellemzői. Latin-Amerika gazdasági fejlődését befolyásoló tényezők, társadalmi-történelmi adottságok bemutatása. A gazdasági fejlődés gócpontjainak jellemzői. A fejlődés ellentmondásainak feltárása az adóparadicsomok példáján. Brazília feltörekvő gazdaságának jellemzése, a fejlődést elősegítő és megnehezítő tényezők kiemelése.</p> <p><i>Afrika</i> A fejlettség területi különbségeinek bemutatása, az okok feltárása, a gazdasági fejlődést nehezítő tényezők elemzése. Észak-Afrika és trópusi Afrika földrajzi adottságainak összehasonlítása, a társadalmi-gazdasági felzárkózás lehetőségeinek példái. A Dél-Afrika (Dél-afrikai Köztársaság) fejlődésében szerepet játszó tényezők bemutatása.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ókori öntözéses kultúrák (Egyiptom, Mezopotámia, India, Kína), világvallások gyarmatosítás, nagy földrajzi felfedezések, az Amerikai Egyesült Államok megalakulása.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> útleírások, tájleírások.</p> <p><i>Művészetek:</i> távoli tájak népeinek kulturális értékei.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> más kultúrák értékeinek tisztelete.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	<p>Világgazdasági centrum,-periféria, gyarmatosítás, japán csoda, posztindusztriális társadalom, technopolisz, hightech ágazat, K+F, duális gazdaság, demográfiai válság, feltörekvő ország, üdülősziget, adóparadicsom, ültetvény, farmgazdaság, eladósodás, adósságválság, éhségövezet, OPEC.</p>
Topográfiai ismeretek	<p>Fülöp-szigetek, Indonézia, Irak, Irán, Malajzia, Tajvan. Algéria, Csád, Dél-afrikai Köztársaság, Egyiptom, Guinea, Kenya, Libéria, Líbia, Marokkó, Nigéria, Tunézia. Amerikai Egyesült Államok, Argentína, Bolívia, Chile, Brazília, Kanada, Kuba, Mexikó, Panama, Venezuela. Abuja, Alexandria, Fokváros, Johannesburg, Kairó, Pretoria. Atlanta, Brazíliaváros, Buenos Aires, Caracas, Chicago, Dallas, Havanna, Houston, Los Angeles, Mexikóváros, Montréal, New Orleans, New York, Ottawa, Rio de Janeiro, San Francisco, São Paulo, Seattle, Washington. Adóparadicsomok és üdülő szigetek példái.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Globális kihívások – a fenntarthatóság kérdőjelei	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	Az egyes kontinensek, országok feldolgozása során megismert konkrét környezeti problémák. Magyarország környezeti állapota, védendő természeti és társadalmi-kulturális értékei. A Világörökség részeként megnevezett értékek. A geoszférák környezeti problémái.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Annak megértetése, hogy a természeti és a társadalmi-gazdasági folyamatok közötti egyensúly megőrzése, a környezettudatos termelés és fogyasztás elvének érvényesülése Földünk jövője szempontjából alapvető fontosságú. A lokális folyamat – globális következmény elv értelmében az egyén és a helyi közösségek felelősségének beláttatása. Folyamatos tájékozódás igénye a környezeti témában, a környezetbarát termékek, eljárások megismerése iránti igény kialakulása. A témához kapcsolódó médiában elhangzó információk kritikus értelmezésének képessége. Törekvés a fogyasztási szokások környezeti szempontokat szem előtt tartó átalakítására, a tudatos fogyasztói magatartásra baráti és családi körben egyaránt. A természetes környezet, a természetes tájak és életközösségek sokszínűségében rejlő szépség felismeretése, ennek megőrzését segítő magatartásforma kialakulása. A témában megszerzett ismeretek tudatos alkalmazásának képessége a mindennapi életben, és majd később a munka világában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A globálissá váló környezetszennyezés és következményei</i> Az egyes szférákat ért környezetkárosító hatások rendszerezése, az összefüggések feltárása, a lokális szennyeződés globális következményeinek igazolása példákkal. A környezetkárosodás életkörülményekre, életminőségre gyakorolt hatásának bemutatása.</p> <p><i>Demográfiai és urbanizációs válság</i> A népességrobbanás kialakulása és következményei, a folyamat összefüggéseinek, területi jellemzőinek feltárása. A nagyvárosok terjeszkedése - az urbanizációs folyamatok területi jellemzőinek, ellentmondásainak, társadalmi-gazdasági következményeinek feltárása példák alapján.</p> <p><i>Élelmezési válság</i> Az élelmiszertermelés és -fogyasztás területi ellentmondásainak felismerése. A fokozódó mezőgazdasági termelés környezeti hatásainak igazolása konkrét példákkal. A bioszféra és a talaj sérülékenységének felismerése. A genetikailag módosított termékek előállításának, elterjedésének lehetséges hatásai. A biogazdálkodás jellemzése.</p> <p><i>A mind nagyobb mértékű fogyasztás és a gazdasági növekedés következményei</i> A nyersanyag- és energiaválság kialakulásának folyamata. Az energia- és nyersanyag-hatékony gazdálkodás lényegének megismerése. Az</p>		<p><i>Kémia:</i> a szennyeződésekhez kapcsolódó kémiai folyamatok, szennyező-anyagok, gyártási folyamatok, műanyagok, égés.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti ártalmak, egészséges táplálkozás, hiánybetegségek, elhízás, GMO, rendszertan, védett növények és állatok.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> demográfia, urbanizáció.</p> <p><i>Fizika:</i> energia, üvegházhatás, elektromágneses és</p>

<p>alternatív energiaforrások hasznosítási problémáinak feltárása. A környezeti szempontok érvényesíthetőségének bemutatása a termelésben és a fogyasztásban. A fogyasztói társadalom, illetve a tudatos fogyasztói magatartás jellemzőinek összegyűjtése és összevetése. A hulladékkezelés és a hulladékgazdálkodás: a különböző megoldási lehetőség összevetése.</p> <p><i>A környezet- és a természetvédelem feladatai</i> Az egyén társadalmi szerepvállalásának lehetőségei, a tevékeny közreműködés példáinak bemutatása. A helyi szerveződések, illetve a regionális és nemzetközi összefogás példái a környezet védelme és a fenntarthatóság eléréséért. A legfontosabb nemzetközi szervezetek tevékenységének bemutatása, a főbb egyezmények, irányelvek célkitűzéseinek megismerése. A megvalósítás eredményeinek és nehézségeinek feltárása.</p>	<p>radioaktív sugárzások.</p> <p><i>Informatika:</i> digitális információforrások használata, informatikai eszközök használata.</p> <p><i>Etika:</i> a jövő generációért érzett felelősség.</p>
---	---

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Elsivatagosodás, elszikesedés, talajpusztulás, ózonritkulás, globális klímaváltozás, radioaktív szennyeződés, biodiverzitás, ivóvízellátás, vízhiány, népességrobbanás, élelmezési válság, urbanizációs válság, fogyó és megújuló energiaforrás, energiahatékonyság, veszélyes hulladék, szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítása, fenntarthatóság, ENSZ, FAO, UNESCO, WHO, WWF, Greenpeace, kiotói egyezmény.
Topográfiai ismeretek	Környezeti világegyezmények aláírásának helyszínei. Regionális és globális hatású társadalmi-gazdasági és környezeti katasztrófák kipattanásának helyszínei.

A fejlesztés várt eredményei a ciklus végén	<p>A tanulók legyenek képesek a különböző szempontból elsajátított földrajzi (általános és leíró természet-, illetve társadalom-, valamint gazdaságföldrajzi) ismereteik szintetizálására. Rendelkezzenek valós képzetekkel a környezeti elemek méreteiről, a számszerűen kifejezhető adatok és az időbeli változások nagyságrendjéről.</p> <p>Legyenek képesek a térkép információforrásként történő használatára. Ismerjék fel a Naprendszer felépítésében, a bolygók mozgásában megnyilvánuló törvényszerűségeket. Tudjanak tájékozódni a földtörténeti időben, ismerjék a kontinenseket felépítő nagyszerkezeti egységek kialakulásának időbeli rendjét, földrajzi elhelyezkedését. Legyenek képesek megadott szempontok alapján bemutatni az egyes geoszférák sajátosságait, jellemző folyamatait és azok összefüggéseit. Lássák be, hogy az egyes geoszférákat ért környezeti károk hatása más szférákra is kiterjedhet. Legyenek képesek a földrajzi övezetesség kialakulásában megnyilvánuló összefüggések bemutatására.</p> <p>Legyenek képesek alapvető összefüggések felismerésére és megfogalmazására az egész Földre jellemző társadalmi-gazdasági folyamatokkal kapcsolatosan. Tudják elhelyezni az egyes országokat, országcsoportokat és integrációkat a világ társadalmi-gazdasági folyamataiban. Legyenek képesek összevetni és értékelni az egyes térségek, illetve országok eltérő társadalmi-gazdasági adottságait. Ismerjék fel a globalizáció gazdasági és társadalmi hatását, ellentmondásait. Ismerjék a monetáris világ jellemző folyamatait, azok társadalmi-gazdasági hatásait.</p> <p>Ismerjék hazánk társadalmi-gazdasági fejlődésének jellemzőit, a gazdasági fejlettség területi különbségeit és ennek okait. Tudják elhelyezni hazánkat Európa és a világ gazdasági folyamataiban. Tudják példákkal bizonyítani a társadalmi-gazdasági folyamatok környezetkárosító hatását, a lokális problémák globális következmények elvének érvényesülését. Tudjanak érvelni a fenntarthatóságot szem előtt tartó gazdaság, illetve gazdálkodás fontossága mellett. Ismerjék fel az egyén szerepét és lehetőségeit a környezeti problémák mérséklésben. Legyenek képesek természet-, illetve társadalom- és gazdaságföldrajzi megfigyelések elvégzésére, a tapasztalatok rögzítésére és összegzésére. Legyenek képesek különböző nyomtatott és elektronikus információhordozókból földrajzi tartalmú információk gyűjtésére és feldolgozására, az információk összegzésére, a lényeges elemek kiemelésére. Ennek során alkalmazzák digitális ismereteiket.</p>
--	--

	<p>Legyenek képesek véleményüket a földrajzi gondolkodásnak megfelelően megfogalmazni, logikusan érvelni. Tudják alkalmazni ismereteiket földrajzi tartalmú problémák megoldása során a mindennapi életben. Tudják földrajzi ismereteiket felhasználni különböző döntéshelyzetekben, illetve választott szakmájukhoz kapcsolódóan.</p> <p>Legyenek képesek társakkal való együttműködésre a földrajzi-környezeti tartalmú feladatok megoldásakor. Alakuljon ki bennük az igény arra, hogy későbbi életük folyamán önállóan gyarapítsák tovább földrajzi ismereteiket.</p> <p>Legyenek képesek topográfiai tudásuk alkalmazására más tantárgyak tanulása során, illetve a mindennapi életben. Ismereteik alapján biztonságosan tájékozódjanak a földrajzi térben, illetve az azt megjelenítő különböző térképeken.</p>
--	---

HELYI TANTERV KÉMIA

A kémiai alpműveltség az anyagi világ megismerésének és megértésének egyik fontos eszköze. A kémia tanulása olyan folyamat, amely – tartalmain és tevékenységein keresztül – az alapismeretek elsajátításán, illetve az alapvető logikai összefüggések felismerésén túl arra motiválja a tanulókat, hogy tudásukat a napi életüket érintő kémiai problémák kritikus végiggondolására alkalmazzák és igényt alakít ki arra, hogy azt a későbbiekben gyarapítsák. A kémiai alpműveltség birtokosaként a tanuló érzékennyé válik az anyagokkal kapcsolatos természettudományos problémákra, és ezek értelmezésében képes kémiai ismeretekkel kapcsolatos információk értelmezésére, érti a kémiai gondolkodásmód és a tudományos kutatások alapvető szemléletmódját. A kémia tanulása abban segít, hogy a tanuló felnőttként életvezetésével, otthona és környezete állapotával kapcsolatban megalapozott döntéseket hozzon, tudatos fogyasztóvá, felelős és kritikus állampolgárrá váljon, aki tudása révén védett az áltudományos, gyakran manipulatív információkkal, illetve a téves vagy hiányos tájékoztatással szemben. A kémiai alpműveltség révén érthető és értékelhető, hogy a kémiával kapcsolatos területek (egyebek mellett a kémiai alapkutatások, a vegyipar, a gyógyszer-, élelmiszer- és kozmetikai ipar) művelése milyen perspektívát jelent globális és nemzeti szinten, az egyéni életminőség változása, illetve a személyes karrier szempontjából.

Ezért ez a kerettanterv a tanulók számára releváns problémák, jelenségek, folyamatok megfigyeltetésén, feltárásán alapul, ily módon alakítva ki a kémiával kapcsolatos természettudományos műveltséget. A tanterv tartalmi elemei gyakran összetettek, integrált szemléletűek, számos tantárgyközi kapcsolatot tárnak fel.

A szakközépiskolában a kémia tantárgy keretében folyó személyiségfejlesztés a természettudományos nevelés egyik színtereként a hétköznapi életben hasznosulni képes tudás épülését szolgálja. A műveltségterület egyik aspektusaként – különösen az erősen adottságokra épülő szakmák esetén – hozzájárul, hogy lehetőség nyíljen a pályakorrekcióra, az eredményesebb átképzésre.

Természettudományos tárgyként meghatározó szerepe van a gondolkodás fejlődésében, felvértezi a diákokat arra, hogy tudásuk, szemléletük eszközként szolgálhasson a mindennapi életben való eligazodás során, és hozzájáruljon egy minőségi életvitelhez.

A tanulók a kémia tanulásán keresztül megismerik tudományosság kritériumait, ráébrednek a kémia mindennapi életünket átható, meghatározó szerepére.

Az eredményes tanulás elképzelhetetlen az érzelmi azonosulás, a tevékenység okozta öröm, az alkotó munka motiváló ereje és a szellemi kaland élménye nélkül. Az aktív tanulási technikák természetes közeget nyújtanak a nevelési feladatok és a kompetenciafejlesztés számára, felkészítik a tanulókat a munka világában az önálló feladatmegoldásra és a csoportos együttműködésre.

Végső cél, hogy a tanulók képessé váljanak a kémiai problémák önálló tanulmányozására. Az ismeret- és képességjellegű tudással együtt ki kell alakulnia a megfelelő beállítódásoknak is, melyek lehetővé teszik, hogy a tanuló képes és motivált is legyen a további fejlődésre.

Az önálló tanulásra, önfejlesztésre való képesség az egyén egészséges érdekérvényesítésében, állampolgári, fogyasztói magatartásának minőségében mutatkozik meg, ami az egyén és a társadalom számára gazdasági tényezőként is megjelenik.

9-10. évfolyam

A 9-10. évfolyam a jelenségszintű kémiai tudás elmélyítésének, továbbépítésének és szervezettségében való kiteljesítésének időszaka. Ebben az időszakban a tanulók érzékenyek a környezetüket érintő jelenségekre, nyitottak az alkotótevékenységet, véleményformálást igénylő feladatokra, ugyanakkor kiszolgáltatottak a tudományosság látszatát keltő hatásokkal, az információözzönnel szemben.

A tananyag a jelenségek, a mindennapi élethez kapcsolódó problémák köré szerveződik, a diszciplináris tudáselemeket e témákba ágyazva sajátítják el a tanulók. A kémiai kompetenciát megalapozó első témaegységekben a szerkezeti alapok, összefüggések kerülnek fókuszba, melyek segítségével az anyagi világ és az ember mindennapi életének jelenségei magyarázhatók. Egyes fogalmak, jelenségek többször, új környezetben is hangsúlyt kapnak.

A tanulási folyamatban meghatározó a szerepe a mindennapi élethelyzet kontextusát nyújtó, tanulói aktivitásra és a tanulói együttműködésre épülő tanulási formáknak. E tanulási környezet egyrészt a tudás társadalmi érvényességét alapozza meg, másrészt dinamikus, módszereiben változatos óraszervezés és az IKT-eszközök lehetőségeinek kihasználása révén lehetővé teszi a rendelkezésre álló időkeret hatékony kihasználását. A tanulók nyitottak a cselekvő tanulási formák, a mindennapi élet kérdéseire alapuló feladatok, valamint a csoportos munkamódszerek iránt. A diákokat elkötelezettebbé teszi a tanulási folyamatban, ha aktív szerepet vállalhatnak a saját tudásuk építésében. Közreműködésük révén könnyebben felkelthető és fenntartható az érdeklődés, biztosabb a tárgyalt témákban és más kémiai kérdésben való további tájékozódást megalapozó, társadalmilag érvényes, továbbfejleszhető tudás felépülése.

A diákok a természettudományos műveltség szerves részeként ismerik meg nemzeti szellemi és természeti értékeinket, a helyi tantervek pedig a szűkebb pátriához való kötődés erősítésével gazdagítják a tananyagot.

A témák feldolgozása során a mindennapi életben használt vegyszerekkel végezhető, egyszerű vizsgálatok („cseppkísérletek”) állnak a középpontban. A tudás szerveződését, a gondolkodás fejlődését az elemző, összegző műveleteket igénylő, adatrendezést, csoportosítást, összehasonlítást, információátalakítást (pl. grafikonelemzés és -készítés), összefüggések értelmezését, analógiák meglátását igénylő feladatok teszik lehetővé. Egy-egy témában a hosszabb lélegzetű, önálló munkaszervezést igénylő feladatok is megvalósíthatók.

A környező világról, benne a tudomány kérdéseiről szerzett ismeretek forrásai ma főként a média és az infokommunikációs eszközök. Az érdeklődés felkeltése, a tanulási környezet hitelessége és az önálló tájékozódás megalapozása érdekében elengedhetetlen, hogy a tanulók a természetes tanulási környezet részeként használják az IKT-eszközöket.

Fontos megértetni a diákokkal, hogy a világ mediatizált ábrázolása nem azonos a valósággal. Az eseményeknek, jelenségeknek az alkotók által konstruált változatát látják, ezért fontos a gyártási mechanizmusokban vagy az ábrázolási szándékban rejlő érdekek vagy kényszerek felfejtése.

Az információforrások kritikus használatának megtanulása, a digitális és nyomtatott (képi, verbális) források értelmezése, a feladatok megoldása során létrehozott információk megjelenítése és bemutatása során a források használata, az önálló tanulás eszköztárához mellett a kommunikációs képességek és a szépérzék is hangsúlyt kapnak.

A csoportmunka hatékonyabbá teszi a kémiatanulást, ugyanakkor fejlődik a tanulók önismerete, együttműködési készsége, kommunikációs kultúrája is. A tanulók gyakorolják az együttműködést, az információk megosztását, a felelősségvállalást, idővel képessé válnak a csoportszerepekkel való azonosulásra, a munka megtervezésére, irányítására.

Az érvek ütköztetésére épülő feladatok, viták modellezik a valós élethelyzeteket, melyekben fejlődik a véleményalkotás és az álláspont értelmezésének képessége.

Az aktív tanulási módszerek alkalmazása felerősíti a fejlesztő értékelés jelentőségét, és új értékelési szempontok bevezetését veti fel a tudás értékelésében. A közös teljesítményre épülő összegző értékelés is mérlegelés tárgya lehet.

Az egyéni és csoportos feladatmegoldás értékelése során egyaránt csiszolódik a tanulók ön-és társismerete, fejlődik a tudásukról alkotott képük, és egyben az önálló feladatvégzésre való képességük is.

A kémia szerepe kiemelt a tanulók egészséghez és a környezethez való viszonyának formálódásában. A mindennapi jelenségek nézőpontjából közelítve a kémia tanulását, nagyobb esélyt nyerünk arra, hogy a tanuló életvitelére, az egészséghez, környezethez való viszonyára hatással legyen az iskolában megszerzett tudás.

9. évfolyam 9. a b c éves óraszám 72

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A „kék bolygó”. A víz. Egy csepp vízben	Órakeret 11 óra
Előzetes tudás	A víz előfordulása, jelentősége a természetben, az emberi táplálkozásban, atom, molekula, ion, kémiai kötés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A méretek, nagyságrendek világában való tájékozódási képesség fejlesztése az anyag, energia, információ szempontjából. Az anyagot felépítő részecskék és halmazstruktúrákat létrehozó kölcsönhatásaik megismerése, modellezés a felépítés és működés kapcsolata szerint. A periódusos rendszer jelentőségének feltárása, használata az anyagok szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggés feltárására. Tények mérlegelése, véleményalkotás a kémiai eredmények és az egészség, környezet kapcsolatában, az ember megismerése és egészsége szemszögéből. Magyar tudósok jelentőségének értékelése a kémiai eredmények megszületésében. IKT-eszközök alkalmazása képi és verbális információ feldolgozása során.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A víz értékes természeti kincsünk. Mekkorák az atomok és a molekulák?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A víz földi előfordulása, jelentősége; az atomok, molekulák mérete.</p>	<p>A víz földi előfordulásának, jelentőségének felismerése példák alapján. A méretek, nagyságrendek világában való tájékozódás egyszerű számítások alapján, a tájékozódás módszereinek megismerése (pl. egy vízcsepp, vízmolekula, a molekulát alkotó atomok nagyságrendi összehasonlítása, az tájékozódást lehetővé tevő eszközökkel összefüggésben).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a víz jelentősége az élő szervezetben, az élővilág evolúciójában; mérettartományok az élő szervezetben.</p> <p><i>Földrajz:</i> felszíni, felszín alatti vizek, csapadékok, energiahordozók.</p> <p><i>Fizika:</i></p>

		<p>mikroszkópok.</p> <p><i>Matematika:</i> nagyságrendek, valószínűségi szemlélet.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan változott a tudósok elképzelése az atomról? Milyen részecskékből épül fel az atom? Káros-e vagy hasznos is lehet a radioaktív sugárzás?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az atommodellek fejlődése. Az atom felépítése. Az atommag (proton, neutron), izotópok, radioaktív átalakulás gyakorlati jelentősége. Magyar tudósok eredményei az atommaggal kapcsolatos jelenségekkel összefüggésben (pl. Szilárd Leó, Hevesy György, Teller Ede).</p>	<p>A tudománytörténeti folyamatok értelmezése az egymást váltó modellek, megközelítések fényében konkrét példák alapján. Az atommag átalakulását és az elektronszerkezetet érintő kémiai reakciókat kísérő energiaváltozások nagyságrendi különbségének felismerése. A radioaktivitás gyakorlati alkalmazásainak mérlegelése az előnyök és veszélyek tükrében.</p>	<p><i>Informatika:</i> digitális modellek, animációk; információk keresése, feldolgozása.</p> <p><i>Fizika:</i> az atommag szerkezete, radioaktivitás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> a radioaktivitás gyógyászati alkalmazásai.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi tartja össze az atomokat? Hogyan épülnek fel a víz részecskéi? Mekkora az atomok és a molekulák tömege?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A vízmolekula, az elsőrendű kötés, a kovalens kötés. Molekulák képződése – az elektronburok héjas szerkezete, a periódusos rendszer atomszerkezeti alapjai, nemesgázszerkezet. A relatív tömeg.</p>	<p>Molekulák képződésének magyarázata a víz és néhány közismert anyag példáján (pl. CH₄, NH₃, CO₂, I₂). A molekulák térszerkezetének modellezése.</p>	<p><i>Vizuális kultúra;</i> <i>matematika:</i> térbeli alakzatok, szimmetriaviszonyok.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Csak vízmolekulából áll-e a „víz”? Mit tartalmaznak a természetes vizek? A sólépárlás, a só.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Természetes vizek összetétele, az</p>	<p>Természetes vizek összetételében a kémiai jelölések értelmezése. Egyszerű ionok képződésének értelmezése a periódusos rendszer alapján. Az összetett ionok összetételének, térszerkezetének értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ásványi sók jelentősége az élő szervezetben.</p> <p><i>Földrajz; történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a só</p>

ionok, kémiai jelölések. Az ionrácsos kristály, ionkötés.		természeti és gazdasági jelentősége. <i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szólások.
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mitől csúszik a jég? Miért magas a víz forráspontja? <i>Ismeretek:</i> Molekulapolaritás, másodrendű kötés, molekulamodellek.	Molekulamodellek értelmezése, a molekulák polaritását, annak eltérését szemléltető vizsgálat megértése.	<i>Vizuális kultúra;</i> <i>matematika:</i> szimmetria. <i>Fizika:</i> kölsönhatások.
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hány molekula van egy csepp vízben? <i>Ismeretek:</i> Az anyagmennyiség egysége, a moláris tömeg.	A vízmolekulák között kialakuló másodrendű kötések, a vízcsepp mint vízmolekulák halmazának értelmezése. Az első- és másodrendű kötőerők mértékének összehasonlítása az anyag, a víz változásaival összefüggésben (a vízmolekula átalakulása – halmazállapot-változás). A mól és a moláris tömeg fogalmának megértése egyszerű számításokon.	<i>Fizika:</i> halmazállapot-változások. <i>Matematika:</i> hatványok, nagyságrendek, mértékváltás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérettartomány, kémiai részecske, kötőerő, mól, moláris tömeg.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kék bolygó. A víz. „Kémiai koktélok”		Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Molekula, kémiai kötések, vízdoldékony és zsírdoldékony anyagok, anyagelegyítés, heterogén rendszer.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag mint részecskehalmaz tulajdonságainak magyarázata összetevőik és kölcsönhatásaik alapján, köznapi példák értelmezése a rendszerek, illetve a felépítés és működés szempontjából. Az anyagi rendszerekről szerzett tudás mélyítése. Együtműködés, kezdeményezőkézség, önismeret fejlesztése a problémamegoldás során.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Pl. víz, benzin párolgása,	A molekulák polaritásának kiterjesztése apoláris anyagokra. A másodrendű kötőerők és a	<i>Biológia-egészségtan:</i> polaritási viszonyok jelentősége az élő	

<p>elegyedése; pl. jód oldódása az eltérő polaritású oldószerekben. Miért eltérő a folyadékok sűrűsége, forráspontja?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Halmazstruktúrák magyarázata összetevőik szerkezete és kölcsönhatásaik alapján: a molekulák polaritása, másodrendű kötőerők és a halmaztulajdonságok összefüggése.</p>	<p>halmaztulajdonságok közötti összefüggés értelmezése kémiai vizsgálatok (párolgás, oldódás, sűrűség) és modellezés alapján (pl. benzin molekuláinak modellezése a metánnal).</p>	<p>szervezetek felépítésében.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Azonos és eltérő polaritású anyagok elegyítése, heterogén rendszerek létrehozása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Heterogén rendszerek a természetben, a mindennapi életben.</p>	<p>Tanulói vizsgálat alapján a megfigyelések szerkezeti magyarázata (pl. a már ismert vegyszerek használatával új kontextusban), hétköznapi példák keresése, elemzése, és/vagy hétköznapi jelenségek modellezése kémiai rendszerekkel.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kőzetburok, levegőburok és a vízburok folyamatai.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Polaritás, másodrendű kötőerő, oldhatóság, heterogén rendszer.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>A kék bolygó. A víz. Változások.</p>	<p>Órakeret 13 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Halmazállapot, halmazállapot-változás, oldódás, az oldatok összetétele, fizikai és kémiai változás, kémhatás, pH-skála, sav-bázis folyamat, közömbösítés, az égés.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A felépítés és működés kapcsolatában az anyagok szerkezete és változásai közötti összefüggés elmélyítése. Az állandóság és változás tükrében az anyagáramlási folyamatokkal kapcsolatos jelenségek és gyakorlati jelentőségük megértése. A savbázis-fogalom és a redoxireakciók értelmezésének kiterjesztése a mindennapi életben jelentős példákon, az állandóság és változás, illetve a rendszerek szempontjából.</p> <p>Számolási készség fejlesztése az oldatok összetételével kapcsolatosan. Veszélyszimbólumok értelmezése, az anyagok körültekintő használata. Képi és verbális információ értelmezése, feldolgozása, megjelenítése. Együttműködési és kezdeményező-készség fejlesztése csoportmunka során.</p>	

<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i>	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A víz körforgása a természetben, csapadékok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Halmazállapot-változások, állapotváltozók.</p>	<p>A halmaz szerkezetének összehasonlítása a különböző halmazállapotokban, a halmazállapot-változások magyarázata a kémiai kötések, a szerkezet megváltozásával az állapotváltozók függvényében. A víz körforgásának, a csapadékok képződésének értelmezése, pl. az időjárási jelenségek lefordítása a „kémia nyelvére”: a jelenségek modellezése/animációk, képi információk értelmezése.</p>	<p><i>Földrajz:</i> az időjárási jelenségek, csapadékok, felszíni és felszín alatti vizek, a vízburok.</p> <p><i>Fizika:</i> halmazállapot-változások, gázok állapotjelzői.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Vizes oldatok a természetben és környezetünkben. Mitől sós a tenger?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Óceánok, tengerek, vizes oldatok összetétele. Diffúzió. Az oldódás, a hidratáció, az oldatok összetétele. Oldhatóság. Koncentráció, hígítás, töményítés, keverés.</p>	<p>Az oldódásra és a diffúzióra vonatkozó megfigyelések vizsgálat során, a tapasztalatok magyarázata. Az anyagok oldhatóságának összehasonlítása. Oldatok összetételének értelmezése hétköznapi példákra (pl. ásványvizek összetétele, tengervíz sótartalma). Oldatokkal kapcsolatos információk keresése, feldolgozása: a kapott adatok összehasonlítása táblázattal (pl. a vér, egyes élelmiszerek összetételére vonatkozó adatok értelmezése, egyszerű számítások végzése az összehasonlításhoz).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sejt és a szervezet anyagszállító folyamatai.</p> <p><i>Földrajz:</i> az oldódás jelentősége a természeti folyamatokban.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan tehető ihatóvá a tengervíz?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Ozmózis. A tengervíz sóalanítása, anyagáramlás a biológiai hártványon át.</p>	<p>Az ozmózis jelenségének megfigyelésére alkalmas vizsgálat elvégzése, modellezése és magyarázata. A tengervíz sóalanításának lehetőségei és más mindennapi életben jelentős példa elemzése (pl. információgyűjtés és feldolgozás révén).</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ozmózis.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miben különbözik az oldódás és az olvadás?</p>	<p>Az anyag szerkezeti változásának összehasonlítása a fizikai és kémiai változások során (pl. oldódás, halmazállapot-változás</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> homeosztázis, a sejtek környezete.</p>

<i>Ismeretek:</i> Fizikai és kémiai változás.	és a víz kémiai átalakulásával járó folyamat összehasonlítása).	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Színváltozások a természetben, a pH-érzékeny növényi festékek. <i>Ismeretek:</i> A vizes oldatok kémhatása, sav-bázis folyamatok a mindennapi életben. A savbázis-fogalom kiterjesztése. A pH.	Sav-bázis folyamatok vizsgálata és magyarázata a disszociáció és a protonátadás elmélete alapján. Oldatok kémhatásának vizsgálata és magyarázata, a pH-skála értelmezése. Növényi festékek színváltozásának megfigyelése, magyarázata. Az oldatok koncentrációjának és a pH kapcsolatának megértése vizsgálatokon keresztül. A mindennapi életben fontos (élettani és környezeti szempontból jelentős) erős és gyenge savak és sók kémhatásának vizsgálata, a kapott eredmények rögzítése, értelmezése.	<i>Fizika; biológia-egészségtan:</i> színek.
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi történik az égés során? A víz keletkezése és „bontása”. <i>Ismeretek:</i> A redoxireakció fogalmának kiterjesztése, a kémiai viselkedés és a periódusos rendszer összefüggései.	Égési folyamat értelmezése kémiai vizsgálat során oxigénátmenet, majd elektronátmenet alapján. Az anyag kémiai viselkedésének értelmezése az elektronszerkezet, a periódusos rendszer alapján. A vízzel kapcsolatos redoxifolyamatok megfigyelése, értelmezésük.	<i>Biológia-egészségtan:</i> sejtanyagcsere
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Halmazállapot-változás, állapotátározó, diffúzió, ozmózis, protonátmenettel járó folyamat, elektronátmenettel járó folyamat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kék bolygó. Anyagok körforgásában	Órakeret 14 óra
Előzetes tudás	A periódusos rendszer és az elektronszerkezet kapcsolata, elem, vegyület, keverék, fizikai és kémiai tulajdonság, halmazállapot, állapotátározó, oldhatóság, kémiai egyenlet, savbázis reakció, redoxireakció.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az anyag, energia, információ szempontjából az elemek és vegyületek előfordulása, kölcsönhatásai a természetben, jelentőségük, felhasználásuk. A felépítés és működés kapcsolatában a nagyobb biogeokémiai körfolyamatok kémiai alapjainak megértése, valamint a szerves vegyületek összetétele, szerkezete és tulajdonságai közötti	

	<p>kapcsolatok felismerése és alkalmazása. A periódusos rendszer összefüggéseinek felismerése és alkalmazása a magyarázatok során az anyag, kölcsönhatás, energia, információ szempontjából.</p> <p>Az emberi egészség vonatkozásában az anyagok használata során a veszélyjelek alkalmazása, az élettani hatások értelmezése. Képi és verbális információ értékelése, feldolgozása, esztétikus megjelenítése, IKT-eszközök használata. Együttműködés és kezdeményezőkézség, önismeret fejlesztése önálló és csoportos feladatmegoldás során.</p>	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i>	<i>Fejlesztési követelmények</i>	<i>Kapcsolódási pontok</i>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mire használható a periódusos rendszer? Tájékozódás az elemek birodalmában.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A periódusos rendszer anyagszerkezeti kapcsolatai. A <i>hidrogén</i> mint a világegyetem leggyakoribb eleme, szerepe a földi energiaszolgáltató folyamatokban.</p>	<p>A periódusos rendszerben való tájékozódás, az anyag tulajdonságainak reakcióképességének összefüggései az anyagszerkezettel az eddig megismert anyagok példáján. A hidrogén megfigyelt tulajdonságainak magyarázata a szerkezettel összefüggésben. A hidrogén oxidációjának mint energiaszolgáltató folyamatnak az értelmezése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom; ének-zene; vizuális kultúra:</i> ritmusok.</p> <p><i>Fizika; földrajz:</i> csillagászat.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Lehetséges-e élet más bolygókon?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Más égitestek kémiai összetétele.</p>	<p>Néhány más égitest kémiai összetételéről információ gyűjtése, feldolgozása.</p>	<p><i>Földrajz; fizika:</i> a Naprendszer.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi van a levegőben?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A levegő mint gáz; a gázok tulajdonságai és moláris térfogata. A levegő mint keverék. A levegő főbb összetevőiben megjelenő kémiai elemek és a mindennapi életben jelentős vegyületeik, anyagkörülforgásuk a természetben, jellemző átalakulásaik, jelentőségük a természetben és a mindennapi életben, élettani hatásuk. Allotropia az oxigén és ózon</p>	<p>A gázok tulajdonságainak értelmezése modellek alapján. A gázok moláris térfogatának értelmezése egyszerű számításos feladattal (pl. benzinüzemű jármű CO₂ kibocsátásának értelmezése).</p> <p>A levegő főbb összetevőit alkotó elemek és vegyületeik tulajdonságainak magyarázata a szerkezettel való összefüggésben. (Nitrogén, oxigén, szén és kén vegyületei (oxidok, főbb savak, bázisok és sók) és átalakulásaik, jelentőségük az anyagkörülforgásban, a mindennapi életben.)</p>	<p><i>Fizika:</i> a kinetikus gázmodell.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ökoszisztémák, anyagok körforgása a természetben</p> <p><i>Földrajz:</i> a közet-, a víz- és a levegőburok.</p>

<p>példáján.</p>	<p>Az allotrópia fogalmának megértése.</p> <p>Az anyagok tulajdonságainak és átalakulásainak megfigyelésére, modellezésére alkalmas vizsgálatok elvégzése. A veszélyjelek, biztonsági szabályok megértése, alkalmazása a tevékenység során.</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért jóddal vagy hypóval fertőtlenítünk? A só mint a halogén elemek forrása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az óceánok, tengerek sótartalma, halogén elemek és a mindennapi életben jelentősebb vegyületeik előfordulása, előállítás, főbb jelentősebb fizikai, kémiai átalakulások (pl. a jód felfedezése, tulajdonságai, jelentősége, klóros víz, jelentősége, veszélyei, Semmelweis, a sósav, a fluor és a bróm előfordulása). Veszélyjelek.</p>	<p>Összefüggés keresése a tárgyalt elemek és vegyületek fizikai és kémiai tulajdonságai, előfordulásuk és felhasználásuk között.</p> <p>Az anyagok tulajdonságainak és átalakulásainak megfigyelésére, modellezésére alkalmas vizsgálatok elvégzése. A veszélyjelek, biztonsági szabályok megértése, alkalmazása a tevékenység során.</p>	<p><i>Informatika:</i> információfeldolgozás és megjelenítés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ipari fejlődés, az életvitel változásai.</p> <p><i>Földrajz:</i> kőzet- és vízburrok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> környezeti tényezők.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A Föld kincsei: a kőzetek, ásványok változatossága. Hogyan tárható fel az ásványok összetétele?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Néhány jelentősebb ásvány kémiai összetétele, szerkezete, az ásvány és a kőzet különbözősége, jelentősebb kőzetek kémiai összetétele (pl. karbonátok, szilikátok). Rácstípusok. Allotrópia.</p>	<p>Az anyagok szerkezete, kémiai kötési, és fizikai és kémiai és élettani tulajdonságai közötti összefüggések magyarázata a kristályrács típusa szerint (pl. terméskén, kvarc, kalcit, terméskén, víz, grafit példáján). A rendszerek egymásba ágyazottságának megfigyelése, értelmezése. Ismert anyagok halmazba sorolása. Egyszerű fizikai és kémiai vizsgálatok (pl. keménység, oldhatóság, reakció savval). Képi és szöveges információkeresés- és feldolgozás.</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kőzetburrok, a talaj, a fémérc.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Periódusos rendszer, elem, vegyület, keverék, atom, ion, molekula, első és másodrendű kötés, fizikai és kémiai tulajdonság, halmazállapot, állapotáthározó, moláris térfogat, allotrópia, kristályrács, kolloid rendszer, oldhatóság, kémiai egyenlet, savbázis-reakció, redoxireakció.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kék bolygó. Ember a Földön	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A víz- és levegőtisztaság. A természetes vizek és a levegő összetétele. Néhány szennyező forrás ismerete, megelőzés a mindennapokban, helyes szokások.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	A fenntarthatóság, a környezeti problémák és megoldásukat célzó egyéni és közösségi cselekvés lehetőségeinek belátása. Az előzetes kémiai tudás alkalmazása komplex összefüggésben. Véleményalkotás és érvelés, információfeldolgozás és esztétikus, szabatos megjelenítés IKT-eszközök felhasználásával. Önálló feladatmegoldás, kezdeményezőkézség és együttműködési készség, önismeret fejlesztése.	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i>	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A légkör összetételének megváltozása a Föld története során. Környezeti katasztrófák.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A földi légkör összetétele földtörténeti léptékben nem állandó. A kolloid állapot. A füstköd, az aeroszol, a füst és a köd fogalma. <i>A légkör-, a víz- és a talajszennyeződés</i> forrásai, cselekvési lehetőségek. A mezőgazdasági és ipari tevékenység levegő-, víz- és talajszennyező hatásai. Az egyéni életvitel hatásai a környezetre, mások életminőségére. Az ózon előfordulása és hatásai. Szén-dioxid-kvóta. Teendők szmogriadó esetén. Helyi (települési) probléma kémiai vonatkozásai (pl.</p>	<p>Példa tanulmányozása, hogyan áll a kémia a klímátörténet kutatásának szolgálatában. A kolloid állapot jellemzőinek a nagy felületi megkötőképességre vonatkozó megfigyelése egyszerű vizsgálat során. A levegő-, a víz- és a talajszennyezés forrásainak, a szennyező anyagok típusainak és konkrét példáinak megismerése, vizsgálata.</p> <p>Cselekvési lehetőségek mérlegelése az egyén és közösség szintjén.</p> <p>Környezeti katasztrófák okainak és következményeinek, megelőzési lehetőségeinek tanulmányozása (pl. esettanulmányok elemzése, információgyűjtés és –feldolgozás, képek, szöveges információk, táblázatok, grafikonok elemzése, készítése, poszterek, bemutatók készítése, vita).</p>	<p><i>Földrajz:</i> a levegőburok, vízburok, a talaj, környezet-szennyeződés.</p> <p><i>Fizika:</i> üvegházhatás, sugárzások.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az ökoszisztémák, környezeti problémák.</p> <p><i>Informatika:</i> információfeldolgozás és –megjelenítés.</p>

vízgyógyászat, közlekedés, a műtrágyák, növényvédő szerek, mosó- és mosogatószer, gyógyszerek, valamint egyes szteroidok használatának szükségessége és/vagy veszélyei).	Egyszerű kémiai vizsgálatok tervezése a környezet állapotának jellemzésére, nyomon követésére, az adatok rendszerezése és értelmezése, az eredmények feldolgozása (képek, szöveges információk, táblázatok, grafikonok), megvitatása, értékelése (posztterek, bemutatók készítése, kiállítás, vita).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Ózonpajzs, kolloid rendszer, füst, köd, füstköd, aeroszol, szmogriadó, üvegházhatás.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	A kék bolygó. Az energia		Órakeret 13 óra
Előzetes tudás	Hőelnyelő és hőtermelő (endoterm és exoterm) fizikai és kémiai változások, az égés mint oxigénnel történő kémiai reakció.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A rendszerek vizsgálatával összefüggésben a kémiai reakciók feltételei, a katalizátorok szerepének megértése. Az állandóság és változás szempontjából reakciókat kísérő energiaváltozások értelmezése. A fenntarthatóság szempontjából a földi rendszerek működéséhez szükséges energia biztosítása alapelveinek megértése. A <i>környezettudatos magatartás fejlesztése az energiakérdésben</i> . Magyar tudósok, feltalálók szerepének értékelése az élő szervezetek és a kémiai energiát hasznosító berendezések energiaátalakító folyamataiban. A mennyiségi szemlélet fejlesztése az energiával kapcsolatos számításokban. Képi és verbális információfeldolgozás és értelmezése, megjelenítése. Tények mérlegelése és érvelés. Egyéni feladatmegoldó készség és együttműködési készség, az önismeret fejlesztése.		
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mitől megy végbe egy kémiai reakció? <i>Ismeretek:</i> A kémiai reakciók feltételei. A reakciósebesség, a reakciósebesség hőmérséklet-, felület- és koncentrációfüggése, katalizátorok. A fizikai és kémiai átalakulásokat kísérő energiaváltozások:	A kémiai reakciók feltételeinek és sebességének vizsgálata a hőmérséklet, felület és a koncentráció függvényében (pl. tűzgyújtás példáján, a gyufa, hamuval kezelt és nem kezelt kockacukor égésének összehasonlítása). A kapott eredmények rögzítése, értelmezése. A hőmérséklet értelmezése a részecskék mozgási energiájával összefüggésben.	<i>Fizika:</i> a hőmérséklet; kinetikus gázmodell; energia, energiamegmaradás; hőleadás, hőfelvétel. <i>Matematika:</i> függvények, diagram értelmezése. <i>Biológia-egészségtan:</i> a sejtek működése, enzimek; a táplálkozás	

<p>hőelnyelő és hőtermelő folyamatok, az aktiválási energia és a reakcióhő. Az enzimek.</p>	<p>Az energia-megmaradás törvényének alkalmazása kémiai folyamatokban. Diagramok értelmezése, készítése. Az aktiválási energia mibenlétének értelmezése. A katalizátorok szerepének értelmezése kémiai reakciókon, a (bio)katalizátorok szerepének részecskeszintű magyarázata. Élelmiszerek energiatartalmának értelmezése a csomagoláson feltüntetett adat alapján. Az elhízás értelmezése a felvett élelem energiatartalma és a lebontással felszabadított energia viszonya alapján.</p>	<p>és az egészség kapcsolata.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért mondják, hogy a földi élet fő energiaforrása a Nap?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A Nap mint a földön kialakult rendszerek meghatározó energiaforrása. A hidrogén oxidációjának szerepe az energiaszolgáltató folyamatokban.</p>	<p>A Napban zajló magátalakulási folyamat és kémiai reakciók lényegének összehasonlítása.</p> <p>A fotoszintézis bruttófolyamatának értelmezése (szőlőcukor keletkezése).</p>	<p><i>Fizika:</i> magfúzió; csillagok energiatermelése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> fotoszintézis; az ökoszisztémák; a sejtek energiaszolgáltató folyamatai.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az energiaátalakítás, energiatárolás problémája.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Redoxireakciók, galvánelem, akkumulátor.</p> <p>Magyar tudósok, feltalálók szerepe (pl. a sejtek oxidációs folyamatai: Szent-Györgyi Albert).</p>	<p>A fosszilis energiaforrások előfordulásának keletkezésük feltételeinek feltárása. A sejtek biológiai oxidációja (szőlőcukor oxidációja) és a fosszilis energiaforrások (pl. benzin molekula) oxidációja közötti párhuzam értelmezése.</p> <p>A redoxifolyamatok értelmezése az energiaátalakításban (fotoszintézis, biológiai oxidáció, elektrokémiai folyamatok). A redoxi- és az elektrokémiai folyamatok (a galvánelemek és az akkumulátorok működésének) értelmezése a redoxireakciók iránya alapján; egyszerű galvánelemek, pl. gyümölcs- és</p>	<p><i>Földrajz:</i> a kőolaj keletkezése; fosszilis energiahordozók.</p> <p><i>Fizika:</i> elektrolízis, galvánelemek; magyar tudósok, feltalálók a technikatörténetben, pl. Galamb József, Csonka János, Bánki Donát.</p>

	zöldségelemek készítése.	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan lesz a kőolajból benzin? Mi a jó benzin titka? Miből ered az autót hajtó energia?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A kőolaj, a telített szénhidrogének szerkezete és jellemző kémiai reakciói, fizikai és kémiai tulajdonságaik, felhasználásuk és élettani hatásuk. Egyes szerves molekulák térbeli szerkezetének modellezése. Az izoméria jelentősége.</p>	<p>A szénhidrogén-molekulák térszerkezetének modellezése és a tulajdonságok megállapítása tanulói vizsgálat során, szerkezeti értelmezésük.</p> <p>Az izoméria jelentőségének értelmezése pl. benzin minőségén, az oktánszám alapján.</p> <p>A kőolajlepirálás és az összetevők forráspontja közötti összefüggés megértése, a mindennapi életben legjelentősebb kőolajpárlatok példáján. A kőolajpárlatok energiaforrásként való felhasználás hátterének feltárása, az égés vizsgálata; a kémiai reakció magyarázata a kémiai kötésekkel, leírása reakcióegyenlettel egy adott összetevőre (egyenletrendezés).</p> <p>Az aktiválási energia és a reakcióhő értelmezése az elvégzett vizsgálat tapasztalataival összefüggésben. Energiadiagram készítése, egyszerű számítási feladat elvégzése az energiával kapcsolatos mennyiségi szemlélet fejlesztésére.</p>	<p><i>Fizika:</i> energia.</p> <p><i>Matematika; vizuális kultúra:</i> térbeli alakzatok.</p> <p><i>Földrajz:</i> energiaforrások, energiahordozók.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miért nem olthatunk mindig vízzel tüzet?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Baleset-megelőzés, tűzoltás szabályai.</p>	<p>A veszélyszimbólum és az anyag tulajdonságai kapcsolatának értelmezése.</p> <p>A tűzoltás ismérveinek értelmezése, egyszerű szemléltető vizsgálat végzése.</p>	<p><i>Matematika:</i> függvények ábrázolása</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A kőolajkészletek végesek, ugyanakkor életminőségünk jelentősen függ a kőolajszármazékoktól.</p>	<p>Az energiaforrások, energiahordozók előnyeinak és hátrányainak mérlegelése a fenntarthatóság és az autonómia tükrében. Magyar tudósok szerepének feltárása az alternatívák kimunkálásban (Oláh György). Az energiatakarékosság módszereinek és az ismeretek alkalmazási lehetőségeinek</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az energiahordozók szerepe a társadalmi folyamatokban.</p>

<p><i>Ismeretek:</i> Az energiahordozók (atomenergia, fosszilis energiahordozók, tápanyagok) felhasználásának környezeti hatásai. A zöld kémia törekvései, jelentősége, alapelvei. A jelentkező környezeti problémák megoldását célzó egyéni és közösségi cselekvés lehetőségei.</p>	<p>felismerése és bemutatása a háztartásokra, kisközösségekre (pl. képi, szöveges információforrások értelmezése, feldolgozása, bemutatása, vita).</p>	<p><i>Földrajz:</i> megújuló és nem megújuló energiaforrások.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Reakciósebesség, aktiválási energia, reakcióhő, izoméria, szakaszos lépérlás, fosszilis energiaforrás, megújuló és nem megújuló energiaforrás, fenntarthatóság.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Élelmeink kémiája. Ételek, tápanyagok	Órakeret 8 óra
Előzetes tudás	A szénhidrogének molekulaszervezete, telítettség, izoméria.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A felépítés és működés kapcsolatában a biológiailag fontos vegyületek kémiai tulajdonságai és biológiai szerepének összefüggései közötti kapcsolat keresése. Az ember megismerése és az egészség vonatkozásában az élelmiszerek kémiai összetételében való alapvető tájékozódáshoz szükséges alaptudás felépítése. Az élelem minőségének mint az egészség legfőbb pillérének bemutatása. Az állandóság és változás szempontjából az élelmiszerek átalakítási és előállítási folyamatainak értelmezése kémiai reakciók és fizikai változások sorozataként.</p> <p>A fogyasztói, egészség- és környezettudatos magatartás fejlesztése. A médiatudatosság fejlesztése a vásárlási, fogyasztási szokásokkal összefüggésben.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése. Tények mérlegelése és érvelés. Egyéni feladatmegoldó készség és együttműködési készség, az önismeret fejlesztése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A sütés mint ősi konyhai praktika kémiai háttere. Hogyan hat a hő a fehérjék szerkezetére (pl. tojásfehérje melegítése)?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A fehérjék alapvető kémiai felépítése: egyszerű elemi felépítés bonyolult</p>	<p>A térszerkezet modellezése, a szerkezetet rögzítő kötések és szerepük értelmezése. A fehérjék szerkezetére és funkciója közötti kapcsolat értelmezése. A hő hatásainak egyszerű vizsgálata a fehérjeszerkezetre, a koaguláció és a hőbomlás értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sejtek felépítése és működése; a táplálkozás; az ember evolúciója.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a tűzgyújtás szerepe.</p>

<p>térszerkezetben. Organogén elemek, térszerkezetet rögzítő első és másodrendű kémiai kötések. A monomer, polimer fogalma.</p>		
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mióta fogyasztunk kenyeret? A gabonafélék és társadalmi fejlődés. <i>Milyen összetevőkből áll a kenyér?</i> Hogyan mutatható ki a kenyér keményítőtartalma? Hogyan tárolódnak a testünkben a szénhidrátok? A vércukorszint. Mi a nem jól oldódó és lebontódó összetett szénhidrátok jelentősége a bélműködésben?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A tápanyagok csoportosítása, mennyiségi viszonyok. A táplálkozási szempontból legfontosabb szénhidrátok. A monomer és polimer fogalma (pl. glükóz, keményítő, glikogén). A funkció csoportok (pl. szőlőcukor). A poliszacharidok oldhatósága, emészthetősége (biokatalízis) és a tápanyagként való hasznosulás összefüggése a vércukorszintre gyakorolt hatással kapcsolatban (elhízás, cukorbetegség).</p>	<p>Az összetevők csoportosítása, makro-és mikrotápanyagok elkülönítése, nagyságrendi viszonyok megértése. A táplálkozási szempontból legfontosabb molekulák csoportosítása. A molekula szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggés értelmezése egyszerű kémiai vizsgálatban (pl. oldhatóság, édes íz). A keményítő vizsgálata (jóde reakció, oldhatóság).</p> <p>A vércukorszint biológiai jelentőségének és értékének kémiai értelmezése. Egyszerű számítási feladat segítségével a vércukorszint értékének és változásának megértése.</p> <p>A különböző poliszacharidok szerkezetének megismerésével összefüggés felismerése és értelmezése a molekulaszerkezet és a biológiai funkció között.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a neolitikum, mezőgazdasági forradalom.</p> <p><i>Informatika:</i> információkeresés, -értékelés és –feldolgozás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> szabályozás, homeosztázis, egészséges táplálkozás.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Zsírok az élő szervezetekben. Miből áll és hogyan készül a margarin? Mitől avasodnak meg a zsírok és olajok? Miért jelentenek kockázati tényezőt a transzszírsavak? Miért nélkülözhetetlen szervezetünk működéséhez a koleszterin?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A lipidek. A zsírsavak mint nagy szénatomszámú karbonsavak, a telítettség, az észter fogalma.</p>	<p>A zsírok és olajok elkülönítése a halmazállapot alapján. A zsírok és olajok összetétele, fizikai és kémiai tulajdonságai és biológiai szerepük kapcsolatának értelmezése (oldhatóság, enzimatis bonthatóság, energiatartalom).</p> <p>Az izoméria jelentőségének értelmezése a transzszírsavak biológiai hatásának példáján. A koleszterin molekulájának jellemzői és biológiai szerepe közötti összefüggés értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a táplálkozás, a bőr.</p>

Az addíció (pl. margarin előállítás). Izoméria.			
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Ásványi anyagok, nyomelemek. Az élelmiszerek ásványianyag- és nyomelem-tartalma, szerepük az élő szervezetben (pl. hemoglobin). Miért nélkülözhetetlenek a vitaminok? (Pl. enzimek felépítése, pl. C-vitamin szerepe az erek, bőr stb. kollagén rostjainak építésében, érrendszeri betegségek megelőzésében.)</p> <p><i>Ismeretek:</i> Biokatalízis, minőségi táplálkozás, betegségmegelőzés. Szent-Györgyi Albert szerepe a C-vitamin hatásának leírásában.</p>		A C-vitamin vízoldhatóságának és antioxidáns hatásának magyarázata a molekulaszervezettel egyszerű vizsgálat alapján. (Pl. kísérlettervezés növényi részek felhasználásával, a tudományos vizsgálatok alapkövetelményeinek megértése.)	<i>Biológia-egészségtan:</i> az egészséges táplálkozás, építő- és lebontó folyamatok a szervezetben, enzimek.
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az élelmiszerek szín- és aromaanyagai.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Antociánok, terpének. Aldehidek, gyümölcsészterek. Funkciós csoportok.</p>		Antociánok, terpének (pl. karotin) molekulája és a szín kialakulása közötti összefüggés értelmezése.	<i>Fizika; biológia-egészségtan; vizuális kultúra:</i> a színek.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monomer, polimer, mikro-és makrotápanyag, funkciós csoport, telítettség, izomer.		

10.évfolyam 10. a b c éves óraszám 36

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Élelmeink kémiája. Ősi és modern praktikák	Órakeret 7 óra
Előzetes tudás	Funkciós csoport, kémhatás, enzim, redoxifolyamat, heterogén és kolloid rendszer.	
A tematikai egység	A felépítés és működés kapcsolatában a biológiailag fontos vegyületek	

<p>nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>kémiai tulajdonságai és biológiai szerepének összefüggései közötti kapcsolat keresése. Az ember megismerése és az egészség vonatkozásában az élelmiszerek kémiai összetételében való alapvető tájékozódáshoz szükséges alaptudás felépítése. Az élelem minőségének mint az egészség legfőbb pillérének bemutatása. Az állandóság és változás szempontjából az élelmiszerek átalakítási és előállítás folyamatainak értelmezése kémiai reakciók és fizikai változások sorozataként.</p> <p>A fogyasztói, egészség- és környezettudatos magatartás fejlesztése. A médiatudatosság fejlesztése a vásárlási, fogyasztási szokásokkal összefüggésben.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése. Tények mérlegelése és érvelés. Egyéni feladatmegoldó készség és együttműködési készség, az önismeret fejlesztése.</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i></p>	<p>Fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Ősi ételünk és ősi italok. Hogyan készül a kenyér és az alkoholos italok? (Pl. cukor átalakulása élesztőgombákkal.) Hogyan mérgeztelenít a máj? Mi a másnaposság kémiai oka? Mitől savanyodik meg a tej? A tejsav mint az izom és a tejsavbaktériumok, probiotikumok anyagszerterméke.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az alkoholok (etanol), aldehidek (acetaldehid) és karbonsavak (ecetsav, tejsav). Funkciós csoportok. Az alkoholos erjedés. Az etilalkohol enzimatis oxidációja acetaldehiddé és ecetsavvá. Az acetaldehid élettani hatása. Az ecet.</p>	<p>Az etilalkohol vizsgálatán keresztül a fizikai és kémiai tulajdonságok értelmezése a felépítés, szerkezet függvényében. Az alkoholfogyasztás veszélyeinek feltárása. Az ecetsav fizikai és kémiai tulajdonságainak értelmezése a szerkezet függvényében, egyszerű vizsgálat alapján. A tejsav biológiai funkciójának kémiai értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a tápcsatorna működése; a függőség; sejtek kommunikációja; baktériumok, élőlények közötti kölcsönhatások; a táplálkozás; a bőr.</p> <p><i>Testnevelés és sport:</i> izomláz.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Modern italok. Hogyan keletkezik a buborék?</p> <p><i>Ismeretek:</i></p>	<p>A foszforsavas üdítőital kémhatásának vizsgálata a széndioxid kiűzését követően. A kémiai változás értelmezése a kémiai egyenlet alapján. A szénsavas italokban</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az egészséges táplálkozás.</p>

<p>Az italkészítés mint lineáris és körfolyamatok, valamint egyirányú, illetve megfordítható folyamatok sorozata. A Le Chatelier-Braun-elv. Dinamikus kémiai egyensúly.</p>	<p>végbemenő folyamatok értelmezése. A dinamikus egyensúly vizsgálata a nyomás és hőmérséklet megváltoztatásával. Az élelmiszerek, ételek kémiai összetétele és a biológiai szükséglet viszonyának értelmezése.</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan készül a tejszínhab? Mitől lesz lyukacsos a tészta? Hogyan készül és miért remeg a kocsonya? <i>Ismeretek:</i> Heterogén és kolloid rendszerek és előállításuk. Reverzibilis és irreverzibilis koaguláció. Kolloid oldat, gél állapot.</p>	<p>Konyhai recept kémiai értelmezése. A sütőpor működési elvének értelmezése a szódabikarbóna bomlásának vizsgálatán. A kolloid összetevők koagulációja, a szilárd hab mint heterogén rendszer értelmezése. Kolloid oldat gélé alakulásának értelmezése. A hab kémiai értelmezése szerkezet-tulajdonság összefüggésében.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sejt felépítése.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A tartósítás ősi praktikái. Miért szükséges adalékanyagok alkalmazása? Az élelmiszer tömegtermelés, élelmiszerbiztonság. <i>Ismeretek:</i> Diffúzió, ozmózis. Tartósítószer. A nitritek és a nitrátok szerepe a gyorsérlelésű, tömegtermelésű élelmiszerekben (botulizmus). A szín- és aromaanyagok, ízfokozók (glutamátok), édesítőszer felhasználása.</p>	<p>A sózás, kandírozás, aszalás kémiai alapjainak egyszerű értelmezése vizsgálatok (modellkísérletek) segítségével. A dunsztolás elvének kémiai értelmezése. Az élelmiszerek címkéjén található feliratok értelmezése. Adatbázis használatával az összetevők és az esetleges kockázatok megállapítása. A tartósítószer kémiai összetétele és kémiai hatása közötti összefüggés egyszerű értelmezése. A mesterséges szín- és aromapótlás okainak értelmezése, mérlegelése. Az ízfokozók hatásának megértése. Az édesítőszer működési elvének magyarázata. Lehetséges megoldások mérlegelése a problémát jelentő</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az egészséges táplálkozás.</p>

	adalékanyagok kiváltására.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Monomer, polimer, koaguláció, funkciós csoport, kolloid, dinamikus egyensúly.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Anyagok és szerkezetek	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Első- és másodrendű kötőerők, polaritás, kristályszerkezet.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A felépítés és működés vonatkozásában annak belátása, hogy a természetes és mesterséges anyagok tulajdonságai a szerkezet függvényei. Az anyagok elkészítésével, kultúrtörténetével kapcsolatos tudás gyarapítása.</p> <p>A hulladék csökkentését, másodlagos nyersanyagként való kezelését megalapozó magatartás kialakítása a környezet és fenntarthatóság tükrében.</p> <p>A fogyasztói és környezettudatos magatartás fejlesztése. A médiatudatosság fejlesztése a vásárlási, fogyasztási szokásokkal összefüggésben.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése. Tények mérlegelése és érvelés. Egyéni feladatmegoldó készség és együttműködési készség, az önismeret fejlesztése.</p>	
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i>	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Kelmék és divatok. Miből készül a ruhánk? Természetes és mesterséges anyagok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A lenvászon és a pamut. A selyem és a gyapjú, fibrilláris fehérje, α-hélix, β-szalag. A műgyapjú.</p>	<p>A szerkezeti anyagok összetétel és eredet szerinti csoportosítása. A gyapjú és a selyem szerkezeti felépítésének modellezése.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a textilipar fejlődésének hatása az életmódra, a kultúrára és a gazdasági fejlődésre.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Természetes és mesterséges szerkezetek, építmények. Milyen anyagok építik fel az élőlények vázát? Miből készülnek az épületek, szobrok?</p> <p>Az „élő szerkezet”. Miért lehet a cellulóz a legelterjedtebb vázanyag a természetben? Mely mesterséges anyagokban található</p>	<p>A cellulóz molekulaszervezetének modellezése. A szerkezet és a tulajdonságok közötti összefüggés megértése a biológiai szereppel összefüggésben. A cellulózrostok szerkezete, másodrendű kötőerők és az oldhatatlanság, vegyi hatásoknak való ellenállás közötti kapcsolat értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> növények.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; művészetek; informatika:</i> könyvnyomtatás, papíralapú ábrázolás.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a papír- és a</p>

<p>cellulóz (pl. cellulózrostok papírban, lebomló kávéspohár)? Mely használati tárgyaink készülnek cellulózból? Hogyan készül a papír? Miért fontos a hulladékpapír szelektív gyűjtése? Cellofán, műselyem, celluloid.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A cellulóz, a cellulózrostok felépítése. Cellulóz alapú műanyagok. A másodlagos nyersanyag.</p>		<p>műanyagipar fejlődésének hatása az életmódra, a kultúrára és a gazdasági fejlődésre.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> „Házak és vázak”, építőanyagok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A kitin mint a gombák és az ízeltlábúak vázanyaga. A meszes vázak (kalcit, aragonitkristály) szerepe, a kőzetek képződése, a márvány kialakulásának értelmezése. A csont szerkezete. Alabástrom, gipsz, a mész és a márvány. Az égetett és az oltott mész.</p>	<p>A cellulóz és a kitin kémiai szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggés értelmezése.</p> <p>Ásványok kristályszerkezeti modellezése. Egyszerű kémiai vizsgálatok a szerkezeti anyagok összetételére vonatkozóan.</p> <p>A csont szerves és szervetlen összetevői alapján a csont tulajdonságainak vizsgálata és magyarázata. Az építőanyagok csoportosítása kémiai szempontból.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> vázanyagok, a mozgás.</p> <p><i>Földrajz:</i> üledékes kőzetek.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> építészet, szobrászat.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> az építészet fejlődése.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan hatottak a történelmi fejlődésre a fémek és előállításuk kémiai lehetőségei?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A fémek szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggések. A fémek előállítása redukcióval. Az elektrolízis. Fémbevonatok készítése, a galvanizálás. A korrózió.</p>	<p>A fémrácsos kristály jellemzői és a fémek tulajdonságai közötti összefüggés értelmezése, modellezése.</p> <p>A fémek előfordulása, előállíthatósága és a reakciókészsége közötti összefüggés értelmezése. Példák gyűjtése a fémek tulajdonságainak és felhasználásának összefüggésére. Egyes fémek és ötvözetek (arany, vas, bronz, alumínium) jelentőségének értelmezése az emberiség történetében. A fémek előállításának értelmezése és néhány példán kémiai egyenlet szerkesztése. A fémszerkezetek korróziójának</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a fémek megismerésének, előállításának szerepe a hadászatban, az ipari és gazdasági fejlődésben; vaskor, bronzkor; az arany és az ezüst szerepe a középkori gazdaságban</p> <p><i>Fizika:</i> elektrolízis; áramvezetés fajtái.</p> <p><i>Földrajz:</i> alumíniumipar.</p>

	értelmezése példakon.	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miből készülhetnek a műanyagok? Milyen előnyös tulajdonságokkal bírnak? Hogyan csökkenthetők a műanyagok alkalmazásával járó hátrányok?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Polimerizáció. Néhány gyakori polimerizációs műanyag felépítése, tulajdonságai és alkalmazása. A hulladékkezelés problémái, cselekvési lehetőségek. Az újrafelhasználás és az újrahasznosítás. A modern műanyagok.</p>	<p>A műanyagok csoportosítása példák alapján.</p> <p>Érvek és ellenérvek mérlegelése a műanyagok alkalmazásával kapcsolatosan az anyagforrás végességével és a hulladékproblémával összefüggésben.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Térszerkezet, elsődleges és másodlagos kötés, telítetlen szénhidrogén, polimerizáció, monomer, polimer, addíció.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Szépség és tisztaság	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Polaritás, fibrilláris fehérje, emulzió, kolloid, tápanyagok, a kémhatás, hidratáció, enzim, katalizátor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az ember megismerése és egészsége vonatkozásában az egyes kozmetikumok kémiai tulajdonságainak és hatásának megértése a bőr alapvető kémiai szerkezetével összefüggésben. A felépítés és működés összefüggésében, a tisztítóhatás alapjainak megértésével a tisztálkodó és tisztítószerek tudatos megválasztásának segítése adatbázisok alkalmazásával.</p> <p>A fogyasztói, egészség- és környezettudatos magatartás fejlesztése. A médiatudatosság fejlesztése a vásárlási, fogyasztási szokásokkal összefüggésben.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése. Egyéni feladatmegoldó készség és együttműködési készség fejlesztése.</p>	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i>	A bőr rugalmasságának és az irha fibrilláris fehérjetartalma közötti	<i>Biológia-egészségtan:</i> a bőr és egészsége.

<p>A bőr kémiája. Hidratálnak-e a hidratálókrémek? Hogyan hatnak a fényvédő kozmetikumok?</p> <p>Hogyan csökkenti a ráncokat a hialuronsav? Hogyan őrizhető meg a bőr szépsége?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A bőr lipidköpenye. Az emulzió. A glicerin vízmegkötő képessége és vízelvonó hatása. A bőr minősége és az életmód, táplálkozás kapcsolata (pl. C-vitamin szerepe a kollagén szintézisben).</p>	<p>összefüggés értelmezése. Az irha víztartalma és a hialuronsav tartalmú összetett szénhidrátok közötti összefüggés értelmezése. A hidratálókrémek mint emulziók modellezése. (O/V és V/O emulziók). Hidrofób és hidrofil jelleg értelmezése. A felszíni és a mélyrétegi hatás megkülönböztetése az egyes kozmetikumok esetében. Reklámokban rejlő információk mérlegelése konkrét példák alapján.</p>	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Tisztálkodó- és tisztítószer hatásának alapjai. Milyen anyagokat tartalmaznak a tisztálkodószer? Mitől bőrbarát egy tisztálkodószer? Miért kell megelőzni, hogy a felületaktív anyagok az élővizekbe kerüljenek? A mosószer összetétele és működése. Az „intelligens” molekulák, tisztítócsodaszerek.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A felületaktív anyagok. A micella és a habképződés. A kozmetikum kémhatása. Az enzimek szerepe a tisztításban a tapintás minőségében. A fehérités és az optikai fehérités különbsége, utóbbi nélkülözhetősége.</p>	<p>A felületaktív anyagok kémiai viselkedésének vizsgálata, értelmezése, modellezése. A tenzidek lipidköpenyre gyakorolt hatásának értelmezése a bőr biológiai egyensúlyának fenntartásában.</p> <p>A mosó-, fehéritőhatás alapjainak értelmezése.</p> <p>Példák (pl. reklámozott termékek) kritikai elemzése, az erőteljes, környezetre és egészségre terhelő hatású szerek kiváltási lehetőségeinek mérlegelése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a bőr és egészsége</p> <p><i>Informatika:</i> információgyűjtés és -feldolgozás.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A vízkeménység és a vízlágyítás. A mosógép halála?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A vízkeménység alapvető okai és</p>	<p>A vízkeménységet szemléltető vizsgálat végzése. A vízlágyítás környezeti hatásainak, a vízköeltávolítás környezetbarát módjainak mérlegelése.</p>	

a vízlágyítás.		
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A vizek szennyeződése, víztisztítás, víztakarékosság.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A víztakarékosság. A víztisztítás alapjai.</p>	A víz szennyeződési forrásainak összegyűjtése, a környezeti terhelés mérlegelése, megoldások keresése.	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hadüzenet a mikrobák ellen? A fertőtlenítés elve és ésszerű alkalmazása.</p> <p><i>Ismeretek:</i> Példák a fertőtlenítőszerekre.</p>	A fertőtlenítő hatás értelmezése kémiai vizsgálattal. A környezetet terhelő fertőtlenítőszeres felesleges alkalmazásának kritikája.	<i>Biológia-egészségtan:</i> a baktériumok, immunfolyamatok, homeosztázis.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Polaritás, makromolekula, fibrilláris fehérje, összetett szénhidrát, hidrofil, hidrofób, felületaktív anyag, micella, hab, enzimhatás, fertőtlenítés.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Információ: kódok és üzenetek	Órakeret 5 óra
Előzetes tudás	Fehérjék, másodrendű kötések, polimer.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az anyag, kölcsönhatás, energia és információ vonatkozásában a nukleinsavak szerkezete és információkódolás összefüggéseinek megértése. A fehérjék szerkezeti változatosságának megértése a biológiai szerepükkel összefüggésben. A sejt-kommunikáció kémiai alapjainak megértése az ember megismerésével és egészségével összefüggésben. A tudomány, technika, kultúra vonatkozásában a biológiailag aktív vegyületek élettani és egészségre gyakorolt hatásainak belátása.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése és létrehozása. Egyéni feladatmegoldó készség, együttműködési készség és az önismeret fejlesztése.</p>	

Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Mi a fehérjék sokféleségének titka?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A fehérjék szerkezetének mélyebb magyarázata.</p>	<p>Az aminosavakból szerveződő fehérjemolekula felépítésének és térszerkezetének modellezése. A fehérjék összetételre vonatkozó egyszerű vizsgálat végzése. Fibrilláris és globuláris szerkezet és a biológiai funkció összefüggésének értelmezése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a fehérjék.</p> <p><i>Matematika:</i> kombinatorika.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Hogyan történik a genetikai információ kódolása és értelmezése?</p> <p><i>Ismeretek:</i> A nukleotidok a nukleinsavak alapegységei, DNS és RNS. A DNS-vizsgálatok alapjai, jelentősége az orvosi, régészeti, evolúciós kutatásokban és kriminalisztikában.</p>	<p>A DNS-molekula térszerkezetének modellezése. A DNS, RNS, fehérje és a kódolt tulajdonság közötti összefüggés kémiai értelmezése.</p> <p>A DNS-vizsgálat alapjainak értelmezése. A DNS-vizsgálatok jelentőségének a megértése példákon.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az öröklődés alapjai, géntechnológia.</p> <p><i>Informatika:</i> az információtárolás, kódolás</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> A kémiai kommunikáció az egyedek és sejtek szintjén. Teratogén anyagok.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A feromonok, az egyedek közötti kommunikáció kémiai alapjai. A hormonok. A sejtek kommunikációjának kémiai alapjai, hormonális szerek, fogamzásgátlók hatásának kémiai alapjai. Példák magzati fejlődési rendellenességeket okozó vegyületekre.</p>	<p>A receptorhoz való kötődés és a térszerkezeti megfelelés értelmezése, modellezése érzékszervi és molekuláris receptorok esetén.</p> <p>A hormonális szerek szerkezete és hatása közötti összefüggés értelmezése a fogamzásgátló hormonanalógok példáján.</p> <p>Példák keresése a teratogén anyagokra (pl. adatbáziskeresés, esettanulmányok). A gyógyszeresedés felelősségének, a droghasználat veszélyeinek belátása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> etológia; sejtkommunikáció, szabályozás; szexualitás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Aminosav, fibrilláris és globuláris fehérje, nukleinsav, nukleotid, feromon, hormon, teratogén anyag.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. Mérgek és orvosságok	Órakeret 5 óra
--	---	---------------------------

Előzetes tudás	Izoméria, enzim, polaritás, veszélyszimbólum, fehérje, receptor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ember megismerése vonatkozásában a gyógyszerek és a mérgező anyagok, drogok hatásának megértése jellemző példákon. A hatás dózisfüggésének értelmezése. Betegtájékoztató és a biztonsági előírások értelmezése. Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése és létrehozása. Egyéni feladatmegoldó készség, együttműködési készség és az önismeret fejlesztése. Az egészségkárosító, tudatmódosító szerekkel szembeni elutasító magatartás erősítése.	
Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Gyógyszerek (pl. penicillin, az aszpirin) története, társadalmi hatásaik. Hogyan hatnak a gyógyszerek? Ártalmatlanok-e a növényi, állati eredetű készítmények? Lehet-e ugyanaz a hatóanyag gyógyszer is, mérge is? A hatóanyagok hatásának függése a koncentrációtól, érzékenységtől. Hogyan mérgező a mérge? Hogyan előzhető meg a mérgezés? Mi a teendő mérgezés esetén?</p> <p><i>Ismeretek:</i> Az aszpirin molekulájának jellemzői, az aromás szerkezet. Az antibiotikumok hatásának elve. Enzim, katalizátor. Veszélyszimbólumok, biztonsági előírások.</p>	<p>Az izoméria jelentőségének értelmezése a gyógyszerhatásban. Gyógyszerkészítmény betegtájékoztatójának értelmezése. A gyógyszer hatóanyag-tartalma mennyiségi viszonyainak értelmezése egyszerű számításos feladattal. A mérgek hatásának értelmezése példákon. Az oldhatóság szerepe, a májenzimek szerepének megértése a méregtelenítésben (pl. alkohol átalakítása).</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> a kutatás, orvoslás fejlődése és a társadalmi viszonyok összefüggései (pl. járványok hatásai). <i>Biológia-egészségtan:</i> antibiózis, baktériumok, a sejtek kommunikációja, a máj. <i>Matematika; vizuális kultúra:</i> tükrözés, nagyságrendek.</p>
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Az alkohol, nikotin, drogok. A hozzászokás és a függőség kémiai alapjai.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A gyakran használt drogok csoportjai, élettani hatásuk.</p>	<p>Droghatású, pszichoaktív vegyületek hatásának kémiai értelmezése példán. A hozzászokás és a függőség kémiai alapjainak értelmezése egy példán.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> a sejtek kommunikációja, az idegrendszer, az ember viselkedése.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Izoméria, enzim, polaritás, veszélyszimbólum, biztonsági előírás, receptor, függőség, hozzászokás.
----------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Kémia a mindennapokban. A tudomány		Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	A megfigyelés, vizsgálódás és kísérletezés alapelvei.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A tudomány, technika, kultúra tükrében a tudományos megismerés jellemzőinek ismeretében az áltudományosság felismerésére való képesség fejlesztése. A természettudományos megismerés módszereinek (vagy hiányuknak) felismerése, a kémiai tudományos fejlődés lényegének megértése. A kémia fejlődésének etikai, környezeti, gazdasági és társadalmi következményeinek megértése, és a felelősség kérdésének felismerése a kémiai fejlődés révén elérhető új anyagok, vegyszerek, eljárások alkalmazásában.</p> <p>Képi és verbális információ feldolgozása és értelmezése, megjelenítése és létrehozása. A médiatudatosság fejlesztése. Egyéni feladatmegoldó készség, együttműködési és kezdeményező-készség, az önismeret fejlesztése.</p>		
<i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások, ismeretek</i>	Fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok	
<p><i>Problémák, jelenségek, gyakorlati alkalmazások:</i> Miben tér el a hétköznapi, tudományos és művészi megismerés? Tudomány, áltudomány és tudományoskodás. A tudomány fejlődése. A kémia jelentősége.</p> <p><i>Ismeretek:</i> A tudományos megismerés jellemzői, a természettudományos megismerés módszerei, a közlés ismérvei.</p>	<p>A természettudományos kutatás módszereinek értelmezése példákon.</p> <p>A tudományos közlés ismérvei (pl. reklámszöveg, híradás, ismeretterjesztő és tudományos közlés összehasonlítása, kritikai elemzése).</p> <p>A tudománytörténeti folyamatok értelmezése konkrét, tanult és nem tanult példákon az egymást váltó, illetve az egymást kiegészítő elméletek megszületéseként és háttérbe szorulásaként. A cáfolat jelentőségének megértése a tudományfejlődésben.</p> <p>Példák gyűjtése történelmi horderejű kémiai felfedezésekre. A fejlődéssel kapcsolatos etikai, társadalmi és környezeti problémák mérlegelése néhány konkrét probléma alapján.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan; fizika; földrajz:</i> tudománytörténet.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; magyar nyelv és irodalom:</i> a tudomány szerepe a társadalmi fejlődésben.</p> <p><i>Etika:</i> a tudomány felelőssége, környezeti etika.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hipotézis, elmélet, bizonyíték, megismételhetőség, kontrollkísérlet, cáfolhatóság.
----------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló legyen képes tájékozódni a méretek, nagyságrendek világában alkalmazva a tájékozódást lehetővé tevő eszközöket.</p> <p>Tudjon különbséget tenni az atommagot és az elektronburkot érintő átalakulások energiaviszonyai között.</p> <p>Lássa az összefüggést az atomok elektronszerkezete és az elem periódusos rendszerben elfoglalt helye, valamint a kémiai kötések kialakulása között.</p> <p>Értse az anyag szerkezete és tulajdonságai közötti összefüggést, tudja alkalmazni az anyagok viselkedésére adott magyarázatokban.</p> <p>Értse az összefüggést az anyag szerkezetváltozása és a fizikai, kémiai változás jellege között.</p> <p>Tudja megkülönböztetni a kémiai átalakulások főbb típusait, ismerje fel jelentőségüket a mindennapi életben.</p> <p>Legyen képes az anyagok tulajdonságainak, átalakulásainak megfigyelésére, értelmezésére, a környezetre és az egészségre gyakorolt hatásuk megértésére, az anyagok körültekintő használatára.</p> <p>Ismerjen magyar tudósokat kémiai problémákkal kapcsolatban.</p> <p>Lássa be, hogy a kémia eredményei a mindennapi életvitelünkben meghatározók, ugyanakkor az egyén életmódja mások sorsának és a környezet állapotának alakulására is hatással van.</p> <p>Rendelkezzen megfelelő attitűddel és alapvető képességekkel és készségekkel a kémiához kötődő problémák tanulmányozásához tudásának önálló gyarapítása érdekében, legyen képes önálló problémamegoldásra.</p> <p>Legyen képes az információ kritikus feldolgozására, véleményének másokkal való megosztására, az érvek-ellenérvek mérlegelése nyomán megalapozott önálló döntés meghozására a mindennapi élet során.</p>
---	---

TESTNEVELÉS ÉS SPORT

A testnevelés és sport műveltségtartalma - már a kritikus gondolkodásra alapozva – ezen az iskolafokon tovább mélyíti és bővíti a sportolás, aktív pihenés alkalmazásához szükséges ismereteket és mozgásos tevékenységeket és az ehhez tartozó kompetenciákat. Ebben a szakaszban a munkaerőpiac kompetenciaelvárásainak és a Nemzeti alaptanterv kulcskompetenciáinak tudatosítására és a NAT-nak megfelelő sportműveltség, sportágismeret elsajátítására kell elsősorban törekedni. További cél az önálló felelősségvállalás, a munkavállalásra alkalmazhatóság, a munkabírás, a tanulás és mozgás helyes aránya, a választás a saját előnyben részesített rekreációs terület irányába kialakítása, és az azokkal kapcsolatos tudás összefoglalása, továbbfejlesztése. A műveltségterület ebben az életszakaszban közvetíti a civilizációs betegségek ismeretét, felismerési módjait, az ezek elleni küzdelem lehetőségét, módját.

A diák alapvetően képessé válik az eddig megszerzett tudás, kompetenciák birtokában a tárgyi és eszköztudását fejleszteni, valamint felelősen végig tudja gondolni a jövőjét sarkalatosan befolyásoló események fontosságát, azok szerepét. A kerettantervben megjelenő mozgásos és kognitív tartalmak sikeres akkomodációjának érdekében inkább a tanuló változó körülményekhez kapcsolódó alkalmazkodóképessége és nem a mozgásreprodukáló képessége kerül fejlesztésre. A különböző testgyakorlási formák hozzájárulnak az általános értékteremtés mellett a közös és az egyéni érdekek képviseléséhez, valamint erősítik a tantárgy alapvető és aktuális motivációs tényezőit, pl. ötletszerzés, élményszerzés, jókedv, kaland, testformálás, fogyókúra, párválasztás, kikapcsolódás, feszültség levezetés, örömszerzés, baráti kör, önmegvalósítás, teljesítménykontroll, sportolási divatok.

A kívánt célállapotban a közoktatási tanulmányait befejező fiatal képes a mozgáskommunikáció sokoldalú felhasználására, az iskolai testnevelésben tanult testgyakorlati ágak technikájának teljesítményhez kötött bemutatására, a testi képességekhez, az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismeretek alkotó felhasználására, az egyéni és társas játékok, sporttevékenységek szervezéséhez szükséges ismeretek átadására és bemutatására.

A kerettanterv minden tanuló számára biztosítani kívánja a hatékony és élményszerű motoros tanulást. Módszereiben döntően a játékos cselekvéstanulást, az adekvát játékok és versengések alkalmazását helyezi előtérbe. Az egységesség és differenciálás elvét az általa vezérelt gyakorlatok során a legfőbb értékek közé sorolja. Ebben az oktatási szakaszban is megkülönböztetett figyelmet fordít a belső, didaktikai differenciálásra. Ez a záloga annak, hogy minden tanuló eljusson a megszerzhető tudás legmagasabb szintjére és megvalósulhassanak a társadalmi érdekeket is kifejező tantárgyi célok. A differenciálás alappillérei a tanulói képességek különbözősége, a motivációs háttér és a testneveléshez kapcsolódó egyéni célok. A fejlesztő munka igazodik a tanulásban mutatkozó alapvető tendenciákhoz, de az oktatási-nevelési folyamatban bekövetkező változásokhoz is. A belső didaktikai differenciálás emeli a motoros tanulást, de egyúttal a személyiségfejlesztés egyéb dimenzióiban bekövetkező fejlesztés határfokát is. A motoros tanulás sajátossága ugyanis, hogy a tudáshoz, a teljesítményhez vezető úton formálódnak az értelmi, érzelmi-akarati, szociális képességek és tulajdonságok. A fejlesztés várt eredményei ennek megfelelően a készségekben, a képességekben, az ismeretekben és az attitűdökben megfogalmazható követelményeket is tartalmazznak.

A közoktatási folyamat kimeneti szakaszához közeledve a tudatosan tervezett, rendszeres képzésben megjelenik a testkultúrához tartozó, a sportkultúrát és sportműveltséget fejlesztő szabály-, élettani, anatómiai, illetve sporttörténeti oktatás, megteremtve a szükséges alapot és lehetőséget a közép- és emelt szintű érettségi vizsga sikeres teljesítéséhez, valamint

a *demokráciára nevelés és az erkölcsi nevelés* segítségével. Az évfolyamszakasz vége az általános műveltséget elmélyítő, pályaválasztási szakasznak tekinthető – előtérbe lép a *pályaorientáció, a saját életút iránti felelősségvállalás*. A tanulók értik, tudják a kultúra és a testkultúra kapcsolatrendszerét, a mozgásigény és mozgásszükséglet alakulását a biológiai fejlődéssel összhangban, az önálló testedzés elméleti és gyakorlati alapjait, a testi képességek és a mozgásműveltség sokoldalú fejlesztésének módozatait, a *testi és a lelki egészség* megőrzésére vonatkozó lehetőségeket. Az alternatív, szabadtéri sportok kapcsán hangsúlyt kap a *környezettudatos nevelés* is.

Mindezek adják az egészségtudatos, sportos felnőtt élet megélésének bázisát. Megteremtik az élethosszig tartó mozgásos tevékenységekhez szükséges felelős döntések elegendő és rugalmasan bővíthető információs készletét – kiteljesedik az *önértékelés*. Kialakítják a társas viszonyokba ágyazott személyes identitást, és képessé teszik a fiatalot arra, hogy a sportban átélt konkrét élményeket szimbolikus síkon értelmezze, az élet más területén szerzett tapasztalataival összevesse, és az összefüggéseket megértse – ezáltal erősödik a *nemzeti öntudat, a hazafias nevelés*.

Ebben a szakaszban célként jelenik meg az iskolai műveltség differenciált megszilárdítása, amelyben már feltűnnek a szakképzés előkészítéséhez, a pályaválasztáshoz, a munkavállalói szerepekhez szükséges kompetenciák. Ez a szakasz a tudás alapvető tényezőit és összetevőit a tartalomba ágyazott képességfejlesztés elvének a szem előtt tartásával szilárdítja meg. Ebben az életkorban már kiemelten valósulhat meg – a kognitív fejlesztési oldal figyelembevételével – a testnevelés és sport oktatásában az alapvető egészséggel és önismerettel kapcsolatos értékek elsajátítása.

A tantárgy tanításának alapja a szaknyelv fejlődését biztosító *anyanyelvi kommunikáció*. Célja, hogy a tanulók képesek legyenek objektív módon elemezni saját egészségi állapotukat, ismerjék az egészségkárosító tényezőket, azok hatását, elkerülésük módját. Mindezek mellett tudatosan és minden tekintetben kielégítő módon kommunikáljanak, és saját véleményüket artikuláltnak, határozottan fejtsek ki az egészségtudatos életvitellel kapcsolatban és a társaknak nyújtott segítségadás során.

A sikeres interperszonális részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és az általánosan elfogadott magatartás megértése, ezáltal fejlődik a *szociális és állampolgári* kompetencia. E kompetencia alapját az a készség képezi, hogy építő módon tudjanak tanulók *kommunikálni*, nézőpontokat kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tárgyalni, és képesek legyenek az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.

A hatékony *tanulás* kompetencia segítségével a tanulók egyénileg és csoportban is meg tudják szervezni saját edzettségük eléréséhez szükséges tevékenységüket, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes edzettség és teherbírás érdekében. Ez az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. Ennek birtokában fejlesztik a tanulók azon képességeiket, ami rávezeti őket arra, hogy a feladatok végrehajtásában az előzetesen tanultakra és az élettapasztalatra építsenek, annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában tudják használni.

A sport- és mozgáskultúra bázisára építve fejlődik a *vállalkozói kompetencia*, miszerint egyénileg s csapatban is képesek a személyek dolgozni. Kialakul az egyén saját erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja. A mozgásminőség és mozgáskivitelezés elemzésén keresztül fejlődik az *esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség*.

9. évfolyam / 9 ny , 9 kny /

Évi óraszám: 180 óra

Heti óraszám : 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékfeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játéksituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok <i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i> A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágások, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játéka: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bonyolultabb - kooperatív, kreatív - testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>eredményszámítás).</p> <p>A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúzióra érzékenyítő játékok.</p> <p><i>Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i></p> <p>A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikro csoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Technikai elemek</i></p> <p>Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek.</p> <p><i>Taktikai elemek</i></p> <p>Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.</p> <p>Emberfőlényes helyzetek támadásban, védekezésben.</p> <p>Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban.</p> <p>A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).</p> <p>Kézilabdázás</p> <p><i>Technikai elemek</i> végrehajtása fokozódó lendülettel, erőközléssel, magasabban és távolabbra, csökkenő hibaszázalékkal</p> <p><i>Labda nélkül:</i> Gyorsfutások közben, a társ futómozgásának követése. Térnyerésre törekvő indulócselekkkel mindkét irányba. A kapus mozgástechnikája.</p> <p><i>Labdával:</i> Alaphelyzetek, alapmozgások, támadó, illetve védő játékos esetén. Labdakezelési gyakorlatok 2–3–4-es csoportokban, 1–2 kézzel. Átadások talajról és felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövő csel, cselkapcsolatok alkalmazása mindkét oldalra. Kapura lövések bevetődésből is.</p> <p><i>Taktikai elemek</i> növekvő együttműködéssel és eredményességgel</p> <p><i>Támadó taktika:</i> Zárás, leválás alkalmazása. Támadás befejezések lerohanásból rendezetlen védelem elleni játékból. Szélsőbefutások. Beállós játék. A test-test elleni játék a támadásban.</p> <p><i>Védekező taktika:</i> Vegyes védekezés alkalmazása a játékban. Ütközés talajon és levegőben. 4:2 elleni védekezési rendszer. A test-test elleni játék a védelemben.</p> <p>Labdarúgás</p> <p><i>Technikai elemek</i> fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal</p> <p>A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltoztatással, átadások különböző mértani alakzatokban.</p>	<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

<p>Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások, átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával. Induló-, futó-, átadási és lövőcselek védővel szemben. Fejlesztések technikai levegőből, társnak vagy kapura.</p> <p><i>Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével</i></p> <p>Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó.</p> <p>Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel.</p> <p>Röplabda</p> <p><i>Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p>A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljárt labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban.</p> <p><i>Támadás és védekezés alapvető megoldásai</i></p> <p>2–3 fős támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).</p> <p>Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.</p> <p>Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlatok és mérkőzések során.</p> <p>Játéksituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játéksituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében.</p> <p>Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.</p>	
<p>Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása.</p> <p>Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése.</p> <p>A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játéksituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során.</p> <p>Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében.</p> <p>Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadása, mint a tevékenység természete velejárója.</p> <p>Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátás előnyeinek, jelentőségének képviselője.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. Az aerobik kargyakorlatokat és lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások összehangolása a zenével. A kötél biztonságos mozgatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok, történelmi és néptáncok mozgásrendszerén belül. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele. A saját kultúra újrateemtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok</i> Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok</i> 8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.		<i>Fizika:</i> egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.

<p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerke – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése.</p> <p>A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.</p> <p><i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i></p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel.</p> <p>Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével.</p> <p>Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszzkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.</p> <p>Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	
<p>Torna – iskolai sporttorna</p> <p>Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna,</i></p> <p><i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.</p> <p><i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).</p> <p>Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.</p> <p>A gyakorlatbemutató rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.</p> <p><i>Szertorna</i></p> <p>A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i></p> <p><i>Korlátos gyakorlás</i> – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba,</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont.</p>

<p>vetődési leugrás, kanyarlati leugrás. <i>Nyújtón gyakorlás</i> – kelep felhúzóadás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelepforgások, térdfellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás. <i>Gyűrűn gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzóadás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i> <i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás. <i>Felemáskorláton gyakorlás</i> – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelep fellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás</i> Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése. Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>
<p><i>Ritmikus gimnasztika lányok számára</i> Az 5–8. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság stb.). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. <i>Szabadgyakorlatok</i> <i>Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggoló állások, lépő és kilépő</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

<p>állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.</p> <p><i>Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.</p> <p><i>Labdagyakorlatok</i> Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).</p> <p>Aerobik mindkét nem számára, a helyi tantervben szabályozott nehézséggel.</p> <p>A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.</p> <p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 5–8. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20–30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p> <p>Táncos mozgásformák</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc, amely mozgásanyaga a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolható.</p> <p><i>Történelmi táncok gyakorlása:</i> Előkészítéskor kiemelt jellemző a tánc során a páros viszony, az alkalmazott fogások, testtartás és a nő és a férfi szerep jellegzetessége.</p> <p>A helyi tantervben szabályozottan a kiválasztott tánc motívumai és motívumfüzérei.</p>	
<p><i>Sporttáncok gyakorlása:</i> Csoportos táncformák – helyi tanterv szerint szabad választásban, pl. a <i>Magyar Majorette Szövetség</i> gyakorlatanyaga és egyszerűsített szabályai alapján; alacsony feldobások, twirling 1–2. szint, botok cseréje.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása:</i> A magyar néptánckincs egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország tájegységei.</p>

<p>(alkalmazhatók a Dráma és tánc kerettantervben kidolgozottak is). Egy dunántúli és/vagy alföldi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása. Dunántúli ugrós és csárdás – dudálás, cifra és variációi, lengetők, bokázók, csárdás lépések, ridák, lezárók. Kalocsai mars – fareőr lépés, fércelés, lent hangsúlyos rida, keresztlengető, ugrós motívumok páros és négyes forgással. <i>Egyéb tornajellegű mozgásformák:</i> A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – az helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.</p>	<p><i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum, táncmotívum.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökő mozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> Az 5-8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5–4–3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása. <i>A sportági technika gyakorlása</i> Futások 30-60 m-en. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése. A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében. <i>Játékok és versenyek</i> Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.</p> <p>Ugrások, szökdelések <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> az 5-8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás. <i>A sportági technika gyakorlása</i> Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása. Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett. Az átlépő technika végrehajtása 5-7 lépéses íven történő nekifutás. A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztatlat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül. <i>Játékok és versenyek</i> Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással. (érintő ugrások) Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO₂ max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

Dobások

A képességfejlesztés gyakorlatai

Különböző szerekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal

Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszökkenés szerepének ismerete.

A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete.

Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.

Az egy- és kétkezes vetések technikái.

Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál. szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek

Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezettel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célbadobó versenyek.

Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.

A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.

A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.

A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.

Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.

Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.

A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak

Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	<p>Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben üzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzés hatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek üzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. Az 5-8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan üzhető sportok alternatíváinak bővítése. <i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i> Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás - laza tanári kontrollal. A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt. <i>Technika és taktika gyakorlása</i> Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságának a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése. Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p>más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására. Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása. Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 15 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.</p> <p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdelemhez Az 5-8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására. Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan. Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás A 7-8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvés biztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása. Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögé kerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek mozgékonyasága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i> a másik ember tiszteletben tartása.</p>

<p>Dzsúdó</p> <p>Eséstechnikák, földharc technikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 7-8. osztályban felsoroltak szerint. A technikák alkalmazása új variációkban, fokozódó erő kifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.</p> <p>Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).</p> <p>A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.</p> <p>A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.</p> <p>A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarc-tűrés megfogalmazásának képessége.</p> <p>A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Úszás és úszó jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztonságos mozgás és tájékozódás a vízben, víz alatt. 25 m mellúszás, 150 m hátúszás és/vagy gyorsúszás, egyszerű rajttal, fordulóval.</p> <p>A saját teljesítményre vonatkozó önértékelés.</p> <p>Vízből mentés passzív társsal kis távolságon.</p> <p>Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások és az uszoda, fürdő viselkedési szabályai ismerete, betartása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az úszóerő és az állóképesség fejlesztése, ennek során a monotónia-tűrési erősítése, a vízben történő tájékozódás javítása.</p> <p>Az erőközlés gazdaságosabbá tétele vízben és a víz alatti úszások során, a pihenés nélkül megtett táv növelése legalább két úszásnemben.</p> <p>A vízben mozgások során a levegővétel automatikussá és optimálissá tétele a bonyolultabb mozgásvariációk elvégzése során is.</p> <p>Az úszás prevenció és rekreációs előnyeinek tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait az úszás óraszámával meg kell növelni.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Természetes mozgások, szervezett játékok végzése vízben.</p> <p>Vízbe és vízben ugrások egyénileg, párban, csoportban, változó kiinduló helyzetből.</p>		<p><i>Fizika:</i></p> <p>Közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, és vízszennyezés.</p> <p>Newton és Arkhimédész törvényei.</p>

<p>Járások, futások, forgások, irányváltások egyénileg, párban és csoportosan. Ugrások társ(ak) segítségével. Egyénileg, párban és csoportban, szerrel és szer nélkül végezhető, nagy vízbiztonságot igénylő játékok. Alkotó játékok (gúlaépítés). Sor- és váltóversenyek szerrel és szer nélkül az úszótechnika részleges (pl. csak lábmunka) vagy teljes alkalmazásával.</p> <p>Képességfejlesztés Gyakorlatok a medencén kívül – a technikát előkészítő izomfejlesztő gyakorlatok eszközzel és eszköz nélkül. Fittség növelő gyakorlatok eszköz nélkül vagy különböző eszközök segítségével (aquafitness). Magasabb szintű kondicionális képzés – az 1–8. osztályban begyakorolt úszómozgás terhelést növelő eszközökkel.</p> <p>Az úszás technikája <i>Gyakorlás három úszásnemben</i>, a technika csiszolása a gazdaságosabb erőközlés érdekében. Az úszás távjának növelése, a haladás és pihenő arányának javítása, az úszás adta monotónia túrése. Úszások 800–1000–1200 m-en választott technikával. <i>A szabályos rajtok</i> (fejesugrás, vízből indulás) és az úszás összekötése optimális sebességmegtartással. Az úszásnemnek megfelelő és <i>szabályos fordulók</i> (bukó, átcsapós) és a célbaérés elsajátítása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> személyi higiénia, testápolás.</p>
<p>Úszóversenyek Bemelegítés az úszásra – szárazföldi és vizes gyakorlatok. Egyszerűsített versenyek edzésen (pl. fejesugrás nélkül). Iskolai versenyek – könnyített versenyszabályokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés, életvédelem Úszó-gyógyúszó gyakorlatok testtartásjavító jelleggel. Relaxációs gyakorlatok vízben (lebegés stb.). Tájékozódás a vízben – vízből mentés. Víz alatti gyakorlatok – tárgyak felhozása, növekvő távolságról. Tárgyak „vonszolása”, húzása a vízben. Mentőugrások elsajátítása. Sérült megközelítésének és megragadásának szabályai. Továbbhaladás passzív társsal a vízben, növekvő távolságon. A vízből mentés technikájának csiszolása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az egyén számára legmegfelelőbb úszásnem gyakorlása eredményeképp a pozitív fizikai, szellemi és érzelmi hatás lehetőségeinek, cselekvései motívumának széles körű ismerete. Az egyéni teljesítőképesség határai átlépésének lehetősége (önismeret, önfejlesztés) – élethosszigan fenntartható attitűd tudatosulása. Az úszás preventív, rekreációs előnyeinek ismerete, és az élethosszigan fenntartható rutin megértése. A vízből mentés felelősségének, veszélyeinek és szabályainak, pontos menetének ismerete.</p>	

<p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata, a hibajavítás megértése.</p> <p>A saját test mozgatása a vízben és víz alatt, és az ezzel kapcsolatos félelmek megfogalmazása, átélése és leküzdése.</p> <p>Vizes vetélkedőkben, játékokban – a társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembe vételével – asszertív, aktív részvétel.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Versenytechnika, szabályos levegővétel, fejesugrás, bukóforduló, átcsapós forduló, vízből mentés, mentőugrás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra – prevenció</p>		<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Légző, relaxációs és testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Az autogén tréning és a progresszív relaxáció felismerése.</p> <p>Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata.</p> <p>A prevenció tágabb értelmezése.</p> <p>A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe.</p> <p>Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése.</p> <p>A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre.</p> <p>A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele.</p> <p>Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése.</p> <p>Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének megszerezése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).</p> <p>Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.</p> <p>A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).</p> <p>Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>	

<p>terhelésre. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Részben önálló mozgásprogram-tervezés. Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására. Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel. Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivásban. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében. Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	
<p>Motoros tesztek – központi előírás szerint. Az egészséges test és lélek megóvása. A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés. Stresszoldó és relaxációs gyakorlatok: Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására. A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében. A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerinc sérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámváltozásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Sportjátékok</i> Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i> A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyai megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat, táncmotívumfűzér összeállítása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.</p>
---	--

	<p><i>Önvédelem és küzdősportok</i> Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdesekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom. Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i> 1000 m-en a választott technikával, egyéni tempóban, szabályos fordulóval úszás. Jelentős fejlődés az úszóerő és állóképesség területén. Egy választott úszásnemhez tartozó 5 szárazföldi képességfejlesztő gyakorlat bemutatása. Az amatőr versenyekhez elegendő versenyszabályok ismerete. Fejlődő saját teljesítmény a víz alatti úszásban. Egyszerűbb feladatok, ugrások során másokkal szinkronban mozgás a vízbe és vízben. Passzív társ vonzólása kisebb távon (4–5 m) és a vízből mentés veszélyeinek, pontos menetének felsorolása.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i> Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre. A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása. A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete. A preventív relaxációs gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fitességi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzettség érdekében. A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében. A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültség szabályozásban.</p>
--	---

9. évfolyam (9.a, 9.b, 9.c)

Évi óraszám : 180 óra

Heti óraszám : 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játéksituációk, játékeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok <i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i> A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágások, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játéka: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bonyolultabb - kooperatív, kreatív - testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás). A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúzióra érzékenyítő játékok. <i>Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i> A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Kosárlabdázás <i>Technikai elemek</i> Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek. <i>Taktikai elemek</i> Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal. Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben. Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték támadásban. A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).</p> <p>Kézilabdázás <i>Technikai elemek</i> végrehajtása fokozódó lendülettel, erőközléssel, magasabban és távolabbra, csökkenő hibaszázalékkal <i>Labda nélkül:</i> Gyorsfutások közben, a társ futómozgásának követése. Térnyerésre törekvés indulócelekkel mindkét irányba. A kapus mozgástechnikája. <i>Labdával:</i> Alaphelyzetek, alapmozgások, támadó, illetve védő játékos esetén. Labdakezelési gyakorlatok 2–3–4-es csoportokban, 1–2 kézzel. Átadások talajról és felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövő csel, cselkapcsolatok alkalmazása mindkét oldalra. Kapura lövések bevetődésből is. <i>Taktikai elemek</i> növekvő együttműködéssel és eredményességgel <i>Támadó taktika:</i> Zárás, leválás alkalmazása. Támadás befejezések lerohanásból rendezetlen védelem elleni játékból. Szélsőbefutások. Beállós játék. A test-test elleni játék a támadásban. <i>Védekező taktika:</i> Vegyes védekezés alkalmazása a játékban. Ütközés talajon és levegőben. 4:2 elleni védekezési rendszer. A test-test elleni játék a védelemben.</p> <p>Labdarúgás <i>Technikai elemek</i> fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltóztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások, átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával. Induló-, futó-, átadási és lövő cselek védővel szemben. Fejelések technikai levegőből, társnak vagy kapura. <i>Taktikai elemek</i> a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével</p>	<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyeresi folyamatok.</p>

<p>Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó. Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel. Röplabda <i>Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal</i> A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljárt labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban. <i>Támadás és védekezés alapvető megoldásai</i> 2–3 fős támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).</p> <p>Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.</p> <p>Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlások és mérkőzések során. Játéksituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játéksituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében. Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.</p>	
<p>Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása. Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése. A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játéksituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során. Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében. Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadás, mint a tevékenység természete velejárója. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátzás előnyeinek, jelentőségének képviselője.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	<p>Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. Az aerobik kargyakorlatokat és lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások összehangolása a zenével. A kötél biztonságos mozgatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyszínteréről alapismeretek.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok, történelmi és néptáncok mozgásrendszerén belül. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele. A saját kultúra újratemtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok</i> Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok</i> 8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.</p> <p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerkezet – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erő kifejtés megkülönböztetése. A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása. <i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i></p>		<p><i>Fizika:</i> egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.</p>

<p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítségével a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	
<p>Torna – iskolai sporttorna Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan. <i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna,</i> <i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak. <i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dölések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása). Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban. A gyakorlatbemutató rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során. <i>Szertorna</i> A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i> <i>Korlátlan gyakorlás</i> – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás. <i>Nyújtón gyakorlás</i> – kelep felhúzó támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelep forgások, térd fellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás. <i>Gyűrűn gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont. <i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>

<p>függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzódás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i> <i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p><i>Felemáskorláton gyakorlás</i> – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelepfellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekevényen gyakorlás</i> Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése. Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. <i>Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</i></p>	
<p>Ritmikus gimnasztika lányok számára Az 5–8. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célrányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság stb.). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett.</p> <p><i>Szabadgyakorlatok</i> <i>Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggoló állások, lépő és kilépő állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások. <i>Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

<p>Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.</p> <p><i>Labdagyakorlatok</i></p> <p>Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térdel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).</p> <p>Aerobik mindkét nem számára, a helyi tantervben szabályozott nehézséggel.</p> <p>A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.</p> <p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 5–8. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20–30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p> <p>Táncos mozgásformák</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc, amely mozgásanyaga a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolható.</p> <p><i>Történelmi táncok gyakorlása:</i></p> <p>Előkészítéskor kiemelt jellemző a tánc során a páros viszony, az alkalmazott fogások, testtartás és a nő és a férfi szerep jellegzetessége.</p> <p>A helyi tantervben szabályozottan a kiválasztott tánc motívumai és motívumfüzérei.</p>	
<p><i>Sporttáncok gyakorlása:</i></p> <p>Csoportos táncformák – helyi tanterv szerint szabad választásban, pl. a <i>Magyar Majorette Szövetség</i> gyakorlatanyaga és egyszerűsített szabályai alapján; alacsony feldobások, twirling 1–2. szint, botok cseréje.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása:</i></p> <p>A magyar néptáncok egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai (alkalmazhatók a Dráma és tánc kerettantervben kidolgozottak is).</p> <p>Egy dunántúli és/vagy alföldi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása.</p> <p>Dunántúli ugrós és csárdás – dudálás, cifra és variációi, lengetők, bokázók, csárdás lépések, ridák, lezárók.</p> <p>Kalocsai mars – fareör lépés, fércelés, lent hangsúlyos rida,</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország tájegységei.</p> <p><i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.</p>

<p>keresztlengető, ugrós motívumok páros és négyes forgással. <i>Egyéb tornajellegű mozgásformák:</i> A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – az helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum, táncmotívum.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
Előzetes tudás	<p>A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajtás beszökkenéssel. Lökő mozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> Az 5-8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben</p>		<p><i>Ének-zene:</i> ritmus- gyakorlatok. <i>Biológia-egészségtan:</i></p>

<p>és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5–4–3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p> <p>Futások 30-60 m-en. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése.</p> <p>A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében.</p> <p><i>Játékok és versenyek</i></p> <p>Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.</p> <p>Ugrások, szökdelések</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>az 5-8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egy lépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p> <p>Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása. Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett.</p> <p>Az átlépő technika végrehajtása 5-7 lépéses íven történő nekifutás. A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül.</p> <p><i>Játékok és versenyek</i></p> <p>Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással. (érintő ugrások) Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.</p> <p>Dobások</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>Különböző szerekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kéziszúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.</p>	<p>aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO₂ max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>
---	--

A sportági technika gyakorlása

Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal

Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszőkkenés szerepének ismerete. A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete. Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával. Az egy- és kétkezes vetések technikái. Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál. szerepük a jobb eredmény elérésében.

Játékok és versenyek

Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek. Dobóiskolai versengések.

Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete. A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete. A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképességre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete. A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál. Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete. Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete. A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.
------------------------------------	---

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	<p>Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben üzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzés hatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek üzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. Az 5-8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan üzhető sportok alternatíváinak bővítése. <i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i> Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás - laza tanári kontrollal. A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt. <i>Technika és taktika gyakorlása</i> Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságnak a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése. Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p>más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására. Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása. Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 15 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.</p> <p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdelemhez Az 5-8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására. Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan. Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás A 7-8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvés biztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása. Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögé kerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek mozgékonyasága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i> a másik ember tiszteletben tartása.</p>

<p>Dzsúdó</p> <p>Eséstechnikák, földharc technikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 7-8. osztályban felsoroltak szerint. A technikák alkalmazása új variációkban, fokozódó erő kifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.</p> <p>Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).</p> <p>A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.</p> <p>A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.</p> <p>A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarc-tűrés megfogalmazásának képessége.</p> <p>A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Úszás és úszó jellegű feladatok</p>	<p>Órakeret 15 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztonságos mozgás és tájékozódás a vízben, víz alatt. 25 m mellúszás, 150 m hátúszás és/vagy gyorsúszás, egyszerű rajttal, fordulóval.</p> <p>A saját teljesítményre vonatkozó önértékelés.</p> <p>Vízből mentés passzív társsal kis távolságon.</p> <p>Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások és az uszoda, fürdő viselkedési szabályai ismerete, betartása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az úszóerő és az állóképesség fejlesztése, ennek során a monotónia tűrés erősítése, a vízben történő tájékozódás javítása.</p> <p>Az erőközlés gazdaságosabbá tétele vízben és a víz alatti úszások során, a pihenés nélkül megtett táv növelése legalább két úszásnemben.</p> <p>A vízben mozgások során a levegővétel automatikussá és optimálissá tétele a bonyolultabb mozgásvariációk elvégzése során is.</p> <p>Az úszás prevenció és rekreációs előnyeinek tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait az úszás óraszámával meg kell növelni.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Természetes mozgások, szervezett játékok végzése vízben.</p> <p>Vízbe és vízben ugrások egyénileg, párban, csoportban, változó kiinduló helyzetből.</p>		<p><i>Fizika:</i></p> <p>Közegellenállás, a víz tulajdonságai, felhajtóerő, és vízszennyezés.</p> <p>Newton és Arkhimédész törvényei.</p>

<p>Járások, futások, forgások, irányváltások egyénileg, párban és csoportosban. Ugrások társ(ak) segítségével. Egyénileg, párban és csoportban, szerrel és szer nélkül végezhető, nagy vízbiztonságot igénylő játékok. Alkotó játékok (gúlaépítés). Sor- és váltóversenyek szerrel és szer nélkül az úszótechnika részleges (pl. csak lábmunka) vagy teljes alkalmazásával.</p> <p>Képességfejlesztés Gyakorlatok a medencén kívül – a technikát előkészítő izomfejlesztő gyakorlatok eszközzel és eszköz nélkül. Fittség növelő gyakorlatok eszköz nélkül vagy különböző eszközök segítségével (aquafitness). Magasabb szintű kondicionális képzés – az 1–8. osztályban begyakorolt úszómozgás terhelést növelő eszközökkel.</p> <p>Az úszás technikája <i>Gyakorlás három úszásnemben</i>, a technika csiszolása a gazdaságosabb erőközlés érdekében. Az úszás távjának növelése, a haladás és pihenő arányának javítása, az úszás adta monotónia túrése. Úszások 800–1000–1200 m-en választott technikával. A <i>szabályos rajtok</i> (fejesugrás, vízből indulás) és az úszás összekötése optimális sebességmegtartással. Az úszásnemek megfelelő és <i>szabályos fordulók</i> (bukó, átcsapós) és a célba érés elsajátítása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> személyi higiénia, testápolás.</p>
<p>Úszóversenyek Bemelegítés az úszásra – szárazföldi és vizes gyakorlatok. Egyszerűsített versenyek edzésen (pl. fejesugrás nélkül). Iskolai versenyek – könnyített versenyszabályokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés, életvédelem Úszó-gyógyúszó gyakorlatok testtartásjavító jelleggel. Relaxációs gyakorlatok vízben (lebegés stb.). Tájékozódás a vízben – vízből mentés. Víz alatti gyakorlatok – tárgyak felhozása, növekvő távolságról. Tárgyak „vonszolása”, húzása a vízben. Mentőugrások elsajátítása. Sérült megközelítésének és megragadásának szabályai. Továbbhaladás passzív társsal a vízben, növekvő távolságon. A vízből mentés technikájának csiszolása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az egyén számára legmegfelelőbb úszásnem gyakorlása eredményeképp a pozitív fizikai, szellemi és érzelmi hatás lehetőségeinek, cselekvései motívumának széles körű ismerete. Az egyéni teljesítőképesség határai átlépésének lehetősége (önismeret, önfejlesztés) – élethossziglan fenntartható attitűd tudatosulása. Az úszás preventív, rekreációs előnyeinek ismerete, és az élethossziglan fenntartható rutin megértése. A vízből mentés felelősségének, veszélyeinek és szabályainak, pontos menetének ismerete.</p>	

<p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata, a hibajavítás megértése.</p> <p>A saját test mozgatása a vízben és víz alatt, és az ezzel kapcsolatos félelmek megfogalmazása, átélése és leküzdése.</p> <p>Vizes vetélkedőkben, játékokban – a társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembe vételével – asszertív, aktív részvétel.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Versenytechnika, szabályos levegővétel, fejesugrás, bukóforduló, átcsapós forduló, vízből mentés, mentőugrás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra – prevenció</p>		<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Légző, relaxációs és testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Az autogén tréning és a progresszív relaxáció felismerése.</p> <p>Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata.</p> <p>A prevenció tágabb értelmezése.</p> <p>A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe.</p> <p>Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése.</p> <p>A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre.</p> <p>A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele.</p> <p>Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése.</p> <p>Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének megszerezése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).</p> <p>Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.</p> <p>A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).</p> <p>Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>	

<p>terhelésre. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Részben önálló mozgásprogram-tervezés. Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására. Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel. Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivásban. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében. Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	
<p>Motoros tesztek – központi előírás szerint. Az egészséges test és lélek megóvása. A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés. Stresszoldó és relaxációs gyakorlatok: Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására. A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében. A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerinc sérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámváltozásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömegindex, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Sportjátékok</i> Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepnek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i> A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyai megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat, táncmotívumfűzér összeállítása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i></p>
---	---

	<p>Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdesekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom.</p> <p>Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i></p> <p>1000 m-en a választott technikával, egyéni tempóban, szabályos fordulóval úszás.</p> <p>Jelentős fejlődés az úszóerő és állóképesség területén.</p> <p>Egy választott úszásnemhez tartozó 5 szárazföldi képességfejlesztő gyakorlat bemutatása.</p> <p>Az amatőr versenyekhez elegendő versenyszabályok ismerete.</p> <p>Fejlődő saját teljesítmény a víz alatti úszásban.</p> <p>Egyszerűbb feladatok, ugrások során másokkal szinkronban mozgás a vízbe és vízben.</p> <p>Passzív társ vonzólása kisebb távon (4–5 m) és a vízből mentés veszélyeinek, pontos menetének felsorolása.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i></p> <p>Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása.</p> <p>A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete.</p> <p>A preventív relaxációs gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fitességi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzetség érdekében.</p> <p>A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében.</p> <p>A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.</p>
--	---

10. évfolyam

Évi óraszám :180 óra
Heti óraszám : 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 35 óra
Előzetes tudás	Életkornak megfelelő technikai és taktikai, elméleti és gyakorlati tudás. Aktív részvétel az előkészítő játékokban, sportjátékokban. Figyelmes és hatékony munkavégzés a gyakorlásban. Csapatjátékos tulajdonságok ismerete. Sportszerűség, a szabálykövető magatartás.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan: Az új játékfeladatokban, játéksituációkban a technikai, taktikai és szabályismeret tudatos és felelős alkalmazása, bővítése. A sportjáték-specifikus képességek megerősítése. A játéksituációk, játékfeladatok magasabb gondolkodási, motoros szinten történő megoldása a szabálykövetés, a csoportkonszenzus és az ellenfél tisztelete szempontjából is.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A labdajátékokra felkészítő mozgásfeladatok <i>Speciálisan előkészítő, rávezető, képességfejlesztő feladatok és testnevelési játékok</i> A labda nélkül végzett mozgások – szlalom futások (változó irányokba), vágások, irányváltások, taposások helyben, súlypontemelkedések, ugrások páros és egy lábbal, váltott lábbal – gyakorlási hatékonyságának, játékban való eredményes használatának továbbfejlesztése. Az alapmozgások nagyszámú variációja irányban, sebességnöveléssel. A reakcióidő és a társ mozdulatára reagálás optimumának elérése. A helyezkedés, helyzetfelismerés továbbfejlesztése a labdáért való harcban, cselek labdával és labda nélkül, küzdések váll-váll érintéssel a labda megszerzéséhez. Labdás ügyességfejlesztés egy-két labdával, a labdás ügyességfejlesztés összetettebb játéka: a labda fogadása, kezelése fokozódó lendületben, magasságban, távolságban, a labda továbbítása gyorsabban, lendületesebb, változó magasságokban, futás közben, labdavezetés, haladás a labdával gyors irányváltásokkal és ritmusváltásokkal. Az adott sportjáték technikai gyakorlása testnevelési játékokban, kidobós, fogójátékok labdával, labdaszerző és -védő játékok, cicajátékok, pontszerzők, stilizált játékok, szabadon alkalmazott technikai-taktikai elemek és szabályismeretek mellett is. A mozgástanulást segítő eszközök használata (szemüveg, célkeret stb.). Bonyolultabb - kooperatív, kreatív - testnevelési és sportjátékok (pl. játékszabályok dinamikus változtatása, esélykiegyenlítő játékok, fordított eredményszámítás).</p>		<p><i>Matematika:</i> logika, valószínűség számítás, térbeli alakzatok, tájékozódás.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tárgy- és környezetkultúra, vizuális kommunikáció.</p>

<p>A sportjátékokra való előkészítésen túlmutató, stratégiai jellegű, az életszerepekre felkészítő és inklúzióra érzékenyítő játékok.</p> <p><i>Bemelegítés labdajáték foglalkozásra – részleges tanári irányítással</i></p> <p>A bemelegítési modell ismételt gyakorlása és az önálló bemelegítésre való felkészítés. A modell minimális tartalma: sportjáték-specifikus futó-ugrómozgások, labda nélküli és labdás gyakorlatok az ízületek átmozgatására, labdavezetések variációi helyben és haladással, páros, mikrocsoportos labdás gyakorlatok, bemelegítő testnevelési játékok labda nélkül és labdával, az adott labdajáték specifikus technikai és taktikai előkészítő gyakorlatai.</p> <p>A választott labdajátékok technikai és taktikai elemeinek gyakorlása, tökéletesítése, alkalmazása új variációkban, szituációkban.</p>	
<p>Kosárlabdázás</p> <p><i>Technikai elemek</i></p> <p>Fokozódó lendületben, magasságban, távolságban csökkenő hibaszázalékkal végrehajtott technikai elemek.</p> <p><i>Taktikai elemek</i></p> <p>Kisebb csapatrészekben azonos létszámmal egymás elleni játék teljes anyagának beépítése az 5:5 elleni játékba, félpályás és egészpályás gyakorlatokkal.</p> <p>Emberfölényes helyzetek támadásban, védekezésben.</p> <p>Emberfogás, területvédekezés. Ötletjáték_támadásban.</p> <p>A speciális feladatok megoldása (feldobás, alap- és oldalvonal-bedobás, büntetődobás utáni támadás és védekezés).</p> <p>Kézilabdázás</p> <p><i>Technikai elemek végrehajtása fokozódó lendülettel, erőközléssel, magasabban és távolabbra, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p><i>Labda nélkül:</i> Gyorsfutások közben, a társ futómozgásának követése. Térnyerésre törekvés indulóselekkel mindkét irányba. A kapus mozgástechnikája.</p> <p><i>Labdával:</i> Alaphelyzetek, alapmozgások, támadó, illetve védő játékos esetén. Labdakezelési gyakorlatok 2–3–4-es csoportokban, 1–2 kézzel. Átadások talajról és felugrásból cselezés után. Indulócsel, átadócsel, lövő csel, cselkapcsolatok alkalmazása mindkét oldalra. Kapura lövések bevetődésből is.</p> <p><i>Taktikai elemek növekvő együttműködéssel és eredményességgel</i></p> <p><i>Támadó taktika:</i> Zárás, leválás alkalmazása. Támadás befejezések lerohanásból rendezetlen védelem elleni játékból. Szélsőbefutások. Beállós játék. A test-test elleni játék a támadásban.</p> <p><i>Védekező taktika:</i> Vegyes védekezés alkalmazása a játékban. Ütközés talajon és levegőben. 4:2 elleni védekezési rendszer. A test-test elleni játék a védelemben.</p> <p>Labdarúgás</p> <p><i>Technikai elemek fokozódó kitartással, variációban, lendületben, magasságban, távolságban, csökkenő hibaszázalékkal</i></p> <p>A labdás koordináció minőségi fejlesztése. Labdakezelések mozgás közben és irányváltóztatással, átadások különböző mértani alakzatokban. Rövid és hosszú labdaátadások talajon vagy levegőben. Átadások,</p>	<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, erő, energia.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az emberi szervezet működése, energianyerési folyamatok.</p>

<p>átvételek mélységi, szélességi játékhelyzetek kialakításával. Induló-, futó-, átadási és lövő cselek védővel szemben. Fejelések technikai levegőből, társnak vagy kapura. <i>Taktikai elemek a variációk növelésével és végrehajtási minőség emelésével</i> Posztok betöltése: kapus, védő, középpályás, támadó. Rombuszban 4 játékos feladatmegoldása mélységben, szélességben, folyamatos helycserékkel. Röplabda <i>Technikai elemek optimális erőközléssel, fokozódó magasságban, pontossággal, folyamatossággal, csökkenő hibaszázalékkal</i> A mélységlátást, labdához való igazodást elősegítő gyakorlatok, társtól dobott vagy falra feljátszott labdával. Gurulások, vetődések. Célba ütések és érintő labdatovábbítások mozdulatlan majd mozgó céltárgyra vagy társhoz. A sáncolás technikája egyénileg és párban. <i>Támadás és védekezés alapvető megoldásai</i> 2–3 fős támadási technikák védelem nélkül és védelem ellen, védekező feladatok, biztosítás, változatos támadás befejezések (erő, ív, elhelyezés stb. szempontjából).</p> <p>Kooperativitás és versengés a labdajátékokban, a szabályok – játékszabályok begyakorlása – játékvezetési gyakorlat.</p> <p>Az elsajátított játéktudásnak megfelelő színvonalú játékszabályok alkalmazása, betartatása növekvő tudatossággal és önállósággal az osztályszintű gyakorlatok és mérkőzések során. Játéksituációk előidézése egy-egy szabály begyakorlására, a játéksituáció megállítása, elemenkénti ismétlése a szabálytalanság korrekciója érdekében. Játék egyszerűsített és fokozatosan bővülő szabályokkal.</p>	
<p>Rövidített játékidővel gyakorlás, osztálymeccsek, villámtornák a diákolimpiáknak megfelelő versenyszerű körülmények és a helyi szabályozás szerint. Differenciált mennyiségű és minőségű játéklehetőség biztosítása. Rövid játékvezetői gyakorlás a tanárral együtt, rögzített, változtatható, egyszerűsített játékvezetésben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Játéktípusok, szabályok, stratégiák működtetése. A tanult játékstratégiák (támadó és védő alaptaktika, emberelőnyös-emberhátrányos játéksituációk) felhasználása a taktikai magyarázatok, beszélgetések és játékszervezés során. Az animáció alkalmazása a játékok továbbfejlesztésében. Különböző életkorra, az egyénre és a helyzetre jellemző érzelmi önkontroll. A siker egyéni és csoportos átélése, a kudarc elfogadás, mint a tevékenység természete velejárója. Az alkotó, kooperatív mozgásos tevékenységek kezdeményezése, az ötletek kulturált megfogalmazása és megvalósítása. Az együttjátászás előnyeinek, jelentőségének képviselője.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.
------------------------------------	--

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák	Órakeret 27 óra
Előzetes tudás	Részlegesen önálló, balesetmentes gyakorlás. Az alapvető torna mozgáselemek önálló bemutatása. Az aerobik kargyakorlatokat és lépésgyakorlatok, alaplépések, haladások összehangolása a zenével. A kötél biztonságos mozgatása. A szabályok érthető megfogalmazása. A gyengébbeknek, a segítségre szorulóknak feltétel nélküli segítségadás. Sportágak versenyrendszeréről alapismeretek.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az iskolai tornajellegű feladatok, táncos mozgásformák során a reális énkép további alakítása. A gyakorlás során segítség adása és elfogadása, mások bátorítása révén a tevékenységek állandó motivációs hátterének biztosítása. Szabadabb és differenciáltabb önálló részvétel, az alkotókészség, kreativitás fejlesztése a gimnasztika, torna, esztétikai sportok, és a helyi tantervben választott sporttáncok, történelmi és néptáncok mozgásrendszerén belül. Az esztétikus mozgás, a feszes, megtartott testmozgás további javítása. A test térbeli, időbeli és dinamikai érzékelésének, valamint a koordinált mozgás és az erőközlés összhangjának továbbfejlesztése. A táncmotívumok ritmikailag, plasztikailag pontosabbá, az újabb koreográfiák, művészeti előadások tudatosabbá tétele. A saját kultúra újratemtése iránti igény erősítése, a más népek kultúrája iránti tisztelet erősítése. Az ismeretek körének bővítése az adott versenysportágak hazai élvonaláról, ennek révén a nemzeti öntudat fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Térbeli alakzatok – rendgyakorlatok</i> Alakzatok, mozgások zárt rendben, alakzatváltozások. Variációk a ritmusban, a tempóban történő változtatással, rendgyakorlatok zene nélkül és zenére is. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok</i> 8–16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok egyidejű fejlesztő hatásokkal, kiemelten a mély hát- és hasizmok, a függesztő öv, a lábboltozat izomzatának optimális és precíz működése által. Gimnasztikai gyakorlatok alkalmazása az izommunka jellege szerint (nyújtó, erősítő, ernyesztő-lazító) arányosan, minden testrész mozgásaira kiterjedően, növekvő önállósággal a gyakorlatok kiválasztásában, növekvő önállósággal a gyakorlatsorok összeállításában.		<i>Fizika:</i> egyenes vonalú mozgás, periodikus mozgás, gravitáció, tömegvonzás, hatás-ellenhatás törvénye.

<p>A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok a mozgásütem változtatásával, a kiinduló helyzet és kartartás változtatásával, a kéziszerrek – súlyzó, bordásfal, pad, medicinlabda – alkalmazásával. A dinamikus és statikus erőkifejtés megkülönböztetése.</p> <p>A különböző erőadagolás változatos gyakorlatai alkalmazása.</p> <p><i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok</i></p> <p>Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan, állandó gyakorlási jelleggel.</p> <p>Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével.</p> <p>Aerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az elrugaszzkodás (dobbantás) gyorsaságának fejlesztése. Az egyensúlyozás továbbfejlesztésére a statikus helyzetek időtartamának és bonyolultságának növelése. Az esztétikus mozgások előadásmódja segítésére a testtartást biztosító kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások gyakorlása.</p> <p>Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az 1–8. osztályban elért egyéni szint szerinti fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p>	
<p>Torna – iskolai sporttorna</p> <p>Célirányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel. Talajon és a helyi tanterv szerint választott legalább egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató mozgásanyag tanulása, gyakorlása egységesen és differenciáltan.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna,</i></p> <p><i>Tartásos gyakorlatelemek végzése:</i> tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak.</p> <p><i>Mozgásos gyakorlatelemek végzése:</i> gurulóátfordulások különböző irányokba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, cigánykerék, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörzések, dőlések, felállások, egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód rávezető eljárásai (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc kidolgozása).</p> <p>Az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése - differenciáltan. Az egyéni optimum, az önálló bővítés lehetőségének megjelenítése az elemkapcsolatokban, gyakorlatokban.</p> <p>A gyakorlatbemutató rítusa minőségi paraméterek hozzáadásával történik az ellenőrzések során.</p> <p><i>Szertorna</i></p> <p>A helyi tanterv által meghatározott szeren vagy szereken történik: egységesen az alapformában, differenciáltan a variációkban és az elemek mennyiségében és nehézségi fokában, egyénre szabott segítségadással társak és/vagy tanár közreműködésével, önálló tervezéssel és gyakorlással.</p>	
<p><i>Szertorna fiúk számára</i></p> <p><i>Korlátos gyakorlás</i> – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba,</p>	<p><i>Fizika:</i> az egyszerű gépek működési törvényszerűségei, forgatónyomaték, reakcióerő, egyensúly, tömegközéppont.</p>

<p>vetődési leugrás, kanyarlati leugrás. <i>Nyújtón gyakorlás</i> – kelep felhúzóadás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelepforgások, térdfellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás. <i>Gyűrűn gyakorlás</i> – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzóadás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p> <p><i>Szertorna lányok számára</i> <i>Gerendán gyakorlás</i> – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás-cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás. <i>Felemáskorláton gyakorlás</i> – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelep fellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás.</p> <p><i>Szertorna – szerugrás, ugrószekrényen gyakorlás</i> Gyakorlás és kontroll a tanuló előzetes tudása és testalkata figyelembevételével. Az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése, az első és második ív növelése. Felguggolások – homorított ugrások, vetődések, kanyarlatok, bukfencek, guggoló átugrások, terpeszátugrások, lebegőtámasz. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egy specifikus jellegű mozgássor megtanulása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése növekvő tanulói önállósággal. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. <i>Versenyszituációkon keresztül a szabályok – pontozási hierarchia és szemlélet – gyakorlása, az 5–8. osztályban tanultak továbbfejlesztése.</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> egyensúlyérzékelés, izomérzékelés, elsősegély.</p>
<p><i>Ritmikus gimnasztika lányok számára</i> Az 5–8. osztályokban megfogalmazott követelményeken nehézségben túlmutató követelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. Az esztétikus, szép és nőies mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Célrányos előkészítő és rávezető gyakorlatok, mozgásszabályozó, mozgásalkalmazó, átállító és mozgástanuló jelleggel (testtartás, tágasság, forgásbiztonság stb.). A ritmusérzék fejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. <i>Szabadgyakorlatok</i> <i>Előkészítő tartásos és mozgásos elemek alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> lábujjállások, terpeszállások, hajlított- és guggoló állások, lépő és kilépő</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmus és tempó.</p>

<p>állások, támadó- és védőállások, lebegő- és mérlegállások, nyújtott és hajlított ülések, lebegő ülések, térdelések, térdelőmérlegek, fekvések, kéz és lábtámaszok, ujj- és kartartások és mozgások (lebegtetések, ejtések, fordítások, hullámok), statikus és dinamikus törzsmozgások és lábmozgások.</p> <p><i>Fő mozgások alapformái ismétlése, és új, összetett formák gyakorlása:</i> Testsúlyáthelyezések, járások, futások, szökdelések, ugrások (öt alapforma megkülönböztetése), egyensúlyhelyzetek, forgások, hullámok.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz.</p> <p><i>Labdagyakorlatok</i></p> <p>Fogások végzése, gurítások talajon és testen, labdavezetések változatos vonalon a levegőben, átadások, leütések, dobások, elkapások, labdatartások (kézzel, lábbal, térddel, nyakkal stb.) változatos szabadgyakorlati formák felhasználásával.</p> <p>Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz tanári irányítással (1 perc).</p> <p>Aerobik mindkét nem számára, a helyi tantervben szabályozott nehézséggel.</p> <p>A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok.</p> <p>Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Az 5–8. osztályban tanult alaplépések összetett kombinációi 4–8 ütemben, aszimmetrikus elemkapcsolatok.</p> <p>Rövid elemkapcsolatok ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (20–30 mp folyamatosan).</p> <p>Egyéni és páros koreográfiák gyakorlása, differenciált bővítése önállóságra törekedve, a szükséges minimálisan követelt elemek felhasználásával, bővítésével.</p> <p>Aerobik bemutatók az osztályon belül.</p> <p>Táncos mozgásformák</p> <p>A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc, amely mozgásanyaga a Tánc és dráma kerettanterv mozgásanyagával összekapcsolható.</p> <p><i>Történelmi táncok gyakorlása:</i></p> <p>Előkészítéskor kiemelt jellemző a tánc során a páros viszony, az alkalmazott fogások, testtartás és a nő és a férfi szerep jellegzetessége.</p> <p>A helyi tantervben szabályozottan a kiválasztott tánc motívumai és motívumfüzérei.</p>	
<p><i>Sporttáncok gyakorlása:</i></p> <p>Csoportos táncformák – helyi tanterv szerint szabad választásban, pl. a <i>Magyar Majorette Szövetség</i> gyakorlatanyaga és egyszerűsített szabályai alapján; alacsony feldobások, twirling 1–2. szint, botok cseréje.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása:</i></p> <p>A magyar néptáncok egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai</p>	<p><i>Vizuális kultúra:</i> reneszánsz, barokk.</p> <p><i>Földrajz:</i> Magyarország tájegységei.</p>

<p>(alkalmazhatók a Dráma és tánc kerettantervben kidolgozottak is). Egy dunántúli és/vagy alföldi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása. Dunántúli ugrós és csárdás – dudálás, cifra és variációi, lengetők, bokázók, csárdás lépések, ridák, lezárók. Kalocsai mars – fareőr lépés, fércelés, lent hangsúlyos rida, keresztlengető, ugrós motívumok páros és négyes forgással. <i>Egyéb tornajellegű mozgásformák:</i> A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – az helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok stb.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata a tervezésben, segítségadásban és a hibajavítás értelmezésében. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, és az ezzel kapcsolatos félelmek, szorongások, frusztrációk megfogalmazásának képessége (önreflexió), átélése és tudatos felvállalása. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy esztétikájának ismerete. A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás. A társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). Tájékozottság a tanult versenysportágak versenyrendszeréről, a magyar élsportolók eredményeinek ismerete.</p>	<p><i>Etika:</i> társas viselkedés, önismeret, énkép, jellem, önreflexió, kooperatív munka.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szaknyelvi kifejezés, elem, vezényszó, RG-motívum, táncmotívum.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétika jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A térdelő- és állórajt technikája, a fokozó- és repülőfutás összehangolt kar- és lábmunkája. A rövid- és hosszú távú futásnál irambeosztási tapasztalat. Váltás alsó botátadással. Távolugrás guggoló technikája. Kislabdahajítás beszökkenéssel. Lökő mozdulat oldal felállásból, dobások lendületvétellel is.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az atlétikai mozgásokat befolyásoló jellegzetes biomechanikai törvényszerűségek megismerése, egyre tudatosabb alkalmazása. Jártasság kialakítása az egyes szakági technikákban. Az emberi teljesítőképesség jelenlegi határainak viszonyítása a saját teljesítményhez, ennek révén az önismeret fejlesztése. Az egyéni teljesítmény túlszárnyalására ösztönzés. Az általános atlétikus képességek továbbfejlesztése, a más sportágakban történő alkalmazhatóság érdekében is.</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Futások, rajtok <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> Az 5-8. osztályban végzett futóiskolai feladatok gyorsabban, erősebben és tudatosabban. Futóiskolai és futófeladatok bemutatás nélküli végrehajtása. Iramfutások. Aerob állóképesség fejlesztése, a kitartó futás távjának további növelésével, az önismeretre, a korábbi tapasztalatokra épített, a távnak megfelelő egyéni iram kialakításával. Akadályok felett 5–4–3 lépéses ritmusfutások könnyített magasságon és távolságon. Tartós és résztávós állóképesség-fejlesztő módszerek gyakorlása. <i>A sportági technika gyakorlása</i> Futások 30-60 m-en. A térdelőrajt szabályos végrehajtása a rövid és hosszú sprintszámokban. A váltófutás botátadási technikáinak a váltótávolság kialakításának (segédjelek alkalmazásával), és a váltás szabályainak gyakorlása. A gátfutás lendítő és elrugaszkodó lábmozgásának ismerete. A rövid, közép- és hosszú távok közötti futótechnika megkülönböztetése. A tartós futás technikájának kontrollja, az egyéni tartós futás sebességének kialakítása az önálló gyakorlás elősegítése érdekében. <i>Játékok és versenyek</i> Rajtversenyek, sprintversenyek. Fogójátékok. Egyéni, sor- és váltóversenyek gyors-, akadály- és váltófutással. Egyéb testnevelési játékok futófeladatokkal.</p> <p>Ugrások, szökdelések <i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i> az 5-8. osztályban végzett ugróiskolai feladatok továbbfejlesztése, koordináltabban, nagyobb kiterjedéssel, erővel és tudatosabban, egylépéses sorozatugrás, illetve kétlépéses sorozat felugrás. <i>A sportági technika gyakorlása</i> Az ugrás előtti utolsó három lépés ritmusának kialakítása. Az elrugaszkodó láb és a lendítő láb, kar megfelelő mozgásának összehangolása. A lépő távolugró technika végrehajtása, aktív leérkezéssel. Az egyéni nekifutás próbái nagyobb elugró terület kijelölése mellett. Az átlépő technika végrehajtása 5-7 lépéses íven történő nekifutás. A flop-technika gyakorlása, s az egyéni nekifutó távolság kimérése és rögzítése. Az egyéni magasugró technikák megismerése, mozgástapasztalat szerzése növekvő teljesítményre törekvés nélkül. <i>Játékok és versenyek</i> Távolugróversenyek helyből és egyéni nekifutással. Magasugróversenyek egyéni nekifutással. (érintő ugrások) Egyéni, sor- és váltóversenyek ugró és szökdelő feladatokkal. Egyéb testnevelési játékok ugrásokkal és szökdelésekkel.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> ritmusgyakorlatok.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> aerob, anaerob energia-nyerés, szénhidrátok, zsírok bontása, hipoxia, VO₂ max., állóképesség, erő, gyorsaság.</p> <p><i>Földrajz:</i> térképismeret.</p> <p><i>Ének-zene:</i> ritmusok.</p> <p><i>Informatika:</i> táblázatok, grafikonok.</p>

<p>Dobások</p> <p><i>A képességfejlesztés gyakorlatai</i></p> <p>Különböző szerekekkel, változatos dobásformák végrehajtása egy és két kézzel, különböző kiinduló helyzetekből. Speciális erősítés kézisúlyzókkal, súlyzókkal, erőgépekkel.</p> <p><i>A sportági technika gyakorlása</i></p> <p>Célba és távolságra dobások hajító, lökő és vető mozdulattal</p> <p>Hajítás nekifutással, öt lépéses dobóritmusban. A lekészítés technikájának és az impulzus lépés, beszökkenés szerepének ismerete. A háttal felállásból történő lökés technikájának ismerete. Szabályos lökés végrehajtása oldal vagy háttal felállásból súlygolyóval vagy medicinlabdával.</p> <p>Az egy- és kétkezes vetések technikái.</p> <p>Az ideális kirepülési szög elérése a különböző dobásoknál. szerepük a jobb eredmény elérésében.</p> <p><i>Játékok és versenyek</i></p> <p>Kislabdahajító és szabadon választható egyéb dobószerezrel versenyek helyből és lendületszerzéssel. Súlylökő versenyek. Célba dobó versenyek.</p> <p>Dobóiskolai versengések.</p> <p><i>Bemelegítési modellek gyakorlása a kocogások, futások, ugrások, dobások végzése és a versenyek előtt.</i></p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A futóversenyek, a váltás szabályainak ismerete.</p> <p>A középtávok állórajtra vonatkozó szabályainak, a köríven futás szabályszerűségeinek, a repülőrajt előnyeinek ismerete.</p> <p>A savasodás jellegzetes hatásainak és annak teljesítőképessegre gyakorolt hatásának ismerete. Az állóképesség-fejlesztő módszerek ismerete.</p> <p>A nekifutás jellemzőinek ismerete távol- és magasugrásnál.</p> <p>Az ugrószámok főbb szabályainak és a sérülések megelőzésének ismerete.</p> <p>Az ideális kirepülési szög szerepe a jobb eredmény elérésében. A dobások főbb versenyszabályainak és balesetvédelmi, biztonsági rendjének ismerete.</p> <p>A magyar olimpiai futó-, ugró- és dobóeredmények ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság; lépéshossz, lépésfrekvencia; irambeosztás, pihenőidő; ugróláb, lendítőláb, felugrás, elugrás; optimális sebesség, maximális sebesség; súlypont, szögsebesség, pördület, fordulat, hatás-ellenhatás, belső ritmus, dinamizmus.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek	Órakeret 48 óra
Előzetes tudás	<p>Motorikus képességek, mozgástapasztalatok. Balesetmentesen végzett, kevésbé ismert, szokatlan sportmozgások. A természetben üzhető sportok alapszabályai. A legfőbb balesetvédelmi és biztonsági szabályok alkalmazás szintű ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgással a kívánt edzés hatás és élményszerzés elérése. Felkészítés az önálló vagy önszerveződő sporttevékenységek üzésére. A szervezet edzettségének, ellenállásának növelése a tudatosan szabadtéren tartott foglalkozásokkal. A testneveléssel és a sporttal kapcsolatos pozitív beállítódás, elköteleződés kialakítása az élményszerű, változatos és kötetlen foglalkozások által.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. Az 5-8. osztályban felsorolt lehetséges sportok, vagy/és a helyi lehetőségek adta egyéb alternatív, szabadidős sportok. Az egyén által előnyben részesített, élethossziglan üzhető sportok alternatíváinak bővítése. <i>Előkészítés, felkészítés, képességfejlesztés</i> Az élményszerű, természetben végzett előkészítő és rávezető gyakorlatokkal, a természeti erők felhasználásával a szervezet alkalmazkodóképességének, az edzettségnek, fittségnek a fejlesztése. A természetben végzett önálló bemelegítés, gyakorlás - laza tanári kontrollal. A környezettudatos viselkedés alapelveinek megismerése. Közlekedésbiztonsági szabályok elsajátítása és betartása. Felkészülés és együttműködés a különböző tábori lehetőségek, speciális, túra jellegű terhelések előtt és alatt. <i>Technika és taktika gyakorlása</i> Minimális helyigényű vagy kis eszközigényű sportmozgások megismerése. Az adott sportmozgás lehetőségeihez képest minél sokoldalúbb, balesetmentes elsajátítása, élményszerű gyakorlása.</p> <p>Játékok, versengések, akadályok legyőzése a választott sportban, fizikai aktivitásban. A fair play szellemének és a személyes biztonságának a szem előtt tartása minden mozgásos tevékenységben.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az élethosszig tartó mozgásos tevékenységek számára felelős döntésekhez szükséges képességek fejlesztése. Az egyéni képességek kibontakoztatása közösségi tevékenységek során. Transzferáló képesség fejlesztése a sportban átélt élményeknek az élet</p>		<p><i>Földrajz:</i> időjárási ismeretek, tájékozódás, térképhasználat.</p>

<p>más területén, a saját és a környezet javára történő fordítására. Információk átadása, mások tanítása a megélt élmények, tábori tapasztalatok átadása. Prevenációs és rekreációs tevékenységformák elsajátítása, kreatív alkalmazása.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kooperáció, önkéntesség, szabálykövető magatartás, segítségadás, környezettudatosság, edzettség, fittség, zene, ritmusérzék, egyensúlyérzék, bátorság-vakmerőség, közlekedési szabály.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	A páros és küzdőjátékok, test-test elleni küzdelmek fajtái. A grundbirkózás mozgástechnikái, alapvető szabályai. A dzsúdóval kapcsolatos technikák fajtái és alkalmazhatóságuk a küzdelmekben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az egyén (ön)védelmét szolgáló egyszerűbb technikákban, küzdelmekben magas fokú jártasság elérése. A küzdő típusú sportágak, játékok tudatos alkalmazása során az önuralom erősítésére, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására szoktatás.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A test-test elleni feladatokat csak és kizárólag azonos nemű és közel azonos testalkatú tanulókkal végeztetjük.</p> <p>Előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok a küzdelemhez Az 5-8. osztályos mozgásfeladatok variációinak gyakorlása, továbbfejlesztésük. Azon testi és pszichés képességek megerősítése, amik alkalmassá teszik a tanulót a bonyolultabb gyakorlatok végrehajtására. Alap kézgyakorlatok, húzó-taszító gyakorlatok, lenyomó-emelő gyakorlatok, esések-zuhanások sérülésmentes elsajátítása, egészségi és élettani szabályok betartása. Küzdőgyakorlatok szerrel, szer nélkül társakkal vagy önállóan. Alapvető önvédelmi technikákat elsajátító gyakorlatok játékos és változó körülmények között. A gyakorlatok tanulása saját képességek figyelembevételével történik.</p> <p>Grundbirkózás A 7-8. osztályos kerettantervben felsorolt fogások, kitolások, kihúzások, emelések, szabadulások gyakorlása, cselekvés biztos végrehajtása. Újabb elemkapcsolatok megismerése, megoldása. Az egyensúlyhelyzetek tudatos kihasználása, mögé kerülések, kiemelések állásból, térdelésből, földharcban.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> keleti kultúra.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> izmok, ízületek mozgékonyasága, anatómiai ismeretek, testi és lelki harmónia.</p> <p><i>Etika:</i> a másik ember tiszteletben tartása.</p>

<p>Dzsúdó</p> <p>Eséstechnikák, földharc technikák, állástechnikák, önvédelmi fogások a 7-8. osztályban felsoroltak szerint. A technikák alkalmazása új variációkban, fokozódó erőkifejtéssel és bővülő szabályismerettel, önfegyelmel. A tanult variációk mellett – a szabályok adta kereteken belül – önálló megoldások, kreatív alkalmazások támogatása a küzdelmek során, az állásharcban, földharcban.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>Az általános és küzdőjellegű sportágak gyakorlását megelőző specifikus bemelegítő mozgások ismerete.</p> <p>Az eszközökkel végrehajtható küzdőfeladatok ismerete (tornabot, súlyzó, gumikötél, medicinlabda).</p> <p>A balesetveszélyes helyzetek felismerése, megelőzése.</p> <p>A küzdőfeladatok közben felmerülő saját és társas problémák konstruktív megoldása, és az ellentmondásos helyzetek szabálytudatos kezelése.</p> <p>A sportszerűség, sikerorientáltság, kudarcűrés megfogalmazásának képessége.</p> <p>A felmerülő vitákban érvelés a sportszerű magatartás mellett.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Páros és csapat küzdőjáték, tiszta győzelem, pontozásos győzelem, önismeret, tisztelet, tus, ippon.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Úszás és úszó jellegű feladatok	Órakeret 15 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztonságos mozgás és tájékozódás a vízben, víz alatt. 25 m mellúszás, 150 m hátúszás és/vagy gyorsúszás, egyszerű rajttal, fordulóval.</p> <p>A saját teljesítményre vonatkozó önértékelés.</p> <p>Vízből mentés passzív társsal kis távolságon.</p> <p>Az úszással összefüggő balesetvédelmi utasítások és az uszoda, fürdő viselkedési szabályai ismerete, betartása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az úszóerő és az állóképesség fejlesztése, ennek során a monotónia túrés erősítése, a vízben történő tájékozódás javítása.</p> <p>Az erőközlés gazdaságosabbá tétele vízben és a víz alatti úszások során, a pihenés nélkül megtett táv növelése legalább két úszásnemben.</p> <p>A vízben mozgások során a levegővétel automatikussá és optimálissá tétele a bonyolultabb mozgásvariációk elvégzése során is.</p> <p>Az úszás prevenció és rekreáció előnyeinek tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az úszásoktatás helyi döntésen alapuló választás. Amennyiben a helyi tantervben nem szerepel, a többi tematikus terület óraszámait az úszás óraszámával meg kell növelni.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Természetes mozgások, szervezett játékok végzése vízben.</p> <p>Vízbe és vízben ugrások egyénileg, párban, csoportban, változó kiinduló helyzetből.</p>		<p><i>Fizika:</i></p> <p>Közegellenállás, a víz tulajdonágai, felhajtóerő, és vízszennyezés.</p> <p>Newton és Arkhimédész törvényei.</p>

<p>Járások, futások, forgások, irányváltások egyénileg, párban és csoportosban. Ugrások társ(ak) segítségével. Egyénileg, párban és csoportban, szerrel és szer nélkül végezhető, nagy vízbiztonságot igénylő játékok. Alkotó játékok (gúlaépítés). Sor- és váltóversenyek szerrel és szer nélkül az úszótechnika részleges (pl. csak lábmunka) vagy teljes alkalmazásával.</p> <p>Képességfejlesztés Gyakorlatok a medencén kívül – a technikát előkészítő izomfejlesztő gyakorlatok eszközzel és eszköz nélkül. Fittség növelő gyakorlatok eszköz nélkül vagy különböző eszközök segítségével (aquafitness). Magasabb szintű kondicionális képzés – az 1–8. osztályban begyakorolt úszómozgás terhelést növelő eszközökkel.</p> <p>Az úszás technikája <i>Gyakorlás három úszásnemben</i>, a technika csiszolása a gazdaságosabb erőközlés érdekében. Az úszás távjának növelése, a haladás és pihenő arányának javítása, az úszás adta monotónia túrése. Úszások 800–1000–1200 m-en választott technikával. <i>A szabályos rajtok</i> (fejesugrás, vízből indulás) és az úszás összekötése optimális sebességmegtartással. Az úszásnemnek megfelelő és <i>szabályos fordulók</i> (bukó, átcsapós) és a célbaérés elsajátítása.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> személyi higiénia, testápolás.</p>
<p>Úszóversenyek Bemelegítés az úszásra – szárazföldi és vizes gyakorlatok. Egyszerűsített versenyek edzésen (pl. fejesugrás nélkül). Iskolai versenyek – könnyített versenyszabályokkal.</p> <p>Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés, életvédelem Úszó-gyógyúszó gyakorlatok testtartásjavító jelleggel. Relaxációs gyakorlatok vízben (lebegés stb.). Tájékozódás a vízben – vízből mentés. Víz alatti gyakorlatok – tárgyak felhozása, növekvő távolságról. Tárgyak „vonszolása”, húzása a vízben. Mentőugrások elsajátítása. Sérült megközelítésének és megragadásának szabályai. Továbbhaladás passzív társsal a vízben, növekvő távolságon. A vízből mentés technikájának csiszolása.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az egyén számára legmegfelelőbb úszásnem gyakorlása eredményeképp a pozitív fizikai, szellemi és érzelmi hatás lehetőségeinek, cselekvései motívumának széles körű ismerete. Az egyéni teljesítőképesség határai átlépésének lehetősége (önismeret, önfejlesztés) – élethosszigan fenntartható attitűd tudatosulása. Az úszás preventív, rekreációs előnyeinek ismerete, és az élethosszigan fenntartható rutin megértése. A vízből mentés felelősségének, veszélyeinek és szabályainak, pontos menetének ismerete.</p>	

<p>A szakkifejezések és vezényszavak ismerete, a legismertebbek önálló használata, a hibajavítás megértése.</p> <p>A saját test mozgatása a vízben és víz alatt, és az ezzel kapcsolatos félelmek megfogalmazása, átélése és leküzdése.</p> <p>Vizes vetélkedőkben, játékokban – a társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembe vételével – asszertív, aktív részvétel.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Versenytechnika, szabályos levegővétel, fejesugrás, bukóforduló, átcsapós forduló, vízből mentés, mentőugrás.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Egészségkultúra – prevenció</p>		<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Légző, relaxációs és testtartásjavító gyakorlatok, alapvető gerinctorna-gyakorlatok, törzsizom-erősítő gyakorlatok és ellenjavallt gyakorlatok. Az autogén tréning és a progresszív relaxáció felismerése.</p> <p>Önfejlesztő mozgás, egészségtudatos szokás fogalma, gyakorlata.</p> <p>A prevenció tágabb értelmezése.</p> <p>A bemelegítés, a levezetés, a szervezet lecsillapítása jelentősége, szerepe.</p> <p>Tudatos baleset-megelőzés, a veszélyes helyzetek és a fenyegetettség elkerülése.</p> <p>A téli időjárás jótékony hatása az egészségvédelemre.</p> <p>A fájdalmak tűrése (oxigénadósság, savasodás).</p>		
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A testkultúrához tartozó, az általános műveltséget fejlesztő élettani, anatómiai – elméleti és gyakorlati – tudás megalapozottá tétele.</p> <p>Az egészséges életvitel szükségleteivel kapcsolatos értékek és az egészségmegőrző szokásrendszer megerősítése.</p> <p>Az élethosszig tartó sportoláshoz szükséges felelős döntések rugalmasan bővíthető információs készletének megszerezése.</p>		
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános bemelegítő mozgássor gyakorlása (futás, hajlítások, nyújtások, lendítések stb.).</p> <p>Fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>Stretching gyakorlatok bemelegítő és levezető jelleggel.</p> <p>A sportági területeken tanult speciális bemelegítések ismétlése.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A keringési rendszer terhelése megfelelő munkapulzusérték mellett, és a pulzus idősoros mérése (nyugalmi pulzus, munkapulzus, felső érték stb.).</p> <p>Az intenzitás, ismétlésszám és a pihenőidő változtatása, hatása a</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> ismeretek az emberi test működéséről, aerobterhelés, gerincferdülés.</p>	

<p>terhelésre. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Részben önálló mozgásprogram-tervezés. Testépítés – a főbb izomcsoportok izolált hatású gyakorlatai. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében – egyszerű edzéstervek a gyengeségek felszámolására. Edzés korszerű (alternatív) eszközökkel, erőgépekkel, fitneszgépekkel. Nemek közötti eltérések megjelenítése az edzésaktivásban. Gyakorlás az állapotfelmérés adataira épített célokért az edzettség fejlesztése, megőrzése érdekében. Köredzés változatos mintákkal, 4–6 feladattal.</p>	
<p>Motoros tesztek – központi előírás szerint. Az egészséges test és lélek megóvása. A testsúly, testtömeg, illetve lehetőség szerint a testösszetétel mérése – összehasonlító idősoros adatrögzítés. Stresszoldó és relaxációs gyakorlatok: Képesség a fizikai és lelki egyensúly önellenőrzésen alapuló fenntartására. A technikák használata a saját tanulási technikáinak tökéletesítésében. A komputerhasználat ellensúlyozására megoldási minták gyakorlása. A biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag: a biomechanikailag helyes testtartás megőrzésének gyakorlatai – állandó gyakorlás a tanár és a társak kontrollja, hibajavítása mellett.</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok megfogalmazása, felismerése, helyes kivitelezése, a helytelen kijavítása. A gerinckímélet lényegének ismerete a testnevelési és sportmozgásokban. A házi és kerti munkák gerinckímélő módjainak ismerete. A gerinc sérülések leggyakoribb fajtáinak ismerete. Törekvés az önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélésére, a kudarc elfogadására és az azzal való megküzdés a teljesítmény részeként értelmezése. A saját test szemlélése, elfogadása, változásainak követése, kommunikációja mint a műveltségterületi kommunikáció része. A serdülőkor specifikus feszültségei és érzelmi hullámváltozásai felismerése, és a sport általi oldás elfogadása. Felelősségvállalás kimutatása a társak egészséges életmódja iránt.</p>	

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Stretching, nyugalmi pulzus, munkapulzus, testépítés, köredzés, intenzitás, ismétlésszám, testtömeg index, biomechanikailag helyes testtartás, megküzdési stratégia, gerincvédelem.
------------------------------------	---

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Sportjátékok</i> Az adott iskolában a helyi tanterv szerinti technikai, taktikai és egyéb játékeladatok ismerete és aktív, kooperatív gyakorlás. Komplex szabályismeret, sportszerű alkalmazás és a játékok önálló továbbfejlesztése. Játék lényeges versenyszabályokkal. A technikák és taktikai megoldások többnyire tudatos, a játékszerepek megfelelő megválasztása. A játékfolyamat, a taktikai megoldások szóbeli elemzése, a fair és a csapatelkötelezett játék melletti állásfoglalás. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban. Játéktapasztalat a társas kapcsolatok ápolásában, a bármilyen képességű társakat elfogadó, bevonó játékok játszásában, megválasztásában.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i> A mozgáselemek mozgásbiztonságának és a gyakorlás mennyiségének, minőségének oksági viszonyai megértése és érvényesítése a gyakorlatban. A javító kritika elfogadása és a mozdulatok kivitelezésének javítása. Esztétikus és harmonikus előadásmód. Önálló talaj és/vagy szergyakorlat, egyszerű aerobik elemkapcsolat, táncmotívumfűzér összeállítása. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk, versenyszituációk, versenyszabályok ismerete. A tanult mozgások versenysportja területén, a magyar sportolók sikereiről elemi tájékozottság.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> Egy kijelölt táv megtételéhez szükséges idő és sebesség helyes becslésére, illetve a becsült értékek alapján a feladat pontos végrehajtása. Évfolyamonként önmagához mérten javuló futó-, ugró-, dobóteljesítmény. A tempóérzék és odafigyelési képesség fejlődése a váltófutás gyakorlásában. A transzferhatás érvényesülése, más mozgásformák teljesítményének javulása az atlétikai képességek fejlődésének hatására.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> Az adott sportmozgás technikájának elfogadható cselekvésbiztonságú végrehajtása. A sebesség, gyorsulás és a tempóváltások uralása guruláskor, csúszáskor, gördüléskor. Tapasztalat a sportolás során használt különféle anyagok, felületek tulajdonságairól és a baleseti kockázatokról. Feladatok tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete, és azok alkalmazása a gyakorlatban.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i></p>
---	---

	<p>Az önvédelmi és küzdőgyakorlatokban, harcokban a közös szabályok, biztonsági követelmények és a küzdekkel kapcsolatos rituálé betartása. A veszélyhelyzetek kerülése, az indulatok, agresszív magatartásformák feletti uralom.</p> <p>Néhány támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete, eredményes önvédelem, és szabadulás a fogásból.</p> <p><i>Úszás és úszó jellegű feladatok</i></p> <p>1000 m-en a választott technikával, egyéni tempóban, szabályos fordulóval úszás.</p> <p>Jelentős fejlődés az úszóerő és állóképesség területén.</p> <p>Egy választott úszásnemhez tartozó 5 szárazföldi képességfejlesztő gyakorlat bemutatása.</p> <p>Az amatőr versenyekhez elegendő versenyszabályok ismerete.</p> <p>Fejlődő saját teljesítmény a víz alatti úszásban.</p> <p>Egyszerűbb feladatok, ugrások során másokkal szinkronban mozgás a vízbe és vízben.</p> <p>Passzív társ vonzólása kisebb távon (4–5 m) és a vízből mentés veszélyeinek, pontos menetének felsorolása.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i></p> <p>Bemelegítés, fizikai felkészülés a sérülésmentes sporttevékenységre.</p> <p>A biomechanikailag helyes testtartás jellemzőinek és néhány jellemző deformitás kockázatának értelmezése, a megőrzés néhány gyakorlatának ismerete és felelős alkalmazása.</p> <p>A gerinc sérüléseinek leggyakoribb fajtái, és a gerinc és az ízületek védelemének legfontosabb szempontjainak ismerete.</p> <p>A preventív relaxációs gyakorlatok tudatos alkalmazása. A fitességi paraméterek ismerete, mérésük tesztek segítségével, ezzel kapcsolatosan önfejlesztő célok megfogalmazása az egészség-edzetség érdekében.</p> <p>A szükséges táplálkozási ismeretek alkalmazása a testsúly, testtömeg ismeretében.</p> <p>A rendszeres testmozgás pozitív hatásainak ismerete a káros szenvedélyek leküzdésében, az érzelem- és a feszültségszabályozásban.</p>
--	---

11. évfolyam

Évi óraszám : 180 óra

Heti óraszám : 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 50 óra
Előzetes tudás	<p>A helyi tanterv szerint választott labdajátékokban a 9–10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk.</p> <p>Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés. Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Empátia és tolerancia a társak elfogadásában.</p> <p>Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan:</p> <p>A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése.</p> <p>Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése.</p> <p>Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése.</p> <p>A többféle labdajáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása.</p> <p>Megküzdés a feszültségekkel.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lánycsoportok esetében 20 óra a Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák tematikai egységre átcsoportosítható.</p> <p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Általános feladatok</p> <p><i>Az önszervezés gyakorlása</i></p> <p>Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés.</p> <p>A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával.</p> <p>A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása.</p> <p><i>Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetői gyakorlat</i></p> <p>A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések.</p> <p>A kosárlabdában, kézilabdában és labdarúgásban szabályok engedte test-elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása.</p> <p>Kézilabdában és labdarúgásban a mezőnyjátékosra és a kapusra vonatkozó szabályok ismerete, betartása.</p> <p>Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése</p>		<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.</p>

<p>szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Az labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollos betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel. A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel használatával is. Az eredmény jelzésében és egyszerűsített jegyzőkönyvvezetésben szerzett gyakorlat.</p> <p><i>Versenyhelyzetek</i> Az labdajátékok alap- és játékkismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken.</p> <p>Kosárlabdázás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás. A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i> A lényeges védekezési formák - terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása. Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.). Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban. Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).</p>	
<p>Kézilabdázás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan. Taktika előkészítő futó- és fogójátékok, test-test elleni küzdelmek. Labdatechnikák összetett és bonyolultabb alapformái cselekvés biztosan végrehajtva Szélsők, átlövők, beállók kapura lövéseinek gyakorlása, alkalmazása rövidebb akciók befejezéseként, kapusmozgások átisméltése.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i> Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások. A támadó taktika posztonként történő alkalmazása, játékszituációk ismétlése 1–2 beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen. Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Védekezési taktika végrehajtása 6:0, 5:1, 4:2 védekezési rendszerek esetén.</p>	<p><i>Matematika:</i> térgeometria – gömbtérfogat; valószínűség számítás.</p>
<p>Labdarúgás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> érzékszervek külön-</p>

<p>A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel. Pozícióváltások szélességben és mélységben zavaró ellenféllel szemben is, felívelés, beadások, letámadás, visszatámadás. Pontos cselezések, szerelések alkalmazása a játékban.</p> <p>Változatos kapura lövések, ívelések, rúgásfajták alkalmazás, a labda céltudatos irányításával. Fejelések különböző fajtái dobott vagy rúgott labdából. Szögletűrúgás, bedobás eredményes technikája, büntetőrúgások különböző távolságból. Gólszerzés különféle testrésszel a szabályok betartása mellett.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>A területvédekezésben szerzett tapasztalatok, megoldások bővítése. A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása. Támadási variációk felépítése a különböző védekezési formák ellen. Csapatrészekben belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.</p>	külön és együttes működése.
<p>Röplabdázás</p> <p>A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus. E két szempont alapvetően meghatározza az oktatás menetét.</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében.</p> <p>Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból.</p> <p>A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt.</p> <p>A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal.</p> <p>Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is.</p> <p>Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése.</p> <p>„Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása.</p> <p>4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása.</p> <p>Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása.</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó, kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban.</p> <p>A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra</p>	

<p>épülésének megértése. A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselése. A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 26 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással. Esztétikus, fegyelmezett, feszes testtartású végrehajtás. Differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei. Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással.</p> <p>Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban. Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A koordináció, a cselekvésbiztonság, a zenéhez illeszkedő mozgásritmus továbbfejlesztése a tornajellegű és táncos sorozatok során a már ismert és új elem- és motívumkapcsolatokkal is. Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele. A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése. A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Rendgyakorlatok gyakorlása</i> A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése.</p>	<p><i>Fizika:</i> egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás.</p>	

<p>Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése</i> A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása. Az agonista és antagonisták izmok arányos, harmonikus fejlesztése. Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése. Kéziszerkezetek – thera -band, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása. 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában. <i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése</i> Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan. Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúly gyakorlatok: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban. Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p> <p>Torna, sporttorna</p> <p>Talajon és a helyi tanterv szerint 9-10. osztályban választott egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren a minimumkövetelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna</i> Tartásos gyakorlatelemek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlatelemek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézenátfordulás, vetődések, átguggolások, áterpesztések, lábkörzések, dölések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – összefüggő gyakorlatsorok</i> Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás, válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – társas talajtorna</i> Páros és mikrosoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvés biztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva.</p> <p><i>Szertorna-gyakorlatok</i> A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az izomműködés élettana.</p>
---	---

<p>variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára</i> Korlátán – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás. Nyújtón – kelepfelhúzóadás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelepforgások, térdfellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás. Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzóadás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára</i> Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hasonfekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás. Felemáskorlátán – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelepfellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térdfellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás. Bemelegítés a torna gyakorlásához, egyénileg összeállított mozgássor, együttes bemelegítés az önálló mozgássorral. Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése önállóan. A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba. Versenyszituációkon keresztül egyszerű szabályok alkalmazása.</p> <p>Ritmikus gimnasztika Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság, forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése. A ritmusérzék továbbfejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz, páros és csoportos interpretációk támogatása.</p> <p><i>Szabadgyakorlatok gyakorlása</i> A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek</p>	<p><i>Művészetek: az esztétika fogalma.</i></p>

<p>és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása. <i>Kötélgyakorlatok gyakorlása</i> Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, kötélforgatások, test körül és köré, kötélmozgatások egy kézzel, kötéldobások és -elkapások, kötélkörzések függőleges és vízszintes síkban. <i>Karikagyakorlatok gyakorlása</i> Ugrások és fordulatok karikamoogatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és -elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban. Minimumkövetelmény: 10-12 elemből álló elemkapcsolat begyakorlása zenével – a zene ritmusának, dinamikájának megfelelően, ideje 35-45 mp.</p>	
<p>Aerobik A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok. Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Rövid koreográfiák ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (30-40 mp). Páros, mikrocsoportos koreográfiák önállóságra törekedve, a szükséges optimális tanári irányítással (1 perc). Aerobik bemutatók az osztályon belül és iskolai szinten egyszerűsített szabályokkal. Részvétel egy csoportos aerobikgyakorlatban az egyszerűsített szabályoknak megfelelően.</p> <p>Táncos mozgásformák A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc. <i>Sporttáncok gyakorlása</i> A Magyar Divat- és Sporttánc Szövetség rendszeréhez tartozó, illetve ehhez a rendszerhez rokon táncok (sztepp, show, akrobatikus, electric boogie, salsa, diszkó, hip-hop, break, mambo, bugg, blues, modern, swing stb.) mozgásrendszerének iskolai alkalmazása a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzítetten - előkészítő tréning, motívumok, motívumkapcsolatok, koreográfiák tanulásának, gyakorlásának rendszere. <i>Történelmi táncok gyakorlása</i> Palotás és/vagy keringő – 5–6 motívumból álló rövid koreográfia megtanulása és ismétlése, bemutatása. <i>Néptánc gyakorlása</i> A magyar néptánckincs egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai a Tánc és dráma kerettantervben kidolgozottak szerint. Egy dunántúli és/vagy alföldi és/vagy erdélyi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása. <i>Egyéb tornajellegű és táncos mozgásformák:</i></p>	<p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p> <p><i>Művészetek:</i> romantika, modernitás.</p>

<p>A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok, utcai táncok stb.</p>	
<p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása. Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése. A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése. Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében. Tornasport és tánc történeti ismeretek, érdekességek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Agonista, antagonisták izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság, táncstílus, divattánc, sporttánc.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Atlétikai jelegű feladatok</p>	<p>Órakeret 20 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Különböző bottechnikák a váltófutásban. Optimális lendületszerzés, elrugaszkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban. A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbözőségei.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában. Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén. A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása. Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására. A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba. A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i></p>

<p>Futások <i>Rövidtáv, váltófutás, gátfutás</i> A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása. A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése. Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 m-es váltók alakítása, versenyzés. A gátvételi technika alkalmazása magasabb akadályon, gáton 3–4 lépéses ritmusban. <i>Középtáv, folyamatos futás, tájékozási futás</i> Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő módszerek önálló gyakorlása. Folyamatos futás közbeni tájékozódás, kisebb területen célállomások megtalálása.</p> <p>Ugrások A homorító és távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása. Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában. Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról.</p> <p>Dobások A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendületből történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. Az optimális kidobási szög, sebességre és magasságra törekvés.</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete. A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete. Az atlétikai ugrások és dobások technikatörténeti, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete. Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. „A gyorsabban, magasabbra, erősebben” jelmondat értelmezése. Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés. Az élettani különbségek ismerete. Tájékozási futás alapjainak ismerete.</p>	<p>szénhidrátlebontás.</p> <p><i>Fizika:</i> hajítások, energia.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító és ollózó technika, átlépő, guruló, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés, jegyzőkönyvvezetés.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</p>	<p>Órakeret 49 óra</p>

<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az adott sportmozgás technikájának ismerete. A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban. A baleseti kockázatok mérlegelése. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások. Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rekreációs életviteléhez szükséges sportági, élettani, edzésméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények Kapcsolódási pontok</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. A szabadidő, ill. alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése. A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel - játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok kihasználásával jégpálya készítése. Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva. Sportolás közben a rutink megerősítése a zöldfelület megóvásában, a tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén. A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése. A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése). Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény tégigényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, lengőteke, tollaslabda, mini trambulín, gúlagyakorlatok stb.)</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén. A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadtéren végzett</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élettan.</p>

<p>sportolás során. A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása. A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése (tájfutás, tájoló és térkép használata, sátorverés, vízitúra, vándortábor stb.). Egy választott alternatív sportágban a világ-elit teljesítményének ismerete.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképeség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és épített környezet-használat.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Önvédelem és küzdősportok	Órakeret 10 óra
Előzetes tudás	Biztonsági követelmények és a küzdekekkel kapcsolatos rituálé. Az indulatok feletti uralom. Néhány önvédelmi megoldás, szabadulás a fogásból. A dzsúdó, illetve grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdeket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok: Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben.</p> <p>Grundbirkózás cselekvés biztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögé kerülések és kiemelések különböző változatai, dobástechnikák, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek.</p> <p>Dzsúdó sportági készségfejlesztés: A 9-10. osztályban tanult technikák és taktikák továbbfejlesztése. Az egyensúlyt stabilizáló és ezt kibillentő gyakorlatok, testsúlyáthelyezések, irányváltoztatások, előre, hátra, oldalra gurulások. Szabadulás különböző fogásokból (karfogás, ölelő fogás, fojtás). Támadás elhárítási módszerek (ütés, szúrás, rúgás, fejelés elhárításai).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ókori olimpiák, hősök, távolkeleti kultúrák.</p>

<p>Önmaga megvédésének ismerete, néhány támadás elhárítási eljárás ismerete, megértése és alkalmazása.</p> <p>Az érzelem- és feszültség szabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége.</p> <p>A sportszerű küzdelem jellemformáló hatásának ismerete, elismerése.</p> <p>A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonylagos erő kifejtés, fokozatosan növekvő erő kifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	<p>Rendeződő egészségtudatosság, döntésképeség az egészséges, aktív életmód érdekében.</p> <p>Relaxációs, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása.</p> <p>Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában.</p> <p>A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez.</p> <p>A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése.</p> <p>Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése.</p> <p>A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerre szervezése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános és sportágspecifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása.</p> <p>A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya.</p> <p>Főbb témák:</p> <p>Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció.</p> <p><i>Fizika:</i> egyszerű gépek, erő, munka.</p>

<p>megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével.</p> <p>A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Önálló mozgásprogram-tervezés.</p> <p>Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzuszámoló, mozgásszenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, pilates roller, TRX, erőgépek.</p> <p>A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok.</p> <p>A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása.</p> <p>A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai.</p> <p>Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése.</p> <p>Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.</p> <p>Motoros tesztek lebonyolítása – központi előírás szerint.</p>	
<p>Az egészséges test és lélek megóvása</p> <p>A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés: a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében.</p> <p>A stresszoldás gyakorlatai és a relaxáció.</p> <p>A „tudatos jelenlét” (mind fullness) módszerének elsajátítása és integrálása az eddig megtanult relaxációs technikái közé, és mindezek használata a mindennapi élet helyzeteiben.</p> <p>A megtanult és folyamatosan használt relaxációs módszerek tudatos alkalmazása a pályaorientációt és jövőképet építő lelki munkában, és a feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés.</p> <p>A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a helyi lehetőségek és programok szerint.</p> <p>A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése.</p> <p>A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete.</p> <p>A terhelésfokozás paramétereinek ismerete.</p> <p>Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban.</p> <p>A gerinc sérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete.</p> <p>A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete.</p> <p>A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete.</p> <p>A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete.</p>	

<p>A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés.</p> <p>Az öröm mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció).</p> <p>A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés.</p> <p>Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.</p>	
--	--

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sportágspecifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, progresszív relaxáció, ingernagyság, ingergyakorosság, gerinckímélet, relaxáció, tudatos jelenlét.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Sportjátékok</i> A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben. Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete. Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játéksituációkat. Ötletjáték és 2–3 tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepnek való megfelelés. A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása. A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása. Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i> A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése. Bonyolult gyakorlatelem sorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása. Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok tervezése, gyakorolása, bemutatása. Önálló zeneválasztás, a mozdulatok a zene időbeli rendjéhez illesztése. Könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtás a táncos mozgásformákban. A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete. Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása. Optimális segítségadás, biztosítás, biztatás. Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja. Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben. Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete. Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése. Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete. Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> Az helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal. Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás,</p>
---	---

	<p>gördülés esetén. Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete. Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i> A szabályok és rituálék betartása. Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése. Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete az álló és földharcban.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i> A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete. Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése. Relaxációs gyakorlatkészlettel tudatos védekezés a stresszes állapot ellen. A feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja. A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléssel szituációk megfelelő kezelése.</p>
--	--

12. évfolyam

Évi óraszám : 160 óra
Heti óraszám : 5 óra

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Sportjátékok	Órakeret 45 óra
Előzetes tudás	<p>A helyi tanterv szerint választott labdajátékokban a 9–10. osztályos technikai, taktikai és egyéb játékfeladatok, lényeges versenyszabályok ismerete és alkalmazásuk.</p> <p>Megfelelés a játékszerepnek, sportszerű és csapatelkötelezett viselkedés.</p> <p>Tapasztalat a játékvezetői gyakorlatban.</p> <p>Empátia és tolerancia a társak elfogadásában.</p> <p>Önfejlesztő és társas kapcsolatépítő játékok ismerete.</p>	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>A választott legalább két labdajátékra vonatkozóan:</p> <p>A megoldások sokféleségének, sikerességének bővítése.</p> <p>Az önálló játékhoz szükséges technikai és taktikai tudás mennyiségi és minőségi növelése.</p> <p>Az egyéni fizikai adottságok és jellemvonások fejlesztése, a csapatok eredményességéhez szükséges képességek, attitűdök erősítése.</p> <p>A többféle labdajáték során a mozgástanulás folyamatában működő transzferhatás kihasználása.</p> <p>Megküzdés a feszültségekkel.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Lánycsoportok esetében 20 óra a Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák tematikai egységre átcsoportosítható.</p> <p>Legalább két labdajáték választása kötelező.</p> <p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Általános feladatok <i>Az önszervezés gyakorlása</i> Önálló csapatalakítás, bemelegítés, gyakorlás és játékszervezés. A közvetlen tanári irányítást többnyire nélkülöző, a támadás és védekezés megszervezésére, a csapatösszeállításra és az értékelésre vonatkozó megbeszélések a gyakorlásokba építve. Szituációk, feladatok megoldása, melyek során önálló az egyéni és/vagy társas döntéshozatal - a sportszerűség, tolerancia és empátia szem előtt tartásával. A tevékenységekhez tartozó felszerelések, berendezések önálló használata, rendben tartása, megóvása. <i>Lényeges játékszabályok készség szintű alkalmazása – játékvezetői gyakorlat</i> A labdával vagy labda nélküli mozgások közben elkövethető, direkt vagy indirekt személyre irányuló szabálytalanságok elkerülését elősegítő gyakorlatok, megerősítések, megbeszélések. A kosárlabdában, kézilabdában és labdarúgásban szabályok engedte test-elleni játék több lehetőségének modellálása, gyakorlása. Kézilabdában és labdarúgásban a mezőnyjátékosra és a kapusra vonatkozó szabályok ismerete, betartása.</p>		<p><i>Fizika:</i> mozgások, ütközések, gravitáció, forgatónyomaték, pályavonal, hatás-ellenhatás.</p>

<p>Röplabdában a forgásszabály, az első és második sorra vonatkozó főbb megkötéseknek való megfelelés, a háló és a labda hibás érintése szabályai és a labdára, emberre vonatkozó területelhagyás értelmezése. Az labdajáték-specifikus időhatárok betartásának gyakorlatai. A szabályok a képzettségnek megfelelő önkontrollos betartása, játék az elkövetett vétség önálló jelzésének elvárásával. Játékfolyamatok „belső” játékvezetéssel, megegyezéssel. A játékvezetés gyakorlása laza tanári kontrollal, önállóan, a lényeges játékszabályok alkalmazásával, néhány játékvezetői non-verbális jel használatával is. Az eredmény jelzésében és egyszerűsített jegyzőkönyvvezetésben szerzett gyakorlat.</p> <p><i>Versenyhelyzetek</i> Az labdajátékok alap- és játékkismereteinek alkalmazása, megmérettetése osztályszintű mérkőzéseken, házibajnokságokon, a tehetségesebb tanulók számára a korosztályos diákolimpiai és egyéb versenyeken.</p> <p>Kosárlabdázás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> Új variációk a már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan - mindenféle cselezés, ritmusváltás, biztonságos labdabirtoklás, kidobott labda elfogása, labdavezetés különböző testhelyzetekben, támadó, védő láb- és karmozgások, összetettebb átadások, kötetlen átadási formák, lepattanó labda megszerzése, ebből indulás, átadás vagy kosárra dobás. A technikákat alkalmazó játékok párban, csoportban a variációk önálló és kreatív felhasználásával.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i> A lényeges védekezési formák - terület védelem, emberfogásos védekezés, vegyes védekezés – gyakorlása és önálló alkalmazása. Formációk begyakorlása két vagy több ember kapcsolatára támadásban és védekezésben.). Játék minden összetételű, emberhátrányos, emberelőnyös és azonos létszámú taktikai szituációban. Önálló játék (streetball, illetve egész pályás 5:5 elleni játék).</p>	
<p>Kézilabdázás <i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i> Változatos variációk megoldása már megtanult technikákkal kisebb taktikai egységekbe ágyazottan. Taktika előkészítő futó- és fogójátékok, test-test elleni küzdelmek. Labdatechnikák összetett és bonyolultabb alapformái cselekvés biztosan végrehajtva Szélsők, átlövők, beállók kapura lövéseinek gyakorlása, alkalmazása rövidebb akciók befejezéseként, kapusmozgások átisméltése.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i> Gyors indítások gyakorlása, létszámbeli előnyből, illetve hátrányból való támadások. A támadó taktika posztként történő alkalmazása, játéksituációk ismétlése 1–2 beállóval, lerohanás rendezetlen védelem ellen. Védekezés irányítása gyorsindítás esetén. Védekezési taktika végrehajtása 6:0, 5:1, 4:2 védekezési rendszerek esetén.</p>	<p><i>Matematika:</i> térgeometria – gömbtérfogat; valószínűség számítás.</p>

<p>Labdarúgás</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A tanult elemek összetett variációkban alkalmazott megoldásai csökkenő hibaszázalékkal, labdakezelési cselekvés biztonsággal, eredményes befejezésekkel. Pozícióváltások szélességben és mélységben zavaró ellenféllel szemben is, felívelés, beadások, letámadás, visszatámadás. Pontos cselezések, szerelések alkalmazása a játékban.</p> <p>Változatos kapura lövések, ívelések, rúgásfajták alkalmazás, a labda céltudatos irányításával. Fejelések különböző fajtái dobott vagy rúgott labdából. Szögletűrúgás, bedobás eredményes technikája, büntetőrúgások különböző távolságból. Gólszerzés különféle testrésszel a szabályok betartása mellett.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>A területvédekezésben szerzett tapasztalatok, megoldások bővítése. A szoros és követő emberfogás gyakorlása kisebb és nagyobb egységekben. Védelmi rendszerek ismerete és gyakorlása. Támadási variációk felépítése a különböző védekezési formák ellen. Csapatrészekben belüli koordinált együttműködés, és csapatrészek összjátékának megvalósítása a kötött játékfolyamatok és ötletjáték során.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> érzékszervek külön-külön és együttes működése.</p>
<p>Röplabdázás</p> <p>A röplabda sajátossága kettős: egyrészt a játékos nem birtokolhatja a labdát, így a döntési idő igen-igen rövid és a cselekvés pillanata elé helyeződik, másrészt a játék szabályai szerint a játékosok között nincs testi kontaktus. E két szempont alapvetően meghatározza az oktatás menetét.</p> <p><i>Technikai elemek tökéletesítése, alkalmazása</i></p> <p>A labdaérintés biztonságának, a labda tudatos és pontos helyezésének gyakorlása, a hibaszázalék csökkentése, az élvezhető, folyamatos játék elérése érdekében.</p> <p>Tanult támadási technikák gyakorlása, a felső egyenes nyitás elsajátítása helyes technikával talajról, tehetségesebbek felugrásból.</p> <p>A feladás technikájának biztonságos alkalmazása alkar és kosárérintéssel egyaránt.</p> <p>A háló felett érkezett nyitásfogadások gyakorlása változó irányú és erejű labdákkal, technikai kombinációkkal.</p> <p>Az eredményes sáncolás elsajátítása, sáncolás párban is.</p> <p>Gurulások, labdamentések technikájának továbbfejlesztése.</p> <p>„Röptenisz”, szabadon választott vagy megkötött érintéssel csak meghatározott érintéssel.</p> <p><i>Taktikai továbbfejlesztés</i></p> <p>Védekezések különböző állásrendek szerint, a csillagalakzat, alapvédekezési forma megtanítása.</p> <p>4:2-es és az 5:1-es védekezési és támadási játékelemek elsajátítása.</p> <p>Ütő és sáncoló játékosok melletti védekezés, sánc mögötti ütött vagy ejtett labdához való elhelyezkedés, támadás közbeni helycserék megtanítása, helytartási szabály betartása.</p>	
<p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS</p> <p>A sportági ismeretek magasabb szintű, kreatív alkalmazása az alkotó,</p>	

<p>kooperatív feladatokban, játékokban, sportjátékokban. A testnevelési és sportjátékok mozgásai, szabályrendszere egymásra épülésének megértése. A játékszabályok, játéktípusok tudatos alkalmazása. A legfontosabb játékvezetői jelzések ismerete. A sportjátékok transzferhatásának felismerése és a lehetséges összefüggések értelmezése az egyéni fejlődés szempontjából. A páros és társas kapcsolatokban konstruktív konfliktusmegoldás. Sportjáték-történeti ismeretek, érdekességek iránti érdeklődés, tájékozottság a témában. A személyes biztonság és társak biztonságának védelme a játékszituációkban, a döntésekben pedig a baleset-megelőzés fontosságának tudatos képviselése. A sport és környezettudatosság értő összekapcsolása, a sportolási felszerelés és sportolási környezet felelős, jövőorientált használata, kímélete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Játékrendszer, taktika, támadási rend, védelmi rend, önszerveződés, problémaorientált taktikai megoldás, támadási stratégia, védekezési stratégia, megegyezésen alapuló játék.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</p>	<p>Órakeret 25 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A differenciáltan összeállított gyakorlatok bemutatása átlagos mozgásbiztonsággal, szükség esetén segítő biztosítással. Esztétikus, fegyelmezett, feszes testtartású végrehajtás. Differenciált gyakorlási mennyiség és minőség okai, következményei. Gyengeségek ellensúlyozása képességfejlesztéssel, gyakorlással. Kis tanári segítséggel, aktív tevékenykedés gyakorlási és versenyszituációban. Részleges önállóság és segítségadás az egyéni, páros és társas feladatokban.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A koordináció, a cselekvésbiztonság, a zenéhez illeszkedő mozgásritmus továbbfejlesztése a tornajellegű és táncos sorozatok során a már ismert és új elem- és motívumkapcsolatokkal is. Az önállóság és kooperativitás növelése a mozgásrendszer működtetésének minden területén: bemelegítésben, képességfejlesztésben, gyakorlásban, versenyzésben, versenyrendezésben. Az erősségek és gyengeségek figyelembevétele. A közös tervezés, kivitelezés során a kellő határozottságú és öntudatú kommunikáció fejlesztése. A produktumok jó tartással, biztos kiállással történő, gördülékeny, könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtásának elérése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>	

<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG Gimnasztika <i>Rendgyakorlatok gyakorlása</i> A korábbi évfolyamokon gyakoroltak bővített elemkapcsolatokkal történő ismétlése. Alkalmazásuk az óraszervezés funkcióinak megfelelően. <i>Szabadgyakorlati alapformájú gyakorlatok végzése</i> A gyakorlatok variálása szempontjai szerinti változatok: pl. mozgásütem változtatása, kiinduló helyzet és kartartás változtatása. Az agonista és antagonisták izmok arányos, harmonikus fejlesztése. Az aktív és passzív izomnyújtás – a hatás elkülönítése. Kéziszerkezetek – thera- band, gyógylabda, homokzsák stb. – alkalmazása. 8-16 ütemű gimnasztikai gyakorlatok, egyidejű mozgáskapcsolatok, aszimmetrikus sorozatok. Önállóság a gyakorlatok kiválasztásában, gyakorlatsorok összeállításában. <i>Összetett, komplex, fizikai képességeket fejlesztő gyakorlatok végzése</i> Szabadgyakorlati alapformájú és természetes gyakorlatok differenciáltan, egyénre szabottan. Az ízületi lazaság megtartása, fokozása gimnasztikai és stretching gyakorlatokkal. Erőgyakorlatok az egyén számára optimális ellenállás leküzdésével. Anaerob állóképesség-fejlesztő eljárások a gimnasztika eszközeivel. Az egyensúly gyakorlatok: dinamikus gyakorlatok guggolásban, ülésben, fekvésben, forgómozgásokkal sorozatban. Az esztétikus mozgások előadásmódját segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások. Mászások, függeszkedések differenciált követelménnyel, az egyéni fejlődést követő rendszeres kontrollal.</p> <p>Torna, sporttorna Talajon és a helyi tanterv szerint 9-10. osztályban választott egy szeren a korábbi követelményeken nehézségben túlmutató, vagy egy másik választott szeren a minimumkövetelmény mozgásanyagának tanulása, gyakorlása. <i>Akrobatikus gyakorlatok – talajtorna</i> Tartásos gyakorlateglemek, elemkapcsolatok gyakorlása: tarkóállás, fejállás, kézállás, mérlegek kéztámasszal, mérlegállások, spárgák, hidak mozgásos gyakorlateglemek gyakorlása: gurulóátfordulások különböző irányokba, gurulóátfordulás hátra-tolódás kézállásba, tarkóbillenés, fejenátfordulás, kézenátfordulás oldalt, kézenátfordulás, vetődések, átguggolások, átterpesztések, lábkörcsések, dőlések, felállások egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan. <i>Akrobatikus gyakorlatok – összefüggő gyakorlatsorok</i> Gyakorlás során az egyéni optimum, önálló bővítés megjelenítése az elemkapcsolatokban, sorozatokban. Az esztétikus és harmonikus előadásmód igénye (feszítések, fejtartás,</p>	<p><i>Fizika:</i> egyensúly, mozgások, gravitáció, szabadesés, szögelfordulás.</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> az izomműködés élettana.</p>

<p>válltartás, spicc) mint minőségi elvárás megjelenik a hibajavítás, ismétlések során.</p> <p><i>Akrobatikus gyakorlatok – társas talajtorna</i> Páros és mikrocsoportos gyakorlatok önálló összeállítása cselekvés biztos szinten elsajátított talajtorna-elemek kreatív felhasználásával, a szükség szerint beépített segítségadást tartalmazva.</p> <p><i>Szertorna-gyakorlatok</i> A gyakoroltatás során egységesen az alapformában és differenciáltan a variációkban, az elemek mennyiségének és nehézségi fokának továbbfejlesztése differenciáltan, egyénre szabottan történik.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken fiúk számára</i> Korlátlan – terpeszülés, harántülés, nyújtott támasz, hajlított támasz, oldaltámaszok, lebegőtámasz, lebegő-felkartámasz, felkarfüggés, alaplendületek támaszban és felkarfüggésben, beterpesztések, terpeszpedzés, támlázás, szökkenés, fellendülés előre terpeszülésbe, felkarállás, felugrás beterpesztéssel támasz ülőtartásba, vetődési leugrás, kanyarlati leugrás.</p> <p>Nyújtón – kelep felhúzóadás támaszba, alaplendület, lendület előre 180 fokos fordulattal, ellendülés, alálendülés, kelep forgások, térd fellendülés, billenés, támaszból homorított leugrás hátra, alugrás, nyílugrás.</p> <p>Gyűrűn – kéz- és lábfüggések, függések, lefüggések, mellső függőmérleg, hajlított támasz, nyújtott támasz, alaplendület, lendületvétel, húzóadás-tolódás támaszba, vállátfordulás előre, homorított leugrás, leterpesztés hátra.</p>	
<p><i>Szertorna, gyakorlás tornaszereken lányok számára</i> Gerendán – állások, térdelések, ülések, fekvések, térdelőtámaszok, mérlegek, guggoló támaszok, fekvőtámaszok, támaszban átlendítés, belendítés, hason fekvésből emelés fekvőtámaszba, térdelőtámaszba, fordulatok állásban, guggolásban. Szökdelések, lábtartás cserék, felugrás egy láb át- és belendítéssel, homorított leugrás, terpesz csukaugrás.</p> <p>Felemáskorlátlan – támaszok, harántülés, térdfüggés, fekvőfüggés, függőtámasz, függésből lendítés, átguggolás, átterpesztés fekvőfüggésbe, pedzés, lendület előre-hátra függésben, támaszban lendület lebegőtámaszba, kelep fellendülés támaszba, fordulat fekvőfüggésben, térd fellendülés, guggoló függőállásból fellendülés támaszba, támaszból átfordulás előre fekvőfüggésbe, felugrás támaszba, felugrás függésbe, leugrás támaszból, alugrás, nyílugrás.</p> <p>Bemelegítés a torna gyakorlásához, egyénileg összeállított mozgássor, együttes bemelegítés az önálló mozgássorral.</p> <p>Célszerű gyakorlási és gyakorlásszervezési formációk működtetése önállóan.</p> <p>A segítségadás technikái, felelős külső kontrollal – a tudatos hibajavítás beépítése a mindennapi gyakorlási szokásokba.</p> <p>Versenyszituációkon keresztül egyszerű szabályok alkalmazása.</p> <p><i>Ritmikus gimnasztika</i> Az esztétikus, szép és nőies mozgásokat, alakformálást, minőségi interpretálást segítő kondicionális és koordinációs képességfejlesztő eljárások megismerése, gyakorlása. A testtartás, tágasság,</p>	<p><i>Művészetek: az esztétika fogalma.</i></p>

<p>forgásbiztonság kiemelt továbbfejlesztése. A ritmusérzék továbbfejlesztése, önálló zeneválasztásra lehetőség a szélsőségektől való elhatárolódás mellett. Önálló bővítési lehetőség, önálló gyakorlatrészek hozzáadása a minimumhoz, páros és csoportos interpretációk támogatása.</p> <p><i>Szabadgyakorlatok gyakorlása</i> A 9–10. osztályban begyakorolt, előkészítő tartásos és mozgásos elemek és fő mozgások alapformái ismétlése és új, összetett formák gyakorlása.</p> <p><i>Kötélgyakorlatok gyakorlása</i> Egyszerű és keresztezett áthajtások, ugrások és fordulatok áthajtások közben, kötélforgatások, test körül és köré, kötélmozgatások egy kézzel, kötéldobások és -elkapások, kötélkörzések függőleges és vízszintes síkban.</p> <p><i>Karikagyakorlatok gyakorlása</i> Ugrások és fordulatok karikamozgatás közben, karikaforgatások és átadások egyik kézből a másikba test körül és köré, karikadobások és -elkapások, karikaáthajtások, karikapörgetések talajon és levegőben, karikakörzések függőleges és vízszintes síkban.</p> <p>Minimumkövetelmény: 10-12 elemből álló elemkapcsolat begyakorlása zenével – a zene ritmusának, dinamikájának megfelelően, ideje 35-45 mp.</p>	
<p>Aerobik A sportági jelleg – dinamikus, statikus erő, egyensúlyozás, lazaság, ruganyosság és ritmusérzék – megvalósításához szükséges előkészítő és rávezető gyakorlatok. Az aerobik kritériumainak való megfelelés fejlesztése a gyakorlás által: testtartás, mozdulatok precíz végrehajtása, szinkron a zenével és egymással. Rövid koreográfiák ismétlése magas cselekvésbiztonsággal (30-40 mp). Páros, mikrocsoportos koreográfiák önállóságra törekedve, a szükséges optimális tanári irányítással (1 perc). Aerobik bemutatók az osztályon belül és iskolai szinten egyszerűsített szabályokkal. Részvétel egy csoportos aerobikgyakorlatban az egyszerűsített szabályoknak megfelelően.</p> <p>Táncos mozgásformák A helyi tantervben rögzített választás szerint legalább egy, a helyi személyi és tárgyi körülményekhez, feltételekhez igazodó tánc.</p> <p><i>Sporttáncok gyakorlása</i> A Magyar Divat- és Sporttánc Szövetség rendszeréhez tartozó, illetve ehhez a rendszerhez rokon táncok (sztepp, show, akrobatikus, electric boogie, salsa, diszkó, hip-hop, break, mambo, bugg, blues, modern, swing stb.) mozgásrendszerének iskolai alkalmazása a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzítetten - előkészítő tréning, motívumok, motívumkapcsolatok, koreográfiák tanulásának, gyakorlásának rendszere.</p>	<p><i>Ének-zene:</i> tempó, ritmus.</p> <p><i>Művészetek:</i> romantika, modernitás.</p>

<p><i>Történelmi táncok gyakorlása</i> Palotás és/vagy keringő – 5–6 motívumból álló rövid koreográfia megtanulása és ismétlése, bemutatása.</p> <p><i>Néptánc gyakorlása</i> A magyar néptáncok egyszerűbb motívumai és azok kapcsolatai a Tánc és dráma kerettantervben kidolgozottak szerint. Egy dunántúli és/vagy alföldi és/vagy erdélyi tánc típus motívumai és rövid táncfolyamata megtanulása, gyakorlása, előadása.</p> <p><i>Egyéb tornajellegű és táncos mozgásformák:</i> A tornajellegű kondicionális és koordinációs képességek és készségek alkalmazása más – a helyi lehetőségek szerint a helyi tantervben rögzített – mozgásrendszerekben. Gúlatorna, falmászás, gumiasztal, eszközös táncok, utcai táncok stb.</p>	
<p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS A hibajavítás megértése, kétirányú kommunikáció, tudásátadás, mások tanítása. Változtatási hajlandóság az egyéni hibás rutinokban. A nemnek megfelelő mozgás dinamikájának és/vagy harmonikus esztétikájának átélése és tudatos felvállalása. A divat és a média testkultúrára ható kedvező és kedvezőtlen tényezőinek szétválasztása (értékfelismerés, önértékelés). A saját és társ testi épsége iránti felelősségvállalás a társak gyenge, esetleg sérült oldalának segítése, az erősségek elismerése, támogatása, egyéni és helyzetből adódó sajátosságok mérlegelése, az objektív megoldások keresése. A társak és a csoport irányítása a csoport közös érdekeinek figyelembevételével, a stratégiák egyeztetése. Alkotó, kooperatív feladatok, mozgásos tevékenységek – aktív részvétel a sportrendezvények, bemutatók szervezésében. Tornasport és tánc történeti ismeretek, érdekességek.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Agonista, antagonisták izmok, aktív és passzív nyújtás, dinamikus egyensúly, társas talajtorna, forgásbiztonság, táncstílus, divattánc, sporttánc.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Atlétikai jellegű feladatok	Órakeret 20 óra
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Térdelő-, álló- és repülőrajt versenyhelyzetekben. Iramszakasz, egyéni irambeosztás. Különböző bottechnikák a váltófutásban. Optimális lendületszerzés, elrugaszkodás, repülőfázis, biztonságos leérkezés az ugrásokban. A hajítás, lökés és vetőmozgás biomechanikai különbségei.</p>	

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Jártasság kialakítása a biomechanikai törvényszerűségek alkalmazásában. Az önismeret fejlesztése a kedvező atlétikai mozgásformák kiválasztása és önálló gyakorlása révén.</p> <p>A már elsajátított atlétikai futó-, ugró-, dobószámok versenyszabályai a korosztályos előírások szerinti alkalmazása és betartása.</p> <p>Motiváló eljárások az egyéni eredmény, teljesítmény javítására.</p> <p>A mérhető teljesítményeken alapuló objektív ellenőrzés elfogadtatása, beépítése a döntéshozatalba.</p> <p>A folyamatos és visszatérő gyakorlás szerepének, jelentőségének, hatásának tudatosítása.</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Futások <i>Rövidtáv, váltófutás, gátfutás</i> A gyorsfutás technikáját javító gyakorlatok változatos végrehajtása. A kedvező rajthelyzet kialakítása, segédvonalak kijelölése. Versenyszerű végrehajtás, eredményorientált együttműködés váltófutásban. Csapatban 4x50-100 m-es váltók alakítása, versenyzés. A gátvételi technika alkalmazása magasabb akadályon, gáton 3–4 lépéses ritmusban. <i>Középtáv, folyamatos futás, tájékozódási futás</i> Választás a távok közül. A különböző távokhoz illeszkedő futótechnika kiválasztása. Jártasság az adott távhoz szükséges versenytempó és irambeosztás megválasztásában. Állóképesség-fejlesztő módszerek rendszeres alkalmazása és teljesítményének nyomon követése. Az állóképesség-fejlesztő módszerek önálló gyakorlása. Folyamatos futás közbeni tájékozódás, kisebb területen célállomások megtalálása.</p> <p>Ugrások A homorító és távolugrás jellemzőinek ismerete, gyakorlati alkalmazása. Választás a magasugró technikák közül. 5–7 lépéses egyénileg kialakított nekifutással versenyszerű végrehajtás. Közreműködés versenyek lebonyolításában. Kondicionális jelleggel sorozat szökdelések végrehajtása. 1–3 lépéses sorozat elugrás, illetve 2–4 lépéses sorozat felugrások technikajavító végrehajtása. Gyorsuló nekifutás optimális távolságról.</p> <p>Dobások A különböző dobásformákkal a törzsizom sokoldalú erősítése. Teljes lendülethől történő hajítás. Választás az egyes lökő mozdulatok közül. Lendületvétellel egykezes vetés végrehajtása. Az optimális kidobási szög, sebességre és magasságra törekvés.</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Az iram és tempó megválasztása szempontjainak ismerete. A nekifutás módosítása szükségszerűségének ismerete. Az atlétikai ugrások és dobások technikátörténeti, a technikák változásai teljesítménynövelő hatásainak ismerete.</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p> <p><i>Biológia-egészségtan:</i> szénhidrátlebontás.</p> <p><i>Fizika:</i> hajítások, energia.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> Az olimpiai eszme. Az újkori olimpiák története</p>

<p>Az olimpiákon szereplő atlétikai versenyszámok ismerete. „A gyorsabban, magasabbra, erősebben” jelmondat értelmezése. Önmagához képest a legjobb teljesítmény elérésére, a siker átélése, a kudarc elfogadása és az azzal való megküzdés. Az élettani különbségek ismerete. Tájékozódási futás alapjainak ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Egyéni reakcióidő, mozdulat- és mozgásgyorsaság, váltás közbeni alkalmazkodás, korrekció, holtpont, lépő, homorító és ollózó technika, átlépő, guruló, hasmánt- és floptechnika, ötlépéses hajító ritmus, lökés, vetés, jegyzőkönyvvezetés.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</p>	<p>Órakeret 35 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Az adott sportmozgás technikájának ismerete. A test feletti uralom szokatlan, új mozgásszituációkban. A baleseti kockázatok mérlegelése. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzésmódszertani és balesetvédelmi alapfogalmak, eljárások. Szabadban, teremben, spontán helyzetben végezhető egyéni, társas, csoportos mozgásformák. Az edzéshatáshoz szükséges ingerek nagysága és gyakorisága, a pihenő idő jelentősége.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A rekreációs életviteléhez szükséges sportági, élettani, edzésméleti ismeretek megszerzése. Az önállóan kezdeményezett társas vagy csoportos sportolás szervezési és lebonyolítási ismeretek, jártasságok megszerzése. A testnevelés újszerű tartalmakkal történő gazdagítása, az iskolai létesítményen belüli és tágabb környezetében lévő lehetőségek kihasználása sportolásra. A felnőtt kor sportos életviteléhez újabb sportágak megismerése, családi és csoportos öntevékeny sportoláshoz szükséges szervezési és rendezési ismeretek megszerzése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A helyi tárgyi feltételek függvényében legalább négy választott sportági mozgás mozgásműveltségének fejlesztése. A szabadidő, ill. alternatív sportok rendszerben kezelése. A helyi tantervben választott alternatív sport technikai, taktikai, gyakorlási, edzési és versenyzési rutinjának kialakítása, a hozzátartozó eszközök, technikák és veszélyek kezelése. A szabadtéri formák hangsúlyának megerősítése. Edzés a természet erőivel - játszóterek, szabadidő-központok bevonása, az adottságok kihasználásával jégpálya készítése. Újszerű mozgásfeladatok kihívásainak való megfelelés, pl. a közlekedés-biztonság területén a kerékpározás kultúráját szem előtt tartva. Sportolás közben a rutinok megerősítése a zöldfelület megóvásában, a</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> élettan.</p>

<p>tájhasználatban, az épületek megóvásában és az energia, a vízhasználat, a dohányzás elleni küzdelem és a hulladékgyűjtés, újrahasznosítás területén.</p> <p>A családi, baráti, munkahelyi csoportos és öntevékeny sportolásra való felkészítés, az önszerveződéshez szükséges ismeretek, jártasságok megszerzése. Társaságban is jól alkalmazható mozgásos kreatív, kommunikációs és kooperációs játékok tárházának bővítése.</p> <p>A többfunkciós helyi lehetőségek, eszközök bevonása a tartalmi változatosság biztosításához (természetes akadályok, ügyességi versenyek a környezet adta kihívások legyőzése).</p> <p>Egyszerű (akár saját készítésű) eszközökkel szerény téri igényű mozgásformák elsajátítása (ugrókötelezés, asztalitenisz, lengőteke, tollaslabda, mini trambulín, gúlagyakorlatok stb.)</p> <p>ISMERETEK – SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Szabályismeret és baleset-megelőzési információk a helyi tantervben kidolgozott alternatív sportok területén.</p> <p>A helyes öltözködés és folyadékfogyasztás a szabadterén végzett sportolás során.</p> <p>A környezettudatos magatartás, a testmozgások során az egyénnek önmagával, társaival és a természettel való harmonikus kapcsolata kialakítása.</p> <p>A táborozási eszközrendszer megismerése, használatában jártasság szerzése (tájfutás, tájoló és térkép használata, sátorverés, vízitúra, vándortábor stb.).</p> <p>Egy választott alternatív sportágban a világ-elit teljesítményének ismerete.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rekreáció, edzettség, fittség, jó közérzet, teljesítőképeség, újrahasznosítás, példamutatás; környezettudatos természet- és épített környezet-használat.</p>

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Önvédelem és küzdősportok</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztonsági követelmények és a küzdelemmel kapcsolatos rituálé. Az indulatok feletti uralom. Néhány önvédelmi megoldás, szabadulás a fogásból. A dzsúdó, illetve grundbirkózás alaptechnikái, szabályai.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az akaraterő, a kitartás, a küzdőképesség, az önbizalom fejlesztése, a félelem leküzdése és a sportszerűség (fair play) szemléletének kiteljesítése. Küzdő típusú játékok tudatos alkalmazása a személyiségfejlesztésben, különös tekintettel az önuralomra, a társak tiszteletére és a szabályok elfogadására. A közösségben előforduló veszélyhelyzetek felismerése és kezelése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG A küzdelemeket előkészítő és rávezető gyakorlatok, játékok: Tolások-húzások, változatos testrészekkel, testhelyzetekben.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: ókori olimpiák, hősök, távol-</i></p>	

<p>Grundbirkózás cselekvés biztos gyakorlása: Alapállás, alaphelyzetek stabil alkalmazása, szabályos és erős fogások csuklóra, karra, nyakra, derékra, rögzített kilendítések, keresztfogások. Emelések hónaljfogással, derékfogással, kevert fogással. A mögé kerülések és kiemelések különböző változatai, dobástechnikák, leszorítások alkalmazása. Az eredményes földharc technikájának elsajátítása. Egyéni és csapatversenyek, küzdési taktikát igénylő feladatok játékos formában és páros küzdelmek.</p> <p>Dzsúdó sportági készségfejlesztés: A 9-10. osztályban tanult technikák és taktikák továbbfejlesztése. Az egyensúlyt stabilizáló és ezt kibillentő gyakorlatok, testsúlyáthelyezések, irányváltatások, előre, hátra, oldalra gurulások. Szabadulás különböző fogásokból (karfogás, ölelő fogás, fojtás). Támadás elhárítási módszerek (ütés, szúrás, rúgás, fejelés elhárításai).</p> <p>ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS Önmaga megvédésének ismerete, néhány támadás elhárítási eljárás ismerete, megértése és alkalmazása. Az érzelem- és feszültség szabályozás, az agresszió megelőzése a küzdőjellegű sporttevékenységek révén, az előnyök megfogalmazásának képessége. A sportszerű küzdelmek jellemformáló hatásának ismerete, elismerése. A megegyezésre készenlét képessége, a szabályok időleges, társ által megerősített felfüggesztésének, módosításának lehetősége.</p>	keleti kultúrák.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Viszonylagos erő kifejtés, fokozatosan növekvő erő kifejtés, sérülésmentes küzdelem, agresszió, önuralom, sportszerűség.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Egészségkultúra és prevenció	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Rendeződő egészségtudatosság, döntésképeség az egészséges, aktív életmód érdekében. Relaxációs, terhelési, edzési és a test épségét, egészségét megőrző eljárásokból egy-két megoldás ismerete, alkalmazása. Jártasság a gerincvédelmet érintő minden tanult feladat megoldásában. A terhelés igazítása a tesztek eredményeihez. A testmozgás szerepének ismerete a káros szenvedélyek elleni küzdelemben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az élethosszig tartó optimális, életkornak és testalkatnak megfelelő prevenciós és rekreációs mozgásos tevékenységek önálló működtetéséhez, bővítéséhez és szükség esetén gyógyászati céllal történő gyakorlásához szükséges készségek és kompetenciák továbbfejlesztése. Az edzésre, a teljesítmény növelésére és mérésére, a prevencióra, rekreációra kész fizikai és mentális állapot állandósítása, a stressz kezelése. A fenntartásához szükséges elméleti és gyakorlati tudás rendszerré szervezése.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>MOZGÁSMŰVELTSÉG</p> <p>Bemelegítés</p> <p>Általános és sportágspecifikus bemelegítő mozgásanyag feladatmegoldásai, kezdetben egyénileg, párban a tervezés, szervezés, levezetés, értékelés megvalósítása.</p> <p>A labdajátékhoz, tornához, futáshoz, ugráshoz, dobáshoz, küzdéshez kapcsolódó bemelegítések általános és speciális jellemzőinek, mozgásainak elkülönítése szóban és gyakorlatban egyaránt.</p> <p>Edzés, terhelés</p> <p>A fejlődés, a megfelelő hatékonyság alapfeltételeinek biztosítása: jól szervezettség, a felesleges állásidők kiküszöbölése, szükséges mozgásterjedelem (idő, ismétlésszám), szükséges intenzitás (sebesség, gyakorlatsűrűség, megfelelő ellenállás), terhelés-pihenés egyensúlya.</p> <p>Főbb témák:</p> <p>Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés tervezése és megvalósítása a gyakorlatban egyénileg, párban, csoportban eszközök nélkül és különböző eszközök segítségével.</p> <p>A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai fittség típusai, fejlesztési lehetőségei. A fizikai aktivitás szintjének becslése, követése. Önálló mozgásprogram-tervezés.</p> <p>Lehetséges hagyományos és alternatív eszközök: pulzuszámoló, mozgáscenzorok, medicinlabda, súlyzó, ugrókötél, erősítő gumiszalag, gimnasztikai labda, pilates roller, TRX, erőgépek.</p> <p>A képességfejlesztő módszertani eljárások bemutatása: intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszerekkel edzésfolyamatok.</p> <p>A koordinációt javító eljárások bemutatása: a végrehajtás megváltoztatása és a végrehajtás feltételeinek megváltoztatása.</p> <p>A rendelkezésre álló szabadidő megtervezésének eljárásai.</p> <p>Egyéni rekreációs megoldások bemutatása, foglalkozásrészlet vezetése.</p> <p>Konkrét sportági tevékenységre és mozgásanyagra fejlesztett kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.</p> <p>Motoros tesztek lebonyolítása – központi előírás szerint.</p>	<p><i>Biológia-egészségtan:</i> anaerob terhelés, az idegrendszer működése, a keringési rendszer működése, glikolízis, terminális oxidáció.</p> <p><i>Fizika:</i> egyszerű gépek, erő, munka.</p>
<p>Az egészséges test és lélek megóvása</p> <p>A munkahelyi és egyéb ártalmak elleni védekezésre való felkészítés: a biomechanikailag helyes testtartás és az egészséges lábboltozat kialakításának és fenntartásának, a helyes légzésnek a gyakorlatai, az ülőmunka és a zárt tér ellensúlyozására szolgáló tevékenységek, a sportolás kedvező hatása a szenvedélyek megelőzésében.</p> <p>A stresszoldás gyakorlatai és a relaxáció.</p> <p>A „tudatos jelenlét” (mind fullness) módszerének elsajátítása és integrálása az eddig megtanult relaxációs technikái közé, és mindezek használata a mindennapi élet helyzeteiben.</p> <p>A megtanult és folyamatosan használt relaxációs módszerek tudatos alkalmazása a pályaorientációt és jövőképet építő lelki munkában, és a feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés.</p> <p>A test-lelki harmónia fejlesztésének egyéb, alternatív megközelítése a</p>	

helyi lehetőségek és programok szerint.

A testtartásért felelős izmok kellő erejének és nyújthatóságának fejlesztése a helyesen végzett tartásjavító tornával (általános és konkrét sportági jelleggel).

ISMERETEK, SZEMÉLYISÉGFEJLESZTÉS

A sport által a pillanatnyi kiteljesedés (flow) élményének megélése.

A sportágak gyakorlásához megfelelően illeszkedő bemelegítő eljárások ismerete.

A terhelésfokozás paramétereinek ismerete.

Az alvás és ébrenlét megfelelő arányai, a sport szerepe az egészséges alvásban.

A gerincsérülések, ártalmak elkerülési módozatainak ismerete.

A sérült gerinc esetén az elsősegély ellátása és/vagy a sérülttel való helyes bánásmód ismerete.

A stresszes állapot elleni tudatos védekezés ismerete.

A helyes gerinctorna kivitelezésével kapcsolatos fogalmak, a gerinckímélet lényegének ismerete.

A növekvő teljesítmény, sporteredmény objektív elismerése, öröm a másik ember teljesítménye felett, pozitív megerősítés.

Az öröm mint pozitív életérzés melletti tudatos döntés, közös élmény, az egészség és a mozgásra fordított szabadidő megteremtésének egymást erősítő igénye (motiváció).

A tudatos terhelésen, méréseken, önkontrollon alapuló teljesítményfejlesztés.

Felelősségvállalás társak egészséges életmódja iránt.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Sportágspecifikus bemelegítés, mozgásterjedelem, intervallumos, ismétléses, tartós és ellenőrző módszer, terhelés-pihenés egyensúlya, progresszív relaxáció, ingernagyság, ingergyakorosság, gerinckímélet, relaxáció, tudatos jelenlét.
------------------------------------	--

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p><i>Sportjátékok</i> A helyi tanterv szerint tanított két labdajátékra vonatkozóan: Önállóság és önszervezés a bemelegítésben, a gyakorlásban, az edzésben és a játékban, játékvezetésben. Az adott labdajáték főbb versenykörülményeinek ismerete. Erős figyelemmel végrehajtott technikai elemek, taktikai megoldások, szimulálva a valódi játékszituációkat. Ötletjáték és 2–3 tudatosan alkalmazott formáció, a csapaton belüli szerepnek való megfelelés. A csapat taktikai tervének, teljesítményének szakszerű és objektív megfogalmazása. A másik személy különféle szintű játéktudásának elfogadása. Kreativitást, együttműködést, tartalmas, asszertív társas kapcsolatokat szolgáló mozgásos játéktípusok ismerete és célszerű használata.</p> <p><i>Torna jellegű feladatok és táncos mozgásformák</i> A torna mozgásanyagában az optimális végrehajtására jellemző téri, időbeli és dinamikai sajátosságok megjelenítése. Bonyolult gyakorlatsorok, folyamatok végrehajtása közben a mozgás koordinált irányítása. Önállóan összeállított összefüggő gyakorlatok tervezése, gyakorolása, bemutatása. Önálló zeneválasztás, a mozdulatok a zene időbeli rendjéhez illesztése. Könnyed, plasztikus, esztétikus végrehajtás a táncos mozgásformákban. A torna versenysport előnyei, veszélyei, a hozzá kapcsolódó testi képességek fejlesztésének lehetőségei ismerete. Bemelegítő és képességfejlesztő gyakorlatok ismerete, a célnak megfelelő kiválasztása. Optimális segítségadás, biztosítás, biztatás. Hibajavítás és annak asszertív kommunikációja. Az izmok mozgáshatárát bővítő aktív és passzív eljárások ismerete.</p> <p><i>Atlétika jellegű feladatok</i> A futások, ugrások és dobások képességfejlesztő hatásának felhasználása más mozgásrendszerekben. Az atlétikai versenyszámok biomechanikai alapjainak ismerete. Az állóképesség fejlesztésével, a lendületszerzés az izom-előfeszítések begyakorlásával a futó-, az ugró- és a dobóteljesítmények növelése. Az alapvető atlétikai versenyszabályok ismerete. Bemelegítés az atlétikai mozgásokhoz illeszkedően.</p> <p><i>Alternatív és szabadidős mozgásrendszerek</i> Az helyi tantervben kiválasztott sportmozgás végzése elfogadható cselekvésbiztonsággal. Uralom a test felett a sebesség, gyorsulás, tempóváltás, gurulás, csúszás,</p>
---	---

	<p>gördülés esetén. Feladatok önálló tervezése és megoldása alternatív sporteszközökkel. Az adott alternatív sportmozgáshoz szükséges edzés és balesetvédelmi alapfogalmak ismerete. Az ismeretek alkalmazása az új sporttevékenységek során.</p> <p><i>Önvédelem és küzdősportok</i> A szabályok és rituálék betartása. Önfegyelem, az indulatok és agresszivitás kezelése. Több támadási és védekezési megoldás, kombináció ismerete az álló és földharcban.</p> <p><i>Egészségkultúra és prevenció</i> A bemelegítés szükségessége élettani okainak ismerete. Az egészségük fenntartásához szükséges edzés, terhelés megtervezése. Relaxációs gyakorlatkészlettel tudatos védekezés a stresszes állapot ellen. A feszültségek szabályozása és az élet stresszhelyzeteivel való autogén megküzdés. A testtartásért felelős izmok erősítését és nyújtását szolgáló gyakorlatok ismerete, pontos gyakorlása, értő kontrollja. A gerinckímélet alkalmazása a testnevelési és sportmozgásokban, kerti és házimunkákban, az esetleges sérüléssel szituációk megfelelő kezelése.</p>
--	--

Etika
11. évfolyam
Heti óraszám 1 óra
Éves óraszám: 36 óra (36 hét)

Óraszámok	Témák	A fejlesztési egység tartalma	Kapcsolódási pontok
2 óra	Alapvető etika	<p><i>Az erkölcsi gondolkodás alapjai</i> Tények és értékek. Ismeret, megértés, értékelés, elhatározás. Elmélet és gyakorlat. A társas lény: erkölcsi lény. A Másik szerepe az öntudatos én kialakulásában. Etika és nyelv: bizalom, megértés, egyetértés, vita, párbeszéd. Erkölcsi érzék, tanult viselkedés, az erkölcsi szabályok természete, az egyén erkölcsi méltósága. A munka mint az önkiteljesítés alapvető eszköze. Jó és rossz. A rossz eredete – különféle megközelítések. A szenvedés kérdése.</p>	<p><i>Filozófia:</i> Az elérhető boldogság. A szabad akarat és a rossz kérdései. Az értékteremtő ember és a hatalom. Szabadság, választás, felelősség, szorongás.</p> <p><i>Társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> Pályakezdés, álláskeresés. Munkaerő-piaci elvárások itthon és külföldön.</p>
2 óra		<p><i>Bibliai erkölcsi értékek a világi etikában</i> Az ember kitüntetett léthelyzete. A világvallások emberképe és etikája. A szeretet erkölcsi jelentősége. A lelkiismeret szabadsága és a személyes felelősség elháríthatatlansága.</p>	<p><i>Irodalom:</i> Az Ó- és Újszövetség legismertebb részletei, bibliai példázatok <i>Földrajz:</i> a kulturális élet földrajzi alapjai, nyelvek és vallások</p>
2 óra		<p><i>Mit kell akarnom? Az erkölcsi döntés</i> Az erkölcsi gondolkodás fejlődése. Szokáserkölc, hagyomány, törvény. A lelkiismeret szava. Példakövetés, tekintélytisztelet. A mások igazsága. Párbeszéd, vita, kétely. Értékkonfliktusok. Kötelesség és szabadság. A kanti kötelességetika és bírálata.</p>	
2 óra		<p><i>A felelősség kérdése</i> Az erkölcsi cselekedet. A jóakarat.</p>	<p><i>Irodalom:</i> A felelősségvállalás, illetve</p>

		Felelősség a tetteinkért – felelősség másokért.	az ezzel kapcsolatos mulasztások irodalmi példái
2 óra		<i>Az erények és a jó élet céljai</i> Önmegvalósítás, önkorlátozás, önismeret, önértékelés. A jólét és a jó élet fogalmának megkülönböztetése. A boldogság mint etikai kérdés. Az erények és a jellem. Az erkölcsi nevelés. Önállóság és példakövetés. Magánérdek és közjó.	
Kulcsfogalmak, fogalmak: Erkölcsei érték, értékítélet, gyakorlat, erkölcs, etika, öntudat, munka; hit, szeretet, kiválasztás, bűn, kegyelem; lelkiismeret, szabadság, kötelesség, törvény, megértés; felelősség, szándék, következmény, erény, boldogság, jellem, önigazolás.			
3 óra		<i>A kapcsolatok etikája</i> Az emberek közti testvériség eszméje. Barátok és ellenfelek. Szeretkapcsolatok. Párvalasztás. Felelősség a társakért. Szexualitika. Házasság. Családi élet. Otthonteremtés. Családi szerepek. Szülők és gyermekek. A családi élet válságai.	<i>Biológia:</i> az ember egyedfejlődése, szaporodása <i>Informatika:</i> számítógépen keresztül való kapcsolattartás
3 óra		<i>Társadalmi szolidaritás</i> Hátrányos élethelyzetek. Társadalmi igazságosság és/vagy kölcsönös segítség. A betegekkel és szegényekkel való törődés mint erkölcsi kötelesség.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A jóléti társadalom. A magyar társadalom a rendszerváltozás után. A cigány (roma) társadalom története, helyzete és integrációjának folyamata.
2 óra	Egyén és közösség	<i>Törvény és lelkiismeret</i> A szabadság rendje. Jogok és kötelességek. Erkölcs és politika. A lelkiismeret és véleménynyilvánítás szabadsága. Felelősségünk magunkért és a világért. A cselekvés halaszthatatlansága.	
2 óra		<i>Szavak és tettek</i> Visszaélés a szólásszabadsággal. Uszítás, rágalmozás, az ember lealacsonyítása, az erőszak	<i>Mozgókép kultúra és médiaismeret:</i> A média társadalmi

		népszerűsítése, megtévesztő reklámok. Szavak és tettek: a nyilvános beszéd a tömegmédiákban. Médiaetika.	szerepe. Médiareprezentáció, valóságosság, hitelesség. Médiaetika, médiaszabályozás. <i>Informatika:</i> az informatikai eszközöket alkalmazó média megismerése, az elterjedt infokommunikációs eszközök előnyeinek és kockázatainak megismerése, a netikett alapjainak megismerése
2 óra		<i>Hazaszeretet</i> Állampolgárság és nemzeti érzés. Nemzeti szolidaritás. Áldozat a hazáért, és ennek elfogadható mértéke. A társadalmi önazonosság (identitás) felépülése és torzulásai.	<i>Történelem:</i> A haza szolgálatának és védelmének történelmi példái.
3 óra		<i>Többség és kisebbség</i> Az etnikulturális csoportok, nemzeti és vallási kisebbségek, illetve a többségi társadalom közti konfliktusok, az együttélés erkölcsi problémái. Előítéletek, sztereotípiák, esélykülönbségek. A nemzeti fejlődés traumái – Kárpát-medencei sajátosságok. A kirekesztő, elnyomó nemzetstratégiák erkölcsi megítélése.	<i>Földrajz:</i> Magyarország és a Kárpát-medence földrajza; a magyarság által lakott, országhatáron túli területek. <i>Történelem:</i> A nemzetállamok kialakulásának sajátosságai Közép-Kelet-Európában. Nemzetiségi konfliktusok, vallásüldözés a magyar történelemben. <i>Társadalmi, állampolgári ismeretek:</i> Kulturális és etnikai kisebbségek hazánkban. Esélyegyenlőtlenség és hátrányos társadalmi helyzet. Szolidaritás és társadalmi felelősségvállalás.
Kulcsfogalmak, fogalmak: Család, felelősség a társainkért, hűség, szeretet, szerelem; erkölcsi érték, erény, boldogság, jellem; törvény, törvénytisztelet, emberiség, polgári engedelmesség; nemzet, identitás; nacionalizmus, sovinizmus, együttélés, idegengyűlölet, antiszemitizmus, hátrányos megkülönböztetés, kisebbség; igazságosság, előítélet, sztereotípiák, kirekesztés, befogadás, sokszínűség, szolidaritás, önkéntesség.			
2 óra		<i>A tudományos-technikai haladás etikai kérdései</i>	<i>Irodalom:</i> XX. századi, témába illő művek elemzése

		Az emberi cselekvés megváltozott természete. Technika és etika. A tudósok felelőssége.	
3 óra	Korunk kihívásai	<i>Bioetika</i> Születés és halál. Családtervezés. Mesterséges megtermékenyítés. Béranyaság. Terhességmegszakítás. Genetikailag módosított élőlények. Egészségvédelem és etika. Szembenézés a halállal. Eutanázia.	<i>Biológia:</i> az ember egyedfejlődése, szaporodása a gének működése, a génkutatás eredményei
2 óra		<i>A felelősség új dimenziói a globalizáció korában</i> Az egyén felelőssége és cselekvési lehetőségei a globális hálózatok korában. Magánérdek és közjó. A fenntarthatóság fogalma. Lokalizáció és önrendelkezés: az emberi lépték helyreállítása. Világszegénység – a szegények világa. A szegénység új arcai: környezetrombolás, adósságcsapda, szélsőséges jövedelmi egyenlőtlenségek, létbizonytalanság, népbetegségek, népességrobbanás, tömeges migráció.	<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> A tudományos-technikai forradalom. Az emberiség az ezredfordulón: a globális világ és problémái. A globális világgazdaság fejlődésének új kihívásai és ezek hatása hazánk fejlődésére. <i>Földrajz:</i> globális kihívások, migráció, mobilitás
2 óra		<i>Ökoetika</i> Az ökológiai válság mint erkölcsi kérdés. Számít-e erkölcsileg, amit más lényekkel teszünk? Érvek az állatok védelmében: a szenvedésokozás tilalma, szolidaritás lénytársainkkal, a biológiai sokféleség értéke, megóvásának és fenntartásának lehetősége. Az élet tisztelete. Az etika emberközpontúságának értelmezése. Az ember felelőssége egy több mint emberi világban.	<i>Biológia-egészségtan:</i> Környezet és fenntarthatóság. <i>Filozófia:</i> Az ökológiai válság etikai vonatkozása. Bioetikai állásfoglalások napjainkban.
1 óra		<i>A közösség és a korrupció problémája</i> Tisztességes és tisztességtelen érdekérvényesítés. Jogos és jogtalan előnyszerzés, a megvesztegetés, a megvesztegethetőség. Magánérdek és közjó. A korrupció jelensége és veszélyei, hatalommal való visszaélés és korrupció a mindennapokban. Hogyan lehet a megvesztegetést, a korrupciót megszüntetni? Lehet-e hála jele a hálapénz? Ki hibázik, aki	

		adja, vagy aki kapja? A korrupció elleni fellépés lehetőségei, az egyén és a közösség felelőssége.	
1 óra		<i>Felelősség utódainkért</i> Az emberiség közös öröksége. A jövő nemzedékek jogai. A ma élők felelőssége.	
<p>Kulcsfogalmak, fogalmak: Uralom a természet felett, ökológiai elővigyázatosság; globális felelősség, környezettudatosság, fenntarthatóság, közjó, korrupció, korrupció-megelőzés; élet, halál, egészség; környezeti etika, állati jólét, fajsovinizmus, emberközpontúság, mélyökológia; az emberiség közös öröksége, a jövő nemzedékek jogai.</p>			

AZ OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRÁK HELYI TANTERVE

Bevezetés

Az osztályfőnöki órák tematikáját a NAT-ban meghatározott nevelési célok alapján alakítottuk ki. A témakörök feldolgozása nem lineárisan történik, hanem körkörös: az adott témák minden évfolyamon – igaz, más-más hangsúllyal – sorra kerülnek, de mindig az adott évfolyam életkori sajátosságainak megfelelően, más nézőpontból, más módszerrel feldolgozva. A témák feldolgozásának sorrendje alkalmazkodik a tanév szervezési feladataihoz, az iskolai hagyományokhoz, az évfolyam feladatok megszervezéséhez és végrehajtásához. A témák feldolgozásához választott módszerekben az osztályfőnököt legnagyobb szabadság illeti meg. Ezek a módszerek lehetnek:

- ✓ irányított beszélgetés
- ✓ vita
- ✓ csoportmunka
- ✓ páros munka
- ✓ tréning
- ✓ drámajáték
- ✓ kihelyezett óra: kiállítás megtekintése, színházlátogatás, múzeumlátogatás
- ✓ kirándulás
- ✓ ünnepély megtekintése, előadása, szervezése
- ✓ iskolanapi feladat, aktív részvétel a diákszövetség munkájában
- ✓ önálló anyaggyűjtés
- ✓ tanulói kiselőadás készítése
- ✓ projektfeladat
- ✓ tábló, prezentáció, falirajz, tematikus dekoráció készítése
- ✓ meghívott előadók, trénerek által vezetett foglalkozások

Az osztályfőnöki órák tantervének sajátossága, hogy követelményrendszert nem tartalmaz, nincsenek bementi és továbbhaladási feltételek.

HELYI TANTERVEK

9.KNY és NY

A két tanítási nyelvű képzés és a nyelvi előkészítő osztály előkészítő évfolyamának osztályfőnöki tanterve

Bár a 9.KNY és NY osztályok életkori sajátosságaik szerint, iskolai pozíciójuk alapján kilencedikesek, mégis indokolt számukra külön tantervet összeállítani. Ez a két képzési forma a nagyon magas nyelvi óraszám miatt bizonyos területeken nagyon megterhelő, más területeken viszont nagyon beszűkül. Az osztályfőnöki órákon kell és lehet „színesíteni” a gyerekek életét, tágítani látókörüket, és szintén ezeken az órákon kell a tanulásmódszertan alapjaival megismertetni őket, hogy képessé váljanak megfelelni a nagyon intenzív nyelvi képzés elvárásainak, feltételeinek.

Sajátossága a ennek a két képzési formának, hogy a tanítási órák döntően csoportbontásban folynak, így az osztályközösség kialakítása jóval nehezebb feladat, mint az iskola többi osztályában.

Az osztályfőnöki órák fő témakörei a középiskolai tanulási stratégiák kialakítását, a közösségfejlesztést és az iskola életébe való bekapcsolódás megkönnyítését célozzák.

NAT szerinti fejlesztési cél	témakör	óraszám
erkölcsi nevelés	írott és íratlan szabályok, szabályrendszerek, házirend,	1
felelősségtudat, társas	balesetvédelem, tűzvédelem, ismerkedés az iskolával,	2

kultúra,		
állampolgári részvétel, demokrácia	érdekvédelem, érdekképviselés ODB, IDB, tanulmányi info készítése, vélemény megfogalmazása, a kulturált véleménynyilvánítás gyakorlata	3
fenntarthatóság, környezettudatosság	az ökoiskola célja, környezettudatos magatartás, osztálydekoráció; a Föld napja rendezvényei: vetélkedő, kirándulás	4
esztétikai nevelés	osztálykirándulás előkészítése: Budapest nevezetességeinek megtekintése, színházlátogatás, filmnézés vagy kiállítás megtekintése	3
a tanulás tanítása, testi, lelki egészség	tanulásmódszertan: tanulási stratégiák, technikák, a tanulási kudarcok elkerülése	5
hazafiság, állampolgári részvétel, demokrácia	nemzeti ünnepeink megünneplése, az emléknapok megtartása	5
felelősségtudat, önkéntesség	az önkéntes munka alapelveinek, lehetőségeinek megismertetése,	1
családi életre nevelés, gazdasági – pénzügyi nevelés	kapcsolatok, helyem a családban, munkamegosztás, a család gazdálkodása, ünnepek, karácsonyi szokások a családban, az iskolában, húsvéti ünnepek, népszokások	4
önismeret, társas kultúra	énkép kialakítása: erősségek, gyengeségek, fejlesztendő területek, a célok szerepe, a tervezés szerepe az életünkben	3
önismeret, társas kultúra, médiatudatosság	kapcsolataim, az osztály kapcsolatrendszere, barátság, szerelem, valódi és virtuális kapcsolatok, az internet veszélyei	5

9. évfolyam

Az osztályfőnöki órák fő témája ebben az évben a segítség középiskolás lét kialakításában: hatékony önálló tanulási módszerek elsajátíttatása, az iskola életének megismertetése, az osztályközösség kialakítása. Mutatkozik némi eltérés a négy évfolyamos osztály és a két tanítási nyelvű és nyelvi előkészítő osztályok tanterve között. Az előkészítő év témaköreit nem, de a konkrét témákat módosítottuk, az ismétlés elkerülése végett.

NAT szerinti fejlesztési cél	témakör	óraszám
erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	írott és íratlan szabályok, házirend, etikai konfliktusok	2
felelősségtudat, társas kultúra,	balesetvédelem, tűzvédelem, az iskolai élet szabályai, helyi szokások, hagyományok	2
hazafiság	nemzeti ünnepeink megünneplése, emléknapok megtartása	5
felelősségtudat, önkéntesség	önkéntes munka, jótekonyság, önzetlenség, empátia	1
a tanulás tanítása	tanulásmódszertan, tanulási stratégiák, tanulási kudarcok okai	3
családi életre nevelés 9.A	családi kapcsolatok, helyem a családban, munkamegosztás, a család gazdálkodása, ünnepek: karácsonyi szokások a családban	4
családi életre nevelés 9.B és	közösségeink, a család szerepe, családi minták,	4

C	elfogadás, empátia, konfliktusaink	
önismeret, társas kultúra 9.A	énkép kialakítása: erősségek, gyengeségek, fejlesztendő területek, a célok szerepe, a tervezés szerepe az életünkben	3
önismeret, társas kultúra 9.B és C	osztályközösség, empátia, elfogadás, konfliktuskezelés, közösségépítés	3
esztétikai nevelés	színházlátogatás/múzeumlátogatás/filmnézés/	3
médiatudatosság	reklámok/sorozatok nyílt és látens üzenetei	2
testi, lelki egészség	egészséges életmód, stresszoldás, drogprevenció	4
fenntarthatóság, környezettudatosság	Ökoiskolai mozgalom, Föld napja, a víz világnapja, személyes felelősségünk	3
pályaorientáció	reális önismereten alapuló tervek, célok,	2
gazdasági, pénzügyi nevelés	a család gazdálkodása, zsebpénz, vásárlási szokások, tudatos vásárlói attitűd	2

10. évfolyam

Az életkori sajátosságoknak megfelelően az évfolyam fő témája az identitás kialakítása. Szinte minden témakör ebben segít a fiataloknak. Ebben az évfolyamban már egységes tanterv készül a párhuzamos osztályok számára. A témák feldolgozásának mélységében különbözhetnek egymástól az egyes osztályok, hiszen ebben az életkorban az egy év korkülönbség érettségben nagyon határozottan megmutatkozik.

NAT szerinti fejlesztési cél	témakör	óraszám
erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	társadalmi elvárások, a kortársak hatása, „kire hallgassak?”, megfelelési vágy és kamaszlázadás, külső és belső konfliktusok, felelősség a párválasztásban, szexualitás	7
testi, lelki egészség	a konfliktuskezelés egészséges, célravezető módszerei, tévutak: az agresszió típusai, önagresszió, káros szenvedélyek kialakulása, deviáns magatartásformák	6
önismeret, társas kultúra	személyiség típusok, a különböző személyiség típusok konfliktusai és kezelési stratégiái	4
médiatudatosság	a média szerepe énképünk, céljaink kialakításában, konfliktuskezelésünkben, az internethasználat veszélyei	3
családi életre nevelés	a család hatása az életmódra, a családállítás módszere, pozitív jövőkép, a család mint megtartó közösség	3
felelősségtudat, önkéntesség	az önkéntes munka tapasztalatainak feldolgozása,	1
hazafiság	a haza fogalma, a haza mint megtartó közösség	2
fenntarthatóság, környezettudatosság	a környezettudatos magatartás családi körben. baráti közösségekben, a környezettudatosság társadalmi megítélése, a személyes elköteleződés fontossága, nehézségei, cselekvő	4

	környezettudatosság, a pazarlás	
a tanulás tanítása	önállóság, igényesség, rendszeresség a tanulásban	2
állampolgári részvétel, demokrácia	diáknap, diákparlament, IDB-ODB munka, tanulmányi info készítése	2
esztétikai nevelés	családi ünnepek megünneplése, kiállítás/múzeumlátogatás, színházi vagy filmélmény	2

11. évfolyam

Ennek az évfolyamnak központi témája a felelősség. Ebből az aspektusból vizsgáljuk a korábban már érintett, feldolgozott témaköröket.

NAT szerinti fejlesztési cél	témakör	óraszám
erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	Hogyan jönnek létre a szabályok? Konszenzusos döntés az egyéni és kiscsoportos vélemények kialakítása után, az egyeztetés fontossága. Norma, szokás, szabály - a mindennapi életünket befolyásolják; különbségek a jogi, társadalmi és erkölcsi normák között	4
fenntarthatóság, környezettudatosság, gazdasági, pénzügyi nevelés, hazafiság	„Mit tehetek én a környezetemért?” Tudatosság a gazdálkodásban, vásárlásban	4
testi, lelki egészség	felelősség önmagunkért, egészségünkért, másokért, eltérések a szokásostól a táplálkozásban, párcapcsolatokban, drogprevenció	7
pályaorientáció, önismeret, hazafiság	jövőkép, továbbtanulási stratégiák, társadalmi hasznosság, munkaerő-piaci igények és a személyes ambíciók összehangolása, deviáns karrierok, karriertervezés, a hazafiság szempontjai a karriertervezésben	5
családi életre nevelés, médiatudatosság	felelősség a párcapcsolatokban, családtervezés, párcapcsolati minták és csapdák, a média szerepe a minták kialakításában	5
állampolgári részvétel, demokrácia, erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	felkészülés a felelősségteljes döntéshozatalra, az érdeklődés felkeltés a környező világ kérdései és problémái iránt, válaszlehetőségek a kihívásokra, nyitottság, elfogadás és az értékrend ütköztetése	5
esztétikai nevelés	„Több az élet”: családi ünnepek megünneplése, kiállítás/múzeumlátogatás, színházi vagy filmélmény	4
felelősségtudat, önkéntesség	az önkéntes munka tapasztalatai, gazdasági és emberi hatások, értékek	2

12. évfolyam

Központi téma: a döntés. A döntési helyzetek kialakítása, döntési stratégiák, a tudatosság, a döntés felelőssége. A végzős évfolyam tanulói számára legégetőbb kérdések a továbbtanulás, a konkrét karriertervezés, a felnőtt élet kihívásaival való szembenézés – mind-mind döntési helyzetekben jelennek meg. Az osztályfőnöki órák témakörei ezek köré a kérdések köré szerveződnek.

NAT szerinti fejlesztési cél	témakör	óraszám
erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés	értékrend, etikai normák, a felnőtt élet értékei, a döntéseinket befolyásoló értékek	2
felelősségtudat, társas kultúra, erkölcsi nevelés, felelős életvitelre felkészítés, állampolgári részvétel, demokrácia	Felelősségvállalás életünk különböző szintjein: önmagunkért, társunkért, közösségünkért, döntéseinkért	4
önismeret, társas kultúra	döntéseink alapja a helyes önismeret, énképünk, erősségeink, gyengeségeink, fejlesztendő területek	2
pályaorientáció, hazafiság,	felelős döntések a jövőnk alakításában, döntési technikák, döntést befolyásoló tényezők, döntésvértékelés, a hazafiság szempontjának érvényesülése a pályaválasztás témakörében	4
testi, lelki egészség	„Hogy bírjuk erővel...” tudatos döntés az egészséges életmód mellett, stresszoldás, a pozitív pszichológia tanításai	5
esztétikai nevelés	élmény, igényesség, az élmények feltöltő, erőt adó, feszültségoldó és közösségformáló szerepe, az esztétikai élmény és az önismeret,	2
családi életre nevelés	párkapcsolati döntések, szempontok, tudatosság és érzelmi vezérlés	3
médiatudatosság	a média hatása döntéseinkre, kapcsolatainkra, önértékelésünkre	2
gazdasági, pénzügyi nevelés	gazdasági döntéseink, a pénz szerepe értékrendünkben, jövőképünkben, kapcsolatrendszerünkben	2
a tanulás tanítása	az érettségi felkészülés tanulás-módszertani támogatása, team-munka, egyéni feladatok, bevésés, felidézés, kreativitás, gyakorlati feldolgozás,	3
felelősségtudat, társas kultúra, önismeret, társas kultúra	középkorok éveink értékelése, mi az érték, az emlék, a közösség ereje, motivációk és kudarcok,	2

INFORMATIKA

Négy évfolyamos érettségire felkészítő osztály

9. évfolyam

Óraszám: 2 óra/hét

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépes perifériák használatbavétele. Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása. Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása. Az egészséges munkakörnyezet megteremtése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A számítógépes perifériák megismerése, használatbavétele, működésük fizikai alapjai</i></p> <p>A számítógép fő egységeinek megismerése, az alaplap, a processzor, a memória főbb jellemzői.</p> <p>Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök használata, működési elve.</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> elektromágnesesség, optika, félvezetők, folyadékkristályok, színek, festékek, analóg és digitális jelek.</p>
<p><i>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása</i></p> <p>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztási szempontjainak megismerése.</p> <p>Digitalizáló eszközök.</p>		
<p><i>Az operációs rendszer főbb feladatai és szolgáltatásai.</i></p> <p>Fájltípusok. Fájl- és mappaműveletek. Tömörítés, típusai.</p> <p>Vírusok és vírusirtás.</p>		
<p><i>Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása</i></p> <p>Az adatok biztonságos tárolásának szoftveres és hardveres biztosítása.</p> <p>Fájlok illetéktelenek által történő hozzáféréseinek megakadályozása.</p>		
<p><i>Az egészséges munkakörnyezet megteremtése</i></p> <p>Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet kialakítása.</p>		<p><i>Biológia-egészségtan:</i> az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások; a környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat, igény az egészséges életkörülményekre.</p>

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Digitális kamera, adatvédelem.
------------------------------------	--------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 14 óra
	2.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Karakter- és bekezdésformázások végrehajtása szövegszerkesztő programmal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Hangszerkesztés</i> Digitális hangformátumok megismerése. A formátumok átalakítása. Hangszerkesztő program használata.</p>		
<p><i>Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása</i> Egyénileg készített, letöltött elemek (zene, fénykép, film, animáció stb.) elhelyezése közös multimédiás dokumentumban. Szöveg, kép elhelyezése a dokumentumban. Dokumentumok nyomtatási beállításai.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> vizsgálatok eredményének prezentálása; projektmunka bemutatása.</p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése</i> A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata. Utómunka egy videó szerkesztő programmal. A weblapkészítés alapjai.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> Mozgóképi szövegkörnyezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése. Szövegkörnyezetben megfigyelt egyszerűbb (teret és időt formáló) képkapcsolatok, kép- és hangkapcsolatok értelmezése. Átélt, elképzelt vagy hallott egyszerűbb események mozgóképi</p>

	megjelenítésének megtervezése, esetleg kivitelezése az életkornak megfelelő szinten (például storyboard, animáció, interjú).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Multimédia, videó.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Egyszerű táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése.	
A tematikai egység nevelési- fejlesztési céljai	Problémamegoldás táblázatkezelővel. Adatkezelés táblázatkezelővel. Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Problémamegoldás táblázatkezelővel</i> A hétköznapi életben előforduló problémák megoldása. Tantárgyi feladatok megoldása. Függvények használata.		<i>Matematika:</i> kamatos kamat számítása, befektetésekkel, hitelekkel kapcsolatos számítások.
<i>Statisztikai számítások</i> Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben. Az adatok grafikus szemléltetése.		<i>Matematika:</i> számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, szakaszos ábrák, diagramok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése. <i>Biológia-egészségtan; kémia; fizika:</i> a természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.
<i>Adatkezelés táblázatkezelővel</i> Adatok rendezése, szűrés. Függvények alkalmazása különböző lapokon lévő adatokra.		<i>Matematika; földrajz; fizika; kémia:</i> táblázatok adatainak rendezése.

<p><i>Térinformatikai alapismeretek</i> Térképek és adatbázisok összekötési lehetőségei. Útvonalkeresők, térképes keresők használata.</p>		<p><i>Fizika; földrajz; matematika:</i> a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.</p>
<p><i>Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása</i> Adatbázis létrehozása. Adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs. Adatbázis feltöltése. Algoritmusok alkalmazása a feladatmegoldásokban.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Adatbázis, relációs adatbázis, adat, adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 6 óra
	3.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Algoritmusleíró eszközök ismerete és használata, egyszerűbb algoritmusok megírása. Fejlesztői környezet használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása csoportmunkában, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek komplex alkalmazása</i> A problémamegoldáshoz szükséges informatikai eszközök kiválasztása. Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.</p>		<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Matematikai modellek, alkalmazásuk módja.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen</i></p>

	<i>nyelvek; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</i>	
<i>Problémák megoldása munkacsoportban. A problémamegoldó tevékenység tervezése</i> Az iskolához és a köznapi élethez kapcsolódó problémák megoldásának tervezése és megvalósítása csoportmunkában. Projektmunkák informatikai eszközökkel történő kivitelezése.	<i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Matematikai modellek (pl. számítógépes programok), alkalmazásuk módja. Modell (ábra, diagram) alkotása, értelmezése fogalmakhoz. Közelítő értékek meghatározása, egyenletek, egyenletrendszerek megoldása, diagramok készítése. <i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; földrajz: szövegfeldolgozás.</i>	
Kulcsfogalmak/fogalmak	Probléma, tervezés, megvalósítás, projektmunka.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Algoritmus kódolása valamely fejlesztői környezetben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi problémák algoritmizálása. Tervezési eljárások, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen, a feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása, elemzése</i> Tantárgyi problémák megoldási algoritmusainak tanulmányozása.		<i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</i>

<p>Algoritmusok alkotása különböző tervezési eljárások segítségével, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei. Algoritmusok megvalósítása. Néhány típusalgoritmus vizsgálata.</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> összefüggések, folyamatok programozása.</p>
<p><i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata, megtervezése, értelmezése</i> A beállítások értelmezése.</p>		
<p><i>Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése, használata.</i> <i>Adatmodellezés, egyszerű modellek megismerése</i> Különböző adattípusok használata a modellalkotás során.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika; földrajz:</i> szövegfeldolgozás.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tantárgyi probléma, alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, eredmény.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Mérések és szimulációk, a paramétermódosítás hatásai, törvényszerűségek megfogalmazása, modellalkotás egyszerű tevékenységekre</i> Tantárgyi szimulációs programok használata. A beállítások hatásainak megfigyelése, a tapasztalatok megfogalmazása. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel. Modellalkotás egyszerű tevékenységekre.</p>		<p><i>Fizika; kémia:</i> természettudományos folyamatokkal foglalkozó programok.</p> <p><i>Matematika:</i> véletlen esemény, valószínűség.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérés, értékelés, eredmény, szimuláció, beállítás, modell.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Infokommunikáció	Órakeret 20 óra
	4.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Információ keresése, a hiteles és nem hiteles információ megkülönböztetése, az információ kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A feladatok elvégzéséhez szükséges információk azonosítása, meghatározása, megkeresése, felhasználása. A dokumentumok önálló publikálása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Hálózatok felépítése</i> Hálózatok csoportosítása. Hálózati eszközök.</p>		
<p><i>Önálló információszerzés</i> Információkeresési stratégia. Tartalomalapú keresés. Logikai kapcsolatok. A szükséges információ önálló meghatározása, a találatok szűkítése, kigyűjtése, felhasználása.</p>		<p><i>Kémia; biológia; fizika:</i> természettudományos projektek kidolgozása, pályázati anyagok készítése. A számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés, bemutatók és a kommunikáció segítésére. A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.</p>
<p><i>Az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció megismerése</i> A találatok elemzése, értékelése hitelesség szempontjából. A közlés céljának felismerése. A reklámok manipulatív tevékenységének felfedése.</p>		<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egy esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése.</p>
<p><i>A publikálás módszereinek megismerése, szabályai</i> Az elkészült dokumentumok publikálása hagyományos és elektronikus, internetes eszközökkel. Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása az interneten.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Manipulálás, kétirányú információáramlás, adatfeltöltés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Az infokommunikációs eszközök ismerete. A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata. A kommunikáció elméletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Online kommunikáció folytatása, csoportmunka végzése egy vagy több résztvevővel. A legújabb két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek, valamint az elektronikus médiumok megfelelő kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>Kommunikációra képes eszközök összekapcsolási lehetőségeinek megismerése</i> Levelezőrendszer lehetőségei és használata. Többrésztvevős beszélgetős, kommunikációs program használata. Csoportmunka az interneten.</p>		<p><i>Idegen nyelvek:</i> kommunikáció külföldi partnerekkel.</p>
<p><i>Az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásának vizsgálata</i> A hagyományos infokommunikációs technológiák összehasonlítása az elektronikus és internetes lehetőségekkel. A túlzott internethasználatból kialakuló káros életformák azonosítása, a függőség elhárítása.</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Kommunikációs program.</p>	
<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>4.3. Médiainformatika</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A legújabb infokommunikációs technológiák használata, alkalmazása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Az új elektronikus és internetes médiumok készségszintű használata.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A hagyományos médiumoktól különböző, informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségek, azok felhasználása a megismerési folyamatban</i> Információszerzés internetes portálokról, médiatárakból, elektronikus könyvtárakból.</p>		<p><i>Földrajz:</i> tájékozódás GPS segítségével. Helymeghatározás, ideális útvonalválasztás.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Hírportál, médiatár, e-book, hangoskönyv.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>5. Az információs társadalom</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
	<p>5.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai</p>	
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges meghibásodások. A problémák megoldása érdekében alkalmazott eljárások. Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Adatvédelmi fogalmak ismerete. Az információforrások hitelességének értékelése. Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p>	

	Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Az adatvédelmi alapfogalmakkal és az információhitelesség megőrzési technikáival való megismerkedés</i> Adatvédelmi fogalmak ismerete. Az információforrások hitelességének értékelése. Informatikai eszközök etikus használata.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: részvétel a társadalmi felelősségvállalásban.</i></p>
<p><i>Szerzői jogi alapfogalmak. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése</i> Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p>	<p><i>Technika, életvitel és gyakorlat: a célnak megfelelő információforrások, eszközök, módszerek kiválasztása.</i></p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett. A forráskritika technikái.</i></p>
<p><i>Az információ és az informatika gazdaságra, környezetre, kultúrára, személyiségre, egészségre gyakorolt hatásának megismerése</i> A globális információs társadalom jellemzői. Az informatikai kultúra jellemzői. Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése. Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan.</p>	<p><i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia: a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés, bemutatók és a kommunikáció segítésére.</i> Információs- és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentőségük.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom: az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.</i></p> <p><i>Matematika:</i></p>

	matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, informatikai biztonság, informatikai kultúra, információkezelés, adatvédelem, netikett, szerzői jog, szerzői alkotás, plágium, közkinccs, szabad felhasználás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	5.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos személyes tapasztalatok, vélemények gyűjtése, tapasztalatok cseréje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások szerepének felismerése, a szolgáltatások kritikus használata. A fogyasztói viselkedést meghatározó módszerek felismerése a médiában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az e-szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek, biztonsági vonatkozásainak feltérképezése</i></p> <p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése.</p> <p>Elektronikus szolgáltatások megismerése, kritikus használata, értékelése.</p> <p>Az elektronikus szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek felismerése.</p>		
<p><i>A fogyasztói viselkedést befolyásoló technikák felismerése a médiában</i></p> <p>Fogyasztói szükségletek azonosítása.</p> <p>A fogyasztói viselkedést befolyásoló módszerek megfigyelése és azonosítása. Tudatos vásárlókép kialakítása.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom: a manipulációs szándék, a hibás következtetések és a megalapozatlan ítéletek felismerése.</i></p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó, kritikus használat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	6. Könyvtári informatika		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Katalógus önálló használata. A települési könyvtár önálló használata. Önálló kézikönyvhasználat. A felhasznált irodalomjegyzék összeállítása segítséggel.		

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtári rendszer szolgáltatásai és a különböző információforrások önálló felhasználása tanulmányi és egyéb feladatokhoz.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Könyvtártípusok, információs intézmények</i> A könyvtári rendszer szerepének, lehetőségeinek megismerése. A települési közkönyvtár önálló használata. Könyvtárlátogatás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tanulási képesség fejlesztése, kulturált könyvtárhasználat.</p>
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i> A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban. A könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése. Könyvtári és közhasznú adatbázisok használati útmutató segítségével való önálló használata. Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat.</p>
<p><i>Információkeresés</i> A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága. Információkeresési stratégiák ismerete. Önálló információszerzés katalógusokból, adatbázisokból, általános és ismeretterjesztő művekből. Releváns információk kiválasztása hagyományos és elektronikus információhordozókból. Az iskolai tananyag elmélyítése és kibővítése önálló könyvtári kutatómunkával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a könyvtári információkeresés. Az internetes adatgyűjtés technikai, linkek használata. Adatkeresés, anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével; egynyelvű szótárak, értelmező szótárak; szelekció, értékelés, elrendezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ismeretszerzés szaktudományi munkákból.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> az ismeretszerzés folyamatának és eredményének kritikus értékelése. A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.</p>

	<p><i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás valamely Európán kívüli kultúra művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.</p>
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> A hiteles forrás jellemzőinek ismerete. Forrástípusok rendszerezése információs értékük szerint. A talált információk kritikus értékelése. Időszaki kiadványok önálló használata. Elektronikus könyvek, digitalizált dokumentumok. Az egyes tudományterületek alapvető segédkönyvtípusainak ismerete, önálló használata.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról. Információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal: időjárás helyzetkép, útvonaltervező, valutaváltó.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> történelmi, társadalomtudományi,</p>

	<p>filozófiai és etikai kézikönyvek, atlaszok, lexikonok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a tömegkommunikáció formái, a tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek. Az audiovizuális szövegek, műsorok előállítását, nyelvi jellemzőit, közvetítését és értelmezését leíró fontosabb fogalmak és alapvető összefüggések.</p>
<p><i>Forráskiválasztás</i> Komplex feladathoz való önálló forráskiválasztás a feladat céljának és a forrás információs értékének figyelembe vételével.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> kérdések megfogalmazása a szerző esetleges elfogultságaira, tájékozottságára, rejtett szándékaira, stb. vonatkozóan. Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása. Különböző szövegek, hanganyagok, filmek, stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális (hangzó, képi és digitális) információk gyűjtése, szelekciója, rendszerezése, kritikája és felhasználása.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> információforrások szűrésének szempontjai.</p>

<p><i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése folyóiratcikkekről. Az interneten megjelent források hivatkozási technikájának megismerése, segítséggel való alkalmazása. Hivatkozásjegyzék, irodalomjegyzék készítése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Könyvtári rendszer, múzeum, levéltár, információkeresési stratégia, rejtett bibliográfia, relevancia, kritikus forráshasználat, hivatkozás, plágium, hitelesség, önművelés, egész életen át tartó tanulás.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i> tudjon digitális kamerával felvételt készíteni, legyen képes adatokat áttölteni kameráról a számítógép adathordozójára; ismerje az adatvédelem hardveres és szoftveres módjait; ismerje az ergonómia alapjait.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> legyen képes táblázatkezelővel tantárgyi feladatokat megoldani, egyszerű számításokat elvégezni; tudja kezelni a rendelkezésére álló adatbázis-kezelő programot; tudjon adattáblák között kapcsolatokat felépíteni, adatbázisokból lekérdezéssel információt nyerni. A nyert adatokat tudja esztétikus, használható formába rendezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> tudjon algoritmusokat készíteni, legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani; legyen képes tantárgyi problémák megoldásának tervezésére és megvalósítására; ismerjen és használjon tantárgyi szimulációs programokat; legyen képes tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelésére; legyen képes egy csoportban tevékenykedni.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes információkat szerezni, azokat hagyományos, elektronikus vagy internetes eszközökkel publikálni; legyen képes társaival kommunikálni az interneten, közös feladatokon dolgozni; tudja használni az újabb informatikai eszközöket, információszerzési technológiákat.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; legyen képes értékelni az információforrásokat; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat;</p>
--	--

	<p>ismerje a szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmakat; ismerje az infokommunikációs publikálási szabályokat; ismerje fel az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásait; ismerje fel az informatikai eszközök használatának személyiséget és az egészséget befolyásoló hatásait; ismerje fel az elektronikus szolgáltatások szerepét, legyen képes néhány elektronikus szolgáltatás kritikus használatára; ismerje fel az elektronikus szolgáltatások jellemzőit, előnyeit, hátrányait; ismerje fel a fogyasztói viselkedést befolyásoló módszereket a médiában; ismerje fel a tudatos vásárló jellemzőit.</p> <p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i> legyen képes bármely, a tanulmányaihoz kapcsolódó feladata során az információs problémamegoldás folyamatát önállóan, alkotóan végrehajtani; legyen tisztában saját információkeresési stratégiáival, tudja azokat tudatosan alkalmazni, legyen képes azt értékelni, tudatosan fejleszteni.</p>
--	--

10. évfolyam

Óraszám: 1 óra/hét

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 36 óra
	Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Karakter- és bekezdésformázások végrehajtása szövegszerkesztő programmal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Körlevél készítése. Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.	
	Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
	<p><i>Alapvető formázások</i> Betű- és bekezdésformázás. Másolás, kivágás, áthelyezés. Sortörés és oldaltörés. Keresés és csere. Szegély és mintázat. Felsorolás és sorszámozás. Többszintű lista. Tabulátorok. Képek, alakzatok, ClipArt valamint WordArt beszúrása, formázásuk. Szimbólumok, dátum és idő beszúrása. Táblázatkészítés és formázás.</p>	

Hasábok. Hasábtörés, szakasztörés, választóvonal.		
<p><i>Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Nagyobb terjedelmű dokumentum szerkesztése. Oldalbeállítások, méret, tájolás, margók. Oldalszámozás. Élőfej, élőláb. Lábjegyzet és végjegyzet. Automatikus elválasztás és helyesírás-ellenőrzés. Nyomtatási lehetőségek. Stílusok alkalmazása. Tartalomjegyzék készítése. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>		<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> projekt munka elkészítése; kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Gyűjtött információ- és képanyagból írásos összefoglaló készítése. Médiahasználat.</p>
<p><i>Körlevél</i> A törzsdokumentum és az adattábla fogalmának megismerése. Dokumentum készítése körlevél funkció felhasználásával. Egyéb iskolai dokumentum készítése kiadványszerkesztő programmal.</p>		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élőfej, élőláb, oldalszám, stílus, tartalomjegyzék, körlevél, törzsdokumentum.	

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére ismerje a szövegszerkesztő alapvető használatát ismerje az összetett dokumentum formázásához szükséges eszközöket; tudjon dokumentumot stílusokkal formázni; tudjon körlevelet készíteni;</i></p>
---	---

11. évfolyam

Óraszám: 1 óra/hét

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 36 óra
	Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Egyszerű táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Problémamegoldás táblázatkezelővel. Adatkezelés táblázatkezelővel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok

<p><i>Táblázatkezelő alapvető használata</i> Formázási lehetőségek. Sorozatkitöltés. Számformátumok. Alapvető műveletek a képletekben. Abszolút, relatív és vegyes hivatkozás. Elemi függvények (SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB). További függvények (HA, SZUMHA, ÁTLAGHA, DARAB2, DARABÜRES, DARABTELI, FKERES, VKERES, HOL.VAN, INDEX) Diagramtípusok. Diagram készítése, formázása és szerkesztése. Oldalbeállítás, nyomtatási lehetőségek.</p>	
<p><i>Problémamegoldás táblázatkezelővel</i> A hétköznapi életben előforduló problémák megoldása. Tantárgyi feladatok megoldása.</p>	<p><i>Matematika:</i> kamatos kamat számítása, befektetésekkel, hitelekkel kapcsolatos számítások.</p>
<p><i>Statisztikai számítások</i> Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben. Az adatok grafikus szemléltetése.</p>	<p><i>Matematika:</i> számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, szakaszos ábrák, diagramok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; kémia; fizika:</i> a természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló szempontok és módszerek használata.</p>
<p><i>Adatkezelés táblázatkezelővel</i> Adatok rendezése, szűrés. Függvények alkalmazása különböző lapokon lévő adatokra.</p>	<p><i>Matematika; földrajz; fizika; kémia:</i> táblázatok adatainak rendezése.</p>

<p>A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén</p>	<p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> legyen képes táblázatkezelővel tantárgyi feladatokat megoldani, egyszerű számításokat elvégezni; legyen képes táblázatkezelővel adatok rendszerezésére, szűrésére.</p>
--	--

Öt évfolyamos nyelvi előkészítő osztály

Angol két tanítási nyelvű tagozat

9. ny és 9. kny osztályok

Óraszám: 3 óra/hét

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Az informatikai eszközök használata	Órakeret 18 óra
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A számítógépes perifériák használatbavétele. Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása. Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása. Az egészséges munkakörnyezet megteremtése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A számítógépes perifériák megismerése, használatbavétele, működésük fizikai alapjai</i> A számítógép fő egységeinek megismerése, az alaplap, a processzor, a memória főbb jellemzői. Bemeneti és kimeneti perifériák, adathordozó eszközök használata, működési elve.		<i>Fizika; kémia:</i> elektromágnesesség, optika, félvezetők, folyadékkristályok, színek, festékek, analóg és digitális jelek.
<i>Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztása</i> Az összetett munkához szükséges eszközkészlet kiválasztási szempontjainak megismerése. Digitalizáló eszközök.		
<i>Az operációs rendszer főbb feladatai és szolgáltatásai.</i> Fájltípusok. Fájll- és mappaműveletek. Tömörítés, típusai. Vírusok és vírusirtás.		
<i>Az adatok biztonságos tárolása. Az informatikai környezet tudatos alakítása</i> Az adatok biztonságos tárolásának szoftveres és hardveres biztosítása. Fájlok illetéktelenek által történő hozzáférésének megakadályozása.		
<i>Az egészséges munkakörnyezet megteremtése</i> Egészséges, ergonómiai szempontoknak megfelelő számítógépes munkakörnyezet kialakítása.		<i>Biológia-egészségtan:</i> az érzékszervek védelmét biztosító szabályok, helyes szokások; a környezeti állapot és az ember egészsége közötti kapcsolat, igény az egészséges életkörülményekre.

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Digitális kamera, adatvédelem.
------------------------------------	--------------------------------

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Infokommunikáció	Órakeret 18 óra
	2.1. Információkeresés, információközlési rendszerek	
Előzetes tudás	Információ keresése, a hiteles és nem hiteles információ megkülönböztetése, az információ kritikus értékelése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A feladatok elvégzéséhez szükséges információk azonosítása, meghatározása, megkeresése, felhasználása. A dokumentumok önálló publikálása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Hálózatok felépítése</i> Hálózatok csoportosítása. Hálózati eszközök.		
<i>Önálló információszerzés</i> Információkeresési stratégia. Tartalomalapú keresés. Logikai kapcsolatok. A szükséges információ önálló meghatározása, a találatok szűkítése, kigyűjtése, felhasználása.		<i>Kémia; biológia; fizika:</i> természettudományos projektek kidolgozása, pályázati anyagok készítése. A számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés, bemutatók és a kommunikáció segítésére. A problémamegoldásra irányuló, hatékony információkeresés.
<i>Az információk közlési célnak megfelelő alakítása, a manipuláció megismerése</i> A találatok elemzése, értékelése hitelesség szempontjából. A közlés céljának felismerése. A reklámok manipulatív tevékenységének felfedése.		<i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> egy esemény információinak begyűjtése több párhuzamos forrásból, ezek összehasonlítása, elemzése, az igazságtartalom keresése, a manipulált információ felfedése.
<i>A publikálás módszereinek megismerése, szabályai</i> Az elkészült dokumentumok publikálása hagyományos és elektronikus, internetes eszközökkel.		

Szövegek, képek, fotóalbumok, hang- és videoanyagok, weblapok publikálása az interneten.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Manipulálás, kétirányú információáramlás, adatfeltöltés.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Az információs technológián alapuló kommunikációs formák	
Előzetes tudás	Az infokommunikációs eszközök ismerete. A modern infokommunikációs eszközök hatékony használata. A kommunikáció elméletének ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Online kommunikáció folytatása, csoportmunka végzése egy vagy több résztvevővel. A legújabb két- vagy többrésztvevős kommunikációs lehetőségek, valamint az elektronikus médiumok megfelelő kezelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Kommunikációra képes eszközök összekapcsolási lehetőségeinek megismerése</i> Levelezőrendszer lehetőségei és használata. Többrésztvevős beszélgetős, kommunikációs program használata. Csoportmunka az interneten.		<i>Idegen nyelvek:</i> kommunikáció külföldi partnerekkel.
<i>Az infokommunikációs eszközök mindennapi életre gyakorolt hatásának vizsgálata</i> A hagyományos infokommunikációs technológiák összehasonlítása az elektronikus és internetes lehetőségekkel. A túlzott internethasználatból kialakuló káros életformák azonosítása, a függőség elhárítása.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Kommunikációs program.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.3. Médiainformatika	
Előzetes tudás	A legújabb infokommunikációs technológiák használata, alkalmazása.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az új elektronikus és internetes médiumok készségszintű használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>A hagyományos médiumoktól különböző, informatikai eszközöket alkalmazó lehetőségek, azok felhasználása a megismerési folyamatban</i> Információszerzés internetes portálokról, médiatárakból, elektronikus könyvtárakból.		<i>Földrajz:</i> tájékozódás GPS segítségével. Helymeghatározás, ideális útvonalválasztás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hírportál, médiatár, e-book, hangoskönyv.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 72 óra
	3.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Karakter- és bekezdésformázások végrehajtása szövegszerkesztő programmal.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása. Körlevél készítése. Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Alapvető formázások</i> Betű- és bekezdésformázás. Másolás, kivágás, áthelyezés. Sortörés és oldaltörés. Keresés és csere. Szegély és mintázat. Felsorolás és sorszámozás. Többszintű lista. Tabulátorok. Képek, alakzatok, ClipArt valamint WordArt beszúrása, formázásuk. Szimbólumok, dátum és idő beszúrása. Táblázatkészítés és formázás. Hasábok. Hasábtörés, szakasztörés, választóvonal.</p>		
<p><i>Nagyobb dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása</i> Nagyobb terjedelmű dokumentum szerkesztése. Oldalbeállítások, méret, tájolás, margók. Oldalszámozás. Élőfej, élőláb. Lábjegyzet és végjegyzet. Automatikus elválasztás és helyesírás-ellenőrzés. Nyomtatási lehetőségek. Stílusok alkalmazása. Tartalomjegyzék készítése. Személyes dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása.</p>		<p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> projektmunka elkészítése; kísérlet vagy vizsgálat jegyzőkönyvének elkészítése.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> Gyűjtött információ- és képanyagból írásos összefoglaló készítése. Médiahasználat.</p>
<p><i>Körlevél</i> A törzsdokumentum és az adattábla fogalmának megismerése. Dokumentum készítése körlevél funkció felhasználásával. Egyéb iskolai dokumentum készítése kiadványszerkesztő programmal.</p>		

Kulcsfogalmak/ fogalmak	Élőfej, élőláb, oldalszám, stílus, tartalomjegyzék, körlevél, törzsdokumentum.
--------------------------------	--

3. 2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Egyszerű táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Problémamegoldás táblázatkezelővel. Adatkezelés táblázatkezelővel.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Táblázatkezelő alapvető használata</i> Formázási lehetőségek. Sorozatkitöltés. Számformátumok. Alapvető műveletek a képletekben. Abszolút, relatív és vegyes hivatkozás. Elemi függvények (SZUM, MIN, MAX, ÁTLAG, DARAB). További függvények (HA, SZUMHA, ÁTLAGHA, DARAB2, DARABÜRES, DARABTELI, FKERES, VKERES, HOL.VAN, INDEX) Diagramtípusok. Diagram készítése, formázása és szerkesztése. Oldalbeállítás, nyomtatási lehetőségek.</p>	
<p><i>Problémamegoldás táblázatkezelővel</i> A hétköznapi életben előforduló problémák megoldása. Tantárgyi feladatok megoldása.</p>	<p><i>Matematika:</i> kamatos kamat számítása, befektetésekkel, hitelekkel kapcsolatos számítások.</p>
<p><i>Statisztikai számítások</i> Statisztikai függvények használata táblázatkezelőkben. Az adatok grafikus szemléltetése.</p>	<p><i>Matematika:</i> számok, műveletek, egyéb matematikai szimbólumok (pl. képek, szakaszos ábrák, diagramok, táblázatok, műveletek, nyitott mondatok) alapján az általuk leírt valóságos helyzetek, történések, összefüggések elképzelése.</p> <p><i>Biológia-egészségtan; kémia; fizika:</i> a természeti és technikai rendszerek állapotának leírására szolgáló</p>

	szempontok és módszerek használata.
Adatkezelés táblázatkezelővel Adatok rendezése, szűrés. Függvények alkalmazása különböző lapokon lévő adatokra.	Matematika; földrajz; fizika; kémia: táblázatok adatainak rendezése.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p><i>A tanuló az informatikai eszközök használat témakör végére</i> tudjon digitális kamerával felvételt készíteni, legyen képes adatokat áttölteni kameráról a számítógép adathordozójára; ismerje az adatvédelem hardveres és szoftveres módjait; ismerje az ergonómia alapjait.</p> <p><i>A tanuló az infokommunikáció témakör végére</i> legyen képes információkat szerezni, azokat hagyományos, elektronikus vagy internetes eszközökkel publikálni; legyen képes társaival kommunikálni az interneten, közös feladatokon dolgozni; tudja használni az újabb informatikai eszközöket, információszerzési technológiákat.</p> <p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> legyen képes táblázatkezelővel tantárgyi feladatokat megoldani, egyszerű számításokat elvégezni; legyen képes táblázatkezelővel adatok rendszerezésére, szűrésére. ismerje a szövegszerkesztő alapvető használatát ismerje az összetett dokumentum formázásához szükséges eszközöket; tudjon dokumentumot stílusokkal formázni; tudjon körlevelet készíteni.</p>
---	--

9. évfolyam

Óraszám: 1 óra/hét

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1. Alkalmazói ismeretek	Órakeret 20 óra
	1.1. Írott és audiovizuális dokumentumok elektronikus létrehozása	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. A digitális képek formáinak ismerete, képszerkesztő program használata. Szövegszerkesztő program alapos ismerete	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése. A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Hangszerkesztés</i> Digitális hangformátumok megismerése. A formátumok átalakítása. Hangszerkesztő program használata.</p>		
<p><i>Különböző formátumú produktumok készítése, a megfelelő formátum célszerű kiválasztása</i> Egyénileg készített, letöltött elemek (zene, fénykép, film, animáció stb.) elhelyezése közös multimédiás dokumentumban. Szöveg, kép elhelyezése a dokumentumban. Dokumentumok nyomtatási beállításai.</p>		<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> szövegalkotás.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> vizsgálatok eredményének prezentálása; projektmunka bemutatása.</p>
<p><i>Multimédiás dokumentumok készítése. Interaktív anyagok, bemutatók készítése</i> A feladat megoldásához szükséges alkalmazói eszközök kiválasztása és komplex használata. Utómunka egy videoszerkesztő programmal. A weblapkészítés alapjai.</p>		<p><i>Vizuális kultúra:</i> Mozgóképi szöveggörnyezetben megfigyelt emberi kommunikáció értelmezése. Szöveggörnyezetben megfigyelt egyszerűbb (teret és időt formáló) képkapcsolatok, kép- és hangkapcsolatok értelmezése. Átélt, elképzelt vagy hallott egyszerűbb események mozgóképi megjelenítésének megtervezése, esetleg kivitelezése az életkornak megfelelő szinten (például storyboard, animáció, interjú).</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Multimédia, videó.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	1.2. Adatkezelés, adatfeldolgozás, információmegjelenítés	
Előzetes tudás	Az operációs rendszer alapvető funkcióinak ismerete, alkalmazása. Táblázatkezelési műveletek végrehajtása. Táblázatba foglalt adatokból célszerű diagramok készítése.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési	Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása.	

céljai	
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Térinformatikai alapismeretek</i> Térképek és adatbázisok összekötési lehetőségei. Útvonalkeresők, térképes keresők használata.</p>	<p><i>Fizika; földrajz; matematika:</i> a térbeli tájékozódást szolgáló eszközök és módszerek alapjai és felhasználásuk. A GPS idő-, távolság- és sebességadatainak értelmezése.</p>
<p><i>Adatok tárolásához szükséges egyszerű adatbázis kialakítása</i> Adatbázis létrehozása. Adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs. Adatbázis feltöltése. Algoritmusok alkalmazása a feladatmegoldásokban.</p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Adatbázis, relációs adatbázis, adat, adattábla, rekord, mező, kapcsolat, kulcs.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2. Problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel	Órakeret 7 óra
	2.1. A problémamegoldáshoz szükséges módszerek és eszközök kiválasztása	
Előzetes tudás	Algoritmusleíró eszközök ismerete és használata, egyszerűbb algoritmusok megírása. Fejlesztői környezet használata.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása csoportmunkában, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek komplex alkalmazása</i> A problémamegoldáshoz szükséges informatikai eszközök kiválasztása. Tantárgyi és egyéb problémák informatikai eszközök segítségével történő megoldása, a megoldáshoz szükséges algoritmusok készítése.</p>		<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Matematikai modellek, alkalmazásuk módja.</p>

		<i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelvek; matematika; földrajz: szövegfeldolgozás.</i>
<i>Problémák megoldása munkacsoportban. A problémamegoldó tevékenység tervezése</i> Az iskolához és a köznapi élethez kapcsolódó problémák megoldásának tervezése és megvalósítása csoportmunkában. Projekt munkák informatikai eszközökkel történő kivitelezése.		<i>Matematika: ismerethordozók használata. Számítógépek használata. Algoritmus követése, értelmezése, készítése. Matematikai modellek (pl. számítógépes programok), alkalmazásuk módja. Modell (ábra, diagram) alkotása, értelmezése fogalmakhoz. Közelítő értékek meghatározása, egyenletek, egyenletrendszerek megoldása, diagramok készítése.</i> <i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; földrajz: szövegfeldolgozás.</i>
Kulcsfogalmak/fogalmak	Probléma, tervezés, megvalósítás, projekt munka.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.2. Algoritmizálás és adatmodellezés	
Előzetes tudás	Algoritmus kódolása valamely fejlesztői környezetben.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi problémák algoritmizálása. Tervezési eljárások, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elveinek használata.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen, a feladat megoldásához algoritmusok</i>		<i>Magyar nyelv és irodalom; idegen</i>

<i>tervezése, végrehajtása, elemzése</i> Tantárgyi problémák megoldási algoritmusainak tanulmányozása. Algoritmusok alkotása különböző tervezési eljárások segítségével, az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei. Algoritmusok megvalósítása. Néhány típusalgoritmus vizsgálata.		<i>nyelv; matematika;</i> <i>földrajz:</i> szövegfeldolgozás. <i>Fizika; kémia:</i> összefüggések, folyamatok programozása.
<i>A problémamegoldáshoz szükséges adatok és az eredmény kapcsolata, megtervezése, értelmezése</i> A beállítások értelmezése.		
<i>Elemi és összetett adatok megkülönböztetése, kezelése, használata.</i> <i>Adatmodellezés, egyszerű modellek megismerése</i> Különböző adattípusok használata a modellalkotás során.		<i>Magyar nyelv és irodalom; idegen nyelv; matematika;</i> <i>földrajz:</i> szövegfeldolgozás.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Tantárgyi probléma, alulról felfelé építkezés elve, lépésenkénti finomítás elve, elemi adat, összetett adat, bemenő adat, eredmény.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	2.3. Egyszerűbb folyamatok modellezése	
Előzetes tudás	Fejlesztői környezet ismerete.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Tantárgyi szimulációs programok használata. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<i>Mérések és szimulációk, a paramétermódosítás hatásai, törvényszerűségek megfogalmazása, modellalkotás egyszerű tevékenységekre</i> Tantárgyi szimulációs programok használata. A beállítások hatásainak megfigyelése, a tapasztalatok megfogalmazása. Tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelése informatikai eszközökkel. Modellalkotás egyszerű tevékenységekre.		<i>Fizika; kémia:</i> természtudományos folyamatokkal foglalkozó programok. <i>Matematika:</i> véletlen esemény, valószínűség.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mérés, értékelés, eredmény, szimuláció, beállítás, modell.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3. Az információs társadalom	Órakeret 5 óra
	3.1. Az információkezelés jogi és etikai vonatkozásai	
Előzetes tudás	Informatikai biztonsággal kapcsolatos tapasztalatok. A számítógép vagy a programok használata során tapasztalt esetleges	

	<p>meghibásodások. A problémák megoldása érdekében alkalmazott eljárások.</p> <p>Infokommunikációs eszközök használata során tanúsított viselkedési módok megfigyelése, véleményezése.</p>
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Adatvédelmi fogalmak ismerete.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.</p> <p>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p> <p>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.</p>
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	
<p>Kapcsolódási pontok</p>	
<p><i>Az adatvédelmi alapfogalmakkal és az információhitelesség megőrzési technikáival való megismerkedés</i></p> <p>Adatvédelmi fogalmak ismerete.</p> <p>Az információforrások hitelességének értékelése.</p> <p>Informatikai eszközök etikus használata.</p>	
<p><i>Szerzői jogi alapfogalmak. Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése</i></p> <p>Szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmak megismerése.</p> <p>Az infokommunikációs publikálási szabályok megismerése.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett. A forráskritika technikái.</p>
<p><i>Az információ és az informatika gazdaságra, környezetre, kultúrára, személyiségre, egészségre gyakorolt hatásának megismerése</i></p> <p>A globális információs társadalom jellemzői.</p> <p>Az informatikai kultúra jellemzői.</p> <p>Az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásainak felismerése.</p> <p>Az informatikai eszközök használatának következményei a személyiségre és az egészségre vonatkozóan.</p>	<p><i>Fizika; biológia-egészségtan; kémia:</i> a számítógéppel segített tanulás módszereinek alkalmazása a mérés, információkeresés, bemutatók és a kommunikáció segítésére.</p> <p>Információs- és kommunikációs rendszerek felépítése, jelentőségük.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> az információs kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása, az ezekhez kapcsolódó tipikus hibák és veszélyek felismerése, kiküszöbölése.</p>

		<i>Matematika:</i> matematikai modellek (pl. nyitott mondatok, gráfok, sorozatok, függvények, függvényábrázolás, számítógépes programok, statisztikai elemzések), alkalmazásuk módja, korlátai (pontosság, értelmezhetőség).
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, informatikai biztonság, informatikai kultúra, információkezelés, adatvédelem, netikett, szerzői jog, szerzői alkotás, plágium, közkinccs, szabad felhasználás.	
Tematikai egység/ Fejlesztési cél	3.2. Az e-szolgáltatások szerepe és használata	
Előzetes tudás	Elektronikus szolgáltatásokkal kapcsolatos személyes tapasztalatok, vélemények gyűjtése, tapasztalatok cseréje.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az elektronikus szolgáltatások szerepének felismerése, a szolgáltatások kritikus használata. A fogyasztói viselkedést meghatározó módszerek felismerése a médiában.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az e-szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek, biztonsági vonatkozásainak feltérképezése</i></p> <p>Az elektronikus szolgáltatások hétköznapi életben betöltött szerepének felismerése.</p> <p>Elektronikus szolgáltatások megismerése, kritikus használata, értékelése.</p> <p>Az elektronikus szolgáltatások előnyeinek és veszélyeinek felismerése.</p>		
<p><i>A fogyasztói viselkedést befolyásoló technikák felismerése a médiában</i></p> <p>Fogyasztói szükségletek azonosítása.</p> <p>A fogyasztói viselkedést befolyásoló módszerek megfigyelése és azonosítása. Tudatos vásárlókép kialakítása.</p>		<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a manipulációs szándék, a hibás következtetések és a megalapozatlan ítéletek felismerése.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Információs társadalom, média, elektronikus szolgáltatás, regisztráció, leiratkozás, azonosító, jelszó, kritikus használat.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	4. Könyvtári informatika	Órakeret 4 óra
Előzetes tudás	Katalógus önálló használata. A települési könyvtár önálló használata. Önálló kézikönyvhasználat. A felhasznált irodalomjegyzék összeállítása	

	segítséggel.
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A könyvtári rendszer szolgáltatásai és a különböző információforrások önálló felhasználása tanulmányi és egyéb feladatokhoz.
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Könyvtártípusok, információs intézmények</i> A könyvtári rendszer szerepének, lehetőségeinek megismerése. A települési közkönyvtár önálló használata. Könyvtárlátogatás.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a tanulási képesség fejlesztése, kulturált könyvtárhasználat.</p>
<p><i>Könyvtári szolgáltatások</i> A könyvtári információs rendszer szolgáltatásainak rendszerezése, felhasználása a tanulásban. A könyvtárközi kölcsönzés funkciójának megértése. Könyvtári és közhasznú adatbázisok használati útmutató segítségével való önálló használata. Rendszeres, a céloknak megfelelő könyvtár- és internethasználat.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> könyvtárhasználat.</p>
<p><i>Információkeresés</i> A médiumok, közléstípusok tartalmi megbízhatósága. Információkeresési stratégiák ismerete. Önálló információszerzés katalógusokból, adatbázisokból, általános és ismeretterjesztő művekből. Releváns információk kiválasztása hagyományos és elektronikus információhordozókból. Az iskolai tananyag elmélyítése és kibővítése önálló könyvtári kutatómunkával.</p>	<p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a könyvtári információkeresés. Az internetes adatgyűjtés technikai, linkek használata. Adatkeresés, anyaggyűjtés nyomtatott és elektronikus források segítségével; egynyelvű szótárak, értelmező szótárak; szelekció, értékelés, elrendezés.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> ismeretszerzés szaktudományi munkákból.</p> <p><i>Fizika; kémia; biológia-egészségtan:</i> az ismeretszerzés folyamatának és eredményének kritikus értékelése. A problémamegoldásra irányuló, hatékony</p>

	<p>információkeresés.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> tájékozódás valamely Európán kívüli kultúra művészetéről a történelmi, kultúrtörténeti összefüggések figyelembevételével.</p>
<p><i>Dokumentumtípusok, kézikönyvek</i> A hiteles forrás jellemzőinek ismerete. Forrástípusok rendszerezése információs értékük szerint. A talált információk kritikus értékelése. Időszaki kiadványok önálló használata. Elektronikus könyvek, digitalizált dokumentumok. Az egyes tudományterületek alapvető segédkönyvtípusainak ismerete, önálló használata.</p>	<p><i>Matematika:</i> ismerethordozók használata. Könyvek (pl. matematikai zsebkönyvek, szakkönyvek, ismeretterjesztő könyvek, lexikonok, feladatgyűjtemények, táblázatok, képletgyűjtemények).</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> segédkönyvek, kézikönyvek, szótárak, lexikonok használata, ismeretlen kifejezések jelentésének önálló megkeresése egynyelvű szótárakban. Az elektronikus tömegkommunikáció és az irodalom kölcsönhatásának új jelenségei.</p> <p><i>Földrajz:</i> tájékozódás a hazai földrajzi, környezeti folyamatokról. Információgyűjtés internetalapú szolgáltatásokkal: időjárási helyzetkép, útvonaltervező, valutaváltó.</p> <p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári</i></p>

	<p><i>ismeretek:</i> történelmi, társadalomtudományi, filozófiai és etikai kézikönyvek, atlaszok, lexikonok.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a tömegkommunikáció formái, a tömegkommunikációt és a mediatizált nyilvánosságot jellemző tények, modellek.</p> <p>Az audiovizuális szövegek, műsorok előállítását, nyelvi jellemzőit, közvetítését és értelmezését leíró fontosabb fogalmak és alapvető összefüggések.</p>
<p><i>Forráskiválasztás</i> Komplex feladathoz való önálló forráskiválasztás a feladat céljának és a forrás információs értékének figyelembe vételével.</p>	<p><i>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek:</i> kérdések megfogalmazása a szerző esetleges elfogultságaira, tájékozottságára, rejtett szándékaira, stb. vonatkozóan.</p> <p>Az adott téma tanulmányozásához leginkább megfelelő térkép kiválasztása. Különböző szövegek, hanganyagok, filmek, stb. vizsgálata a történelmi hitelesség szempontjából.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> verbális és nem verbális (hangzó, képi és digitális) információk gyűjtése, szelekciója, rendszerezése, kritikája és felhasználása.</p>

	<i>Vizuális kultúra:</i> információforrások szűrésének szempontjai.
<i>Bibliográfiai hivatkozás, forrásfelhasználás</i> Bibliográfiai hivatkozás önálló készítése folyóiratcikkekről. Az interneten megjelent források hivatkozási technikájának megismerése, segítséggel való alkalmazása. Hivatkozásjegyzék, irodalomjegyzék készítése.	<i>Magyar nyelv és irodalom:</i> a források megjelölése, az idézés formai és etikai szabályai, jegyzetek készítése, netikett.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtári rendszer, múzeum, levéltár, információkeresési stratégia, rejtett bibliográfia, relevancia, kritikus forráshasználat, hivatkozás, plágium, hitelesség, önművelés, egész életen át tartó tanulás.

A fejlesztés várt eredményei az évfolyam végén	<p><i>A tanuló az alkalmazói ismeretek témakör végére</i> tudja kezelni a rendelkezésére álló adatbázis-kezelő programot; tudjon adattáblák között kapcsolatokat felépíteni, adatbázisokból lekérdezéssel információt nyerni. A nyert adatokat tudja esztétikus, használható formába rendezni.</p> <p><i>A tanuló a problémamegoldás informatikai eszközökkel és módszerekkel témakör végére</i> tudjon algoritmusokat készíteni, legyen képes a probléma megoldásához szükséges eszközöket kiválasztani; legyen képes tantárgyi problémák megoldásának tervezésére és megvalósítására; ismerjen és használjon tantárgyi szimulációs programokat; legyen képes tantárgyi mérések eredményeinek kiértékelésére; legyen képes egy csoportban tevékenykedni.</p> <p><i>A tanuló az információs társadalom témakör végére</i> ismerje az adatvédelemmel kapcsolatos fogalmakat; legyen képes értékelni az információforrásokat; ismerje az informatikai eszközök etikus használatára vonatkozó szabályokat; ismerje a szerzői joggal kapcsolatos alapfogalmakat; ismerje az infokommunikációs publikálási szabályokat; ismerje fel az informatikai fejlesztések gazdasági, környezeti, kulturális hatásait; ismerje fel az informatikai eszközök használatának személyiséget és az egészséget befolyásoló hatásait; ismerje fel az elektronikus szolgáltatások szerepét, legyen képes néhány elektronikus szolgáltatás kritikus használatára; ismerje fel az elektronikus szolgáltatások jellemzőit, előnyeit, hátrányait; ismerje fel a fogyasztói viselkedést befolyásoló módszereket a médiában; ismerje fel a tudatos vásárló jellemzőit.</p>
---	---

	<p><i>A tanuló a könyvtári informatika témakör végére</i></p> <p>legyen képes bármely, a tanulmányaihoz kapcsolódó feladata során az információs problémamegoldás folyamatát önállóan, alkotóan végrehajtani;</p> <p>legyen tisztában saját információkeresési stratégiáival, tudja azokat tudatosan alkalmazni, legyen képes azt értékelni, tudatosan fejleszteni.</p>
--	---

